

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

...the first of these is the fact that the ...

...the second of these is the fact that the ...

...the third of these is the fact that the ...

...the fourth of these is the fact that the ...

...the fifth of these is the fact that the ...

...the sixth of these is the fact that the ...

...the seventh of these is the fact that the ...

...the eighth of these is the fact that the ...

...the ninth of these is the fact that the ...

...the tenth of these is the fact that the ...

...the eleventh of these is the fact that the ...

...the twelfth of these is the fact that the ...

...the thirteenth of these is the fact that the ...

...the fourteenth of these is the fact that the ...

...the fifteenth of these is the fact that the ...

...the sixteenth of these is the fact that the ...

...the seventeenth of these is the fact that the ...

...the eighteenth of these is the fact that the ...

29934 e. 28

W. H. Woodruff

•

•

•

•

•

•

•

•

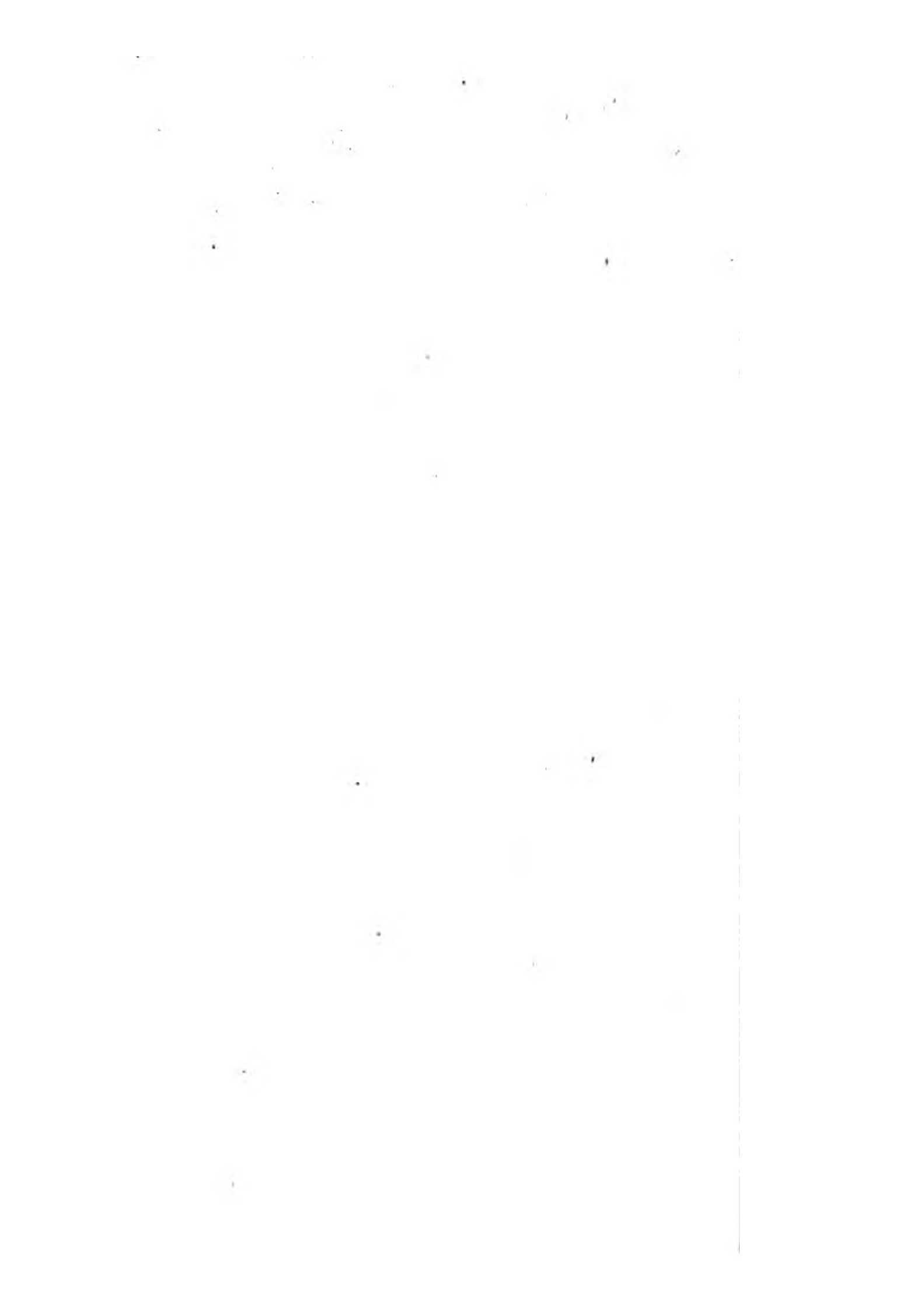
•

•

•

•

•

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880

JACOBI
SANNAZARII,
Gabrielis Altilii,
Dan. Cereti, et Fratrum
Amaltheorum
Carmina,
apud Viduam Gerardi onder de Linden.

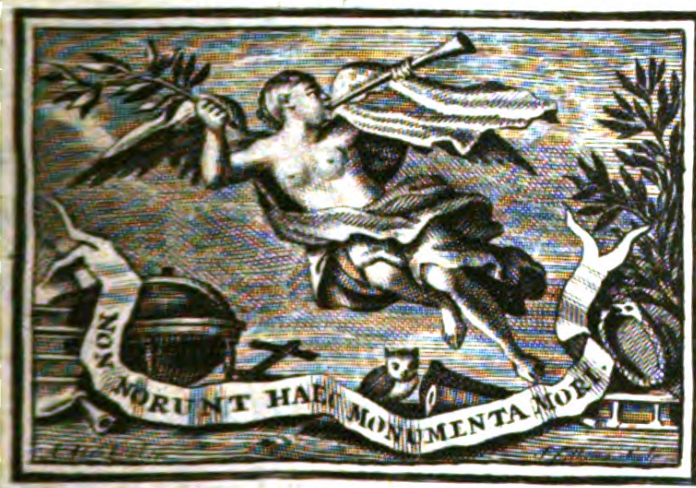
ACTII SINCERI
SANNAZARII,
PATRICII NEAPOLITANI,
O P E R A,
LATINE SCRIPTA.
EX SECUNDIS CURIS.
JANI BROUKHUSII.

Accedunt.

Gabrielis Altilii, Danielis Cereti, & Fratrum
Amaltheorum
Carmina;

Vitae Sannazarianae, & Notae

PETRI VLAMINGII.

A M S T E L A E D A M I,

Apud Viduam **GERARDI ONDER DE LINDEN,**
M. DCC. XXVIII.

VIRO AMPLISSIMO

JANO DE WITT, J.C.

REIP. AMSTELAEDAMENSIS

Judicum Praefidi, & Senatori, Societatis
Indiæ Orientalis Curatori,
&c. &c.

PLurima sunt, Wittii Amplissime,
quæ mihi persuaserunt ut hanc
Sannazarianam editionem tuo nomini
inscriberem; nam, ut alias, quas in
promptu habeo, prudens præteream ra-
tiones, cui nam hæc potius est, offerenda
quam tibi? qui enim Actii Sin-
ceri Divinam illam carminis majesta-
tem, numeros rotundos, veneres
non adscititias, linguæ Latinæ pu-
rissimum nitorem, Propertianam
* 3 il-

DEDICATIO.

illam felicem , & minime fervilem imitationem , suo merito aestimare queat , præter te unum , in hac maxima urbe , absit dictis invidia , vix aliquem reperio ; tu etiam solus fere , maximos viros , qui , avorum nostrorum memoria , reip. Batavæ ornamento fuere , Nicolaïos , Honertios , Ratalleros secutus , Judex ipse , & Judicum Præses , quamvis Juredicundo & molestis Jurgiis dijudicandis , componendisve , impeditus & fessus , malis terror , bonis præsidium , a severioribus illis occupationibus , ad sacra Musarum libenter soles divertere ; sive elegos contextis , non inani verborum strepitu tumidos , neque languescentes & humi repentes , sed ætate Sannazariana dignos , tersos & elegantes ; sive eruditis confabulationibus horas , a reip. negotiis liberas , terere desideras ; in
qui-

DEDICATIO.

quibus, inter alia, ut fit, differentibus nobis de præstantia vatum, qui post renatas literas floruerunt, semper Aëtius Sincerus Princeps poetarum recentiorum tibi visus fuit, & cum quo perpauci ex antiquis paria facere audeant aut queant, admirantibus nobis raram illam temporum felicitatem, qua Italia, alma illa præclarorum virorum mater, velut uno & eodem partu protulit, & una in urbe Neapoli tot & tanta ingenia surgere vidit & florescere, qua scilicet ætate Nobiles & Equites, imo qui fræna ipsius imperii tenebant, Grammatici insignes exstiterent; Jurisconsulti, Medici, Milites, Exercituum ductores, Principes & Duces, summi Philosophi, & quod rarissimum est, omnes fere Poëtæ, eruditionis, puræque eloquentiæ laude adeo excellentes, ut maxime sit mirandum, in tanta penuria subsidiorum, quæ ad notitiam linguæ Lati-

DEDICATIO.

næ comparandam inservire possunt, quibus nos abundamus, hosce Academiæ Pontanæ socios & alumnos adeo eleganter animi sensus chartis mandasse, ut perpauci ex omni Europa eruditi hodie inveniantur, qui ad tantum sermonis nitorem sese perventuros sperare audeant. Accedit & altera non minus justa causa hujus dedicationis, quæ ad me propius pertinet; me enim studiorum similitudine adductus, non admodum notum, Davide Hoogstratano, tuo quondam & meo amico singulari, poëta eximiæ puritatis, & exactarum aurium, candido & aperti pectoris viro, conciliante, amicitia tua honorasti, ingratus ergo essem, quam notam mihi nunquam inuri patiar, nisi publice exstaret amoris in te mei, officiique monumentum. accipe igitur eodem animo, quo tibi offeruntur, hoc est benevolenti (ad quæ edenda me ipse exhortatus es, & ad quæ ornantur

DEDICATIO.

ornanda Magyri Epinomologicum, a Broukhusio Adversariorum loco habitum, quod apud te est ex legato Hoogstratani, usibus meis concessisti) Actii Sinceri Sannazarii, Gabrielis Altilii, Danielis Cereti, Hieronymi, Joannis Baptistæ, & Cornelii, fratrum Amaltheorum, Vatum insignium, Vates elegantissime, reliquias, & quando oculos conjicies, quos conjicies sæpissime, in observationes Broukhusianas, Sannazariano textui subjectas, subeat in memoriam eximii illius viri animus in te adeo propensus, ut nullus dubitem, si ipse superstes esset, te digniorem & acceptiorem ab illo neminem inventum iri, cui hæc dedicarentur. Si quid autem a te publice per me peti deceat, est, ut edas Marcum Anthonium Flaminium tuum, lectissimis observationibus ornatum, ut tandem
edi-

DEDICATIO.

editionem pleniorē, emendatiorē,
& intellectu faciliorem carminum
Magni illius Viri nanciscamur. Id
tandem te serio precor atque ob-
testor, ut meas quantulascunque no-
tas, huic farragini additas, boni con-
sulere ne graveris, vel me, tibi devin-
ctissimum, benevolentia tua fovere
dedigneris.

PETRVS VLAMINGIVS

LECTORI BENEVOLO

S. P.

Editionem Sannazarianam, quæ jam prodit, Lector Benevole, nunquam essem molitus, nisi vir optimus, & mei amantissimus, David Hoogstratanus, morte præventus, fidem, quam mihi dederat, præstare haud potuisset; illum enim sæpissime hortatus eram, ne uberiores Jani Broukhusii notas, quæ illi ex legato obtigerant, publico Rei Literariæ bono invideret. Nam Actium Sincerum, ab incunte ætate, imo pene puer, unice semper sum admiratus, maturiore hac mea, veneror, suspicio, & colo; quis enim poëtica laude, ex iis, qui, a profligata barbarie, Musarum sacris sese dedidere, Maximum illum vatem superavit? Hoogstratano meo fati functo, exemplar illud ad me devenit, quod statim prelo tradere decrevi, Broukhusiana editione jam raro in Librariorum tabernis prostante. Habes hic, qua occasione me ad hunc laborem accinxerim; audi nunc, quibus subsidiis & adminiculis suffultus, hanc editionem omnibus prioribus pleniorẽ & ornatiorem, quod in animo erat, non infeliciter, ut quidem spero atque exopto, effecerim. Notas Broukhusianas omnes textui subjeçi, quæ novæ accesserant, suo quæque loco, inserui, & editionem Wetstenianam secutus, epigrammata illa admisi, quæ in nitida, & perpulcra

PRÆFATIO.

pulcra illa Jo. Ant. Vulpium Patavina desiderantur, quod acerbiora in Alexandrum VI. Pont. Max., Casarem & Lucretiam Borgias, aliosque Pontifices viderentur, & Indice expurgatorio essent prohibita. Quæ sane pestis truncandi libros & mutilandi omnes Italas editiones, quæ hac ætate excuduntur, invasit, pessimo instituto, quo Barbaris librorum censoribus adeo liceat sævire in optimos auctores. Testimonia, quæ Broukhusius & Vulpium collegerant, addidi. Si omnia quæ ipse seligi, & alibi congesta inveni, hic adhibere voluisssem, in immensam molem volumen excrevisset; omnes enim, qui unquam hæc divini vatis monumenta oculis usurparunt, eruditi, summa cum laude Sannazariani nominis meminerunt; unum tantum mihi liceat adscribere, quod suo loco neglectum est, Petri nempe Lotichii Secundi, Germanorum poetarum principis, quod exstat Elegiarum Lib. 1. Eleg. X. ad Christophorum Herdesianum. vs. 57.

*Ventum erat ad Campum, redit hostis, & ecce cohortis
Ductor anhelanti nos petit acer equo.
Stamus, & Aoniæ cultores dicimus artis,
Immunes belli nos habuisse manus.
Nomen ad Aonidum, Juvenes confidite, dixit:
Nos etiam mites erudiere Deæ.
Quod, si forte procul vestras pervenit ad aures
Sincerus, prisca Actius ortus avis;
Actius Hesperiiis fama bene notus in oris;
Pinguis Sebethi qua rigat arva liquor,
Illi ego me veteri consanguinitate propinquum
Glorior, & vates, vatis amicus, amo.*

Impia

P R Æ F A T I O.

Impia nec prædæ me traxit in arma cupido,

Cum populis terras visere cura fuit.

Sic ait, & nobis, ubi Cæsar agebat, in urbem

Exhibuit tutas ipse cohorsque vias.

Imo, ne quis credat ipsi viventi hos ingenæ laudis fructus, æstimationem & tanti nominis reverentiam defuisse, sufficiat, quod Balthasar, Comes Castilioneus, magnum illud Italiæ lumen, literarum monumentis de eo testatum voluit; versus nempe aliquos recitados, Sannazario, sed falso adscriptos, & ab omnibus summo cum applausu & admiratione exceptos, statim, ubi rescitum fuit, alterius poëtæ foetum esse, minus quam mediocres, ut certe erant, visos fuisse.

Sannazariana carmina excipit Gabrielis Altilii, Episcopi Polycastrensis, Epithalamium, longe optimum, teste J. C. Scaligero, ne scilicet disjungerem scripta eorum, quos amicitia & literarum necessitudo arcte adeo, dum viverent, conjunxerat, & ut omnia quæ vir doctissimus charitis mandavit, saltem illa quæ ad nos pervenere, hoc volumine exstarent, nam epigrammata & epistolam ad fratres Sannazarianos, carmine conscriptam, in sua editione jam dederat Broukhusius, literas ejus ad Chariteum notis meis inserui.

Danielis Cereti (cujas aut quis fuerit, per alium doceri desidero) Salicis fabulam sequi jussimus, propter materiæ similitudinem, & carminis elegantiam; nemo enim inficias ibit comparisonem ejusmodi lusu maxime utilitati esse & delectationi amantibus artis Poëticæ.

Subjunxi deinde Amaltheorum fratrum Carmi-
na

P R Æ F A T I O.

na quæ, curante Jo. Georgio Grævio, viro supra omnem laudem, apud eundem Wetstenium, eadem forma, qua Sannazarius, seculo proximo elapso prodierant, propter eorundem præstantiam Venetæque editionis, ex qua repetita erant, ipsa in Italia, raritatem, tum quod fere semper uno eodemque volumine hisce in regionibus Sannazariana & Amaltheorum carmina contineri videbam.

Vitam Actii Sinceri, quam Jo. Ant. Vulpinus ex Crispo, qui Italo sermone, ad Aldum Manutium, hanc telam erat exorsus, & aliis scriptoribus, accurate sane & non ineleganter congeffit hic lubenter admisi, quanquam ipse, ante sexdecim, & quod excurrit, annos, laborem illum mihi sumpteram (quum Arcadium Sannazarianam Belgice ligato & soluto sermone redderem, quæ brevi lucem adspiciet) præsertim, quum ex iisdem fontibus haustæ forent & inter meam Vulpianamque de Sannazariana Vita commentatiunculam nihil fere esset discriminis.

Franciscum Aelium Marchesium, de Gente Sannazariana, & Actio Sincero, ex Scipionis Mazzellæ Regni Neapolitani descriptione eruiamus, dum editionem Borellianam inspicere non licuit, licet ubique, sed frustra omnino, quæsitam, ut ex contemporanei testimonio Genti nobilissimæ suus constaret honos.

Hunc Elogia, præcipuæ Præfationes & Dedicationses priorum editionum subsequuntur, notæ etiam nostræ, quæ, plerunque currente prelo natæ, operosiores certe esse possent ac deberent, sed varias ob causas mihi tam beato esse

P R Æ F A T I O.

est non licuit ; ad hasce exornandas non raro
sum Antonii Mongitoris , viri eruditissimi ,
Bibliotheca Sicula , præter Neapolitanam Nicolai
Toppii , quæ profecto non magni ponderis fuis-
set , nisi accederent optimæ frugis , & multo
cum judicio collecta Paralipomena Leonardi Ni-
codemi , multijugæ lectionis , & acris judicii
viri ; ad has etiam Lectorem interdum soleo
dimittere , ne , semper illorum verbis exscriben-
dis , mihi ipsi & aliis tædio sim ac fastidio.
Optandum hercle esset Scriptorum Belgicorum
Bibliothecam a Valerio Andrea Desselio inchoatam ,
a Broukhusio insigniter auctam , quae apud Am-
plissimum Wittium exstat , ab erudita manu ,
eodem consilio , quo Sicula , Neapolitana , &
Hispana instrui , minime vero tumultuario o-
pere congeri , ut Belgicae illae farragines , quæ ,
quæstus tantum gratia , indies protruduntur. hanc
justissimam meam querelam & ipse probaret ,
si viveret , Broukhusius , qui ex libris ,
qui prorsus incogniti sunt ejusmodi , quos nomi-
nate nunc nihil attinet , hominibus , & ex
Sannazario contemporaneis scriptoribus , multa
obscuriora illustravit , rerum Italarum & Histo-
riæ Literariæ scientia insignis , promuscondus
omnis elegantiae poëticæ. Sed , ut hanc præfa-
tionem absolvam , nequid Lectoris usibus & edi-
tionis ornatui deesset , geminos indices adjici & a
perita manu Sannazarii Monumentum æri incidi
curavi , cum ejusdem Numismate ex Musæo D.
Francisci Fagelii , illustr. & præpott. foederati
Belgii Ordinibus ab Actis , Viri optimi &
summi , opere multum elegantiori , quam illud
quod

P R Æ F A T I O.

quod a Valetta acceptum in Itinere Italico jam de-
derat Jo. Mabillonius, vir doctissimus. Titulus ef-
figiem Vatis exhibet ex Icone repetitam, quæ
mihi ex omnibus, quæ circumferuntur, verissi-
ma visa fuit. Si quæ sphalmata operarum occur-
runt, quæ sane plura sunt quam velim, Lector Be-
nevolus ignoscet, dum hisce malevolus, quem
nihil moror, offendetur, graviora ipse notavi;
si cuiquam plenior notitia rerum, quæ Broukhu-
sium & me fugerunt, contingat, gratias agam de
hisce monitus; si forte erravi, neque hoc a me
alienum puto, errorem agnoscam libenter; sin
vero aliquam hac editione gratiam inibo apud illos
perpaucos, qui de hisce recte possunt judicare,
aut quibus hæc sapiunt, Wittios, Burmanos, Or-
vilios, Oudendorpios, animus mihi redibit, ad ea
studia, quæ prope deserueram, rite & serio co-
lenda. Vale.

CLEMENTI VII.

PONT. MAX.

ACTIUS SYNCERUS.

Magne parens, custosque hominum, cui
jus datur uni
Claudere cœlestes, & referare fores:
Occurrent si qua in nostris male firma libellis,
Deleat errores æqua litura meos.
Imperiis venerande tuis submittimus illos:
Nam sine te recta non licet ire via.
Ipse manu, sacrisque potens Podalirius herbis
Ulcera Pæonia nostra levabis ope.
Quippe mihi toto nullus te præter in orbe
Triste salutifera leniet arte malum.
Rarus honos, summo se præside posse tueri:
Rarior, a summo præside posse legi.

DE PARTU VIRGINIS.

LIBER PRIMUS.

Virginei partus, magnoque æquæva parenti
Progenies, superas cœli quæ missa per auras
Antiquam generis labem mortalibus ægris
Abluit, obstruictique viam patefecit olympi,
Sit mihi, Cœlicolæ, primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,

A

Et

2 DE PARTU VIRG.

Et tanti seriem (si fas) evolvite facti.

Nec minus, o Musæ, vatum decus, hic ego vestros
Optârim fonteis, vestras nemora ardua rupeis:
Quandoquidem genus e cœlo deducitis, & vos 10
Virginitas, sanctæque juvat reverentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis hujus
Tangit honos, monstrate viam, qua nubila vincam;
Et mecum immensæ portas recludite cœli.
Magna quidem, magna, Aonides, sed debita posco, 15
Nec vobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere & choreas: nec vos orientia cœlo
Signa, nec Eoos reges latuisse putandum est.

Tuque adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæque ætheris alti 20
Militia est, totidem currus, tot signa, tubæque,
Tot litui comitantur, ovantique agmina gyro
Adglomerant: niveis tibi si solemnia templis
Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo, fluctus unde aurea canos 2
Despiciens celso se culmine Mergilline
Adtollit, nautisque procul venientibus offert:
Si laudes de more tuas, si sacra, diemque,
Ac cœtus late insigneis, ritusque dicamus,
Annua felicitis colimus dum gaudia partus: 3
Tu vatem ignarumque viæ, infuetumque laboris
Diva mone, & pavidis jam læta adlabere cœptis.

Viderat ætherea superûm regnator ab arce
Undique collectas vectari in Tartara prædas:
Tisiphonenque imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immanis stimulantem ad dira sorores
Nec jam homini prodesse, alto quod semina cœlo
Duceret, aut varios animum excoluisset ad usus.
Tantum lethiferæ poterant contagia culpæ!

Tu

LIBER I.

3

Tum pectus Pater æterno succensus amore 40

Sic secum : Ecquis erit finis? tantisne parentum

Prisca luent pœnis feri commissa nepotes?

Ut quos victuros semper, superisque creâram

Pene pareis, tristi patiar succumbere letho,
Informeisque domos, obscuraque regna subire? 45

Non ita: sed divûm potius revocentur ad oras,
Ut decet, & manuum poscunt opera alta mearum:

Desertosque foros, vacuique sedilia cœli

Actutum complere parent: legio unde nefandis

Acta odiis trepidas ruit exturbata per auras. 50

Quumque caput fuerit, tantorumque una malorum

Fœmina principium, lacrymasque, & funera terris

Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumque

(Qua licet) afflictis imponat fœmina rebus.

Hæc ait: & celerem stellata in veste ministrum, 55

Qui castæ divina ferat mandata puellæ,

Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.

Te, quem certa vocant magnarum exordia rerum,

Fide vigil, pars militiæ fortissima nostræ,

Te decet ire, novumque in sæcula jungere fœdus: 60

Nunc animum huc adverte, atque hæc sub pectore ser-

Est urbeis Phœnicum inter, lateque fluentem (va.

Jordanem, regio nostris sat cognita sacris,

Judæam appellant, armisque & lege potentem.

Hic claris exorta atavis, vatumque ducumque 65

Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,

Pectoris illæsum Virgo mihi casta pudorem

Servat adhuc, nullos non servatura per annos:

(Mirus amor) seniumque sui venerata mariti

Exiguus degit thalamis & paupere tecto, 70

Digna polo regnare, altoque effulgere divûm

Concilio, & nostros æternum habitare penates.

A 2

Hanc

Hanc mihi virginibus jam pridem ex omnibus unam

Delegi, prudensque animo interiore locavi:

Ut foret, intacta sanctum quæ numen in alvo 75

Conciperet, ferretque pios sine femine partus.

Ergo age, nubivagos molire per aëra gressus:

Deveniensque locum castas hæc jussus ad aureis

Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:

Quandoquidem genus e Stygiis mortale tenebris 80

Eripere est animus, sævosque arcere labores.

Dixerat, ille altum Zephyris per inane vocatis

Carpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat

Ima petens, pronusque levis vix commovet alas.

Qualis ubi ex alto notis Mæandria ripis 85

Prospexit vada, seu placidi stagna ampla Caystri,

Præcipitem sese candenti corpore cycnus

Mittit agens, jamque implumis, segnisque videtur

Ipsæ sibi, donec tandem potiatur amatis

Victor aquis: sic ille auras, nubibusque secabat. 90

Ast ubi palmiferæ tractu stetit altus Idumes:

Reginam haud humileis volventem pectore curas

Adspicit, atque illi veteres de more Sibyllæ

In manibus: tum siqua ævo referenda nepotum

Fatidici casto cecinerunt pectore vates. 95

Ipsam autem securam animi, lætamque videres

Auctorem sperare suum: namque adfore tempus,

Quo sacer æthereis delapsus spiritus astris

Incorrupta piæ compleret viscera matris,

Audierat. Proh quanta alti reverentia cœli 100

Virgineo in vultu est! oculos dejecta modestos

Suspirat, matremque Dei venientis adorat,

Felicemque illam, humana nec lege creatam

Sæpe vocat: necdum ipsa suos jam sentit honores:

Cum subito ex alto juvenis demissus olympe 105

Purpu-

Purpureos retigit vultus, numenque professus
 Iacessuque habituque, ingenteis explicat alas,
 Ac tectis late insuetum diffundit odorem.
 Mox prior hæc: Oculis salve lux debita nostris,
 Jam pridem notum, cœlo jubar, optima virgo: 110
 Cui sese tot dona, tot explicuere merenti
 Divitiæ superûm: quicquid rectique probique
 Æterna de mente fluit: purissima quicquid
 Ad terras summo veniens sapientia cœlo
 Fert secum, & plenis exundans gratia rivis. 115
 Te genitor stabili firmam sibi lege sacravit,
 Perpetuos genitor cursus qui dirigit altris,
 Mansuramque tuo fixit sub pectore sedem.
 Idcirco cœtus inter veneranda pudicos
 Una es, quam lætis cœli in regionibus olim 120
 Tot divûm celebrent voces. Proh, gaudia terris
 Quanta dabis! quantis hominum succurrere votis
 Incipies! Stupuit confestim exterrita Virgo,
 Demisitque oculos, totosque expalluit artus.
 Non secus, ac conchis si quando intenta legendis 125
 Seu Mycone parva, scopulis seu forte Seriphi,
 Nuda pedem virgo, lætæ nova gloria matris,
 Veliferam advertit vicina ad littora puppim
 Adventare, timet: nec jam subducere vestem
 Audet, nec tuto ad socias se reddere cursu: 130
 Sed trepidans filet, obtutuque immobilis hæret.
 Illa Arabum merceis, & fortunata Canopi
 Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
 Sed pelago innocuis circumnitet armamentis.
 Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi 135
 Copia, divinique fluunt à pectore rores
 Ambrosiæ, quibus ille acreis mulcere procellas
 Possit, & iratos pelago depellere ventos:

6 DE PARTU VIRG.

Exue, Dia, metus animo, paritura verendum
 Cœlitibus numen, sperataque gaudia terris, 14
 Æternamque datura venis per sæcula pacem:
 Hæc ego liderea missus tibi nuntius arce,
 Sublimis celeres vexit quem penna per auras,
 Vaticinor, non infidias, non neçtere fraudes
 Edoctus: longe a nostris fraus exulat oris. 14
 Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
 Ipsa olim partus Virgo sobolisque beatæ
 Adspicies: vincet proavos: proavitaque longo
 Extendet jura imperio, populisque vocatis
 Ad folium, late ingentes moderabitur urbeis: 15
 Nec sceptri jam finis erit, nec terminus ævi,
 Quin justis paulatim animis pulcherrima surget
 Relligio. non monstra, piis sed numina templis
 Placabunt castæ diris sine cædibus aræ.

Dixerat. illa animum sedato pectore firmans 15
 Substitit, & placido breviter sic ore locuta est:
 Conceptusne mihi tandem, partusque futuros,
 Sancte, refers? mene attactus perferre virileis
 Posse putas? cui vel nitenti matris ab alvo
 Protinus inconcussum, & ineluctabile votum 16
 Virginitas fuit una: nec est cur solvere amatæ
 Jura pudicitia cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
 Imo istas, quod tu minime jam rere, per aureis,
 Excipit interpres, fœcundam spiritus alvum
 Influet, implebitque potenti viscera partu, 16
 Flammifero veniens cœlo, atque micantibus astris.
 At tu virgineum mirata tumescere ventrem
 Hærebis pavitans: demum formidine pulsa
 Gaudia servati capies inopina pudoris.
 Neve hæc vana putes, dictis aut territa nostris 17
 Indubites: seræ dudum concessa senectæ

Doni

Dona oculos pone ante tuos. Nam sanguine avito
Juncta tibi mulier (sterilis licet illa, gravique (gnus
Prælia ævo) haud quaquam speratum hoc tempore pi-
fert utero, & felix sexto sub mense laborat. 175
Usque adeo magno nil non superabile cœlo est.

His dictis, Regina oculos ad sidera tollens,
 Cœlestumque domos superas, atque aurea tecta,
 Adnuit, & taleis emisit pectore voces:
 Jam jam vince fides, vince obsequiosa voluntas: 180
 En adsum: accipio venerans tua jussa, tuumque (est,
 Dulce sacrum, pater omnipotens: nec fallere vestrum
 Cœlicolæ: nosco crineis, nosco ora manusque,
 Verbaque, & aligerum cœli haud variantis alumnum.
 Tantum effata repente nova micuisse penateis 185
 Luce videt: nitor ecce domum complebat: ibi illa,
 Ardentum haud patiens radiorum, ignisque corusci,
 Extimuit magis. At venter (mirabile dictu)
 (Non ignota cano) sine vi, sine labe pudoris,
 Arcano intumuit verbo. Vigor actus ab alto 190
 Irradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complens
 Descendit, Deus ille, Deus: totosque per artus
 Dat sese, miscetque utero: quo tacta repente
 Viscera contremuere: filet natura, pavetque
 Adtonitæ similis: confusaque turbine rerum 195
 Insolito occultas conatur quærere causas.
 Sed longe vireis alias majoraque sentit
 Numina. succutitur tellus. lævumque sereno
 Intonuit cœlo, rerum cui summa potestas,
 Adventum nati genitor testatus: ut omnes 200
 Audirent late populi, quos maximus ambit
 Oceanus, Tethysque & raucifona Amphitrite.

Hos inter medios cœli terræque fragores,
 Æquatis properans volucer pulcherrimus alis,

8 DE PARTU VIRG:

Omnia dum trepidant, discesserat, altaque nabat 20
 Per loca, cum virgo celsis in nubibus illum
 Alternantem humeros videt, atque immensa secantem
 Ventorum spatia, & jam versicolore per auras
 Fulgentem pluma, ac cœli convexa petentem.
 Quem demum tali adspectans sermone secuta est: 210
 Magne ales, celsi decus ætheris, invia rerum
 Qui penetras, longeque & nubila linquis, & Euros
 Antevolans, læto seu te felicia tractu
 Sidera, quæque suos volvuntur signa per orbeis
 Expectant redeuntem: alti seu certa reposcit 215
 Chrystalli domus, & vitrei plaga lucida regni:
 Seu propiora vocant supremo tecta Tonanti,
 Qua patet in summum regio flammantis olympi,
 Teque amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
 I precor, i nostrum testis defende pudorem. 220
 Nec plura his: tum vero aciem deflectit, & omneis,
 Haud mora, sollicito percurrit lumine monteis:
 Agnatamque animo, conceptaque pignora versat,
 Multa putans: serumque uteri miratur honorem.
 Interea maneis descendit Fama sub imos, 225
 Pallentisque domos veris rumoribus implet:
 Optatum adventare diem, quo tristia linquant
 Tartara, & evictis fugiant Acheronta tenebris,
 Immanemque ululatum, & non lætabile murmur
 Tergemini canis: adverso qui carceris antró 230
 Excubat insomnis semper, rictuque trifauci
 Horrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
 Personat, & morfu venienteis adpetit umbras.
 Tum vero heroës lætati, animæque piorum
 Ad cœlum erectas cœperunt tendere palmas: 235
 Atque hîc insignis funda, citharaque decorus,
 Insignis sceptro senior, per opaca locorum

Dum

Dum graditur, nectitque sacros diademate crineis:
 Dum legit effoetos Lethæo in gramine flores,
 Qua tacitæ labuntur aquæ, mutæque volucres 240
 Ducunt per sterileis æterna silentia ramos:
 Attonita subitos concepit mente furores,
 Divinamque animam; & consueto numine plenus,
 Intorquens oculos, venientia fata recenset.
 Nascere magne puer, nostros quem solvere nexus, 245
 Et tantos genitor voluit perferre labores.
 Magne puer, cui se hæc tandem spolianda reservant
 Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:
 Nascere, venturum si te mortalibus olim
 Pectore veridico promissimus: igneus ut nos 250
 Viribus adflatos cœlestibus ardor agebat
 Insinuans: si sacra peregrimus, & tua late
 Jussa per immensum fama vulgavimus orbem.
 En ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
 Impulsi cœlo, divisque autoribus acti 255
 Oroe alio properant Reges. Salvete beati
 Æthiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
 Scilicet huc vestris adfertis munera regnis.
 Accipe dona puer: tuque ô sanctissima mater,
 Sume animos: jam te populiq; ducesq; frequentant 260
 Littore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
 Ille autem aurata fulgens in veste sacerdos
 Jam canus, jam maturo venerabilis ævo,
 Quid sibi vult? sacras puerum qui sistit ad aras
 Sic venerans? lætoque inspectans æthera vultu? 265
 Seque dehinc facili clausurum lumina fato
 Exclamat: quod speratum per sæcula munus,
 Promissamque diu pacem, certamque salutem
 Terrarum exorta liceat sibi luce tueri
 Optanti, seniumque ideo, parcasque trahenti. 270

10 DE PARTU VIRG.

Sed quid ego (heu) dira consperfos cæde penateis
 Infantum, & subito currenteis sanguine rivos
 Adspicio? tristisque meas vagitus ad aureis
 Fertur? io, scelus est partus jugulare recenteis.
 Crudelis, quid agis? nihil hi meruere, neque illum, 27
 Quem petis, infano dabitur tibi perdere ferro.
 Nunc nunc o matres scelerata abcedite terra,
 Dum licet, inque sinu pueros abscondite vestros:
 Nam ferus hostis adest: propera jam regia virgo,
 Inque Paræthonias transfer tua pignora terras: 28
 Admonet hoc magnum genitor qui temperat orbem
 Tuta domus, tutique illic tibi, Dia, recessus.
 Verum ubi bis senas hyemes, bis senaque nati
 Solstitia, & tantos superaveris anxia casus:
 Ingenteis imo duces de pectore questus, 28
 Aureaque assiduis pulsabis sidera votis.
 Nam puerum, quamvis per compita sæpe vocatum,
 Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
 Perquires nequicquam amens: nec chara petentem
 Oscula, nec sera redeuntem nocte videbis. 29
 Treisque illum totos mœrenti pectore soles,
 Et totidem trepidas somni sine munere nocteis,
 Omnia lustrantes, questu omnia confundentes
 Flebitis, indigno perculsi corda dolore
 Tuque senexque tuus. Quarto sed Lucifer ortu 29
 Purpureos tremulo cum tollet ab æquore vultus,
 Inventum dabit, & quærentibus offeret ultro.
 O quas tunc lachrymas, ô quæ tunc oscula, mater,
 Quos dabis amplexus, misto inter gaudia fletu:
 Cum natum ante aras Patris, & delubra sedentem, 30
 Mulcentemque senes dictis, animosque trahentem
 Adspicies gavisa! ipso admirante senatu
 Primitias pueri ingentis, nec inane sagacis

Pectoris

Pectoris indicium, natæque ad grandia mentis.
 Tu vero quid in arma ruis scelerata Juventus? 305
 Quid galeas, enseisque virûm & fulgentia cerno
 Agmina? scutatasque procul sub nocte cohorteis
 Obscura, & crebris radianteis ignibus hastas?
 Potne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
 Cæca hominum, semperque odiis adcinctâ nefandis. 310
 amque oleas, montemque sacrum, circumque supraque
 Dixere, & longa lucum obsedere corona.
 Quo feror? ecce trahunt manibus post terga revinctis
 fontem: modo quem lætas mira illa per urbeis
 Edentem, patrisque palam præcepta docentem 315
 Adtoniti stupuere, illum regemque Deumque,
 Humanæque ducem vitæ, fontemque salutis
 Haud veriti populo circum plaudente fateri.
 Heu facinus: mortemne etiam & crudele minantur
 supplicium? sævos stringunt in vulnera fasceis, 320
 Horrenteisque parant paliuro intexere dumos,
 Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
 Vulnificam. Viden' alternos ut arundinis ictus
 Incutiunt? geminantque truci convicia lingua?
 Parte alia ingenteis video de stirpibus imis 325
 Everti palmas, altas ad sidera palmas,
 Infelix opus: unde hominum lux illa, decorque
 Pendeat, ah trepidis dirum, & miserabile terris:
 Dum patri ætherio moriens liventia pandet
 Brachia, turpatosque atra de morte capillos, 330
 Oraque, demissosque oculos, frontemque cruore
 am madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
 At mater, non jam mater, sed flentis, & orbæ
 infelix simulacrum, ægra ac sine viribus umbra,
 Ante crucem demissa genas, effusa capillum 335
 stat lacrymans, tristique irrorat pectora fletu.
 Ac

Ac si jam comperta mihi licet ore profari
 Omnia: defessi spectans morientia nati
 Lumina, crudeleis terras, crudelia dicit
 Sidera: crudelem sese, quod talia cernat 340
 Vulnera, sæpe vocat: tum luctifono ululatu
 Cuncta replens, singultanti sic incipit ore:
 Incipit, & duro figit simul oscula ligno
 Exclamans: Quis me miseram, quis culmine tanto
 Dejectam subitis involvit, nate, procellis? 345
 Nate patris vires, sanguis meus, unde repente
 Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
 Quæ manus indignos foedavit sanguine vultus?
 Cui tantum in superos licuit? bella impia cælo
 Quis parat? hunc ego te, post tot male tuta labores, 350
 Postque tot infelix elapsæ incommoda vitæ
 Adspicio? tune illa tuæ lux unica matris?
 Tune animæ pax, & requies, spesque ultima nostræ
 Sic raperis? sic me solam, exanimemque relinquis?
 O dolor! extincto jam te pro fratre sorores, 355
 Pro natis toties exoravere parentes:
 Ast ego pro nato, pro te dominoque, deoque
 Quem misera exorem? quo tristia pectora vertam?
 Cui querar? o tandem diræ me perditæ dextræ:
 Me potius (si qua est pietas) immanibus armis 360
 Obruite: in me omneis effundite pectoris iras.
 Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem,
 Quæ rogat, & Stygiastecum duc, nate, sub umbras:
 Ipsa ego te per dura locorum, inamœnaque vivis
 Regna sequar. liceat rumpentem cernere portas. 365
 Æratas: liceat pulchro sudore madentem
 Eversorem Erebi materna abstergere dextra.
 Hos illa, & plureis fundet de pectore questus.
 Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis

Sol,

Sol, indignanteis retro convertere currus 370
 Optabit, frustra que suis luctatus habenis
 Quod poterit tandem, auratos ferrugine crineis
 Inficiet, mœstamque diu sine lumine frontem
 Ostendet terris: ut qui jam ploret ademptum
 Luctorem, regemque suum. Quin ipsa nigranti 375
 Patris ab ore timens, & tanto concita casu
 Cynthia, cæruleo vultus obnubet amictu,
 Invertetque oculos, lacrymasque effundet inaneis.
 At contra horrifono tellus concussa tremore
 Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulcris 380
 Mittet simulacra. Quid o, quid abire paratis
 Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
 Condicio, paucis remeare ad lumina vitæ
 Concessum. Sed tempus erit, cum Martia rauco
 Augitu cœlum quatiet tuba: cumque repente 385
 Corpora per terras omneis late omnia surgent.
 Tunc autem sat, Tartarei si claustra tyranni
 Fringat Rex ille, & caligantia pandat
 Ostria: diffugiant immisso lumine diræ
 Lumenidum facies jactis in terga colubris: 390
 Quas atro vix in limo Plegethontis adustum
 Accipiat nemus, & fumanti condat in ulva.
 Tum variæ pestes, & monstra horrentia Ditis
 Na petant: trepident Briareia turba, Ceraistæ,
 Emiferumque genus Centauri, & Gorgones atræ 395
 Syllæque Sphingesque, ardentisque ora Chimææ,
 Atque Hydræ, atque Canes, & terribiles Harpyæ.
 Ne catenato fessus per Tartara collo
 Ducetur Pluton: tristi quem murmure circum
 Inferni fractis mœrebunt cornibus aneis. 400
 At nos virginea præcincti tempora lauru,
 Igna per extentos cœli victricia campos

Tolle-

Tollemus, lætoque ducem clamore sequemur :
 Victor io, bellator io, tu regna profunda,
 Tu maneis, Erebumque, potestatesque coërces 40
 Aërias, lethumque tuo sub numine torques.
 Ille alto temone sedens, levibusque quadrigis
 Lora dabit, volucresque reget placido ore jugaleis
 Non jam cornipedum ductos de femine equorum,
 Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas. 41
 Primus enim valido subnixus eburnea collo
 Fert juga formosi pecoris custodia Taurus,
 Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
 Aurea, & auratis horrent palearia setis:
 Perque pedes bifidæ radiant, nova sidera, gemmæ. 41
 Torva bovi facies: sed qua non altera cœlo
 Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoët annum,
 Nec quæ tam claris mugitibus astra laceſſat.

It juxta nemorum terror, rexque ipse ferarum
 Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos 42
 Conveſtit juba: pectoribus generosa superbit
 Majestas, non jam ut cædeis, aut prælia sævus
 Adpetat, (innocuis armantur dentibus ora,
 Grataque tranquillo ridet clementia vultu)
 Sed cœlo ut spatietur, & alta ad sidera tendat. 42

Hos post inſequitur pulchros pennata per artus
 Alituum regina: sacrae cui vertice plumæ
 Adſurgunt: flavoque caput diademate fulget.
 Ipsa ingens alis, ingentis fulminis inſtar (43
 Supra hominum teſta, ac monteis, ſupraque volucres
 Fertur, & obſtanteis curſu petit obvia nubeis.

Ultimus humana ſociat cervice laborem
 Alatus tergo juvenis: cui lutea lævo
 Ex humero chlamys Eois inſperſa lapillis
 Pendet: eam variant centum longo ordine Reges, 43

LIBER I.

15

Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
 Ostro intertexti. veros cognoscere vultus
 Est illic: veros montes & flumina credas:
 Et vera extremo Babylon nitet aurea limbo.
 Tali fidereas curru subvectus in auras, 440
 Indutos referens spoliis pallentibus axeis
 Perueniet, recto qua panditur orbita tractu
 Actea, & ad sedes ducit candentis olympi.
 Illic auratæ muros mirabimur urbis,
 Auratasque domos, & gemmea tecta, viasque 445
 Telliferas, vitreosque altis cum montibus amneis:
 Atque ibi seu magni celsum penetrale Tonantis,
 Iue alios habitare laeis, & tecta minorum
 Cœlicolûm dabitur, stellas numerare licebit,
 Argentemque diem pariter, pariterque cadentem 450
 Sub pedibus spectare, & longos ducere soles
 Longaque venturis protendere nomina sæclis.
 Hæc ubi dicta: patres plausu exceperere frequentes
 Latidicum vatem, sublatumque aggere ripæ
 Adtollunt humeris, lætumque per avia ducunt. 455
 Intremuere Erebi sedes, obscuraque Ditis
 Limina: suspirans imo de corde Megæra
 Dat gemitum, & torvas spectat sine mente sorores.
 Cum caudam exululans sub ventre recondidit atram
 erberus, & fonteis latratu terruit umbras: 460
 Commotisque niger Cocytus inhorruit antris:
 At vaga Sisyphiis hæserunt saxa lacertis.

DE

DE PARTU VIRGINIS

LIBER SECUNDUS.

Regina ut subitos imo sub pectore motus
 Sensit, & adflatu divini numinis aucta est:
 Haud mora, digressu volucris suspensa ministri,
 Exsurgit; monteisque procul contendit in altos
 Festinans. ea cura animo vel prima recurfat,
 Matronam defessam ævo, cui nulla fuissent
 Dona uteri (mirum dictu) jam segnibus annis
 Fœcundam, sextique gravem sub pondere mensis
 Protinus adfari, vocemque audire loquentis,
 Et spectare oculis sterili data pignora matri. 10
 Ergo adcincta viæ nullos studiosa paratus
 Induitur, nullo disponit pectora cultu:
 Tantum albo crineis injectu vestis inumbrans:
 Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
 Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens 15
 Aurora: aut ubi jam Oceano Sol aureus exit.
 Quaque pedes movet, hac casiam terra alma ministrat
 Pubenteisque rosas, nec jam mœstos hyacinthos,
 Narcissumque, crocumque, & quicquid perpureum ve
 Spirat hians, quicquid florum per gramina passim 20
 Suggesterit immiscens varios natura colores.
 Parte alia celeres sistunt vaga flumina cursus:
 Exsultant vallesque cavæ, collesque supini:
 Et circumstantes submittunt culmina pinus:
 Crebraque palmiferis erumpunt germina sylvis. 25
 Omnia lætantur: cessant Eurique Notique:
 Cessat atrox Boreas: tantum per florea rura
 Regna tenent Zephyri, coelumque tepentibus auribus
 Mul-

Mulcent, quaque datur, gradientem voce salutant.
 Ut ventum ad sedeis, vultu longæva verendo 30
 Occurrit conjux justî senis: atque repente
 Plena Deo, subitoque uteri concussa tumultu,
 Excipit amplexu venientem, ac talibus infit:
 O decus, o laudis mulier dux prævia nostræ,
 Cœlitibus sola humanum quæ digna reperta es 35
 Conciliare genus, coetusque adtollere ad astra
 Fœmineos: gremium cuius divinus obumbrat
 Palmes, inexhaustis terras qui compleat uvis:
 Quis me, quis tanto superûm dignatur honore?
 Tunc procul visura humileis Regina penateis 40
 Venisti? tunc illa mei pulcherrima regis
 Mater ades? viden' ut nostra puer excitus alvo,
 Cum mihi vix primas vocis sonus ambiat aureis,
 Jam salit, & dominum seu præcurfurus adorat?
 Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri 45
 Credulitas dedit una: in te nam plena videbis
 Omnia, quæ magni verax tibi dixit olympi
 Aliger, arcano delapsus ab æthere cursu.
 Illa sub hæc: Miranda alti quis facta Tonantis,
 O mater, meritas cœlo quæ tollere laudes 50
 Vox queat? exsultant dulci mea pectora motu
 Autoni tantorum operum: qui me ima tenentem,
 Indignamque, humilemque suis respexit ab astris.
 Munere quo genteis felix ecce una per omneis
 Jam dicar: nec vana fides: ingentia quando 55
 Ipse mihi ingenti cumulavit mûnera dextra
 Omnipotens, sanctumque ejus per sæcula nomen,
 Et quæ per magnas clementia didita terras
 Exundat, qua passim omneis sua jussa verenteis
 Usque fovens, nullo neglectos deserit ævo. 60 (cam,
 Tum fortem exertans humerum, dextramque coruf-
 B Infanos

Saxa tenent, longè pictis gens nota pharetris,
 Gens fineis lustrare suos non segnis, & arcu,
 Qua vagus Euphrates, qua devius exit Araxes, 130
 Felices tractus, & late munere divûm
 Concessos defendere agros bene olentis amomi.
 Censetur Tauri passim, censetur Amani
 Incola: prædatorque Cilix: & Isaurica quisquis
 Rura domat: quicunque tuas, Pamphylia, sylvas, 135
 Quique Lycaoniam, felicia jugera, quique
 Flaventem curvis Lyciam perrumpit aratris.
 Jam clari bello Leleges, populique propinqui
 Jussa obeunt: gens quæque suo dat nomina ritu.
 Qui Ceramon, bimaremque Gnidon, quique alta tuentur
 Mœnia, dispositis ubi circum septa columnis (140
 Tollit se nivei moles operosa sepulcri,
 Barbara quam rapto posuit regina marito:
 Et quos Mæandri, toties ludente recurfu,
 Unda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster, 145
 Herbofo niveos dum margine pascit olores:
 Quosque metalliferis veniens Pactolus ab antris
 Circuit, & rutila non parcior Hermus arena:
 Mysorum manus omnis, Apollineæque Celenæ:
 Idaque, Rhœtææque arces, celebrataque Musis 150
 Pergana, Sigæumque jugum, Priameia quondam
 Regna armis, ducibusque, ducum nunc nota sepulcris:
 Quæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
 Ostendens sociis, Hoc, inquit, littore flentes
 Nereïdes steterant, passis cum mœsta capillis 155
 Ipsa suum de more Thetis elamaret Achillem.
 His & Bithynæ classes, & Pontica latè
 Accedit regio, paret scopulosa Carambis,
 Parendi studio fervet simul alta Sinope: (Ætus 160
 Fervet Halys: quique immensis procul amnibus au-
 Cap-

Cappadocum medios populos discriminat Iris :
 Thermodonque, Halybesque, adtritaque saxa Prome-
 Præterea qua se Thracum Mavortia tellus (theo.
 Pandit, & argentem Rhodope procurrat in Æmum,
 Qua Macetûm per saxa ruit torrentibus undis 165
 Axius, umbrosæque tegunt Halyacmona ripæ:
 Quaque jacet diris omen Pharsalia bellis,
 Et bis Romana ferale clade Philippi,
 Conveniunt populi certatim, & iussa faceffunt.
 Vos etiam vestros his adjunxistis alumnos 170
 Vicinæ passim vacuis jam mœnibus urbes,
 Antiquæ Grajorum urbes, gens optima morum
 Formatrix, clara ingeniis, & fortibus ausis:
 Seu quæ littoreos tractus monteisque teneris:
 Seu quæ per medias dispersæ exsurgitis undas. 175
 Tum latus Epiri, qua formidabile nautis
 Adtullunt summo caput Acroceraunia cœlo,
 Urget opus; jamque Alcinoi dat regia censum,
 Illyricæque manus, impacatique Liburni,
 Littoraque Ionio passim pulsata profundo. 180
 Nec tu, cui latè imperium terræque marisque
 Bellatrix peperit virtus, & Martius ardor,
 Non populos, non ipsa tuas terra inclyta genteis
 Describis, terra una armis, & foeta triumphis,
 Una viris longe pollens, atque æmula cœlo: 185
 Nubiferæ quam præruptis anfractibus Alpes
 Præcingunt, mediamque pater secat Apenninus,
 Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
 Describere suos (quamvis non axe sub uno,
 Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis 190
 Danubius, qui sylvarum per vasta volutus,
 Pascere non populos, non lambere desinit urbeis,
 Donec ad optatam rapido venit agmine Peucen.

22 DE PARTU VIRG.

Quin & proceras scrutatur Gallia sylvas,
 Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis: 195
 Qua Rhodanus, qua findit Arar, qua permeat ingen
 Sequana, piscosoque interluit amne Garumna.
 Tum quas piniferis genteis prærupta Pyrene
 Rupibus Herculeas prospectat ad usque columnas,
 Cogit Anas, cogit ripa formosus utraque, 200
 Duria, & albenti Bætis præcinctus oliva,
 Auratamque Tagus volvens sub gurgite arenam,
 Quique suo terras insignit nomine Iberus.
 Parte alia vastas circumvocat Africa vireis:
 Getuli, Maurique duces rimantur opaci 205
 Atlantis nemora, & dispersa mapalia sylvis.
 Scribitur & vacuis ut quisque inventus arenis
 Seu pastor, seu subcinctis venator in armis
 Observans sævos latebrosa ad tesqua leones.
 Massylum quicumque domos, quicumque repostos 210
 Hesperidum lucos, munitaque montibus arva
 Incolit, & ramis nativum decutit aurum:
 Et qui vertenteis immania saxa juvencos
 Flectit arans, qua devictæ Carthaginis arces
 Procubuere, jacentque infausto in littore turres 215
 Eversæ. Quantum illa metu, quantum illa laborum
 Urbs dedit insultans Latio, & Laurentibus arvis!
 Nunc passim vix reliquias, vix nomina servans
 Obruitur propriis non agnoscenda ruinis.
 Et querimur genus infelix humana labare 220
 Membra ævo: cum regna palam moriantur, & urbes
 Jamque Macas idem ardor habet: venere volentes
 Barcæi: venere suis Nasamones ab arvis:
 Navifragas qui per Syrteis, infidaque circum
 Littora mœrentum spoliis onerantur, & altos 225
 Infiliiunt nudi cumulos exstantis arenæ,

Inque

Inque suas vertunt aliena pericula prædas.

Postremo Pſylli, Garamanticaque arva tenentes:

Quique Cyrenæas suspendunt vomere glebas,
Laudatasque legunt succis præstantibus herbas; 230

Quique Jovis palmeta, Hasbytarumque recessus:

Marmaricas qui late oras: qui pascua servant
Ægypti, Meroesque, sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.

Nec minus & casta senior cum Virgine custos 235

ibat, ut in patria nomen de more, genusque
Ederet, & jussum non segnis penderet aurum.

Ille domum antiquam, & regnata parentibus arva

Invisens, secum proavos ex ordine reges, (tem 240

Claraque facta ducum, pulchramque ab origine gen-

Mente recensēbat tacita: numerumque suorum,

Quamvis tunc pauper, quamvis incognitus ipsis

Agnatis, longe adveniens explere parabat.

Jam finis Galilæa tuos emensus, & imas

Carmeli valleis, quæque altus vertice opacat 245

Rura Thabor, sparsamque jugis Samaritida terram

Palmiferis, Solymas à læva liquerat arceis;

Cum simul e tumulo muros, ac tecta domorum

Prospexit, patriæque agnovit mœnia terræ:

Continuo lacrymis urbem veneratur obortis: 250

Intenditque manus, & ab imo pectore fatur:

Bethlemiæ turres, & non obscura meorum

Regna patrum, magnique olim salvete penates:

Tuque o terra parens regum, visuraque regem,

Cui sol, & gemini famulantur cardinis axes, 255

Salve iterum: te vana Jovis cunabula Crete

Horrescet, ponetque suos temeraria fastus:

Mœnia te Dirçæa trement: ipsamque pudebit

Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.

24 DE PARTU VIRG.

Parva loquor: prono veniet diademate supplex 26

Illa potens rerum, terrarumque inclyta Roma,

Et septemgeminos submittet ad oscula monteis.

Dixit, & extrema movit vestigia voce:

Maturatque viam senior, tardumque fatigat

Vectorem, & visas gressus molitur ad oras. 26

Et jam prona dies fluctus urgebat Iberos,

Purpureas pelago nubeis aurumque relinquens:

Ecce autem magnis plenam conventibus urbem

Protinus, ut venêre, extremo e limine portæ

Adspiciunt. Mistum confluxerat undique vulgus, 270

Turba ingens. credas longinquo ex æquore vectas

Ad merceis properasse: aut devastantibus arva

Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.

Cernere erat perque anfractus, perque arcta viarum

Cuncta repleffe viros; confusoque ordine matres: 275

Permistos pecori agricolas, hos jungere plaustra:

Hos intendere vela: alios discumbere apertis

Porticibus: resono compleri cuncta tumultu:

Accensos variis lucere in partibus igneis.

Quæ pater admirans, tacito dum singula visu, 280

Percurrit, circumque domos, & limina lustrat,

Nec superesse locum tecto videt. Ibimus, inquit,

Quo Deus, & quo sancta vocant oracula patrum.

Est specus haud ingens parvæ sub mœnibus urbis;

Incertum, manibusne hominum, genione potentis 285

Naturæ formatus, ut hæc spectacula terris

Præberet, tantosque diu servatus in usus

Hospitio cœlum acciperet; cui plurima dorso

Incumbit rupes pendentibus undique saxis

Aspera; & exesæ cingunt latera ardua cautes: 290

Defunctis operum domus haud ingrata colonis.

Huc heros tandem superata ambage viarum,

Sic

Sic monitus ducente Deo, cum conjuge sancta

Devenit, multaque senex se nocte recepit.

Ac primum ficcis ramalibus excitat ignem: 295

Stramineoque toro comitem locat, ægra cubantis

Membra super vestem involvens: mox adligat ipsos

Permulcens, jam non duros, jam sponte sequenteis

Quadrupedes, ut forte aderat fœnile saligna

Subfultum crate, & palmarum vimine tectum. 300

Nunc age, Castaliis quæ nunquam audita sub antris,

Musarumve choris celebrata, aut cognita Phœbo,

Expediam. vos secretos per devia calleis

Coelicolæ, vos (si merui) monstrate recessus

Intactos: ventum ad cunas, & gaudia cœli, 305

Mirandosque ortus, & tecta sonantia sacro

Vagitu: stat ferre pedem, qua nulla priorum

Obvia sint oculis vatum vestigia nostris.

Tempus erat, quo nox tardis invec̄ta quadrigis

Nondum stelliferi mediam pervenit olympi 310

Ad metam, & tacito scintillant sidera motu:

Cum sylvæque urbesque silent: cum fessa labore

Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:

Non fera, non volucris, non picto corpore serpens

Dat sonitum, jamque in cineres confederat ignis 315

Ultimus: & fera perfusus membra quiete

Scruposo senior caput adclinaverat antro.

Ecce autem nitor ex alto novus emicat, omnemque

Exsuperat veniens atræ caliginis umbram,

Auditique chori superûm, & cœlestia curvas 320

Agmina pulsantum citharas, ac voce canentum.

Agnovit sonitum, partusque instare propinquos

Haud dubiis Virgo sensit lætissima signis.

Protinus erigitur stratis, cœloque nitentis

Adtollit venerans oculos, ac talia fatur: 325

Omnipotens genitor, magno qui sidera nutu,
 Aëriosque regis tractus, terrasque fretumque,
 Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
 Efferat in lucem soboles tua? quo mihi tellus
 Rideat, & teneris depingat floribus arva? 33
 En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
 Depositem: tu, ne qua pio jactura pudori
 Obrepat, summo defende, & consule, cœlo.
 Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
 Ubera, chare puer, molli studiosa fovebo 33
 Amplexu? tu blanda tuæ dabis oscula matri
 Arridens, colloque manum, & puerilia nectes
 Brachia, & optatam capies per membra quietem?
 Sic memorat, fruiturque Deo, comitumque micant
 Agmine, divinisque animum concentibus explet. 34
 Atque olli interea revoluto fidere felix
 Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe vatem
 Diva tuum, rege diva tuum; feror arduus altas
 In nubis: video totum descendere cœlum
 Spectandi excitum studio. Da pandere factum 34
 Mirum, indictum, insuetum, ingens: absistite curi
 Degeneres, dum sacra cano. Jam læta laborum,
 Jam non tacta metu, sæcli regina futuri
 Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
 Nil mortale putans: illam natusque, paterque, 35
 Quique prius quam Sol cœlo, quam Luna niteret
 Spiritus obscuras ibat super igneus undas,
 Stant circum, & magnis permulcent pectora curi
 Præterea redeunt animo quæcunque verendus
 Dixerat interpres: acti sine pondere menses, 35
 Servatusque pudor clausa cum protinus alvo
 (O noctem superis lætam, & mortalibus ægris!)
 Sicut erat foliis stipulaque innixa rigenti,
 Divinum

Divinum, spectante polo, spectantibus astris,
 Edidit onus. Qualis rorem cum vere tepenti 360
 Pertacitum matutinus defudat Eous,
 Et passim teretes lucent per gramina guttæ:
 Terra madet: madet aspersa sub veste viator
 Horridus, & pluvix vim non sensisse cadentis
 Admirans, gelidas udo pedè proterit herbas. 365
 Mira fides, puer æthereas jam lucis in auras
 rodierat, fœnoque latus male fultus agresti
 Impulerat primus resonum vagitibus antrum:
 Alma parens nullos intra præcordia motus,
 ut incurstanteis devexi ponderis ictus 370
 conferat: hærebant immotis viscera claustris.
 laud aliter, quam cum purum specularia Solem
 admittunt; lux ipsa quidem pertransit, & omneis
 rumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
 Illa manent illæsa, haud ulli pervia vento, 375
 Non hyemi, radiis sed tantum obnoxia Phœbi.
 Tunc puerum tepido genitrix involvit amictu,
 exceptumque sinu, blandeque ad pectora pressum
 detulit in præsepè. Hic illum mitia anhelò
 Ore fovent jumenta. O rerum occulta potestas! 380
 Protinus agnoscens dominum procumbit humi bos
 ternuus: &, mora nulla, simul procumbit asellus
 ubmittens caput, & trepidanti poplite adorat.
 fortunati ambo: non vos aut fabula Cretæ
 colluet, antiqui referens mendacia furti, 385
 idoniam mare per medium vexisse puellam:
 ut sua dum madidus celebrat portenta Cytheron,
 infameis inter thyrsos, vinoque sacra,
 arguet obsequio senis insudasse profani.
 solis quippe Deum vobis, & pignora cœli 390
 posse datum, folis cunabula tanta tueri.

Ergo

Ergo dum refluxo stabit circumdata fluctu
 Terra parens: dum præcipiti vertigine cœlum
 Volvetur: Romana pius dum templa sacerdos
 Rite colet; vestri semper referentur honores: 39
 Semper vestra fides nostris celebrabitur aris.

Quis tibi tunc animus, quæ sancto in corde voluptas
 O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
 Ac circum de more sacros referentia ritus
 Adspiceres domino genua inclinare potenti, 40
 Et sua commotum trahere ad spectacula cœlum?
 Magne pater, quæ tanta rudeis prudentia sensus
 Leniit? informi tantos quis pectore motus
 Excivit calor, & pecudum in præcordia venit?
 Ut quem non reges, non accepere tot urbes, 40
 Non populi, quibus una aras, & sacra tueri
 Cura fuit: jam bos torpens, jam segnis asellus
 Autorem late possessoremque salutent?

Vocibus interea sensim puerilibus heros
 Excitus somnum expulerat, noctemque fugarat 41
 Ex oculis: jamque infantem videt, & videt ipsam
 Majorem adspectu, majori & lumine matrem
 Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora moventem,
 Sublimemque solo, superûm cingente caterva
 Aligera. Qualis nostrum cum tendit in orbem, 41
 Purpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix,
 Quam variæ circum volucres comitantur euntem:
 Illa volans solem nativo provocat auro,
 Fulva caput, caudam & roseis interlita punctis
 Cæruleam: stupet ipsa cohors, plausuque sonoro 42
 Per sudum strepit innumeris exercitus alis.
 Miratur lucem insolitam: miratur ovanteis
 Cœlicolûm cantus senior: tum victus, & amens,
 Adtonitusque animi, tantisque ardoribus impar
 Corruit,

Corruit, & geminas vultum demisit in ulnas: 425
 Adfususque diu telluri, immobilis hæsit.
 Hic illum superi juxta videre jacentem:
 Vidit Dia parens, nec longum passa senileis
 Obduci tenebris oculos, dat surgere, & ægrum
 Sustainere genu, tremulisque insistere plantis, 430
 Divinosque pati vultus, superique nitorem
 Ignis, & æthereas vibrantia lumina flammæ.
 Ille ubi paulatim vireis, animumque resumpsit,
 Nodoso incumbens baculo, modulantia primum
 Agmina, reginamque Deum de more salutat. 435
 Mox ipsum accedens præsepe, ulvaeque palustri
 Impositum spectans dominum terræque marisque,
 O timor, o mentis pietas!) puerilia membra
 Non ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
 Insuperatam auram, divino efflantis ab ore 440
 Ore trahens, subito correptus numinis haustu,
 Adflatusque Deo, sic tandem voce quieta
 Incipit, & lacrymis oculos suffundit obortis:
 Sancte puer, non te Parisiis operosa columnis
 Atria, non variata Phrygum velamina textu 445
 Excepere; (jaces nullo spectabilis auro)
 Angustum sed vix stabulum, male commoda sedes,
 Et fragiles calami, lectæque paludibus herbæ
 Fortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
 Lecta, & regifico capiant aulae paratu: 450
 Quæ pater æterno superum ditavit honore
 Illustrans: tibi fiderei domus aurea cœli
 Praeclaudit, inextinctosque parat natura triumphos:
 At tamen hanc sedem reges, hæc undique magni
 Contra petent populi: longe quos cærule Calpe 455
 Littore ab occiduo, nigrisque impellet ab Indis
 Sol oriens, quos & Boreas, & fervidus Auster
 Diverso

Diverſo inter ſe certantes cardine mittent.,
 Tu paſtor, tu diſperſas revocare per agros
 Miſſus oveis late, pectusque offerre periclis, 4
 Prodigus ah nimium vitæ, per tela, per hoſteis
 Obſcurum nemus irrumpeus, rabida ora luporum
 Compeſces, ſaturumque gregem ſub tecta reduce
 O mihi certa fides ſuperûm, decus addite terris,
 Nate Deo, Deus ipſe, æterno e lumine lumen; 4
 Te teego, te circum genitrix, lætique miniſtri
 Concinius, primique tuos celebramus honores,
 Longaque perpetuis indicimus orgia ſaſtis.

DE PARTU VIRGINIS

LIBER TERTIUS.

Auratum interea culmen bipatentis Olympi
 Conſcendit genitor, rerum inviolata poteſtas
 Læta fovens tacito ſub pectore: mox jubet omne
 Ad ſeſe acciri ſuperos, quique atria longe
 Obſervant, quique arcanis penetralibus adſtant:
 Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
 Et quos occidua propior videt Hesperus oræ.
 Namque ferunt olim, leges cum conderet æquas
 Rex ſuperûm, & valido mundum ſuſpenderet axe
 Diſverſas ſtatuiſſe domos, diſverſaque diviſ
 Hoſpita, & dignos meritis tribuiſſe penateis,
 Ordine cuique ſuos. Illi data tecta frequentant;
 Armaque, & æratis adfigunt nomina valvis.
 Haud mora fit: celerant juſſi: volat æthere toto
 Cœlicolûm glomerata manus; pars igne coruſco
 Tota rubens, pars ſtelliferis innexa coronis.
 Ipſe ſedens humeris chlamydem fulgentibus aptat

Ingentem, & cœlum pariter, terrasque tegentem.
 Quam quondam (ut perhibent) vigilans nocteisque die f.
 Ipsa suo nevit rerum Natura Tonanti, — (que 20
 Adjecitque sacræ decus admirabile telæ,
 Per medium, perque extremas subtegminis oras
 Immortale aurum intexens, grandeisque smaragdos.
 Illic nam varia mundum distinxerat arte
 Gnara operum mater, certisque elementa figuris, 25
 Et rerum species, animasque, & quicquid ab alta
 Fundit mente pater. Generis primordia nostri
 Cernere erat limum informem: jam præpete penna
 Deferri volucris liquidum per inane videres:
 Jam sylvis errare feras, pontumque natari 30
 Piscibus, & vero credas spumescere fluctu.
 Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
 Accepere, pater folio sic inquit ab alto:
 Ætherei proceres, (neque enim ignoratis & ausus
 Infandos, dirumque acies super astra frementeis) 35
 Si mecum juvat antiquos ab origine motus
 Inspicere, & veterum pariter meminisse laborum:
 Quandoquidem hæc vobis peperit victoria laudem:
 Huc animos, huc pacatas advertite menteis.
 Vos, cum omne arderet cœlum fervilibus armis, 40
 Arctoumque furor pertenderet impius axem
 Scandere, & in gelidos regnum transferre Triones:
 Fida manus mecum mansistis: & ultima tandem
 Experti cœlo victricia signa tulistis:
 Æternumque alta fixistis in arce tropæum. 45
 Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
 Donavi, regnique in partem, operumque recepi,
 Præcipuosque habui, lectosque ad jussa ministros:
 Usque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
 Nec minus & nostras audistis sæpe querelas, 50
 Vidistis-

Vidistisque graveis flammati pectoris æstus,
 Tunc cum prima novas egit dementia genteis
 Arboris auricomæ cœlestia carpere poma:
 Poma gravi seros gustu læsura nepotes.
 Munere quin superum indignas spoliaſtis & umbra 5
 Sacrorum late nemorum: assiduoque labore
 Multastis miseras, vitæ & brevioribus annis.
 Quid repetam veteri sumptas de crimine pœnas?
 Exiliumque informe Erebi, tenebrasque repostas?
 Quæ tacito mecum spectastis lumine: & iidem 6
 Terrarum sortem mœsti indoluistis acerbam.
 Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
 Pectoris indomitas clementia vicerit iras:
 Visque arcana leveis sensim demissa per auras
 Fœcundam intactæ complerit Virginis alvum? 6
 An temere hoc, nullaque actum ratione putatis?
 Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
 Quo terræque, polusque, homines, divique vicissim
 Fœderibus starent certis, & pignore tanto
 Servarent memorem cognatæ stirpis amorem. 7
 Quare agite, & jam nunc humana capeſſite fata.
 Ac primum duris parvi sub cautibus antri
 Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
 Pauperibus sedem calamis: cunctique recentis
 Submissi cunas accedite, dum pia mater 7
 Complexu in molli natum fovet, ubera pernox
 Indulgens teneris pueri rorantia labris.
 Nec procul in stipula demisso pectore mutum
 Procumbit pecus, & domini vestigia lambens
 Pervigilat; longos fundit dum tibia cantus. 8
 Hic faustos ortus pueri, noctemque verendam
 Discursu per inane levi, passimque canoris
 Laudibus excipite, & plausu celebrate faventes
 Omni

Omnia felicem ventura in sæcula pacem,
 Certatimque renascentis cunabula mundi, 85
 Vitum anguem, victumque anguis furiale venenum.
 Sic placitum, sic averfos conjungere terris
 Cœlicolas: sic ferre homines ad sidera certum est.
 Hæc ubi dicta, novum superis inspirat amorem,
 Quo subito veteres deponant pectoris iras, 90
 Obliti scelerum: patrisque exempla secuti,
 Terrarum flagrent studio, & mortalia curent:
 Nec mora: Lætitiâ choreis tum forte vacantem
 Advocat: (hæc magni motusque animosque Tonantis
 Temperat, & vultum discussa nube serenat) 95
 Lætitiâ, quæ cœlicolûm per limina semper
 Discursat, raroque imas petit hospita terras:
 Curarumque expers, lacrymasque exosa virago,
 Exultat, totoque abigit suspiria cœlo.
 Ut stetit ante patrem, terrasque accedere jussa est: 100
 Mobilibus pictas humeris accommodat alas,
 Lenimenque viæ comites vocat. Illicet adsunt
 Jucundæ visu facies Cantusque, Chorique,
 Gaudiaque, Plaususque, & honestis ignibus ardens
 Rectus Amor: quem nuda Fides, Spesque inscîa luctus
 Vadentem, mira unanimes pietate sorores (105
 Observant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
 Gratiæque, & niveam suadens Concordia pacem.
 Cumque propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
 Dicitur, æternumque micat radiata coruscis 110
 Astrorum signis: quando mortalibus ægris
 Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
 Succinctæ occurrunt Horæ properantibus alis,
 Insomnes Horæ: namque his fulgentia divûm
 Limina, & ingentis custodia credita cœli. 115

Protinus æratos impulso cardine posteis
 Cum sonitu, magnoque polos quassante fragore
 Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
 Obscura sub nocte nitens. gratantur eunti
 Sidera. Jam festas meditatatur Luna choreas: 12
 Exsultant Hyades: gaudet mutata Boötes
 Plaustra auro, totoque auro fulgere juvencos.
 Tunc primum visa est miseri post fata parentis
 Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
 Armatoque ensis subducitur Orioni. 12

Ut vero umbrosis posuit vestigia sylvis,
 Culmina conscendit pastorum, atque omnia late
 Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
 Adplaudens: pictosque sinus sub nocte coruscans,
 Subrisit lætum, puraque in luce refulsit. 13
 Primi illam sensere canes: sensere jacentes
 Hædorum passim per dura cubilia matres:
 Balatuque ovium valles sonuere propinquæ,
 Saxaque; & adtoniti caput erexere magistri.

Tunc ait: O parvi vigiles gregis, o bona pubes 13
 Sylvarum, superis gratum genus, ite beati
 Pastores, ite, antra novis intendite fertis.
 Reginam ad cunas, positumque in stramine regem
 (Certa fides) alti jam jam moderator olympi
 Cernere dat, properate: novique tepentia lactis 14
 Munera, cumque suo date condita subere mella:
 Insuetum & sylvis stipula deducite carmen
 Nec plura effata in nubeis taciturna recessit,
 Et penitus nigra noctis se condidit umbra.

Olli inter sese vario sermone volutant, 14
 Quid superum mandata velint, quas quærere cunas:
 Quos jubeant reges, quæ cingere frondibus antra
 Cont

Continuo variis innectunt tempora ramis :
 Nectitur & lentiscus, opacæque arbutus umbræ,
 Rosque maris, buxusq; & densa comam terebinthus: 150
 Cunctaque frondenti redimitur turba corona.

Mox sylvam exquirunt omnem: saltusque repostos
 Flammiferis lustrant tædis. Ardere putares
 Arva procul, totumque incendi lumine montem.
 Tandem inter dumos fessi, sub rupe cavata 155

Speluncam adspiciunt: vocemque rudentis aselli
 Auribus acceperè: vident ipsumque, bovemque,
 Longævumque senem, stantemque ad lumina matrem
 Insomnem, & pressis refoventem pignus in ulnis.

Ergo insperatæ gavisi munere fortis, 160

Ocyus ingentem procero stipite laurum,
 Avulsamque solo palmam ab radicibus imis
 Adtollunt humeris: perque intervalla canentes
 Cum plausu choreisque, & multifono modulatu
 Vestibuli ante aditum statuunt: omnemq; coronant 165

Fronde locum: grandeis oleas, cedrosque comanteis

Adfigunt: longisque advelant limina fertis:

Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.

Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis

Compellat senior: placidaque hæc voce profatur: 170

Dicite pastores, (neque enim sine numine, credo,

Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis

Munera? cui virideis ramis frondentibus umbras

Texitis? anne aliquis superûm patre missus ab alto

Has docuit sedeis, locaque hæc accedere jussit? 175

Sic memorans, sese lætum venientibus offert.

Illi autem: Nova per tenebras, nova lucis imago,

O genitor, media visa est modo lumina sylva

Spargere, & in nostras diffundere gaudia menteis

Sive Deus cœlo veniens, seu forte deorum 180
 Nuntius, in dubio est: nos vultum, habitumq; loquentis
 Vidimus, & motas per noctem audivimus alas.
 Sic fati, jungunt dextras: mox ordine longo
 Antrum introgressi, calathis sylvestria plenis
 Dona ferunt, matrem & læto simul ore salutant. 185
 Tum puero adstantes Lycidas, & maximus Ægon,
 Ægon, Getulis centum cui pascua campis,
 Centeni per rura greges Massyla vagantur:
 Ipse caput late qua Bagra da, qua vagus erat
 Triton, Cinyphiæ qua devolvuntur arenæ, 190
 Ingens agricolis, ingens pastoribus Ægon.
 At Lycidas vix urbe sua, vix colle propinquo
 Cognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
 Et tamen hi non voce pares, non viribus æquis,
 Inter adorantum choreas, plaususque Deorum 195
 Rustica septena modulantur carmina canna.
 Hoc erat, alme puer, patriis quod noster in antris
 Tityrus adtrita sprevit rude carmen avena,
 Et cecinit dignas Romano Consule sylvas.
 Ultima Cumæi venit jam carminis ætas: 200
 Magna per exactos renovantur sæcula cursus.
 Scilicet hæc virgo est, hæc sunt Saturnia regna:
 Hæc nova progenies cœlo descendit ab alto?
 Progenies, per quam toto gens aurea mundo
 Surgèt, & in mediis palmis florebit aristis. 205
 Qua duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 Irrita perpetua solvent formidine terras:
 Et vetitum magni pandetur limen Olympi:
 Occidet & serpens, miseros quæ prima parenteis
 Elusit, portentificis imbuta venenis. 210
 Tune Deum vitam accipies? Divisque videbis
 Permistos

Permissos heroas, & ipse videberis illis?
 Pacatumque reges patriis virtutibus orbem?
 Adspice felici diffusum lumine cœlum,
 Camposque, fluviosque, ipsasque in montibus herbas. 215

Adspice, venturo lætentur ut omnia sæclo.
 Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
 Ubra: nec magnos metuent armenta leones:
 Agnaque per gladios ibit secura nocenteis:
 Bitque superfusos servabit tincta rubores. 220

Interea tibi, parve puer, munuscula prima
 Contingent, hederæque, intermistique corymbi.
 Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
 Et duræ quercus sudabunt roscida mella:
 Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus. 225

At postquam firmata virum te fecerit ætas,
 Et tua jam totum notescent facta per orbem:
 Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehat Argo
 Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:
 Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas. 230
 Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem,
 Cara Dei soboles, magnum cœli incrementum.

Talia dum referunt pastores: avia longe
 Responant nemora: & voces ad sidera jactant
 Intonsi montes: ipsæ per confraga rupes, 235
 Ipsa sonant arbuſta: Deus, Deus ille, Menalca.
 Hic subito magnum visi per inane volatus
 Cœlestum, cursusque alacres, alacresque recursus:
 Auditæque procul voces, sonitusque rotarum.
 Scilicet innocuis per sudum exercitus armis 240

Ibat ovans, divisæ acies, terna agmina ternis
 Instructa ordinibus belli simulacra ciebant.

Ter clypeis jam cedenteis invadere nubeis

38 DE PARTU VIRG.

Adspiceres: vacuas ter mittere tela per auras:
 Ter clamare ducem: mox dislita cogere signa, 24
 Atque unam latæ faciem præferre phalangis:
 Rursus & aërios percurrere milite campos:
 Semotosque alios constanti incedere passu
 Nubila per, lataque vias, & jungere nexu
 Brachia, perpetuis quatientes motibus alas, 25
 Gestantesque manu nostræ argumenta salutis,
 Spinasque, clavosque, horrenti & vimine fasceis,
 Hæsuramque hastam lateri, medicataque felle
 Pocula sublimemque crucem immanemque columnam
 Ibant, & dulci mulcebant æthera cantu. 25
 Innumeras alii laudes, & magna parentis
 Facta canunt: ut prima novi fundaverit orbis
 Mœnia, telluremque vagis discluserit undis:
 Ut passim varios cœlo suspenderit igneis,
 Lunamque, stellasque: ut magni lumina Solis, 26
 Jam late extremo tenebris Oriente fugatis,
 Protulerit. Tu belligeras, metuende, cohorteis
 Dejicis, exturbasque polo: tu fulmine quassas
 Cum duce signa suo, nigroque involvis Averno,
 Cocytumque jubes, tristeisque habitare lacunas. 26
 Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
 Victorem cecinit vastis cum fluctibus æquor.
 Nec te hominum fraudes, non avertere nefanda
 Crimina: sed læto spectas mortalia vultu:
 Dignatasque tuo solaris numine terras. 27
 Salve magne opifex cœli, rex maxime divûm,
 Terrarumq; hominumque salus: quem sidera, quem sol
 Quem metuunt reges tenebrarum, & Tartarus ingens
 Cui late humanum servit genus: omnia solus
 Qui regis: omnia amas pariter: tibi nomina mille, 27
 Milli

Mille potestatum, regnorum insignia mille.
 Salve autor: salve immensi dominator olympi:
 Et nobis felix, terrisque labantibus adsis.
 Igeminant plausum nubes: lateque per auras
 Dicursat vox: & cœli convexa resultant. 280
 Herbofo tum forte toro, undisonisque sub antris
 Venturas tacito volvebat pectore forteis
 Caruleus rex, humentum generator aquarum
 Jordanes. quem juxta hilari famulantia vultu
 Agmina densantur natæ, pulcherrima Glauce, 285
 Dotoque, Protoque, Galenaque, Lamprothoëque,
 Nudæ humeros, nudis discinctæ veste papillis:
 Callirhoë, Byroque, Pherusaque, Dinameneque,
 Asphaltisque adsueta leveis fluitare per undas:
 Ipsaque odoratis perfusa liquoribus Anthis, 290
 Anthis, qua non ulla novos miscere colores
 Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
 Mox Hyale, atque Thoë, & vultu nitidissima Crene,
 Gongisteque, Rhoëque, & candida Limnoria,
 Et Dryope, & virideis Botane resoluta capillos: 295
 Ore Omnes formosæ, albis in vestibus omnes,
 Omnes puniceis evinctæ crura cothurnis.
 Ipse antro medius, pronaque acclivis in urna
 Fundit aquas. nitet urna novis variata figuris
 Crystallo ex alba, & puro perlucida vitro, 300
 Egregium decus, & superûm mirabile donum.
 Umbrosis hîc sylva comis, densisque virebat
 Arboribus: cervi passim, capreæque fugaces
 Æstivum viridi captabant frigus in umbra.
 In medio auratis effulgens fluctibus amnis 305
 Errabat campo, & cursu læta arva secabat.
 Hic juvenis fulvis velatus corpora setis

Stans celsò in scopulo, regem, dominumque Deorum
Vorticibus rapidis, medioque in fonte lavabat.

At viridi in ripa lecti de more ministri 310

Succincti expectant: pronisque in flumina palmis

Protendunt niveas, cœlestia lintea, vesteis.

Ipse pater cœlo late manifesta sereno

Signa dabat, natoque levem per inane columbam

Inignem radiis mittebat, & igne corusco. 315

Adtonitæ circum venerantur numina nymphæ:

Et fluvijs refugas ad fontem convocat undas.

Talia cœlata genitor dum spectat in urna

Fatorum ignarus; oculosque ad singula volvit

Admirans: videt insolitos erumpere fonteis, 320

Ingentemque undare domum, cavaque antra repleti

Fluctibus, atque novum latices sumpsisse saporem.

Dumque hæret, pavitatque simul, dum sublevat undis

Muscosum caput, & taurino cornua vultu,

Adspicit insuetas late florescere ripas: 325

Claraque per densas discurrere lumina sylvas

Pastorum ludo: & lætos ad sidera cantus

Divinasque audit voces, & numina passim

Advenisse Deum testantia. Protinus ambas

Ad cœlum palmas hilaris cum voce tetendit: 330

O maris, ô terræ, divûmque hominumque repertor,

Quis tua vel magno decreta incognita cœlo

Detulit huc audax, mediisque abscondit in undis?

Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum

Sæpe agitat, repetitque volens, narrare solebat 335

Cæruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,

Non tamen hoc vanas effudit carmine voces.

Adveniet tibi, Jordanes, properantibus annis,

Adveniet, mihi crede, inquit, (certissima cœlum

Signa

Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:) 340

Qui te olim Nili supra septemplex ortus,
Supra Indum & Gangem, fontemque binominis Istri
Adrollet fama: qui te Tyberique, Padoque
Præferet, atque tuos astris æquabit honores.

Cujus in adventu tristes discedere morbi 345

Corporibus passim incipient. jam victa repente
Cessabit, turpeis squamas, maculasque remittet
Dira lues: lacerosque elephas effusus in artus
Ulcerum sanguineo sistet manantia tabo.

Quin & lethales (dictu mirabile) febres 350

Diffugient jussæ, possessaque membra relinquent,
Cedet & infestæ violentior ira Dianæ:

Ira nocens, quæ fulminea velut acta ruina

Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni

Interdum, nunc perdere aqua (miserabile visu) 355

Festinat. Stygio nimirum armata veneno

Exsuperat vis, & spumas agit ore tumentis.

Nec jam ultra longo vireis minuente veterno

Tabificus per operta impune vagabitur hydrops,

Exitio obrepens miserorum, atque omnia late 360

Viscera per medios perdet tumefacta dolores.

Non alias vincitæ tam crebra silentia linguæ

Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasque priores

Excipient oculi, qui nunquam sidera, nunquam

Ardentem magni viderunt lampada Solis. 365

Multa quidem majora fide, sed vera, sed ipsos

Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre:

Sed propero: ventura tamen mirabitur ætas.

Cernere erit, claudos passim genua ægra trahentis

Firmato subitos extendere poplite gressus. 370

Tum nervis labefacta, diuque trementia membra

42 DE PARTU VIRG.

(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?
 Restringi, & validas cum robore sumere vireis:
 Atque alius raptò jussus consurgere lecto,
 Haud mora, profiliet: passuque in templa citato 37
 Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingen
 Clamor, & innumeræ circum donaria voces
 Spectantis populi, & rerum novitate paventis.

Parte alia extinctam penitus, sensuque carentem
 Ad sua jam cernes revocari munera dextram. 38

Nec minus & tacta compesci veste cruorem
 Fœmineum: ex sanguis que artus, palantiaque ora
 Ilicet obstructis calefacta rubescere venis.

Ipsas quin etiam Furias sub tartara pelli,
 Immanis Erebi Furias: tum fessa levare 38

Pectora, vexatosque malis cruciatibus artus:
 Hinc vacuas late impleri stridoribus auras
 Dirarum frustra clamantium, ac sæva trementum
 Verbera, perque cavas conantum evadere nubeis.

Jam deploratis vitam post funera reddi 39

Corporibus video: jam mœstam incedere pompam
 Feralemque anteire tubam: mox gaudia matrum
 Insperata, patrumque hilareis verso ordine fletus,
 Et circumfusam populis lætantibus urbem.

Huic tu nutanteis quoties adsurgere monteis, 39

Et (mirum) insuetas curvare cacumina sylvas
 Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
 Aut solantem æstus, aut leneis pectore somnos
 Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
 Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis. 40

Ad te deposito properabunt numina fastu,
 Nudabuntque sacros artus, & carmina dicent
 Ad numerum, cum tu felix jam flumine sancto

Aut

Autorem rerum, divûmque hominumque parentem
 (Tantus honos, laus tanta tuo, Rex maxime, fonti) 405
 Exutum veste accipies: atque hospite tanto
 Adtonitus trepidas hortabere voce Napæas:
 Hec citæ, date thura pias adolenda per aras,
 Cæruleæ comites, viridique sedilia musco
 Instruite: & vitreis suspendite ferta columnis: 410
 Purpureas miscete rosas, miscete hyacinthos,
 Liliaque, & pulchro regem conspergite nimbo.
 Tunc nomen late clarum Jordanis ad auras
 Adtollent monteis: Jordanem maxima circum
 Equora, Jordanem sylvæque amnesque sonabunt. 415
 Illa autem humanis quamvis latura ruinis
 Auxilium, finemque dies gratissima quamvis
 Urbibus adveniet, totumque optanda per orbem:
 Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
 (Siqua fides, siqua est veri prudentia Proteo) 420
 Ostendet roseos stellis ridentibus ortus.
 Quandoquidem non divitias, non quæret honores
 Ille patris decus, ac virtus, mortalia postquam
 Membra sibi, & fragileis jam sponte induxerit artus:
 Non sceptrum invadet Cypri: non Caspia regna 425
 Diripiet: non exuviis Babylona superbam
 Eruet: aut alto scandet Capitolia curru,
 Militibus circum, & læto comitante senatu.
 Sed maris undisoni tractus, & littora longè
 Curva secans, media socios sibi quæret in acta: 430
 Dispersosque mari nautas, nudosque colonos
 Undarum, sinuosa fretis jactare paranteis
 Retia, vexatas aut jam reparare sagenas
 Sollicitos, patris ad solium ac sua tecta vocabit.
 Atque ollis jus omne, potestatemque medendi 435
 Adjiciet:

44 DE PARTU VIRG.

Adjiciet: pellent morbos, denteisque retundent
 Vipereos, Orcique acies, ac monitra fugabunt.
 Quin & custodes foribus radiantis olympi
 Præficient, servare aditus, & claustra jubebit
 Aurea: quicis non ulla queat vis sæva nocere 44
 Eumenidum, durique umbrarum obsistere postes.
 Tum sedes passim emeritis duodena per astra
 Instituet: distincta suos de more sequetur
 Turba duces. illi leges, & sancta vocatis
 Jura dabunt, plausu lociorum, atque agmine læti. 44
 Felices, qui jam cymba, remisque relictis
 Alta serenati conscendent culmina cœli.
 Præterea (si certa fides, nec vana futuri
 Gaudia) cognatas etiam spectabimus undas
 Lenæos verti in latices. Ea prima Deum Rex 45
 Arcana, hos primos per signa ostendet honores
 Accepti late imperii. mirabitur auctus
 Lympha suos, jussa insuetum spumare capaceis
 Per pateras, largeque novum diffundere nectar,
 Et mensas hilarare, & feliceis hymenæos. 45
 Nec semel ille altum remis evectus in æquor,
 Cum jam frustrato socios rediisse labore
 Accipiet, præda ingenti ditabit, & udos
 Squamigerum strata cumulos exponet in alga.
 Iratos etiam fluctus, tumidasque procellas, 46
 Miscenteisque imo turbatam gurgite arenam,
 Jamque superjecto mersuras æquore puppim,
 Imperio premet increpitans: cadet arduus undæ
 Impetus: atque audisse minantis jussa putares
 Eurosque, Zephyrosque, & ovanteis turbine Coros. 46
 Quid loquar, ut gemino numerosas pisce catervas,
 Munere & exiguo Cereris, miserabile vulgus,
 Matres.

Matres, atque viros pariter per gramina pascet?
 Et jam bis senis redeant fragmenta canistris?
 Aut intempesta gradiens ut nocte per altum 470
 Libera subitrato ponet vestigia ponto:
 Vixque undas sicco tanget pede? scilicet olli
 Adhæbunt blandæ Neræides, humida passim
 Sternent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
 Excitus agnoscet dominum, positoque tridente 475
 Dum Phorco, Glaucoque, & semifero comitatu
 Profiliet, trepidusque facris dabit oscula plantis.
 Sed quid ego exili vectus super alta phælo,
 Iuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
 Intra mihi, sacrosque aditus, atque aurea pāndant 480
 Imina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
 Ora sonent, centumque ærato è gutture linguæ
 Vocibus exspument agitantem pectora Phœbum:
 Audatos valeam venturi principis actus
 Numerare, novoque amplecti singula cantu. 485
 Hæc senior quondam felici pectore Proteus
 Latitans (ut forte meo diverterat antro)
 Remonuit: nunc eventus stat signa futuri
 Expectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
 Clarior, & radiis dux prævia matutinis 490
 Oceani procul extremo se littore tollit
 Exoriens Aurora, sinusque induta rubenteis
 Ante diem citat auricomos ad fræna jugaleis,
 Et jam consuetis tempus me currere ripis
 Indantem, magnosque lacus, & prata secantem 495
 Hortibus. Viden' ut nostros agit impetus æneis?
 Ordanemque vocat tumidarum murmur aquarum?
 Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
 Insolitos: quos pulchræ udis nevere sub antris
 Naiades,

46 DE PARTU VIRG. LIB. III.

Naiades, molli ducentes stamina musco;
Sidonioque rudeis saturantes murice telas
Aurea consperso variarunt sidera limbo:
Atque ita se tandem currenti reddidit alveo
Spumeus, & motas aspergine miscuit undas.

Hactenus, o superi, partus tentasse verendos;
Sit satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
Pausilypus, poscunt Neptunia littora, & udi
Tritones, Nereusque senex, Panopeque, Ephyreque
Et Melite. quæque in primis mihi grata ministra
Ocia, Musarumque cavas per saxa latebras,
Mergillina: novos fundunt ubi citria flores,
Citria Medorum sacros referentia lucos:
Et mihi non solita necit de fronde coronam.

ACTI

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 DE MORTE
 CHRISTI DOMINI
 AD MORTALES LAMENTATIO.

Si quando magnum mirati surgere Solem
 Oceano, & toto flammis diffundere cœlo:
 Certatimque suo terras ambire meatu
 Noctivagam Phœben præcinctam cornibus aureis:
 Æternosque astrorum igneis, cœlique micanteis 5
 Scintillare oculos: aliquem dare jura putastis,
 Atque polo regnare, hominum rerumque parentem,
 Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther,
 Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
 Mortales, (si vestra dolor præcordia tangit) 10
 Adspicite immiti trajectum pectora ferro,
 Pectora, foedatasque manus, perfusaque tabo
 Ora, cruentatumque caput, crineisque revulsos,
 Adspicite, & plenos lacrymarum fundite rivos.
 Heu icelus, heu crudele nefas: jacet altus olympi 15
 Rector: & amisso torpent elementa magistro.
 Quin etiam vacuum adsueto sine pondere cœlum
 Nutat, & ipsa suum quærunt folia aurea regem.
 Quem diversa procul sævo cum crimine tellus
 Ignotum

Ignotum populis caput, & miserabile corpus 2
 Sustinet, exsanguemque sinu complectitur artus,
 Et tremefacta graveis testatur murmure questus.
 Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
 Jam latitans, atraque notans ferrugine frontem.
 Tu quoque deformeisque genas, pallentiaque ora 2
 Contegis, inferiasque tuo das, Luna, Tonanti,
 Auratum flavo tondens de vertice crinem,
 Et lacrymas uda fundens in nocte tepenteis.
 Nec minus abruptis fama est exisse sepulcris,
 Perque vias errasse novis simulacra figuris; 3
 Excitasque umbras medias ululasse per urbeis
 Sub noctem, & notos questu implevisse penateis.
 Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
 Immanis visa est? monteisque evolvere aquarum,
 Dejectura urbeis, terrasque haustura profundo? 3
 Cum simul & caput undisonis emerfus ab antris
 Cæruleus Triton rauco super æquora cornu
 Constreperet, nautasque horrenda voce moneret
 Naturæ cecidisse patrem, regemque, deumque.
 Hæne manus vasti junxerunt fœdera mundi? 4
 Harum opus est quodcunq; jacet, quodcunq; movetur
 Quicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
 Frugiferens tellus, foetumque animantibus æquor,
 Vitalisque aër, atque ignibus æthra coruscis?
 Et nunc (proh facinus, quantum potuere nocentum 4
 Flagitia!) immensis dant pervia vulnera clavis,
 Liventeisque atro fœdant squallore lacertos.
 Heu caput indignum spinis, venerandaque cœlo,
 Et toties clara stellarum implexa corona
 Cæsaries: heu pectus hians, convulsaque dira 5
 Barba manu, tunsique artus, & frigida membra!
 Vosne pedes, cœlum premere, & vaga sidera fueri
 Fulgen

DE MORTE CHRISTI. 49

Fulgentisque domos superùm, sublimia tecta,
 Tam sævæ immaneis perpeffi cuspidis ictus,
 Et terram, & duras sparsistis sanguine cauteis? 55
 Nec trepidat mens cæca hominum? Quæ tanta tenaci
 Durities in corde riget? num nigra videtis
 Tartara tot claris hominum viduata tropæis,
 Desertasque in nocte domos, & tristia regna?
 Feliceisque animas lætum Pæana canentis 60
 Bone sequi regem, & cœlo insedisse sereno?
 Quid si non tantos subiisset sponte labores,
 humanamque sua pensasset morte salutem
 le fator rerum, & summi mens certa parentis,
 qui nutu ingenteis mundi moderatur habenas? 65
 It tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
 ost obitum æternæ donaret munere lucis,
 in partemque suorum operum, regnique vocaret.
 tantus amor generis servandi, & gloria nostri!
 Quare agite, ex animis mortales pellite vestris, 70
 quid adhuc manet antiqua de forde relictum:
 mendacisque deos, & detestanda priorum
 sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
 imbuat effuso terram nec sanguine taurus:
 Nec miser ille suæ divulsus ab ubere matris 75
 ignotos agnus balet super hostia cultros.
 Vivat ovis, vivat quicquid sub sole creatum est.
 mentem, animumque Deo, non thura, aut exta parate:
 las illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
 ernitis, ut primum flectat caput? ut pia pandat 80
 rachia? & ingratas vocet ad sua vulnera genteis?
 blitasque viæ moneat meminisse relictæ,
 cilicet amplexus non rejecturus amicos?
 it vos obtusas ignari avertitis aureis,
 infelix genus, & sævæ ludibria mortis: 85

D

85
Nec,

50 LAMENT. DE MORTE CHRISTI.

Nec, quanta a tergo jam insistent tormenta, vident
 Tempus erit, cum vestra illum commissa notante
 Multantemque reos, altaque in nube sedentem
 Adspicietis & horrentis tremor opprimet artus.
 Nec jam ferre oculos flammaram ardore coruscis,
 Aut tumidos acie vultus contendere contra
 Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in igneis
 Turba nocens, fonteisque exsolvet corpore pœnas
 Pallentisque æternum amneis, vastasque lacunas
 Cocyti colet: & Furias horrescet hianteis:
 Atque animum monitis non intendisse pigebit.
 Tunc vos exactæ capient mala tædia vitæ,
 Expertis cœli, atque auræ, sub nocte profunda:
 Inque caput trifidos nequicquam optabitis igneis:
 Et frustra erectas tolletis ad æthera palmas. IC
 Quos superûm cœtus, & fortunata piorum
 Agmina vix lacrymis poterunt spectare retentis,
 Invidiae stimulis, dirisque ultricibus actos.
 Ergo vitaleis miseri dum carpitis auras,
 Dum compos mens ipsa sui est, dum certa facultas, IC
 Dum ratio, tempusque sinunt: simul ite frequentes
 Ite pii, veniam factis exposcite vestris:
 Ite, animos purgate, Orcique inhibete rapinas:
 Et tandem patrio mentem convertite cœlo.
 Sic rex ille hominum, vacui spoliator Averni, II
 Oblitus scelerum cognatæ stirpis amore,
 Promissique memor, menteis intrabit amicas,
 Vestraque posthabitis recolet præcordia templis.
 Postque tot exhaustos vitæque obitusque labores,
 Illo quo pluvias, quo pellit nubila vultu, II
 Ablutos labe excipiet, lætusque reponet
 Sidereos inter proceres, sanctumque senatum,
 Sub pedibusque dabit stellantia cernere claustra.

ACTI

**ACTII SYNCERI
SANNAZARII
E C L O G Æ.**

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ

ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 ECLOGA PRIMA
 PHYL LIS.
 LYCIDAS, MYCON.

Virabar, vicina, Mycon, per littora nuper
 Dum vagor, exspectoque leves ad pabula
 thynnos, (& udæ,
 Quid tantum insuetus streperet mihi corvus,
 Per scopulos passim fulicæ, perque antra repostæ
 Tristia flebilibus complerent saxa querelis: 5
 Cum jam nec curvus resiliet ab æquore delphin,
 Nec solitos de more choros induceret undis.
 Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terræ
 Condidimus, tumuloque pias deflevimus umbras
 Ah miseri: & post hac nec tristes linquimus auras: 10
 Nec dubitat sævus solatia ferre Pylemon?
 My. Scilicet id fuerat, tota quod nocte vaganti
 Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
 Piscosamque lego celeri Nesida phaselo:
 D 3 Nescio

V. 14. *Piscosamque lego celeri NESIDA* | noster Ecl. 2. v. 33. quarta vero Eclo-
phaselo.] Nesis Campaniæ parva insula | ga elegantem fabulam commentus est
 est, inter Neapolim & Puteolos, ante | de amoribus Pausilypi & Nesidis. Sta-
 Pausilypum promontorium. hodie | tius omnem hunc tractum pulcre ob
 Nesida. ejus iterum meminit poëta | oculos ponit in Surrentino Pollii,
 Silv.

Nescio quid queruli gement lacrymabile mergi. 1
 Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
 Ad gemitum, o Lycida, tumulique ad sacra vocaba
 Ly. Eheu, chare Mycon, qualis spectacula pompæ
 (Nunc recolo quas ipse manus, quæve ora notavi
 His oculis: his, inquam, oculis quæ funera vidi 2
 Infelix! nec me tandem dolor improbus egit
 In scopulos, in saxa, rogove absumsit eodem
 Ignea vis, vel saltem aliquis Deus æquore merfit?
 My. O Lycida, Lycida: nonne hoc felicius illi
 Evenisse putas, quam si fumosa Lycotæ 2
 Antra, vel hirsuti tegetem subiisset Amyntæ?
 Et nunc heu viles hamo sibi quæreret escas,
 Aut tenui laceras farciret vimine nassas?
 Sed tu, siquid habes veteres quod lugeat ignes,
 Quod manes, cineresque diu testetur amatos: 30
 Incipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
 Sternit, & insani posuerunt murmura fluctus.
 Ly. Immo hæc quæ cineri nuper properata paraban
 Carmina, ab extremo cum jam cava littora portu
 Prospicerem, & nivei venerarer sacra sepulcri, 31
 Incipiam. tu coniferas ad busta cupressus

Spargi

Silv. 2. L. 2.

*quid mille revolvam**culmina, visendique vices? sua cuique vo-*
*luptas,**Atque omni proprium thalamo mare,*
*transque iacentem**Nerea diversis servit sua terra fenestris.**Hac videt Inarimen, illi Prochytæ aspera*
*paret;**Armiger hac magni patet Hectoris: inde*
*malignum**Æra respirat pelago; circumflua Nelis:**Inde vagis omen felix Euplea carinis,**Quæque serit curvos exerta Megalia fluc-*
tus.

De Nefide videndus Barthius ad Sta-
 tium. Theb. 1. p. 208. 287. Cluverii
 L. 4. Ant. Italiz. C. 4 p. 1167. L.
 Musa Sferzava per lo camino della Ba-
 bilonia, e della Persia. & io corre-
 va a staffetta, benebe senza la Mul-
 di Casar Caporali. Non pensai mai
 stampare, ne a simili Sciocchezze: ch-
 ben conosceva il merito dell' opera
 ma si bene a recitar, nelle Accade-
 mie nostre di Postlopp, e di Nifida
 ed a rider con gli amici, coronandom
 anch' io di cavoli, e di biete. V.
 signor della Valle T. 2. p. 116. V.
 ibid. 191,

Sparge manu, & viridi tumulum superintege myrtho.

My. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas

Purpureas: nec non toto quæsita profundo,

Et vix ex imis evulsa corallia faxis 40

Adferimus. tu solennes nunc incipe cantus,

Incipe, dum ad solem Bajanus retia Mylcon

Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.

Ly. Quos mihi nunc, divæ, scopulos, quæ panditis

Nereides? quas tu secreti littoris herbas, (antra 45

Glauce pater? quæ monstriferis mihi gramina succis

Ostendes nunc, Glauce? quibus tellure relicta,

Ah miser, & liquidi factus novus incola ponti,

Te sequar in medios mutato corpore fluctus,

Et feriam bifida spumantia marmora cauda. 50

Nam quid ego heu solis vitam sine Phyllide terris

Exoptem miser? aut quidnam rapta mihi luce,

Dulce putem? quidve hic sperem? quid jam morer ultra

Infelix? an ut hac vili projectus in alga

Arenteis tantum frutices, desertaque cernam 55

Littora, & ingrato jactem mea verba sepulcro?

Scilicet hos thalamos, hos felices hymenæos

Concelebrem? sic speratæ mihi gaudia tædæ

Dat Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?

Quis mihi quis te te rapuit, dulcissima Phylli? 60

Phylli meæ quondam requies spesque unica vitæ,

Nunc dolor, æternusque imo sub pectore luctus.

Non licuit tecum optatos conjungere somnos,

Dulcia nec primæ decerpere dona juventæ,

Aut simul extremos vitam producere in annos. (es, 65

Nunc te (quis credat?) lapis hic habet, & mihi nusquam

Nusquam terrarum, Phylli: sed fabula, & umbræ

Frustrantur miseras per dira insomnia noctes.

Me miserum? qua te tandem regione requiram?

Quave sequar? per te quondam mihi terra placebat, 7
 Et populi, lætæque suis cum mœnibus urbes:
 Nunc juvat immensi fines lustrare profundi,
 Perque procellosas errare licentius undas
 Tritonum immistum turbis, scopulosaque cete
 Inter, & informes horrenti corpore phocas, 7
 Quo nunquam terras videam. Jam jam illa tot annis
 Culta mihi tellus, populique, urbesque valete:
 Littora chara valete: vale simul optima Phylli.
 Nos tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
 Ponemus: septemque tibi de more quotannis 80
 Monstra maris magni vitulos mactabimus hirtos:
 Et tibi septenis pendebunt ostrea fertis,
 Ostrea muricibus variata, albisque lapillis.
 Hic tibi Nisæ, & flavos resoluta capillos
 Cymodoce, mitisque pia cum matre Palæmon, 85
 Et Panope, & Siculi custos Galatea profundi,
 Solenneis necent choreas, & carmina dicent:
 Quæ Proteus quondam divino pectore vates
 Edocuit, magni cum funera fleret Achillis,
 Et Thetidis luctus consolaretur amarus. 90
 At tu sive altum felix colis æthera, seu jam
 Elysiis inter manes, coetusque verendos
 Lethæos sequeris per stagna liquentia pisces,
 Seu legis æternos formoso pollice flores,
 Narcissumque, crocumque, & vivaceis amarantos, 95
 Et violis teneras misces pallentibus algas:
 Adspice nos, mitisque veni. tu numen aquarum
 Semper eris. semper lætum piscantibus omen.
 Ut nymphis, Nereoque, ut flavicomæ Amphitritæ,
 Sic tibi victrices fundent libamina cymbæ. 100
 Interea tumulo supremum hoc accipe carmen,
 Carmen, quod tenui dum necit arundine linum,
 Piscator

Piscator legat, & scopulo suspiret ab alto:
 In gremio Phyllis recubat Sirenis amatae.
 Confurgis gemino felix Sebethæ sepulchro. 105
M. Dulce sonant, Lycida, tua carmina: nec mihi
 Hylcyonum lamenta, aut udo in gramineripæ (malim
 Propter aquam dulces cycnorum audire querelas.
 Sed tu: sic faciles vicina Megeria semper
 Sufficiat conchas: sic proxima Mergilline 110
 Ostrea, saxosæque ferat tibi rupis echinos:
 Quandoquidem nox obscuras jam distulit umbras,
 Necdum permensus cœlum Sol: incipe rursus,
 Atque itera mihi carmen. Habent iterata leporem.
Ly. Ne miserum ne coge, Mycon: sat lumina, sat jam i 15
 Exhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) ficas
 Obduxit fauces: quatit & singultibus imum
 Pectus: anhelantemque animam vox ægra relinquit.
 Et tamen hæc alias tibi nos, & plura canemus,
 Fortasse & meliora, aderit si Musa canenti. 120
 Quin & veliferis olim hæc spectanda carinis
 Seu Prochytae, seu Miseni sub rupe patenti

D 5

Inscri-

V. 109. — sic faciles vicina MEGE-
 RIA semper

Sufficiat conchas.] *Megaliæ* appellat
 Scælius Silv. L. 2. Parva insula
 est apud Neapolim. Plinius lib.
 3. cap. 6. inter *Pausilypum* & *Neapolim*
Megarii.

ibid. — sic proxima MERGILLINE,
 h. r. Villa Sannazarii in Pausilypi ra-
 dicibus ad mare, in via Puteolana,
 prope Cryptam Neapolitanam. cu-
 jus delitias cum Philibertus Oran-
 gius, dux copiarum Caroli Cæsaris,
 excisa temere turri deformasset, adeo
 indignanter id tulit Sincerus, ut ex
 dolore non moderantibus sibi animi le-
 talem atque supremum contraxerit

morbum. videndus Jovius in elogio
 Sannazarii. ipse poëta sæpe meminit
 villæ suæ. vide L. 2. Epigr. 1. & 42.
 V. della Valle T. 2. p. 280. 280.
 Bern. Tasso I. Lettera 121. p. 100. b.
 Flaminio III. Carm. 7.

V. 122. Seu PROCHYTE, seu Mi-
 seni sub rupe patenti.] *Prochyta*, ho-
 die *Procida*, insula regni Neapolitani
 in mari Tyrrheno, inter *Ænariam*
 insulam & Misenum promontorium.
 vide Servium ad Virgil. *Æneid.* ix.
 v. 714. 715. & Lud. de la Cerda
 ibid. Domitium ad Statii locum supra
 adductum; Erythræum Indice Virgil.
 in *Prochyta*, della. Valle T. 4. p. 491.

Inscribam, grandisq; notas ferrugine ducam :
 Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto :
 Et dicat : Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit. 12
 Sed quoniam socii passim per littus ovantes
 Exspectant, poscuntque tuas ad retia vires :
 Eia age jam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
 Tu socios invise: escas nam quærere tempus :
 Et tibi nunc vacuæ fluitant sine pondere nassæ. 13

E C L O G A S E C U N D A

G A L A T E A.

Forte Lycon vacuo fessus confederat antro
 Piscator, qua se scopuli de vertice lato
 Ostentat pelago pulcherrima Mergilline.
 Dumque alii notosque sinus, piscosaque circum
 Æquora collustrant flammis, aut linea longe
 Retia, captivosque trahunt ad littora pisces :
 Ipse per obscuram meditatur carmina noctem.
 Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
 Nil nostræ movère preces? verba irrita ventis
 Fudimus: & vanas scopulis impegimus undas. 10
 Adspice, cuncta silent: orcas, & maxima cete
 Somnus habet, tacitæ recubant per littora phocæ.
 Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulce
 Æquora: sopito connivent sidera cœlo.
 Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus 11
 Noctem

V. 5. *Æquora COLLUSTRANT flammis.* In primis hujus Eclogæ exemplaribus, quæ manu descripserant multi, teste J. C. Scaligero, erat *Æquora rimantur flammis.* unde vides iudicium

poëtæ. infra quoque, v. 33. erat *totidem virides mihi Nefis echinos serva adhuc,* quæ ad pauciora redegit iudiciosissimus poëta.

Noctitero, somnum tota de mente fugavi,
 Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
 At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
 Fida despexit, non divitis uxor Amyntæ,
 Quamvis culta sinu, quamvis foret alba papillis. 20
 Quin etiam Ænaria (si quicquam credis) ab alta
 Sæpe vocor. solet ipsa meas laudare camœnas
 In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
 Clarus avis: cui tot terræ, tot littora parent:
 Quæque vel in mediis Neptunum torreat undis. 25
 Sed mihi quid profunt hæc omnia, si tibi tantum
 (Quis credat, Galatea?) tibi si denique tantum
 Displiceo? si tu nostram crudelis avenam
 Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
 Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis 30
 Mille tibi misit: totidem sub gurgite vasto
 Pausilypus, totidem vitreis Euplœa sub undis
 Servat adhuc. plureis Nefis mihi servat echinos,
 Quos nec vere novo foliis lentiscus amaris
 Inficit, aut vacuæ tenuant dispendia Lunæ. 35
 Præte-

V. 20. *Quamvis culta sinu, quamvis servat alba papillis.* ita editiones omnes. suspicor tamen à Sinceri manu fuisse *sinus*, & *papillas*, quod magis est poeticum, nec abhorret à soleani ipsius scribendi ratione.

V. 21. *ÆNARIA.* insula Campaniæ, quæ & *Inarime*: hodie *Ischia*: Episcopatus sub Archiepiscopo Neapol. urbem habet cum arce in excelso scopulo, quam sibi asylum elegit Ferdinandus Rex Neapolitanus tempore Caroli VIII. Regis Francorum, qui intra paucos dies totum regnum subjugaverat. imo Federicus etiam tempore Ludovici XII. v. il Tomasi nella vita di Cesare Borgia p. 317. 339. Fabulam de casu istius fulmine Gi-

gantibus elegantissime descripsit Nic. Heinsius L. 1. El. 6. vide Delrium comment. ad Senec. Herc. Oer. v. 1154. p. 341. Turneb. L. 20. advers. cap. 8. Erythrum Ind. Virgil. *Inarime*. Parhasium Epist. p. 206.

V. 23. *In primis formosa HYALE, cui sanguis Iberis Clarus avis, &c.* aut Regis Ferdinandi conjux innuitur, aut aliqua e filiabus Regiis.

V. 32. *EUPLOEA.* Insula parva Campaniæ in sinu Puteolano, inter Neapolim & Puteolos, juxta Pausilypum promontorium, hodie *Gajola*. della Valle T. 4. p. 490.

Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
 Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
 Quoque modo plena durent conchilia testa.
 Quid refugis? tingenda tibi jam lana paratur,
 Qua niteas, superesque alias Galatea puellas:
 Lana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
 Ipse olim, dedit hanc pastor Melifæus, ab alta
 Cum me forte senex audisset rupe canentem:
 Et dixit, Puer ista tuæ sint præmia Musæ,
 Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta. 4
 Ex illo in calathis fervavi, ut mittere possem.
 Sed tu (nequa mihi superet spes, nequa futuri
 Conditio, Galatea) manum mihi dura negasti.
 Hoc est, hoc, miserum quod perdidit. ite Camœnæ
 Ite procul: sprevit nostras Galatea querelas. 50

Scilicet

V. 44. — *ista tua sint præmia*
 MUSÆ,

Quandoquidem nostra cecinisti primus
in acta.] ita est. ante nostrum poë-
 tam nemo unquam Musam illam hu-
 milem rusticamque, (ut Fabius lo-
 quitur) extra silvas eduxerat. osten-
 ditque nobili illa audacia Actius (id
 enim sibi nomen ab *acta* finxit) esse
 in Helicone fontes etiamnum inae-
 cessos, & vias,

— *Qua nulla priorum*
Castaliam molli deverterit orbita clivo.

exstat apud Theocritum Idyllion, in
 quo duo piscatores de nocturno
 somnio colloquuntur: sed id diversi
 prorsus est characteris. adeo ut non
 vane inventi gloriam sibi vindicet
 postea L. 3. El. 2.

Nec minus hac inter piscandi concitus egit
Ardor in aquareos mittere lina sinus,
Fallaceque cibos vacuis includere nassis,
Atque hamo undivagos sollicitare gre-
gos.

Quandoquidem salsas descendi ego pri-
mus ad undas,
Ausus in expertis reddere verba sonis.

Hinc sibi exemplum sumsit divinus
 Grotius in nobilissimo illo nautico
 Idyllio, cui Myrtilo nomen. de tota
 hac descriptione luculenter differuit Re-
 natus Rapinus in libro erudito de
 carmine pastorali; porro Sannazarius
 videtur has Eclogas scripsisse post e-
 ditam Arcadiam suam: ita enim ad
 Ferdinandum Frederici Regis filium
 loquitur Eclog. 4.

— *nunc littoream ne despice*
 Musam,
Quam tibi post silvas, post horrida luf-
tra Lycei,
(Si quid id est) salsas deduxi primus ad
undas,
Ausus in experta tentare pericula cymba.

Vide Menagii Anti-Bajuletum T. 1.
 p. 206. & seqq.

Scilicet, exiguæ videor quod navita cymbæ,
 Quodque leves hamos, nodosaque retia tracto,
 Despicis. an patrio non hoc quoque littore Glaucus
 Ferrat? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ?
 Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum. 55
 Sed nec, quæ nimium vel me sic falsa fatigat,
 Fabula te moveat Lydæ, licet illa puellis
 Jactet, nescio quas mihi se misisse corollas:
 Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
 Nereidasque omneis. si fallo, naufragus illas 60
 Experiar, salsoque bibam sub gurgite fluctus.
 Heu quid agam? externas trans pontum quærere terras
 Jam pridem est animus: quo nunquam navita, nunquam
 Piscator veniat. fors illic nostra licebit
 Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe 65
 Stagna petam, & rigidis nunquam non cana pruinis?
 An Libyæ rapidas, Austrique tepentis arenas,
 Et videam nigros populos, Solemque propinquum?
 Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
 Quomecunque pedes ducent, mens ægra sequetur? 70
 Vitantur venti: pluvix vitantur, & æstus:
 Non vitatur amor. mecum tumuletur oportet.
 Jam saxo me me ex illo demittere in undas
 Præcipitem jubet ipse furor. Vos o mihi Nymphæ,
 Vos maris undisoni Nymphæ, præstate cadenti 75
 Non duros obitus, sævasque extinguere flammæ.
 Scilicet hæc olim, veniens seu littore curvo
 Cajetæ, seu Cumarum navalibus altis,

Dum

T. 77. — seu littore curvo
 CAJETÆ, seu CUMARUM navalibus altis — rheni. nomen habet ab Æneæ nutri-
 ce ibi sepulta. *Cuma*, urbs olim E-
 piscopalis in Campaniæ ora littoralis,
 inter Linternum & Misenum, nunc
 præcipaci portu, in ora maris Tyr-
 rheni.

Dum loca transfibit, raucus de puppe magister
 Hortatus socios, Dextrum deflectite, dicet,
 In latus o focii: dextras deflectite in undas:
 Vitemus scopulos infameis morte Lyconis.

Talia nequicquam furdas jactabat ad auras
 Infelix piscator, & irrita vota fovebat:
 Cum tandem extremo veniens effulsit ab ortu
 Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

E C L O G A T E R T I A

M O P S U S.

CELADON, MOPUS, CHROMIS, IOLA

Dic mihi (nam Baulis, verum si rettulit *Ægo*
 Bis senos vos, Mopse, dies tenuere procellæ
 Quid tu, quid Chromis interea, quid vester Iolas
 Dum Notus insultat pelago, dum murmurat undæ
 Ecquid desertis vacui lusistis in antris?

MOP. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
 O Celadon? neque tum conchas impune licebat
 Per scopulos, non octipedes tentare paguros.

Jam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:

Raraque per longos pendebant retia remos.

Ante pedes cistæque leves, hamique jacebant:

Et calami, nassæque, & viminei labyrinthi.

Tum Chromis Inarimem spectans, his, inquit, ab o
 (Ah dirum exilium) nostræ solvere carinæ:

Cum regem post bella suum comitata juvenus

Ignotis pelagi vitam committeret undis.

Quæ tamen (ut fama est) Ligurum per saxa, per altæ
 Stæchadas emicuit: Rhodanique inveccta per amne

(Na

(Nambene si memini, Rhodanum referebat Amilcon)
 Oceani madidas vidit refluentis arenas, 20
 Et quæ cæruleos procul adspicit ora Britannos,
 Quæ (nisi vana ferunt) quoties maris unda resedit,
 Ligenæ captant nudos per littora pisces
 Ne, Chromi, ne luctus renova, respondit Iolas:
 Sæ tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam 25
 Narravit Lycabas: Solem se scilicet illic
 Trans fluctus, trans & nubes vidisse cadentem
 Haud aliter, quam si nostris e montibus illum
 Cajetæ adspiceret longe post littora ferri;
 Et strepitum sensisse ruentis ab æthere currus. 30
 Præterea

V. 25. *Sæ tuus hæc nobis* LUCRINI
nuper ad undam
 [Narravit Lycabas.] erat lacus Lucrini
 prope intimum recessum sinus
 Lucrinæ, abundabatque piscibus. sed
 post terribilem terræ motum, qui
 accidit Ao. 1538. mense Septembri,
 sive festo D. Michaëlis, mons hic
 novus extitit, quem *Cinereum* vo-
 cant, nihilque de toto lacu reman-
 sit præter arundinetum & paludem
 immotam. vide Leandr. Albertum in
 descriptione Campaniæ felicis, sive
 Terræ Laboris. id vero factum est
 post mortem nostri poëtæ, qui Ro-
 maz diem suum obiit anno 1533.
 1532. Mabillon Itin. Ital. p. 112.)
 Lucrus Nespoli A. 1471. ut auctor est
 ejus vitæ Thomas Porcacijs. quem
 Baileto non esse consultum, in
 iudicijs eruditorum, merito mireris.
 Mabillon Itiner. Ital. p. 112. Mis-
 sion voyage d'Italie T. 1. p. 307.
 Lambdenum Britann. p. 497. Ovid.
 Met. 296. videatur de hoc ter-
 ræ motu ac Monte novo Montfau-
 con T. 1. Diar. Ital. p. 317. seqq.
 V. 30 *Et strepitum sensisse ruentis*
 [ab æthere currus.] aptissime hic pis-
 ces metæ refert miracula de terris

longinquis, sed tamen ex mente an-
 tiquorum, poëtarum præsertim. u-
 nus Staius instar omnium esto. ita
 ille in Genethliaco Lucani Silv. L.
 2. de Bætica loquens:

*Felix heu nimis & beata tellus,
 Quæ pronos Hyperionis meatus
 Summis Oceani vides in undis,
 Stridoremque rota cadentis audis.*

& hoc quidem in poëta non into-
 lerabile videri potest, sed quid facias
 philosophis? Auctor est Strabo lib.
 3. Posidonium tradidisse, Solem in
 finitimis Oceano littoribus multo
 majorem occidere ingenti cum stre-
 pitu: perinde atque eo in profun-
 dum incidente. in illo restinguendo
 pelagus effervescat. Seneca L. 7. de
 Benef. C. 31. alius Solem saxum a-
 liquod, aut fortuitorum ignium glo-
 bam, & quidvis potius quam Deum
 appellat. puto me legisse apud Pli-
 nium, venisse a Gadibus usque Ro-
 mam hominem Hispanum, qui sanc-
 tissimo jurejurando affirmavit Patri-
 bus, audivisse se stridorem occiden-
 tis in mari Solis. vide Barthium
 anim. ad Statium T. 1. p. 250. T.
 2.

Præterea mores populorum, urbesque, locosque
 Exposuit, quernasque domos, & lignea tecta.
 Addidit & varias (heu barbara nomina) gentes:
 Bellovacos, Morinosque: & quos quis dicere possi
 Tarbellos: latis errare & flumina campis:
 Nescio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
 Sed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
 Tu modo si quid habes (& te quoque Chloridis arde
 Excruciat scopulo hoc mecum meditate vicissim.
 Audiet, & gracilem percurreret Mopsus avenam. 4
 Sic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
 Garrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est
 Scilicet alternos conabar arundine versus
 Excipere. alternis nam dicere uterque parabat.
 Nec mora. jam Chromis hos, hos & referebat Iolas. 4
 CHR. Nereides, pelagi sacrum genus, aut mihi vestri
 Munera ferte vadis, duram queis Chlorida placem
 Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
 Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
 IOL. Sirenes, mea cura, audite hæc ultima vota. 5

Au

2. p. 47. Tollium ad Aufon. p. 654. 655. Tacitum German. c. 45. & ibi Lipsium p. 450. Florum Lib. 2. C. 17. N. 12. Istic Freinshemius & Rupertus. Cleomedem L. 2. p. 200. Delrium Com. in Senec. Thyestem v. 819. p. 404. Valerium Flaccum III. 34. II. 37. Juvenal. XIV. 193. *io stesso, io, dell' uscente carro del sole sentii, con queste orecchi, le strepitanti ruote: ma dal lume acciecatto, non potai: con gli occhi, soffrir lo splendore. il signor della Valle. T. 2. p. 282.*

V. 34. 35. BELLOVACOS, MORINOS, TARBELLOS.] *Bellovacorum* populi Gallæ, in provincia insulæ Franciæ, quorum urbs *Beauvais*: regio cir-

cumjacens vulgo *le Beauvaisis*. *Morini* populi Gallæ Belgicæ, in e tractu ubi nunc pars occidentalis Flandriæ; eorum caput fuit *Teruanna*, quæ nunc in ruinis jacet. *Tarbelli* populi Gallæ Aquitanicæ, ut hodie Navarra inferior.

V. 50 SIRENES.] de Sirenibus omnia nota. addam tantum nomina quia sæpe earum mentio apud nostrum poetam. fuerunt autem hæc *Aglaope*, *Pisinoë*, *Thelxiopia*: secundum Chærilum, *Thelxiope*, *Molpe*, *Aglaophonos*. Clearchus unam illarum *Leucostam* nominat, alteram *Ligeam* tertiam *Parthenopen*: de hujus post nomine nobilissimam Italiæ civitatem Neapolim dictam fuisse *Parthenope*

Aut revocet jam Nisa suum, nec spernat Iolam,
 Aut videat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
 Fluctibus, hæc misero vilis dabit alga sepulchrum.
 CHR. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
 Cum Zephyris summæ crispantur leniter undæ, 55
 Tuta volat, luditque hilaris per transtra juvenus:
 Talis vita mihi, mea dum me Chlois amabat.
 IOL. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
 Ut validis imæ Coris turbentur arenæ?
 Jam scopulis furit unda, tremit jam terra tumultu. 60
 Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
 CHR. O Proteu pastor liquidi maris, o pater, o rex,
 (Quandoquidem insanos odistis numina fastus)
 Quære Pitheculas tu, cui licet: atque superbæ

E Dic

notæ auctor est Strabo lib. 1. earum pater fuisse perhibetur Achelous fluvius, qui Ætoliam atque Acarnaniam interfluit; mater Terpsichore, vel secundum Nicandrum Melpomene, juxta alios Calliope. Plinius l. 3. c. 5. Acherusia palus Cumis vicina: litore autem Neapolis Chalcidensium, & ipsa Parthenope à tumulo Sirenis appellata. illud idem Strabo refert l. 5. fabulam Sirenum ad historiz veritatem deducere conatur Pontanus sub finem libri sexti de bello Neapol. non sine multa verisimilitudine. Plurima de Sirenibus congeffit Barthius ad Claudianum p. 1036. & seqq. sed quæ ad Philosophiam nominam potissimum referri voluit. multa quoque Delius advers. ad Senec. Medeam p. 16. Gellnerus L. 3. de arib. p. 735. Calcagninus L. 13. Epist. 25. Lambinus ad Horat. L. 3. Epist. 2. p. 252. Servius & Cerda ad V. Aen. v. 364.

V. 64. *Quære PITHECULAS.* eadem insula quæ Inarime & Anaria. vide notata ad Eclog. 2. v. 21. O-

vidius l. 14. Metam. de adventu Æneæ in Italiam, ita a Cercopibus in simias mutatis dictam narrat, quas Græci πιδνωους vocant:

Inarimen, Prochytenque legit, sterilique locatas

Colle Pitheculas, habitantum nomine dictas.

Quippe Deum genitor, fraudem & perjuriam quondam

Cercopum exosus, gentisque admissa dolose,

In deforme viros animal mutavit: ut idem Dissimiles homini possent, similesque videri.

Membraque contraxit: naresque à fronte resimas

Contudit. & rugis peraravit anilibus ora.

Totaque velatos flaventi corpora villo Misit in hac sedes, nec non prius abstulit usum

Verborum, & nata dira in perjuriam lingua.

Posse queri tantum rauco stridore reliquit.

Plinius l. 3. c. 6. in Puteolano sinus Pandataria, Prochyta, non ab Æneâ nutrita,

Dic Hyalæ, falsum te pascere monstra per æquor. 6

IoL. Ille habet, ille meos scopulus mihi servat amore

Qui propior terræ est. illum pete, Glauce, natatu

Neve manus duri contemnat Nisa mariti,

Dic te squamigeras traxisse ad littora prædas.

CHR. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti, 7

Junonique Samos, Vulcano maxima Lemnos:

Ænariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,

Nec Samos Ænariam vincet, nec maxima Lemno

IoL. Gradivus Rhodopen, & Mercurius Cyllenem

Ortygiam Phœbe, Tritonia jactat Hymetton: 7

Nisa colit Prochyten: Prochytes si commoda norint

Ortygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.

CHR. Hic specus, hic rupes, texendisque optima nassi

Vimina sunt, junci, densæque per avia myrtus:

Si mihi nunc Pholoë, vel tantum Chloris adesset, 8

Quam bene pugnaces possem contemnere ventos.

IoL.

nutrice, sed quia profusa Ænaria erat. Ænaria ipsa à statione navium Æneæ, Homero Inarime dicta, Græcis Pithecusa, non à simiarum multitudine, (ut aliqui existimaverunt) sed à figlinis doliariorum non ludet operam qui legere voluerit Ciofano notata ad laudatum Nafonis locum, & contulerit quæ Parrhasius Epist. p. 206. 207. habet de Pithecusis ad tertium Claudiani lib. de Raptu Proserp. & Erythræus ind. Virgil. in Inarime ubi Plinii originationem non ineptis rationibus impugnat. ad eundem quoque lapidem offenderat Hermolaus Barbarus, castigatus a Parrhasio l. c.

V. 70. Quatuor insulas hic commemorat poëta, (quarum singulæ singulis Diis gratæ ac sacræ) Cyprum Veneris, Cretam Jovis, Samum Junonis, Lemnum Vulcani.

Deinde ut Ænariam cuius earum exaquet, dicit illam habitari ab Hyale, nec, quamdiu istic futura si Hyale, celsuram vel Samo, vel Lemno. vitium est in anacephaleosi nam cum quatuor nominaverit initio, duas in fine omittit: quod factum non oportuit: & tamen eundem errat errorem in sequentibus versibus. opinor à prava Virgilii imitatione, (ignoscite, eruditi, voc liberæ) qui Ecloga septima bis item quatuor arbores nominat, quarum non nisi duas repetit in fine *Populus Alcide gratissima*, &c. nam quod interpretes duas reliquas subintelligi volunt, id sane nimis quantum acutum est. eorum rationes videntur qui volet, adeat Nannium lib. 6 Miscellan. cap. 40. Lud. de la Cerda, Pontanum, alios, ad laudatum Maronis locum.

IOI. Nulla mihi sine te rident loca, displicet æquor,
Sordet terra, leves odi cum retibus hamos.

At si aderis tu, Nisa, placebunt omnia: lætus
Tunc ego vel Lybicus degam piscator arenis. 85

CHR. Dat rhombos Sinuessã, Dicarchi littora pagros,
Herculeæ mullum rupes, synodontas Amalphis:
Parthenope teneris scatet ambitiosa puellis:

Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
IOI, In fluviis mugil versatur, fargus in herbis, 90

Polypus in scopulis, mediis melanurus in undis:
Ante tuas, mea Nisa, fores ego semper oberro:

Quæ mihi det tales jucundior insula portus?
MOP. Hactenus, o Celadon, resonis sub rupibus illos

Inter se vario memini contendere cantu, 95
Horrida ventosi ridenteis murmura ponti.

Qui tamen & laudes, & munera digna tulere
Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:

Hic, quam Circeio nudus sub gurgite cepi,
E 2 Nativis

V. 86. Dat rhombos SINUESSA, DICARCHI littora pagros, HERCULEÆ mullum rupes, synodontas AMALPHIS.]

Sinuessã prius Sinope, colonia & urbs Campaniæ, in ora ubi Masticus mons definit, ubi nunc Rocca di Mondragone, oppidum Ducali titulo insigne. Sinuessã obiit Sextus Turpilius comicus, Terentii familiaris. Dicarchi littora, Dicaea, Dicaarchia, Straboni & Plinio; Dicarchis Petronio; hodie Pozzuolo, oppidum admodum parvum, in colle & in ora littorali provinciæ Terræ Laboris. de Puteolanis balneis, villis, imperatorum deliciis, &c. pleni sunt veterum libri. de Sinuessã vide G. Naudæum in Ju- dicio de Aug. Nispho, haud longe ab initio. Herculeæ rupes, littus Ba- janum. Propertius l. i El. 11,

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Bajiis, Qua jacet Herculeis semita littori- bus, &c.

Amalphis, hodie Malfi & Amalfi, urbs Picentinarum Ducatus titulo in- signis. Eam Pontanus, in Hortis Hesperid. Magnetida vocat, quod e- jus cives magnetis usum naviganti- bus, ut fama est, primi monstrave- re. Anton. Panormita,

Prima dedit nautis usum magnetis A- malphis.

id factum ajunt anno 1300, atque inventorem fuisse Flavium Gioiam, ut auctor est Alexander Sardus.

V. 99. — quam CIRCEIO nudus sub gurgite cepi.] Circeium promon- torium, Monte Circello, in mare Tyr- rheum

Nativis concham maculis, & murice pictam: 10
 Ille recurvato nodosa coralia trunco.

FERDINANDO FREDERIC

Regis F. Aragonio, Calabriae Duci,

ECLOGA QUARTA.

PROTEUS.

Nunc primum notas velis majoribus undas
 Currimus, o nymphæ Craterides: ordine quando
 Suadet amor, charæ primos Telluris honores
 Dicere: cæruleæ magni Crateris alumnae,
 Telluris primos charæ dicamus honores, 5
 Dum radiis fervens medium sol excoquit æquor.

Tu vero patriæ juvenis decus, edite cœlo,
 Spes generis tanti: seu te nimboſa Pyrene
 Pro dolci Latio, pro noſtris detinet arvis:
 Seu vagus objecto munimine claudit Iberus: 10
 Rumpe moras: nec te latis Hispania regnis
 Adliat, ſtirpisve tuæ primordia, & ille
 Gentis honos: licet effuſo Tagus impleat auro,
 Et pater Oceanus ſpumanti perluat unda.
 Nam mihi, nam tempus veniet, cum reddita ſceptra 15
 Parthenopes, fractoſque tua ſub cuspide reges

Ipſe

rhenum excurrans, prope Circaei ru-
 dera, cum uno aut altero tantum
 vico, ob cœli vitium & paludes
 Pomptinas: oſtreorum olim proven-
 tu nobile.

Crater dicitur ſinus ille Campaniæ,
 qui & Puteolanus, inter Miſenum
 & promontorium Minervæ conclu-
 ſus, in cujus reſſu intimo Neapo-
 lis. *Golfo di Napoli*, videatur Strabo
 lib. 5.

V. 2. *Nympha* CRATERIDES.]

Ipse canam : nunc littoream ne despice musam.
 Quam tibi post sylvas , post horrida lustra Lycæi,
 (Si quid id est) falsas deduxi primus ad undas,
 Ausus inexperta tentare pericula cymba. 20
 Quæ vada non norunt, quis nescit Protea portus?
 Illum olim veteris pascentem ad saxa Minervæ,
 Mulcentemque suas divino carmine phocas,
 E puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
 Ut forte a Capreis obscura nocte redibant : 25
 Sensere & vario delphinis ludere cursu,
 Tritonumque choris longe freta pulsa sonare.
 Ipse autem, haud quaquam mortali digna referri
 Verba sono, vacuas lætus cantabat ad auras :
 Terrigena ut quondam matris de ventre Typhoëus 30
 Exfiliens, infanda deos ad bella vocasset :
 Ut fratrum primus, furiis, & hiantibus hydris
 Instructus, densas ductaverit ipse catervas :
 Ut nifu ingenti parteis de monte revulsas

E 3

Æna-

V. 22. *Illam olim veteris pascentem* ad saxa MINERVÆ.] Promontorium Minervæ, contra Capreas insulam, & inter sinus Neapolitanum ac Salernitanum, hodie *Capo Campanella*. *Athornæum* dicitur Straboni lib. 5. Sirenium quondam sedes, auctore Plinio lib. 3. c. 5.

V. 25. *Ut forte à CAPREIS obscura nocte redibant.*] Caprea insula cum urbe Episcopali, sub Archiepiscopo Amalphitano, Campaniæ adjacens in mari Tyrrheno, contra Minervæ promontorium. *Ille de Capri*. Hanc insulam in deliciis habuit Tiberius, ut videtur est apud Tacitum & Suetonium. Barthius ad Stat. l. 3. Silv. 5. v. 100. p. 347.

V. 30. *Terrigena ut quondam, &c.*] *Ille Giganteo* nihil decantatius. id genus esse fertur in campo Phle-

græo: qui duplex, unus in Thessalia, vel, ut alii volunt, in Macedonia apud urbem Pallenen; alter in Campania juxta Cumas. Servius ad III. Aen. 578. *Giganteam oram* vocat Propertius lib. 1. El. 10. de hoc Strabo l. 5. Plinius l. 3. c. 5. Apollod. l. 1. c. 6. festive autem fingit poeta Bajæ istius victoriæ quasi trophæum esse, arque, ideo calidas & sulfuratas aquas habere,

Quod gens victa illis lavisset vulnera lymphis.

de Baiis adi Plinium & Strabonem locis supra laudatis, tetigit & locorum descriptionem & fabulam eleganti elegia Nic. Heinſius, quæ octava est libri secundi Italicorum.

Ænariam, Prochytenque altis immiserit astris, 3
 Ac totum subito cœlum tremefecerit ictu:
 Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
 Immane acies dejecerit, atque tropæum
 Jusserit ardenteis testari sulfure Baias,
 Quod gens victa illis lavisset vulnera lymphis. 40
 Hinc magni Alcidaë tauros, stratumque profundum
 Aggeribus memorat, ductamque per oppida pompam
 His veteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
 Vatis & horrendæ lucos, Triviaeque recessus,
 Cimmeriûmque domos, & opaca in vallibus antra. 45
 Te quoque formosæ captum Nesidos amore,
 Pausilype, irato compellat ab æquore questu
 Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
 Adcelerat? cupit in medios evadere fluctus

In-

V. 41. *Hinc magni Alcida tauros, stratumque profundum*

AGGERIBUS memorat, &c.] Lucius finus (auctor est Strabo lib. 5.) usque Bajas latitudinem pandit, qui ex exteriori pelago, per aggerem longitudinis stadiorum octo, latitudinis autem unius orbitæ, arceretur. illum autem ab Hercule, traducendarum Geryonæ boum causa, aggeratum fuisse perhibent. qui cum pedibus perambulari, propter fluctus ingruentes, per hiemen vix posset, Agrippa exornatum melius construxit Propert. l. 1 El. 11.

Qua jacet Herculeis semita litoribus.

& l. 3. El. 16.

Qua jacet & Troja tubicen Misenus arena,

Et sonat Herculeo structa labore via.

Cicero Agrar. 2. c. 14. p. 408. hanc

viam Herculaneam multarum deliciarum vocat.

V. 43. *His veteres addit CUMAS, &c.]* de Cumis, Cimmeriis, &c. omnium luculentissime Strabo l. 5.

V. 46. *Te quoque formosa captum NESIDOS amore,*

PAUSILYPE.] vide notas de Ecl. 1. v. 14. de ipso Pausilypo nihil potest elegantius dici, nihil cultius quam quæ dixit nobilissima illa elegia Nicol. Heinsius, libri primi quarta *Io intesi di compor per lei, e presuppofi di cantare in Italia, dopo il mio ritorno sovra gli scogli di Posilipo, parlando al Zeffiro, che in quel delizioso mar la state così spesso, e così soave suol spirare. Il signor della valle T. 2. p. 119. con che fo fine, pregando nostro signore che gli conservi tutti, e che a dia Gratia, che un giorno ci rivediam tutti insieme a Posilipo, dove, in materia di Luoghi, sta il mio cuore. Il med. T. 2. p. 132.*

Infelix: cupit infuetum finire dolorem. 50

At tibi nec curæ est, quod eam Neptunia monstra
Circumstent, mare nec rapido quod forbeat æstu.

Ah miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
Siste gradum. riget illa jugis adsueta nivosis

Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem 55

Per saltus. vos hanc Panope, vos candida Drymo,
Cymothoëque, Rhoëque, Pherusaque, Dinameneque
Accipite, & vestris sociam lustrate choreis.

Tum canit antiquas sedeis, opulentaque regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum, 60
Sacraque, Calcidicosque deos, magnisque per æquor
Auspiciis vectas hæc ipsa ad littora classeis.

Tum liquidos fonteis subter cava mœnia ducit,
Adtollitque arceis, & culmina montibus æquat
Tectorum: vastas protendit in æquora moleis, 65
Eupleamque procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon; jungit scopulos, præruptaque saxa
Theleboûm, Sarnique amneis, & pingua culta.

E 4

Tum

V. 59. ——— opulentaque regna
Auricomæ SIRENIS, & altum in
monte [sepulchrum.] vide notas ad
Eclog. 3. v. 50. & Plinii ac Strabo-
nis locos ibi laudatos

V. 63. Tum liquidos fontes subter
cava mœnia ducit.] Labullam intel-
lige, rivum, vel potius fluviolum,
per cuniculos Neapolim, miro opere
inductum. Pontanus Lepidinæ pom-
pa 4.

Est inter notas secunda prima Labulla,
Nemine Formellis, &c.]

immissio per Labullæ arcuatos for-
nices milite Neapolin cepit Al-
phonsus Aragonius. v. Pontanus L.
1. de obedient. c. 7. p. 89. noster l.
1. El. 1.

Obsessamque intrat Nymphis comitanti-
bus urbem,

Qua per operta vagus labitur antra
liquor.

vide Sabellicum Enn. 10. lib. 5. id
autem Alphonso in mentem venit
ab exemplo Belisarii, qui, nongen-
tis quinquaginta annis ante, trajec-
tis per eosdem subterraneos aquæ-
ductus quadringentis armatis, urbem
itidem ceperat; tentarunt & Hispani
tumultu Aniellico. eleganter hos sub-
terraneos aquarum meatus describit
Pontanus in fine libri sexti de Bello
Neapol.

V. 68. SARNI amnes.] Sarnus, ho-
die Scafati, Principatum citeriorem
seu Picentinos, à Terra Laboris se-
parat, postea in sinum Neapolita-
num

Tum canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
 Viderit, & calamos labris admoverit audax: 70
 Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
 Dixerat & musam Damonis, & Alphefibœi:
 Queis fretus, dictante Dea, tot sidera nobis
 Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.

Quid referam aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris 75
 Virginibus fama est abeunteis saxa carinis?

Aut ut terrifici sonitus ignemque Vesevi,
 Et desolatas passim deflexerit urbeis?

Postremo reges, regumque ex ordine pugnas
 Enumerat: bellique arteis, & præmia narrat. 80

Addit tristia fata, & te, quem luget ademptum
 Italia infelix (sive id gravis ira deorum,
 Seu fors dura tulit) trans altas evehit alpeis.

Mox agit Oceani prope littora: denique sistit
 Spumantem ad Ligerim, parvaque includit in urna. 85

Heu sortem miserandam, heu pectora cæca futuri.
 Hæccine te fessum tellus extrema manebat

Hospitii, post tot terræque, marisque labores?

Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
 Aut moveant sperata tuis tibi funera regnis. 90

Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrum.

Hæc

num se exonerat infra Pompejos,
 prope Turrim Annunciatæ. urbem
 alluit cognominem, Sarno, Ducatus
 titulo insignem, gentis Barberinæ.
 diligenter eum amnem describit Pon-
 tanus lib. 1. de Bello Neapolitano,
 pag. 482. Statius l. 1. Silv. 2.

*Nec sibi sulfureis Lucina Naidæ antrois,
 Nec Pompejani placeant magis otia Sarni.*

adde Plinium l. 3. c. 5.

V. 66. — *ut CORYDONA sacro*

MELISÆUS in antro

Viderit, &c. de Virgilio loquitur,
 deque Joanne Joviano Pontano,
 viro illa ætate harum literarum lon-
 ge principe.

V. 75. *Quid referam aut STABIAS.*
 Urbs est parva Terræ Laboris, in
 ora sinus Neapolitani, excisa olim
 a Lucio Sylla. hodie *Castell' a mare*
di Stabia.

V. 81. *Addit tristia fata, &c.*
 brevis commemoratio exilii Regis
 Frederici, qui in Gallia obiit.

E C L O G A IV. 73

Hæc ille, & quæ vix audita prioribus annis
 Heroum longæva queat meminisse vetustas,
 Commemorat. socio respondent æquora plausu:
 Lana suam donec paulatim fundere lucem 95
 Cœpit, & ad vitreas redierunt numina fedis.

CASSANDRÆ MARCHESIÆ,

Mulieris præstantiss.

E C L O G A Q U I N T A.

HERPYLIS PHARMACEUTRIA.

DORYLAS, THELGON.

Sed jam vulgatos & nos referamus amores:
 Quos pariter grata scopuli pendentis in umbra
 Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola Thelgon
 Certantes docuere, quibus cava littora, & ipse
 E 5 Æquo-

Scripta est hæc Ecloga ad Cassandram Marchesiam, Neapolitanam, nobilissimam atque eruditissimam feminam, cui & rythmos suos Italicos dedicavit Sannazarius. Ejus vicissim Cassandræ beneficio debemus editionem librorum de Partu Virginis, ut testatum reliquit publice Petrus Gravina, homo literatissimus, in præfatione editionis Venetæ A. 1570. multa mentio est Cassandræ apud poëtam nostrum. vide nobilem illam elegiam, quæ secunda est libri tertii, & Epigr. 64. lib. 2. Epigr. 2. lib. 3. & dedicationem poematum

vernaculorum, ubi hæc inter alia, *Tu dunque una al nostro secolo, se io non m'inganno, delle belle eruditissima, delle erudite bellissima, &c.* duæ eodem titulo cum nostra eclogæ extant, altera Theocriti, Virgilii; altera: quas contulisse non injucundum fuerit. imitatus est & Bellaqueus, (*Belleau*) poëta Gallus.

V. 3. THELEBOI *maris adcola.*] Theleboës, seu Theleboz, populi fuere insulæ Caprearum, ex Etolia, aut Acarnania, oriundi. vide Servium ad l. 7. Æneid. v. 735.

Æquoreus Platamon, sacrumque Serapidis antrum
Cum fonte, & Nymphis adsultavere marinis.

Tu mihi, seu doctas percurris Palladis arteis,
Mæoniæque aurum & subtegmina vincis Arachnes
Seu Dryadum choreis, cœtuque immista Dianæ
Haud minor incedis, pictaque adcinctâ pharetra
Venatu Prochyten, maternaque regna fatigas,
Sive Dicarchæis qua molibus adsilit æquor,
Ludenteis spectas Nerëidas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra, en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitusq; injussa. Neque unquam
Arguerint ventura meis te sæcula chartis
Præteritam. faveat modo non invitus Apollo,
Et quæ me facili vexere per æquora remo
Pierides: quis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylan juvet hic audire canentem. 20

DOR. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
Erudiit, Musis & Phœbo cognitus Alcon.

Venera

V. 9. *Seu Dryadum choreis cœtuque
immista Diana,
Haud minor, incedis, &c.*] imitatio
Virgiliãna ex l. 1. Æneid. v. 498.

V. 21. SEBETHI ad liquidas descen-
derat Herpylis undas.]
Sebethus fluviolus est Campaniæ, vi-
catim per urbem Neapolim fluens,
atque omnibus civibus sui usum præ-
stans. Fornello vulgo, ejus pars pro-
pe muros urbis labitur, & paulo in-
fra pontem Sanctæ Magdalenæ in fi-
num Neapolitanum se exonerat, un-
de *Fiume della Madalena* dicitur. Vir-
gilius l. 7. Æneid. v. 733.

*Nec tu carminibus nostris indictus abibiis
Osbale, quem generasse Telon Sebethide*

*Nympha
Fertur, Teleboum Capreis cum regna te-
neret
Jam senior.*

Ubi Servius: *Oebalus filius est Teloni
& Nympha Sebethidis. Hæc autem est
juxta Neapolim. Sed Telon diu regna-
vit apud Capreas insulam contra Nea-
polim sitam. Filius vero ejus patri-
non contentus imperiis, transit ad Cam-
paniam: & multis populis subjugati-
suum dilatavit imperium. Plurimi
Sebethi mentio fit apud nostrum poë-
tam, neque infrequentior apud Jo-
vianum Pontanum. vide Ludov. de
la Cerda ad. Virgil. lib. 7. v. 731.*

Venerat & socii partem subitura laboris
 Unanimis foror, & calathum de more ferebat. 25

Ipsi comas effusa, pedemque exuta sinistrum
 Cum philtris longum submurmurat: atque ita fatur:
 Pone aram, & vivos hauri de flumine rores,
 Canaque vicino decerpe absinthia campo.

Illum illum magicis conabor adurere sacris, 30
 Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.
 Rhombus ad Æmonias revocetur aheneus arteis:
 Sistere qui pluvias, qui pellere nubila cœlo,
 Qui potis est trepidos undis abducere pisceis. 35

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.
 Alga tibi hæc primum timidi purgamina ponti
 Spargitur & rapidis absumitur arida flammis:
 Sic mihi sic, Mæon, uraris adusque medullas.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum. 40
 Ter muscum, Clearista, ter hunc sine forcipe cancrum
 Ure simul; cumque his, dic, viscera Mæonis uro.

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.
 Spongia nunc lachrymis perfunditur, heus bona magno
 Spongia nata mari, lachrymas bibe sedula nostras 45
 Utque rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem
 Mæonis ingrati rapias de pectore sensum.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.
 Ut pumex pinguescit, ut æquoris unda quiescit,
 Quæ ventis agitata huc illuc concita fertur. 50

Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
 Imprecer, & vanis jactem convicia ventis?

Mæon

V. 32. *Volvite præcipitem jam nunc,* | rentius ad v. 7. odæ ultimæ libri
mea licia, RHOMBUM } Quæ de rhom- | quinti, Horat. Raderus ad Martial.
 si usâ in sacris magicis multa adfer- | libr. 9. Epigr. 30. Passeratius ad Pro-
 ti possunt, jam collegerunt Torren- | pert. lib. 2. El. 20.

Mæon tot mihi damna, ego Mæoni verba rependa

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum
 Huc huc, qui rigida meditaris vulnera cauda,
 Sæve trigon, & tu, proprium cui sistere naveis
 Veliferas echenæis, adeste: & Mæonis acreis
 Tu retinere pedes, tu figere corda labora.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum
 Tunde jecur, spumamque simul torpedinis atræ.
 Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:
 Ebibat, & subito pallentis torpeat artus.

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum
 Scinde manu leporem; leporis penetrabile virus.
 Nascitur Eois hic fluctibus: adtulit Ægle,
 Docta Ægle, jussitque inimicum tangere limen.
 Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi pœna
 Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.

Sistite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum
 Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere ventos
 Dicitur, & sævas pelagi mulcere procellas.
 Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.

Sistite præcipitem jam sistite, licia, rhombum.
 Hactenus ille. quid huic subjunxerit ordine Thelgon
 Accipe. non omneis unus dolor angit amanteis.

THEL. Rupe sub hac mecum sedit Galatea: videbam
 Et Capreas, & quæ Sirenum nomina servant
 Rura procul, veteres alia de parte ruinas
 Herculis ambusta signabat ab arce Vesevus.

Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.
 Ipse meas, Triton, Nereo deferre querelas,
 Ipse potes curva resonans super æquora concha
 Et scopulis narrare, & fluctivagis balænis.

Exere cæruleos, Triton pater, exere vultus.
 Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:

85
 Hic

Hic niveam formosa manum porrexit, & (eheu,
Quid recolo?) tacitos in me deflexit ocellos.

Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Hæc ades o mea cura. quid o quid lenta moraris?

Ipe ego te propter, socios, cymbamque reliqui. 90

Exere cæruleos, Triton pater, exere vultus.

Hic tibi consuetas formosior explicat umbras

Populus. amplector sæpe hanc, atque oscula figo

Corticibus: sæpe ipsa pedum vestigia quæro:

Et siquid manibus tetigisti, floribus orno. 95

Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Quem mihi nunc præfers? si te juga frondea, si te

Arbuta, pascentesque juvant per rura capellæ:

Nos quoque non gracileis nunc primum jungere avenas

Discimus. incisas implent mea carmina fagos: 100

Et mea Mænaliis pendet jam fistula sylvis.

Exere cæruleos Triton pater exere vultus.

Sin magis adrident hæc littora, sin magis alti

Divitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisces

Doctior, aut rigidum dextra jactare tridentem? 105

Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.

Non ego delphinis, te judice, non ego thynnus

Æquore vel medio dubitem certare natando.

Quid tibi me jactem? cui vix numerare vel hamos

Nunc vacat, aut restes, onerataque retia plumbo, 110

Et Sinuessano textas de vimine nassas.

Exere cæruleos, Triton pater, exere vultus.

Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt

Littora:

V. 99. Nos quoque non graciles nunc | torias non obscure præfert.

primum jungere avenas

Discimus, &c.] de se ipso loquitur
poeta, deque eclogis suis Italicis,
que sunt bucolicæ, hæc autem pisca-

sparsos quis cogere pisces
Doctior, aut agilem dextra jactare tri-
dentem.

Littora: piscantem pariter me Varus, & ingens
Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britanni.

Obrue cæruleos, Triton, sub gurgite vultus.
Et post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
Extera, non venti rapuere. sed accipe munus,
Accipe. non ultra tecum, Galatea, sedentem
Adspicies. I, læta novas meditare choreas.
Obrue cæruleos, Triton pater, obrue vultus.

TRAJANO CABANILIO

T R O J Æ

ac Montella Domino.

S A L I C E S.

Si vacat, & blandos etiamnum ventilat igneis
Quæ dea cærulea vehitur super æquora concha,
Turrigeramque Paphon, ditemque Amathuntha tuetu
Accipe flumineas properatum carmen ad undas,
O mihi non dubia Cabanili cognite fama,

Se

Scripta videtur hæc Ecloga in gratiam Trajani Cabanilii, Trojæ ac Montellæ domini, qui carmen aliquod operosius a poëta poposcerat. vir fuit eruditus, & strenuus, cuique magna cum Sannazario necessitudo intercessit. inter poëtas numeratur lib. 1. El. 11.

*Ipsæ sua referat Cabanilius ardua Troja
Mænia, & antiquos, Appula regna,
læres.*

& iterum lib. 2. El. 2,

*Ipsæ autem haud dubitet Cabanilius ad
referre*

Vel sua, vel magno junctæ parentis av

Troja olim urbs Apuliæ Dauniæ nunc Capitanatæ provinciæ, ad Charum fluvium, ad radices Apennini; hodie Principatus titulo insignis comitatus vero tempore Leandri Alberti, quem vide in descriptione Italiae SALICES.] extat Dän. Cereti Salis T. 1. Delic. Ital. carmen elegans, rotundum, Venustum. quod cum hæc Sinceri ecloga composuisse non minima voluptati fuerit.

Sed longe varios rerum spectate per usus
 Nam tibi me doctæ sic devinxere sorores,
 Sic mea felici permulcent pectora cura:
 Ut vix ulla queam melioris tempora vitæ
 Te sine, vix placidos per noctem ducere somnos. 10
 Tu agendum, Trajane, tuis hæc prævia jussis
 Instanti, jam jamque animo majora paranti
 Veniam, & tenuis ne dedignare camœnas.
 Forte inter virideis (si vera est fama) genistas
 Propripedes Satyri, passimque agrestia Panes 15
 Numina cum Faunis, & montivagis Sylvanis,
 Percet dum Sol raucas per rura cicadas,
 Mitabant æstus, qua pinguiâ culta vadosus
 Rigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
 Quæ rata quies nemorum manantibus undique rivis, 20
 Et zephyris densas inter crepitantibus alnos.
 Quæcumque leveis aptant calamos, dum sibila pressis
 Explorant digitis, tenuique foramina cera
 Abducunt, vario modulantes carmina cantu:
 Auricomæ viridi speculantur ab ilice Nymphæ 25
 Pulcra clarifonis solventes ora cachinnis:
 Sed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
 Audierant, Penæi, tuos; & qualibus olim
 Infelix eheu virgo Nonacria fatis,
 Infelix virgo (quid enim non illa moveret?) 30
 Dana metu fugiens e vertice Cyllenæo,
 Dana deum Arcadiæ, quamvis pulcherrima, quamvis
 Dianæ sacros inter lectissima cœtus,
 Vadosa tenerum mutarit arundine pectus.

Quas

V. 13. ——— qua pinguiâ culta | SARNUS.] De Sarno jam dictum ad
 vadosus | Eclog. 4. V. 68,
 rigat, & placido cursu petit æquora

Quas simul ac nemorum petulans, effrenaque pubes
 Semiferi videre per herbida prata vagantes,
 Occultamque imis flammam traxere medullis:
 Sic timidus blandis hortantur vocibus ultro:

Huc huc o teneræ, placidissima turba, puellæ
 Quid procul adstatis? potius succedite ripæ,
 Et viridi in prato molleis de more choreas
 Ducite: quandoquidem calamos inflammas inerteis:
 Et frustra ad surdas jactamus carmina sylvas.
 Illæ nil contra: celeri sed nuda parabant
 Crura fugæ, tutosque agitabant mente receptus,
 Si qua forte viam per saxa irrumpere, & altis
 Evasisse jugis, deus, aut sua fata dedissent.
 Tum juvenes, Proculo clamant, procul iste, puellæ
 Sit timor: ignavas animo depellite curas.

Nullæ hic insidiæ, nullas per aperta latebræ:
 Cuncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudei
 Nos quoque non Lernæ monstris, non igne Chimera
 Scyllæisve lupis geniti, aut latrante Charybdi,
 Qui vestra immani laceremus viscera morfu;
 Sed divûm genus, & qui semper rupibus altis
 Vobiscum crebris venatibus insultemus.

His dictis permulsi animi, securaque tristem
 Corda metum ejiciunt: gressuque per uda citato
 Prata, deis tandem cupidis, ripæque propinquant.
 Tum manibus simul implicitis per gramina festas
 Exercent choreas: aliosque, aliosque reflexus
 Inter se lætæ repetunt: nunc corpora librant
 In saltus: nunc molle latus, nunc candida jactant
 Brachia: & alterna quatiunt vestigia planta.
 Hic Satyri, quanquam voces audire canentum
 Crudeles, quanquam niveas spectare papillas
 Exsultant, oculisque bibunt sitientibus ignem:

Tant

Tanta tamen sævi gliscit vis effera morbi
 Pectoribus, præcepſque amor, & maleſana libido :
 Ut calamis ſenſim ejectis, ruptoque repente 70
 Fœdere, ſurgentes ab humo, vento ocyus omnes
 Exiliant : ſpretaque deûm pietate, fideque
 Ah pavidas Nymphas, ſubitoque horrore rigenteis
 Invadant avidi, ſævorum more luporum,
 Qui lætas mediis proturbant luſibus agnas, 75
 Oblitasque ſui paſſim rapiuntque, trahuntque,
 Dum viridi in campo curſant, aut valle ſub alta,
 Et cuſtos ignarus abeſt, & amica canum vis.
 Sic illi. at miſeræ diſciſſo pectore Nymphæ
 Frondiferam mœſtis ſylvam clamoribus implent : 80
 Atque huc, atque illuc fugiunt. non ſaxa, neque altis
 Tuta putant loca ſenta rubis. hinc ardua montis
 Prærupti juga, diſfuſos hinc ſtagna per agros
 Adtonitæ circumſpiciunt. via nulla ſalutis :
 Et jam ſpes prærepta fugæ : tum denique ad undas 85
 Conſiſtunt trepidæ, flavoſque a vertice crineis
 Cum lachrymis, gemituque, & flebilibus lamentis
 Abſcindunt, Sarnumque vocant, liquidasque ſorores :
 Dumque vocant, fundo properat chorus omnis ab imo
 Naiadum, properat vitreæ rex cærulus undæ 90
 Sarnus, inexhauſtumque vadis ciet agmen aquarum,
 Rauca ſonans. ſed quid Sarnusve, aut illa natantum
 Agmina Naiadum poſſint, ubi ferrea contra
 Stant fata, & duro leges adamante rigescunt ?
 Ergo defectæ cura, auxilioque deorum, 95
 Ac cœlum pariter Nymphæ, lucemque perofæ,
 Unum illud, rebus tandem quod reſtat in arctis,
 Finem optant. jamque in fluvium ſe mergere adortæ
 Membra reclinabant, & aquas prono ore petebant :
 Cum ſubito obriguere pedes : lateque per imos 100
 F Exſpa-

82 SALICES ECLOGA VI.

Exspatiata ungueis radix, fugientia tardat,
Adfigitque solo vestigia. tum vagus ipsis
Spiritus emoritur venis: indignaque pallor
Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
Nec mora: pro digitis ramos exire videres, |
Auratasque comas glauca canescere fronde:
Et jam vitalis nusquam calor: ipsaque cedunt
Viscera paulatim venienti frigida ligno.
Sed quamvis totos duratæ corporis artus,
Caudicibusque latus, virgultisque undique septæ, |
Ac penitus salices: sensus tamen unicus illis,
Sylvicolas vitare deos, & margine ripæ
Hærentes, medio procumbere fluminis alveo.

F I N I S.

FRAG

FRAGMENTUM EJUSDEM

A U T O R I S.

Optatos jam, Euplea, mihi circumspice portus,
 Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
 Et zephyris relevare graves spirantibus æstus,
 Si qua movet cupidam velocis gratia cymbæ.
 Tuque ades o nostri merces non parva laboris, 5
 Quem Phœbus mihi, quem doctæ, mea turba, puellæ
 Conciliant, dumque ipse ratem de littore pello,
 Da vela insinuans pelagoque excurrere patienti,
 Pars animæ, Puderice, meæ. te nam sua Nereus
 Per vada, te medio Doris vocat æmula fluctu, 10
 Dum late horrisonum campus strepit omnis aquarum.
 Lucrinæ ad Veneris templum convenerat omnis
 Ænariæ, Prochytaeque manus: Zephyræus opaca
 Scilicet Ænaria, Prochyta venit Euthycus alta,
 Insignes ambo calamis, & versibus ambo, 15
 Aptus uterque fretis, piscatibus aptus uterque,
 Ille hamos versare, hic retia solvere in æquor.
 Tum prior hæc Zephyræus: Adeste o littore ab omni,
 Piscatorum artes, liquidas exquirite sedes,
 F 2 Vertite

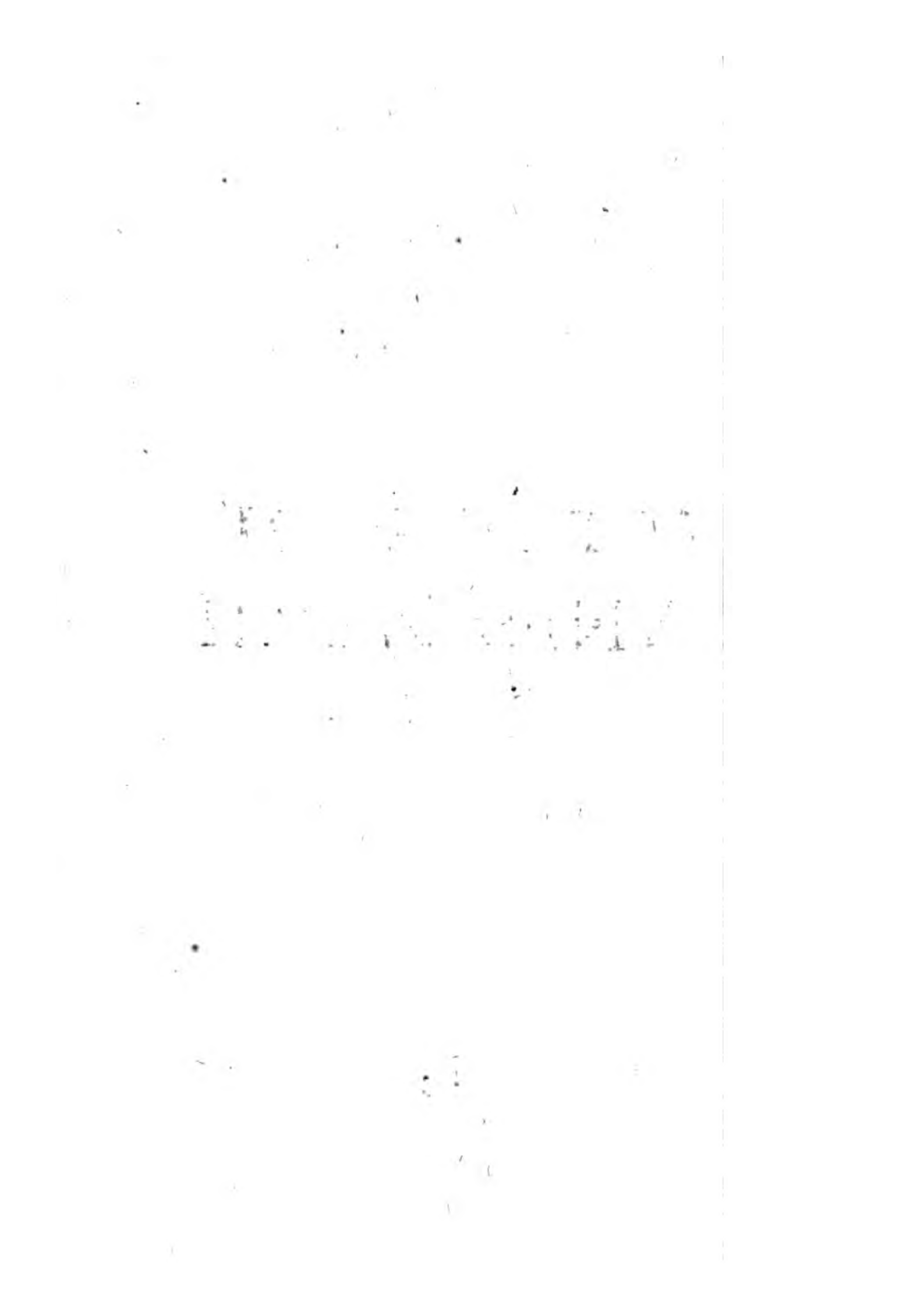
V. 1. Optatos jam EUPLEA, &c.]
 ad notas ad Eclog. 2. v. 32.

V. 9. Pars animæ PUDERICE meæ.]
 Franciscus e nobilitate Neapolitana,
 Errici F. cui Errico epitaphium sta-
 tit Pontanus lib. 1. Tumulorum.
 noster l. 2. El. 2.

Adde tuos, Puderice, sales, adde in-
 cidia patris

Elaquia, adde animo tot bono partatus,

Francisco illi Puderico & Tristano
 Caracciolo quinque suos de Pruden-
 tia libros dedicavit Pontanus, & plus
 uno loco Franciscum celebrat in Poë-
 matis, ut Tumulor. lib. 1. Bajarum
 lib. 2. Eridani lib. 2. &c. eadem
 quoque librum quartum inscripsit de
 Rebus Cœlestibus. Erycii Puderici
 Epitaphium legitur apud Swertium
 Delic. Orb. Christ. p. 106.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII
NEAPOLITANI
ELEGIARUM.

LIBER I.

I.

AD LUCIUM CRASSUM.

Fœcunda tenent saxosi rura Petrini,
Rura olim proavis facta superba meis.
Et Sinuessanas spectas, mea gaudia, nymphas,
Quique novo semper sulfure fumat ager.
Et modo miraris veteres in littore portus,
Nunc, Liris gelida qua fluit amnis aqua.

F 4 Cuncta-

Protinus in veram rursus abis patriam.

V. 1. *Te fœcunda tenent saxosi rura*
PETRINI] Petrinum, Rocca di monte
Dragone, oppidum est Campaniæ cum
arce, apud Sinuessam urbem exci-
sam. Horatius lib. 1. Epist. 5.

Vinabibes iterum Tauro diffusa, palustres
Inter Minturnas Sinuessanumque Petri-
num.

de Sinuessa dictum ad Eclog. 3. v. 26.

V. 6. LIRIS.] hodie Garigliano, La-
tium a Samnio & Campania separat;
supra Soram, apud Atinam oritur, &
ad Minturnum urbem excisam in
mare Tyrrhenum inter Formias &
Sinuessam desinit videndus Leander
Albertus. Cicero VI ad Famil 19. Por-
phyrio in Horat. L. 1. Epist. 5. v. 5.
2. quod autem addit poëta de pro-
avorum suorum regnis, commodius
explicabitur ad Eleg. 2. l. 2.

Ad LUCIUM CRASSUM.] Fuit Lu-
cius Crassus præceptor nostri poëtæ,
poëta & ipse, patria Neapolitanus.
Ioutanus, in dialogo cui Asino no-
men, ita Sannazarium inducit lo-
quentem cum Joanne Pardo & Ga-
briele Altilio: ACTIUS: *Clivum*
hunc Mæjarum esse volebat noster Cras-
sus, imo, hæc vestra dixerim, meus:
is enim me instruit, is me studiis his
dedicavit, illi debentur quæ in me insunt,
siquæ laude digna insunt, omnia, &c. me-
minit quoque ejus noster lib. 2. El. 2.

Crassus at aeterno frondis redimitus honore
Solvat Pieris ora rigata modis.

mortuo hoc epitaphium posuit Ma-
rillus L. 1. Epigr. 57.

Læstrabas, dum vita fuit, vagus adve-
na terras;
Scilicet antiqua, Crasse, memor patria.
Nunc sunt vitæque hominumque labo-
ribus agris,

Cunctaque felici figis vestigia cura,
 Observas Latiae dum monumenta viae.
 At mihi paganæ dictant sylvestria Musæ
 Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor. 10
 Fidaque secretis respondet sylva querelis:
 Et percussa meis vocibus antra sonant.
 Nec tantum populos, nec tantum horrescimurbeis,
 Quantum non justæ sævitiam dominæ.
 Hoc vitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant: 15
 Hinc opto cineres nomen habere meos.
 Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
 Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
 Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis:
 Et tam constanti laudet amasse fide. 20
 Inde super tumulumque meum, manisque sepultos
 Tityrus ex hedera serpta virente ferat.
 Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
 Damœtas flores sparget utraque manu:
 Fluminibusque sacris umbras inducet Iolas, 25
 Dum coget saturas Alphefiboëus oveis.
 Non mihi Mæoniden, Luci, non cura Maronem
 Vincere: si fiam notus amore, sat est.
 Quid feret Æacides nobis, quid cautus Ulysses?
 Quid pius Æneas, Ascaniusve puer? 30
 Ista canant alii, quorum stipata triumphis
 Musa vagum e tumulis nomen in astra ferat.
 At mihi tete avidis liceat vincire lacertis,
 Osculaque optata sumere longa mora.
 Et liceat posita mirari membra lucerna, 35
 Noctis & insolitas neçtere blanditias:
 Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis,
 Teque meo lassam sæpe fovere sinu.
 Sed quid ego, hei misero, ventosus inania fingo
 Somnia,

L I B E R I.

39

Somnia, quæ forsan non feret ulla dies? 40
 Felix, qui potuit duram exorare puellam,
 Et capere optati gaudia conjugii.
 Ille dies, noctesque suos decantat amores,
 Et recolit Veneris dulcia furta suæ.
 Ille etiam liquido perfusus odore capillos, 45
 Exercet tenerum nocte juvante latus:
 Inque sinu Dominæ primos reminiscitur igneis,
 Quos leviter pennis aureus afflat Amor.
 Nec cupit, Æthiopum quæ canent vellera sylvis,
 Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet. 50
 Solus habet, fuscis quicquid portatur ab Indis:
 Solus habet ripas, aurifer Herme, tuas,
 Et quascumque metit segetes fragrantibus arvis
 Medus, & affiduo sole perustus Arabs.
 Non auro, aut gemmis miseri torquemur amantes. 55
 Qui dominam poterit flectere, dives erit.
 Dives ero ante alios, si te mea vita volentem
 Sustineam ignota pauper, & exul humo.
 Nam quid rubra juvant fulgentibus æquora conchis?
 Aut quæ multa niger rura Sabæus arat? 60
 Quidve torus prodest, pluma spectandus, & ostro,
 Si non est gremio chara puella meo?
 Si trahere infelix inter suspiria noctem
 Cogor, & æternos esse, negare, Deos?
 Num me neglectis devovit saga sepulchris? 65
 Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?
 Carmen inaccessa traducit ab ilice glandeis.
 Carmen nocturnæ suppressit ora canis.
 Carmen & informi pallentem sanguine Solem
 Inficit, & Lunæ sistit euntis equos. 70
 Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent
 Carmina, nec nostro pectore inesset Amor.

F 5

Ille

Ille vel *Æææ* superat cantamina *Circes*,
 Ille vel *Æmoniis* nata venena jugis.
 Parce puer: non vana queror: tu vulnere nostro
 Crescis, & exultas, sæve, cruore meo.
 Quod si te nostræ ceperunt tædia vitæ:
 Ne cesset, quæso, funeris atra dies.

II.

AD JOANNEM PARDUM
 HISPANUM.

Parde decus patriæ, spes maxima Parde tuorum
 Atque idem Hispani gloria rara soli:
 Quem juvat immensi causas exquirere mundi,
 Primaque constanti corpora juncta fide:
 An magnum æterno volvatur numine cœlum:
 An propria hoc ingens mole laboret opus:
 Cur falsi fluctus: cur ignibus æstuet *Ætna*:
 Cur vomat epotas vasta *Charybdis* aquas:
 Unde nitor stellis: cur nox majorve, minorve:

V. I. PARDE decus patriæ.] Joannes Pardus, Hispanus, insignis ea tempestate philosophus, Pontano *Ætioque* nostro familiarissimus. in scripsit illi Pontanus librum suum de *Conviventia*, ac librum tertium de *Rebus Cœlestibus*, plurimusque est in ejus commemoratione ac laudibus Carminum illius haud multa apparent reliqua. elegidion unum extat ad *Sannazarium*, cujus initium, *Acti*, cui simplex peperit facundia nomen. apud Pontanum secundo *Bajarum* li-

bro *Hendecasyllabus* est,

*Pontane optime, semper haud vorati
 Cui Dii comiter adsident Deaque.*

itemque alter in fronte romi primum operum Pontani non contemnendum plurum ediderit, (plura enim scripsisse constat) haud liquet meminisse ejus noster iterum libri 2. *Bajar.* & lib. 1. *Eridani.*

Cum non ipsa suo lumine Luna micet.

10

Felix, cœlestis cui fas nunc scandere sedes:

In queis possit obitum fata manere sinant.

At nos per sylvas, & sordida rura capellas

Verſamus: quando Phyllis amare jubet.

Et teneris nostros ulmis incidimus igneis,

15

Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.

Et nunc capreolos: & nunc venamur onagros:

Interdum sævas fallimus arte feras.

Sæpe juvat pictas visco captare volucres:

Nec Satyris ipso cedimus aucupio.

20

Quod

V. 13. At nos per sylvas & sordida
rura capellas

VERSAMUS.] imitatio Virgiliana ex
decima Ecloga,

Nec si, cum moriens alta liber ariet in
ulmo,

Abiisum versemus oves sub sidere Can-
cri.

in quibus versibus non probabat Sept.
Florens Christianus rō versamus oves,
legebatque servamus, non inepta tra-
jectione. atqui si prava est recepta
lectio, mendum esse antiquissimum
oportet. ita enim ibi Servius: Ver-
semus. Pascamus, quoniam qui pascit
tunc & illuc agit pecus, quod est ver-
sare, ut est in Aneide, Tu currum
deserto in gramine versas, ubi iterum
Servius. apud Ovidium locus est non
dissimilis, lib. 2. Artis amatoriz.

Hic tibi servandus tenor est, cum libera
dantur

Otia.

sed & ibi versandus legi in optimis
membranis & editione principe fide-
jussor est Nic. Heinſius.

V. 20. Nec Satyris ipso cedimus au-
cupio.] Satyros esse aucupes haud

temere alibi invenias, finxit tamen
id erudite poëta noster. nam cum
Satyri inter Deos pastorales consean-
tur, eorumque omnium præses &
caput sit Pan, venator atque au-
ceps, non immerito & illi huic stu-
dio dediti creduntur. Propertius l.
3. El. 11.

Diique Deaque omnes, quibus est tutela
per agros,
Præbant versis verba secunda focis.
Et leporem, quicumque venis, venabe-
ris hospes,
Et si forte meo tramite quaris avem:
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
Sive petas calamo præmia, sive cane.

idem de Vertumno l. 4. El. 2.

Cassibus impositis venor; sed arundine
sumta
Faunus plumoso sum Deus aucupio

Ovidius Epist. Phædræ, quamquam
ibi de venatu sermo est,

Sic faveant Satyri, montanaque numi-
na Panes:

Et cadat adversa cuspide fossus aper.

atque hac de Satyrorum aucupio ac
venatu,

Quod mihi si liceat tenui revocare cicuta
 Trinacrii niveas Upilionis oveis :
 Rura colam semper : populi valeatis, & urbes :
 Rura dabunt oculis grata theatra meis.
 Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
 Adspiciam, & celeri præmia parta pede.
 Nec me poeniteat sudibus certare columnis,
 Aut armare cavis pectora corticibus.
 Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci :
 Victores molli cespite ferta ferent.
 Plenaque pellitus lustrabit ovilia pastor :
 Ponet & agricolis rustica liba Deus.
 Stabunt capripedes abiegnō robore Fauni :
 Stabit & indocta falce dolata Pales.
 Quorum solenneis ictus cadet agnus ad aras,
 Ictus ut innumeras expiet agnus oveis.
 Tum milium, & niveo statuet fumantia lacte
 Pocula, votivas concipietque preces :
 Et ter transiliet flammanteis potus aristas,
 Ter quoque non tardo rustica turba pede.
 Dii facite, inter oveis, interque armenta canendo
 Deficiam, & sylvis me premat atra dies :
 Ut me non docta deploret pastor avena ;
 Utque sub umbrosa contumuler platano.
 Ossaque pascentes venerentur nostra capellæ :

venatu. quæ de Satyris in genere
 confinxerunt antiqui, prorsus sunt
 mirifica. vide Pausaniam in Atticis,
 Pompon. Melam l. 1. c. 4. 8. &
 l. 3. c. 9. Plinium l. 7. c. 2. Lud.
 Cælium l. 19. c. 25. Natal. Com-
 mitem Mythol. l. 5. c. 7. Nic. Leo-
 nicum Thomæum l. 2. de Varia
 historia, c. 24. Balth. Bonifacium
 l. 7. Histor. ludicræ c. 16. 17. 18.

& Nic. Tulpium, nuper hujus urb
 nostræ Consulem, in Observation
 bus medicis. & Camerarium Medi
 Histor. Cent. 1. c. 71. v. Aelian
 L. 3. V. H. cap. 40. Lambinus a
 Horat. L. 2. Od. 19. v. 4. Casar
 bonus L. 1. de Satyr. Poësi cap. 2. l
 34. Mela 111. 9. 45. Delrius Comm
 in Senec. Oedip. v. 429. p. 109.

Nec procul a tumulo candida balét ovis.
 Exsultent alii Panchæo munere manes,
 Et quærant Pariis marmora cæsa jugis.
 Mîat erit, veteres recolat si Phyllis amores,
 Conferat & vernas ante sepulchra rosas. 50

III.

A D A M I C A M.

N ulla meos poterit mulier prævertere sensus,
 Ipsa licet cœlum linquat, & astra Venus.
 Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
 Ultima tu tremulo flamma futura seni.
 Jam sanxere semel nos inter fœdera divi, 5
 Fœdera ad extremos non solvienda rogos:
 Ut si nostra tuo superesset funere vita,
 (Dii tamen in ventos omen abire sinant)
 Ipse ego composito venerarer operta sepulchro
 Ossa, ferens mœsta thura, merumque manu. 10
 Umbrarumque facer custos, tumulique sacerdos
 Concinerem querula tristia verba lyra.
 Nec me complexa quisquam divelleret urna,
 Quin cineri moriens oscula summa darem.
 At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent, 15
 Lumina formosa condere nostra manu:
 Tunc, mihi cum charos vultus spectare liceret,
 Atque anima tecum jam fugiente loqui:
 Ipsa meos tumulo manes laniata vocares,
 Inque tuo legeres ossa minuta sinu: 20
 Debilis & longos scindens ad busta capillos,
 Clamares nomen jam moritura meum.
 Cum cineri, & mutæ persolvens justa favillæ,
 Mistæ

Mista dares rutilis lilia cana rosis.
 Illic mœsta dies, illic consumere nocteis
 Optares, nec te vinceret alter Amor:
 Sed memor usque viri, canis veneranda capillis,
 Adferres tremula munera chara manu.
 O mihi, dum tales tumulto reddantur honores,
 Tam lentam Lachesis scindat avara colum.
 Non, ut nostra novos Arabum bibat urna liquor
 Ustus & Assyrio spiret odore cinis:
 Aut ut clara mei notescat fama sepulchri,
 Altaque marmoreus sidera tangat apex:
 Sed magis ut liceat longas audire querelas,
 Et gerere e lachrymis ferta rigata tuis.
 Tunc ego Lethææ spatatus in aggere ripæ,
 Qua nitet obtuso lumine falsa dies,
 Quaque levis Casiæ nemus, Ambrosiæque virenti
 Et fortunatos abluit unda greges:
 Dulcia præteritæ repetens infomnia vitæ,
 Ostendam Elysiis tot mea dona choris.
 Felicesque animas inter felicior ipse
 Excipiam plausus lata per arva novos.
 Atque aliquis comitum, lætusque hilarisque recentis.

Spa

V. 32. *Qua nitet obtuso lumine FALSA* DIE.] Locus e Papinio expressus L. 5. Silv. 3.

*Ite pii Manes, Grajumque examina vatum,
 Illustremque animam Lethæis spargite fertis,
 Et monstrate nemus, quo nulla irrupit Erynnis
 In quo falsa dies Cæloque simillimus ær.*

quamquam ibi Barthius reponit in quo haud falsa dies T. 1. p. 495. non persuader. vide Servium ad. VI. Aen. 370. 363. 640. tamen Barthii con-

jecturam subfulcit Valerius Flaccus 844.

*Donec silvas & amœna pier
 Deveniant, camposque, ubi sol, tota
 que per annum
 Durat aprica dies thiasique, chori
 virorum,
 Carminaque, & quorum populis
 nulla cupido.*

V. 39. LEVIS *Casiæ*.] odorata silva lustius apud Junium Philagyrum IV. Georg. 49. abud Corduenos atque alii leves odores gignunt

Sparget humi flores, & mihi ferta feret.
 Nec contentus eo, fidos extollet amores,
 Narrabitque aliis de pietate tua.
 Sed quoniam teneræ vernant nunc læta juventæ
 Tempora, & amplexus jungere fata sinunt: 50
 Dulcia lascivo jungamus gaudia lecto:
 Jam properat mortis panda senecta comes.
 Jam properant rugæque graves, & serior ætas:
 Nec dabitur molli ludere posse toro.
 Interea cupidis nectamus colla lacertis: 55
 Ultima jam solvet, cum volet, hora duos.
 Dii facite, hæc longos maneat spes certa per annos:
 Candidus & pennis omina firmet Amor.

IV.

A D

LUCINAM, PARTURIENTE
 CORNELIA PICCOLOMINEA,
 ANTONII GARLONII
 ALLIFARUM DOMINI CONJUGE.

Affer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
 Auxilio, digna est, quam tueare tuo.

Te

Antonii Garlonii, Allifarum do-
 mini, inter sui ævi poetas meminit
 Suetonius l. 2. Eleg. 2.

Esponde, quem juvenem veneror, dul-
 cissimè Garlon,
 Incipe jam docta pleetra movere manu:
 Allifæque tuas mihi concine.

l. 1. Epigr. odarium est elegans,
 quod videtur ad Antonii sororem

scriptum. *Allipha* (ita Strabo) urbs
 fuit Episcopalis in Samnio, sub Ar-
 chiepiscopo Beneventano, ad Vul-
 turnum fluvium, in planitie. *Alife*
 nunc in ruinis jacet. Horat. l. II.
 Sat. 8.

Invertunt Allifanis vinaria tota.

ibi antiquus Cruquii interpres: *cali-
 cibus & poculis majoribus. est autem
 Allifa-*

Te vocat, & madidis solam suspirat ocellis,
 Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
 Illa quidem insueto languet male firma dolore,
 Vixque potest longæ tot mala ferre moræ.
 At tu Diva veni, tecumque unguenta repostæ
 Pixidis, &, siqua est quæ juvet herba, feras.
 Sic flentis miseros juvenis compescere questus,
 Sic una poteris forte levare duos. 1
 Lucis adest Dea magna: metum jam comprime, Garlon
 Non frustra est lachrymis illa vocata tuis.
 Da costum, myrrhamque focis, quæque orberemot
 Cinnama per rubras navita vectat aquas.
 Ipse Deam venerare, sacras projectus ad aras, 1
 Et genio annosum sæpe refunde merum.
 Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ:
 Jam parit adventu tacta puella Deæ:
 Jam puerum est enixa: vides, ut lumine matrem
 Exprimat? en, tenero quantus in ore decor. 2
 Salve parve puer, cui jam felicia rident
 Sæcula, cui pharetram sponte remittit Amor.
 Nam sive auratis humeros armare sagittis,
 Seu juvet accensas sollicitare faces,
 Seu potius jactare leves pueriliter alas, 2
 Et dare neglectas post tua terga comas:
 Quis te non Paphiis eductum vallibus, aut quis
 Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
 Vive precor, blandumque oculis ridere parenti
 Affuesce, & dulces disce movere jocos. 3

A 1

*Allifanum dictum ab Allife oppido
 Samnii, ubi majores calices fiebant alii
 volunt fuisse vicum Campaniæ, ubi ficti-
 les & latiores calices fiebant. vide
 Leand. Albertum in descriptione
 Campaniæ Felicis. Et Garlonio San-
 nazarii opera Latina a se evulgata*

elegante epistola dedicavit Paul
 Manutius, quam ego huic nostri
 editioni præfigi jussi. Videndus J
 Nicolaus Loensis L. 7. Epiphy
 Miscell. c. 6. Allifanus scribitur
 Ciceroe Orat. pro Plancio. c. 9.

V.

AD JULIUM SENENSEM,

E X U L E M.

Cum mihi languentes dolor oppugnaret ocellos,
 Cogeret & tristi solvere verba sono:
 Ingratos inter gemitus, mœstasque querelas
 Allata est manibus littera missa tuis.
 Inspexi, agnovique tuas, mea numina, Musas, 5
 Pieriosque haustus, Castaliumque decus.
 Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum,
 Et flectant duras ad tua vota Deas.
 Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
 I, precor, atque alio flumine pelle sitim. 10
 Ille mihi facileis jam pridem denegat aures,
 Et vetat argutæ tangere fila lyræ.
 Nec mihi jam solito latices de fonte ministrat,
 Nec docet optatos Calliopea choros.
 Quid petis extinctam dilapso a torre favillam? 15
 Quid miser a nostro vulnere quæris opem?
 Jam tibi felici decurrunt carmina vena,
 Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
 Ipsa mihi visa est, te lamentante, Thalia
 Ingemere, & tristi Delius ore queri: 20
 Qualis Strimonias olim cum fleret ad undas
 Orpheus indignis vocibus Eurydicen:
 Qui cantu Ismarii gelidis in rupibus Hæmi
 Adtonuit quercus, adtonuitque feras:
 Saxaque Bistonis deduxit montibus: & te 25
 Currentem astrictis, Hebre, repressit aquis.

G

Scilicet

Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
 Tanget, & ancipiti deprimet usque rota?
 Neve sit extremos tantum submotus ad axis
 Ille, Tomitana qui jacet exul humo: 3
 Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati,
 Longius & patria cogit abesse domo.
 Sed nisi per magnos quærat fama labores,
 Omnis in ardenteis est abitura rogos.
 Sic pius Æneas, sic stirps Laërtis Ulysses 3
 Majus post cineres emeruere decus.
 Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstribus
 Visit ab Oetæa regna paterna pyra.
 Et te (crede mihi) tot sæva incommoda passum
 Virtus sublimi ducet in astra via. 40

VI.

 IN FUNERE SARRI BRANCATII
 LUCRETIA UXOR.

Ergo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
 Stamina lanifica tam bene ducta colo?
 Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
 Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
 Quique his dignus erat vitam exhalasse labellis,
 Occidit externis advena littoribus?
 Felices nimium, fortunatæque sorores,
 Quæ datis æternis thura Sabæa focis.
 Outinam nunquam amplexus, nunquam oscula nossem
 Essem pars vestri nempe ego parva chori. 10
 Chare vir, audaci nimium confise juventa,

V. 7. *Felices.*] confer elegantem locum Statii L. 3. Theb. v. 157.

Et nimium lachrymis umbra gemenda meis:
 Quis te tam densos immittere corpus in hostes
 Juffit? an ad pugnam non fatis unus erat?
 Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ, 15
 Non subiit mœstæ certa ruina domus.
 Tu mihi per sanctos solitus jurare hymenæos,
 Per non lædendi fœdera conjugii,
 Te non immemorem charæ fore conjugis unquam,
 Etsi Lethæus tingeret ora liquor. 20
 Quin ipsa admonui, ne sic violentus in arma
 Irrueres: eheu quo violente ruis?
 Quo raperis? quo jam nostri tibi cura recessit?
 An potes uxoris non meminisse tuæ?
 Vix equidem credo, quamvis heu credere cogar, 25
 Tam cito pectoribus me cecidisse tuis.
 Sed cecidi, sic fors tulit impia, nullaque pro me
 Vota salutareis demeruerunt Deos.
 Hæctora sic conjux, sic conjux fleuit Achillem,
 Sic misera extinctum Laodomia virum. 30
 Nunc mea virginitas, quando inlibata remansit,
 Servetur cineri non violanda tuo.

VII.

 A D D I V U M J A C O B U M
 P I C E N U M.

Sancte senex, quem nec sceleris contagia nostri,
 Nec pessum vitiis sæcla dedere suis,
 Æquasti magnos qui paupertate triumphos,
 Tantus amor nivæ simplicitatis erat.
 Sylva tibi sedes, viridique e cespite lectus; 5
 Explebant mensas amnis, & herba tuas.

Talis erat priscis victus mortalibus olim;
 Sed priscis tantum vivere cura fuit.
 At te diversos naturæ expendere casus
 Juvit, & instanteis divûm aperire metus: 10
 Submotumque oculis animo percurrere cœlum:
 Quasque tenes sedes, mente adiisse prius.
 Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
 Quod vix humanæ conditionis erat.
 Magnum opus, ut prima surgentis origine mundi, 15
 Omnia sint senis edita luciferis:
 Utque pater sancta demum cessare quiete
 Perfecto artifices jusserit orbe manus.
 His addis cultusque pios, ritusque verendos,
 Cunctaque legifero tradita sacra duci: 20
 Quæque suis castæ sæclis cecinere Sibyllæ:
 Quæque sacer vatum spiritus ore refert:
 Sydereos partus, demissaque pignora cœlo,
 Atque inopes cunas, stramineumque torum:
 Speratumque diu terris, cœloque probatum 25
 Verum hominem, verum mente, animoque Deum.
 Hinc & supplicium infandum, atque opprobria mortis.
 Claraque de Stygia ducta tropæa domo:
 Denique ut ad patrem populo spectante suorum
 Cesserit, igniferis præsideatque locis: 30
 Quantaque nos maneant promissæ gaudia vitæ:
 Quantaque venturæ gloria lucis erit.
 Miremur, tibi si placidi penetrale Tonantis,
 Et patet immensi regia clara poli:
 Cum tantum his superas meritis sit scandere in arces, 35
 Qua plaga securum lactea monstrat iter?
 Scilicet inde datur terras spectare jacenteis,
 Et circumfusi brachia curva maris,
 Solis & ardentes radios, lunæque recursus:

Quali-

L I B E R I.

101

Qualiter & pacta stent elementa fide: 40
 Nec minus æternis niteant ut sydera flammis:
 Et peragant varias noxque, diesque vices.
 Felix, qui nostras potuisti relinquere curas,
 Et procul humanas despiciere illecebras.
 Felices, qui te colles videre loquentem, 45
 Quæque tibi gratos præbuit herba toros:
 Quæque arbor, rupesve sacra te fovit in umbra:
 Et quæ nunc manes continet urna tuos.
 Nam licet incultis fuerit tibi vita sub antris,
 Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis. 50
 Attamen o dic sancte pater, dic addite cœlo
 Gloria, dic patriæ fama, decusque tuæ:
 Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
 Mollis ubi Elysiûm concitat aura nemus?
 An juvat aurata meditantem carmina canna, 55
 Nectere purpurea tempora cana rosa?
 An mage virgineis sedet invigilare choreis:
 Cum deceat cœlo, quicquid in orbe libet?
 An potius, toto superûm spectante senatu,
 Diluis æthereo crimina nostra foro? 60
 Denique quicquid agis, nitidi novus incola cœli,
 Pectoribus nostris non leve numen eris.

VIII.

AD PETRUM DE ROCCAFORTI,
MAXIMUM REGIS GALLIARUM CANCELLARIUM.

Quod pectus tibi forte, quod ardua pectoris arx est,
 Quod forti dignum pectore nomen habes:
 Quod leges sua jura tenent te vindice, quodque
 Omnia virtuti pervia facta tuæ:
 Autumni sedem, chelasque Astræa reliqui, 5
 Advenique tuos, noster alumne, lares.
 In cunis ego te, si nescis, sedula fovi:
 Reptasti gremio sarcina grata meo.
 Ipsa tuos finxi mores, animumque, manusque:
 Ingeniumque sagax, judiciumque dedi. 10
 Hinc nostri cultusque frequens, optandaque rerum
 Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
 Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
 Insuetis tendo sollicitata malis.
 Ne patiare meas Latio languescere vires: 15
 Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
 Deprimor audaceis inter derisa ministros:
 Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.

Quod-

Eleganti inventione ipsam justitiam poëta inducit querentem de tyrannide Gallorum in regno Neapolitano. reverso enim domum Rege Carolo VIII. post subactum intra unum mensem regnum universum, omnia illic in pejus ruere; avaritia magnatum, crudelitate, libidine omnia misceat; neque sacra in tuto es-

se, neque profana. nihil autem hic poëtice fingi, præter personam Astrææ, testes sunt locupletes ipsi scriptores Galli, qui illorum temporum historiam literis consignarunt. in primis autem Cominæ, qui unus multorum instar est. *il Tomasi nella vita del Valensino. p. 106.*

Quodque diu partum est virtute, & fortibus armis
Imperium, foedæ servit avaritiæ. 20

Nec mirum, vestro tantum cum distet ab orbe,
Terraque censura sit procul illa tua.

Quis credat? tectis cives pelluntur a vitis,
Adrogat injustas dum sibi fiscus opes.

Fiscus opes miserorum. hoc est, heu, parcere victis? 25
Hoc est Ausonio reddere jura solo?

Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patriis exspoliata bonis:

Culpaturque fides domino servata priori,
Et maris, & terræ non labefacta minis. 30

Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
Scilicet est Reges crimen amare suos.

O bene fortunæ memores, quicumque superbas
Gentibus a victis abstinuere manus.

Nam quamvis sævos illectet præda tyrannos: 35
Magnanimos Reges gloria sola juvat.

Delentur nullos hominum benefacta per annos;
Quaque licet, faciunt nos ratione Deos.

At si quis seræ spernit præconia famæ,
Quercubus alpinis adnumerare potes. 40

Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem,
Da desiderii vela secunda meis.

Efficce, justitiæ soliti reddantur honores:
Dignus es, altricem qui tueare tuam:

Sed soror ut nostros æquet Clementia fasces: 45
Qua sine, dura nimis, difficilisque vocer.

O decus, o lapsi spes constantissima sæcli,

G 4

O vir

V. 28. Nobilitas.] ipsi homines
Nobiles. Marullus instituit princip.
p. 103. b.

Aetatis licet opprobrio corrupta reclamet,
Nobilitas, chorasque adjuveti plaudere
Regis.

O vir fortuna fortior ipse tua.
Sic tibi contingat Solyma de gente triumphum,
Captaque per nostros signa videre duces.

fo
Sic

V. 49. Sic tibi contingat, Solyma de
gente triumphum

Captaque per nostros signa videre duces. In animo habebat Rex Carolus, postquam Neapolitanum regnum sui juris fecisset, bellum movere Turcarum Imperatori Bajazeti. v. Marullus IV. Epigr. 31. ubi Carolum ad hoc bellum suscipiendum fortiter adhortatur. illud autem quo feliciter succederet, constituerat in clientelam atque amicitiam suam recipere Gemem Bajazetis fratrem, qui lumbis infelici auspicio contra Bajazetem armis, exutusque exercitu & castris, necesse habuerat asyllum sibi quaerere aquad Rhodios equites, tum temporis autem servabatur Roma. Eum cum Rex ab Alexandro VI. tanquam mutua pacis obsidem accepisset, & jam Neapolim usque perduxisset, ostensurus porro turbata ac tumultuanti contra Imperatorem Turcia, non leve sane victoriae momentum futurum: accidit ut Gemes, propinquo Romae a Pontifice & filio Cesare lento veneno, incideret in diarrhaeam incurabilem, unde & miserabili sane fato periit in Castello Capuano, non autem apud Cajetam, ut perperam prodidit Jovius. amisso in hoc principe tam insigni rei felicissime gerenda momento, abortifque novis in Italia turbis, ab invadendi Turcas consilio desistere coactus est Carolus. Nefarias execrandi Pontificis artes, & pactiones cum barbaro Bajazete ad conturbandam rei Christianae tranquillitatem, literasque ipsas ab utroque monstro ultro citroque scriptas, multa cum cura exhibet Thomas Thomastus in vita Caesaris Borgiae p. 108. sqq.

nunc Jovium audiamus libro Historiarum secundo. Post id factum, Valentinus Cardinalis (is erat Caesar Borgia, titulo Legati a latere cum Rege Carolo Neapolim profectus) minus intentis in ejus custodiam Galilis, mutato habitu e Velitris Romam profugit. Nec multo post & ipse Gemes ad Cajetam moritur. Eratque constantis fama Alexandrum, ut barbarus princeps inimici Regis gloria atque spectaculo subtraheretur, ipsique obiter proposita a Bajazete praemia promereret, lethiferum pulverem saccaris, quibus Turca poculis omnibus uteretur, miscuisse. Is erat pulvis ad fallendum candor mirabilis, nec injucundo admodum sapore, qui non acriore vi protinus, sicuti praesentanea venena, spiritus vitales opprimeret: sed sensim venis illabendo, exitiabili tarditate grassaretur. Quo postea Alexander opulentos aliquot senatores, & postremo se ipsum incaute mutata lagena, sustulisse ferebatur. Turcicum porro imperium per ea tempora haud minus promte subjungi potuisse, quam subjugata essent res Aragoniorum, non vane colligit prudentissimus Cominæus l. 7. c. 14. ubi & nefarii istius veneficii meminit. adde Sabellicum Ennead. 10. lib. 9. *il Tomasi nella vita del duca Valentino* p. 141. sqq.

V. 49. Sic tibi contingat.] Orientis imperium fato servari Carolo VIII. cuncti tum credebant mortales v. *il Tomasi nella vita di Cesare Borgia* p. 44. ipse quoque Carolus hanc causam praetendebat bello Neapolitano, cujus Regni Aragonios vocat infelices, culpa Pii secundi, apud eundem p. 63. sqq. 83. 89. 95. 111. 141. 142.

Sic Rhodanum Nilo spectes dare jura subacto:

Perque Araris ripas plurima laurus eat.

Hæc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæque Sorores,
Hoc pietas, hoc jus, nobilitasque rogant.

IX.

DE STUDIIS SUIS, ET LIBRIS
JOVIANI PONTANI.

Qui primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre viæ,

G 5

Quem

Non poterat præclarus laudari
Joannes Jovianus Pontanus, neque
scripta accuratiore cura posteri-
ori commendari, quam in hac pul-
cherrima elegia factum est a Sincero
nostro, quo autem plenius maximi
viri fæta ac vitam pernoscant lector,
accedat elogium nobile quod Pon-
tano fecit Paulus Jovius. Jovianus,
inquit, Pontanus, vir ad omne genus
eloquentia natus, Cereto Umbria oppi-
do meta profugiens, quod ibi pater a
falsissimis crudus esset interfectus, Neapo-
lim plane juvenis & inops contendit,
ubi enim liberali Alfonso Regis studio,
condita bibliotheca, literas in honore
esse dedit. Nec defuit honestus vir-
tuti locus, Antonio Panhormita erudi-
ti ingenii viro admirante. is tum erat
excellens doctrina nomine Regii serinii
magister. Aspiravit demum his captis
Fortuna, usque adeo benigne, ut Fer-
dinandi Regis castra secutus, in de-
mentis Panhormita locum sufficeretur.
Unde illi max honesta opes, sed obse-
qui fide ac merito, uti scripsit, infe-
ritus, nisi ad optimi muneris proven-
tum Ariadna uxoris dotalis hereditas
accessisset. Hac parva dignitate, libe-
ri vincti studio, Musas per omnes

numeros exercuit, tanta habilis ingenii
fecunditate, ut neque poëtis, neque o-
ratoribus, qui tum maxime florent,
dignum secunda fama locum relinqueret.
Erat austero supercilio, & toto oris ha-
bitu subagresti: sed stylo, & sermone
perurbanus, cum sapissime vel in seriis
multo cum sale jocaretur. Habitus ta-
men est in omni censura, quanquam
absolute pius, supra æquum mordax,
vel eo quod non homines modo sibi no-
tos, sed gentium & urbium quoque om-
nium mores acerba scribendi libertate
perfringeret, sicuti ex variis Dialogis,
Charonteque præsertim, intemperanter
ostendit. Sed in pangendo carmine,
quam texenda prosa cultior, atque su-
blimior multis videtur: quandoquidem
in historia non semper integra gravissi-
mi incessus dignitate, ab ejus muneris
disciplina deflexisse existimari possit,
quum postea ab Hesperidum Hortis ci-
triorum suavissimos odores spirans, at-
que inde divino carmine in altum evectus,
ad illa ipsa excelsa ore decantata
sidera propius accesserit. Vixit annos
septuaginta septem. Fato autem functus
eodem mense, quo Alexander Sextus
Pontifex vita excesserat: tumulatus est
in sacello ab se sepulchri causa extructo

Quem non mœsta domus, quem non revocare parent
 Non potuit fufis blanda puella comis:
 Impius, & scopulis, & duro robore natus,
 Atque inter Tygres editus ille fuit.
 Non mihi circumstat solidum præcordia ferrum:
 Nec riget in nostro pectore dura filex:
 Ut possim dulcesque lares, limenque puellæ
 Linquere, & ignoto quærere in orbe domum.
 Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
 Vocalemque undam, Thespiadumque choros:
 Ut fugiam nigras supremo in funere flammæ,
 Et volitem populi docta per ora mei:
 Meque inter claros attollat fama poëtas,
 Nec rapiat nomen nigra favilla meum:
 Et nostro celebrata superbiat umbra sepulchro,
 Sperna

*e regione Davalorum domus, ubi elo-
 gium ab se compositum in marmorea ta-
 bula spectatur. Hæc Jovius: neque
 eo inferiora Lilius Gregorius Gyrar-
 dus Dial. 1. de Poëtis sui temporis:
 Urania vero, Meteora, Hesperidum Hor-
 ti, Ecloga, Epigrammata, Elegia, &
 cætera Joviani Pontani Umbri carmi-
 na, & quæ plurima pedestri oratione
 scripsit, faciunt ut in his tabularum
 imaginibus illum inter proceres comme-
 morem, quin & cum omni fere anti-
 quitate conferam, tametsi non idem, ut
 quibusdam videtur, in omnibus præstat,
 nonnunquam enim nimis lascivire &
 vagari videtur, nec plane ubique se le-
 gibus adstringit. quod iis minus mirum
 videri poterit, qui illum sciverint in
 magnis Regum & Principum negotiis
 diu versatum, & modo bellorum modo
 pacis conditiones & fœdera tractasse,
 non minus quam Phœbum & Musas
 coluisse. Quis tamen eo plura? quis
 doctius? quis elegantius? quis denique
 absolutius composuit? enucleatius? exqui-*

*sitius? & licet ejus quidam hoc temp-
 re gloria parum æqui sint æstimatores
 non illis tamen ipse concedam, ni m-
 liora vel ipsi fecerint, vel ab aliis facta
 tulerint, id quod ad hanc ipse diem non
 disse fateor. Joannes Pierius Valerianus
 vir longe eruditissimus, elegans Pont-
 no epitaphium scripsit, cujus initium*

*Scriptorum venerabilis Magister
 Pontanus cubat hic. &c.*

existat id libro poëmarum Pierii p-
 mo. videndus Buchnerus T. 2. Orat.
 358. Est & Basiliæ Zanchii Mæ-
 seus, sive ecloga in ejus funere, hæc
 sane contemnenda, poëmat. libi
 quinto. Habemus Italorum homi-
 num elogia & judicia, qui vero h-
 non acquiescens liberio rem cen-
 ram desiderat, adeat ille J. C. Sc-
 ligerum in Hypercritico, & Erasmi
 nostrum in Ciceroniano. homo eni-
 fuit Pontanus. nunc ad Sincerum
 deamus, & Pontani scripta per
 turam recenscamus. sunt autem ista

Spernat & e Pariis marmora cæsa jugis:
 non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
 Audeat, aut tantum speret habere decus. 20
 Sed quis tam niveis vellat mea colla lacertis?
 Quis vetet optato membra fovere sinu?
 Non tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
 Perque suas passim templa habitata deas:
 tibi fit nitidos lachrymis corrumpere ocellos, 25
 Discessumque fleas, chara puella, meum?
 Non pereat, quicumque levis sectatur honores,
 Et sequitur famæ nomina vana suæ.
 Nec cum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
 Tecum ego conspersa gaudia inire rosa? 30
 Reductumque levi crinem perfundere amomo?
 Et noctem insolitis ducere blanditiis?
 Illicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
 Alfonsi & fortes ducat in arma manus.
 Qui nunc nascentis canit incunabula mundi, 35
 Aureaque ætherea sydera fixa domo:
 Etque imbres, lapidesque pluant, ut nubibus ignes
 Exsiliant, salsas ut mare volvat aquas:
 Hesperidumque hortos, excussa que poma draconi,
 Rusticaque ad primos munera missa toros, 40
 Delicias Lepidina tuas, resonansque vicissim
 Pastorum argutis carmen arundinibus:
 Qualiter & fulvis radiet Sertorius armis,

Et

v. 35. *Qui nunc nascentis canit incunabula mundi, &c.*]
 in libro quinquagesimo, sive de stellis
 Meteororum liber unus; heroici
 carmine decantati.
 v. 39. *Hesperidumque hortos, excussa
 que poma draconi.*]
 Hortis Hesperidum, sive de cul-
 tiorum libri duo, eodem versu.

v. Fracastorius carm. 3. p. 273.
 v. 40. *RUSTICAQUE ad primos
 munera missa toros.*
 DELICIAS, LEPIDINA, tuas, &c.]
 Lepidina, cujus septem pastorales
 pompæ, cum tribus diversis argumen-
 ti eclogis.
 v. 43. *Qualiter & fulvis radiet SER-
 TORIUS armis,*

Et Pompejanus prælia tentet eques:
 Audeat arguto neu quis contendere versu,
 Ille vel æterno digna Marone sonat.
 Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
 Jurgia ad ingratas dum jacis ipse fores.
 Inde vocas sacrum festas Hymenæon ad aras,
 Optati referens foedera conjugii:
 Utque tuis primum surgens complexibus uxor,
 Visa fit erepta virginitate queri.
 Felix, qui fidos expertus conjugis ignes,
 Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
 Næniolasque rudes cecinisti, & blanda parentis

Osc

Et POMPEJANUS prælia tentet eques.
 Bellum Sertorianum, quod grandi
 carmine cecinit Pontanus in dialogo
 cui nomen Antonius.

V. 47. Te PATER irriguis audit SE-
 BETHUS in antris,

JURGIA ad ingratas dum jacis ipse fores.]
 Amorum libri duo, vario numero-
 rum genere scripti, & Laurentio Mi-
 niato dicati. Sebethi autem vel præ-
 cipue hic mentio est, eo quod ul-
 timâ libri secundi elegiâ, fictione
 jucunda atque eleganti, memoratur
 Sebethis conversio in fluvium.

PATER SEBETHUS.] recte, fuit enim
 divinus honoribus cultus. Gruterus
 inscript. XCIV. 9.

P. MEVIUS. EUTYCHVS
 [EVTNYCVS Manut. Orthogr. p. 705]
 AEDICVLAM
 RESTITVIT. SEBETHO

Ex tabella marmorea Neapoli in
 fundamentis murorum eruta. de Se-
 betho. v. Bern. Tasso lettera 121.
 p. 100. b.

V. 49. Indo vocas sacrum festas HY-
 MENÆON ad aras,
 Optati referens gaudia conjugii:

Utque tuis primum surgens complex-
 uxor

Visa fit erepta virginitate queri.]

Libi tres de Amore conjugali, q-
 rum tertius filiarum Aureliæ &
 genix epithalamia continet. allud
 autem ad elegiam quartam libi
 cujus initium.

Qualis ab Herculeis surgens complex-
 Hebe

Visa est erepta virginitate queri.

v. Pontanus III. de obedientia
 p. 40.

V. 55. NÆNIOLASQUE rudes ce-
 nisti, & blanda parentis

OSCUA, & ad cunas murrura-
 ta suas.]

Næniæ sunt duodecim, quæ vel
 so nomine quibusdam persuade-
 quam sint nugaces & pueriles
 vel in his ipsis admitari licet
 eundem non minus quam facundi-
 summi viri ingenium, qui enim
 nugari potuerit, & blasas ac ball-
 nutricum blanditias referre tanto
 lepore, in hunc usque diem invent-
 est nemo. de Fannia quæ sequunt-
 deque Cinnama pertinent ad Am-
 rcs.

Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
 Felix, excultum torfit quæ Fannia vatem,
 Quæque illi regnum Cinnama subripuit.
 Quævis diffidii leges patiantur amaras,
 Spectabunt cineres nomen habere suos. 60
 Eridani post hæc sed te quis credat ad annem
 Populea canas fronde ligasse comas?
 Stellam cecinisse, atque impendisse querelas,
 Spectandos cum jam vix daret illa pedes:
 Banosque sinus, myrtetaque cognita nymphis, 65
 Clausaque sulphureis antra recurva jugis:
 Tum superum laudem, mutisque incisa sepulchris
 Nomi-

V. 61. ERIDANI posthac sed te quis credat ad annem
 POPULEA canas fronde ligasse comas,
 STELLAM cecinisse? &c.]
 Eridani nomen duobus elegiarum libris
 facit Pontanus, quibus celebrantur
 amores Scellæ, mulieris Ferraria-
 nis, e qua & filium sustulit cu-
 mulus cum epitaphio eleganti-
 sime quoque visitur Neapoli. voyez
 Meffan, voyage d'Italie T. I. p.
 17. & Suetonium Delic. orb. Christ.
 17. de hoc suo facello ipse, ni-
 lor, Pontanus loquitur præfat. lib.
 Prudent. p. 274. sq. ibidem. l. 31.
 110. Præfat. Lib. 2. p. 315. Præfat.
 3. p. 338. sq. L. 5. p. 391. 423.
 apparet ratio nominis ac tituli:
 Ferraria ad ramum Padi
 num sita, qui dicitur *Po morto*.
 porro libros, ut & versus Sa-
 non recipisse ultimam auc-
 manum jam olim monuit Pe-
 rramontius, cujus viri candore
 nec mirari satis, nec commen-
 tum.
 65. Bajanosque sinus, &c.] duo
 syllaborum libri, Bajaram

titulo insignes, lepidi, molles, de-
 licati, & quibus non unus Phale-
 ciorum scriptor invidere possit. id
 vero mihi ne credas, audi Scalige-
 rum, censorem minime indulgen-
 tem, in Hypercrit. *Bajana carmina*
elegantia & lasciva, provocant ipsa
Catulliana. sunt enim quadam supra il-
lius aleam, plane accommodata illius
ingenio redundant, &c.
 V. 67. Tum SUPERUM laudem,
 mutisque incisa sepulchris.
 Nomina.] Hymnorum liber, sive,
 ut Pontanus inscripsit, de Laudibus
 Divinis. quod recte reprehenditur à
 Scaligero, cum non doceat ibi qui-
 bus modis laudandus sit Deus, sed
 laudes ipsas canat. Pontanum inte-
 rim primum fuisse usum elegiaco
 carmine in canendis hymnis obser-
 vare te velim: cum ab antiquissimis
 non nisi hexametrum, quod & ip-
 sum antiquissimum est carminis ge-
 nus, fuerit adhibitum, & sensim re-
 cessum ad Iyram. Pios & Christia-
 nos multorum habemus. Excellunt,
 post veteres, M. Hier. Vida, Joan-
 nes Franciscus Picus, Petrus Bem-
 bus, Joannes Aurelius Mutius, nos-

Nomina, collapsos & reparare rogos:
 Denique Pindaricosque modos, resonantia plec
 Et Methymnææ fila novasse lyræ:
 Cum tamen interea motus, atque agmina Reg
 Bellaque Campanæ discutis historiæ.
 Quin & jucundo distringis sæcula morfu,
 Dum vafer in Stygio disputat amne Charon.
 Varronisque tui, Nigidique exempla secutus,
 Grammaticæ haud spretas incipis ire vias.

C

ter Sannazarius, M. Ant. Muretus, Franciscus Bencius, Salmonius Marcinus, Hercules Strozza, Georg. Fabricius, Berlicomius, alii. quid autem sibi voluerit cum quatuor suis Hymnorum libris Michaël Marullus, haud facile dixerim. putes illum de novo tentasse paganismum introducere. nec immerito tam acrem super eo censuram instituit J. C. Scaliger. sed hæc sunt alterius loci. sequuntur Pontani duo Tumulorum libri, in quibus multa quæ ad istius ætatis historiam faciunt. primus talis argumenti libellum edidit D. Magnus Aufonius, quem secuti e recentioribus plurimi, J. C. Scaliger, Joannes Secundus, Georgius Buchananus, Theodorus Beza, Nicolaus Grudius, Eobanus Hessus, Caspar Cunradus, Josephus Scaliger, & qui non?

V. 69. Denique PINDARICOSQUE modos, &c.] versus sunt Sapphici, sed ab auctore non emendati, ideoque nec inter primos ponendi. dictum ad v. 61. videtur autem Pontanus plures odas scripsisse, quæ intercederint. quid enim Pindarus commune habet cum lyra Lesbia?

V. 71. Cum tamen intereamotus, atque agmina REGUM, Bellaque CAMPANÆ discutis historiæ.]

Scripsit Pontanus historiam Neapolitani, quod Ferdinandi ragonius cum Joanne Andegessit, sex libris. singula autem rum eventa non fama collegit hinc illinc emendicavit, sed e bus fere interfuit ipse. edidit reliqua Pontani opera, Petrus montius, sed nondum omnino politam, & uti ab ipso scriptor li&am invenerat. quod Paulus vius videtur ignorasse, dum mentius paulo judicat de grat Pontani.

V. 73. Dum vafer in Stygio putat amne CHARON.] Tetigit dialogum Jovius, nec immerito si verum fateri volumus, igno dum erit Pontano, si quid libi jocatus fuerit. vivebat ille in dissolutissimo ac maledicentissimo & si conferatur cum æqualibus poterit profecto tanquam istius poris Caro suspici hanc ipsam que mordendi libidinem aliis nis virtutibus redemit.

V. 75. Varronisque tui Nigidique exempla secutus Grammaticæ haud spretas incipis ire vias.

alluditur ad duos libros de Actione, ad Marinum Tomac scriptos. cæterum quanquam lectio omnium editionum San

Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
Dignatus pueri verba referre senex.

Quid loquar, ut sacros Mariani exhauriat amnes
Ægidius, verum dum canit ore deum? 80
Aut apta ingratos taxet sub imagine mores

Qui

Nullum tamen commodum senex facit: & palam est rō haud de-
bet tolli. Hoc enim dicit Sincerus;
Pontanum, virum in republica in-
genium, in literis prope unicum,
scriptam cum magna prudentiā
de historiam, post elucubrata non
tantum carminis genera, sed
illa quæ proxime accederent ad
sæptatam Maronianam, tamen non
dedignatum ad has grammati-
cum motus nœnas descendere,
de Aspiratione aliquid commen-
tari, &c. non enim poterat ignora-
re poëta nosser illud Ulpiani apud
Athenarum, Grammaticis, si medi-
cus excipias, nihil esse stultius, ne-
que nesciebat quantopere Gramma-
ticos infestatus sit poëta Ausonius,
de Graecis epigrammarum scripto-
ribus nihil dicam.

V. 77. Carminis hinc numeros nostris
depromis ab ausis,

Dignatus pueri verba referre senex.]

Asinus dialogus est Pontani multa
conditione refertus, in quo inducit
Asinum nostrum Sincerum de nu-
meris poëticis deque legibus histo-
ricis politissime ac scientissime disse-
rentem.

V. 79. — ut sacros MARIANI
exhauriat amnes

Ægidius, verum dum canit ore Deum.
refert ad dialogum Pontani, cui ti-
tulus, Ægidius, a celeberrimo tum
poëta eremita Augustiniano Ægi-
dio, qui postea ordinis sui præfec-
tus a Julio II. creatus est, Cardi-
nalis autem a Leone decimo. infig-
natus & prope invidendum illi elogium
refert Paulus Jovius, p. 102, mirifice

extollens ejus peritiam linguarum,
& sacræ theologiæ scientiam rarissi-
mam, eloquentiam in habendis ad
populum concionibus inusitatam ac
pene divinam, quæque ibi plura le-
guntur. inter poëtas Latinos & E-
truscos numeratur a Lilio Gyraldo,
in secundo de poëtis sui temporis dia-
logo. vide & Pontanum in dedica-
tione libri de Immanitate ad Hier.
Carbonem. Ægidii præceptor fuit
Marianus, & ipse Augustinianus ere-
mita, sed discipulo eruditione infe-
rior. Ejus cum laude meminit in
epistolis suis Politianus L. 4. Epist. 6.
& Præfat. Miscellan. p. 490. Jovius in
Elogiis. Pontanus in Ægidio, & li-
bro primo Tumulorum. ipsi porro
Ægidio, quod pene exciderat prope-
ranti, librum suum de Luna dedica-
vit Pontanus, cujus tamen, ob hæ-
redum incuriam, non nisi exiguum
fragmentum habemus. v. Pontanus
III. de Fortuna p. 564. sqq. Lib. de
Immanitate p. 587. 615.

V. 81. Aut apta ingratos taxet sub
imagine mores,

Qui super infusas spernit ASELLUS
aquis.]

Asinus dialogus est Pontani, in quo
fingit se quasi præ senio delirantem
immodico ac plane cæco cujusdam
asini sui amore captum, illi rete e-
serico ad excludendos culices & mus-
cas, illi ex argento tintinnabula pa-
rare, sudorem illi odorato citriorum
liquore abluere, &c. is vero bellu-
lus, ne non se asinum prober, pede-
re, calcitrare, domini manum mor-
dicus apprehensam tantum non præ-
cindere, donec debito fastuario ad-
moni-

Qui super infusas spernit Asellus aquas?
Te juvenesque, senesque colunt præcepta ferente
Part

monitus, & ad molas damnatus, bona tandem fide asinum se esse dicat. invehitur autem Pontanus in cuiusdam noti hominis ingratitude; justamque indignationem dum mandare literis cupit, eam sale huius libelli condit. Pontani *Asinum* compilavit Trajanus Boccalinus Cent. 2. Raguagl. 93. sed tamen asini ferocitate aliorum detorta.

V. 83. *Te juvenesque senesque colunt præcepta ferentem,*

Parthenope spreto qua CICERONE legit.]

Huc pertinet insignis locus Marian-geli Accursii, quem producit Vossius L. 3. de Histor. Latinis. Cap. 8. p. 549. Erasmus Ciceron. p. 272. Ne tam animosæ sententiæ veritatem præstare cogatur Sincerus noster, operæ pretium erit audire Pontanum ipsum, de consilio scriptio-nis suarum differentem ad Hier. Carbonem, in dedicatione libri de immanitate. sic igitur ille: *Quo autem scribendi consilium omne meum manifestius tibi pateat, sic habito: de moribus apud Latinos scripsisse Ciceronem, qui id solum mihi secutus videatur, ut actiones quæ & quatenus esse debeant ostenderet, summa cum eloquentia, cuius ipse facile habendus est & magister, & princeps. Cæterum definiendis virtutibus, explicandis earum principis, inumbrandisque imaginibus, nihil eam prorsus curæ aut studii imbandisse, ut *πραξιτικῆς*, hoc est, activas tantum res visus sit velle edocere ac complecti, ac si Senatorii Consularisque hoc tantum esset viri, munerisque dignioris, *θεωρητικῆς* autem res exsequi plebeji cuiuspiam hominis, ac tanquam in otio marcescentis. Apud Græcos vero theoreticam hanc institutionem ita exsecutum esse Aristotelem, uti activa ab disciplina omnino recesserit, etsi in illo edocandi genere maxime*

diligens ac consummatus apparet.

Ciceronem e nostris Senecam multa dom, maximeque vita hominum uti & commoda edidit: cæterum torio magis more exhortari ad virtutem honestasque ad actiones legentem, quæ ut qua dicat contenderit certis ac constantibus rationibus comprobare, de principiis ipsis acutius disputare querere, multa tamen admirabiliter qui, cohortarique acerrime ad bene-vendum auditores, deterreque à vitia a vitis: ut libri ejus, ut præcepta eo tradita, ut denique qua ab illo medium afferuntur exempla, si sint quidam ad honeste agendum, civilesque ac domesticos ad mores, actionesque vita totius sic administrandas, beate simul ac tranquille vitam hinc ducentes, felicitate quidem ipsa fruamur adepti, vel consequendam eam quam proxime accedamus. Igitur summos & imitatione dignos nos cum intueremur, ab adolescentibusque id iudicavimus, quod post excuti etiam sumus, singulari esse laudabilem, plurimumque humano quocumque generi collaturum, scriptitandis re-moralibus tria hæc simul complecti, cognitio principiorum ac virtutum, sanarum per definitiones speciesque suas ac differentias, quod theoretica est contemplationis: ut practica exercitatio, susque ipse vivendi, id est, qui & quales actus ipsi esse debeant, ostenderentur utque ad confirmandos animos & exempla adjuverentur, & sententia auctoritatis plena, dictaque ac facta clarissimorum virorum, nostraque dignam imitatione atque observantia. Quod libris ubique nostris, pro virili tam conati sumus assequi. hæc de se suo Pontanus. potuisset tamen modestius maiori que cum veneratione loqui de Cicerone nec hoc, ut puro, ægre latere fuit pot

Parthenope spreto quæ Cicerone legit :
 Exalytis quicquid divûm sapientia pandit, 85
 Et, Stagira, tui dogmata firma senis :
 Quid deceat fortemque virum, quæ Principis artes,
 Largificas præstet quæ dare dona manus :
 Parendi leges quæ sint, legesque loquendi :
 Edat ut argutos lingua disertæ sales: 90
 Quid fortuna homini, quid det prudentia, quantum
 Immanes animos incitus ardor agat :
 Magnanimique viri quæ sint ad singula partes,
 Sive colat pacem, seu fera bella gerat.
 Nec fugis astrorum causas aperire latenteis, 95
 Et Ptolemææi fata reposita poli.
 Salve sancte senex, vatum quem rite parentem
 Præfecit terris Delius Ausoniis.
 Non te Lethææ carpent oblivia ripæ,

H

Nec

posteritas, quæ sequuntur, referenda sunt ad libros Pontani de Fortitudine, de Principe, de Liberalitate, de Obedientia, de Sermonibus, de Fortuna, de Prudentia, de Immanitate, de Magnanimitate, de Rebus Cœlestibus, & in centum Sententias Problemata, quæ hæc quidem habui quæ notarem ad nobilissimam elegiam, nec tamen omittenda est insignis illa Sinceræ in Pontani scripta pietas, quæ post illius obitum sopita atque neglecta e tenebris primus in lucem, tum Francisci Alii consilio, tum opera Petri Summontii usus, revocavit, magno sane thesauro rem litterarum auxit Sincerus, cui & hoc quoque nomine æternum debentur Mox Romanæ, quod princeps e Bibliothecariorum pulvere in hominum eruditorum manus protraxerit Ovidii fragmentum de piscibus, Græcæ Cypætica, itemque Aurelii Ne-

mésiani, & Rutilii Numatiani itinerarium, ne quid dicam de emendatioribus, quam fuerant antea, Martialis, Ausonii, & Solini codicibus. Dignus est & ipse, cujus rationem habeat grata posteritas, quemque post Augustæi sæculi ingenia tanquam ducem ac normam sibi proponant genuinæ ac generosæ poësis studiosi. Vis firmem hoc iudicium meum? audi virum undequaque eruditissimum, Ludovicum de La Cerda, cujus hæc sunt ad Virgilii l. 7. v. 734. inde quoque arrepta occasio celebrandi huius fluminis (de Sebetho loquitur) Sincero Sannazario, upote Neapolitano, qui vir poëtica laude floruit præ mortalibus sui ævi. Sed quid sui ævi? Quid si Neapoli majorem gloriam Sannazarius attulit, quam Statius Papi-nius? non erit iniquus censor, qui hoc censeat. Vid. eundem Cerdam. ibid. T. I. P. 530.

Nec totum in cineres vertet avara dies. 10
 Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
 Niliacas dabitur vincere Pyramidas.
 Quid tibi victrices exspectas, Umbria, palmas?
 Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
 Ille suis longum studiis, & laude fruatur: 10
 Me juvet in dominæ consenuisse sinu.

X.

AD JOANNEM SANGRIUM
 PATRICIUM NEAPOLITANUM,
 DE SUO IMMATURO OBITU.

Si me sævus Amor patriis pateretur in oris
 Vivere, vel saltem matre vidente mori,

U

[Ad JOANNEM SANGRIUM.] Pauli cujusdam Sangrii itidem Neapolitani prodicionem turpem commemorat Jov. Pontanus Lib. de Immanitate Cap. 8. p. 598.

V. 1. *Si me sævus AMOR patriis pateretur in oris*

Vivere, &c.]

Familiale est poëtis, etiam iis qui nunquam amaverunt, amorem aliquem sibi fingere, unde descriptionis petant argumentum. noster autem Sincerus, ne quid tale hic suspicemur, locuples sibi ipse testis esse potest. amaverat a prima infantia (si tamen in infantes amor cadit) puelulam sibi æqualem & ætate. & nobilitate sanguinis, quacum una educabatur. gliscebat indies hæc flamma, sed infelici successu; nam, quod de

Apolline & Daphne Naso, alter amat, fugit altera nomen amanti. ille vero cum impar esset ærumnis suis, vitæque tam miseræ pertæsus, statuit remedium petere ab absentia, sed & id pessime cessit, cum relicta dominæ immemor esse neutiquam sustineret incidit itaque in letalem, ut credebatur, morbum, qua sæviente hanc scripsit elegiam, que Sangrium orat ne sinat interire ingenii sui dispersas atque inemendatas reliquias. nihilque adeo acerbe conqueritur quam eripi sibi vitam juveni, & secum extingui spem illam ingenrem quam de tot & naturæ & Musarum dotibus conceperant homines eruditi. elegantissime hos inauspicatos amores suos deplorat ipse Sincerus Arcadiæ suæ profusa septima

Ut quæ vix uno nunc sunt ingesta libello,
 Effent illa suis continuata locis:
 Fortitan immites potuissem temnere Parcas, 5
 Ductaque de pulla tristia pensa colo:
 Nec me plebeio ferret Libitina sepulchro,
 Aut raperet nomen nigra favilla meum.
 Nunc cogor dulcesque lacus, & amœna vireta,
 Pieridumque sacros destituisse choros: 10
 Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
 Emendaturo subdere iudicio.
 Sic heu, sic teneræ fulcis refecantur aristæ:
 Implumes nido sic rapiuntur aves.
 Pro superi, tenues ibit Syncerus in auras? 15
 Nec poterit nigri vincere fata rogi?
 At tu, quandoquidem Nemesis jubet, optime Sangri,
 Nec fas est homini vincere posse Deam:
 Accipe concussæ tabulas, atque arma carinæ,
 Naufragiique mei collige reliquias. 20
 Errantesque cie quocunque in littore manes,

H 2

Talia-

Septima. videtur autem hanc elegiam scripsisse parte jam morituro, cum matris duntaxat meminerit v. 2. de utroque parente dicam aliquid suo loco. interim observare te velim epitaphium,

*Alius hic jaceo: spes mecum extincta
 quiescit?
 Solus de nostro funere restat Amar.*

respexit procul dubio ad illa Virgilii lib. 6. Æneid.

*Uti procul hinc partem fusi monstrantur
 in omnes*

*Lagones campi. sic illos nomine dicunt.
 hic, quos duxit amor crudeli tabe pe-
 redit.*

*Secreti celant calles, & myrtea circum
 Silva tegit. cura non ipsa in morte re-
 linquunt.*

cui loco pro commentario esse potest Propertii Elegia nonadecima libri primi. sed frustra in placitis poetarum constantiam quæras. vide nos- ter quam mutaverit l. 2. El. 7.

*Alius hic situs est: cives gaudete sepulchris
 Jam vaga post obitus umbra dolore
 vacat.*

nimirum & Propertius mutaverat mentem. l. 1. El. 17.

*Illic si qua meum sepelirent fata dolorem
 Ultimus & postis staret amore lapis, &c.*

Taliaque in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic jaceo: spes mecum extincta quiescit:
Solus de nostro funere restat Amor.

XI.

IN MALEDICOS
DETRACTORES.

Quid ruis in sacros temeraria turba poëtas?
Sævaque mordaci prælia dente moves?
Deline sacrilega convicia fundere lingua,
Desine. pro populo stat Deus ipse suo.
Quis novus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
An monet hoc Stygiis immerfus Scuccha lacunis,
Dum

Ne quis solos Iambos, celeres illos & feroces, aut cum Iambis Scanzontes, idoneos iræ ac maledicentiæ præcones existimet, jampridem Nasonis Elegi in Ibin obstiterunt, forsitan & Callimachi, a quo titulum mutuatur Naso,

Non soleant quamvis hoc pede bella cani.

ostendit & hac elegia Sincerus noscer quam fuerit hostis formidabilis. quinam vero isti fuerint, in quos fellis sui amarulentiam tam liberaliter effundit, frustra credo quispiam hodie divinaverit. neque sane tanti est. Aliquid haurire est sed tamen per nebulam ex epistola Italica ipsius Sannazari quæ exstat fra le Lettere Italiane de tredici Autori illustri, p. 621. puro & Marullum huc trahi posse II. Epigr. 26. Siculos fuisse ex versu 69. colligas,

Fallor, an hos nobis misit gravis Ætina Cyclops?

cave autem id de Petro quoque Gravina interpreteris, nobili eo tempore poëta, summoque & Pontani & ipsius Sinceri amico, & ipso Siculo, cujus viri e tam multis carminibus tam pauca extare, nunquam satis deplorari potest, nisi Pauli Jovii & Lili Gyraldi subactis auribus nihil plane deferendum putes. Petri Gravina Epigramma in Gonsalvum Ferdinandum quem magnum ducem vocabant apud Jovum Legitur L. 4. Elpg. p. 141. in Prosperum Columnam. L. 5. p. 165. omissa itaque ulteriore in hac portenta inquisitione, de iis agamus quos melioribus auspiciis posteritati commendatos voluit nobilissima Sannazarii Musa.

Dum flens Eumenidum verbera torta timet?

Ubi olim tinctæ juverunt felle sagittæ:

Nunc miserum facti pœnitet usque sui. 10

Pœnite tam chari manes violare parentis,

Per stupra, & talos, per cyathosque rogo.

Ars sua quenque juvet: non vos Heliconæ subire,

Non fas virginei polluere amnis aquam.

Scilicet hanc sumpto Joviani Musa cothurno 15

Hauriat, & magno digna Marone sonet.

Cui comes intactæ lustrans sacraria sylvæ

H 3

Alti-

V. 15. JOVIANI MUSA.] de Joanne Joviano Pontano abunde dictum est ad nonam hujus libri elegiam.

V. 17. Cui comes intacta lustrans sacraria sylvæ

ALTILIUS.]

Gabriel Altilius, Lucanus, Junioris Ferdinandi Regis præceptor fuit, postea Episcopus Policastrensis, (Buzzaeam eam urbem vocant antiqui) vir omnium ejus sæculi eruditorum judicio & modestissimus & doctissimus. plurima ejus atque honorificentissima mentio est in scriptis Pontani, (qui & librum de Magnificentiâ ei dedicavit) apud nostrum Sincærum, Basilium Zanchium, Alexandrum ab Alexandro, Paulum Jovium, Liliam Gregorium Gyraldum, &c. existat illius epithalamium Isabelæ Aragoniz cantatum, quod multis laudibus effert ipse Cæsar Scaliger, hæud miris alioqui judex, legitur id in tomo primo poetarum Italarum. neque ego memini ullum aliud Altilii carmen typis editum vidisse, præter unam elegiam (Bælius hic legit epigramma p. 216. lit. non bene oculis usus.) unde colligo non parvam ejus versuum jacturam factam fuisse. Auctor enim est Paulus Jovius, Altilium usque adeo molli-

heroico carmine excelluisse, ut Pontani atque Actii testimonio antiquis vatibus æquaretur. neque multum ab illo abit Lilius Gyraldus. ubi autem elegi isti? de odis Altilii audi nostrum l. 2. El. 2.

Altiliusque novos Superis laturus honores

Pindarica feriat carmina docta lyra.

Ubi vero & odæ? hoc damnum ut aliquo modo refarciatur, rem me non ingrati facturum confido Musicarum lautiarum studiosis, si versus quosdam Altilii publicavero hinc illinc e dispersis schedis collectos, inque unum quasi fascem coëgero, sunt autem isti.

IN CHRISTUM SEPULTUM.

Tene ego, magne pater, tene alti vector Olympi,

Tene ego sic lacerum indignos crudeliter artus,

Sic positum aspicio? quem non vasta atria cæli,

Non mundus cepit: tegit heu brevis urna sepultum.

Nec miseri assiduos lachrymarum fundimus amnes?

Tanta nec aeterno deflemus funstra luctu?

As

Altilius, docto pectore carmen hiet.

Ne

At tellus tremefacta, latensque in nubibus
aër,

Cunctaque turbatis sterunt elementa figuris:
Flevit Sol nigratingens ferrugine caelum,
Ipsaque lugubri crines velavit amictu
Auctorem miserata suum moestissima
Phaebæ:

Atque aversa novus stupefecit sidera
mundus.

Heu dolor, heu pietas! heu qua manus
impia tantum

Ausa nefas? neque enim diris illa ex-
cidit ausis.

Anne parum fuerat, patrium modo lin-
quere caelum?

Nec dedignatum misera commercia terra?
Quodque Deum miscens homini (mira-
bile dictu)

Induere humanos non fastidiveris artus?
Tristia quin dira passus ludibria gentis,
Ferre necem, & nostro voluisti occumbe-
re leto.

Sic quondam cara divulsus ab ubere ma-
tris,

Mitis ubi exstructas agnus macclatur ad
aras,

Nostra luis commissa, tuo nos sanguine
servas,

Dulciaque aeterna das noscere premia vita.
Quo jam, summe Pater, (nam supra
quicquid, & infra est,

Te venerata tuos observant omnia nutus)
Da, seu te infirma tangunt contagia partis
Terra, Promethæumque lutum, primor-
dia nostra;

Seu dolor, & fassa spes non indebita
menti,

Nec tua difficilis nostræ clementia culpa;
Ut qui moesta pii repetentes orgia sacri
Annua solenni colimus mysteria luctu,
Per te pacata defunctis munere vita,
Supremus tenues cum spiritus ibit in auras,
Elysi lata arva poli, sedesque beata,
Pollicitique tui pateant non irrita dona.

Ejusdem.

Hanc faciem, & niveatam varum fron-
tis honorem,

Hifve rosis hac quis lilia miscet? Amu
Quis gemina aut illic succendit sidera
quisve

Arcum illic, illic spicula condit? Amu
Rubra quis in teneris polit hac coralli
labris?

Aut hoc intus ebur finxit ab arte
Venus.

Quis decus effingit morum? quis verb
loquenti?

Clamve decor qui te subsequitur? Cha
rites.

Quis formam sine labe dedit? digitosque
manusque?

Quis format nullo crimine membra
Venus.

Quis mihi perpetuos hos nutrit in ossib
ignes?

Frons, oculi, facies, verba, labella,
decor.

Ejusdem.

Junius ut primum materna est editus alvo
Mirata puerum circumiere Dea.

Dum certant, optatque suum dum qua-
libet: inter

Certantes rapuit Cypria basiolum,
Atque ait: Hac nostrum defendant pig-
nora. at illi

Pressa rubet tenui nunc quoque mala
nota.

Ejusdem.

Sive furor, seu sit ratio, contemnere vi-
tam,

Alterius vitam perdere dum properas
Inde mones, juvenum confidentissime,
quam sit

Et fragile, & fallax, & breve vita
bonum.

Quædam super ætate Altilii, quæ hinc
adjici possent habet Bælius T. I. Dict.
Crit. p. 215. 216. quædam mihi de-
bet.

V. 12. ALTILIUS docto pectore car-
men hiet.]

illud

Nec minus & Musæ repetens monumenta jocosæ

Compater, argutos ingerat ore sales. 20

Elysiusque hedera comptus florente capillos

H 4 Rara,

*Idem carmen hiare iterum occurrit a-
pod nostrum lib. 2. El. 1.*

*Hic mihi paniceo Pontani Musa cothurno
Incipit posito carmen hiare mero.*

quod an satis Latine dicatur, non au-
tem affirmare. decepit, puto, virum
eruditissimum locus Propertii, qui
est l. 2. El. 22. ubi loquitur de sig-
nis & statuis in porticu Apollinis
Palatini,

*Hic equidem Phæbo visus mihi pulchior
ipso*

Marmoreis tacita carmen hiare lyra.

qui idem locus Janum quoque Ler-
næum (liceat ita loqui) in fraudem
pellexit præfatione Basiæ:

*Non olim missas juvat instaurare calores,
Et testudinea carmen hiare lyra.*

Propertius ut vides imaginem mar-
moneam describit, tam affabre fac-
tam ut canere videatur, ac simul
lyram pulsare: isti ad homines vivos
transulerunt, etiam Paullus Melis-
sus Schediasm.

V. 19. — MUSEÆ repetem monū-
menta jocosa

COMPATER argutos ingerat ore sales.]

Fernus Compater, (Pœtum vocat
Stocerus) Neapolitanus, vir fuit in-
ter primos suæ ætatis eruditus, hi-
laris, ac festivi ingenii, & ut fe-
runt, pœta lepidus, quanquam il-
lus nihil, quod quidem sciam, ex-
tat. Laudat eum ab officiositate Pon-
tani Lib. de Beneficentia c. 7. p.
245. Crebræ ejus sunt partes in dia-
logis Pontani, qui & primum Tu-
malorum librum Compatri inscrip-

fit, & in Amalibus ac Bajanis lu-
dit cum eo non semel. obiit Nea-
poli cum pœta noster exularet in
Gallia, a quo defletur cultissimister-
fissimisque hendecasyllabis, qui ex-
tant libro Epigrammat. secundo. mi-
re semper abhorruit à nuptiis, quod
& testatum voluit in sepulchri sui
inscriptione, quam mecum olim com-
municatam memini a præceptore meo
Hadriano Juno, viro præstantissimo,

QUID AGAM QUÆRIS?

QUIESCO.

QUI SIM SCIRE CUPIS?

FUI.

VITÆ QUÆ FUERINT CONDI-
MENTA ROGAS?

DOLOR, LABOR, LUCTUS;

SERVIRE SUPERBIS

DOMINIS;

PATRIÆ VIDERE EXCIDIUM;

QUOS CAROS HABES SEPELIRE:

NAM UXORIS QUIDEM MOLES-
TIAS NUNQUAM SENSI.

Paullo aliter legitur ap Swærtium
delic. orb. Christ. p. 89. Wolfium.
T. 2. Memorab. p. 872. Apianum.
p. CXV.

UXORIS.] v. Pontanus III. de O-
bedient 3. p. 39. sq.

V. 21. ELYSIUSQUE hedera comp-
tus florente capillos, &c.]

Is est Elysius Calentius, Appulus,
ex Amphraëta oppido, familiarita-
te Pontani, Sannazarii, atque Al-
tilii nobilis, sed admodum pauper,
quod esset vagis multisque amori-
bus implicatus. Extant illius Elegiæ,
quas vivens Angelo Colotio Episco-
po Nucertino dedicavit, & Epistolæ
solura oratione scriptæ. inter infeli-
ces literatos numeratur a Joanne
Pierio

Rara, sed Aoniis concinat apta choris.
 Extendatque armis titulos Aquivivus avitos,
 Et doceat nostras cernere castra Deas.
 Ipse suæ referat Cabanilius ardua Trojæ
 Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
 Quique velut tenera surgit novus arbore ramus

Corvi.

Pierio Valeriano. parum benigne de eo judicat Echo apud Douzam F.

Cujus iners tibi visus amor, neque digna puella

Cui campi pateant Elysi? Elysi.

V. 23. *Extendatque armis titulos Aquivivus avitos,*

Et doceat nostras cernere castra DEAS]

Andreas Matthæus Aquivivus, Hadriæ, sive Adriæ, Dux, (ea est Apurii urbs, in colle sita, hodie *Attri*, nunc quoque ducatus domus Aquivivæ) vir fuit inter primos suæ ætatis memorandus, & literarum & armorum gloria longe nobilissimus. Jovius Elog. p. 88. hujus frater erat Belisarius, Neritiorum dux, auctor librorum de Venatione, de aucupio, de re militari, de singulari certamine. v. Simlerus Bibl. p. 93. horum primum Laudat Camerarius Cent. 1. Medit. c. 22. p. 113. c. 23. p. 122. c. 24. p. 127. errorem meum noravit Bælius l. c. p. 323. Lit. B. sed ego jam ipse videram ante Bælium & notaveram p. 231. ad Epigr. 44. quo hæc sunt referenda. v. Jov. Pontanus præfat. Libri de Magnanimitate p. 426. quanti eum fecerit noster Sincerus, multis e locis colligas, e sine egregiæ istius elegiæ quæ ultima est libri secundi, & nobili illo epigrammate secundo libri secundi. addi iis potest mascula plane elegia Michaëlis Marulli in funere Julii Aquivivi, hujus Andree patris, qui perit in prælio contra

Turcas, *Nuncia fama patris ad nos pervenit adempti*, lib. 1. Pontanus libros suos de Rebus Cœlestibus post viginti annorum intervallum Aquivivi hortatu non tam resumpsit, quam ex integro scribendos suscepit, eorumque primum Aquivivo nomini dedicavit. neque id profecto sine grata mercede. nam cum Pontani scripta ab auctoris obitu in tenebris jacerent, primus eos quos dixi libros, una cum libris de Fortuna ac de Immanitate, in lucem publicam beneficio suo pertraxit eruditissimus Hadriensium princeps. proprii quoque ingenii foetus, ut auctor est Jovius, edidit illustres ac præstanti sua eruditione dignos, librum nempe nobilem cui *Encyclopædia* nomen, itemque commentarium in Plutarchum de Virtute Morali. non placeat hæc P. Bælio Dict. Crit. Lit. A. v. Jovius Elog. doct. p. 88. noster L. 2. Elog. 2. v. 35. vixit in jucundo splendore otio, sed Musis dicato, totos quatuor ac viginti annos, obiitque septuaginta ac duorum annorum senex. de Cabanilio, qui proxime sequitur, dictum est nonnihil ad Eclogam sextam de Corvino nihil mihi adhuc compertum. Matthæi Albini meminit Joan. Pierius Valerianus Epigr. lib. 1. neque alium esse puto ab hoc nostro: nihil tamen habeo quod de eo adferam, nisi quod a Pontano memoretur lib. 1. Bajarum carmine ultimo.

V. 25. *CABANILIUS.*] V. Sweetius Delie p. 84.

Corrinus, quavis aure probanda canat.

Ex qui Pieriis resonat non ultimus antris

Albinus, referat Principis acta sui.

30

Tu quoque quid cessas doctis deslere querelis

H 5

Excidium

T. 31. Tu quoque quid cessas doctis
deslere querelis

Excidium patria, culte MARULLE,
[sic.]

Michael Marullus Tarchaniota Con-
stantinopolitanus, sed in Italia e-
migratus, etiam natus ni fallor v. II.
Epigr. 34. p. 25. b. (crassissimus
est Bælii error p. 574.) ubi & inter
claros equites meruit. extant ejus
Epigrammata & Hymni, centies cu-
sa & recusa, miro vel favore sæ-
culi, vel judicio doctorum. apud sui
terre xvi homines tanto fuit in pre-
tio, ut etiam antiquis compararetur,
dignisque judicaretur, cui posthabe-
rent elegantissimum Politanum, nul-
li forsasse veterum in his literis quæ
ab humanitate nomen sortiuntur post-
habendum. nec tamen defuerunt e-
posterioribus qui Marullum, tantum
abest ut cum summis conferrent,
infra infimam quoque deprimerent.
in Hymnis adjutum fuisse a Joan.
Francisco Fico erant qui assererent
Lilii Gyraldi ætate. quod tamen
mihi nequam verisimile fit, cum
confert Picum tanto studio incubuis-
set Christianæ theologiz, ut omnem
prioris stili atque elocutionis orna-
tum neglexisse merito videri possit.
Mamilium vero si legas, nec volam
nec vestigium hominis Christiani in-
venias. nisi in oda ad Carolum VIII.
quæ legitur L. 4. Ep. 31. Hymnus
in Jovem Opt. Max. complectitur
Creationis Historiam, sed miris mo-
dis a Christiana fide detortam ag-
noscit tamen unigenam Jovis filium,
et a patre commissa sit rerum om-
nium custodia &c. quæ tamen in
Psallada deinde confert Hymno in-

sequente. L. 2. Hymno 3. dicit Jo-
vem ridere mortalium preces & que-
relas, semel enim lege quadam æ-
terna constituisse fatum, quo omnia
agantur; fatum vero nihil esse a-
liud, quam vim illam præpotentem
ab influxu astrorum; hinc ingenia
hominum ac fortunas, totamque a-
deo universi machinam aliter atque
aliter temperari diis quiescentibus.
verum ac terro fuisse paganum liquet
ex II. Hymno 8. & ex initio Insti-
tutionis Principum. neque ego sane
conjectare possum, unde tumidum
insolentis Græculi spiritum tanta di-
gnati sint humanitate viri eruditissi-
mi, nisi quod inusitatum hætenus
esset videre hominem Byzantinum
qui magna volubilitate versus face-
ret Latinos. Acris est J. C. Scali-
geri censura in Hypercritico; ea ta-
men multo acrius in Marullum in-
vehitur Franciscus Floridus Sabinus
intero libro, cui titulus Defensio pro
Lingua Latinæ auctoribus, idque oc-
casione hujus Marulliani epigram-
matis, quo censuram agebat poëta-
rum Latinorum,

Amor Tibullo, Mars tibi, Maro, debet;

Terentio focus levis:

Cothurnus olim nemini satis multum;

Horatio Satyra, & Chelys:

Natura magni versibus Lucretii

Lepore Museo illitis:

*Epigramma cultum, teste Rhallo, ad-
huc nulli:*

Docto Catullo syllaba.

Nos si quis inter ceteros locat vates,

Onerat quam honorat verius.

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

&c

Excidium patriæ, culte Marulle, tuæ?

Quid

& tamen hoc præclarum, si Musis placet, iudicium miris in cœlum laudibus effert insignis suo sæculo nugator Petrus Crinitus lib. 22. de Honestâ Discipl. c. 7. cui ego longe præfero quæ castigationibus suis in Catullum non uno loco de Marullo immiscuit Jos. Scaligor. satis festive Steph. Paschasius Lib. 1 Icon. 129 Admirabilis ingenii virum elegantissimumque Poëtam vocat Victorius in Cicer. XI. ad famil. 20. p. 124. a. vocemus & ad partes Joan. Matthaum Toscanum, Italorum poëtarum collectorem ante Gruterum. Sic ille de suis epigrammatis ad lectorem:

*Carmina si tantum laudas facunda Catulli,
Ant persuasa pari si qua lepore madent:
Es si fastidis vatem quem protulit alta
Bilbitis, Hesperio proxima terra freta:
Pone, precor, chartas (levis est jactura)
jocosas.
Non mea subduli est Musa supercilii.
Sed si Borbonios, si volvis, amice, Marullos;
Non adeo sunt hæc deteriora; lege.*

non diffiteor esse apud Marullum quod laudes: sed multo sunt plura quæ carpas. neque ullum Poëtam unquam vidi, qui in Syllabarum modulis & pedum permutatione insolente, tantum sibi voluerit licere, credas *Spse Spse* semper ante oculos habuisse. neque admirabile illud Ingenium, quod ei Victorius tribuit semper reperire possum. quocirca non possum non irasci Secundo nostro tam magnifice de Marullo sentienti Epigrammate 32. cum vel unum Secundi Bafium præstet trecentis Marulli paginis Ego vero quod tumidum dixerim, aderem & præferocem & insulse jactabundum, habeo quo

me defendam: etiam si à militia abimus, a qua ille sibi tantoplaceat. audi Sannazarium nostrum qui & ipse militavit non sine gloria, l. 2. El. 1. ad Alfonso regem:

*Ipsè ego quæ vidi, referam: scit Tusca tellus,
Quæque cadit summo lympha Aoniæ
jugo:
Nam duce te, Latios ferro dum subtra
agros,
Tempora militia prima fuere mea, &*

Hæc de se ipso: quid de Andree Mattheo Aquivivo, non tantum milite, sed militiæ duce?

*Macte animo, rigidum Musas qui fringere ferrum,
Qui Martem doctos cogis amare chortæ
agnoscis, opinor, virum bonum, i
est, ut Galli hodie loquuntur, he
nestum hominem, nunc Marullum
audiamus Laurentio Medici librum
suum offerentem:*

*Inter mille neces, durique incommoda
Martis,
Quis putet Aonias posse juvare Deas
Hic quoque, Laure, jurant: perque
ma ensesque sequuntur:
Militia comites nec pudet esse mea.
Quæque manus ferrum, posito feri en
libellos:
Et placet, & Musis est sine dulcibus
Sed tamen his studiis debetur lassæ senectutis
Interea certe sudor uterque decet:
Tu modo, diverso gladios dum string
gimus orbe,
Hoc tibi sinceri pignus amoris habe.*

Ejusdem commatis sunt ista:

*Hostibus eveniant funera lenta meis.
Hosti*

Quique tot egregias animas, tot clara virorum
Ingenia

*Illis veniat molli tabescere lecto,
dulcius inter famineosque mori.
Imo viris, cadisque decent, &c.*

quid dicam de epistola ad Ne-
ronem, his talibus exceptis satis bona.
peter ista quidem prima fronte,
et fortem ostentare animum viden-
tur: sed, si verum amamus, Thra-
cibus alicui Scenico melius conveniunt,
quam viro cordato. & hæc quidem
hætenus. Uxorem Marullus duxit
Alexandram Scalam, Bartholomæi
filiam, Græce ac Latine haud me-
diocriter eruditam, ad quam extant
aliquot Græca Politiani epigramma-
ta. hæc est ejus Neera v. II. Epigr.
34. quam minime formosam fuisse
ostendit Pierenzola apud Cassandram
fidelem p. 220. eam epistolam Ma-
rullus quam scriberet nondum ei des-
ponsa erat Alexandra quod Istic cla-
re liquet. Ipse autem suffocatus est
in Tusciae amne Cecina, fallente
equum vestigio v. il Lancelotti L.
7. ubi *Pindovina è Savio* p. 64. cui
pugnantis tradit Volaterranus Para-
lip. p. 1462. B. miserabile id leri-
genus multis annis ante ipsi prædic-
tum fuisse, indeque semper aquas ti-
muisset, auctor est Pierius Valerianus
in Dialogis de litteratorum infelici-
tate, qui rei veritatem ignorare non
poterat, ipsumque adeo carmine quo-
dam suo, multo ante Marulli mor-
tem, posteritati palam fecerat. hæc
oppugnat Bælius p. 575. b. Lit. H.
Multæ Marullæ gentis epitaphia
Auzonæ leguntur quæ exscripsit Swee-
tius Delic. orbis Christ. p. 123. seqq.
Ipse Michael multos commemorat hic
Istic. ecce Janus frater I. Epigr. 22.
II. 34. Michael Tarchaniota, avus
Materius. I. 27. Euphrosyne Tar-
chaniota mater I. 52 II. 34. Phi-
lippus Marullus avus paternus I. 39.
ejus filius Manilius I. 39. — filia

— uxor Thomæ — I. 39. Paulus
Tarchaniota, Euphrosynæ frater I.
5. IV. 28. Manilius Marullus pater
II. 37. Nicolaus Tarchaniotes me-
moratur Fr. Philelpho XII. Epist.
57. 58. 76. *Marulli pauca legi tolera-
bilia, si minus haberent paganitatis.* D.
Erasmus Ciceron. p. 248. confer
Beati Rhenani parænesin poematis
præfixam edit. Argentor. 1500. 4.
in Polonia aliquanto tempore fuisse
videretur v. I. Epigr. 22. II. 34. III.
37. II. hymn. 2. Natus videretur in
Italia v. II. Epigr. 34. Gyraldus
Dial. I. de Poët. sui temporis. p. 324.
imo Ragusæ v. IV. Epigr. 16. Vil-
lam a Medicis habuit v. II. Hym-
num. 2.

Bælius gravissime peccavit in rebus
Marulli. ponam Noras, quibus ille
uti solet. Dicit, Constantinopoli, ubi
natus est, excessisse, corroborata jam
ætate. A. cum Politiano lites maledice-
ntissimis literis exercuisse adferit, idque
probare vult testimonio Jovii † in
marg. cujus Jovii verba satis clare
agunt de Barthel. Scala (extant istæ
epistolæ apud Politianum L. 5.) de
transferendi munere contempto F.
nihil opus erat teste Varillasio: lo-
cupletior erat Jovius. Lit. h. in mar-
gine confundit diem, quo captus est
Ludovicus Sfortia, cum die quo in
ulteriore Galliam est perductus.
Lancelotti quoque & Volaterrani
loca inter se pugnantis erant discu-
tienda. Quod si Bælii calculus recte
procedit, jam Marullus fuerit fere
septuagenarius quum aquis suffoca-
retur. capta est enim Constantino-
polis A. 1453. die 29. Maji. v.
Bucholcer. Chronolog. p. 411. Cal-
visius Chronolog. p. 795. at Ma-
rullus patria excedens, si Balio sta-
mus, tantum in sensu religionis at-
que honoris profecerat, ut vicena-
rio minor esse vix potuerit. nunc
tu

Ingenia enixu format, alitque suo,
 Nectat honorata Majus sua dicta corona,
 Tamque pias ferulas regia scepra vocet.
 Quin & rite suos genio Chariteus honores
 Præbeat, & festas concinat ante dapes.
 Ælius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
 Facunda totos conterat arte dies.
 Nec te jam pudeat venturo ostendere sæclo

Eloqui

tu ipsum Marullum vide II. epigr. 34. IV. 16. Gyrald. l. c. p. 384.

V. 35. & seqq. *Nectat honorata MAJUS sua dicta corona.*]

Junius Junianus Majus vir fuit ea tempestate insigniter eruditus, multorumque illustrium ingeniorum formator, inter quos & noster Sincerus fuit. Scripsit librum *de priscorum verborum significatione*: editum Tarvisii typ. Batt. Confalonerii 1480. fol. illum autem, ut observat alicubi G. J. Vossius, ex reliquiis Nonii Marcelli, Festique Pompeji, cæterisque Grammaticorum priscorum fragmentis, tum temporis nondum editis, compilaverat. libro secundo elegia est poëtæ nostri ad Junianum Majum multo elegantissima. scripsit & epitaphium illi Jovianus Pontanus, quod legitur primo tumulorum libro.

V. 37. *Quin & rite suos Genio CHARITEUS honores Præbeat.*]

Fuit & hic ex alumnis Academiæ Pontanæ, vir splendidus & elegans, tam ingenio, quam cultu ac vita familiari: cuique hoc nomine librum suum de Splendore inscripsit Pontanus. nec minus in gratiam amici sui elegantem confingit de Limonibus fabulam, quas Charites primum inventas Veneri donum tulisse longe gratissimum refert, lib. 2. de Hortis Hesperidum:

Et Citri juvet umbra, juvent Limonides aura,

Hesperidum & veteres cantus renovemus honores.

In manibus nemus auricomum, Chariteiaque arva:

Vestrum opus, o Charites, vestro nam munere quondam

Itala Limonem noverunt littora, &c.

V. 39. *ÆLIUS at blanda fretus dulcedine linguæ.*]

Franciscus Ælius, vir mire facundus, sed de cujus scriptis nihil unquam inaudivi. vide lepidum de eo carmen Pontani Bajarum lib. 1. & epitaphium Tumulor. l. 1.

V. 41. *Nec te jam pudeat venturo ostendere sæclo*

Eloquii vires, SCALA diserte, tui.]

Bartholomæus Scala, Florentinus, patriæ suæ scriba publicus, sive, ut nunc loquuntur, secretarius, multa scripsit, quæ utrum edita sint, necne, ignoro. Jac. Gronovius Epist. ad P. Francium pridie Kal. April. A. 1684. *Significare potest (Broukhusio) Barthelomæi Scala Historiam Florentinam editam esse Roma anno hujus sæculi LXXVI. ab Oligero Jacobo Dano cui eam dederat Magliabecius. Videri debet Vossius Lib. 3. de Histor. Lat. cap. 8. p. 556.*

Erasmus Ciceroniano p. 281. *non exprimam quorundam nomina quibus fortasse in votis sit vel sic innotescere. de Barthelomæo Scala dicam cui Her-*
 molanus

Eloquii vires, Scala diferte, tui.
Certent Socraticis Zenonis scripta libellis,

Cujus

Ita & Politianus visi sunt parum
summani, ipse sibi Tullianus est vi-
de, utramque dissimulat, At ego ma-
ximam sententiam Politiani, quam qua Scala
suum summoque studio elaboravit.
Politianus L. 12. Epist. 8. 9. 10.
11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.
Inter hec sunt: ostendunt autem om-
nes & singulæ Scalam fuisse mor-
tali ac virulento ingenio hominem;
improbo tamen & futili; quod ipsum
de eo homine sentit Josephus Scali-
ger Epist. 21. p. 120. Nam de Scala
nilo mihi dicam aliud quam totius La-
tinitatis hominem ignarum fuisse ita-
que de eo iohannis λόγος: non magis
quam Megarensibus, quos in iudeis di-
scipulum ponit oraculum. is sibi Cicero-
nianus videbatur, Politiano ne La-
tinus quidem, cujus hæc sunt, Epist.
3. lib. 5. Quod vereris ne te inter
Ciceronianos numeremus; suspicione ista
falsa te libero. Nec est cur Theodorum
ab id desideres aliquem: tale nihil de
te (crede mihi) homines existimant.
Nec vero ego id unquam dixi: non sum
tam temerarius, nec audax, nec men-
dacia qui loquar libenter. Nam quod
Livium modo, & Sallustium probas;
Quintilianum, Senecam, Plinius am-
bos rejicis; causa est, opinor, quod o-
tium tibi nondum fuerit historiam scrip-
tanti, etiam horum virtutes inspicere.
Sed & affectatam videri tibi orationem
meam facile pavor, quoniam dictandis
epistolis scriba publicus assuetus probare
cum styli maxime debes, qui a vul-
gari consuetudine minus abhorreat. Nec
in te tu reprehendendus tamen, quo-
niam plerumque ad indoctos epistola
sua vestra mitti solent: nos contra,
qui juvenuti veterum scripta prae-
ferimus, delectum habere verborum sen-
tentiarumque didicimus, &c. & alibi,
Multa tu quidem, credo, scripsisti, non
multa adeo tamen edidisti, qua vulgo

ferantur. Sed historiam certe compo-
nis, longum opinor opus, & arduum.
Quod ergo in te statuis exemplum, si
nec bonorum quidem auctorum vocibus
utemur tuto? quid igitur, an hæc po-
tuit ignorare Sannazarius, tam tere-
ti aure homo, atque perpurgata?
non potuit: sed Scalæ in lucrum ces-
sit quod Marullo filiam suam Ale-
xandram in matrimonium collocas-
set, quodque Marullum inter ac
Politianum lites essent æternæ, &
plus quam capitales, de quibus suo
loco. Scalam illum vexilliferatus
honore in urbe sua functum didici
e Paulo Jovio. Elog. p. 35. ipse a-
pud Politianum. L. 12. Ep. 16. p.
343. Nunc Marullum audi, ad so-
cerum suum,

Cum Musa tibi debeant Latina
Tot juncto pede scripta, tot soluto
Tot sales Latio lepore tinctos,
Tot cultis documenta sub figuris,
Tot volumina patria dicata,
Qua nulli taceant diu minores,
Tot pratoria jura, tot curules,
Tot fasces proprio labore partos:
Plus multo tamen, o beate amice, est
Quod Scalam Latio pater dedisti,
Aucturam numerum novem sororum
Casto carmine, castiore vita.

v. Marull. III. Epigr. 4. 41. IV. 4-
13. 17.

V. 43. Certent Socraticis ZENONIS
scripta libellis.]

Rutilii Zenonis, Episcopi Sancti
Marci, nulla, ut opinor, ad poste-
ritatem scripta pervenerunt: neque
incredibile videtur, quicquid horum
fuerit periisse in communi illa cla-
de regni Neapolitani. Virum fuisse
eruditum, probum, ac pium apparet
ex præfatione Pontani in librum
suum de Beneficentia, quem Zeno-
ni

Cujus apis vernos intulit ore favos.
 At tu Castaliis non inficiande choreis,
 Castalidos, Carbo, nunc cane regna tuæ.
 Te quoque, quem gemina mulcet sapientia lingua
 Parde, juvet studiis invigilare tuis.
 Atque alii, quorum doctas it fama per aures,
 Extremo properent vincere fata die.
 Nos quoque, si magnus non averfatur Apollo,

Cant

ni inscripfit, e qua hæc mihi notanda videbantur: Neque inutiliter igitur, neque ab re de Beneficentia ipsa præcepta libro hoc tradidimus, te præsertim hortante, beneficentissime Rutili, qui tenui quamvis in re perexiguoque sacerdotio constitutus, nullam tamen beneficentia partem aut omittis, aut non minus etiam libenter, quam frequenter exerces. Quamobrem nostra hæc legens, actionesque ipsas tuas passim recognoscens, sat scio, non tam excitabere ad beneficia in plurimis, quod quidem facis, collocanda, quam ad conscientia tua bonarumque actionum fructum, & quidem quotidianum, de lætione percipiendum, eaque pergendum via, per quam & antiquis & nostris item temporibus incedentes non pauci inter divos relati sunt, atque in Deorum immortalium numero habiti.

V. 45. At tu Castaliis non inficiande choreis

* Castalidos, CARBO, nunc cane regna tuæ.]

Hieronymus Carbo, patricius Neapolitanus, carissimus ut nostro poetæ ita & Pontano fuit. Doctissimis ingenii sui monumentis eruditorum de se omnium expectationem exaquarat. Pier. Valerianus Lib. I. de Literat. Infelic. p. 29. Jov. Pontanus Lib. de Immanitate, quem Carboni inscripfit p. 586. sq. Iulit etiam non nulla, ut testatur Lilius Gyraldus Dial. I. de poetis sui temporis: est & adhuc Hieronymus Carbo ex eadem

Academia, (Pontana) nobilis Neapolitanus, cujus etiam viventi pauca laudantur. sed & ista pauca perierunt Exceptis insigni elegia ad Aug. Niphum, præfixa Libro Niphi de Vivendi Libertate & epigrammate in editionem operum Pontani a Summontio, quod ut hic legatur non est indignum:

Pontani manes, & sacri Musæ poëta,
 Cui nunc Elysiæ concinit omne nemus
 En tua jam volitat doctas post fata per
 aureis

Fama, nec a longa posteritate timet.
 Te manus omnis habet, senior, juvenis
 que, puerque

Observans cupido detinet usque finem.
 Hoc tibi post obitum præstat Summontius,
 tuis, uni

Dum cura est, cineri te superesse tuum
 Ut qua sæva duces vincit mors, sævus
 tyrannos,

In te unam doleat juris habere nihil.
 Ipsa licet gelido consumserit ossa sepulchri

Non terere ingenii tot monumenta potest
 Qua non longa dies, rapidus non læset
 ignis,

Nullaque ab irato fulmina missa ferunt
 Nec satis hoc: majus nomen tibi crescit
 in horas,

Astraque sublimi vertice summa ferit

illud porro Castalidos regna, videri denotasse majus aliquod opus, de quo meum non est quicquam divinare,

Cantemus Nymphas, capripedesque Deos.
 Nam bene Thespiacas, livor licet audiat, undas
 Novimus, & dextro pressimus antra pede.
 At vos incautis fociis aconita parate, 55
 Et furtis miseras exstimulate domos:
 Oedipodique modo, thalamos foedate paternos,
 Si modo dat certum vulgus habere patrem:
 Nocturnisque dolis agitate, & cædibus urbem,
 Perque fora infestam reddite, perque vias. 60
 Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
 Non Aganippææ tangere fila lyræ.
 Nam neque Calliope vobis, nec dexter Apollo
 Permissi sanctos exhibuere lacus:
 Dira sed Alecto gemina comitata sorore 65
 Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.
 Nimirum hinc nigro mores, & carmina tabo
 Pallent, & foedo livor in ore sedet.
 Fallor, an hos nobis misit gravis Ætna Cyclopas:
 Mitis & hanc sentis tu quoque terra luem? 70
 Heu mea Parthenope, quæ te contagia lædunt?
 Talia tu nunquam gignere monstra soles.
 Dii patrii, quorum monitis huc advena classis
 Appulit, Euboicas constituitque domos:
 Littoribus talem nostris avertite pestem 75
 Mœnia felici si posuistis ave.
 Vosque umbræ infontes, quas jam lethale venenum
 Ante diem Stygias iræ coëgit aquas:
 Ultrices huc ferte faces, fumoque sequaci 80
 Authores vestræ sollicitate necis.
 Et vos o vatum certissima numina, Musæ,
 Numina carminibus non violanda meis,
 Parcite, si vestras nunc primum læsimus aures:
 Justa laceffita sumpsimus arma manu.

ACTII

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 ELEGIARUM.
 LIBER II.

I.

AD ALFONSUM FERDINANDI
 FILIUM ARAGONIUM
 SICILIÆ REGEM.

Alfonse, invicto laus accessure parenti,
 Hesperios inter non leve nomen avos:
 Quid me laudatos Parnassi mittis ad amnes?
 Obruitur largo flumine nostra sitis.
 Gloria Virgilio est, currus, atque arma referre:
 Nasonis medio fata in amore mori.
 Battiaden docti sectatur Musa Properti.
 Flaccus Pindaricos dividit aure modos.
 Passeris exequias fracto canit ore Catullus.

T

Tu Nemesim laudas, culte Tibulle, tuam. 10
 Omnia non uno defudant effeda campo:
 Noster in exiguo tramite currit equus.
 Sime Castalia docuisset Phœbus in umbra,
 Oraque Gorgonea nostra rigasset aqua,
 Meque vel Æschyleo donasset Musa cothurno, 15
 Et foret in nostro grandior ore sonus:
 Non ego Phasiacæ canerem certamina pubis,
 Æquora non prima sollicitata rate,
 Non conjuratos subvertere Pergama Reges,
 Non Trojæ profugos post duo lustra deos, 20
 Thebanasve acies, fratrumque immitia bella,
 Sævaque discordi funera rapta pyra:
 Teque, tuosque meo celebrarem carmine: nec me
 Pignore tam grato dulce gravaret onus.
 Nam canerem victosque duces, Hispanaque regna, 25
 Horridaque a proavis bella peracta tuis.
 Demissumque genus antiqua ab origine Regum,
 Quantaque magnanimi gesta feruntur avi,
 Dum Libyæ tractus, veteres Carthaginis arces,
 Lotophagum dites & populatur agros, 30
 Reginæ accitu mox Itala regna secutus,
 Chalcidicasque arces, Parthenopenque subit.

I

Sed

V. 30. LOTOPHAGUM dites & po-
 pulatur agros.
 Lotophagites,] (Gerbi Italis, l'Isle des
 Gerbes Gallis) parva Africæ insula
 est, regni Tripolitani, in mari me-
 diterraneo, oræ litorali adjacent, cum
 olim ponte juncta continenti, cum
 duabus urbibus. nunc tantum super-
 est castrum munitum cum aliquot
 pagis. fuit quondam Hispanicæ di-
 visionis: sed illi non una clade attri-
 ti, tandem insulam deserere coacti
 sunt. Plinius l. 2, cap. 7. Insulas

non ita multas complectuntur hæc
 maria, clarissima est Meninx, ab
 Eratosthene Lotophagitis appellata; op-
 pida habet duo, Meningem ab Afri-
 ca latere, & altero Thoar, ipsa a dex-
 tro Syrtis minoris promontorio passibus
 ducentis sita. de Ulyssis fociis, qui
 gustata Loto, quæ illic frequens e-
 rat, redire noluerunt, omnia nota
 ex Homeri Odyss. lib. 9. sed videri
 debet Strabo lib. 3. Ben. Curtius Horr.
 L. 1. c. 6. Mela. L. 1. c. 7. inibi Schot-
 tus p. 31. Vadianus p. 32.

Sed quoniam instabiles animos muliebria versant
 Pectora, suspectos deserit ille lares,
 Ac patriæ petit arva suæ, nec longa moratus
 Ultiores rursus ducit in arma Deos;
 Obsessamque intrat Nymphis comitantibus urbem
 Qua per operta vagus labitur antra liquor.
 Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
 Sæcula. felices, qui meruere frui.
 Quid patris invictas acies, quid concita dicam
 Classica per campos, Daunia terra, tuos:
 Disiectosque duces, populataque castra, neque ul-
 Clara magis Regum prælia temporibus?
 O mihi supremos si Parca indulserit annos,
 Quanta canam, quantus vox mea plausus erit!
 Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fonteis,
 Sævæque terribili bella tonare tuba.
 Utque alios fileam, tua fortia facta referrem,
 Proveherentque animos tot monumenta meos:
 Ut puer extremas regni percurreris oras,
 Lustratis referens præmia littoribus:
 Et male pacatos sedaveris ante tumultus,
 Quam patriis hostes finibus expuleris.
 Primus honos, forti defensos milite Locros

Servasse

V. 37. *Obsessamque intrat, &c.* vi
 de notas ad Eclog. 4. v. 63.

V. 41. ——— *quid concita dicam*
Classica per campos, DAUNIA terra,
tuos?]

Daunia est *la Puglia piana*, ab in-
 genti camporum planitie hodie ita
 dicta, sive *la Capitanata*. ab Appulis
 Peucetiis dividitur Aufido flumine.
 Horatius lib. 4. od. 14.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præstuit Appuli.

ita dictam volunt a Dauno Re-
 Diomedis socero; alii a Dauno
 vio; alii a Dauno Turni vel av-
 vel patre, cognomines enim
 runt. Apuliam vero omnem a Græ-
 cis Dauniam appellari testatur Sc-
 bo lib. 5. vide Plinium lib. 3. ca-
 11. Leandrum Albertum in desc-
 tione undecimæ regionis Italiae.

V. 55. *Primus honos, forti defen-*
milite LOCROS

Servasse, & muros, urbs MEL-
BOEA, tuos.

Locri, seu Lotri Epizephyrii, in

Servasse, & muros, urbs Melibœa, tuos.
 Necnon marte pari summas Caulonis in arces
 Venisse, inque suo templa sacrata jugo,
 Templâ Deæ, vastis late quæ præsidet undis,
 Una Jovis conjux fida, sororque Jovis. 60
 Testis Crathis erit, testes Sybaritides undæ,
 I 2 Oraque

hic ampla in magna Græcia, in finibus Brutiorum, prope Zephyrium promontorium, postea vero translata ad montem Elopin, ut refert Strabo lib. 6. sed cum fuisset destructa, ex ejus ruinis crevit Hieracium, Gieraci Italis, urbs Calabriae ulterioris, in colle sedens. vide Servium ad lib. 3. Æneid. v. 390. & ad lib. 11. v. 265. Nic. Heinsium not. ad Ovidii Remedia Amoris, v. 264. & ante omnes diligentissimum Leandr. Albertum in descriptione Magnæ Græciæ. urbs Melibœa est Petilia; hodie Policastro; castrum haud magnum in ulteriori Calabria. Virgil. L. 3. Æn. v. 401.

— hic illa Ducis Melibœi
 Parva Philœta submixta Petilia muro.

ad quem locum omnino videri debet Servius: & Delrius Com. in Senecæ Trag. v. 821. p. 466. sunt enim longiora quæ istic habet quam ut hic adscribantur: Ortelius contendit Petiliam scribendum esse, non Petiliam. de Petilia videndus Daufquejus ad Silium. p. 505. de scriptura idem T. 2. Orthogr. p. 240. Meta. II. 3. 12. II. 4. 55.

V. 37. — summas CAULONIS in arces

V. 37. } Caulon, Caulonia Straboni, oppidum magnæ Græciæ in monte cognomine, (qui & hodie Caulo dicitur) non procul ab Hieracio. hodie Castell veteri. Anlon Horatio dicitur lib. 2. od. 6. ab Achæis con-

ditum quidam volunt. Virgilius I. 3. Æneid.

— attollit se diva Lacinia contra,
 Caulonisque arces, & navisfragum Scyllacæum.

ubi Servius: Caulon mons est Calabria, in quo oppidum fuit a Locris conditum, quod secundum Hyginum, qui scripsit de situ urbium Italicarum, olim non est. alii a Caulo Clita Amazonis filio conditum tradunt.

V. 61. Testis CRATHIS erit, testes SYBARITIDES undæ.]

Crathis, vulgo Cratte, fluvius est Calabriae citerioris, in Brutiis ortus, & prope Thurios in sinum Tarentinum defluens. ejus aqua dicebatur capillos albos & flavos reddere. Ovidius lib. 15. Metamorph.

Crathis, & huic Sybaris vestris contem-
 minus oris,
 Electro similes faciunt auroque capillos.

est & alius Crathis, Peloponnesi fluvius, & mons Arcadiæ ejusdem nominis, ex quo amnis hic profluit, atque in sinum Corinthiacum juxta Ægas influit. Sybaris itidem fluvius magnæ Græciæ, Cochile hodie. in sinum Tarentinum se exonerat non longe a Crathi. Sybaris autem urbs in ruinis jacet. sita fuit illa in ora sinus Tarentini, inter ostia Sybaris & Crathis. ab indigenis reparata dicta est Thurii.

Oraque, quæ fluctus prospicit Ionios.
 Adde, quod Hetruscos oppleveris agmine campos
 Et tibi captivis fluxerit Arnus aquis:
 Totque pharetratas, Turcarum corpora, turmas
 Aufoniis dederis manibus inferias.
 Gratia diis Italis, prærupta Ceraunia, & arces
 Butroti, nostras pertimere minas:
 Captivumque ducem, fractosque aspeximus arcus,
 Detulit huc domita quos tua classis aqua.
 Hinc Ligurum furias, compressaque jurgia ferro,
 Gallicaque in partes oppida versa duas.
 Ipse ego quæ vidi, referam: scit Thuscula tellus,
 Quæqu

V. 65. *Torque PHARETRATAS.*] *V. Pontanus Præfatione in libb. de Fortitudine. p. 92. sq.*

V. 67. ——— *Prærupta CERAU NIA, & arces*

BUTROTI nostras pertimere minas.] Ceraunia, sive Acroceraunia, sic dicta quod sæpe fulmine percellantur, montes sunt Epiri, in Chaonia regione, versus Oeneum sinum. nunc a Chimera oppido dicuntur *Monti di Chimera*, incolæ autem *Chimeriotei*. Butrotos oppidum Albanæ, *Bottronto* hodie, contra insulam Corcyram in ortum.

V. 73. ——— *scit THUSCULA tellus,*

Quæque cadit summo lympha ANIENA jura.]

Tusculum olim urbs Latii, nunc Campaniæ Romanæ *Frascati* hodie dicitur, estque delictum & secessus ætivus principum Romanorum. conditam volunt a Telegono Ulyssis & Circes filio. Propertius lib. 2. El. 22.

Nam quid Prænestis dubias, o Cynthia, sortes?

Quid petis Aei mania Telegoni?

Horatius l. 3. od. 29.

———— *eripe te mora:*
Ne semper udum Tibur, & Esula
Declive contempleris antrum, &
Telegoni juga parricida.

Anio autem fluvius est Sabinorum ex Trebanis montibus oriens, atque in Tiberim tribus passuum millibus ab Urbe prolabens, Latio a Sabini separato. hodie *il Tevereone*. Nomen habere tradunt ab Anio Rege Etruscorum in eo submerso. sed nobilitatis nomen habet ab ingenii clarissimorum poëtarum Latinorum. ad ejus ripam Cynthiam suam humavit Propertius meus. (Iliam quoque ibi sepultam volunt v. Acro ad Horat. l. Od. 2.) vide nobilissimam illam elegiam quæ libri quarti septima est, quanquam non suo loco posita. ubi hæc Cynthiæ verba, epitaphium sibi condentis:

Ramosis Anio qua pomifer incubat arvis
Et nunquam Herculeo numine pallentibus,
Hoc carmen media, dignum me, scribitur
columna,

Sed

Quæque cadit summo lympha Aniena jugo.
 Nam duce te, Latios ferro dum subruis agros, 75
 Tempora militiæ prima fuere meæ.
 In Nomentanas, bis magni Tyburis arces
 Vidimus ad nostros projicere arma pedes:
 Cum jam sit media trepidatum pene Subura,
 Et Capitolino vota parata Jovi. 80
 Nec semel (ut fatear) Collinæ ad limina portæ
 Fregimus armatos reppulimusque duces.
 Parce tamen, veneranda parens, si justa secutus
 Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus. 85
 Lanuvium infelix, fatis contraria nostris
 Terra, potes certas tu variasse vices.
 Nam quod ad hostileis flexit victoria partes:
 Fortunæ magis hoc, quam fuit artis, opus.
 Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
 Contendens, charæ regna sororis adit: 90
 Metatusque locum castris, Insubria passim
 Fudit, & Euganeis agmina missa jugis.
 Dicite io, populi: turmas spectastis ovanteis,
 Et per victrices foedera juncta manus.
 Ipse quoque haud fileat quos cedere Farfarus hostes 95
 I 3 Risit,

Sed breve, quod currens veltor ab Urbe legat:

*Hic Tiburtina jacet aurea Cynthia terra:
 Accusis ripa laus, Aniene, tua.*

V. 77. Bis NOMENTANAS, bis magni TIBURIS arces, &c.] Nomentum, hodie Nomento, urbs olim episcopalis, nunc excisa & in pagum redacta, in Sabinis ad Anienem fluvium, supra Tibur: ipsum nomen Tibur, nunc Tivoli, urbs olim Latii, jam Campaniæ Romanæ, in colle sita, ubi cataractæ Anienis, & superbissimum palatium Cardina-

lis Hippolyti Estensis, de quo exstant duo nobilissima M. A. Mureti carmina lib. I. juxta recensitionem Jac. Thomasi.

V. 85. LANUVIUM infelix.] Lanuvium urbs olim, nunc pagus, sive oppidulum Latii, Indovina & civitas Indovina, via Appia inter Albam, Ariciam, Ardeam, & Velitras, in agro Laurenti. vide Passeratium ad Propert. l. 4. El. 8. p. 655.

V. 95. — quos cedere FARFARUS hostes Risit.] alio nomine Fabaris dicitur, nunc Farfa, fluvius est Sabinorum prope

Risit, & exutum vertere terga ducem.
 Heus ubi nunc, Roberte, tuæ vocesque, minæque
 Campani peteres cum tibi jura soli?
 Jam nostros Reges, jam sternere cuncta parabas:
 Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
 Hortarisque tuos dimittere signa maniplos.
 Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
 Hos tamen ille pius, quamvis diversa secutos,
 Alfonsus miti fovit, & auxit ope. (gum, 10
 Maeste animo custosque hominum, maeste optime R
 Aufoniæ tu sol, tu pater unus ades.
 Quid memorem pacisque artes, bellique labores,
 Perpetuumque animi tempus in omne decus?
 Sed me formosæ deterrent jussa puellæ,
 Ne possim tantis invigilare choris:
 Et vetat asper Amor dulces contemnere curas,
 Cogit & invisio subdere colla jugo.
 Nec profunt lachrymæ, nec verba precantia mortem
 Ille suas in me concutit usque faces.
 Quare si nostri veniet tibi nuncia lethi
 Fama, triumphales jam prope siste rotas:
 Atque hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
 Sævitia dominæ rapte Poëta jaces.

prope Mompeum ortus in eo loco
 qui dicitur *Capo Farfa*, in Tiberim
 habitur inter castra Felicianum &
 Fianum.

V. 97. *Heus ubi nunc* ROBERTE.]
 is erat Robertus Malatesta, copia-
 rum Pontificiarum imperator contra
 Aragonios, ut testatur in Historia
 sua Mediolanensi Bernardinus Co-
 rius, qui instar optimi commentarii
 haberi potest in hanc elegiam. mul-
 ta quoque hic illic reperire est a-
 pud Sabellicum in Historiarum En-
 neadibus. adde Paulli Ramusii epis-

tolam, libris Roberti Valturii de
 Militari præmissam; unde intelligi
 v. 85. *Lanuvium infelix*, &c. cogi-
 tandum an hæc *mina* potius sit
 Roberti Severinatis. v. Volaterranum
 L. 22. p. 821. A. illum tamen pro
 Marte aliquo extulit Marullus. I
 Epigr. 2. & ab historiarum ac Phi-
 losophiæ eximia peritia supra om-
 nes sui temporis principes commen-
 dat Pontanus dedicatione Librorum
 de Obedientia: & singulis poem-
 præfationibus operis ejusdem. tum I
 5. de Prudentia. p. 392.

Ostendatque atavi regna opulenta mei:
Regna male ad feros heu perventura nepotes,

Dun

Gentem suam ex ultima Hispania oriundam in Gallia Cisalpina conquisisse, multasque ibi terras atque opima patrimonium possedisse, ipse narrat Sannazarius in Arcadia: ad ditque atavum suum Regi Carolo tertio in subjugando regno Neapolitano insignem operam navasse, quapropter a grato ac memore Rege maectum fuisse ingentibus praemiis ac luculenta rei familiaris accessione, Sinuessa nempe, Linterno, campi Falerni & montis Massici magna parte, &c. atque hac quidem vivente Rege Ladislao rata fuisse habita, ac firma: Joannam vero, Ladislai sororem, in more habuisse, ut si quid cuiquam esset gratificatus vel pater vel frater, id quasi jure suo per summum nefas continuo ereptum ireret, hic quoque non recessisse ab ingenio suo, itaque pene ad incitias eductum esse patrem suum, omnemque domum, & quae plura in hanc rem queritur. tangit Joannam elegia superiore non leviter v. 31. & seqq. nec immerito. sed volupe erit audire ipsum Sannazarium, cum quo ego Latine paria facere non experiar. Era tra gli altri miei coetanei giovani forse non il minimo reputato; e lo avolo del mio padre dalla Cisalpina Gallia, (ben che se a' i principii si riguarda dalla estrema Hispania prendendo origine; ne i quali due luoghi ancor hoggi le reliquie della mia famiglia fioriscono) fu oltra alta nobilita de' i maggiori per suoi proprii gesti notabilissimo. Il quale capo di molta gente con la laudabile impresa del terzo Carlo nell' Ausonico regno venendo, meritò per sua virtù di possedere la antica Sinuessa, con gran parte de' campi Falerni, e monti Massici insieme con la picciola terra soprapposta al lito, ove il torbolento Volturno prorom-

pe nel mare; e Linterno, ben che solitario, nientedimeno famoso per la memoria delle sacrate ceneri del divino Africano; senza che nella fertile Lucania haveva sotto honorato titolo molte terre, e castella, delle quali solo havebbe potuto (secondo che alla sua conditione si richiedeva) vivere abundantissimamente. Ma la fortuna, via piu liberale in donare, che sollecita in conservare le mondane prosperità, volse, che in discorso di tempo, morto il Re Carlo, e' l suo leggitimo successore Ladislao, rimanesse il vedovo regno in man di femina. La quale, dalla naturale inconstanzia e mobilita d'animo incitata, a gli altri suoi pessimi fatti aggiunse, che coloro, i quali erano stati dal padre e dal fratello con sommo honore magnificati, ella estorinando e humiliando annullò, e quasi ad estrema perdizione ricondusse. Oltra di ciò, quante, e quali fossero le necessitati, e gli infortunii, que lo avolo e' l padre mio soffersono, lungo sarebbe a raccontare. Hastenus noster Arcadiaz prosa septima. Linternum autem, sive Linternum, ut scribunt Plinius l. 3. c. 5. & Livius l. 34. c. 45. urbs fuit Campaniae, inter Vulturum & Cumas, ubi mortem obiit Scipio Africanus, cum Roma ob civium ingratitude nem recessisset: hodie tenuissimus vicus, ubi una turris, & paucula piscatorum castra, vocaturque Torre di patria, illic ostendi solere sepulchrum Scipionis Africani auctor est Strabo lib. 5. unde certum est extra Capenam sepultum fuisse contendunt. v. Manutius in Cicer. Orat. T. 2. p. 2. p. 53. Valerius Maximus lib. 5. cap. 3. Priore adhuc querela vibrante, alia deinceps exurgit, Africanus superior, non solum contusam & confractam belli Punici armis

Remp.

Dum versat varias fors inimica vices.

20

Akiliusque novos superis laturus honores,

Pindarica feriat carmina docta lyra.

Stortiadem mox dicat, Aragoniosque hymenæos:

Jure quibus cantus æquet, Homere, tuos.

Nec gemat exilium Spartani Musa Marulli, 25

I 5

Ventura

*Temp. sed pene jam exsanguem, atque
muerentem, Africa dominam reddidit.
Cujus clarissima opera injuriis pensando
vires, vici eum ignobilis, ac deserta
quindis accolam fecerunt: ejusque volun-
tarii exilii acerbitatem non tacitus ad
inferos tulit, sepulchro suo inscribi ju-
bendo, INGRAT A. PATRIÆ. NE-
CESSA QUIDEM. MEÆ. HABES.
omnino videndus Seneca Epist. 86.
ubi multa pulcra de Scipionis exilio
Linternum audeatissime videre deside-
ravit Petrarca ut loca tanto habi-
tatore nobilia præsens spectaret. vi-
de illum L. 5. Epist. 4. v. Sweer-
tius Delic. orbis Christiani. p. 133.
de Sinuella dixi ad Eciog. 3. v. 86.
de Pettino ad Eleg. 1. lib. 1. v. 1.
ubi & de Grasso leges quæ reperire
potui post tot annorum interval-
lum.*

V. 25. Nec gemat exilium Spartani
Musa MARULLI;

Verba sed antiqui reddat numerosque
Lucreti.

de Marullo egimus alibi: sed & hic
nonnihil est dicendum. Ejus Epi-
grammatum libris Apollinem perele-
ganter arrisisse fidejussorem habeo-
mus Jovium, cui utrum hoc e tri-
pode dictum fuerit, nolim dejerare.
multo sanius judicium est Lillii Gy-
raldi Dial. 1. de poetis sui temp.
qui ramen dicit Marullum assecutum
esse quod volebat, nimirum ut exac-
te effingeret Lucretium. concederem,
si dixisset, morose. Lucretium cer-
te Marullus una cum Virgilio, ut
Crispianus refert, ediscendum esse con-
tendebat; reliquos poetas legendos

duntaxat. Cumque tanto flagraret
Lucretii amore, ausus est homo ad
corrigenos bonos. auctores haud
quaquam factus novam orbi literato
Lucretii editionem procudere. audi-
fis Scaligerum ad hunc Catulli ver-
sum, Proximus Hydrochroi fulgetet O-
vion, disputatio ibi est de correctio-
ne Politiani: Sed omnium maxime ri-
diculus Marullus, qui cum nullum aut
admodum exiguum sensum harum li-
terarum haberet, videt Politianum, vi-
rum non solum se majorem, sed & cum
nullo nostra ætatis comparandum, qui
non hac commentus est, sed veterem
lectionem, quam a magistris deprava-
ri videbat, ab illorum audacia vindic-
care conabatur. At Graculus ille pu-
tavit sibi licere in bonis auctoribus,
quod ipse sibi in suis versibus voluit
licere. Ausus est præterea annotatio-
nem doctissimi Politiani ineptissimo epi-
grammate exagitare. Sane quibus ille
vir tantus videtur, tantique sit, debe-
bant aliquid de pertinacia remittere, si
ejus editionem Lucretianam diligenter
perpenderent. Nullus enim veterum auc-
torum ita male ab ullo correctorum ac-
ceptus est, ut Lucretius ab illo audace
Graculo. Rapidum quidem Marulli
ingenium fuit, & torrens, sed quod
versibus nunc bonis nunc malis ex tem-
pore effutiendis potius, quam bonis auc-
toribus ementandis natum videtur. Hæc
Scaliger. Certe si nihil aliud e lec-
tione Lucretiana Marullus, atheis-
tum perfectissime didicit. quem ut
hodie magna cum sapientie ostent-
tatione tueamur, nulla opus est poë-
tarum lectione.

Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
 Verba sed antiqui reddat, numerosque Lucreti:
 Dum magnis divos laudibus accumulat.
 Adde tuos Puderice fales, adde inclyta patris
 Eloquia, adde animo tot bona parta tuo. 3
 Jamque Panhormitæ lusus, & scripta recense, E

V. 29. *Adde tuos PUDERICE fales.*] Franciscus Pudericus. v. Pontanus Præfat. Lib. 1. de Prudentia. p. 274. Lib. 2. p. 315. Lib. 2. de Fortun. cap. 24. p. 550. III. de Obedient. 2. p. 39. & Lib. de Beneficent. c. 7. p. 225. de Errico Francisci patre v. l. 2. de Prudent. p. 319.

V. 31. *Jamque PANHORMITÆ lusus ac scripta recense.*

Antonius Panhormita Siculus fuit, sed Bononia ex nobili familia oriundus: imo ipse genus suum referebat ad ultimos Britannos. Vocabatur Antonius Bononia Beccatellus v. Bibliotheca Gesneri. p. 54. B. Philelphus Antonium Bononium Panhormitam appellat XIII. Epist. 29. valde in ejus laudes effunditur idem Philelphus dec. 5. Sat. 7. festivi ingenii fuisse ostendit Pontanus III. de Obedient. 2. p. 33. & v. 6. p. 84. & l. de Fortun. 27. p. 522. Philippo Mediolanensium principi cum ingenii sui industriam obtulisset, tanta liberalitate susceptus est, ut principem noscendæ historiæ cupidum familiariter doceret. Adhæsit deinde Alfonso Aragonio, secretioris scrinii magister, expeditionumque omnium terra marique perpetuus comes. de ejus Regis dictis ac factis librum scripsit, quem aureum vocat Jovius Elog. doct. p. 16. Eum librum exemplis paribus intertextis nobiliorem reddidit Aeneas Sylvius Picolomineus, qui postea fuit Pius secundus Pontifex. laudantur & ejus

epistolæ a Jovio. Senex uxorem dedit Lauram Arceliam, ex eaque liberos sustulit. Cujus Lauræ epitaphium existat apud Pontanum secundo Tumulorum libro, ut & ipsius Antonii primo. Acerrimas cum Laurentio Valla inimicitias exercuit, atque eo usque processit eorum uterque, ut publicos eruditorum hominum risus excitarent. Hic (Rex Alphonsus ad ordinariam in Antonium Panhormitam benignitatem illud addidit ut mille eum aureis ob scriptum de dictis & factis suis librum donaverit. Jo. Pontanus lib. de Liberal. c. 29. p. 208.

Antonius moriens hoc sibi epitaphium condidisse narratur:

Quærite, Pierides, alium qui ploret amores,

*Quærite qui Regum fortia facta canat
 Me pater ille ingens, hominum sator atque redemptor,*

Evocat, & sedes donat adire piæ.

Hæc sunt quæ de Panhormitæ studiis ac vita hinc inde decerpimus nunc audiamus Lilius Gregor. Gyraldum: Antonius, inquit, Panhormita lascivioris quidem carminis conditor, dulcis tamen & facetus. Legimus ejus ætatis quorundam epistolas, quibus Hermaphroditus illius multis laudibus commendatur, sed quare, nescio. Dicam ego vobis sane quod sentio, nisi mihi postea bonus, nec bonus orator qua enim soluto & pedestri sermone ejus scripta legi, luxuriantis magis quam

Et Jovianææ tempora amicitia.
 Hos inter meritis rediens Aquivivus ab armis,
 Prodat honoratæ præmia militiæ:
 Atque chori princeps docti argumenta Plutarchi, 35
 Cumque suis referat dogmata principiis.
 Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
 Vel sua, vel magno juncta parentis avo.
 Nec Phœbo minus ipse suo, quam Marte probatus,
 Phocaico pexas tingat in amne comas. 40
 Tu quoque, quem juvenem veneror, dulcissime Garlon,
 Incipe jam docta plectra movere manu:
 Allifasque tuas mihi concine, dum vaga Lunam
 Sydera per tacitum nocte sequuntur iter.
 Talibus auspiciis geniales ducere cœnas, 45
 Thespiadumque modis concelebrare juvat.

bonæ frugis referta videntur, ut impudicas ejus & prostitutas Musas mitam. Panhormitæ tamen quidam excellentes viri elegantia parentem appellaverunt. Hæc Lilius Dial. 1. de poetis sui temporis, cujus postrema verba ad Pontanum refer, Panhormitæ alumnus. de Hermaphrodito quod dicit, non est de nihilo; ego eum legi manu descriptum, (neque enim unquam est typis excusus) adeo spurcum, adeo abominabilem, ut nihil supra. Versus deinde ipsi vix sunt tolerabiles, tantum abest ut laudem aliquam mereantur. inscribitur autem Hermaphroditus, eo quod utriusque sexus membra genitalia utriusque libelli omnem materiam faciant. Hæc qui patienter legit, ne illum oportet esse hominem frugi. Dulcis, candidus, & facetus Panormia sed lascivi carminis amator at-

que ob id probis viris minime legendus. Sabellicus de L. L. reparatione. p. 112.

V. 35. PLUTARCHI.] contra leges metricas corripitur syllaba prima. talium errorum multa exempla adnotarunt Scioppius in Paradoxis Literariis. Epist. 5. Barthius. l. 16. Advers. c. 3. quibus adde illud Bezæ *convenis uxori, convenit illa tibi.* & Rapini Eclog. 7. *vobis, mysteria rerum Aperio magnarum & spes hinc sumite vestras:* & Leidekkeri. *Namurca quondam solida Belgio columna: quibus Zurkiana adjici possunt sexcenta*

tantis successibus Iber.

Surgit, & elinguis damna refarta vidit.

Sed quid moramur in his cuculis? neque enim Gronovium vel nominare libet aut Benedictum Aminem.

III.

IN CALENDIS JANUARIIS,
AD FUSCUM.

Exoritur lux alma, caput sol detegit aureum,
 Qui toties nostros exhilaravit avos.
 Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
 Quisquis ades, sancta concipe voce preces.
 Cingantur de more sacris fastigia templis,
 Quæ vaga Sebethi Nais ab amne legit,
 Ipse suis Janus præpandat limina templi:
 Cui geminum liquido stillet odore caput.
 Illius & castas fument pia thura per aras:
 Atque focos supra stet, videatque suos:
 Nunciet & tibi, Fusce, novos virtutis honores.
 Jam reor hæc animum vota fovere tuum.
 Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
 Quas volvit flavi lympha superba Tagi.

Nec

Ad Fuscum.] Is fuit Thomas Fuscus, Hippolyti Card. Estensis a Secretis, v. Cæl. Calcagninus oper. p. 218 deinde episcopus Cymæliensis ibid. p. 491. ad hunc Fuscum scribit P. Crinitus ll. carm. 9. 12. inter suæ ætatis poëtas numerant Crinitus & Pierius Valerianus, & hujus quidem hoc est epigramma in Sexti Aurelii Propertii antiquum caput:

Ergo hæc illa boni facies veneranda Propertii?

Illæ oculis facies semper amanda meis?

*At non artificum ingenio, aut mortali-
bus ausis*

*Facta hæc effigies: munus opusque
Deum est:*

*Sive Amor hanc, sive alma Venus, seu
docta Minerva*

*Rarum a Vulcano pignus amoris ha-
bent.*

*Qua super, ut quondam de malo, (ita
dicitur Apollo)*

*Certavere diu Cypria, Pallas, Amor,
Ast modus est pugna impositus Jove ju-
dice tandem,*

*Si rarum hoc vates Fuscus haberet opus,
Adfensere igitur: neque enim in morta-
libus ullus,*

*Cui tantum adspirent Cypria, Pallas,
Amor.*

Nec magis uberibus quicquid sibi colligit arvis 15
Medus, & affiduo sole perustus Arabs.

Iusta precor: Latiis utinam discedat ab oris
Hostis, & indecori victus oberret equo.

Victus Hydruntinas cogatur relinquere terras,
Et plangat nostram sanguinolentus humum. 20

Hæc veniet lux, Fusce, tuis lætissima votis,
Cum pax optatas ducet in urbe moras.

V. 19. *Victus HYDRUNTINAS cogatur relinquere terras.*] *Hydruntum*, quæ Straboni lib. 6. *Hydruntus* dicitur, hodie *Otranto*, urbs est Salentinorum in regno Neapolitano, a qua ipsa regio *Terra d'Otranto* nominatur. Eam tum temporis tenebant Turcæ, magno cum discrimine uniuersæ Italiæ, expulsi deinde virtute Alfonsi Aragonii. unde patet hanc elegiam esse tempore priorem, quam sit hujus libri prima.

IV.

IN MORUM CANDIDAM.

Nunc, Erato, virides capiti subnecte corymbos,
Profer & auratæ fila canora lyræ.

Arboris umbriferæ casus referamus acerbos.

Non erat hæc nostro fabula nota solo.

Audiat, & molli cantantes protegat umbra 5
Ipsa, *

Olim Bajanis fuerat pulcherrima sylvis

Naias, errantes figere docta feras.

Quam liquidus clausis Lucrinus sæpe sub antris
Optavit lateri jungere posse suo. 10

Nec semel illius pharetram laudavit, & arcum

Pastorum incultis fistula carminibus.

Testes

Testes Cumææ, testes Linternides undæ,
 Sanctaque Gauranæ numina Hamadryades,
 Illam Sylvanos, Panasque odisse bicornes,
 Et quoscunque colit sylva, nemusque Deos.
 Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
 Mōtibus: hoc illi nomen, & omen erat:
 Cum subita cœlum texit caligine nimbus,
 Et multa canam grandine fecit humum. 2
 Illa hyemem fugiens, diversa per arva cucurrit,
 Tecta caput fertis, grandine tecta caput.
 Vallis erat prope sulfureos male pervia montes,
 Candida quam Grajo nomine signat humus.
 Hanc super excisis pendebat cautibus antrum, 2
 Agricolūm hirsutis nota domus gregibus.
 Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
 Semideusque caper, semicaperque Deus.
 Quem procul ut vidit Nymphe, sic pectore toto
 Insequitur, tales & jacit ore sonos: 30
 Quo properas ah dura, measque ingrata querelas
 Despicias? aspectus ne fuge, Nympha, meos.
 Mecum capreolos, mecum venabere damas:
 Parebit jussis hoc pecus omne tuis.
 Nil est, quod fugias: mihi crede, recentia semper 35
 Pocula de niveo fagina lacte madent.
 Semper picta rosis, semper contexta ligustris
 De nostro poteris munera ferre sinu.
 Dixit. at illa volans celeres prævertitur auras,
 Imbre nihil motos impediēte gradus. 40
 Jamque petens tristesque lacus, sterilemque paludem.
 Confis

V. 29. *Quem procul ut vidit NYM-* | *fit legendum, Qui procul ut vidit*
 PHE.] Ita habent omnes editiones. | *Nympham*: neque enim ullo alio
 nullum autem dubium est mihi quin | modo cohererebit oratio.

Confitaque arbuftis non minus arva novis,
 Aspexit exesi longe sub faucibus antri
 Obscurum cæco pulvere noctis iter.
 Hæc, tanquam in latebras se conjicit. haud minus ille 45
 Insequitur prædæ tractus amore suæ.
 Jamque patens cœlum rursus, Solemque videbat,
 Liquerat & montem post sua terga cavum:
 Dextra pontus erat, præruptaque saxa sinistra:
 Et jam defessam, jamque premebat amans. 50
 Protinus exclamans, Fer opem mihi, Delia, dixit:
 Oraque supremo diriguere sono.
 Attulit auxilium Nymphæ Dea, seque vocanti
 Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
 Fitque arbor subito: Morum dixere priores, 55
 Et de Morinna nil nisi nomen habet.
 Pes in radicem, in frondes ivere capilli,
 Et quæ nunc cortex, cærula vestis erat.
 Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
 Quas male vitasti, Nympha, fuere nives. 60
 Flevit Misenus, mutatam flevit Avernus,
 Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
 Quin etiam flevere suis Sebethides antris
 Najades, & passis Parthenopæa comis.
 Sed tamen ante alios lachrymas in stipite fudit 65
 Faunus, & hæc tristes addit ad inferias.
 Inter sylvicolas o non ignota sorores,
 Nunc morus, duris candida corticibus:
 Vive diu, & nostros semper tege fronde capillos,
 Cedat

V. 69. — *nostros semper tege fronde capillos,*
Cedat ut ipsa tuis PINUS acuta comis.]
 Faunus apud poetas pinæ corona

insignis fingitur. Ovidius Epist. Oenones,
 Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
 Faunus

Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.

Tu nunquam miseræ maculabere sanguine Thysbe

Immemor heu fati ne videare tui.

Tu, nec fata negant, niveis uberrima pomis,

His olim stabis frondea limitibus:

Et circum puerique canent, facilesque puellæ,

Ducentes festos ad tua sacra choros.

Hactenus insigni cecinit testudine Musa:

Aoniasque volans læta revisit aquas.

Faunus in immensis, qua tumet Ida, jugis.

Propertius lib. x. El. 18. id Pani dedit,

Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,

Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.

Quare autem pinum tantopere amaverit non Faunus tantum, sed & Pan ipse, non ita notum est vulgo, Pitys puella fuit, a Pane & a Bo-

rea adamata: illa vero cum Panis dulce carmen canentem stridenti Boreæ longe præferret, iratus Thysbe ille, & injuriæ impatiens, deprehensam forte spatioso in campo saxo allisit. quam infeliciter moribundam exceptam intra gremium suum tellus in arborem pinum mutavit, cujus frondibus postea semper caput suum cinxit Deus Arcas. narrat hanc fabulam Constantinus in Geoponicis, & tangit Nonnus in Dionysiis.

V.

A D B A C C H U M.

Bacche bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
Cornua, sic nitidis pendeat uva comis:

Sen

Quæ in hanc elegiam plurima dici possent, jam exhausta sunt a multis. interim conferre te velim Ovidium initio libri quarti Metam. Propertium lib. 3. El. 15. J. C. Scægeri, Marulli Hymn. 6. & M. Ant. Mureti, in comment. in Catul,

Galliambos in Bacchum, & quartum M. A. Flaminii. itemque Georgii Anselmi I. 22. IV. 60. nobilissimum Anaxi Senecæ dithyrambum Oedip. v. 401. & Nicolai Heinii Hymnum Bacchi, qui existat primo Juvenianus libro,

Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
 Sive habet umbrosis Naxos amica jugis.
 Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso, 5
 Huc potius gressus dirige, Bacche, tuos.
 Sed pallam jam pone gravem, pictosque cothurnos,
 Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
 Tecum etiam Dryadesque Deæ, Satyrique bicornes
 Adfint, & calamos, concavaque æra sonent, 10
 Raucaque subductis percurrant tympana palmis
 Bassaridum fusis turba verenda comis.
 Quas male festinans Silenus pone sequatur,
 Et procul, ut maneant, subsideantque, roget.
 Tum secum auriti fatum deploret aselli, 15
 Incedet ferula dum titubante senex.
 At Deus hortorum, cui vertice fixa rubenti
 Canna tremit, sævas falce repellat aves.
 In medio crater cælato maximus auro,
 Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum: 20
 Et circum de more tuas cava tibia laudes
 Intonet, appositas concelebretque dapes.
 Ipse ego perque vias urbis, perque omnia passim
 Compita, perpetuo sacra colenda feram.
 Ipse gigantæo referam memorata triumpho 25
 Nomina, & evanteis, orgia læta, choros.
 Nec fileam fuscas acies, Gangetica regna,

K

Gesta-

V. 17. At Deus hortorum, cui ver-
 tice fixa rubenti
 CANNA tremit, sævas falce repellat
 aves.]
 peccant nostri pictores in imagine
 Priapi, quem sine brachiis ponunt,
 neque cannæ istius unquam memi-
 nerunt. melius sese describit ipse Pri-
 apus apud Horatium Sat. 8. l. 1.

— Deus inde ego, furum aviumque
 Maxima formido: nam fures dextra
 coercet,
 Obscuroque ruber porrectus ab inguine
 palus:
 Ast importunas volucres in vertice a-
 rundo
 Terret fixa, vetatque novis considere in
 hortis.

Gestaque odoratis prœlia littoribus.
 Mox thalamos Ariadna tuos, tedasque jugales,
 Quæque nitet medio fixa corona polo. 30
 Jamque pios ritus, indictaque sacra frequenter,
 Institutam virgas fronde virente tegi:
 Incedamque tuas vates tam magnus ad aras,
 Quam nec Virgilius, quam nec Homerus erat.
 Tu mihi, sancte pater, mordaces exime curas: 35
 Nubilaque annofo pectora solve mero.
 Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
 Afflatuque juva lumina fessa tuo.
 Scimus enim quantos incunte ætate labores
 Pertuleris, quantos fulminis igne metus. 40
 Infelix Semele, quid munera poscis amantem,
 Quæ tibi, quæ nato sunt nocitura tuo?
 Posce Jovem, quæ digna tuis sint præmia votis,
 Posce: feres votis præmia digna tuis.
 Non tibi sylvicolûm proles de plebe deorum, 45
 Sed cui sint Phœbus, Mercuriusque pares,
 Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
 Noscere, quam læto Juppiter ore probet.
 Salve chara patri soboles, mitissime divûm:
 Salve hominum requies, lætitiæque parens: 50
 Et faciles (si justa peto) mihi prospice Musas:
 Et me pacato numine dexter adi.

VI.

AD LUDOVICUM MONTALTUM,
SYRACUSANUM,
CAROLI CÆSARIS SCRINII MAGISTRUM,

Mons altus nomen clarum tibi, five nivosis
Nascenti dederit fertilis Ætna jugis,
Seu lustrata vagis Nebrodis faxa Napæis,
Sive Dionæo numine clarus Eryx:

Seu quod Olympiaco reptaris vertice, teque
Pertulerit placido blanda Arethusa finu,
Nobile frondoso defluxit nomen Olympo,
Elæi referens sacra vetusta Jovis.

Seu mage quod celsas puer exuperaveris Alpes,
Dum patet in laudes Belgica terra tuas:

Oceanique petis non explorata Britanni
Murmura, nec canæ Tethyos antra times:

K 2 Exhaust

V. 3. *Seu lastrata vagis NEBRODIS
faxa Napæis.]*

*Nebrodes, hodie Madonia, mons est
Siciliæ perexcelsus, medius inter En-
nam & Therimas Himeræ, ex quo
Gelas fluvius in austrum fluit, cæ-
teris ejus insulæ montibus, Ætna
excepto, altior, late patens, aquis-
que scatentibus abundans. Solinus
cap. 11. Nebrodem dama & hinnuli
pregatim pervagantur, inde Nebrodes dic-
tur. adde interpretem Statii ad l.
2. Theb. v. 664.*

V. 4. *Sive Dionæo numine clarus
ERYX.]*

et Eryx in nobilibus Siciliæ mon-

*tibus, hodie monte di S. Giuliano. in
summo ejus vertice templum fuit
Veneris Erycinæ, quam magna re-
ligione coluisse Pœnos testatur Dio-
dorus lib. 4. Solinus loco laudato:
eminet Sicilia montibus Ætna & Ery-
ce. Pomp. Mela l. 2. c. 7. Prae-
cipui montium (Siciliæ) Eryx, maxime
memoratus ob delubrum Veneris ab Æ-
nea conditum, & Ætna qua Cyclopes
olim tulit, nunc assiduis ignibus fla-
grat. Virgilius lib. 5. Æneid.*

*Tum vicina astris Erycino in vertice sedes
Fundatur Veneri Idalia,*

Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
 Aëria nomen venit ab Alpe tibi.
 Quicquid id est, quicumque hujus tibi nominis autor 1
 Mons, & inaccessi verticis alperitas:
 Non mores: non facta, sed altæ mentis acumen
 Vidit, & ingenii prævia signa tui.
 Nam licet ipse animo nubes, & sydera vincas,
 Cunctaque sint sensu pene minora tuo: 2
 Non te per duros aditus, rupeisve fragosas,
 Sed per floriferum vallis adimus iter,
 Vallis, perpetuo quam vestit gramine rivus,
 Et quam vicini littoris aura fovet.
 Hoc est, hoc (mihi crede) deos æquare merendo: 25
 Hoc est æterni sceptrâ tenere Jovis.
 Cætera mortaleis inter peritura labores
 Desere, & hoc unum vita sequatur opus.

VII.

 AD JUNIANUM MAJUM
 FRÆCEPTOREM.

Dum tibi Bajanæ spectantur ab æquore nymphæ,
 Stagnaque vicinis hospita littoribus:
 Quæ vetus Herculeos perduxit semita tauros,
 Longius excluso concita claustra mari,
 Quaque jacet Baulos inter lucumque Sibyllæ, 5
 Et

V. s. Quaque jacet BAULOS inter
 lucumque Sibylla,
 Et ПРОЧУТЬ veltum per juga ten-
 dit iter.
 de his locis, quique illis sunt vicini,
 elegans exstat epistola Franc. Petrar-

chæ quæ quarta est libri familiarium
 quinti, adde Mabillon itiner. Italici
 p. 107. & seqq. — de Baulis Servius
 ad vi. Aen. 107. ad vii. 6. Æ de
 Puteolis & casis istic ab Hercule
 Gigantibus v. Pomponius Lærus ap.
 Cam-

Et Prochytae rectum per juga tendit iter :
 Nostic (ut nocti) duræ parere puellæ
 Cogimur , & trisleis ducere in urbe moras.
 Nec tamen aut studiis animum intendisse severis ,
 Aut prodest sanctas excoluisse Deas. 10
 Cumque tot unanimes dederint mihi fata sodales ,
 Auxilium , nemo est , qui mihi rite ferat.
 Instat sævus Amor , reficitque in cote sagittas ,
 Nec patitur presso colla movere iugo.
 Et licet assiduis tabescant pectora curis : 15
 Quærimus , unde queant tanta venire mala.
 Atque utinam tristes Lachesis mihi finiat annos ,
 K 3 Claudat

Camerarium Cent. 1 Medit. c. 82. p. 382. *Bauli*, hodie *Bagolo*, locus est Campaniæ, inter Misenum urbem excisam & lacum Bajanum, a Puteolis paulo supra tria passuum millia distans. Silius lib. 12.

— *Hercules videt ipso in litore Baulos.*

Tacitus lib. 14. Annal. ubi de Neronis matricidio : *Dehinc obvius in litore (nam Antio adventabat) excipit manu & complexu, ducitque Baulos: id villa nomen est, qua promontorium Misenum inter & Bajanum lacum flumine mari alluitur.* Symmachus lib. 1. Epist. 1. *Baulos Lucrina sede mutavi mas, non quod ejus diversorii sat auperis nos, quod cum diutius visitur, plus amatur: sed quod metus fuerit ne si Baulorum mihi inolevisset affectio, cetera qua sunt visenda despicierent & paulo post: audi versus ad Baulorum historiam pertinentes:*

*Hinc Demus Alcides stabulanda armenta coegit,
 Ernia Geryonis de laro tergemini.
 Inula recens atas corrupta Boaulia Baulos
 Nuncupat, occulto nominis indicio.*

*Ab Divo ad proceres dominos fortuna cucurrit,
 Fama loci obscuros ne pateatur heros.
 Hanc celebravit opum felix Hortensius aulam,
 Contra Arpinatem qui stetit eloquio.
 Hic Consul clarum produxit Acyndinus avum,
 Quique dedit leges Orfitus Aeneadis.
 Hos inter juvenile decus, sed honore senili,
 Bissenso celsus, Symmache, fuisse cluis.
 Si te Baulorum necdum lenta otia quaerunt,
 Cura habeat juvenem publica pervigilem.*

Propertius 1. 11. 2. & 3. 164. *Passeratus ad Propert. p. 191. E. 6. Servius scribit Baulas, more suæ ætatis. Symmachus, iterum Epist. 8. 1. 1. Jamdudum vestri cupiunt Lucrina tacita, & liquida Bajana, & Puteoli adhuc celebres, & Bauli magnum silentes. Vos apud Coram rusticam, vel apud steriles Formias desidetis. Tandem, si opera est, contendite viam, & meliora terrarum animadvertite, ubi alte a turbis quiescitur, ubi fruendis feris nullus est modus. de Prochyta dixi supra,*

Claudat & ætatis tempora dura meæ:
 Aut aliquis, sævi quæ sit medicina furoris,
 Non vanus nostra cantet in aure Deus! 2
 Sed jam laurigeris cessant oracula Delphis:
 Mutaque Cumææ virginis antra silent.
 Nec Pan Mænalia reddit responsa sub umbra:
 Nocte licet pastor viscera libet ovis.
 Nec mihi Chaonias spes est audire columbas: 2
 Cornigerumque pudet fata referre Jovem.
 Oblitasque loqui jam pridem Græcia quercus
 Mirata est posito conticuisse Deo.
 At tibi venturos, Mai, prædicere casus
 Fas est, & mites consuluisse Deos. 30
 Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis
 Fulgura, sed Stygiis somnia missa locis,
 Somnia quæ miseram perturbant sæpe quietem,
 Dum mens incertis pendet imaginibus.
 O quoties per te vanum posuisse timorem 35
 Me memini, & lætos continuasse dies.
 O quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
 In nostrum cavi damna futura caput.
 Sæpe meæ tibi cum narrassem visa puellæ,
 Dixisti, certos haud procul esse metus. 40
 Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines
 Jussisti, & misto solvere farra fale.

Quod

V. 29. *At tibi venturos, MAI, prædicere casus.* } semper credidi antequam in Alexandri locum incidissem. quis enim putaret tantos viros tam pueriliter, si-
 Profitebatur eam artem Junianus, } taret tantos viros tam pueriliter, si-
 prodente Delrio *Disquisit. Magicar.* } ve aniliter potius desipuisse? de Ju-
 T. 2 p. 278. Sed videri omnino } niani studiis dictum est aliquid ad L.
 debet Alexander Neapolitanus l. 1. } 1. Eleg. 11. v. 33. Epistolas ejus,
 c. 11. nam ibi vidibus vera esse quæ } præter libellos grammaticos, existare
 de coniectione somniorum hic tra- } dicit Delrius, loco laudato.

Quod si olim terris talem te fata dedissent,
 Sprevisset Thuscos Martia Roma viros.
 Nam te quis melius calidas deprendere fibras, 45
 Consulere aërias aut potuisset aves?
 Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem,
 Nec foret in cineres obruta pene suos.
 Nec fera vidisset Cannensis funera pugnae,
 Aut aquilas Parthos tam male ferre duces. 50
 Scipiadam patriis habitarent sedibus umbræ:
 Tanta nec Hispanum conderet ossa solum.
 Te duce, veridicæ patuissent scripta Sibyllæ,
 Non intellecto quæ nocuere deo.
 Fortunata deûm interpres, quem sydera norunt, 55
 Cui superûm mentes explicuisse licet.
 Non te lethali tetigit puer improbus arcu
 Quamvis & dominos implicet ille deos.
 Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
 Fallaces Veneris despicias insidias. 60
 At nos incertis cæci jactamur in undis:
 Ducimus & nullo tempora consilio.
 Et quisquam mihi nunc longos optaverit annos,
 K 4 Cum

V. 51. SCIPIADUM patriis habitarent sedibus umbra,
 Tanta nec Hispanum conderet ossa solum.]
 Florus lib. 2. c. 17. Prima per Pyrronem jugam signa Romana Publius & Cnaus Scipiones intulerunt: praliis quoque ingentibus Annonem & Asdrubalem fratrem Annibalis ceciderunt: raptaeque erat impetu Hispania, nisi fortissimi viri, in ipsa sua victoria oppressi, Punica fraude cecidissent, terrarumque victores. idem ejusdem libri cap. 6. in Hispaniam missi Cnaus & Publius Scipiones, pene totam Pœnis

eripuerant; sed insidiis Punica fraudis oppressi rursus amiserunt, magnis quidem illi praliis, cum Punicas opes cecidissent: sed Punica insidia alterum ferro castra metantem, alterum cum evasisset in turrim, cinctum facibus oppresserunt. Scribunt hanc historiam Livius lib. 23. 24. 25. Appianus Libyco, Plutarchus in vita Scipionis, Valerius Maximus l. 3. c. 7. Silius l. 13. Servius ad l. 6. Æneid. v. 842. Eutropius. Orosius l. 4. cap. 17. meminit & Cicero Orat. pro Balbo c. 15. & lib. de Senect. c. 20. & Paradox. 1. c. 3.

Cum videat vitæ tædia tanta meæ?
 Non me Sisyphio superent impulsa labore
 Saxa, nec infernis dolia adacta vadis.
 Et Tityi rostro cedit mihi vultur obunco,
 Pomaque Lethæis risa sub arboribus.
 Vos igitur, qui me victum jam fletis amici,
 Sic mea compositis cædite busta notis:
 Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
 Jam vaga post obitus umbra dolore vacat.

VIII.

IN DOMINÆ NATALEM,

AD JUNONEM.

Junoni fer sacra, novas lege, musa, coronas:
 Natalis dominæ jam mihi festus adest.
 Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
 Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
 Utque aliquid gratas divæ meditemur ad aras, 5
 Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
 Tu quoque, vita, tuos auro subnecte capillos:
 Plurimaque in niveo pectore gemma micet.
 Hæc mihi te, mea lux, seros promisit in annos,
 Hæc mihi te certam jussit habere dies. 10
 Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce?
 Quantus in hoc uno tempore venit honos?
 O mihi Erythræis merito signanda lapillis:
 O mihi delitias inter habenda meas.
 Quisquis ades, bona verba, & lætos edite cantus, 15
 Libaque de Siculo dulcia melle date.

Alba

L I B E R II.

153

Iba mihi vestis nullo violata veneno
 Adsit, & in geminos defluat apta pedes.
 Ante aram viridi texant umbracula quercu
 Formosis Dryades, rustica turba, comis. 20
 Hæcibus odorata circum tegat atria lauro:
 At myrto duplices tu, Cytherea, fores.
 Ibi Arabum merces Nyseia turba ministret:
 Lenæusque ferat Naxia vina pater.
 Omnia sint lætis operata ex ordine sacris: 25
 Et cœlum niveis constrepat alitibus.
 Magna parens Juno, centum comitata ministris,
 Huc ades, & votis annue, Diva, meis.
 Vos quoque per vacuum quæ luditis aëra, nymphæ,
 Cingite felici nubila summa choro, 30
 Illicet eventus hæc sint bona signa futuri:
 Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
 Ise ego vestra sequar jucundo gaudia plausu,
 Et peragam varios ore, manuque modos:
 Min etiam fertis, & thure calentibus aris, 35
 Excipiam sancta numina vestra die.
 Tu, natalis, nullos non fauste per annos,
 Semper honorata luce serenus eas.
 Hodque opto, innumeras (si quid prece posse putamur)
 Cumææ vincas vatis olympiadas. 40

IX.

AD RUINAS CUMARUM
URBIS VETUSTISS.

Hic, ubi Cumææ surgebant inclyta famæ
Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris,
Longinquis quo sæpe hospes properabat ab oris,
Visurus tripodas, Delie magne, tuos,
Et vagus antiquos intrabat navita portus,
Quærens Dedalææ conscia signa fugæ:
(Credere quis quondam potuit, dum fata manebant
Nur

CUMARUM.] Cumæ Campaniæ o-
lim dicebantur Mycenz. Vossius ad
Catull. p. 248. v. Jov. Pontanus l.
de magnanimitate 8. p. 463. sq.

In ruinas CUMARUM urbis vetus-
tissima.]

Ita est, nam constat conditam fuisse ab
Eubœensibus. hodiè Cuma dicitur, o-
lim urbs Episcopalis, in Campania
ad oram litoralem, inter Linternum
& Misenum promontorium, a Sarace-
nis funditus excisa. (a Teutonibus
A. MCCVII Juxta Mabillon Itiner.
Ital. p. 109.) Virgilius l. 6. Æneid.
v. 7. *Et tandem Euboicis Cumarum*
allabitur oris. ibi Servius: Eubœa in-
sula est, in qua Calchis civitas est, de
qua venerunt qui condiderunt civita-
tem in Campania, quam Cumas voca-
runt: vel αρο των κυματων; vel a
gravida mulieris augurio, qua Græce
εγχεσθαι dicitur. hæc etiam leguntur
in Servio ad l. 3. Aen. v. 441. Li-
vius l. 8. *Cumani Chalcide Euboica*
originem trahunt. videndus de la Cer-
da ad laudatum Virgiliti locum. &
Calderinus ad Statium p. 463.

V. 4. *Visurus tripodas, DELIE MA-*
gne, tuos.]

Apollo religiosissime colebatur C-
mis. Virgil. l. 6.

At pias Aeneas arces, quibus altus
pollo.

Præsidet, horrendæque procul secreta
byllæ

Antrum immans petit.

ad quem locum Servius: *cum ubiq[ue]*
arx Jovi detur, apud Cumas in at
Apollinis templum est. Altus autem
vel magnus, ut, facit altus Orades:
de ipso Apolline, Sic pater ille Dom-
faciat, sic altus Apollo. vel ad firmi-
laci magnitudinem retulit, quod firmi-
constat altissimum. Calius enim de Ci-
mano Apolline ait, *Est in fano signum*
Apollinis ligneum, altum non minus
pedes quindecim.

V 6. *Quærens Dadalææ conscia signa*
fugæ.]

vide omnino Virgilium initio lib-
sexti, & ibi doctissimi grammaticorum
Servii expositionem.

Nunc sylva agrestes occulit alta feras.
 Atque ubi fatidicæ latuere arcana Sibyllæ,
 Nunc claudit saturas vespere pastor oves. 10
 Quæque prius sanctos cogebat Curia patres,
 Serpentum facta est alituumque domus.
 Penaque tot passim generosis atria ceris,
 Ipsa sua tandem subruta mole jacent.
 Calcanturque olim sacris onerata tropæis 15
 Limina: distractos & tegit herba deos.
 Tot decora, artificumque manus, tot nota sepulchra,
 Totque pios cineres una ruina premit.
 Et jam intra solasque domos, disjectaque passim
 Culmina setigeros advena figit apros. 20
 Nec tamen hoc Grajis cecinit Deus ipse carinis:
 Prævia nec lato missa columba mari.

Et

V. 9. *Atque ubi fatidica latuere arcana SIBYLLE.*]
 Agathias lib. 1. ubi agit de obsidione
 Comarum facta a Narsete Eunuchō:
 Ad orientalem collis flexum antrum
 quoddam suberat ex omni parte testum,
 valdeque cavum, adeo ut adyta quæ-
 dam nativa haberet, & sinum ingentem
 ac profundum instar barathri. in hoc
 ajunt habitasse olim magnam illam I-
 talicam Sibyllam numine afflatam divi-
 nis, & sciscitantibus futura prædicere.
 Ajunt vero etiam Aeneam Anchisa
 filium, cum eo venisset Sibyllam ei om-
 nia, quæ deinceps acciderunt, dixisse.
 Sibylla.] V. Mabillon Itineris Ita-
 lici p. 108. *Misson Voyage d'Italie*
 T. 1. p. 313. & seqq.

V. 21. *Nec tamen hoc Grajis cecinit
 Deus ipse carinis,
 Prævia nec lato missa COLUMBA
 mari.*]

Vellejus Paterculus lib. 1. c. 4. *Nec
 multo post Chalcidenses, orti, ut præ-
 dicimus, Assicis, Hippocle & Megaf-*

*thene ducibus Cumas in Italia condi-
 derunt. Hujus classis cursum esse di-
 rectum alii columba antecedentis vola-
 tu ferunt; alii nocturno aris sono, qua-
 lis Cerealibus sacris cieri solet. Luca-
 nus Panegyrico ad Pisonem,*

*Testis Acidalia quæ condidit alite muros,
 Euboicam referens sæcunda Neapolis ar-
 cem.*

Columba.] Calderinus ad Statium
 p. 463. multa de istiusmodi iti-
 nerum ducibus noravit Freinshemius.
 ad Curt. 4. 7. 15. Philostratus. l.
 2. Imag. in *Melote*, auctor est colo-
 niis Atheniensium in Joniam dedu-
 cendis itineris se duces præbuisse Mu-
 sas sub apum specie. multa quoque
 Rupertus ad Vellei. Patere. p. 26. &
 seqq. Servius ad l. 3. Aen. v. 332.
 Festus in *irpini*. Justinus 7. 1. 7. &
 15. 4. 19. & 24. 4. 3. Columbae in-
 dicio divinitus electi dicuntur unde-
 cim primi Ravennensium episcopi.
 Mabillon Itin. Ital. p. 41. de Ma-
 humetis

Et querimur, cito si nostræ data tempora vitæ
 Diffugiunt? urbes mors violenta rapit.
 Atque utinam mea me fallant oracula vatem : 2
 Vanus & a longa potteritate ferar.
 Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
 Nec tu, quæ mediis æmula surgis aquis.
 Et te, (quis putet hoc?) altrix mea, durus arator
 Vertet, & Urbs, dicet, hæc quoque clara fuit. 3
 Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
 Et quodcunque vides auferet ipsa dies.

humetis columba res est tritissima. | tia. Leonicus de Var. Histor. l. 2
 Cornicis ductu invenerunt Orcho- | c. 85.
 menii Hesiodi ossa, Naupacti jacen-

X.

M A L A P U N I C A.

Quid miser externas perquiris Navita gentes?
 Et tam longinquo gurgite quæris opes?
 Nec te ventorumque minas, pelagique procellas,
 Nec piget ignotæ damna subire viæ.
 Aspice, quam tenui velemus cortice gemmas.
 Jam tibi, quicquid habent littora rubra, damus.
 Seu vis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
 Infensam Baccho sive Amethyston amas:
 Ardenteis seu quæ torres imitantur, & igneis:
 Seu mage diluto lumine chrysolithos.

MALA PUNICA.] Venerem omnium | five Punicis malis, vide Dioscorides
 principem Punicam in Cypro malum | l. 1. c. 131. Hermol. Barbarum Ca
 sevisse ex Græcorum fabulis observavit | rollar. in Dioscor. lib. 1. cap. 16
 Lud. Cælius lib. 23. cap. 3. de Granatis, | & Cœlium lib. 29. cap. 23.

Sed rude divitias extollit vulgus inanes:
 Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
 Divitiæ fera bella viris, lethumque tulerunt.
 Nam prius æterna pace vigebat humus.
 Divitiis natoque pater, natusque parente
 Cæditur, & charo fratre verenda soror.
 Nec tantum sævæ tractant aconita novercæ:
 Sed jugulat partus mater avara suos.
 Adde, quod & gemmæ solo fulgore probantur,
 Adscitusque illis quæritur arte decor.
 Et nobis natura oculos tardare tuenteis,
 Et dedit, arenti pellere ab ore sitim.
 Nec nostræ populos armant in prælia gemmæ,
 Nec suadent magnos clam violare Deos.
 Sed semper placidis visunt convivium mensis:
 Stant ubi jucundo pocula plena mero.
 Illic nos teneræ vir porrigit ipse puellæ,
 Porrigit & cupido fida puella viro.
 Pacis opus sumus, & pacati munus amoris,
 Quod capit a Satyro Nais amata suo.
 Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis,
 Noluit

V. 37. Nec temere, infernis cum nos
 libasset in hortis,
 Noluit ad matrem nata redire suam.]
 leganter & ad rem apposite fingit
 Hecerpnam a Plutone raptam, post-
 tum mali Punici ignotas delicias
 pisset, noluisse ad matrem Cere
 redire. volebat quidem illa, sed
 stabant favoram leges. Ovidius
 lib. 5. Metam.

Cerei certum est educere nasam.
 Ita facta sunt. quoniam jejunia
 ergo
 Raptatibus, dixit, solvit jejunia granis,
 in hortis,

Pannicem curva decerpserat arbore po-
 mum:

Sumtaque pallenti septem de cortice grana
 Presserat ore suo

v. Servius 1. Georg. 39. Idem ta-
 men paulo aliter Fastor. lib. 4.

Hoc quoque tentemus, siquidem jejuna
 remansit:

Sin minus; inferni conjugis uxor erit.
 Tartara jussus dit sumtis Caducifer alis:
 Speque redit citius, visaque certa refert.
 Raptatibus, dixit, solvit jejunia granis,
 Pannica qua lenso cortice poma tegunt.

Noluit ad matrem nata redire suam.
 Nos quoque, dum Libycos errat Pomona per agros
 Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
 Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
 In sua de patrio transtulit arva solo.
 Ergo Puniceæ laus hæc, & gloria sylvæ,
 Vincere gemmiferi lucida dona maris:
 Pallentique graves depellere corpore morbos,
 Ægraque Pœoniis ora levare modis.
 Quod nec Erythræi præstabant littora ponti,
 Non opibus pollens Indica terra suis.
 Tu vero, duplici fulgent cui tempora lauro,
 Militiæ & sacri dux, Aquivive, chori:
 Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
 Muneraque invisæ despice luxuriæ:
 Et seu carminibus, seu delassaberis armis,
 Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ita etiam vetus Statii interpres. l. 3. Theb. 511. inde malo Punico abstinuerunt Thesmophoriazusa, ut obsevat Carol. Neapolis. quæ sequuntur de Pomona, deque translatis in Italiam Punicis malis, non nisi a festivissimo ingenio poterant profici. interim adire te velim Rapinum secundo Hortorum ubi elegans descriptio mali P. & fabula item non illepidæ. V. 48. GEMMA.] V. della V. 2. p. 227.

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 ELEGIARUM.

LIBER III.

I.

DE FREDERICUM FERDINANDI
 FILIUM ARAGONIUM,
 SICILIÆ REGEM.

¶ Ergo ego fallaci tantum servire puellæ
 Natus, & aduerso semper amore queri?
 Nec me Pieria spectabit Phœbus in umbra
 Inter certantes carmina ferre choros?
 Quæ densos Helicon saltus, collesque virentes
 Pandit, & Aonidum perluit antra liquor,
 Dispositæque jugis intexunt ferta puellæ,
 Pendentisque sonant per cava saxa lyræ.
 Immo libet intactis haurire e fontibus undam,
 Et lustrare sacrum, qua via nulla, nemus. 10
 Quædua sunt tentanda: novas en, carmina, vires
 Sumite:

Sumite: per durum gloria anhelat iter.
 Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
 Nil mihi cum fertis, Bacche jocose, tuis.
 Ipse audax virides Parnasi in vertice lauros
 Decerpam, aut sylvis, Pinde canore, tuis.
 Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
 Suspendam ex humeris, præmia rara, meis.
 Non ego nunc molles meditor lascivus amores:
 Nec jacio ad surdas carmina blanda fores.
 Major ad heroes me sublevat aura cothurnos:
 Major & in nostro personat ore deus.
 Lætus ades, Federice: tuas ex ordine laudes
 Exequar: auspiciis fama petenda tuis. (phis
 Nam quamquam antiquis Regum bene fulta triumphis
 Stat domus, & tantis se tibi jactat avis:
 Majorum tua non titulis innixa recumbit
 Gloria, nec priscis gestis imaginibus:
 Sed certat magnos virtus anteire parentes,
 Æternum & vera laude parare decus.
 Nec tua facta olim titulo breve marmor habebit.
 Immensum magni carminis illud opus.
 Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
 Ætatis referat tempora prima tuæ:
 Seu casus rerum varios, duosque labores,
 Exhausta & sævo prælia Marte canat.
 Egressum vixdum cunis Æneia nutrix
 Sensit, & adventu mota repente tuo est:
 Terque deos venerata, caput ter substulit urna,
 Et tandem Phrygio lingua voluta sono est.
 En iterum, Sol magne, meæ post diruta Trojæ
 Pergama, post Latios spes mihi surgit avos.
 Hac ætate vagi quondam per prata Scamandri,
 Ænean vidi ludere sæpe meum.

Nec tu major eras, cum jam post fata Creusæ 45
 Reptares gremio, pulcher Iule, meo;
 Certaresque jocos curas mihi demere aniles,
 Deducens blandas nostra per ora manus.
 His tamen auspiciis Albanæ ad sidera turres
 Crevere & rerum maxima Roma caput. 50
 Hinc Decios, Fabiosque, hinc pectora dura Catones
 Vidimus, & fasces, Brute severe, tuos.
 Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
 Auetaque Julæis stemmata Cæsaribus.
 Ingredere, o, felixque sub pede nostra secundo 55
 Mœnia, propensos & venerare deos.
 Ingredere, Antiphatae pollens tibi regia servit,
 Et Læstrygonio limina tuta metu.
 Sit Jove Creta potens, sint clari ab Apolline Delphi,
 Laudet Amyclæos Tænaris ora duces: 60
 Alciden, Bacchumque ferant ad sidera Thebæ:
 Terra rudimentis nostra nostra beata tuis.
 Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes,

L

Ardua

V. 57. *Ingredere*: ANTIPHATÆ pol-
 lens tibi regia servit,

Et LÆSTRYGNIO limina tuta
 metu.]

Formias intelligit, (quæ Phormiæ
 & Hormiæ Græcis) urbem olim E-
 piscopalem. sed a Saracenis excisam,
 in Campaniæ ora litorali, inter Ca-
 jeram, quo Episcopalis sedes trans-
 lata est, & Minturnas. Fuit hæc
 antiqua Læstrygonum anthropopha-
 gorum domus, quorum Rex Anti-
 phates. Ovidius l. 14. Metamorph.

Inde Lami veterem Læstrygonis, inquit,
 in urbem

Venimus. Antiphates terra regnabat in
 illa.

Idissus ad hunc ego sum, numero comi-

tante duorum,

Vixque fuga quasita salus, comitique,
 mibique.

Tertius e nobis Læstrygonis impia tinxit
 Ora cruore suo: fugientibus instat, &
 agmen

Concitat Antiphates: cœunt, & saxa,
 trabeque,

Continuant: merguntque viros, mergunt-
 que carinas.

Una tamen, qua nos, ipsumque veherat
 Ulysses,

Effugit.

vide interpretes Horatii ad lib. 3. od.
 16. Lucium Septimium vi. 5. Cice-
 ronem ad Attic. 13. Cluverium III.
 Ital. Aur. 10. Homer. X. Odyss. 81,
 89q.

Ardua magnanimus misit in arma pater.
 Auspice te, nostræ nullis incurfibus arces
 Succumbent, nullis littora nostra minis.
 Sed bene habet, cessere metus, cessere pericla:
 Barbarus hostiles ad sua vertit equos.
 Jam juga, jam lati respirant undique campi:
 Nec tuba veliferas concitat ulla rates.
 Tu tamen ad patrios revocabere victor honores,
 Maternosque sinus, Parthenopenque petes.
 Mox Salentinos ibis metator in agros,
 Qua fecat Oebalia culta Galefus aqua.
 Sed quo livor edax non irruis? ecce repente

75
Fata

V. 73. Mox SALENTINOS ibis me-
 tator in agros,

Qua fecat OEBALIA culta GALE-
 SUS aqua.

Salentinorum regio Messapia est, & Iapygia, cum Calabria in ora Boreali, hodie Terra d'Otranto, in qua tres metropoles, Brundisium, Tarentum, & Hydruntum. Virgilius lib. 3. Æneid.

Et Salentinos obsedit milite campos
 Lythius Idomeneus.

Servius: Salentinum promontorium Italia est inter Calabriam & Bruttios. Nam ut ait Salustius, Omnis Italia coacta in angustias, funditur inter (in Vossius ad Melam p. 162.) duo promontoria, Bruttium, & Salentinum. Festus, Salentini a salo sunt appellati. Galefus, nunc Galaso, fluvius est Magnæ Græciæ, per agrum Tarentinum labens, ac in sinum Tarentinum desinens. Virgilius lib. 4. Georg.

Namque sub Oebalia memini me turribus altis,

Qua nigen humectat flarentia culta Galefus,

Corycium vidisse senem, &c.

ibi Servius: Galefus fluvius est Calabria, qui juxta civitatem labitur Tarentinam. Oebalia autem turres ait, quas condiderant hi qui de Oebalia venerant. Nam Lacones diu bello astricti ab Atheniensibus, & inopiam timentes virorum, praeceperunt ut virgines eorum cum quibuscunque concumberent. Quo facto cum post victoriam de incertis parentibus nati erubescerent originem suam, (nam & Parthenia appellabantur) duce Phalanto, octavo ab Hercule, navigiis profecti venerunt ad oppidum Calabria, quod Taras Neptuni filius condiderat: & id auctum habitaverunt. Horatius lib. 2. od. 6.

Dulce pellitis ovibus Galefi
 Flumen, & regnata petam Laconi
 Rura Phalanto.

Livius lib. 25. cap. 17. Reliquit tamen (Annibal Tarento proficiscens) modicum praesidium, ut simul in faciendo muro adjuvaret. Ipse profectus cum ceteris copiis ad Galefum flumen (quæque millia ab urbe abest) posuit castra.

Fata jubent longas te procul ire vias :
 Romanumque patrem, sacrasque invisere sedes,
 Imprimis magnos promeruisse deos.
 Tam pontes arcusque ducum, delubra, viasque,
 Cumque suis cernes structa theatra foris. 80
 Interea Vaticanas numerare per ædes
 Tot signa artificum, tot monumenta licet.
 Mox Vejos, veteresque Umbros, forteisque Sabinos
 Transgresso, Adriacum itat superare latus,
 Emiliaeque domos, Apenninumque nivalem, 85
 Et Phaëtonæo proxima regna Pado.
 Quis sumptus, Leonora, tuos, quis publica dicat
 Munera, Atestinis edita principibus?
 Jam veteres superas, dives Ferraria, ludos,
 Aurea dum celeri præmia ponis equo, 90
 Effigiesque deùm, spectandaque signa per aras
 Extruis, & variis pegmata celsa locis.
 Quis rursus Venetæ miracula proferat urbis?
 Una instar magni quæ simul orbis habet.
 Una Italùm Regina, altæ pulcherrima Romæ 95
 Æmula, quæ terris, quæ dominaris aquis:
 Tu tibi vel reges cives facis. o decus, o lux
 Ausoniae, per quam libera turba sumus:
 Per quam barbaries nobis non imperat, & sol
 Exoriens nostro clarius orbe micat. 100
 Proxima sunt, Gonsaga, tuæ spectacula terræ,
 Donaque per magnos ante parata duces.

L 2

Mantua

V. 29. DIVES FERRARIA.] sane dives tum temporis, nunc fere deserta, plures domos numerat quam incolat. voyez. *Le voyage d'Italie de M. Misson* T. 2. p. 106, & *le Voyage de Berni*.
 V. 97. Tu tibi vel REGES CIVES.] voyez. *Le Voyage d'Italie de M. Misson*. T. 1. p. 195.
 O decus, o lux Ausonia, per quam Libera turba sumus.] V. Berni. Tasso *le Lettera* 27.

Mantua queis, largoque exultat Mincius ore,
 Autus spumiferum tollere ad astra caput.
 Mincius æterni sacrum geniale Maronis, 105
 Cui cedit flavo lucidus amne Meles.
 Hinc populos, Ticine, tuos spectare licebit,
 Dictaque lanigeræ mœnia pelle suis,
 Taurinosque, altasque Alpes, Pœninaque castra,
 Et Rhodanum, & ripas, magne Lemanne, tuas. 110
 Inde per immensum lati spatia bere campi,
 Ostendit sacrum mons ubi Jura nemus:

Et

V. 106. *Cui cedit flavo lucidus amne MELES.* fluvius est Ioniæ, Smyrnæ urbis mœnia alluens, ad quem natus dicitur Homerus, inde *Melesigenes* appellatus. meminit Plinius lib. 5. cap. 29. is fluvius Homeri pater habitus. Arnobius lib. 4. *Quis* (Martem prodidit) *mensibus in Arcadia tribus & decem unctum? non Mela fluminis filius?* vide Herodotum initio libelli de vita Homeri. Amasriani humos cuderunt, altera facie hunc fluvium jacentem, & Iyram tenentem; altera bene barbatum Homeri caput referentes. Barthius ad Statii lib. 3. Silv. 3.

V. 108. *Dictaque LANIGERÆ mœnia pelle suis*
 Mediolanum intellige, quod a Gallis conditum. Livius lib. 5. cap. 34. Ajunt autem cum prima urbis hujus fundamenta jacerentur, aprum esse repertum media parte lanatum. Claudianus,

*ad mœnia Gallis
 Condita, lanigera suis ostendentia pellem.*

Philelphus dec. VIII. Sat. 10.

*quid enim natura negavit
 Egrogium Insuvidus? quidquid vel terra
 vel aër,*

Aut aqua dulce tulit, dabit id tibi nomine lanam

Urbs qua magna, suo mediam designat, ab ejus

*Augurio deducta suis, qua fixit opimo
 Fundamenta solo terras celebrata per omnes.*

vide Volaterranum lib. 4. Munsterum Cosmograph. l. 2. cap. 21. *Ticinus* (cujus superiore versu meminit) hodie *Tesino*, fluvius est Insubriae clarissimus, navium patiens, ex Adula monte in Helvetiorum confinio etumpens, ac per lacum Verbanum fluens, Ticinique urbis mœnia radens, in Padum excipitur, aquas suas perspicuas immixtas aquis Padis turbidis conservans. Claudianus in sext. Honorii Consulat.

*Colla levant pulcher Ticinus & Addua
 visis.*

duas primas in *Ticinus* male corripit Philelphus dec. VIII. Sat. 10. v. 20.

V. 112. *Ostendit sacrum MONS ubi
 JURA nemus*]

mons iste *Jurassus* dicitur Straboni & Ptolemæo Gallis *le mont Jura*, seu *le mont S. Claude*, estque Gallis Lugdunensis. Vossius putat verum nomen esse

Et veteres felix custodit Claudius arces,
 Claudius æternæ conciliator opis.

Hic formidatas acies, ipsumque videbis 115

Elatum longa prosperitate ducem.

Finitimis dum bella parat, tibi que arma, virosque
 Commendans, magni jus dabit imperii.

Nimirum ingeniumque sagax miratus, & artes,
 Quæque dabis mentis plurima signa tuæ. 120

Quapropter mediis generum te deligit armis,
 Pollicitus natæ spemque, torumque suæ.

Ac velut Oenomai currus, astumque secutus,
 Eludet pacti fœdera conjugii.

Sed male ut Oenomao currus cessere, dolique, 125

L 3

Perfi-

esse *Jus*, in plurali *Jures*, ad Melamp. 171. *Varia* pro locorum diversitate tor-
 tur nomina ab Helvetiis & Germanis.
 Septentrione Rhenum usque porrigitur, & a meridie Genevam ac Brestiam provinciam attingit: ejusque pars minima. *te credo dicta*, usque ad Rhodanum fluvium extenditur, quatuor leucis infra Genevam, vide *Cæsarem* lib. 1. de Bello Gallico cap. 2. & ibi *Rhellicanum*, ac *Glareanum*.

V. 115. — *ipsumque videbis*
Elatum longa prosperitate DUCEM.]
 de Carolo Burgundione loquitur, cui Audacis cognomen. Ejus historiam, quod nemo ignorat. luculentissime scripsit promus ille condus prudentiæ civilis Phil. Cominæus,

Lex veritatis, crimini que expers Eques,
Pulchre Regum Principumque nobilis;

habuit ille Carolus nescio quid negotii occultioris cum Regibus Neapolitanis. v. *Jov. Pontanus* lib. de *Convivent.* c. 5. p. 272.

V. 121. *Mediis generum te deligit*

armis.] & tamen Calaber iste primo genitam Ludovici undecimi filiam, v. *la chronique scaniaveuse*. p. 2. 1. ubi simul videbis quam aperte, quamque vere Carolus Burgundus cum Oenomao comparetur adde *Comineum* comment. p. 164. 190. 187.

V. 125. — *OENOMAI CURRUS ASTUMQUE SECUTUS.*]

Martis ille filius fuit, Elidis & Pisæ rex; Hippodamiæ pater; qui cum ex oraculo didicisset se a genero interfectum iri, curule certamen precis proposuit, ea lege, ut filia in matrimonium victori cederet, victus mortem subiret. Tredecim igitur victis & occisis, Pelops, Tantali filius, Myrtilum aurigam precio corrupit, ut axes infirmos ac fragiles curru subjungeret Quo factO Oenomai una cum curru corruit, membrisque omnibus e ruina collisus, jamque morti vicinus. Pelopem precatuS est, ut vicem suam ulcisceretur. Quare cum Myrtilus pactum sibi perfidiæ præmium a Pelope contumeliosius exigeret, ab eo in mare præcipitatus

Perfidiae poenas sic ferus iste luet.
 Ter victus, ter jam castris exutus ab hoste,
 Postremo miseram corruet ante diem.
 Nam dejectus equo, fossaque inventus in alta,
 Obscenam turpi sanguine tinget humum. 130
 Nec jam erit, extremos funus qui curet ad ignes,
 Non lapis, incisus qui tegat ossa notis.
 Tu celsus, tu sublimis, tu victor honorem
 Accipies, tibi quem Gallia tota dabit,
 Bisque tuis referet superatos Lingonas armis, 135
 Ductaque bis pulsos signa per Helvetios:
 Præterea quantum populorum Mosa coercet,
 Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
 Atque erit is nostræ gentis vigor, omnia credi
 Ut possit justo succubuisse metu. 140
 Hic ego te, laudesque tuas, fortissime Juli,
 Non fileam, & valida prælia gesta manu.
 Quem titulis Aquiviva domus prælustribus ornat,
 Mortalesque inter, femideosque locat.

Et

rus est. Pelops deinde totam Chersonesum de suo nomine appellavit Peloponnesum, quæ nunc *Morea* dicitur. vide Hyginum.

V. 127. *Ter victus &c.*] v. *La chronique scandaleuse de Louis XI.* p. 287. 322. 330. *Olivier de la Marche* l. 2. *des Memoir.* c. 6. p. 59.

V. 129. *Fossaque inventus in alta.*] ipsum prælium vide dans *la Chronique* p. 343. inventi cadaveris historiam. p. 348. & ap. Petrum de Blarriorivo l. 6 Nanceid. sub finem. Cominæum l. 5. Comment. c. 8. *Olivier de la Marche.* p. 610.

V. 131. *Nec jam erit &c.*] paria de Decio Lactantius de mort. persecut. c. 4. *Misson voyage d'Italie* T. 2. p. 241.

V. 139. *Is nostræ gentis vigor*] erant attamen inter Italos multi perfidi ac scelerati v. Cominæus. Comm. p. 218 271. 275. 299. 307. *La chronique scandaleuse* p. 343. 348. *Olivier de la Marche.* p. 609.

V. 141. *Hic ego te laudesque tuas, fortissim. JULI, Non fileam, &c.*]

is fuit Julius Aquivivus, pater Andree Matthæi Hadriæ ducis, cæsus in prælio quondam contra Turcas. dixi de eo nonnihil ad lib. 1. El. 11. v. 23. Marullus l. 1. Epigr. 48. l. 2. Ep. 22.

V. 141. *Fortissime JULI.*] v. Jov. Pontanus Oper. T. 1. p. 426. 428.

L I B E R III.

167

Et jam militiæ moles tibi creditur omnis, 145
 Omnia sub leges allicis ipse tuas.
 Atte patrato, juvenum pulcherrime, bello,
 Tempus erat patriis dona tulisse Deis,
 Mendacisque simul factus, odiumque tyranni
 Cum prope defenso deseruisse solo. 150
 Eja age, rumpe moras, invisæque castra relinque,
 Fidaque magnanimi limina regis adi.
 Cui vel ad Oceani fines tot littora parent,
 Juraque dant sceptri Celtica regna sui.
 Hic tibi felices tædas, certosque hymenæos 155
 Expediet, tutas & simul addet opes.
 Testis erit Liger, Arvernus qui fusus ab antris
 Libera devexum per loca findit iter.
 Interea patrem, Campanaque tecta revise,
 Debitaque auspiciis, hei mihi, regna tuis, 160
 Debita, sed fatis cito jam cessura malignis,
 Evertet tantas cum ferus hostis opes.
 Dii maris Hetrusci, per quos Tyberinus, & Arnus,
 Macraque cæruleis jungitur altus aquis,
 Dum redit in patriam juvenis, tot honoribus auctus. 165
 Candida felici solvite vela noto.
 Vosque citæ puppes jussum properate per æquor:
 Fata dabunt istas sæpe iterare vias:

L 4

Nec

V. 164. MACRAQUE cæruleis jungitur altus aquis.]

Fluvius est Italiz, Liguriam ab Hetruria separans, la Magra: oritur in limite Ducatus Parmensis, deinde per Vallem Macræ, ab eo dictam, & directionem Genuensium fluens, paulo infra Serezanam in Mare Mediterraneum sese exonerat.

V. 166. Candida felici solvite vela noto.]

totus hic versus exstat apud Propertium lib. 1. El. 17. nisi quod in vulgatis legitur *choro*. vidi tamen membranas in quibus erat *noto*. nimirum hærent multa ex frequenti lectione, quæ sese nonnunquam meditantibus offerunt tanquam si essent domi nata. neque sane opus habebat Sannazarius mutuatis aliunde verbis, cui tantus eorum in mundo thesaurus.

Nec semel hos tractus, Ligurumque videbitis oras,
 Aut Vari infaustum fluminis hospitium, 170
 Vallatosque sinus scopulis, Toroëntia claustra,
 Et spartas mediis Stæchadas æquoribus:
 Denique Phocaicosque sinus, Marioque refossam
 Littus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
 Donec fatales Turonum accedere muros 175
 Permittant vestro fata sinistra duci.
 Ah Liger, ah nimium lachrymis urgente meorum,
 Qualia spectabis flumine busta tuo!
 Busta, quibus magni ponant diademata reges,
 Grataque solemniflore parentet humus. 180
 Atque aliquis Latio veniens novus hospes ab orbe,
 Portet

V. 170. *Aut VARI infaustum fluminis hospitium.*

Varus fluvius, *le Var* Gallis, *il Varo* Italis, Liguriam Italiæ regionem a Gallia Narbonensi, sive a Provincia, separat. oritur ex Acema monte in Alpibus maritimis, & prope Nicæam in comitatu Nicæensi in mare mediterraneum exoneratur. vide Strabon. lib. 4. Lucanus lib. 1.

Solvantque flavi longa statione Rutbeni, Finis & Hesperia promoti limite Varus.

ita enim recte restituit H. Grotius, pro vulgato *Milite*. hunc fluvium Ecloga pulcherrima, quæ est ordine secunda, nobilitavit poetarum Germanorum Phœnix P. Corichius Secundus ad ejus ripas deplorans patriæ suæ calamitates

V. 173. — PHOCAICOSQUE sinus, MARIOQUE refossam Littus, & antiquæ mœnia MASSILIÆ]

quæ ad hunc locum adduci possunt, jam collegit eruditissimus Rittershusius commentario ad Salvanum No.

568. & seqq. ubi multa pulcra: & complexus est peculiari libello Petrus Hendorich.

V. 173. *Marioque refossam Littus.*] insulam Rhodani intelligit, *Camargue* dictam. v. *d'Urfé* T. 1. de *l'Asirée*. l. 8. p. 232. 6. sq. *Ménage origin. de la langue Française*. p. 152. au mot *Camargue*.

V. 175. *Donec fatales TURONUM accedere muros.*]

Turones populi fuerunt Gallia Lugdunensis; quorum tractus hodie *Turonie*, *la Touraine*; urbs ipsa *Cæsarodunum*, sive *Turones*, *Tours*, ad *Ligerim* fluvium, ubi oblongo ponte lapideo jungitur. secundam in *Turones* corripit Lucanus lib. 1.

Pisones immunes subigunt sua rura; nec ultra Instabiles Turonas circumfusa castra coercent.

& Venantius Fortunatus lib. 5.

Dulce caput Turonis, velligionis apex.

Portet honoratas munus ad inferias,
 Edicat: Federice, tuorum hic meta laborum
 Hæsit. habet nostros hæc brevis urna deos.

II.

QUOD PUERITIAM EGERIT IN
 PICENTINIS,
 AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

Est Picentinos inter pulcherrima montes
 Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
 Quam super hinc cœlo surgens Cerretia rupes
 Pendet: at huic nomen Cerrea sylva dedit.
 Parte alia sacræ respondent saxa Tébennæ,
 Quique rigens Merulæ nomine gaudet apex.
 Et circum nigra late nemus accubat umbra,
 Plurima qua riguis effluit unda jugis,
 Semiferi, si vera canunt, domus horrida Fauni;
 Convectant avidæ quo sua iustra fœræ.
 Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
 Accipit immundum sima capella marem.
 Mille tori Dryadum, Satyrorum mille recessus,
 Antraque sylvicolæ grata latebra Deæ.

L 5

Vivula

De Cassandra Marchesia, illustrif-
 sima fœmina, vide notas ad Eclogam
 quintam.

V. 1. Est PICENTINOS inter pul-
 cherrima montes
 Vallis.]
 Picentini (Picentes vocat Mela lib.
 2. cap. 4.) populi Italiz in ora ma-

ris Tyrreni, inter Campanos ad
 occasum, & Lucanos ad ortum. Vi-
 dendus omnino Plinius lib. 3. cap.
 13. hodie Costa d' Amalfi, & Princi-
 pato citra, tamen si principatus etiam
 Lucania oram complectitur, caput
 regionis est Salernum,

Vivula nomen aquæ, tenuique Subuncula rivo, 1
 Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
 Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
 Deducens charo nupta novella patri,
 Adtulit indigenis secum sua munera divis,
 Imprimis docto florea ferta gregi. 20
 Grex erat Aonidum, cœtu comitata sororum
 Ipsa sui princeps Calliopea chori.
 Delius argutis carmen partitus alumnis
 Flectebat faciles ad sua plectra manus.
 Atque hic me sacro perlustravere liquore, 25
 Cura quibus nostræ prima salutis erat.
 Tum lotum media puerum statuere chorea,
 Et circumfufis obstrepuere sonis.
 Denique præcinctumque hederis, & virgine lauru,
 Ad citharam dulces edocuere modos. 30
 Tantus erat lætis avium concentus in agris,
 Ut posses ipsos dicere adesse deos.
 Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
 Atque illa festum luce habuere diem.
 Tunc ego pastorum numero, sylvestria primum 35
 Tentavi calamis sibila disparibus.
 Deductumque levi carmen modulatus in umbra,
 Innumeros pavi lata per arva greges.
 Androgeumque, Opicumque, & rustica sacra secutus,
 Commovi lachrymis mox pia saxa meis, 40
 Dum tumulum charæ, dum festinata parentis
 Fata

V. 35. Tunc ego PASTORUM nume-
 ro. &c.] ecloga illa in matris obitum, quæ
 hos decem versus intellige de Arca- ordine undecima, longe est pulcer-
 dia poëtæ nostri Italico idiomate rima. quæ de antris sequuntur & flu-
 conscripta. Androgeus & Opicus minibus, referri debent ad profana
 inter pastores non semel inducuntur. duodecimam.

Fata cano, gemitus dum, Melisee, tuos.
 Actacitas per operta vias rimatus, & antra
 Inspecto, & variis flumina nata locis.
 Mox majora vocant me numina: scilicet alti 45
 Incessere animum sacra verenda Dei,
 Sacra Dei Regisque hominum, dominique Deorum,
 Primævum sanctæ religionis opus:
 Nuncius æthereis ut venerit aliger astris,
 Dona ferens castæ virginis in gremium. 50
 Quid referam causasque ovium, lusufque canentum
 Pastorum, & Reges, Arsacis ora, tuos?
 Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
 Ardor in æquoreos mittere lina sinus,
 Fallacesque cibos vacuis includere nassis, 55
 Atque hamo undivagos sollicitare greges.
 Quandoquidem falsas descendi ego primus ad undas,
 Ausus inexpertis reddere verba fonis.
 Quid referam mollesque Elegos, miserabile carmen,
 Et superis laudes non sine thure datas? 60
 Quæque aliis lusi numeris, dum seria tracto,
 Dum spargo varios per mea dicta sales.
 Multaque præterea, dilectæ grata puellæ,
 Adscisco antiquis rursus Hetrulca modis.

Ut

V. 51. *Quid referam causasque ovium, lusufque canentum Pastorum, & REGES, ARSACIS ORA tuos?*
 Non capio hunc locum, jam enim supra de Arcadia sua egerat, cujus argumentum bucolicum est. sed hic videtur loqui de alio quodam opere, & quidem notissimo, cujus scilicet fuerit in Parthorum regno, aut in Persia, nam hæc sæpe confunduntur. Et tamen omnes illi qui Ita-

licorum scriptorum indices, sive tu mavis bibliothecas, nobis confecerunt, verbum nullum hac de re faciunt. quapropter adducor ut credam, quicquid tandem operis fuerit, calamitosi istius temporis fato intercidisse. Quod accidisse scimus Eclogis piscatoriis, quas decem scripserat Sannazarius: nos autem non nisi quinque habemus superstites, nam *Salices* huc non pertinent.

Ut fileam nunc impensos tot regibus annos, 69
 Tot data belligeræ tempora militiæ:
 Ut fileam vexata malis mea corpora morbis,
 Vixque Machaonia restituenda manu.
 Adde graves populique fugas, procerumque ruinas,
 Inflicta & miseris urbibus exilia. 70
 Ipse per infestos tecum, Federice, labores
 Multa adii terra, multa pericla mari.
 Tuscorumque vadis, Ligurumque exercitus undis,
 Postremo littus Massiliense subii.
 Jam Rhodanum, Volcasque feros, Vocontiaque arva 75
 Legimus, & fines, Belgica terra, tuos.
 Bisque pruinotas cursu superavimus Alpes:
 Bis metas magni vidimus Oceani.
 Atque hic te tandem deflevimus, optime Regum,
 Quantum Hecube natos fleverat ipsa suos; 80
 Quantum discissis fratres Cassandra capillis,
 Andromacheque sui dum legit ossa viri.
 O fatum infelix, o fors male fida, quid illic
 Egimus? o tristi merfa carina loco.
 Cum nullum interea frugis genus imbre, vel æstu 85
 Redderet ingenio Musa vocata meo.
 Et jam miramur, longo si pressa labore
 Amisit vires parvula vena suas?
 Ipse deum simul, atque hominum celebrator Homerus
 Deficeret: nedum segnis, inersque lyra. 90
 Deficeret pater ipse, & carminis autor Apollo,
 Pegasidum sacras qui tenet unus aquas.
 Ergo, tanta meæ cum sint dispendia vitæ

Facta

V. 70. EXILIA.] credo *exitia*, v. *il Tomasi nella vita di Cesare Borgia* p. 215. 199.

V. 74. POSTREMO.] v. *il Tomasi nella vita del Duca Valentino.* p. 211 sq.

Facta, potes nostram quisque dolere vicem,
 Quod non ingenio, quod non profecimus arte, 95
 Quod mea sit longo mens prope victa situ:
 Quod mala subrepens imos ceu peitis in artus
 Intruerit, fracto corpore, segnicies;
 Nec pote jam lapsæ studium revocare juventæ,
 Ingenii cum sit tanta ruina mei. 100
 Tu saltem, bona posteritas, ignosce dolori,
 Qui facit, ut spreto sit mea fama loco:
 Musarum spolierque bonis, & nomine claro
 Vatis, & hæc ultro credar habere mala.
 Prosit, amicitiaë sanctum per sæcula nomen 105
 Servasse, & firmam regibus usque fidem.
 Vosque vel ignavo, vel tardo parcite, amici,
 Cui natura suas dura negarit opes;
 Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
 Et caream invisæ crimine avaritiæ. 110
 Tu quoque vel fessæ testis, Cassandra, senectæ,
 Quam manet arbitrium funeris omne mei,
 Compositos tumulo cineres, atque ossa piato:
 Neu pigeat vati solvere iusta tuo.
 Parce tamen scisso seu me, mea vita, capillo, 115
 Sive: sed heu prohibet dicere plura dolor.

V. 105. PROSIT.] v. Cicero Orat. pto Flacco. c. 40. p. 200.

V. 106. Firmam REGIBUS usque
 [sic.] non erat hoc leve, nam mul-

ti, & quidem potentissimi, vacilla-
 bant. v. il Tomasi nella vita del Va-
 lentino p. 208.

III.

DEOS NEMORUM

INVOCAT

IN EXTRUENDA DOMO.

Dii nemorum salvete; ego vos de rupe propinqua,
 De summis patriæ mœnibus aspicio:
 Aspicio, venerorque; cavæ mihi plaudite valles,
 Garrula vicinis perstrepat aura jugis.
 Vos quoque perque focos felicia dicite cives
 Verba, per intactas flore decente vias.
 Victima solennes eat inspectanda per aras:
 Turbaque Palladia fronde revincta comas.
 Mosque ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
 Exterior forda cum bove taurus aret. 10
 Ac prius infosso tectum quam cingere sulco
 Incipimus, justos thure piate Deos.
 Nulla per obductum decurrant nubila cœlum:
 Candidaque augustum concinat omen avis.
 Exsurgat paries, ventos qui pellat, & imbres, 15
 Qui multa circum luce serenus eat.
 Adsit dispositis series concinna columnis,

Quæ-

Hanc elegiam, ut liquet e fine, | celebris ea tempestate jurisconsultus,
 scripsit poëta jam ab exilio redux. | ut me docuit Valentinus Odoricus
 Est autem capienda de domo quam | commentario in tertium de Partu
 extrui fecit in ipsa urbe, non de | Virginis librum.
 villa Mergillina. hanc domum ha- | V. 10. EXTERIOR &c.] v. Ser-
 buit postea Marius ob Alto Mari, | vius ad IV. Aen. 212. ad V. 755.

Quæque ornet medias crebra fenestra fores.
 Ipse biceps primo custos in limine Janus
 Occurrat lætis obuius hospitibus. 20
 Protinus a dextra sacræ, mea turba, sorores
 Cingant virgineis atria prima choris.
 A læva nitidis stratum Pythona sagittis
 Miretur posita Cynthius ipse lyra.
 Edibus in mediis parvi sinus amphitheatri, 25
 Visendas Regum præbeat historias.
 Ac primum triplici sese defendat ab hoste
 Fernandus rapido jam metuendus equo.
 Alfonsusque pharetratas, dira agmina, gentes
 Cogat Hydruntinis cedere littoribus. 30
 Tum juvenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
 Alpinos adigat linquere castra duces.
 Postremo Federicus, avito lætus honore,
 Dalmaticas grandi classe refringat opes.
 Infestosque Deos, metuendaque jura minatus, 35
 Indicat nato bella gerenda suo.
 Hic bene conveniens membris variantibus ordo
 Adspiciat celebres e regione situs.
 Exædræ, Xistique, Tablinum, Hypocausta, Diætæ,
 Et quæ privatis usibus apta velim. 40
 Atque aliæ occasus, aliæ vertantur in ortus,
 Quæque habeant Borean, quæque inhibere Notum.
 Jungantur longis quadrata, obliqua rotundis:
 Et capiat structos plurima cella toros.
 O studiis placitura meis, o mille per artes 45
 Ocia Pieriis nostra juvanda modis:
 Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu,
 Dum veniat fatis mitior hora meis.
 Viximus ærumnas inter, lachrymosaque Regum
 Funera:

176 ELEGIARUM LIBER III.

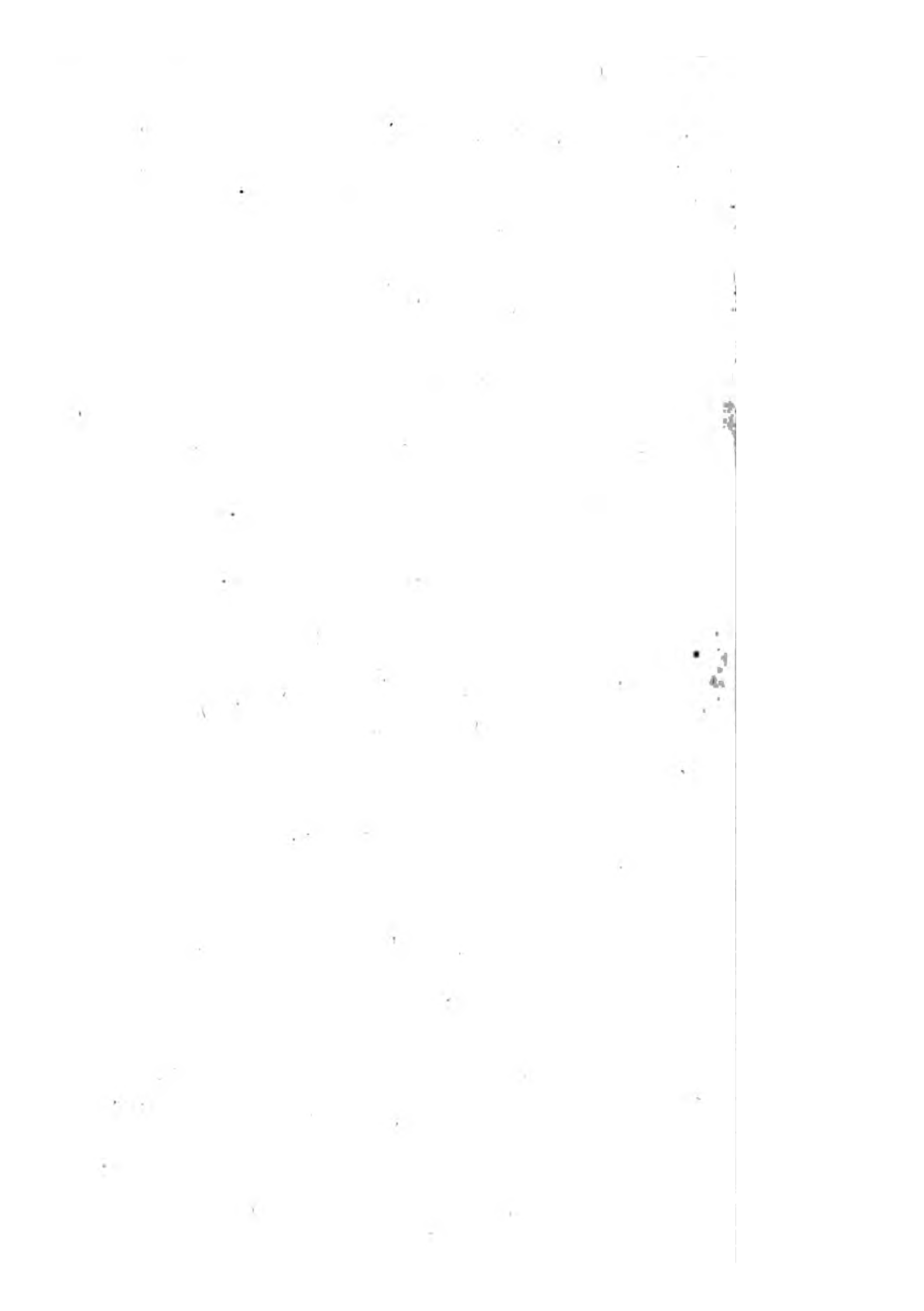
Funera: nunc patria jam licet urbe frui:
Ut quod tot curæ, tot detraxere labores,
Restituat vati Parthenopea suo.

F I N I S.

ACTI

**ACTII SYNCERI
SANNAZARII
EPIGRAMMATA.**

M

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 EPIGRAMMATON

LIBER PRIMUS.

I.

AD FEDERICUM REGEM.

Scribendi studium mihi tu, Federice, dedi-
 didisti,
 Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
 Ecce suburbanum rus, & nova prædia donas:
 Fecisti vatem, nunc facis agricolam.

EPIGRAMMATON.] quid ex his libris sublatum voluerint censes Pontifici vide in primo indice Expurgatorio. p. 449.
 matum Sannazarii apud Menagium Ant. Bajul. p. 337.
 SUBURBANUM RUS & nova prædia.] villam Mergillinam intellige, de qua dictum sæpius.

II.

AD VILLAM MERGILLINAM.

Rupis o sacræ, pelagique custos,
 Villa, Nympharum domus, & propinquæ
 M 2 Doridos,

180 EPIGRAMMATON

Doridos, Regum decus una quondam,
Delitiæque,

Nunc meis tantum requies canœnis,
Urbis invisâs quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ

Linquimus æstus:

Tu mihi solos nemorum recessus
Das, & hærenteis per opaca laurus
Saxa: tu fonteis, Aganippidumque
Antra recludis.

Nam simul tete repeto, tuasque
Sedulus mecum veneror Napæas:
Colle, Mergillina, tuo repente
Pegasis unda

Effluit, de qua chorus ipse Phœbi,
Et chori Phœbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi jam canenti
Ducere rivos.

Ergo tu nobis Helicon, & udæ
Phocidos saltus, hederisque opacum
Thespiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.

I puer, blandi comitem laboris
Affer e prima citharam columna,
Affer & flores, procul omnis a me
Cura recedat.

Principis nostri decus, atque laudes
Fama, per latas spaciata terras,
Evehat, qua Sol oriens, cadensque
Frena retorquet;

Quaque non notos populos, & urbeis
Damnât æternis Helice pruinis,
Quaque ferventis, cumulos arenæ,

35
Dissipat

Diffipat Auster.

Ille crescenteis veneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum

Nomen avorum,

40

Contulit larga numerosa dextra
Dona, & ignavæ stimulos juventæ
Addidit, sylvas, & amica Musis
Ocia præbens.

III.

C A L E N D Æ M A I I.

Majus adest, da ferta puer: sic sancta vetustas
Initituit, prisca sic docuere patres.

Junge hederam violis, myrtum subtexe ligustris,
Alba verecundis lilia pinge rosis.

Fundat inexhaustos mihi decolor Indus odores: 5
Et fluat Assyrio sparsa liquore coma.

Grandia fumoso spument crystalla Lyæo:
Et bibat in calices lapsa corona meos.

Post obitum non ulla mihi carchesia ponet
Æacus. Infernis non viret uva jugis. 10

Heu vanum mortale genus, quid gaudia differs?
Falle diem: mediis mors venit atra jocis.

IV.

IN TUMULUM LADISLAI REGIS

Miraris niveis pendentia saxa columnis
 Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo
 Quid si animos, roburque ducis, præclaraque nosse
 Pectora, & invictas dura per arma manus?
 Hic Capitolinis dejecit sedibus hostem:
 Bisque triumphata victor ab urbe redit:
 Italiamque omnem bello concussit, & armis:
 Intulit Hetrusco signa tremenda mari.
 Neve foret Latio tantum diademate felix,
 Ante suos vidit Gallica sceptrâ pedes. 10
 Cumque rebellantem pressisset pontibus Arnum,
 Mors vetuit sextam claudere Olympiadem,
 I nunc, regna para, fastusque attolle superbos:
 Mors etiam magnos obruit atra Deos.

In Tumulum Ladislai Regis.] Mausoleum illud Regis Ladislai Neapoli est in ecclesia S. Joannis de carbonaria PP. Augustinianorum. Mabillon. Itiner. Ital. p. 112. Hic est ille Ladislaus Caroli tertii F. qui hæredem regni reliquit sororem suam, celebrem illam Joannem, de qua pleni historicorum ejus temporis libri. de Ladislao multa habet in Historia sua Mediolanensi Bernardinus Corius. Ladislaus fuit animo egregie grato quam in rem videri debet Jov. Pontanus lib. de Liberalit. c. 32. p. 210. non tamen erga uxorem suam Beatricem; quam soluto matrimonio indignis modis vexavit. v. *il Tomasi nella vita de ce-*

sare Borgia p. 257. sp. Veneno fuit tentatus in adolescentia, sed insutus aliquoties molorum recens occisorum ventribus superavit periculum. il Tomasi nella vita del Borgia. p. 358. perit in Venere, una cum puella, quam compresserat, medici Florentini filia, idque virtute strophii odorati malo veneno infecti: quo strophio genitalia sibi exterferant. v. Le Sieur de Montagne II. des Essais. 33. p. 719. ed. min. de Joanna vide Sabellicum Ennead. 13. lib. 8. Mabillon Itiner. Ital. p. 119. Sweetium delic. orb. Christ. p. 98. Marullum Poëm. p. 104.

Mors etiam magnos &c.) v. Chevreau Oeuvres Mel. 281.

V.

AD FEDERICUM REGEM.

Clausa quod effossis erumpunt ossa sepulchris,
 Et referant veteres putria saxa rogos.
 Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
 Vivere, & ad nutus umbra vocata venit.
 Utque decet, longo mansuras tempore sedes 5
 Spondent, & regnis ocia læta tuis.
 Quæque diu ambiguis tecum fortuna vagata est
 Passibus, hic certa stat bene nixa rota.
 Sume animos, Federice: tuis hic meta periclis
 Hæret: habent manes, & pia busta fidem. 10

VI.

AD NINAM.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
 Sed tantum mihi basiationes:
 Non quas dent bene filiæ parenti,
 Nec quas dent bene fratribus sorores:
 Sed quas nupta rogata det marito, 5
 Et quas det juveni puella charo.
 Juvat me mora longa basiorum,
 Ne me tam cito deserat voluptas.
 Nolo marmora muta, nolo pictos
 Dearum, Nina, basiare vultus: 10
 Sed totam cupio tenere linguam,
 Infertam humidulis meis labellis,
 Hanc & sugere, morsunculasque

184 EPIGRAMMATON

Molles adjicere, & columbulorum
 In morem, teneros inire lusus, 1
 Ac blandum simul excitare murmur.
 Hæc sunt suavia dulciora melle
 Hyblæo, & Siculæ liquore cannæ.
 Hæc sola ambrosiæque nectarisque
 Succos fundere, sola habere possunt. 20
 Quæ si contigerint mihi, tuisque
 Admovere finas manum papillis:
 Quis tunc divitias, quis aurum, & omneis
 Affis me putet æstimare reges?
 Jam non maluerim mihi beatas 25
 Auroræ, Venerisque habere nocteis:
 Non Hebes thalamos beatiore:
 Non, si deserat hæc suum maritum:
 Non, si me roget usquequaque: non, si
 Æternam mihi spondeat juventam. 30

VII.

DE NATALI ALTILII VATIS.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
 Cui rite Altilius fundit in igne merum:
 Accipe servatos hyberno frigore flores,
 Quæque madent Siculis annua liba favis.
 Quandoquidem magnum Latio, rarumque dedisti 5
 Pignus, & Aoniis non leve nomen aquis:
 At tu, sic tristeis nunquam experiare tenebras,
 Sic Phœbi nitido semper honore mices:
 Fausta, precor, longos tamen expectata per annos,
 Altilioque tuo concolor usque redi. 10

AD

VIII.

AD FEDERICUM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum vitibus uvas
 Mittimus, o regni gloria, honosque tui.
 Præla vacant, riget omnis ager, spumantia tandem
 Musta silent, mensis est tamen uva tuis.
 Jam pater Autumnus vernantia lilia mittet, §
 Talia si medio frigore bruma dedit.

Ejusdem argumenti est Epigram- | mile quid apud Martialem legisse
 ma 33, itidem ad Fredericum Re- | memini. v. Weitzius ad Horat. p.
 gem scriptum. de hybernis rosas si- | 216. Florus. 2. 8. 9.

IX.

DE EXPEDITIONE ALFONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
 Dixerunt vates: credite, vera canunt.
 Scilicet Alfonso Turcas in bella trahentem
 Exspectas fatis, anxia Roma, tuis.
 Pone merum, vincet, sed te meliora manebunt §
 Imperia, Alfonso principe major eris.

Venturos olim Romana ad mœnia | lia expulit, videri debet Pontanus
 TURCAS.] | in præfatione librorum de Fortitu-
 de hac Alfonso expeditione, qua | dine. Florus 2. 4. 3,
 Turcas Hydruntæ omnique adeo Ita-

X.

IN TUMULUM LAURÆ PUELLÆ

Et lachrymas etiam superi tibi, Laura, dedissent
 Fas etiam superos si lachrymare foret.
 Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
 Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
 Sed quamvis homines tangant tua fata, Deosque:
 Nulli flebilior, quam mihi, vita, jaces.
 Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras,
 Et datur Elyfium sic habitare nemus.

XI.

DE PARTU NISÆÆ, CHARITÆ
CONJUGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas,
 Scinditur incerta seditione polus.
 Pierides puerum, Charites optare puellam:
 His Venus, ast illis docta Minerva favet.
 Astat amans Veneri Mavors, Phœbusque Minervæ:
 Magnanimusque æqua Juppiter auræ sedet:
 Cum subito aurato surgit puer improbus arcu,
 Et cœlum notis territat omne minis.
 Assensere metu superi. pater ipse Deorum
 Risit, & Aonias jussit abire Deas.
 Exsultat palma Venus, & nascente puella
 Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

XII.

AD FEDERICUM REGEM.

Edicto nuper cum tu, Rex magne, caveres,
 Audaci ne quis stringeret arma manu:
 Deposuisse tuum vel primus diceris ensen,
 Et monstrasse palam primus inerme latus.
 Quid majus populifve tuis, Federice, vel urbi
 Accidere huic nostræ per tua dona potest?
 Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
 Contigit exemplis vivere posse tuis.
 Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
 Imperium, cum Rex, quod jubet, ipse facit. 10

PUBLICA nimirum &c.] Laudat Loecenium ad Corn. Nepotem. 17.
 hos versus Mich. Piccartus dec. 12. 4. 3.
 Obl. c. 1. quem videre debes, &

XIII.

DE EMENDATIONE CATULLI, AD JOVIANUM.

Doctus ab Elyfia redeat si valle Catullus,
 Ingratosque trahat Lesbia sola choros:

Non

DE EMENDATIONE CATULLI AD JOVIANUM.] Catulli carminum exemplar, pessime acceptum, repertum est primum anno c10 ccccxxv, ut didici ex præclaræ eruditionis viro Andr. Schotto, lib. 2. Observ. cap. 16. id autem cum esset valde mutilum, multisque hiatibus deforme, omnes illas lacunas de suo supplevit Joan. Jovianus Pontanus, nimis profecto hac parte liberalis. vide po-

litissimum Mureti commentarium ad Catull. Epig. 1. Pontanus in alieno opere tantum sibi permiseras, ut, qua non probaret ipse, deleret, sua poneret &c. Ach. Stadius ad Catullum p. 275. Scaliger in Catullum p. 5. Herm. Barbarus Castig. in Flin. xiv. 12. — tale mangonium in Dracontio exercuit Eugenius secundus v. epistolam Goldasti Dracontio Weitziano præfixam.

Non tam mendosi mœrebit damna libelli,
 Gestiet officio quam, Joviane, tuo.
 Ille tibi amplexus, atque oscula grata referret,
 Mallet & hos numeros, quam meminisse suos.

XIV.

DE BORGIA, ALEXANDRI PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos jactarat cornibus urfos,
 In latebras taurus concitus ecce fugit.
 Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
 Cingitur, & notis vix bene fidit aquis.
 Terruerat monteis mugitibus: obvia nunc est,
 Et facilis cuivis præda sine arte capi.
 Sed tamen id magnum, nuper potuisse vel urfos
 Sternere, nunc omneis posse timere feras.
 Ne tibi, Roma, novæ desint spectacula pompæ,
 Amphitheatrales reddit arena jocos.

De BORGIA &c.] v. il Tomasi p. 409. sqq. | *tiarum ap. eundem p. 158. sqq.*
AD EUNDEM.] v. il Tomasi p. 402. sqq. originem harum inimici- | *usque ad 173. p. 354. 360. sqq.*
 | *usque ad p. 379. p. 382. sqq. p. 385. sqq.*

XV.

AD EUNDEM DUM AB URSINIS
PREMERETUR.

Otaure, præsens qui fugis periculum
 (Nam te nec odio, tædiove tam bonas

Sprc-

Non semel in his libris dicendum | teritis tamen si quæ sunt notiora.
 erit de Alexandro VI, Cæsare, Lu- | scriptum est hoc epigramma cum se-
 cretia, totaque familia Borgia, præ- | quente, cum Borgia etiamnum ex-
 get

Sprevisse sylvas, tam bonos putem lacus)

Dic,

græ debilis ex eodem veneno, quo pater perierat v. *Tomasi* p. 394. sq. sed non frustra metuens irritam tot atrocissimis facinoribus Urbarum vindictam, in molem Hadriani profugisset, permittente id *Ho. 111.* Historiam ipsam satis accurate ac diligenter exponit *Thomæ* in vita Ducis Valentiniani, sive Cæsaris Borgiæ, & Sabellicus *Isnead 111. lib. 2.* quanquam breviter. Eum vero quod taurum vocet nos, allusio est ad insignia gentis Borgiæ, sic alibi hoc ipso libro,

*Europæ Tyrio quondam sedisse in veno
Quis neget? Hispano Julia vecta bo-
ve est, &c.*

hic cum Joannem Baptistam Ferrarium, episcopum Mutinensem, veneno sustulissent Borgiæ. v. *il Tomasi* p. 155. sq. eo quod ingentem per scelera & fraudes pecuniæ vim libi acquisivisset, cui inhiabant illi, sparsum est Romæ hoc distichon,

*Janus in hac Baptista jacet Ferrarius
vna:
Terra habuit corpus, Bos bona, Styx
animam.*

sed audire est operæ pretium Herculem Strozzam, poetam non ignobilem, in epicedio, quo iusta fecit Cæsari: quanquam, ut hoc obiter addam, carmen illud plenum est viciatissimæ adulationis, & cujus merito ipsum pudere debuisset. Jupiter inducitur loquens, a cuius cum Niobe concubitu repetitur gentis Borgiæ origo:

*Quæ pins auriferis nbi montibus exiit
Astris,
Captivosque Deos, captivæque regna re-
demis,*

*Velivolusque alio freta sanguine tinxit
Iberus,
Hi primas iniere acies, atque hoste sub-
acto
Setabis est illis repetita, bovisque ju-
bentis
Effigem auratis pinxerunt cornibus, ut se
A me principium deducere, & Italo ab
orbe
Proferrent, memores patria memoresque
parentis.
At bove cum caso facerent crebra orgia
nobis,
Post bovis orgia gens hæc dicta Bœrgia,
demum
Borgia: idemque manet, summoque ma-
nebit honore
Nomen, erunt nostris dum fixa penatibus
astra.*

i nunc, & mirare Phalarin, Busirin, Neronem, & id genus portenta præcones suos invenisse: cum non defuerint qui Cæsarem Borgiam tantum non divinis affecerint honoribus, illum inquam Cæsarem Borgiam, quo post homines natos non exitit crudelius monstrum, fuit tamen & alter poëta, Franciscus Sphærus, qui res ejus gestas ingenti opere Latino celebravit, ut auctor est Lilius Gyraldus. o prostitutas Parnassi virgines! sed nec hodie deest talium scarabæorum benigna seges. versus isti *rx. epigr. 15.*

*— ubi salicæ & omnibus
Eheu juvenca præserenda pascuit?
Juvenca solos quæ relicta ad aggeres
Padi sonantis, heu malum sororibus
Omen, dolentes inter orba populos
Te te requirit, te reslagitans suum
Implet querelis nemus, & usque mugiens
Modo huc, modo illuc, furit amore per-
dita, &c.*

isti inquam versus ad Lucretiam sunt referendi, Cæsaris sororem, quæ nupserat

Dic, quis propinqua nubibus tibi juga
 Molestus invidet? juga illa jam tuis
 Sudata cornibus, tuisque præliis
 Devicta! quis saltus, & annium uberes
 Curfus, torosque marginum virentium?
 Quis uda rivis prata? quis recondita
 Nemora? quis umbras sibilantium arborum
 Male advocatus abstulit tibi Deus?
 Non amplius videbis, ah miser, miser,
 Amata regna, non videbis amplius
 Tuos amores, non licebit, heu tibi
 Posthac cubanti sub genistulis tuis,
 Mollive fulto niveum amaraco latus,
 Audire voces ruminantium gregum,
 Meridianum non inire somnulum.
 Quæ nunc adibis tesqua? quæ petes loca,
 Miselle taure? quas subibis ilices?
 Ubi myricæ? ubi virentis arbuti

Jucunda

ferat paulo ante Alfonso Estensi Ferrariz Duci Jo. Burchardus Diar. p. 75. 76. 79. 86. sed de Lucretia tacere satius est, quam loqui. *Bubulcus* ipsum Alfonso denotare videtur. quæ de *Amphitheatralibus jociis* dicuntur, intellige de taurorum urforumque certaminibus, de quibus multa multi. Lucretia primus nuptiis maritum habuit Joannem Sfortiam Pisauri dominum v. *il Tomasi, nella vita di Cesare Borgia*. p. 53. 147. post convictum quatuor annorum dissoluto matrimonio ob causas Pontifici notas facta est potestas utriusque, si vellent prospicerent sibi de alia conditione. quod & brevi factum fuit. idem *ibid.* p. 180. nuptum enim Alfonso Arragonio regis Frederici ex fratre nepoti. idem *ibid.* p. 204.

228. sqq. (est hic locus notabilis ob honores insolitos Lucretiz a Patre Alexandro concessos) 232. 233. deinde Alphonfus non uno modo nefarie est trucidatus jussu Cæsaris. *ibid.* p. 272. sqq. erat autem tertius Lucretiz maritus, non secundus, *ibid.* p. 275. postea nuptum Alfonso Estensi Herculis Ferrariz Ducis filio primogenito, pompa plusquam Regia & luxu inaudito. *il Tomasi* p. 321. sq. usque ad p. 328. Lucretiz Laudes *Ariosto* XLII. *del Furioso*. 83. Bembo III. Epist. 14. & Carm. p. 142. sqq. duo elegantia Epigrammata in Alexandrum VI. & filium Cæsarem habet Janus Donza lib. 2. Salinar. Epigr. 31. 32. v. Jovius. l. 4. Elog. p. 130. sqq.

L I B E R I.

191

unda fedes? ubi salicta, & omnibus
 tu juvenca præferenda pascuis?
 mica, solos quæ relicta ad aggeres
 di sonantis, heu malum fororibus
 25
 men, dolentis inter orba populos
 te requirit, te reflagitans suum,
 plet querelis nemus, & usque mugiens
 do huc, modo illuc furit, amore perdita:
 30
 nia peragrat arva, lustrat omnia,
 m qua bisulcæ signa cernat unguæ:
 ærit per alta montium cacumina,
 ærit per ima vallium cubilia,
 mor locorum, non tamen sui memor:
 35
 mane primo, te rubente vespero
 get: nec illam Luna cum recurreret
 elo, nec atræ noctis alma sidera
 dere dormientem. abire flumina,
 ire solem, abire cernit omnia,
 40
 ipsa mæstam sola non abit domum,
 mi recumbens strata sub nudo æthere.
 nec & puellæ nemorum, & ipse corniger
 lvanus aspicit, hanc bubulcus intuens,
 ster bubulcus, nec juvare eam valens,
 45
 ntum, quod unicum in malis refugium habet.
 spirat, ingemit, deum invocat fidem,
 tus urfis, quod coëgerint procul
 ire sylvis albulum juvenculum,
 tam venustam clamitare buculam.

IN

XVI.

IN GEMMAM SUAM.

Hæc, mihi quæ roseos jussit sordere hyacinthos
 Et nitet articulis unica gemma meis,
 Cujus in exiguo ductor stat Troicus orbe,
 Anchisesque senex, Ascaniusque puer:
 Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,
 Et vili latuit semisepulta solo.
 Tu tamen obrueras, nec te, Sinuessâ, pudebat
 Hoc decus heu terris occuluisse tuis.
 Scilicet Æneam natumque, patremque gerentem,
 Ignibus ereptos obrueresque Deos?
 Parcere debueras, cui jam pia flamma pepercit,
 Nec te tam turpi dedecorare nota.
 Et dubitem Belgasque feros, rigidosque Britannos
 Hac comite, ignotos & penetrare sinus;
 Hæc est Iliacos pietas spectata per igneis,
 Cum verita est profugos lædere flamma deos.

XVII.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obvia Martem,
 Distrinxit teneram fibula adunca manum.
 Sensit, & ante Jovem ridens ait æmula Pallas:
 Bella iterum gessit cum Diomede soror.

Videndus Statius cui partem noster
 debet l. 3. Theb. v. 294.

*Bella iterum gessit cum DIOMEDE
 soror.]*

Diomedes Tydei F. Rex Ætoliz,
 post Achillem & Ajacem Telamo-

nium Græcorum fortissimus, Vene-
 rem dextra manu, dum Æneam pro-
 tegere vellet, vulneravit, fabula est
 apud Homerum lib. 5. Iliados. ip-
 se Diomedes apud Maronem lib. 11.
 Æncid.

Ha

*Hæc adeo ex illo mihi jam speranda fuerunt
Tempore, cum ferro cælestia corpora de-
mens
Appui, & Veneris violavi vulnere dex-
tram.*

Ovidius, postquam amicam suam
pulsasset, Amor. lib. 1. El. 7.

*Pessima Tydides scelerum monumenta re-
liquit,
Ille Deam primus perculit; alter ego.*

XVIII.

DE ENDYMIONE, ET LUNA.

Spreverat hirsutus pascentem Pana capellas
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam nivæ conspexit munera lanæ,
Posthabuit notas Endymionis oveis.
Qui simul ac tristeis somno inclinaret ocellos,
Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

De Lunæ & Panos amoribus ve-
tus est fabula. Virgilius lib. 3.
Georg.

*Muneri sic niveo lana (si credere dig-
num est)
Pan Deus Arcadia captam te, Luna,
sefellit,
In nemora alta vocans: nec tu asperna-
to vocantem.*

Servius dicit, non Panos id fuisse
facinus, sed Endymionis. errat au-
tem largiter, & recte refutatur a
Ludovico de la Cerda. melius Pro-
bus: Pan Mercurii filius cum Lunam
concupisset, & haberet optimum pecus:
poscente ea partem pecoris pro concubi-
tu, dicitur pollicitus, & duas partes
fecisse gregum, quarum alteram candi-
diorum, sed lana crassioris. Lunam,
deceptam candore, deterris pecus abdu-

xisse. Junius autem Phylargyrius:
*Pan cum Luna amore flagraret ut
illi formosus videretur, niveis vellere-
bus se circumdedit, atque ita eam ad-
rem venerem illexit. Hujus opinionis
auctor est Nicander, nec poterat esse
nisi Græcus, Macrobius lib. 5. Sa-
turni, c. 22. apud Virgilium Pan ni-
veo lana munere Lunam illexisse per-
hibetur, in nemora alta vocans: Mu-
nere sic niveo lana, si credere dignum
est, & reliqua. in hoc loco Valerius
Probus, vir perfectissimus, notat, nes-
cire se hanc historiam, sive fabulam,
quo referat auctore. quod tantum virum
fuisse miror. Nam Nicander hujus est
auctor historia, poeta, quem Didymus
grammaticorum omnium, quique sine
quique fuerint instructissimus, fabulo-
sum vocat. Quod sciens Virgilius ad-
jecit, si credere dignum est: adeo se
fabuloso usum auctore fatetur.*

XIX.

DE FERDINANDO JUNIORE.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra,
 Cum prope latranteis sensit adesse canes.
 Mox juvenem superis similem, divinaque tela
 Conspiciens, trepido sic movet ora sono:
 Seu Mars, sive alto Phæbus descendis Olympo,
 Jam, jam linquo omneis te veniente feras.

XX.

DE POGGIO FLORENTINO
HISTORICO.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem,
 Nec malus est civis, nec bonus historicus.

DE POGGIO FLORENTINO HISTORICO.] Lepidissimum plane epigramma, nec tamen sine aculeo. Joannis Francisci Poggii vitam, mores, studia, libros, diligentissime congesserunt G. J. Vossius lib. 3. de Historicis Latinis cap. 5. (vide ibidem Elogium Leonardi Bruni Aretini ubi de hac Historia Florentina quædam) & Mart. Hankius lib. 2. de Scriptibus Rerum Romanarum Part. 2. cap. 10. cap. 10. quos exscribere nimis foret tædiosum. videndus M. A. Sabellicus in Dialogo de Latina Lingua reparatione, p. 110. b. Erasmus noster lib. 7. Epist. 3. & in Dialogo Ciceroniano, de repertis a Pog-

gio Ciceronis octo orationibus, Quintiliano, Columella, Asconii fragmentis, parte Lucretii &c. Vide Menagii antibajuletum p. 45. & seqq. de inimicitis, quas nimis acres inter se exercuerunt Poggius & Vallæ Philelphum. Epist. lib. 10. p. 127. Versa; Vossium de Histor. Latinis l. 3. c. 5. in Ambrosio Camaldulensi, p. 508. Erasmus l. 7. Epist. 3. p. 269. Jovium Elog. Doct. p. 16. etiam Valerii Flacci Agonautica primus eruit. v. Fabricius in Terent. p. 29. b. Poggii Epitaphium est apud Sweetium Delic. Orb. Christ. p. 48.

XXI.

DE BARTH. PLATINA.

Ingenia, & mores, vitasque, obitusque notasse
 Pontificum, argutæ lex fuit historiæ.
 Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ:
 Hoc, Platina, est ipsos pascere Pontifices.

DE BARTH. PLATINA.] Bartholomæo fuisse Platinae prænomen scribit magnus Vossius: alii Baptistam vocant. Bartholomæum planissime Sabellicus Enn. 10. lib. 7. multa vir ille scripsit, sed innotuit præcipue celebri illo opere de Vitis Pontificum. quo jam pridem edito, mirum est hominem tanti nominis a minimum appulisse ad commentandum de re culinaria, nam hujus argumenti sunt libri *de Honestâ voluptate*, vide J. Douzam l. Salinar. Epigr. 20. Arcestratus poeta γαστρονομίας conscripsit, quod in opere con- gesserat quicquid ipse deliciarum repererat usquam, aut viderat, orbem

terrarum abdominis gratia lustrans. Junius l. 5. animadv. c. 4. Vossius de Poët. Græc. p. 85. de Hippolochi epistolis convivalibus v. Athenæus l. 4. c. 1. p. 128. Platinae libros Culinarios ut rem indignam in qua vir gravis & doctus ullam operam infunderet multi deserunt. v. *il Boccalini cent. 1. Ragg. 44. cent. 2. Ragg. 14. p. 104.* merito itaque ridetur a Sincero nostro. de ærumnis Platinae sub Paulo 11. eruditus omnibus infestissimo, vide G. J. Vossium lib. 3. de Historicis Latinis cap. 7. & Oct. Ferrarium Prolusione nona: sed ante omnes ipsam Platinam in vita Pauli 11.

XXII.

DE PACE POST ALEXANDRI SEXTI MORTEM.

Dic unde, Alesto, pax hæc effulsit, & unde
 Tam subito reticent prælia? Sextus obit.

XXIII.

DE DIANA, ET FERD. II.

Errabat Diana suis immixta puellis,
 Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis,
 N 2 Atque

Atque ait: huc Nymphæ concedite, namque propi
 Qui regat in sævas certius arma feras. (qua

XXIV.

DE MANE, ET VESPERE.

Sol jubet exoriens Faunos, Dryadasque puellas
 Quærere, & herbofo ducere monte choros.
 Declivis, vitreas suadet descendere ad undas,
 Doridaque, & lufus, o Galatea, tuos.
 Causa patet: quia, sublimeis cum tendit in arces,
 Nos quoque per saltus, & juga summa rapit.
 Cum vero Hesperios petit imæ Tethyos amneis,
 Exemplo ad fonteis nos vocat ipse suo.
 Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
 Ardua, cæruleis vespere gaudet aquis. 10

XXV.

DE VULTURNO, ET PUERO REGIO.

Miramur tacitis Vulturum currere lymphis,
 Et tardos dura compede ferre pedes?

Al

*Miramur tacitis VULTURNUM cur-
 vere lymphis.]*
 Vulturum fluvius est Campaniæ, in
 Samnio oriens apud fines Atinæ,
 per Venafum, Telesiam & Capuam
 in mare Tyrrhenum ad Vulturum
 urbem decurrens, Calore & Sabba-
 to acceptis, hodie Voltorno, & Fiume
 di Capoa. Statius lib. 4. Sylv. 3, cui
 titulus *Via Demitiana*:

*Miratur sonitum quæta Cyme,
 Et Linterna palus, pigerque Savo.
 At flavum caput humidumque late
 Crinem mollibus impeditus ulvis,
 Vulturum levat ora, maximoque
 Pontis Casarei reclinis arcu,
 Pandis talia faucibus redundat:
 Camporum bone conditor meorum,
 Qui me vallibus avibus refusum,
 Et ripas habitare nescientem,*

Ridi

At magis occulto mirabimur urier igni,
 Et puerum tota nocte vocare suum.
 Tunc etiam, formose puer, vaga flumina torques?
 An fuerit reges perdomuisse parum?
 Quin etiam combure Deos, dominoque Deorum
 Arma move, & pulso da Ganymede merum.

*Uti legibus alvei ligasti:
 Et nunc ille ego turbidus, minaxque,
 In passus dubias prius carinas,
 Tam pontem fero, pervinque calcor
 Qui terras vapere, & rotare silvas
 Instram, (pudet) Amnis esse capi.
 Sed grates ago, servitusque tanti est,
 Quod te sub duce, te iubente cessi,
 Quod tu maximus arbiter, meaque
 Vixit perpetuus legere ripa.
 Et nunc limite me colis beato,
 Nec serdere supis, malumque late*

*Deterges sterilis soli pudorem,
 Ne me pulvereum, gravemque cano
 Tyrrheni sinus obruat profundi.
 Qualis Cinyphius tacente ripa
 Pianos Bagrada serpit inter agros.
 Sed talis ferar, ut nitente cursu
 Tranquillum mare, proximumque possim
 Puro gurgite provocare Livim.*

non poterat floridius pingi Vultur-
 nus.

XXVI.

IN QUINTIUM.

Clara tibi videor scripsisse epigrammata, Quinti.
 Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
 Tu latebras obscurus amas, quia lumine nullo,
 Atque intempesta scribere nocte soles.

*Hujus epigrammatis inventionem
 poëte nostro sublegit Georgius Sabi-
 nis, carmine cujus initium, Cur, Fa-
 ber, obscuri mea scripta Lycophranis in-
 star, &c.*

XXVII.

DE MERCURIO, ET AMORE.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori
 Aliger, incauto subripuit faculas.

N 3

Depren-

198 EPIGRAMMATON

Deprenſo tum fure, manum referebat ad arcum,
Sed non inventa riſit Amor pharetra.

Argumentum huic argutiæ ſuppeditavit Luçianus Dialogo Apollinis
Vulcani.

XXVIII.

IN TUMULUM ANNIBALIS.

Anibal huc victas ſecum Carthaginis arceis
Trañtulit: hæc ambos terra Libyſſa tegit.

XXXIV.

DE VENERE ET JUNONE.

Confedit nimium jaculo dum pulcher Adonis,
Inguina ſetofus candida rupit aper.
Accurrit miſeranda Venus, tum nupta Tonantis,
Quid gemit hæc? nullo Mars meus içtus apro eſt.

<p><i>Quid gemit hæc? nullo MARS meus içtus apro eſt.]</i> Ingenioſe deſumptum ex Ovidiana Sap- phus epiſtola, ubi hi verſus: <i>Gaudet, & e noſtro creſcit mærore Cha- raxus</i></p>	<p><i>Frater, & ante oculos itque reditque meos.</i> <i>Utque pudenda mei videatur cauſa de- loris,</i> <i>Quid dolet hæc? certe filia vivit, ait.</i> v. Marullus I. Epigr. 42. II. 49.</p>
--	--

XXX.

IN FABIANUM.

Eſſe tibi ſapiens, & vir, Fabiane, videris:
At mihi nec ſapiens, nec, Fabiane, vir es.

DE

XXXI.

DE PRÆTORE PRÆSIDE DESIDE.

Ait nefastas esse nundinas prætor,
Fari recusat: quid nefastius dicas?

AIT NEFASTAS.] vide Pitiscum ad Sueton. Tiber. c. 53. No. 17.

XXXII.

ATRAMENTUM SCRIPTORIUM.

Ferrum putre situ spumanti fervet aceto,
Mandet ut æternis scripta voluminibus.
Scilicet hoc illud, vatium volitare per ora:
Hoc est, Pyramidas vincere, Nile, tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit inviso nomina nostra rogo?

XXXIII.

AD FEDERICUM REGEM.

Ne tibi non aliquid Jani misisse calendis
Arguar, aut lætam non celebrasse diem:
Mittimus hybernis servatas mensibus uvas,
Insuper & faustas addimus ore preces,
Ut tibi qui nitido cum sole renascitur annus,
Felici redeat candidus usque pede.

XXXIV.

IN MANCINUM.

Qui ferro fratres, stupro, Mancine, sorores
Fas violare putat, quid putat esse nefas?

IN MANCINUM.] non in Mancinum sed ad Mancinum, tangit enim Cæsarem Borgiam. explicabo | ubi ad epigramma si. ventum fuerit.

XXXV.

TUMULUS MAXIMILLÆ.

Hic hic siste precor gradum, viator.
Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
Quacum frigiduli jacent amores,
Et lusus, Veneresque, Gratiæque.
Hanc illi miseræ severa Clotho
Pro dulci thalamo domum paravit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plausu, choreisque nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes, viator
Mansurum inviolabile, aut perenne?
Si quæ delitiæ juvenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu jacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus juvenculorum,
Æternæ & lachrymæ puellularum.

TUMULUS MAXIMILLÆ] vide | *Mel.* p. 279. Marullus I, Epigr. 33.
infra Epigr. 42. | 42, II. 7.
QUACUM &c.] v. *Chevreau Oeuvres*

XXXVI.

DE MIRABILI URBE VENETIIS.

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
 Stare urbem, & toto ponere jura mari:
 Nunc mihi Tarpeias quantumvis Juppiter arceis
 Objice, & illa tui mœnia Martis, ait.
 Si Pelago Tybrim præfers, urbem aspice utramque:‡
 Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

Reprehendit hoc Epigramma Lan-
 celotus in suo Epigrammatum de-
 lectu, illum autem nervose ac soli-
 de refutavit Fr. Vavassor in Libro
 de Epigrammate cap. 9. vide Anti-
 bajuleum Menagii. T. 2. p. 50. imi-
 ritus est non infeliciter Janus Dou-
 za lib. 1. Salin. Epigr. 9. ubi com-
 parat Paraphrasin Psalmorum Flami-
 nii & Buchanani. videtur autem scrip-
 tum eo tempore quo Rex Frederi-
 cus publica Munificentia exceptus est
 Venetiis, vide l. 3. El. 1. v. 93. nec
 dubitari debet quin tum in regio
 comitatu fuerit poëta; quo etiam
 nomine liberalius a Seren. Republica
 congiarium tulisse valde simile
 est vero. de Roma & Venetia ele-
 gans Epigramma est Hadr. Valefii

Poëm. p. 66. — adlusit hoc ipsum
 Sannazatii Epigramma Oct. Ferrat-
 rius Proluf. 14. p. 132. — cum hoc
 Epigrammate aliud P. Francisci Ma-
 cedi conferunt homines peritissimi,
 quod videre potes apud Tentzelium T.
 16. Colloq. pr 411. Quadringentis
 aureis hoc Epigramma pensatum
 fuisse a Veneto senatu auctor est
 Oct. Ferratius Proluf. 9. p. 86. v.
 il Tolomei III. Lettera 2. p. 86. VII.
 lettera 10. p. 246. brevis sed arti-
 ficiosa urbis Venetæ delineatio est
 apud Maffejum L. I. de vita Igna-
 tii. c. 12. p. 307. quam solent Itali
 conferre cum hoc ipso Epigrammate
 v. il Cardinal Bentivoglio nelle sue me-
 morie p. 156. Spon. Voyag. T. 1. p.
 54. 55.

XXXVII.

DE ALFONSO DUCE CALABRIÆ.

Alfonfus magnum dum trajicit Apenninum,
 Castraque non solita primus in Alpe locat:
 Armorum sonitus, galeasque, ærataque tela
 N 5 Sylva-

202 EPIGRAMMATON

Sylvarum dominæ pertimere Deæ
 Nec minus occultas Satyri petiere latebras,
 Assueti imbelleis ante videre feras:
 Spectaruntque procul celsa de rupe silentes,
 Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.
 Atque aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
 Imperium vobis urbis, & orbis erit.

XXXVIII.

DE INNOCENTIO VIII. PONTIFICE
MAX.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
 Progenie exhaustam restituit patriam.

Salfus & aculeatus jocus in Pontificem. Onuphrius in vita Innocentii octavi: *Quum ante pontificatum aliquot filios suscepisset, duos ex his pontificatus suo superstites magnis honoribus & opibus exerxit. nam Francisco oppida nonnulla urbi vicina dedit, Laurentisque Medicis filiam Magdalenam formosissimam puellam matrimonio junxit: alteram Theodorinam Gerardo Usurari Genuensi nuptam magnis divitiis cumulavit. Laurentium Cybo, fratri sui nothum. Archiepiscopum Bonaventuram & Arcis prefectum, Car-*

dinalem fecit. &c. adde Raphaël. Volaterranum lib. 22. p. 821. tergit & Marullus. l. 3. Epigr. 32.

Exhaustis Xystus bellis & cadibus urbem Tercentena hares restituit sobole.

idem lib. 4. Epigr. 24. in defunctum.

*Spurcitas, gula, avaritia, atque ignavia defes,
 Hoc Octavo jacent quo tegetis tumultu.*

XXXIX.

AD VENEREM.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
 Si miserum sic post uris, acerba Venus?
 Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
 Concilia, aut torvo lumine bella move.

DE

XL.

DE GALLA.

Omnes, quos scripsi, versus vult Galla videre:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

XLI.

DE VETUSTINO.

Emit sepulchro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredeis,
Iratus æque mortuisque, vivisque.
Scribique curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo. 5
Habitat sub urbe scandulis tribus tectus,
Ne pensione degravetur, aut sumptu.
Dormit grabato, quo nec ipse jam vellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec forex.
Cœnat per hortos alliumque, cæpasque, 10
Et salgamorum jure lividos caules:
Vel, siquid optat unctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut e cloaca colligit meras sordes,
Putrem palumbum, mortuumve caponem. 15
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam Falernum consulare, vel Chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec jam profestis hoc, sed idibus tantum,
Sacrisque potat ferculis calendarum 20
Et mane veste currit anxius rapta
Ad

Ad architectos, marmorumque sectores,
 Ut de sepulchro conferat novas liteis.
 Quos jam misellos pessimis modis mulctat,
 Ducit, reducit, distrahit, rapit, vexat, 1
 Per angiportus, viculosque, clivosque
 Et per ruinas urbis, & per anfractus:
 Monstrat theatra, porticusque priscorum,
 Arcusque claris principum sacros armis,
 Hinc & deorum templa, & obrutas thermas 3
 Et quicquid altis fornicum subest clivis:
 Nec jam favissas linoquit, & nigros manes.
 Demum trecentis cum laboribus fractos,
 Et æstuanteis pariter, & fame siccos
 Vix officinæ post meridiem reddit 31
 Jam feriata, vectibusque adhuc clausæ.
 Culpat coronas, zophorumque permutat:
 Spiras reformat, & scapos columnarum:
 Et nunc Hetruscas, nunc Corynthias mavult:
 Nunc Doricarum laudat ordinem tantum, 41
 Guttas, triglyphos, tæniâs, thoros, plinthos.
 Quid cum columnis nunc tibi, Vetustine,
 Aut cum voluta, Ionicisve pulvinis?
 Dormi miselle, sat diu laborasti:
 Cœnare fessos & aliquando permitte. 41
 Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
 Cadaver istud vel Gemoniis conde.

XLII.

IN TUMULUM NEÆRÆ.

Quæ voces? Charitum, quæ circum pompa? Neæræ
 Unde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
 Unde

Unde pyra? ex pharetra. quinam struxere? Lepores.
 Ast hæc illachrymans quæ legit ossa? Venus.
 Fortunate lapis, tumuloque beator omni,
 Tu regis in terris si quid honoris erat.

XLIII.

D E H Y B L A.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli,
 Hybla suburbano nuper humata solo:
 Accipe quæ multo promuntur verba dolore:
 Accipe de lachrymis humida ferta meis.
 Te rosa, te violæ, te mollis amaracus ornet:
 Te pia suspensò pondere velet humus.
 Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ,
 Contingant vatis carmina docta tui.

Nescio si huc referti debet Epigramma Marulli III. 16. in Lauræ
 Cornam.

XLIV.

D E A U F I D I O.

Dum caput Aufidio tractat chirurgus, & ipsum
 Altius exquirít, quo videat, cerebrum.
 Ingemit Aufidius, Quid me, chirurge, fatigas?
 Cum subii rixam, non habui cerebrum.

XLV.

AD ALFONSUM.

Qui prius Herculeæ sensit Leo vulnera clavæ
 Hic, Alfonse, tuos corruet ante pedes.
 Quæque viret nostras quercus passura secures,
 Deseret immundos fulmine tacta fues.
 Victa dabit Bellona manus: pax arva reviset:
 Claudentur diræ Marte sedente fores.
 Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.
 Per fora, per vicos ocia vulgus aget.
 Sebethosque pater fluviis metuendus Hetruscis,
 Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

XLVI.

IN LYDAM.

Cum dixi medio tibi macram algere sub æstu,
 Non dixi fluvium Lyda: quid ergo? cutem.

Ludit in ambigua voce *Macra*. est | guria, de quo dictum ad lib. 3. E.
 autem ejus nominis fluvius in Li- | leg. 1. v. 164.

XLVII.

IN OLLUM.

Omnia facturum te dicis, nil facis, Olle.
 Nil mirum: leviusdicere, quam facere est.

AD

XLVIII.

AD RUFUM.

Tanquam prisca mihi, faxoque inventa vetusto,
 Disticha, Rufe, soles sæpe referre tua.
 Scultum adeo me, Rufe, putas? ego tam mala credam
 Carmina Romano marmore posse legi?
 Archemoro longos affingis Nestoris annos.
 Andromachæ puerum Laomedonta vocas.
 Desine mentiri Pyliam, Phrygiamque senectam.
 Sint vetera hæc aliis, mi nova semper erunt.

V. I. *Tanquam PRISCA mihi faxo
 que inventa vetusto*

DISTICHA, RUFÆ, soles sæpe re-
 ferre tua.]

hunc non semel luserunt mag-
 ni viri, sed eventu non semper fe-
 liciter. de Joanne Annio Viterbiensi
 nihil attinet dicere, neque de Lusi-
 tano illo, cujus meminit Varerius,
 qui detecta jam magna occidentalis
 Indis parte, vaticinium de novo or-
 te detegendo in marmore excisum
 in agro suo clam defodit: quod
 postea quasi casu fortuito effossum
 mirros clamores excitavit. nec de-
 bere qui operosis commentariis e-
 rit rem tam inusitatam, si Diis
 placet, illustratum iverint. Hoc est
 titulum illud, Mundus vult decipi.
 Sic Itali nobis sub Apuleji nomine
 transtulerunt carmen illud, cætera non

inelegans, cujus initium *Amare li-
 ceat, si potiri non licet*: ut jam de
 integris libris nihil dicam. talem fu-
 cum cum Josepho Scaligero fecisset
 aliquando Muretus, id est, carmen
 recens a se compositum venditasset
 pro vetere: adeo id indigne tulit
 Scaliger, ut hoc eum disticho sit ul-
 tus,

*Qui rigida flammæ evaserat ante To-
 losæ,*

Muretus, fumos vendidit ille mihi.

Tale mangonium tum temporis in
 usu frequente erat. v. Sabellicus. VI.
 Epist. 10. fuit tamen & veteris Ca-
 lumnix Artificium. v. Ascanius in O-
 rat. Ciceronis in toga candida. p.
 988.

XLIX.

DE CYPARISSO PUERO.

Flebāt adhuc mærens cervo Cyparissus adempto,
 Cum sua conspexit cortice membra regi.
 Delius exclamat: quid nostro, sylva, dolore
 Crescis? Tu Daphnen, tu Cyparissos habes.

L.

DE HARMOSYNE.

Harmosynen quisquis seu vir, seu fœmina vidit,
 Deperit: anne oculos Actius unus habet?

LI.

IN ALEXANDRUM VI. PONT. MAX.

Piscatorem hominum ne te non, Sexte, putemus
 Piscaris natum retibus ecce tuum.

IN

V. I. PISCATOREM *hominum ne te non, Sexte, putemus;*

PISCARIS *natum retibus ecce tuum.*]
 Atrox ac virulentum distichon, sed
 tortum in hominem nullo meliori
 omine dignum. cum vero non om-
 nes capiant, qua sit occasione scrip-
 tum, rem totam e Thomaſio expo-
 nam quam potero brevissime. (con-
 fer J. Burchardum diar. p. 37. seqq.
 Jovium l. 4. Elog. p. 131.) Cæſar
 Borgia, quem jam pridem purpuræ
 ſatias ceperat, ut ambitioni ſuæ im-

menſæ faceret ſatis, nullam ratio-
 nem commodiorem videbat, quam
 ſi fraterno cruce inceſtaret ſacile
 gas manus. Erat Pontifici filius
 omnium liberorum natu maximus
 Joannes, Dux Gandiæ, copiarum Ec-
 cleſiaſticarum ſummus Imperator. In
 munus rebus ſuis convenire rebatur
 Cæſar, neque obſtabat purpuræ ho-
 nos, quam poterat deponere. cap-
 tata occasione, ſumtoque Legat-
 a latere officio ut inaugurare
 Federicum Regem, cum jam

in præcinctu staret itineris Neapolitani, haud ultra distulit atrocissimum scelus. Domum omnem Borgianam, in discessuri Cæsaris gratiam, cœna exasperat mater Vanozza; discedens inde Dux Gandiæ, uno tantum famulo comitatus, ivit ut viseret ad amicos suos sed & fratris Valentini. *Thom. p. 178. sq. p. 181.*, ut amore positum habebat, neque post eum diem comparuit usquam. is autem famulus cum miserabili eju- lantibus vicinos cives ad opem ferendum noctu excitasset, inventus est semivivus, & recto receptus ab homine pauperulo, ubi (ut fertur) statim expiravit, neque indicare potuit facinoris auctores. glificente deinde non obscuro rumore, ipsum Ducem una trucidatum fuisse, Pontifex examinatus tam atroci nuntio, inquit iussit diligentissime, præcipue circa Tiberis ripas, si qua indicia aut vestigia possent indagari abjecti cadaveris. quod cum frustra tentaretur, inventus est tandem nauclerus quidam, ex eorum numero qui ligna in urbem subvehunt, Gegorgius Sclavonus nomine, qui dicitur vidisse se e lembo suo, ea nocte qua desiderari cœperat Dux Gandiæ, duos homines e platea quadam prodentes, qui cum circumspèctissime omnes aditus explorassent, receperunt se eo unde venerant: iis in statione manentibus, venisse virum in equo, post se portantem cadaver occisi, ut videbatur, hominis, quem sequebantur duo pedites: equitem istum tergum flumini obstruisse, pedites autem arreptum

per brachia perque pedes cadaver, ac ter quaterve huc illuc agitatum, abjecisse in profluentem. Tum equitem verso equo prospexisse in alveum, ac quasivisse quid esset nigrum istud quod nataret in aqua; duos istos respondisse, videri pallium cadaveris jam submersi, atque injecto lapidum pondere ad fundum adegisse, & statim omnes quinque discessisse. Nimis jam aperte cladem domus suæ intelligebat Pontifex, misit itaque ultra centum piscatores, qui omnem Tiberim perscrutarentur Ripertam usque: atque illi illo ipso die extraxerunt duo cadavera, quorum alterum erat Ducis Gandiæ, confossum novem vulneribus, gladio etiamnum cinctum, pendentibus e zona manicis, incolumi quoque argento quod secum habuerat. Tuebatur Cæsarem absentia sua contra primos motus paterni animi: sed, ut facile convenit inter improbos, abjecto mox Cardinalitio honore, suffectus est in locum fratris sui, ac patri strenuam navavit operam in perdendo sceleribus, dolis, stupris, perfidia, veneno, humano genere. Sequens Epigramma pertinet ad incestos amores Alexandri vi. & filix Lucietix. de Cæsaris fratricidio vide Onuphrium. cautius aliquanto Volaterranus lib. 22. *Hic (Dux Gandiæ) brevi tempore nocte quadam trucidatus, & in Tiberim projectus est. cadis auctorem quanquam plerique non ignorant, non tamen nominare fas putant.* Ducis Gandiæ elogium est apud Thomam in vita Valentini. p. 152. sq. p. 192.

LII.

IN EUNDEM.

Europen Tyrio quondam sedisse juvenco
 Quis neget? Hispano Julia vecta bove est.
 Ille sed astrigeri partem vix occupat orbis:
 Hic cœlum, atque deos sub ditione tenet.
 Unde igitur, si par meritum, non par quoque fatum?
 Romanam amplexu plus tenuisse fuit.

LIII.

DE JUCUNDO ARCHITECTO.

Jucundus geminos fecit tibi, Sequana, pontes:
 Jure tuum potes hunc dicere Pontificem.

DE

V. I. JUCUNDUS geminos fecit tibi, SEQUANA, pontes:

Jure tuum potes hunc dicere PONTIFICEM.

In primis Scaligeranis tribuitur hoc Epigramma J. C. Scaligero, errore, ut verisimile est memoriz videntur Menagius in *Antibajuleto* p. 162. Joannes Jucundus Veronensis præceptor fuit Julii Cæsaris Scaligeri, quo Catone contenti erimus. sic igitur ille *Exercitatione* 329. Joannes Jucundus, civis noster, nobili genere prognatus, (qui Maximiliani jussu cum Hieronymo Dominio Norico, fortissimo ac sanctissimo viro, inter tyrocinii rudimenta, me utriusque literatura primis sacris imbuit) vir fuit in philosophia Peripatetica non ignobilis. Scoticæ sectæ summus Theologus; in Ma-

thematicis nulli secundus; in Optico, atque Architectura, omnium facile princeps. & *exercitatione* 331.: Memini præceptorem meum Joannem Jucundum, (qui nobilissimum flumen Sequanam haud minus nobilibus pontibus duobus junxit; quique solus Bramantis, architecti defuncti, reliquiastyporum, atque consiliorum, intellexit) apud Maximilianum Cæsarem multa præclara profertentem: id inter cetera; Quot pendet proportionem haberet pugnus hominis ferientis cum se ipso non feriente comparatus. Sed & hac, & alia, tum ille demonstrabat; qua postea Fortuna servitia interiere Tum ille, ut audivi, profectus Venetias; atque inde ad Leonem, Pontificem Maximum: an luculentiore fato sit usus, nescio. Certe Roma si meliore vixit conditione, pro miraculo

vaculo haberi potest; qui unicum exem- | ti pontem sublicium fecerant, ac
plar fuit, & sanctitatis, & omnigena | subinde restituerant. Livius lib. 1.
eruditionis. Iusit poëta in voce Pon- | c. 20. Q. Scævola a posse & facere
tifex, quam a ponte verustas fecit: | deducit. adde Politianum Miscell.
pimi enim pontifices a Numa crea- | cap. 17. p. 648.

LIV.

DE ÆNEA, ET DIDONE.

Immemor ah miseræ cur enssem linquis Elisæ,
Nate dea? profugas non gravat ille rates.
Anne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
Næ ferrum fugiens tu quoque triste dares?
Tolle precor tumidas tecum hoc, jam tolle per undas. §
Discessu, fatis est, si perit illa tuo.

L V.

I N C Æ C I L I A N U M.

Si tibi per genium fas est jurare Minervæ,
Per Veneris flavas, Cæciliane, comas:
Nec jubar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
Nec Capitolini crura, caputque patris:
Cur mihi tu ventrem, cur intestina deorum, §
O 2 Hispana

V. 5. Cur mihi tu VENTREM, cur
INTESTINA DEORUM,
Hispana tactus religione, sonas?]
in invidiam gentis Hispanæ hæc om-
nia dicuntur, quam tum temporis
impatientissime ferebant homines
Neapolitani. audi Pontanum in An-
tonio dialogo: COMP. parce, hos
pui, obscenis obsecro. HOSP. atque
utabam mihi in Osea regione, uti obs-
canis licere, cum populariter audiam
iurari per Deorum ventres, perque jo-
cinora, atque per eam partem cuius ip-
sos etiam Cynicos perpuderet. COMP.
an ignoras pessimum morum auctorem
populum esse? quid enim habet, quod
maximo etiam jure non improbes? at-
que hanc quidem iurandi impuritatem
mare attulit, utinamque hoc solum a
Catalanis didicisset noster populus. Si
enim

Hispana tactus relligione, sonas?
 Non pudet heu cœlum rebus fœdare pudendis?
 An credis magnos hæc quoque habere deos?

cam ab eis accepimus, nec est quod Neapoli quam hominis vitamini vendatur. quod nisi vester Blancas, Esculapius alter, curator accessisset, majorem civium partem excisis auribus, labiis, aut naso mutilo videres. Scortari quoque sine pudore didicimus, atque in propatulo habere pudicitiam. Juventus nostra lustris dedita, quod locandis noctibus a meretricula quaritur, ipsa die ligurit. Ideoque innocentissimus olim populus, dum a Catalonia reliquaque Hispania comportandis gaudet mercibus, dum gentis ejus mores admiratur ac probat, factus est inquinatissimus. Sed quando accusari hæc possunt magis, quam corrigi, nec satis est tutum dicere, de populi moribus desinamus. En tibi hodiernam Neapolim.

ne nunc quidem aliter scriberet Potanus, si viveret. de Blasphem Hispanorum juramentis conqueritur Franc. Ferdinandus de Cordoua cap. 41. Didasc. Multipl. p. 328. ipse Hispanus. Gallorum vulgus (quamquam hoc ad Sannazarium proprium non pertinet) juramentis uti sole non minus impie ridiculis, & ridicule impiis. Vide Barthium ac Statium. T. 3. p. 170. Justinianus Imp. illum, qui per caput Dei, vel per capillum jurat ultimo supplicio subjicit V. Elmenhorstius ad Minutium Felicem p. 284. fuit autem in more positum multis sæculis, V. Auctor Brunelli p. 127. Stephanus A-pol. pour Herodote. p. 110.

LVI.

AD MARINUM CARACCIOLUM.

O dulce ac lepidum, Marine, factum,
 Dignum perpetuo joco, atque risu,

Dignum

Scriptum hoc est regnante Julio Secundo, quum Borgia, accisa spe, rebus omnibus exutus, in Navarram profugeret. versus ille,

Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,

nimis erat verus. de Duce Gandia jam vidimus. Lucretia sororis duos priores maritos, soluto matrimonio, ad incitas redegerat Cæsar. Nupserat illa tertium Alfonso Aragonio, qui jam cæperat gravis esse

Borgiis propter adversam domus Aragonia fortunam. Burchardus Diac. p. 57. 58. *il Tomasi* p. 272. sqq. itaque nocte quadam immixtis aliquot armatis percussoribus, in ipsius gradibus palatii pontificii, multis vulneribus confossus pro mortuo est derelictus. Burchardus p. 72. 72. neque id satis fuit barbaro Cæsaris animo. Ut enim invidiam tam detestandi sceleris a se amoliretur, Franciscum Mariam Gazellum, miserum Alfonso avunculum, publice ca-

pice

Dignum versiculis, facetiisque,
 Nec non & salibus, Marine, nostris.
 Ille maximus Urbis imperator 5
 Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
 Cæsar patris ocellus, & sororis,
 Fratrum blanditiæ, quies, voluptas,
 Montis pupulus ille Vaticani,
 Ille inquam dominæ Urbis inquinator, 10
 Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
 Cynædi patris impudica proles,
 Mœchus ille sororis, atque adulter,
 Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
 Montis bellua tetra Vaticani, 15
 Quingentas modo qui voravit urbes,
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Urbes sub ducibus suis quietas,
 Quascumque aut Latium ferax virorum,
 Aut Campania pinguis, aut per alta 20
 Divisi juga continent Sabini,
 Hisque ingessit Ariminum, Pisaurum,
 Urbinum, Populoniumque magnam,
 O 3 Camertes

pute plecti iussit, tanquam nepotis sui percussorem. Verum cum medicis non desperarent de vita Alfonsi, nec tamen Cæsar cum vivum vellet, in lecto suo, ac propemodum in ipso Lucretiæ gremio, elisis faucibus strangulatus est. Operæ pretium fuerit nonihil huc transcribere ex diario Cardinalis Viterbiensis, oculatæ ea tempestate tot scelerum testis. sic ille: Nunquam in civitate sacra dittonis seditio immanior, nunquam direptio crebrior, nunquam caedes cruentior, nunquam in viis grafsaturum vis liberior, nunquam in Ur-

be plus malorum fuit, nunquam delatorum copia, sicariorum licentia, latronum vel numerus, vel audacia major, ut portis Urbis prodire fas non esset, Urbem ipsam incolere non liceret. Pro eodem tunc habitum Majestatem laedere, hostem habere, auri, aut formosi aliquid domi cohibere: nihil jus, nihil fas: aurum, vis, & venus imperabat.

V. 16. QUINGENTAS &c.] copiose hæc describit Thomasius in vita Borgiæ p. 235. sqq. p. 280 p. 305. sqq. p. 393. sqq. p. 352. sqq. p. 360. 379. 384. 385.

Camertes pariter, Forumque Livi,
 Cornelique Forum, Faventiamque,
 Et quantum Æmiliæ est, Hetruriæque,
 Quantum circuitu hinc & inde longo,
 Neptuni lavat æstuantis unda.

At nunc quis neget esse opus deorum?
 Dum vecors animi, impotente morbo,
 Quærit plura, nec est potis misellus
 Explere ingluviem periculofam,
 Ecce ecce evomit, o Jovem facetum,
 O pulchram Nemefim, o venusta fata!

Verum scilicet id, Marine, verum est,
 Quod dici solet, en fides probat nunc:
 Fortunam si avide vorare pergas,
 Eandem male concoquas, necesse est.

Ut jure evomere hunc putemus ipsum,
 Qui tantum miser hausit oppidorum.
 Ast id omne, quod hausit, oppidorum,
 Quod quinque assiduis voravit annis,
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Scis quot evomuit diebus? uno.

O lucem niveam, o Jovem facetum,
 O pulchram Nemefim, o venusta fata,
 O dulce, ac lepidum, Marine, factum!

LVII.

IN ALEXANDRUM VI. PONT.
MAX.

Visuram iterum Sixtum cum Roma putaret,
Pro Sixto Sextum vidit, & ingemuit.

Visuram se iterum SIXTUM cum Roma putaret.]
Sixtum quantum intellige, cujus liberalitatem, atque imprimis magnificentiam in exornanda Urbe pro-

lixè describit Onuphrius in ejus vita: tangit & Pontanus in libro de Magnificentia, & Sabellicus Enneade decima lib. 8.

LVIII.

DE CÆSARE BORGIA.

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

LIX.

AD EUNDEM.

Omnia vincebas: sperabas omnia, Cæsar.
Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

O 4

DIES

Iterum in Borgiam invehitur, cuius erat symbolum, AUT CÆSAR, AUT NIHIL. cæterum adeo placuit hoc distichon, sive potius utrumque, Horatio Turfellino, ut iisdem prope verbis mentem expresserit suam Histor. lib. 10. ad Ann. 1500. Alexandro VI. Pius III. brevissimus Pius sextus, Pio Julius II, subleçtus. qui

Borgiam omni ditione ac dignitate spoliatum dimisit, ut qui nihil, aut Cæsar esse concupierat, quoniam Cæsar esse non poterat, nihil esset. v. il Tomasi nella vita del Valentino. p. 251. 420. Simile quiddam apud Martialem extrat lib. 2. Epigr. 64. Eja age, rumpe moras: quo te sperabimus usque?

Dum

216 EPIGRAMMATON

*Dum, quid sit, dubitas, jam potes
esse nihil.*

adlufit & nobiliffimus Poëta Ly-
razque Romanæ princeps Sarbievius
lib. Epodon ubi de arce Bracciana
fermo eft:

*Timenda quondam Cafaris turmis da
cum,
Timenda magnæ Borgia,
Cum per minantium militum aratos globi
Metuenda jaceret fulmina.
Ageretque profugum Cafarem, & quaf
fum metu,
Adufque promiffum NIHIL.*

LX.

DIES GENIALIS.

Aureli, perfunde meis unguenta capillis
Tu fuper, & vernas fparge, Nearchæ, rofas.
Sed prius æftivum ramis defendite folem,
Et viridi mollem fternite fronde torum.
Non plumæ, non picta juvant me ftragula, nec quæ f
Pavonis vario fponda colore nitet.
Larga coronata difponite pocula menfa,
Setino & gelidas adfociate nives:
Certatimque leves potanti inducite fomnos.
Sic juvat ætatis ducere filia meæ. 10
An fcimus miferi, quid lux ventura minetur?
Vivamus: mortem fallere nemo potefit.

LXI.

AD AMICAM.

Da mihi tu, mea lux, tot bafia rapta petenti,
Quot dederat vati Lesbia blanda fuo.
Sed quid pauca peto, petiit fi pauca Catullus
Bafia? pauca quidem, fi numerentur, erunt.
Da mihi, quot cœlum ftellas, quot littus arenas, f
Sylvaque quot frondeis, gramina campus habet,
Aère

Hære quot volucres, quot sunt & in æquore pisces,
 Quot nova Ceropiæ mella tuentur apes.
 Hæc mihi si dederis, spernam mensasque Deorum,
 Et Ganymedæa pocula sumpta manu. 10

LXII.

IN ANNUM JUBILEUM ALEXAN-
DRI VI. PONT. MAX.

Pollicitus cœlum Romanus & astra sacerdos,
 Per scelera, & cædeis ad Styga pandit iter.

LXIII.

AD BASSUM DE PHYLLIDE.

Cum de cathedra, Basse, surgeret nuper
 Mammosa Phyllis, tunica mollis, ut sæpe
 His accidit, qui obefulas habent clunes,
 Intravit illuc, unde prodeunt auræ,
 Quæ de Sabæis messibus nihil spirant: 5
 Quod ut animadvertit dicaculus quidam,
 Urbaniozem ut se faceret, ait ridens:
 Heus Phylli, quisnam mordicus tenet vestem?
 Vorabit hanc, ni præcaves. Ad hunc Phyllis,
 Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit: 10
 Accede, pupe, basiare te nam vult.

V. 4. — unde prodeunt auræ.
 (de SABÆIS messibus nihil spirant.)
 expressit hunc locum in Satyris suis
 Jovis Douza,

Sed & Amstelodami
 Usurpasti oculis fortasse ac naribus ur-
 bem,
 Hic ubi nil Arabum spirant de messe
 platea.

LXIV.

AD VESBIAM.

Aspice, quam variis dstringar, Vesbia, curis
 Uror, & heu nostro manat ab igne liquor.
 Sum Nilus, sumque Ætna simul: restringite flamma
 O lachrymæ, lachrymas ebibe flamma meas.

LXV.

AD ÆGLEM.

Si tibi sum Phœbus, si sum tibi Juppiter, Ægl
 Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

LXVI.

AD PULITIANUM.

Ait nescio quis Pulitianus,
 Ni pulex mage sit vocandus hic, qui

Ur

V. T. PULITIANUS.] bis peccat
 noster in hac voce contra legem
 metricam. quod sane amare carpit
 Barthius jocos. serior. L. 1. Epigr.
 23.

Politianus vero ac genuino nomi-
 ne dicebatur *Angelus Cinus*: ita enim
 ipse manu sua signavit in testamen-
 to Joannis Pici Mirandulani. adi ad
 Mengii *Anti Bajuletum* p. 52. Ma-
 rullus *Echonum* (sic Politianum vo-
 cat) pessimis modis traduxit. v. III.
 Epig. 11. 19. 27. 29. 39. 45. 50. IV. 14.

Quantas cum Politiano inimici
 exercuerit Marullus, alibi oste-
 nus. in hujus gratiam iniquissi-
 Politiano fuit etiam Aëtius non
 neque omittendam ratus est
 bellam occasionem ejus deride-
 Sane, quod factum nollem, I-
 tianus *Miscell. ep. 6.* nescio quid
 obsceniorum sensum sub passere
 latere voluit, ac multis persu-
 cum Politiano facit Hermol. Ba-
 rus l. 2. *Coroll. c. 396.* qui ta-
 aliter sensit cast. ad. *Plin. p.*

Unus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutiorque est,

Divi-

H. M. Grapaldus in explicatione
Verborum p. 85. b. dicitur [passer]
in mimographis praesertim pars obscen-
da in Viris a salacitate ejus avicula:
unde forsitan passer ille Catullianus.
Itaque autem Vossius pluribus ar-
gumentis adstruere est conatus, Com-
ment ad Catullum. Rejecerunt jam
olim Muretus & Scaliger. & ante
illos Bern. Realinus Annor. c. 8. T.
1. Thef. crit. p. 362. ac postilla
Jos. Castalio dec. 1. Obs. c. 7. p.
17. nec admisit Floridus Sabinus T.
1. Thef. Critici. p. 1040. cujus ta-
men rationes valde sunt infirmæ. v.
Carnio I. Emend. 8. recte, ut puto.
Nam & Juvenalis, qui propior fuit
re Juliano, sine ulla ambiguitate
de passere accepit, Sat. 6.

*Silvifrem montana torum cum sterneret
uxor
Frandibus, & culmo, vicinarumque fe-
rarum
Pallens: haud similis tibi, Cynthia,
nec tibi, cujus
Turbois nitidos extinctus passer ocellos.*

Et ipse Martialis, cujus testimonio
nunciat isti, lib. 1. Epigr.

*Stella delicium mei columba,
Verba licet audiente dicam,
Vixit, Maxime, passerem Catulli,
Tanto Stella meus tuo Catullo,
Quanto passere major est columba.*

& ejusdem libri Epigr. 110.

Ista est passere nequior Catulli.

Si nec ista sufficiunt, audiamus ite-
rum Martialem, sed sua loquentem
lingua, lib. 7. Epigr. 13.

*Accidit infandum nostra scelus, Aule,
puella:*

*Amisit iustus deliciasque suas.
Non quales teneri ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui.
Vel Stella cantata meo quas flevit lambris,
Cujus in Elysi nigra columba volat.
Lux mea non capitur nugis, nec amori-
bus istis,*

*Nec domina peccus talia damna mo-
vent.
Bis denos puerum numerantem perdidit
annos,
Mentula cui nondum sesquipedalis erat.*

accedat & libri quarti decimi Epi-
gramma LXXVII. Lemmate *cavea
Eborea:*

*Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potest.*

Si ex iis, quos adduxi, locis confice-
re possunt, sub passere Catulli lati-
tare illud, quod Hispanus poeta jam
nominavit, viros putabo. non erat
tanti iniquus, istis quisquiliis char-
tas conspurcare, fateor. sed nec tan-
ti fuit locum probum interpretari
improbe, & in ipsis munditiis spur-
citiem quaerere. Quæ in fine de
mollitie Politiani dicuntur, ex me-
ra splendidaque bile profecta esse
credo. tetigerat & J. G. Vossius hanc
facerrimam calumniam, itemque eam
de impietate Politiani libro de Poë-
tis Latinis p. 79. qui locus videri
debet & M. Ant. Sabellicus X. E-
pist. 18. Quanquam non ignoro
quid de eo scripserit Jovius in Elo-
giis: nempe, *Ferunt eum ingenui a-
dolescentis insano amore percitum, fa-
cile in lethalem morbum incidisse. Cor-
rupta enim cithara, (vide Barthelemy
Jocor. serior. l. 19. Epigr. 56.)*
quomodo

Divinum sibi passerem Catulli
 Haud quaquam bene passerem sonare,
 Nec jam id esse, quod autument legentes,
 Sed quod versiculis parum pudicis
 Ludens innuat ipse Martialis:
 Da mihi basia, sed Catulliana:
 Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
 Donabo tibi passerem Catulli:
 Ut sit, quod puero poëta possit
 Post longas dare basiationes,
 Quod salvo nequeat pudore dici.
 Proh dii, quam vaser es Pulitiane,
 Solus qui bene calleas poëtas!
 Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
 Mutandum quoque suspicaris illud,
 Quod nunc illepidumque, & infacetum

Mendo-

quam eo incendio, & rapida febre tor-
 revetur, supremi furoris carmina decan-
 tavit: ita, ut mox delirantem vox ip-
 sa, & digitorum nervi, & vitalis de-
 nique spiritus, inverecunda urgente mor-
 te, desererent. Hæc ille, qui quam
 fuerit sæpe sublextæ fidei, Joan. Bo-
 dinus in Methodo Historiarum, &
 Georg. Sabinus in Poëmatis docere
 te possunt, ut nunc alios mittam.
 Jovius in Politianum ubique in-
 festo fuit animo v. Elog. p. 37. 48.
 36. credo posteris persuadere voluit,
 Politianum fuisse minorem Demetrio
 Chalcondyla, Georgio Merula; Gre-
 gorio Typhernate. Satius erit audi-
 re virum integerrimum, & morum
 sanctitate conspicuum, Joan. Pierium
 Valerianum lib. 2. de infelicitate
 Literatorum: *Angelus* (inquit) *Polis-
 tianus*, nullius ignarus eruditionis &
 disciplina, cum in adversa Mediceorum
 procerum tempora incidisset, inclinanti-
 bus jam Petri, quem ipse literis insti-

tuerat, rebus, in eam incidit egritudi-
 nem, ut in multis & variis molestis
 cogitationibusque consolationem nullam
 admittere voluerit, atque ita demum
 dolore mœstitiaque confectus exspiravit,
 quodque illi longe fuit infelicitas, con-
 fecta in eum turpitudinis fabula, mœ-
 ledicentissimis obrektionibus profectus
 calumniatusque est, atque ea gens (Flo-
 rentina) promissima est ad insinuand-
 dum, in invidiam Petri ipsius ignomi-
 niosam aliam mortis voluntarie causam
 universo terrarum orbis magna cum ejus
 infamia propalarunt. Hæc si legisset,
 (certe debuerat legere) impudentis-
 simus ille fabularum archirectus
 Antonius Varillasius, (de quo homine
 videatur Joh. Alb. Faber centuria Pla-
 giariorum N. 91. ut taceam de Burne-
 to, Larroquano, collectoribus Acto-
 rum Eruditorum Lipsiensibus) nihil
 habuisset necesse Politiani famam no-
 vis commentis denigrare in Historia
 sua Anecdota domus Mediceæ.

Mendosis epigrammaton libellis
 Insulse legit imperita turba :
 Sic forsan tener ausus est Catullus,
 Magno mittere passerem Maroni :
 Cum sit simpliciusque, rectiusque, 25
 Mitti, dicere, mentulam Maroni.
 Sed quid vos, Aganippides puellæ,
 Ridetis? meus hic Pulitianus
 Tam bellum sibi passerem Catulli
 Intra viscera habere concupiscit. 30

LXVII.

D E E O D E M.

Vanas gigantum iras, & impetus graveis
 Miratur aliquis audiens mortalium,
 Ausumque cœlo vincula inferre irrita
 Sæyûm Typhoëa, cum jugosum Pelion
 Adderet Olympo, matre nec Terra satum 5
 Agnosceret sese, impium donec pater,
 Iratus ardent i igne substulit caput,
 Ut par erat: nam quis petat sanus Deos?
 At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
 Iners, pusillus, unus, heu pulex ciet 10
 Turmas, cohorteis, copias, manipulos
 Muscarum, & altos scandere adparat toros
 Heroum, opacis qui sub umbris arborum
 Strati, ac perenni flore subfulti caput,

Ducunt

Invehitur noster in Politiani Mis- cere, nollem. v. Marullus l. 3. Epigr.
 cellanea. sed, Dii boni, quam pa- 50.
 ram modeste! nollem factum, Sin-

222 EPIGRAMMATON

Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam, I
 Nec nostra curant dicta, vel facta amplius,
 Ut qui beatos incolant tuti locos,
 Et nomen alta in arce sacrarint suum,
 Functi periculis, & malis laboribus,
 Cunctisque fortunæ improbæ calcent minas, 20
 Nedum pusilli pulicis morsus leveis.
 At tu moleste, amare, vesane, impie
 Pulex, inepti concitator agminis,
 Quo proripis te? quo vocas muscarias
 Iltas phalanges? quo volatilibus globos 25
 Impellis audax? i procul miser, miser,
 I criminose maximam in malam crucem.
 Haud fas quietas manium sedeis Deum
 Muscas subire, pulicumque copias:
 Nil hic negoti vel tibi, vel pessimis 30
 Tuis maniplis: quid moraris, impie?
 Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
 Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
 Quos dii probavere semel, hos semper probant.

LXVIII.

ACTEON MARMOREUS.

Viderat Ideo nudas in vertice divas
 Phryx Paris, & dixit, vincis utranque Venus
 At si, Gargaphiis quam nos male vidimus undis,
 Vidisset, poterat dicere, cede Venus.

OR

LXIX.

ORPHEO RESPICIENTI.

Hoc fuit, infelix & adhuc heu respicis, Orpheu?
 Quod te, quod miseram perdidit Eurydicem.

LXX.

ECHO LOQUITUR.

Vidi, arsi, flevi, tristemque (heu fata) repulsam
 Spreta tuli: sum nunc vox, sonus, aura, nihil.

LXXI.

E A D E M J O C A T U R.

Cum facie caream, quæris, cur dicar imago:
 Cum tua verba sequar, dic, ubi lingua mea est?

Confer hunc locum cum Ausonii epigrammate undecimo.

LXXII.

I N M A L U M L I B R U M.

Si sapias, hospes abi, miserum neu tange libellum
 Non hic Mœonidem, Virgiliumve leges: Sed

I N M A L U M L I B R U M.]
 Credibile est cum poëtam, quem
 spectatur noster, de Siculis illis fuisse
 qui tam acriter vapularunt Eleg.

II. libri primi. Vide Pontanum lib.
 I. Amor. eo epigrammate, cujus ini-
 tium,

Non

224 EPIGRAMMATON LIB. I.

Sed foedas Bavii chartas, & olentia Mævi
Carmina, Romani dedecus eloquii.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos,
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

*Non sunt carmina, sed cacationes,
Qua se scribere jactat Utricellus.*

Marullum II. Epigr. 35. *salve nec
lepido libelle versis &c. aut aqua aut*

flammis peribant carmina r
rum poëtarum v. Passerar. ad
bull. 79. b. B. & quæ ad Tibi
notavi L. 10. 49.

ACT I

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 EPIGRAMMATON
 LIBER SECUNDUS.

I.

Qum vehor picta vacuus phaselo,
 Et modo septos jaculis echinos,
 Nunc bene hærenteis scopulis laboro
 Vellere conchas:

Tange vocaleis studiosa chordas
 Musa, & auratum moderare plectrum:
 Pauca de multis referamus acta
 Regis amati.

Qualis herbofo spaciata campo
 Virgo, jam matris decus, & voluptas,
 Nectite solis violis coronam,
 Cætera linqvens.

Hic ubi veras imitata turreis
 Tot simul pinnis, niveisque tectis,
 Rupe Mergillina sedens, propinquum
 Spectat in æquor,

Adfit ex imo Galatea fundo,
 Nil timens sævos Polyphemi amores,
 P Nec

Nec mihi durum refluxens canenti
 Obstrepat unda. 20
 Sit licet magnus, trepidasque turmas
 Fregerit primis Federicus ausis,
 Cum puer celsas penetravit Alpeis,
 Saxaque Rheni:
 Texerit latis pelagus carinis, 25
 Dalmatum diteis populatus urbeis:
 Senferit presso prope fulminantem
 Ore Timavus:
 Cinxerit sacra meritum corona
 Et caput, Gallos quoniam feroceis 30
 Contudit: totas revocarit orci ex
 Faucibus urbeis:
 Nil tamen majus, nihil egit unquam
 Fortius, quam quod titubante regno,
 Cum sibi sceptrum, & diadema posset 35
 Sumere tutus,
 Conjugem charam, propriosque natos
 Liquit, & fidas lachrymas clientum,
 Fratris heu pulsam sobolem secutus
 Per mare vastum. 40
 Ergo nunc illi moderator alti
 Ætheris, cui sunt pia facta curæ,
 Regium frontis decus, & negatos
 Addit honores.
 O Fides, rarum, placidumque numen, 45
 O mihi nullis reticenda sæclis,
 Te te ego æternum prece, victimisque
 Pronus adorem.

II.

DE ANDREA MATTHÆO AQUIVIVO.

Cernis, ut exultet patriis Aquivivus in armis,
 Duraque spumanti frena relaxet equo?
 Quis miteis illum Permessi hausisse liquores
 Credat, & imbelleis excoluisse lyras?
 Consurgunt niveæ fulgenti in casside cristæ: 5
 At clypeus torvo Gorgonis ore tumet.
 Macte animo, rigidum Musas qui stringere ferrum,
 Qui Martem doctos cogis amare choros.
 Hæc ducis est virtus, non uni insistere palmæ,
 Sed nomen factis quærere, & ingeniis. 10

De Andrea Matthæo Aquivivo dixi ad lib. 1. El. II. v. 23. quæ hic non reperio.

III.

I N B U B O N E M.

Nam quis te, inepte bubo, tam stolidus furor
 Adegit importunum inire prælium,
 Isto indecenti rostro, & alis luridis?
 Quid bellicosæ volucris, insulse, asperos
 P 2 Lacesfis

Non dubito quin Politianum pe-
 tet hoc epigrammate, in gratiam
 amici sui Marulli, quem aquilam &
 bellicosam volucrem vocat, Politianum
 vero bubonem indecenti rostro, & alis
 luridis. erat autem Politianus mini-
 me formosus. Jovius in ejus elo-
 gio, Erat distortis saepe moribus, uti

facie nequaquam ingenua, ab enormi
 praesertim naso subluscoque oculo perab-
 surda. ipse Politianus in Mabilium,
 id est Marullum,

Quod nasum mihi, quod retorta colla
 Demens objicit, &c.

Laceffis ungueis? desine miser, dum licet, 5
 Ne dormientis excites somnum tuo
 Cum maximo (ut par est) malo, ac clade ultima.
 Sed pervenire vis in ora vulgi, & hac
 Via cupis, sceleste, fieri notior?
 Non assequere, nec profecto tam bono 10
 Fruere fato. An hoc pudendo sanguine
 Se tingat Aquila fulminum & cœli immemor?
 Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

IV.

IN LUCRETIAM DE ALEXANDRO
SEXTO.

Ergo te semper cupiet, Lucretia, Sextus?
 O fatum diri nominis: hic pater est.

IN LUCRETIAM.] circumfereban- | *Sextus Tarquinius, sextus Nero, sextus*
 tur tum temporis hi quoque versus, | *& ipse*
 sed venz minoris & alterius poë- | *Semper sub sextis perdita Roma fuit.*
 taz,

V.

A D M A T H O N E M.

Ut mandem victura meis tua nomina chartis,
 Dicis amicitiam te, Matho, velle meam.
 Et tibi semper in ore duces, quos Grajus Homerus,
 Quos noster Latia vexit in astra tuba.
 Dumque ego sum tanti te iudice, venit ab horto s
 Cum donis olitor bisve, semelve tuus:
 Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
 Nomi-

Nominis, & fidæ pignus amicitiaë.
 O Matho, quam felix & amico, & vate reperto es.
 Quam felix horto, muneribusque tuis, 10
 Si quod diis genitis vix tot peperere labores,
 Id tibi lactucaë, prototomique dabunt.

VI.

DE PATRIA HOMERI.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, A-
 Cedite jam : coelum patria Mæonidæ est. (thenæ

v. Mamilus III. Epigr. 6.

VII.

DE LUNA, ET PANE.]

Effudit longas Tegeæa in rupe querelas
 Pan captus forma, candida Luna, tua.
 Cumque levi calamos cera conjungeret, addit,
 Prædata es sensus tu quoque, canna, meos.

VIII.

IN TUMULUM AMARANTHÆ.

Hic Amarantha jacet, quæ, si fas vera fateri,
 Vel Veneri similis, vel Venus ipsa fuit.

IX.

AD FERRANDUM REGEM.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
Sæcula, nam sub te principe nemo metit.

Ex Epigrammate veteris poëta ap. Sueton. Tiber. cap. 59. si de Ferdinando seniore scriptum, videndus | Marullus poëm. de princip. institut. p. 102.

X.

DE SUMMONTII PIETATE.

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras,
Impleat ut sanctæ munus amicitiaë.
Utque prius vivos, sic & post fata sodales
Observat, tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum violas cineri, ac bene olentia ponit f
Serta, sed & lachrymis irrigat ossa piis.
Parva loquor: cultis reparat monumenta libellis,
Cum possint longam faxa timere diem.
At tu, vivaci quæ fulcis nomina fama,
Poscenti gratas, Musa, repende vices: 10
Ut quoniam dulceis optat sic vivere amicos,
Vivat, & in libris sit facer ille meis.

De Petro Summontio puto me a- | s. de Prudent. p. 400. Summon-
libi nonnihil dixisse. interim videre | tius edidit Actii nostri Eclogas E-
te velim Summontii præfationem in | trusce Scriptas h. e. Arcadium. ipse
Actium Pontani, qui exstat secundo | hoc prodit in præfatione Pontani de
hujus operum tomo v. Pontanus L. | fortuna. p. 496.

DE

XI.

DE VENERE, ET DIANA.

Incultam aspiciens sylvis Cytherea Dianam,
 Risit, &: An tendes retia semper? ait.
 Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam,
 Tendere si potuit vir tuus illa tibi?

XII.

A D Æ G L E N.

Absentem quæris, præsentem despicias, Ægle:
 Non redamas, sed me vis in amore mori.

XIII.

DE VENERE, ET PRIAPO.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
 Sævaque fœminea sumpserat arma manu.
 Pone, Dea, exclamat petulanti voce Priapus,
 Pone, decent istas hæc magis arma manus.

XIV.

I N G E L L I A M.

Quem tu nunc patrum, nunc patrem, Gellia dicis;
 Hic tibi nec patruus, Gellia, nec pater est.

XV.

IN FLACCUM.

Non largitur opes, & vult epigrammata Flaccus.
Jure suo hæc poscit, vult sibi verba dari.

XVI.

DE PETO COMPATRE.

Petus delitiæ tuæ, Dione,
Uni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes,
Petus mortuus est tuus, Dione,
Petus compater usque ad astra notus. 5
Qui puro niveæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt violas Jocusque, Amorque, 10
Donavit teneram Thalia myrtum:
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O sævæ nimium, malæque Parcæ,
Vestros non potuit tenere fusos 5
Petus, qui rapidas domare tigres,
Qui duras potuit movere quercus,
Vestras non potuit colos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:

Nec

Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
 Quæ te per Paphon, & Gnidon virentem,
 Per colles Amathuntios vocavit,
 Fatis eripuerè tam malignis.
 At non unanimes tui sodales,
 Quos tu pectore tam pio colebas,
 Quos tristes obitu tuo relinquis,
 Hoc duro tibi defuere casu.
 Quin me trans Ligerim, ferosque Celtas,
 Lustrantem Morinum pigras paludes,
 Dum quæro Oceani ultimos recessus,
 Veris nuncius obruit querelis.
 Ergo quid tibi tam vagus viator,
 Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
 Colles Paufilypi, nec ipse adesset
 Sebethos pater, aut pater Veleus,
 Inferre exsequiarum amice possem?
 Rupem, quam vagus hinc, & inde Nereus,
 Alterna veniens retundit unda,
 Accessi, & procul angulo in supremo
 Stans, supra pelagi alluentis æstus,
 Manes terque, quaterque convocavi.
 Hic fudi lachrymas amariores:
 Hic vici gemitus vel unus omnes,
 Omnes & simul omnium querelas.
 Mox quamvis cineri tuo decentem
 Pontanus tumulum pararit, ac te
 Cognatas veneretur inter umbras,
 Quamvis & diuturnius sepulchrum,
 Quod nec sæcula vincere ipsa possint,
 Divinis paret excitare chartis:
 Nostrum non tibi qualecunque munus
 Inter frigora, solitudinesque

234 EPIGRAMMATON

Cessavit, nec honore te supremo
 Fraudavi miser; hoc scit ipsa Tethys,
 Scit late Oceani unda Gallicani.
 Stant aræ tibi, stat videnda nautis
 Terreni tumuli pusilla moles,
 Et buxus super, & dicata quercus.
 (Nam myrtum regio illa non habebat)
 Quæ jussit pietas sacrare, ut esset
 Naturæ tibi terminus sepulchrum.

XVII.

IGNES NOCTURNI ROMÆ.

Aspicis, ut picti vultus imitetur olympi,
 Certet & astriferos vincere Roma polos.
 Scilicet hos, Auguste, tibi largitur honores,
 Ne cupias magni tecta videre Jovis.
 Alta coronatæ jactant incendia turre:
 Et Vaticano fulmina monte tonant.
 Dumque palam tantos cupit ostentare paratus
 Urbs nimium in laudes ambitiosa suas:
 Vivant astra, inquit, summo contenta Tonante,
 Pareat Augusto dum modo Roma suo.

XVIII.

DE TYRANNIS, ET BRUTO.

Cum tot Tarquinius passim consurgere cernas,
 Miraris, Brutum cur ferat Italia?

Cum tot TARQUINIOS passim consurgere cernas, | *Miraris BRUTUM cur ferat Italia?*
 Scriptum est Anno 1476. cum Ga
 leatibus

Franciscus Sfortia, Dux Mediolani, a
 Johanne Andrea Lamponiano & Hieronymo
 Olgiato ac Carolo Vicecomite in ipso Sancti
 Stephani templo interfecit. Et Lamponianus
 eodem statim a furente plebe est interceptus:
 Olgiatus vero, postquam aliquot dies
 latuisset, tandem prociatus & captus,
 horrendisque modis per omnia tormentorum
 genera cruciatus, extractis vivo ac videnti
 oculis, infelicem spiritum exhalet. ille, cum
 carnifex pectus aperire inciperet ferro non
 satis acuro, sicut primum mortuo similis,
 deinde subito prorupit in hæc verba,
 quæ Latine proferebat, *Collige te,
 Hieronymus; stabit vetus memoria facti,
 verba acerba, fama perpetua.* Etiam
 versus fecerat in carcere, inter
 ceteros istos cruciatus.

*Quam non armata potuerunt mille phalanges
 sternere, privata Galeax. Dux Sfortia
 dextra*

*Concidit: atque illum minime juuere ca-
 dentem
 Adstantes famuli, nec opes, nec castra,
 nec urbes.
 Unde patet salvo tutum nil esse tyranno,
 Et patet humanis quæ sit fiducia rebus.*

Paullo aliter apud Jovium leguntur.
 p. 101. videri possunt Sabellicus Ene-
 nead. 10. lib. 7. Volaterranus lib.
 4. alii, operam autem minime luse-
 rit, qui Bernardini Corii Histo-
 riam Mediolanensem consuluerit: is
 enim oculatus & auritus rei testis
 fuit. vidit & Fulgosus ut ipse refert
 l. 3. c. 3. ex. ult. Huc referri de-
 bet epigramma Gabr. Altilii, *Sive
 furor, seu sit vatio, contemnere vitam.*
 quod produxi ad lib. 1. Eleg. 11. v.
 17. itemque aliud Petri Criniti l. 2.
 carm. 7. de Lamponiano sive Lam-
 pugnano, vid. Baptista Fulgolus l.
 9. Ex. c. 3. Marullus lib. 3. Epigr.
 30. Jovius lib. 3. Elog. p. 100. 101.
 Pontanus lib. de splendore c. 1. p.
 257. *Voyez la Cronique scandaleuse
 du Roy Louis XI. p. 343. sq.*

XIX.

IN TUMULUM PUERI.

Nate patris, matrisque amor, & suprema voluptas,
 Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
 Busta cheu, tristeisque notas damus, invida quando
 Mors immaturo funere te rapuit.

DE

Hic tumulus opere magnifico vi-
 sendus est in ecclesia S. Severini
 Benedictinorum Neapoli puero no-
 men erat Andreae Bonifaccio *Mis-
 son voyage d'Italie T. 1. p. 286. ubi
 primus pentameter legitur hoc mo-
 do.*

Sepulcri estypum ibidem videbis.
 ceterum de inverso ordine morien-
 di, & Cato queritur apud Cicero-
 nem lib. de Senect. c. 23. p. 453.
 & crebra est querela in Lapidibus
 vetustis quorum bonam copiam ad-
 hunc locum adfert Aldus Manutius.
 p. 365. sq.

Quæ tibi quæ nobis te dare fors vetuit,

XX.

DE HERCULE, ET GANYMEDE.

Palluit Alcides teneri Ganymedis amore:
 Et vetus amissi cesserat ardor Hylæ.
 Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
 Eripuit quondam, nunc rapit ecce virum.

XXI.

IN UFENTEM CRAPULATOREM.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Ufens:
 Ista olim: quid nunc? aut vomit, aut comedit.

XXII.

IN DEGENERANTEM.

Nomen avi, non facta refers: diceris ab illo
 Alter, sed juvenis tu, precor, ille senex.

XXIII.

DE JOVE, ET CUPIDINE.

De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti,
 Quod nimis ille puer promptus ad arma foret
 Tum pater accito ostendens grave fulmen Amori,
 Hoc tibi, sæve puer, spicula franget, ait.
 Cui lascivus Amor motis hæc reddidit alis:
 Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

IN

XXIV.

IN RICCIUM.

Egrotat sedis vitio, & male Riccius audit.
Quid, si esset furdis Riccius auriculis?

Urbolomzum Riccium exagitat, nisi Estensis Ferratiz Ducis præorem. Illius Riccii habemus tres antes libellos de imigatione. okhufius deleverat illam de Baromxo Riccio observationem & gini sequentia adscripserat] ze nihil faciunt ad Barthol. Ricci. dubito; nec videtur satis congruentas. Bernardicujusdam Riccii mentest apud Politianum Epist. 24. 3. is autem fuit συγχρονος poetostri. iterum memoratur lib. 6. st. 8. ubi video Secretarium fuisse. tentinum. Libri autem noni epist. i secunda scripta est ad Bernardi Riccium, uti & sexta, ex ejus. i libri octava apparet fuisse juem: ex tertia libri undecimi anum disciplinz Politiani, ejusdem i vigesima ad Riccium est: ad hol. Riccium exstat Cælii Calini Epistola quæ prima est lib. scripta A. 1538. quod notant. exstat ejus apparatus Latina lo. nis Calcagnino memoratus cum e; plura dabit Gesneri Biblio. i p. 39. — Riccium accuratiffi. commendat Calcagninus. l. 12. l. 12. 14. ad Bartol. Riccium i Aonius Palearius l. 3. Epist. ubi laudat ejus libros de Gloria) videt Riccius Epist. 5. & dicit

eos libros (tres erant) esse ad Umbilicum perductos &c. scripsit & in Catullum quædam. ibid. p. 168. iterum de Gloria p. 170. — ad Petrum Franciscum Riccium scribit Aonius Palearius. l. 2. Epist. 1. ad Bartholomeum Riccium scribit Bembus l. 6. Epist. 38. A. 1532. in qua multis laudibus effert Riccii *Apparatum Latina locutionis* — Riccii eloquentiam eximie dilaudat idem. l. 6. Epist. 101. — de *Apparatu* iterum Bembus in suis Epistolis Italicis p. 130. — Riccius fuit præceptor Silvii Antoniani, ad quem scribit Manutius l. 2. Epist. 4. & ad ipsum Riccium Epist. 5. ubi eum laudat, a peritia sacrarum Literarum & a sanctitate vitæ. Manutium vicissim Riccius. l. 1. de Imitat. p. 22. b. Naugerium & Bembum ibid. p. 21. b. Sannazarium l. 2. p. 46. b.

Poëta noster ante oculos habuit locum Ciceronis l. 5. Tusculan. c. 40. erat *surdaster Crassus: sed aliud molestius, quod male audiebat*

Hæc non debebant induci sunt enim vera & video me frustra dubitasse fuit enim Riccius adolescens alicujus nominis jam grandiore natu Sannazario vid. ille. l. 2. de imitat. p. 47.

XXV.

DE DANAE, ET JOVE.

Formosam Danaën munibat ahenea turris:
 Et fatis hoc vanus credidit esse pater.
 Indoluit, teneræ miseratus fata puellæ
 Juppiter, & subito factus amator, ait:
 Ergo arcere potes natam divisque, virisque:
 At si non arces imbribus, imber ero.

XXVI.

DE LUCIO GRAMMATISTA.

Noctes, & nocteis iterat dum Lucius, illi
 Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

Videndum si hic sit Joannes Lucius Scoppa, cujus lucubrations
 stant in Thesaurio Critico Gruteri.

XXVII.

DE ALEXANDRO VI. PONT. MAX.

Bello, inimicitiis, furtisque, & cædibus haustam
 Italiam cernis, Sexte, & obire potes?

XXVIII.

DE EODEM.

ic in amicitiam coëant, & foedera jungant
Mortales, dixit Sextus, & occubuit.

ic in amicitiam &c.] versus aptatus; vide locum & Servii simul
lib. 7. 546. mordacissime huc expositionem primam.

XXIX.

EPITAPHIUM EJUSDEM.

Fortasse nescis, cujus hic tumulus fiet.

Adsta viator, ni piget.

Titulum quem Alexandri vides, haud illius

Magni est, sed hujus, qui modo

Libidinosa sanguis captus fiti,

Tot civitates inclytas,

Tot regna vertit, tot duces letho dedit,

Natos ut impleat suos.

Orbem rapinis, ferro, & igne funditus

Vastavit, hausit, eruit;

5

10

Humana

Haec quae sequuntur Epigrammata
revocavi ex editionibus Gryphia-
ni anni 1536. & 1569. nam in aliis
omnibus desiderantur. Esse tamen
certissima non est cur dubites. aucto-
ritatem suam produunt & stylus & acu-
men, Scioppius Paradox. liter. Epist.
p. 35. quoque Sincero diem di-
cit ob hunc versiculum,

Nata sinum permingere.

cum *permejere* debuisset dicere. quod
verum est. offendit & Erasmus in
hoc verbo, Dial. de pronunt. p. 52.
& Dan. Heinsius Poëm. p. 424. vi-
de tamen Cyr. Guntherum Latin.
Rest. p. 383. 384. certe MINGO le-
gitur apud Eutychem. Grammaticum
l. 2. p. 2177. Edit. Putschii.

scilicet liceret (hæc scelus) patris

Humana jura, nec minus cœlestia,
 Ipsosque substulit Deos:
 Ut scilicet liceret (heu scelus) patri
 Natæ sinum permingere,
 Nec execrandis abstinere nuptiis
 Timore sublato semel
 Et tamen in urbe Romuli hic vel undecim
 Præfedit annis Pontifex.
 I nunc, Neronēs, vel Caligulas nomina,
 Turpeis vel Heliogabalos
 Hoc fat viator: reliqua non finit pudor.
 Tu suspicare, & ambula.

V. 13. UT SCILICET &c.] v. *il Tomasi nella vita di Cesare Borgia*
 319. 330. 336. sqq.

XXX.

DE EODEM.

Mirum, si vomuit nigrum post fata cruorem
 Borgia? quem biberat, concoquere haud potuit

XXXI.

DE EODEM.

Nomen Alexandri ne te fortasse moretur
 Hospes, abi. jacet hic & scelus, & vitium.

XXXII.

DE VULCANO ET VENERE.

Horrida cœlicolis narrabat prœlia Mavors,
 Sævaque terribili capta tropæa manu:
 Quod Venus audiret, doluit Vulcanus; &, heus tu,
 Inquit, an expectas, ut mea vincla canat?

XXXIII.

DE SE IPSO.

Miraris, liquidum cur non dissolvor in amnem,
 Cum nunquam ficas cogar habere genas.
 Miror ego, in tenues potius non esse favillas,
 Affiduæ carpant cum mea corda faces.
 Scilicet ut misero possim superesse dolori,
 Sic lachrymis flammæ temperat acer Amor.

Non tam bene Marullus, quam- | gr. 13. neque Angerianus, Carm. 72.
 nam in eodem argumento, l. Epi- | 166.

XXXIV.

DE HERCULE, ET JOVE.

Pendebat Phrygii Tirynthius ore ministri,
 Delicias magno dum facit ille Jovi.
 Cum pater: Haud equidem favi, fortissime, dixit;
 Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

Q

DE

XXXV.

DE VENERE, ET SOLE.

Induerat thoraca humeris, galeamque decoro
 Aptarat capiti, Marte jubente, Venus.
 Nil opus his, Sol, Diva, inquit: sumenda fuerunt
 Cum vos ferratæ circuire plagæ.

XXXVI.

CATONIS TUMULUS.

Hic, ubi Libertas, magni & jacet umbra Catonis
 Quam melius poterant Cæfaris ossa tegi!

XXXVII.

DE VENETORUM SIGNIS.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes,
 Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

XXXVIII.

DE ANDREA MATTHÆO AQUIVIVO
 DUCE HADRIÆ.

Mœsta Bituntinæ duxerunt otia Nymphæ,
 Nec Faunis solitos exhibuere choros.

Scilicet

V. I. *Mœsta BITUNTINÆ duxerunt* | Bituntum, sive Butuntum, urbs
otia NYMPHÆ.] | Apulix Peucetix mediterranea,

Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
 Ingratum est, tantus principis urget amor.
 Nec fatis est, positis arcum sprevisse sagittis, 5
 Questibus & totos continuasse dies.
 Ast etiam nostris faciunt convicia terris:
 Et nos Syrenas, Lotophagosque vocant.
 Vera loquor: Divæ veniam date vera loquenti:
 Non amor hic certe, sed magis invidia est. 10

et Rubos & Barium. populos Bu- | cap. 11. de *Lotophagis* dictum est &
 continentes recenset Plinius lib. 3. | libi.

XXXIX.

DE THELESINÆ CRINIBUS.

Dum nectit flavos auro Thelesina capillos,
 Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
 Mox hæc ad superos: en auro jungitur aurum:
 Hoc est mortales, hoc superare Deos.

XL.

IN GALEATIUM CARACCIOLUM.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
 Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

XLI.

IN THEATRUM CAMPANUM.

Dicite semidei, sylvarum numina, Panes,
 Et si qua adventu es Nympha fugata meo:
 Cui licuit tantas saxorum evertere moles,
 Quas jam disjectas vix nemora alta tegunt?
 Hisne olim sucta est cuneis Campana juventus
 Amphitheatrales læta videre jocos?
 Nunc ubi tot plaususque hominum, vocesque canora
 Tot risus, tot jam gaudia, tot facies?
 Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
 Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

IN THEATRUM CAMPANUM.] Videri debent Leander Albertus
 Lipsius.

XLII.

DE FONTE MERGILLINES.

Est mihi rivo vitreus perenni
 Fons, arenosum prope littus, unde
 Sæpe discedens sibi nauta rores
 Haurit amicos.
 Unicus nostris scatet ille ripis,
 Montis immenso sitiente tractu,
 Vitifer qua Pausilypus vadosum ex-
 currit in æquor.
 Hunc ego vitta redimitus alba,
 Flore & æstivis veneror coronis,
 Cum timent amnes & hiulca sævum

Arva

Arva leonem.

Antequam festæ redeant calendæ
 Fortis Augusti, superantque patri
 Quattuor luces, mihi tempus omni
 Dulcius ævo. 15

Bis mihi sanctum, mihi bis vocandum,
 Bis celebrandum potiore cultu,
 Duplici voto, geminaque semper
 Thuris acerra. 20

Namque ab extremo properans Eoo,
 Hac die primum mihi vagienti
 Phœbus illuxit, pariterque dias
 Haufimus auras.

Hac & insigni peragenda ritu
 Sacra solennes veniunt ad aras,
 Nazari unde omnes tituli, meæque
 Nomina gentis, 25

Nazari vastas cohibentis undas
 Æquoris, sævosque domantis æstus,
 Quicquid & vani truculenta iussit
 Ira Neronis. 30

O decus cœli, simul & tuorum,
 Rite quem parva veneramur æde,
 Cui frequentandas populis futuris
 Ponimus aras: 35

Si mihi primos generis parentes,
 Si mihi lucem pariter dedisti:
 Huc age, & fontem tibi dedicatum
 Sæpe revise. 40

XLIII.

DIVO NAZARIO

Natali quod, Dive, tuo lucem editus hausi,
 Quod tua nascenti lux mihi prima fuit:
 Actius hoc riguo parvum cum fonte facellum
 Dedico, tu nutu fac rata vota tuo:
 Ut quæ Sextiles lux venerit ante calendas
 Quarta, sit hic generi bis celebranda meo,
 Et quod solennes revocat tua festa per aras,
 Et quod natalem contigit esse meum.

XLIV.

DE LAURO, AD NERITINORUM
DUCEM.

Illa deum lætis olim gestata triumphis,
 Claraque Phœbeæ laurus honore comæ,

Jan

Huic carmini aliud geminum ger-
 manum extat apud Politianum, quod
 adscribam. talia enim nunquam si-
 ne voluptate & fructu conferuntur.
 Neritinarum autem Dux est Belifarius
 Aquavivus vide supra p. 188.

In aridam populum, quæ repente
 ante domum Laurentii reviruit.

Quod recidiva novas diffundit vertice
 frondes,

Quæ Medicam surgit populus ante do-
 mum,

Cui quondam, Oxygio ferent cum sacra
 Lyao,

Admovit rapidas ebria turba sacra
 Quid mirum? Herculeis nam cum La-
 rentius armis

Emulus, Ausonios temperet arte
 res,

Ipsæ suas juveni Tirynthius explicat
 bras,

Implicet ut meritum lætæ cornu
 put.

Sic quoniam dextro modulatur Apoll
 carmen,

Ante suas lauri circuire comas.

Nunc igitur duplici crines lambente
 rona,

Se bello ostendet, sequæ valere toga

Jampridem male culta, novos emittere ramos,
 Jampridem baccas edere desierat.
 Nunc lachrymis adjuncta tuis revirescit, & omne 5
 Frondiferum spirans implet odore nemus.
 Sed nec eam lachrymæ tantum juvere perennes,
 Quantum mansuro carmine quod colitur.
 Hoc debent, Aquivive, Duces tibi, debet & ipse
 Phœbus, nam per te laurea sylva viret. 10

XLV.

IN TUMULUM COTTÆ VERONENSIS.

Sperabas tibi, docta, novum, Verona, Catullum:
 Experta es duros bis viduata deos.
 Nulla animum posthac res erigat: optima quando
 Prima rapit celeri Parca inimica manu.
 Quæ tamen ut vidit morientis frigida Cottæ 5
 Ora, suum passa est crimen, & erubuit.

Joannis Cottæ elogium vide apud Paulum Jovium nihil hic dicerem de Cottæ, cum omnia sint nota, nisi me monuisset criticum Varillæ supercilium. is in Historia sua Aræana domus Medicæ, postquam multa magnifice de Cottæ dixisset, tandem addit, in illius epigramma-
 tis spirare vividam illam Martialis amœnitatem ac genium aculeatæ dictionis. itane vero, o Censor? potuisses abstinere a dicendo jure in alieno foro, quanto rectius Julius Scalliger! cujus tu libros opinor ne de nomine quidem nosti.

XLVI.

IN PICENTEM MEDICUM.

Quod noctu latras, quod fellas olfacis unus,
 Da veniam, Picens, hoc canis est vitium.
 Q 4 Sed

248 EPIGRAMMATON

Sed quia tu Cynicus vis dici, & Clinicus idem,
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

XLVII.

DE FERDINANDO JUNIORE.

Si merita audieris Ferrandi, Nestora credas:
Si numeres annos, dixeris Antilochum.

XLVIII.

DE CARD. S. PETRI AD VINCULA.

Ne valeam, Superi, bene si facere hic pote, quem fors
Exilio, & vinculis vexit ad imperium.

Et

DE CARDINALI S. PETRI AD VINCULA.] is fuit Julianus Rovezeus, postea Pontifex, Julius Secundus. v. *il Capilloni l. de i Ragionamenti varii*. 7. p. 18. sqq. & jam quisquam neget vatem fuisse Sannazarium, & quidem veracissimum, modo cognitam habuerit illorum temporum historiam? in ejus imaginem festivissime ludit Joannes Pictorius Valerianus,

*Quo quo tam trepidus fugis, viator,
Ac si te Furiave, Gorgonesve,
Aut acer Basiliscus, insequantur?
Non hic Julius, at figura Jui est.*

Plurima & probrosissima in illum scripsit Ulricus Huttenus, ut jam alios prætream. Ea qui legere volet, evolvat tomum tertium Deliciaum Germanorum poetarum. Con-

fer Epigramma quintum, quod apud Suetonium est Tiberii cap. 59. hunc Julium ajunt Juvenem ad stipem scalmum remo subigere solitum. V. Erasmus adag. *a remo ad tribunal*. p. 725. sed nihil tale apud Onuphrium reperire est, & fabellam puto. neque enim praterisset noster offensus in Pontificem animo. tamen & hoc ipsum tradidit auctor Dialogi inter Julium & S. Petrum ap. Wolfium. Tom. 2. memorab p. 62. sed hoc totum putidum est & nugatorium. male peccant nostrates nimio partium studio. de Pontifice Julio II. v. *il Tomasi nella vita di Cesare Borgia*. p. 412. sqq. cum Erasmo facit Junius noster Cent. 6. Adag. 43. p. 514. & Jul. Cæsar Scaliger P. 2. Poëmat. p. 301. sqq. ac *Lorenzo Capilloni dei Ragionamenti varii l. 5* p. 14. 15.

Et peream, ni cuncta evertere jam volet hic, qui
Nil meminit præter vincula, & exilium.

XLIX.

TUMULUS, IN QUO FLORATUR FI-
LIUS UNICUS.

Cur heu lætitiã falso dixere parentes?
Tristitiã qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux unica matris, ocellus
Unicus, hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, vel Nioben confer mihi, cujus habet fors
Hoc melius, fieri saxea quod potuit.

L.

I N P I C T U R A M.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
Contigit, intactæ virginis Anna parens:
Ut tandem te te meliori in sede locares,
Credibile est artes edidicisse novas.
Scilicet obscœnæ semper convicia turbæ, 5
Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc, & medicas invadis protinus artes;
Nec mora, jam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri, complentur compita rhedis, 10
Occupat angustas sedula turba vias.
Ecce in quo picta es paries excinditur, & te
Accipit hospitio nata benigna pio.

Q 5

Nimi-

250 EPIGRAMMATON

Nimirum sapias, Anna, hoc contulit ipsa senectus:
Haud aliter poteris hac caruisse domo.

LI.

DE JUNONE, ET GANYMEDE.

Jusserat Iliacum mensis adstare ministrum
Juppiter: at conjux, Quis mihi miscet, ait?
Ille verecundis libat crystalla labellis:
Cui Dea, Amatori da, puer, ista tuo.

LII.

IN CATONIS LAUDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Insultat tumulis, Cæsar, arena tuis.

LIII.

DE HOMERO IN LATINUM VERSO.

Quid septem de vate sacro contenditis urbes?
Ecce potest civem dicere Roma suum.
At vos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;
Aut alium vobis quærite Mæoniden.

LIV.

INTUMULUM ASSANII.

Tu, qui disiectos artus, inhumataque furtim
 Assanii occulto membra refers tumulo,
 Macte animi pietate, tamen nihil irrita busti
 Gloria tam claros afferet ad cineres:
 Quandoquidem voluit potius sic sparsa jacere, 5
 Quam cadere ad tristes nobilis umbra rogos.
 Nunc late exigui fines egressa sepulchri,
 Eoam fama verberat Oceanum.
 Contempfit dulcemque animam, floremque juventæ,
 Sanguine ut agnato dedecus elueret. 10
 Cumque hausit sævi stricto latus ense tyranni,
 Laudem obitu statuit quærere, non tumulum.
 Quodque magis mirere, hilaris, ridensque cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.
 Dissimulet patriam, taceat nomenque, genusque: 15
 Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

Videtur hoc refæri debere ad Hieron. Olgiatum, de quo vidimus: sed cum nomen discrepet, nihil habeo quod affirmem. res certe convenit Olgiato: illi enim vivo erepta sunt viscera, ipsumque cadaver divinum in frustra ad urbis portas sus-

pendenda. quanta vero cum animi constantia dirissimam necem pertulerit, jam vidimus. hoc enim est illud

——— hilaris ridensque cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.

LV.

IN TUMULUM CAUDOLÆ.

Heu quæ te rigidi rapuit vis efferata fati,
 Quis matri miseræ tot peperit lachrymas,
 Flos veterum, Caudola, virum? tibi mœsta sepulchrum
 Illa dedit, tristes Actius hos titulos,
 Hos titulos, qui te nigras descendere ad umbras, §
 Obduci Stygia nec patiantur aqua.
 Tempora miretur quivis sua: talis Achilles,
 Talis, cum caderet, Martius Hector erat.
 Precor, i nullos non durature per annos,
 Nestoreos qui jam vivere dignus eras. 10

LVI.

DE JOVE, ET AMORE.

Jupiter infractos jactat dum sæpe gigantas,
 Et sibi servati dat decus omne poli:
 Sic est, inquit Amor, namque hoc mugire solebas
 Tunc quoque, cum torva fronte juvenus eras.

LVII.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sumere maternis titulos cum posset ab Urfis
 Cæculus hic noster, maluit esse Leo.

Quid
 Magna est acerbitas in voce cæ- | sionibus tam facile est laudare, quam
 culus vid. Servium ad l. 7. Aen. | vituperare *P. Ariosto XVII. del Furio-*
 v. 680. In hisce nominum adlu- | so 79. ad eundem Leonem:

Quid tibi cum magno commune est, Talpa, Leone?

Non cadit in turpes nobilis ira feras.

Ipse licet cupias animos simulare Leonis:

Non lupus hoc genitor, non finit urfa parens.

Ergo aliud tibi prorsus habendum est, Cæcule, nomen:

Nam cuncta ut possis, non potes esse Leo.

*Tu gran Leone, a cui premon le terga
De la chiavi del ciel le gravi some,
Non lasciar, che nel sonno si sommerga
Italia, se la man l'hai nello chiome.
Tu sei pastore, e dio t'ha quella verga
Data a portare, e scelto il fiero nome,
Perche tu ruggi e che le braccia stenda
Sì, che dai lupi il gregge tuo defenda.*

Merito mireris quomodo ausus fuerit Sincerus noster tam nigro sale defricare principem potentissimum, & ut tum ferebant tempora, longe optimum. sed hæc sunt aliena a scopo nostro, pergamus ad interpretationem. Joannem Cardinal. Medicem, jam Pontificem creatum, desider quod Leonis sibi cognomen tum assumpsisset, cum matrem haberet e gente Ursina. Erat autem Leonis mater Clarice Ursina, Laurentio Mediceo nupta. Leonem cur cæculum vocet, ac talpam, rationem reddit Jovius in ejus vita lib 4. Erat, inquit, *statura corporis admodum excelsa, toto habitu succoso potius quam*

pingui, & quidem per singula membra venuste commensurato, teretibus scilicet directisque cruribus, & manibus candore formaque longe pulcherrimis. sed una capitis amplitudo cetera membra, enormi prope excessu, nec tamen sine dignitate, superavit: unde illi natura dono admirabilis ingenii captus, & memoria rerum omnium singularis: subtrahabant etiam magna ex parte oris suavitatem, obesa mala, & oculi exstantes, convolutique & hebetes, verum si ad pupillam inspicienda propius admoveret, supra fidem acutissimi: supplex enim libellos, vel minutissimis litteris & crebris syllabarum compendiis properanter exaratos, celerrime & distinctissime legebant: admodum autem crystallo concava, oculorum aciem in venationibus & aucupis adeo late extendere erat solitus, ut non modo spatiis & finibus, sed ipsa etiam discernendi felicitate cunctos anteiret. Hunc Leonem Christ. Longolius nescio qua affectione ridicula semper Leontem vocat in Epistolis.

LVIII.

HYMNUS AD D. NAZARIUM.

Nazari, heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Tura paludes?

Post

Post tot emensos pelago labores,
 Tot pererratos populos, sub ipso
 Fine terrarum datur ecce amicum
 Cernere numen.

Ergo in extremis, pater alme, terris
 Barbaræ norunt tua sacra gentes,
 Qua latus dextrum Liger æstuosis
 Objicit undis.

Jamque & Aulercos genus acre, & ipsos
 Cernis ad te Lexovios citato
 Effedo, & picta volitare flavos
 Puppe Britannos.

O mihi semper geniale cœli
 Sydus, o famæ decus omne nostræ,
 Auctor o idem mihi gentis, & spi-
 rabilis auræ.

Se tibi debet proavorum origo, &
 Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
 Debet & præsens genus, & futurum,
 Debet & hæc lux

Sacra, quæ magnum mihi prima solem
 Obtulit nascenti, & inane aperti
 Aëris, pulchrosque micantis æthræ
 Tot simul ignes.

Hinc tuis per me dare grata templis
 Munera, hinc natalitias coronas

30
 Annuis

V. 13. *Jamque & AULERCOS ge-
 nus acre, & ipsos*
Cernis ad te LEXOVIOS citato
Effedo, &c.
 Aulerici populi varii Galliarum Celticarum
 divisi fuerunt in Aulercos Cenoma-
 nos, ubi nunc *le Maine* provincia;
 Aulercos Diablintes, ubi nunc re-
 gio *le Perche*; & Aulercos Eburovi-
 ces, qui nunc *le Diocese d'Evreux*,
 in Normannia, ubi eorum partem
 rigat Sequana fluvius. Lexovii iti-
 dem sunt populi Galliarum Celticarum:
 urbs eorum Episcopalis est in Nor-
 mannia, *Lisieux*, sub Archiepiscopo
 Rothomagensi.

L I B E R II.

255

Annuis suevit sociare fertis,
Dum fuit hæc fors.

Nunc in ignotis vagor ecce campis,
Regis heu chari exilium secutus,
Dum fides, & fas, & amor, piusque
Me rapit ardor.

35

I puer, buxum nemore e propinquo
Collige, & figwas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare mœstum
Sic juvat annum.

40

O ubi dulces patriæ recessus
Abluis, Sebethe, loca illa myrto
Consita, o, qui Pausilypi virentes
Det mihi citros?

Qua tuum lambens maris unda fontem
Margines parvi minuit facelli,
Nostrum opus, quo se recreet quotannis
Læta juvenus.

45

Quæ tibi sacris operata arenis,
Fronibus remos celeresque cymbas
Ornat, & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.

50

Heu pater, cur heu mihi ad institutos
Non licet jam jam properare cursus,
Cur vetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis.

55

Sit fatis ventos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumque fraudes:
Da, pater, tecto salientem avito
Cernere fumum.

60

DE

LIX.

DE AMORE FUGITIVO.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
 Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
 Me miserum, quid agam? durus puer, aspera mater,
 Et magnum in me jus altera, & alter habent.
 Si celem, video, quantus Deus ossa peruret:
 Sin prodam, merito durior hostis erit.
 Adde, quod hæc non est, quæ natum ad flagra reposcat,
 Sed quæ de nostro bella cruore velit.
 Ergo istic fugitive late, sed parcius ure:
 Haud alio poteris tutior esse loco.

Sumptum e Moscho argumentum | Antibajul. T. 2. p. 252. Moschi f-
 multi imitati sunt postea, græci, | dyllion vertit Laur. Gambar. poet.
 Latini, Itali &c. Vide Menagium | p. 72. Politianus. T. 3. p. 341.

LX.

DE CAMILLA SCALAMPA MEDIOLA-
NENSI.

Fumantem ambustis olim Phaëtonta quadrigis
 Exceptit rapidis fluctibus Eridanus.
 Ecce recens, Ticine, tibi de Sole tropæum
 Erigit auratis culta Camilla comis.
 Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
 Majoris numen sensit adesse Deæ.
 O fatum fluviorum: ergo nova fabula vestris
 Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëton?

DE

LXI.

DE VIOLANTE GRAPPINA FOEMINA
PRÆCLARISS.

Unde mihi has violas affers, puer? accipe, mater,
 Quando aliud calida de nive nil potui.
 De nive tu calida violas? perstrinxit ocellos
 Candor, & ecce, nivem quod puto, pectus erat.
 Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
 Cum legerem violas, nunc Violantis habet.

LXII.

D E M O R I N N A.

Sit spectanda comis, sit pulchro corpore tota,
 Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas,
 Aoniaeque Deas, ipsam quoque Pallada vincat
 Ingenio, & dulci pectore mella fluant,
 Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
 Et sinat arbitrii libera jura mei.
 Arsimus, & primos miseri deflevimus ignes:
 Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

LXIII.

A D A N I M U M S U U M.

Arstisti, & miseras consumpsit flamma medullas,
 Aridaque in cineres ossa abiire leves:
 Flevisti, roremque oculi fudere perennem,
 R Sebe-

258 EPIGRAMMATON

Sebethus lachrymis crevit & ipse tuis:
 Ardendi, flendique igitur quæ tanta cupido,
 O anime? exequias disce timere tuas.
 Neve iterum tua damna, iterum tua funera quæras
 Sirenum scopulos præteriisse juvet.

LXIV.

DE CASSANDRA MARCHESIA.

Define formosæ dotes numerare puellæ,
 Define jam extinctas sollicitare faces. (nufque
 Nam dum sæpe comas, frontemque, humerosque, ma-
 Commemoras, proprios extruis ipse rogos.
 Dumque oculis Cassandra, animo Cassandra recurfat,
 Cassandra heu mentis jus habet omne tuæ.
 Blandus amor tacitis subrepsit in ossa venenis!
 Sic sibi vel fatum quilibet esse potest.

LXV.

HYMNUS DIVO GAUDIOSO.

Gaudete cœtus virginum
 Plenas habentes lampadas:
 Sponsus sacras ad nuptias
 Venit repente: surgite
 Venit serenus lucifer,
 Nocturna pellens sydera:
 Optata lux solennibus
 Adest dicata gaudiis;
 Lux clara, qua fugans nigram
 Mundi fator caliginem,

IO
 Vestri

Vestri latere gloriam
 Patris diu non passus est ;
 Qua Gaudiofi segmina,
 Tot inreperta sæculis,
 Suis videnda civibus,
 Dives retexit urnula. 15
 O ter beate, & amplius,
 Lapis pusille, qui tuo
 Tanti verendum præfulis
 Sinu recondis pulverem: 20
 Præful sed o beatior,
 Claræ decus Neapolis,
 Tuæ benignus patriæ
 Fer, Gaudiose, gaudia.
 Adsit fides, & veritas, 25
 Adsit probata castitas:
 Morbos, famem, pericula
 Tuis repelle mœnibus.
 Ergo tibi sit gloria
 Inseparata Trinitas, 30
 Verbum, Paterque, & Spiritus,
 Qui condidistis omnia.

LXVI.

DE EODEM AD VESPERAS.

Audiat surgens pariter, cadensque
 Sol tuas laudes, meritosque honores,
 Urbis o nostræ columen, tuæque
 Gloria gentis.
 Audiat cœlum, mare, terra, & aër, 5
 Annuos ritus tibi dum novamus,
 R 2 Dum

Dum damus flammis adolenda sacris
Tura per aras.

Huc ades feſta redimite fronde,
Cœlitum plauſus choreaſque linquens,
Et tuam ſedem, tua, Gaudioſe,
Oſſa reuiſe,

Oſſa, quæ longa tumuli ſub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes,
Nocte mox pulſa redeunt apertas
Luciſ in auras.

Hic dies nobis ceſuber, precamur,
Lætior ſemper redeat, nec ullos
Hoſtium motus ferat, aut maligni
Sideris æſtus.

Da tuis longam, venerande, pacem
Civibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, ſuperique plenos
Luminis hauſtus.

Juſta poſcentes animos benignus
Adjuva, injuſtos moderare ſenſus.
Sentiant per te patuiſſe caſtis
Æthera votis.

Laus tibi cœli pater, atque princeps,
Omnium rector ſimul & creator,
Quem fides veri ſtudioſa trinum,
Credidit, & unum.

LXVII.

AD DIVUM NAZARIUM.

)ive, cui vasti metuenda ponti
 Vis, & iratæ famulantur undæ,
 Quem per & spumas gradientem, & æstus,
 Nauta vocavit,
 Ah miser pœnas pelago daturus, 5
 Cum niger circum streperet procellis
 Auster, & turbata minax feriret
 Sidera fluctus:
 Te, mihi sanctum, patriumque numen,
 Te canam, gentis columen Latinæ, 10
 Auream prolem patris Africani,
 Perpetuæque
 Matris heu vulnus grave, dum relictis
 Tybridis ripis, Italoque cœlo,
 Sponte trans Rhætos iter, & nivosas 25
 Arripis Alpes,
 Lacte depulsus velut ille, primi
 Quem rapit cursus generosus ardor,
 Pullus, & matrem fugit, & rapaceis
 Transilit amnes. 20
 Mox & ad Rhenum, horribilesque tendis
 Treverum gentes animosus hospes,
 Morte festinans capere invidendæ
 Præmia palmæ.
 Hic, ubi e charæ gremio parentis, 25
 Jam necis magnæ comitem futurum,
 Excipis Celsum pater, & salubri
 R 3 Perluis

Perluis unda.

Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Undique exhaustis properatur agris: 30
Barbaros gaudent Druidæ sacrorum

Ponere ritus.

Nazari nomen, meritique famam
Audiit, siquem Liger in remotis
Occulit ripis, refugove inundat 35

Sequana cursu.

Te neque injusti rabies Neronis,
Impios jam jam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enses. 40

Jam voluptatum, gelidæque victor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesque peræque Iberis
Notus, & Indis.

Ergo speratum, genitor, triumphum,
Et parum factis meruisse cœlum est. 45
Aureum vultu jubar, & coruscus
Fundis honores.

Salve Io magni nova lux olympi,
Cui per extentas operosa terras 50
Templa tot surgunt, calidisque fumant
Ignibus aræ.

Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite parvis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus 55
Munere fontem.

Accipe æstivam, nova ferta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesque myrtos,
Quosque Mergillina tulit propinquo

Littore

Littore odores. 60

O mihi longos liceat per annos
 Hic sacra, & festos renovare ludos,
 Et tuum castis sine fraude votis
 Poscere numen.

LXVIII.

DE FERDINANDO HAVALO, PISCARIÆ
 PRINCIPE.

Admoveant iterum cœlo si castra gigantes
 Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta jacet:
 Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Typhœus
 Conferet, ipse Havalus cum Jove bella geret.

DE FERDINANDO HAVALO PISCARIÆ PRINCIPE.] Hic est ille celeberrimus Davalus, (noster enim meriti gratia videtur Havalum appellasse) cujus vitam & res gestas septem libris complexus est Paulus Jovius. Habebat in matrimonio Victoriæ Columnam, excelsi animi ac sapientiæ matronam, & cum vetustis Heroinis comparandam, cujus vernacula carmina cum summa admiratione hodie quoque leguntur. ad eam scripta est ecloga illa M. Hier. Vidæ, quæ Nice dicitur.

LXIX.

IN NOLAM URBEM.

Infernum Musis nomen, male grata petenti
 Virgilio optatam Nola negavit aquam.
 R 4 Noluit

V. I. Infernum Musis nomen, male grata petenti Virgilio optatam NOLA negavit aquam] Aulus Gellius lib. 7. cap. 20. Scriptum in quodam commentario repertum] sus istos a Virgilio ita primum esse recitatos atque editos: Talem dives aræ Capna, & vicino Vesvo Nola jugo.

Postea

Noluit hæc eadem Joviano rustica vati
 Hospitium parvæ contribuiffe moræ.
 Iccirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
 Nolueris magnis quod placuiffe viris.
 At tibi pro scelere hoc cœnolos fusa per agros
 Exhaustit populos Styx violenta tuos.
 Jamque quid, o nullis abolenda infamia sæclis,
 Imprecer? & cœlum desit, & unda tibi. 10

Postea Virgilium petiisse a Nolanis aquam uti duceret in propinquum rus; Nolanos beneficium petiitum non fecisse: poetam offensum nomen urbis eorum, quasi ex hominum memoria, sic ex carmine suo derasisse, Oraque pro Nola mutasse: atque ita reliquisse:

— & vicina Vesevo
 Ora jugo.

Ea res verans an falsa sit, non laboro, quin tamen melius suaviusque ad aures sit, quam Nola, Ora, dubium id non, est, &c. Versus iste Virgillii extat lib. 2. Georgic. ad quem ita Junius Philargyrius: Ora: & hoc emendavit ipse, qui Nola posuerat, nam postea offensus a Nolanis, qui eidem aquam negaverant, Ora pro Nola posuit. si quis autem legat quæ apud Gellium loco laudato sequuntur, satis superque videbit quam opinio hæc sit inutilis & ridicula, præsertim si addat Jovianum Pontanum in Actio, diligenter & perite de hoc ipso ver-

su disputantem. noster autem poeta vulgarem opinionem amplectitur, ut tanto acrius injuriam a Nolanis Pontano suo factam ulciscatur. Porro Nola urbs est Episcopalis in Campania, sub Archiepiscopo Neapolitano. illic Augustus Cæsar supremum diem clausit, ut e Suetonio discimus cap. 98. Atqui Arellæ in Campania mortuum esse asserunt Eutropius & Eusebius. Vossius ad Vellejum Paterculum p. 124. Servius ad lib. 7. Aen. V. 740. ET QUOS MALIFERÆ DESPECTANT MOENIA BELLÆ: Multi Nola volunt intelligi: & dicunt Virgilium nomen ejus mutasse propter sibi negatum hospitium: & ita aperte noluisse dicere sed ostendere per periphrasin. nam illic Punica mala nascuntur ut nunc Bella pro Nola posuerit. quid dicam? certe si poeta nostri ætate servius existit cum porius, quam Gellium, sequi debuit & res ipsa clamat. meminit hujus Sannazariani epigrammatis cum laude Jan. douza lib. 4. Salin. Epigr. II.

LXX.

IN BORGIAM.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora,
 Cumque sua dominos spreverit arce deos,
 Parcite mirari, qui talia poscitis, ac me

Credite

Credite Apollineo verius ore loqui:
 Hoc, quod vos cœlum, quæ numina dicitis, ille 5
 Esse apinas longo tempore crediderat.

LXXI.

I N L Y G D A M U M.

Quæris, Lygdame, musca cur voceris?
 Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
 Quam nec sunt culices, gravesque fuci,
 Quam nec vermiculique, cimicesque.
 Unum te tamen arceat necesse est,
 Turdelæ auxilium cacantis, ut te 5
 Non muscaria, milviique caudæ,
 Non alæ accipitrum potentiorum
 Avertant, abigantque sævientem.

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 EPIGRAMMATON
 LIBER TERTIUS.

I.

MARIÆ GARLONIÆ GRAPPINÆ.

Propago formosæ arboris
 Formosa virgo, quæ vagos
 Inter orta Cupidines,
 Veris lilia vincis,
 Rosasque molles, & croci
 Pulchre rubentis igneum
 Florem, & uvidulas comas
 Halantis hyacinthi:
 Redisti avitos ad lares,
 Felicem ocellulis tuis
 Redditura Neapolim,
 Charo adnixa marito:
 Redisti ad optatos choros
 Æqualium, & probos finus
 Matris, ac bene cognitum
 Fratris dulcis amorem.

5
10
15
Quis

L I B E R III.

267

Quis o, quis hunc albo mihi
 Signet diem lapillulo?
 Quis Sabæa calentibus
 Addat munera flammis? 20
 Vocanda Musarum cohors.
 Huc huc benigna, & abditam
 Barbiton cape, myrteis
 Frontem vinctâ coronis
 Thalia: quid dignum tuo 25
 Promis favore? quid bonæ,
 Voce, vel fidibus student
 Respondere sorores?
 Sed esse quid lætum, Deæ,
 Hic absque amoribus potest? 30
 Non movet Chione suis,
 Non me Lyda, papillis.
 Procul faceffiant hinc malæ,
 Sæcli pudor, libidines.
 Mi fat est, minuat graves 35
 Si Garlonia curas.
 Juventa, cur me tam cito
 Ludendo inepta deseris?
 Hæc erat facies novis
 Non fraudanda libellis. 40

II.

AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
 Cassandra, una choris addita diva tribus.

SE

III.

SE FIDEM SERVATURUM.

Si post fata novos animas errare per artus
 Vera docent Samii dogmata nota senis,
 Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
 Erret aper sylvis, seu vaga cantet avis:
 Ipse ego (mens quoniam est uni servire puellæ) §
 Exurgam mœltis turtur ab exequiis.

IV.

IN ADRIANUM PONT. MAX.

Classe, virisque potens, domitoque Oriente superbus,
 Barbarus in Latias dux quatit arma domos:
 In Vaticano noster latet: hunc tamen alto,
 Christe, vides cœlo, (pro dolor) & pateris?

AD

Effectum est hoc Epigramma ad Ciceronis formam, Orat. pro Milo-
 de. c. 32. *Dura mihi medius fidius jam Fortuna populi Romani & crudelis videbatur, qua tot annos illum in hanc rempublicam insultare videret & pateretur.* quæ verba eo libentius adscribo, ut perpendant homines elegantes, si recta sit ac vera Lambini Lectio, delentis duas Voculas videret & quas sane Sinceri avo extitisse in membranis liquido hinc evincitur: At inquit Fortunæ non convenit videre hic erat scire, intelligere sentire, ut saepe alias. Quam iniquo lividoque animo tulerint Itali Hadrianum vi. hominem Belgam, & obscuro admo-

dum loco natum, ad gubernacula Ecclesiæ sedere, notius est ex historiarum monumentis quam ut referri debeat. v. it Capelloni de i Regione menti Varii 19. p. 47. 48. Sed & Hadrianus in eo peccabat, a quo diligenter sibi caverat Tiberius, quod ostenderet intemptivo rigore quibus vitiis esset impar. Hinc ille contemptus, odium illud, & veneficium denique. Hinc virulentum illud carmen Joan. Pierii Valeriani, viri alias modestissimi, sed tamen Itali: quod, quamvis longiusculum, adscribam, quia non ubivis legitur.

*Cum fluctuaret cymba, qua magnos Deos,
 Roma*

Tema penates qua vehit,
 Leonademo: providum: vigilem, pa-
 rem
 Optabat infelix ducem.
 Dum tota is ora queritur Ligustica,
 Totoque Tyrreno mari,
 Per Adriatici omne littus, per Padi
 Ripas, Lemani per juga:
 Per Celtiberos, Gaditanos, Gallici
 Vastos per Oceani sinus,
 Quaque astuosum Sarmatas lambit sa-
 lam,
 Quas circuit Britannias:
 Repente nobis hunc dedit vecors furor
 Regione Rheni ab ultima;
 Nil tale Patribus facere se putantibus:
 Nihil minus volentibus
 Quam quem eligebant, nil minus pos-
 centibus
 Quam quem vocabant, o mare!
 O terra! votis Hadrianus omnium
 Fit Pontifex; sed omnibus,
 Quis credat? invitis. Deum vis hæc,
 Deum,
 Deum abditum hoc arbitrium est.
 Ut qui natantis disponent regnum trabis,
 Pavere discant vipera:
 Ut invicem qui se oderant Patres, du-
 cem
 Invisum haberent omnibus:
 Malaram ut esset servus ultor mentium,
 Atque ipse mente in singulos.
 At dira quando Principum impotentia
 Discat vereri quas ferunt
 Leges? ut olim sit locus aliquis probis,
 Castis, honestis moribus.
 Sit aliquis, o, mortalibus demum pudor,
 Mens aliqua sit, pectus aliquod,
 Ut eluantur scelera, sæda ut sæculi
 Tollantur infecti nota:
 Ne cuncta vis, fraus, & superbia, &
 furer
 Incessat, evertat, ruat.
 Hæc ille, Hadriano tum demum
 Pontifice designato. Sed & de mor-
 tuo nihilo clementius loquitur l. 2.
 de Infelic. literat. p. 148. Fuit &
 sub Hadriano sexto par bonarum om-
 nium literarum infortunium, nam
 cum in Leoni Decimo susceptus esset,
 ad quem, impeto Literarum Princi-

pem, magnus Literarum numerus con-
 fluxerat, dum non minora de Hadria-
 no sibi quisque pollicetur, Ecce ade-
 Musarum, & eloquentia, totiusque
 nitoris hostis acerrimus, qui litera-
 tis omnibus inimicitias minitaretur,
 quoniam, ut ipse dicebat, Te-
 rentiani essent, quos cum odisse, at-
 que etiam persequi cepisset, volun-
 tarium alii exilium, atque alias alii
 latebras quærentes, tam diu latere,
 quoad dei beneficio, altero imperii
 anno decessit, qui si aliquanto diu-
 tius vixisset, gothica illa tempora ad-
 versus bonas literas videbatur suscita-
 turus — v. Plempius de Valetudine
 tuenda. p. 206. 207. nostri autem
 Sinceri Epigramma scriptum est cum
 jam Romam pervenisset. Varia Ha-
 driani Epitaphia leguntur apud Sweer-
 tium Delic. orb. Christ. p. 33. 34.
 duo sunt Tranquilli Molossi, recta
 illa & vera, quæ recitat Pontanus
 in Sylloge Epist. Matthæi. p. 153.
 ejus Molossi nihil exstat in Deliciis
 Gruteri quod miror. multo melius
 de Hadriano Auguratur Christ. Lon-
 golius. l. 3. Epist. 10. p. 118. &
 Epist. 11. 12. 24. 28. 29. & l. 4.
 Epist. 1. 2. 3. 13. Jovius in vita
 Hadriani: Nunciabatur Solymanus Tur-
 carum Imperator Rhodum validissimis
 tormentis, & cum incredibili militum
 & rerum omnium apparatu jam ter-
 tium mensem oppugnare: Præfectosque
 Turcarum, qui in Illyrico fines tueren-
 tur, Pannoniam ceteriorem crebris in-
 cursionibus vastare, nec Ludovicum Re-
 gem, uti ætate non integra, atque in-
 geni viribus parum validum, sustinere
 hostes posse, nisi in stipendium Pontifi-
 cia pecunia juvaretur. Quibus de cau-
 sis necesse erat Pontificem rerum Itali-
 carum penitus ignarum, & tum pri-
 mum urbium suarum & provinciarum
 regulumque nomina perdiscerem, in
 omnibus consiliis vehementissime contur-
 bari, adeo ut cum his curarum flucti-
 bus jactaretur, aliquando diceret, sibi
 fuisse jucundius Lovanii gymnasium cum
 studiorum laude moderari, quam Ro-
 ma Pontificia in sede Christianam rem-
 publi-

publicam administrare, quando, inquit, in eam affectam omnibus malis, & recessis nervis magnopere debilitatam, miser inciderim. Confer. Sanfovinum delle guerre de Turchi. p. 178. Vides occasionem qua nati sunt amarissimi versus. Caterum Hadrianus, ut idem Jovius loquitur, (quod nunquam ei viri elegantes defuisse pradicant) eloquentia cultioris flores, & poetarum amantates contemnere erat solitus: sive quod putaret eas sibi aliquid de gravissimorum studiorum auctoritate detrabere, sive quod castis & piis ingeniis poetarum lusus pravorum mores importare, & religionibus plurimum officere arbitraretur. Imo ajunt eum, nullum hominum genus majore profecutum fuisse odio quam poetas, eo quod in antiquis exemplaribus Canonum a Gratiano digestorum legatur decretum Gelasii in hæc verba: Venerabilis viri Sedulii Paschale opus, quod hæreticis descripsit versibus, &c. cum ibi heroicis legi debere jam pridem monuerint viri

eruditi. Sed cum civem nostrum innocentissimum ferre non possent corruptissimi Italorum atque Hispanorum mores, ipse autem inter alia saluberrima decreta in animo haberet severa lege inquirere & punire juventutis corruptores; adeo terrerat maculosos quosdam tum aulicum civitatis, veluti desperata securitate publica, ut non defuerint sublato jam Hadriano, qui Joannem Antracino Pontificis medico post festam fronde per intempestam noctem protinus exornarent, cum titulo uncialibus literis inscripto in hæc verba: LIPERATORI PATRIÆ S. P. Q. R. Scilicet ut eo joculari elogio non medicus, uti veneficus aut imperitus, sed majestas ipsa sanctissimi Pontificis, qui salutari censura, uti dignum erat Principe Christiano, urbem atque aulam probrosi vitiis repurgare cogitasset, non obscure carperetur. Hæc fere Jovius.

V.

AD FEDERICUM.

Litibus abstinui semper, mihi testis Apollo est,
Et musæ, & studiis ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia jurgia versat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulsus, Rex inclyte, Gallis:
Pelle etiam Scotos, & mihi major eris.

VI.

AD EUNUM.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphisque, petisti,
 Discere fortunam dum cupis, Eune, tuam.
 At deus, Extabis supra Regesque, Ducesque,
 Veridico tandem rettulit ore tibi.
 Tu tamen hinc vanos sumpstisti, Græcule, fastus: §
 Jam magni dominus, jam pater, orbis eras.
 Ecce crucem ascendis. non te deus, Eune, fefellit:
 Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

VII.

AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABELLAM SOROREM.

Porciam & Isabella, venustæ pignora matris,
 Dicite, quis vestras non amet illecebras?
 Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
 Quis, Leonora, tuo nolit ab igne mori?
 Natarum illecebris, matris simul ignibus uri §
 Qui cupit, is mortis flagrat amore suæ.
 Vita vale: in lucro est periisse: sed hoc reliquum, mors,
 Quod finis, est ipsis vix satis exequiis.

VIII.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sacra sub extrema, si forte requiritis, hora
 Cur Leo non potuit sumere: vendiderat.

AD

IX.

AD PATRIAM, ANTEQUAM IRET IN
EXILIUM.

Parthenope mihi culta vale, blandissima Siren,
 Atque horti valeant, Hesperidesque tuæ.
 Mergillina vale nostri memor, & mea flentis
 Serta cape, heu domini munera avara tui.
 Maternæ salвете umbræ, salвете paternæ, 5
 Accipite & vestris turea dona focis.
 Neve nega optatos, Virgo Sebethias, amnes;
 Absentique tuas det mihi somnus aquas.
 Det fesso æstivas umbras sopor, & levis aura,
 Fluminaque ipsa suo lene sonent strepitu. 10
 Exilium nam sponte sequor: Sors ipsa favebit:
 Fortibus hæc solita est sæpe & adesse viris.
 Et mihi sunt comites Musæ, sunt numina vatū,
 Et mens læta suis gaudet ab auspiciis.
 Blanditurque animi constans sententia, quamvis 15
 Exilii meritum sit fatis ipsa fides.

F I N I S.

C A R M I N A
D E
S A N N A Z A R I O
E T A D
S A N N A Z A R I U M .

S

ILLUSTRIMUM POETARUM
 C A R M I N A
 AD SANNAZARIUM,
 ET DE
 SANNAZARIO.

C H A R I T E I.

Hos libros Juvenalis, atque Persi
 SYNCERUS Chariteio Sodali
 Misit ACTIUS, optimus Poëta,
 Ille maximus omnium Poëta,
 Quos arguta Neapolis creavit:
 Quem SANNAZARIUM autumat vetustas:
 Mi dono dedit aureos libellos,
 Ornatos minioque purpuraque.
 Quare vos agite, o bonæ Camæne,
 Meo nomine gratias Amico;
 Virgo cui faveat Parens Tonantis:
 Titoni ut superet perennis ævum,
 Suis perpetuo & bonis fruatur.

JOANNIS PIERII VALERIANI.

O *Faustos hodie meos ocellos,*
Quæis tantum licuit videre pulchri!
Ut nunc subsiliuntque gestiuntque!
Ut cordi, utque animo, intima ut medullæ
Spargunt illecebras petulciores! 5
Quæis demum licuit videre amatam
Illam illam faciem optimi Poëtæ
ACTII, qui Italicum melos polivit,
ACTII, qui columen chelys Latinae;
Qui summum decus Attici est leporis. 10
O faustos hodie meos ocellos!

BASILII ZANCHII.

Ex Elegia in Lycinnam.

A *CTI, pleetra movet cui lenia pulcher Apollo;*
Gratia cui dulci semper in ore sedet:
Te viridis Sebetus habet, te florea Tempe,
Cantantem faciles inter Hamadryadas.
Nunc molles Elegos, nunc culta Epigrammata pangis; 5
Nunc etiam magno digna Marone sonas.
Nec pudet Arcadia carmen duxisse cicuta;
Quærare nec densas Phyllida per salices:
Nec manibus tepidi tractare coagula lactis,
Nec calathos lentis texere viminibus. 10
Et tua litoreæ respondent carmina Nymphæ,
Saltat & ad numeros Naïca turba tuos,
Quidquid agis (nam te numquam cessare putandum est,
Tradere nec molli pectora desidiæ)

Nemo

*Nemo est, crede mihi, te fortunatior uno,
Nec cui tot dederint Numina delicias, &c.*

E J U S D E M.

Has nassas, hæc lina tibi, SYNCERE, sepulto
Piscator tenui dedicat arte Mycon.

Hos calamos, myrtumque tibi, viridemque coronam
Arcadia pastor ponit ab arte Lycon,

Has lacrimas, vulsamque a vertice Mergillina
Cæsariem, & violas spargit, & ammineum,

Parthenope patria ipsa tibi de marmore bustum
Condit, & extentis funera temporibus.

Quid moror? æterni te suspicit Umbra Maronis,
Et sibi vicinum donat habere locum.

P E T R I B E M B I.

Da sacro cineri flores: hic ille Maroni
SYNCERUS Musa proximus, ut tumulo.

A N T O N I I T I B A L D E I.

Virginis intactæ Partum, Partumque videbis,
ACTIA quem docto pectore Musa dedit.

Admirandi ambo: humane fuit ille saluti
Utilis, humanis hic fuit ingeniis.

M. A N T O N I I F L A M I N I I.

Quantum Virgilio debebit filva Maroni,
Et pastor, donec Musa Maronis erit:

Tantum pene tibi debent piscator, & acta,
ACTI, divino proxime Virgilio.

P E T R I G R A V I N Æ.

Qui divina legis *SYNCERI* carmina *Vatis*.
 Magnaque *Virginei* sacra *Puerperii*:
 Non hæc humano credas procedere sensu;
 Auctori mentem movit, & ora *DEUS*.
 Hunc sibi delegit, quo non *Cælestia* quisquam
 Grandius, aut pleno cultius ore sonet.

J O A N N I S P A R D I

Responsio ad eam epistolam, quæ incipit:

Parde, decus patriæ &c.

Acci, cui simplex peperit facundia nomen
 Synceri, & vitæ candida simplicitas:
 Si pecus exiguum nobis, si commodus esset
 Qui pecus, & dominum pascere possêt ager;
 Ipse quoque in sylvis non dedignarer opacis
 Vivere, quas magni diique, deæque colant.
 Ruris deliciis fruërer, rurisque labores
 Exciperem fessis sæpius agricolis.
 Hic ego longa meæ cupiissem flamina vitæ
 Deduci, hic atram rumpere fila diem.
 Par igitur nobis studium, disparque facultas;
 Hinc sequimur vitæ munera disparia.
 Ergo prædiolis tu, qui potes, utere avitis,
 Pinguius & Siculis pasce pecus gregibus,
 Me quia nulla soli natalis cura relicta est,
 Cura sit externi syderei que soli.

G A B R.

G A B R. A L T I L I I

Ad Actium Syncerum & M. Ant. fratres, epistola
consolatoria.

*Unanimi fratres, rapta qui matre doletis,
 Et desiderio fletis uterque pio:
 Desinite ab lachrymis tam sanctos lædere manes,
 Vos vetat Elysiis illa recepta choris.
 Illic optatis longum complexibus hærens
 Jucundo fruitur conjugis ore sui:
 Felicesque animas inter, cœtusque verendos,
 Narrat natorum de pietate parens:
 Scilicet his ut spem viduæ soluta juventæ
 Deserti tulerit frigida regna tori:
 Addet & obsequia & dulces cum pondere morès
 Jam tum cum patrias ferret uterque vices.
 Cum simul & nymphas, Satyrorum & cantat amores:
 Estque in Synceri carmine tota sui.
 Quod subito cantu turba excipiente deorum,
 Hinc, illinc variis plausibus arva sonant,
 Massiliam chorus omnis, & ætheriæ convalles,
 Massiliam totis reddit & aura locis.
 Illa autem æternos caro cum conjugè gressus
 Jungit, & Elysiùm sic terit alta nemus.
 Quo jam pro lachrymis Panchæos urite odores:
 Orphææque move tu fidis alter opus.
 Non quibus infernas ille exoraverit umbras,
 Flebilibus supplex ausus adire modis:
 Sed quibus & divum laudes, ipsosque canendo
 Heroas cælo, syderibusque locat.
 Has mitti jubet inferias, hæc funera mater:
 Ipsa sibi has lachrymas, hæc sibi busta rogat.*

HIERONYMUS CARBO

Actio Syncero.

Cum tibi cœlesti faveat de virgine natus,
 Mystica cui vatum sacra canenda dedit:
 Cumque ingens nova Musa decus, laudemque pararit,
 Inneſcens capiti Delphica ferta tuo:
 Famaque cum volitet circum plaudentibus alis, §
 Geſtiat & sacræ limina adiffe domus:
 Quid ceſſas Syncere fores reſerare, Deamque
 Excipere, & docto continuiſſe ſinu?
 Illa tibi referet, quanto expectata triumpho
 Carmina, & ingenii ſint monumenta tui. 10
 Surge igitur, vivensque piæ cape præmia curæ,
 Poſt cineres ſera eſt gloria, ſerus honos.

L A T O M I.

Dum vacat, & terras quoties petit illa Tonantis
 Mater, virgineo ſed nec honore carens:
 Synceri ad tumultum properat viſura, viſcant
 Candida cum rutilis lilia ſparſa roſis.
 Vivum dein laticem, dein altera munera flores §
 Fundit, & arrepta ſic canit orſa lyra:
 Conſcie vive mei fœlix Syncere pudoris,
 Atque idem partus conſcie vive mei.
 Namque ego quo ſacrum ſecretum teſte peregi, 10
 Hunc quoque tu teſtem carminis hujus habes.
 Eſto: ventris onus fuerit ſine pondere pondus,
 Dum celebres, pondus ſuſtinuiſſe velim.

EJUS.

E J U S D E M.

Major in assumpto ratio quo nomine constet,
Est ubi te cupiam fellis habere minus.

JO. MATTHÆI TOSCANI.

Plurima molitus præclara, per omnia summum,
Quod dare vel poterant singula, nomen habet.
Martis opus dignum testatur sanguine equestri:
Exsilio in Regem est certa probata fides.
Sic illum piscator amat, sic æta remugit, 5
Ut pecoris custos, silvaque Virgilium.
Tam sacra quid vatium pepererunt pectora CHRISTO,
Virgineis quod se partibus æquiparet?
Sed nova Mænalias quod ducis ad antra Camœnas,
Et calami Tuscos edidicere modos, 10
Hoc proprium, SYNCERE, tuum est: hoc Itala tellus
Ante Syracosii carmina vatis amat.
Tu belli, tu pacis honos: tibi denique lingua,
Et renovata vetus debet, & aucta recens.

G E O R G I I F A B R I C I I.

Ex Itinere Neapolitano ad Casparem Nævium.

— — — — — deinde cavatum
Causilipi in tenebris, & iniquo lumine montem
gressi, albentis templa ardua Mergillinæ
ad mare conspicimus, Cycno fundata sonoro:
ejus vox ultra Gangem audita, Tagumque, 5
sulcibus implevit vastum concentibus orbem.
Sic poterant magnis alia ossibus ossa Maronis
injungi melius, quam quæ sunt juncta. &c.

S 5

Nicolai

Nicolai Heinsii Dan. Fil.

PAUSILYPUS.

Ad Casparem Kinschotium.

Pausilypi myrteta, & odoræ laurea frondis,
 Laurea Castalio grata corona Deo,
 Obvia cæruleas cui Doris porrigit ulnas,
 Et liquido tremulæ mæxure plaudit aquæ;
 Frigore quam placido Zephyritis temperat aura;
 O nunquam tacitæ garrula silva comæ.
 Tu mihi concilia somnum ocius: ocius ægro
 Tædia præruptæ tu mihi falle viæ.
 Excipe me viridi gremio, nemus, excipe lassum:
 Sic amet umbrosam plurima Nais humum. 10
 Sic pia pacato Ceycis ab æquore conjux,
 Mœstaque in aëria Daulia fronde parens,
 Fletibus alternam querulis tibi mulceat aurem;
 Lugeat hæc natum, lugeat illa virum.
 Delia perspicuis sic se miretur in undis, 15
 Et Satyri casta submoveantur aqua.
 Hæc me, Kinschoti, Venerum pater, ora moratur;
 Sæpe mihi totos hæc rapit ora dies.
 Sive sitis torquet, sitienti grata palato
 Præda fluunt manibus citrea mala meis: 20
 Nec mitem arboribus desunt stillare liquorem
 Medica demta suis, Punica demta suis.
 Pampinus hinc ulmum sociis complexa racemis,
 Hint picturato germine ridet humus.
 Et modo litoreo speculamur in aggere fusi 25
 Oria

Otia tranquilli temperiemque maris.
 modo, sed facili, properat mihi carmen, avena,
 Victuris utinam Musa benigna modis!
 tamen in primis, te suspiramus abesse,
 Vilius o cara non mihi luce caput. 30
 Nulla placent sine te mihi gaudia, nulla voluptas.
 Vatis inoblito plurimus ore tui es.
 Hoc equidem nostis, reor, avia. vos mihi testes:
 Et stupet, ad sanctam conscia silva fidem.
 Forsthan hac olim requieverit ACTIUS umbra, 35
 ACTIUS Ausoniae fama superba lyrae.
 Num Aganippæ raptum juga Mergillinae,
 Et vidua Siren fletu putatur aqua.
 Tu quoque mutasti veterem, Philomela, querelam.
 Justior hinc lacrymis & pia causa tuis. 40
 Non facit invidiam dolor hic tibi, Tereos uxor.
 Quam bona nunc mater, quam bona nupta fores!
 Tunc eadem, æternum tunc flesti hic ante Maronem,
 Daulias, ab mæstis ingeniosa modis?
 Tunc tantum, infelix, speraras ferre dolorem? 45
 Quid tibi tunc animi, quid tibi mentis erat,
 Cum gemitus Phœbea pius ad busta trabentem
 Percita funestis silva secuta sonis?
 Audit, & admonito geminantur vulnera luctu.
 Flebilius certe, quam modo, visa queri est. 50
 Perge queri, miseranda, queri sine fine memento
 SINCERUMQUE tuum, Virgiliumque tuum.
 At mihi sit sanctas venerari cominus urnas,
 Aonium Tempe Parthenopæa nemus.
 Tene Maro tumulum legit sibi? tunc Maronis 55
 Ossa foves placido, silva beata, sinu?
 Exulet, ingenium qui non habet, exulet inde
 Fæce Epimethei plebs male ficta luti.

Jam

Jam minus admiror tua nomina, celsa vetustas.
Difficile, hic Clario non caluisse Deo.
Ipse ego, Teutonici modo natus ad ultima Rheni,
Ausus in Ausonios pleetra movere modos.
Dii facerent, tractu nasci licuisset in illo!
Patria, da veniam; rustica terra mihi es.
Non tibi Pausilypus Peneida ventilat umbram: .. 6
Fragrat in infausto laurea nulla solo.
Non platani genialis honor; non myrtus amatrix:
Non viridi luges qui, Cyparisse, coma.
Nescit odoratam spirare Favonius auram.
Non tibi perspicuae fons salit uber aquae. 7
Non festinatam ter colligit area messem:
Non licet autumnno bis dare poma tuo.
Ab nullo patriæ genio loquor! orgia duxi
Per tibi damnatos sic quoque, Phœbe, lares.
Quæ pietas opto profit mihi: profit ab ungue 78
Jam tenero Clariam sollicitasse chelyn.
Pectore vaticino si te non mentior; Et si
Numinis interpres pagina nostra tui est:
Huc agedum, Pæan pater, annue: debita posco.
Non ego sim domui gloria prima meæ. 80

GABRIELIS
ALTILII,
SANNAZARII SODALIS,
EPITHALAMIUM

n Nuptias Joannis Galeatii Sfortiæ, Ducis
Mediolanensis, & Isabellæ Aragoniæ,
Alfonsi II. Regis Neapolitani, filiæ.

S E L E C T A
 DOCTORUM VIRORUM
 DE GABRIELE
 ALTILIO,
 EJUSQUE SCRIPTIS
 TESTIMONIA.

Paullus Jovius in Elogiis Virorum Literis illustrium.

GABRIEL ALTILIUS in Lucania natus, junioris Ferdinandi Regis præceptor, usque adeo molliter, ac admirande in Elegis, & Heroico carmine excelluit, sicuti ex Epithalamio Isabellæ Aragoniæ perspicî potest, ut Pontani atque Actii testimonio, antiquis vatibus æquaretur. Is virtutis merito (1), Policastri (ea urbs olim Buxentum fuit) Antistes factus, a Musis per quas profecerat, celeriter impudenterque discessit, magno hercle ingrati animi piaculo, nisi ad spem non injustæ veniæ ob id culpa tegetur, quod ad sacras literas nequam ordinis oblitus tempestive confugisset. Mortuus est in sacrata Sacerdotii Sede, sexaginta annis

(1) A SIXTO IV. anno M CCCC LXXI. XIV. Kal. Octobr.

nis major (2), tulitque Pontani pietate, supret
officii nobile carmen, quod pro titulo urnæ marmo
reæ incideretur.

Sannazarius Elegia XI. Libri I. v. 17.

Cui (*Pontano*) comes intactæ lufrans sacraia filv
ALTIUS, docto pectore carmen hiet.

Idem Elegia II. Libri II. v. 21.

ALTIUSQUE novos Superis laturus honores,
Pindarica feriat carmina docta lyra.
SFORCIADUM MOX dicat, ARAGONIOSQUE
Hymenæos,
Jure quibus cantus æquet, Homere, tuos.

*Lilius Gregorius Gyraldus Dialogo I. de Poëtis
suorum temporum pag. 21. Edit. Florent.*

Ex eadem (*Pontani*) Academia fuit GABRIEL
ALTIUS, cujus licet pauca legerim, in Nup
tiali tamen Carmine in Isabellam Aragoniam Re
gis filiam, miram habet & singularem quum eru
ditionem tum facundiam: affectatior tamen in quibus
dam videtur. Pontificia hic dignitate apud Poli
castrenses ornatus decessit.

(2) Anno Salutis M CCCC LXXXIV. *Ughellus in Episcopis Policastren
sibus Ital. Sac. Vol. 7.*

*Julius Caesar Scaliger Poëtices Libro VI.
qui & Hypercriticus.*

GABRIEL ALTILIUS Epithalamium cecinit
longe optimum.

Jo. Matthæus Toscanus Pepli Italiæ Lib. III. pag. 63.

ALTILIUM Lucania genitum eadem tempesta-
te Neapolis suspexit, qua Pontanum, & Sannaza-
rium pari Poëtices studio florentes. Ex ejus Poë-
matis Epithalamium me legisse memini, & pauca
quædam Epigrammata, quæ satis eum in Poësi ex-
celluisse declarant.

GABRIELIS ALTILII EPITHALAMIUM

In Nuptias Joannis Galeatii Sfortiæ, Ducis Mediolanensis, & Isabellæ Aragoniæ, Alfonsi II. Regis Neapolitani, filiæ.

PURPUREOS jam læta sinus Tithonia
conjux
Extulerat, roseoque diem patefecerat ortu,
Cæruleum tremulo percurrens lumine
pontum;

Qui cupido sua vota Viro, desponsaque dudum
Connubia, optatosque toros, & gaudia ferret: 5
Quum dulces Patris amplexus, quum mœnia caræ
Parthenopes, notasque excedens linqueret arces
SFORTIADÆ Juveni donanda ARAGONIA Virgo.
Ipse levi pater advolitans per cærulea curru
Neptunus, late undisonum substraverat æquor, 10
Infidique minas pelagi: nec gratior undis
Temperies, cælove quies demissa sereno
Adfuit, aut alias spirarunt lenius auræ.
Hic studiis, varioque adsensu lecta juvenus,
Fronde nova redimita comas, myrtoque virenti, 15
Dum fremit, & validos certatim adnixa lacertos
Remigio

Remigio expediunt alacres, transtrisque locati
 Exsultant, lætoque sonant cava litora plausu;
 Dum patrio flet Nata sinu; dum Neptis avito
 In gremio, Fratrumque piis complexibus hæret, 20
 Et longum inter se cara cervice morantur:
 At gemitu simul urbs omnis simul ægra supremo
 Digressu, desiderio intabescit itura;
 Litoreque effusi toto atque e mœnibus altis
 Prospectant, mixtæque viris longo ordine matres, 25
 Et lacrimis incedentem, votisque sequuntur;
 Felicesque vias abeunti, aurasque precantur.
 Parte alia, qua perspicuo delabitur alveo
 Irriguis Sebethus aquis, & gurgite levi
 Prata secat, liquidisque terit sola roscida lymphis, 30
 Tercentum diversa locis se turba ferebant,
 Virginei cœtus Nymphæ, Campana propinquis
 Quas tulit ora jugis, quas dulcibus educat antris;
 Centum Pausylipi, centum de vertice Gauri,
 Et totidem calidis e litoribus Bajarum: 35
 Quæque etiam Lyrim, lentisciferique recessus
 Linterni, Bacchæa tenent quæ rura Vesevi,
 Conveniunt: nec Vulturni, Sarnive puellæ
 Non adsunt, non æquoreæ Nesidos alumnae.
 Quas inter mediæ magna cingente corona 40
 Bis senæ superant forma præstante Sorores,
 Aurea Sebethi soboles, quas cærulea mater
 Parthenope una sciens Musarum, & docta canendi
 Parthenope primis teneras formavit ab annis.
 Imbuerat cantuque novo numerisque modisque. 45
 Pars vitta, pars cæruleis implexa hyacinthis;
 Illæ apio, hæ narcisso, aliæ immortali amarantho,
 Perpetuos namque hos ipsæ sibi ludicra flores
 Semper alunt, viridem semper de rore nitorem.

GABRIEL ALTI EPIT

In Nuptia

cis Med

Alf

In quibusdam nec pudet illos, 60
 Virgo: aut te carminis, Heros,
 Innectæ fontibus & nos
 Inbet Sebethus pocula nobis,
 Inquidos fontes, & mollia Tempe. (phæ. 65)
 Lucite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Inque novas visure faces, age, Lucifer, alnum
 Inde jubar, roseumque oriens caput exere tandem
 Expectate, redi, nec amantum vota moratus,
 Coge tuis agedum flammis concedere noctem
 Actutum, tibi si cupidi sua vota Mariti 70
 Concipiunt, tardusque redis si semper eisdem:
 Si tacita quem mente diu optavere puellæ,
 Primaque jucundæ voverunt tempora noctis,
 Exortum timide nutanti corde pavescunt. (phæ. 75)
 Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Fortunate Gener! tibi lux, tibi pulcher Eous
 Deserit Oceanum: tibi candidus explicat ignes,
 Candidaque ora refert: fausto tibi sidere portat
 Conjugium, dulcesque toros, lætosque Hymenæos.
 Dexter enim e cælo dexter Jovis adstitit Ales 80
 Nascenti, eripuitque novum ter plausibus omen
 Advolitans, dextrumque affulgens risit Olympus.

Hesperia

I T H A L A M I U M. 293
 et si quis locati
 diant;

una multis e millibus uni
 sinus ARAGONIA Virgo
 toros paret aurea Conjux. 85
 Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 phæ tibi profocer Atlas, (phæ.
 sentet origine Iberus,
 æqua propago:
 per nomina felix 90
 utragula Conjux,
 quam lectus in ostro
 sociantem pectore somnos;
 utri numerent genus unde nepotes,
 olim magnis jactent a Regibus ortos. 95
 Dicite Hymen Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 phæ tibi amplexusque feret noctemque beatam, (phæ.
 Implebitque tuos nivea cervice lacertos:
 Qualem nulla tulit priscis Heroibus ætas,
 Ipsa nec Eurotæ viderunt flumina Nympham, 100
 Taygeti aut juga virgineis lustrata choreis;
 Nec nostri videre chori: quibus addita, qualis
 Aurora exoriens stellis nitet alma fugatis
 Purpureumve solet bruma cedente novum ver,
 Candida se talem nobis ISABELLA ferebat. 105
 Dicite Hymen Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 phæ illam dia Parens dum nixibus edit in auras, (phæ.
 Ambrosio exceptam gremio Venus aurea fovit,
 Et formam, formæque decus decori addit honorem.
 Ac primas tibi, Virgo, aliis cedentibus, inquit, 110
 Prima feres, Veneri tantum collata secundas. (phæ.
 Dicite Hymen Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 phæ Admovit quoque blanda manus Saturnia Juno,
 Permulcensque artus, sceptris haud, inquit, avitis
 Sceptra minora geres; Latias Regina per urbes 115
 T 3 Ince-

Ergo inter se se manibus per mutua junctis, 50
 Compositisque leves quatientes motibus artus
 In numerum glomerantur: ibi variante reflexu
 Nunc pedibus choreas, nunc carmina plaudere cantu,
 Carmina quæ curvis in vallibus affultabant,
 Incepere, omnis Hymenæo ut ripa sonaret. 55

Magnorum tædas Superum, noctesque jugales,
 Et cæli veneranda canunt connubia Musæ:
 Nos thalamos, ISABELLA, tuos, tua gaudia, conjux
 SFORTIADE, tenerosque choris cantamus amores,
 Sanctaque jura tori: Musarum nec pudet illos, 60
 Nec te, Naiadum, Virgo: aut te carminis, Heros,
 Pœniteat nostri. dilectæ fontibus & nos
 Pegaseis: præbet Sebethus pocula nobis,
 Sebethus liquidos fontes, & mollia Tempe. (phæ. 65)

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Tuque novas visure faces, age, Lucifer, alnum
 Pande jubar, roseumque oriens caput exsere tandem
 Exspectate, redi, nec amantum vota moratus,
 Coge tuis agedum flammis concedere noctem
 Actutum, tibi si cupidi sua vota Mariti 70
 Concipiunt, tardusque redis si semper eisdem:
 Si tacita quem mente diu optavere puellæ,
 Primaque jucundæ voverunt tempora noctis,
 Exortum timide nutanti corde pavescunt. (phæ. 75)

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Fortunate Gener! tibi lux, tibi pulcher Eous
 Deferit Oceanum: tibi candidus explicat ignes,
 Candidaque ora refert: fausto tibi fidere portat
 Conjugium, dulcesque toros, lætosque Hymenæos.
 Dexter enim e cælo dexter Jovis adstitit Ales 80
 Nascenti, eripuitque novum ter plausibus omen
 Advolitans, dextrumque affulgens risit Olympus.
 Hesperia

Hesperia in magna multis e millibus uni
 Virgineos junctura sinus ARAGONIA Virgo
 Adveniat, sociosque toros paret aurea Conjux. 85

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Fortunate Gener! magnus tibi profocer Atlas, (phæ.
 Quosque tibi a prima percenset origine Iberus,
 Adveniant Reges foceri Diis æqua propago:

Hos tibi per titulos atque hæc per nomina felix 90
 Adveniet, felix eadem sub stragula Conjux,
 Sidonio tecum excipiat quam lectus in ostro
 Languidulos tenero sociantem pectore somnos;
 Maternum seri numerent genus unde nepotes,
 Seque olim magnis jactent a Regibus ortos. 95

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Illa tibi amplexusque feret noctemque beatam, (phæ.
 Implebitque tuos nivea cervice lacertos:

Qualem nulla tulit priscis Heroibus ætas,
 Ipsa nec Eurotæ viderunt flumina Nympham, 100
 Taygeti aut juga virgineis lustrata choreis;
 Nec nostri videre chori: quibus addita, qualis
 Aurora exoriens stellis nitet alma fugatis
 Purpureumve solet bruma cedente novum ver,
 Candida se talem nobis ISABELLA ferebat. 105

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Illam dia Parens dum nixibus edit in auras, (phæ.
 Ambrosio exceptam gremio Venus aurea fovit,
 Et formam, formæque decus decori addit honorem.
 Ac primas tibi, Virgo, aliis cedentibus, inquit, 110
 Prima feres, Veneri tantum collata secundas. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Admovit quoque blanda manus Saturnia Juno,
 Permulcensque artus, sceptris haud, inquit, avitis
 Sceptrata minora geres; Latias Regina per urbes 115

Incedes, populisque potens & divite regno.
 Magna Jovis Conjux magni tibi Conjugis omen
 Præcinit, hæcque suis oppignerat oscula dictis:
 Osculaque in teneris sonuerunt pressa labellis.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Nec Pallas non læta suos impertit honores (phæ. 120
 Nascenti: primos eadem ad cunabula cantus
 Concinuit, suasitque leves tibi carmine somnos:
 Atque animum tibi, Virgo, inquit, moresque verendos
 Trado Diva, mares sensus, & vincere sexum 125
 Pallas: acum doctasque manus tibi cedit Arachne:
 Cedam victa libens Dea, dixit. ibi aurea totis
 Fluxerunt cunis flavæ instrumenta Minervæ
 Et radius pectenque & inaurati calathifisci. (phæ. 130

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Se Junone Samos, jactant se Pallade Athenæ:
 Te Cyprus, Cytherea, colunt juga Cynthia Phœben:
 At, Virgo, non una tuo de nomine tellus
 Clarefcit; se nostra tuis natalibus ornat (135
 Parthenope, propriamque vocat Sebethos alumnam:
 Claraque mox ipsis Insubris terra feretur
 Connubiis; flavusque comas Ticinus, & ingens
 Eridanus, pronoque ruens celer Abdua curfu
 Attollent caput, & tanto se nomine cælo
 Aequantes, celsis elati cornibus ibunt. 140 (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Maternam invisens Delon Latonia Virgo,
 Lætatur dulcique solo, & natalibus arvis,
 Lætatur superas repetens Proserpina sedes,
 Mystica maternæ quum sacra revisit Eleufis. 145
 Tu quoque SFORTIACOS, Virgo, accessura penates,
 Cognatas i læta domos, genus inclyta Mater
 Unde ferens, tanto talem te Diva Parenti

Proge-

E P I T H A L A M I U M. 295

Progenuit: quod deinde tuis felicibus auctum
 Connubiis, duplici confirmes addita vinclo, 150
 Ipsa viri fratrisque tui, conjuxque sororque. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Tales rite toros, talesque iniere Hymenæos,
 Saturno quos Rheia potens enixa marito,

Quum primos illi thalamos Thaumantias Iris 155
 Instrueret, variis spectanda coloribus Iris,
 Ambrosiæque manus succo perfusa nitentes,
 Adstarentque suis incinctæ vestibus Horæ:

Quum passim cæli per lumina læta frequentes
 Cælicolæ obstreperent, ac toto reddita Olympo 160
 Frater io, Conjux & io, vox una sonaret. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 O patriæ, o sæcli decus, Heroïna; jugales
 Jam te sub leges vocat & sua jura Maritus:

At nos æquales, quibus idem ad flumina cursus 165
 Et certamen idem florum, studiumque decentes
 Instaurare choros, nostri jam ad munera luci

Mane revertemur; jam te sine munera nobis
 Illa quidem placitura minus. namque alta relictæ
 Pernemora, ut querulis vitulæ mugitibus instant, 170

Et gemitu matrem implorant, quæ montibus altis
 Erravit, viridi aut convalle oblita resedit
 Mollia prata secuta, novos aut forte hymenæos;

Cara, tui sic nos memores abitura relinquis
 Æternum, dulcisque animis hærebis imago: 175
 Te nostri recinent lusus, te nostra sonabunt

Carmina, te thyasi, primæ tibi munera nostra
 Pendebunt suave halantes de more corollæ:
 Prima tibi unguenta, & patrios fundemus odores

Umbrosam sub loton: opaco vertice lotos 180
 Sebethi patris ad ripas spectanda virebit.

Quodque oculo properante aliquis properante carina
 Præteriens legat, hoc signabit litera carmen,
 Grandior incisum teneris quod præferat arbos (185)
 Corticibus: COLE ME; ISABELLÆ EGO REGIA LOTOS
 Hæc ita nos: at tu Divis egressa secundis,
 Ibis in amplexus cari exoptata Mariti,
 Qui robusta tuo circumdet brachia collo,
 Virgineaque sinum zona mox solvere pergat,
 Fœcundam exercens optata prole juventam. 190
 Inde tuos mox jam Matri missura Nepotes
 In gremium, formosa decor queis Matris ab ore
 Misceat ora, maremque ferant a Patre vigorem.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Sed te jam placidis spirantes flatibus auræ 195 (phæ.
 Pacatumque vocat nautis properantibus æquor;
 Increpat & summa rector de puppe morantem.
 Ingredere optatasque vias pede suscipe læto:
 Oscula Germanumque pios age desere fletus:
 Te quoque lacrimulas, Virgo, jam mittere tempus. 200
 Abstergent tibi singultus mox gaudia tantos,
 Gaudia, quæ lacrimis aliter testere profusis. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Jam dextro classem tetigit pede: jam procul alta
 Conspicitur Virgo in puppi, lætique recepta 205
 Clamorem tollunt nautæ, jam vincula solvunt,
 Jam pontem, funemque legunt: cavaque æra corusco
 Igne tonant, crebrisque lacesunt ictibus auras,
 Ac validis displosa sonoribus aëra complent,
 Egressæ bona signa rati, & solventibus omen. 210
 Talis ad Æmonium frenato pisce Maritum
 Vecta Thetis, levis aut sedit quum Cypria concha.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Provehitur sed jam pelago ratis, actaque remis (phæ.
 Litora

E P I T H A L A M I U M. 297

Litora deseruit: dubios jam lintea visus 215
 Paullatim, flentesque oculos sublata relinquunt.
 Nos quoque vox, nos ipsa animi mens deserit omnis;
 Infractique labant gelido sub pectore sensus.
 Quod superest votiste, Virgo, & mente sequemur.
 Ergo seu patrio digressam litore, curvo 220
 Excipiet Cajeta sinu, seu te Anxuris arces
 Circeosque lacus juxta, & Tiberina legentem
 Ostia, nec fidum nautis mare, remige dextro
 Flectentem facili adnitens transmiserit aura
 Puppis, & Herculeos inviserit hospita portus: 225
 Sive Argoa tuis spumescant æquora remis,
 Qua patet effossis fœcundior Ilva metallis,
 Et vastos pelagi in fluctus Populonia mater
 Prospektat, summoque attollitur ardua saxo:
 Seu tua Neleæ remorentur lintea Pisæ, 230
 Rorantesque imo tollens de gurgite vultus
 Labentem niveæ præter vada cærulea Luna:
 Adspiciat procul, & Nymphis stipatus adoret
 Macra suis adstans ripis pater, ad sua tandem
 Litora delatam regnis Ligur ora maritis 235
 Accipiat, prima & puppim veneretur herilem;
 Dum sacros Erycis portus, totosque recessus
 Ipsa suis nantem excipiens Venus alma lacertis,
 Invehat, optatisque adsignet denique terris:
 Nereïdes tibi, Nereïdes Tyrrhena propago 240
 Numina Nesæe, Melitæaque, Cymodoceque,
 Glauceque, Spioque, Janiraque, pulchraque Doto,
 Amphinomeque, Opisque, Pherusaque, Dexameneque,
 Atque Halye; atque Thoë, & flavo crine Amathusa,
 Maternumque Thetis nuc primum oblita dolorem, 245
 Adstant, sternantque viam, & comitentur euntem,
 Certatimque tuæ præludat turba carinæ.

T 5

Jam

298 GAB. ALTILII EPITHALAMIUM.

Jam votis nos te, Virgo, jam mente sequemur.
Mox ubi jam pelagi tantum, & permensa viarum,
Contigeris cupidas dilecti Conjugis ulnas, 250
Grataque sollicitos tandem nox junget amantes;
Æternos vobis Cypris Dea, Cypris amores,
Concordeſque animos, & mutua vincula neſtat:
Vincula quæ ſeræ maneant ad fata ſenectæ.
Fœcundet Latona torum, Latona perenni 255
Prole domum, Latona genus per ſæcla propaget.
Jupiter ingentes det opes, det Jupiter annos,
Regnaque, fortunamque domus ſine fine manentem.
Dicite Hymen, iterate Hymen Hymenæe, puellæ:
Dulcis Hymen Hymenæe Hymen, ades, o Hyme-
næe. 260

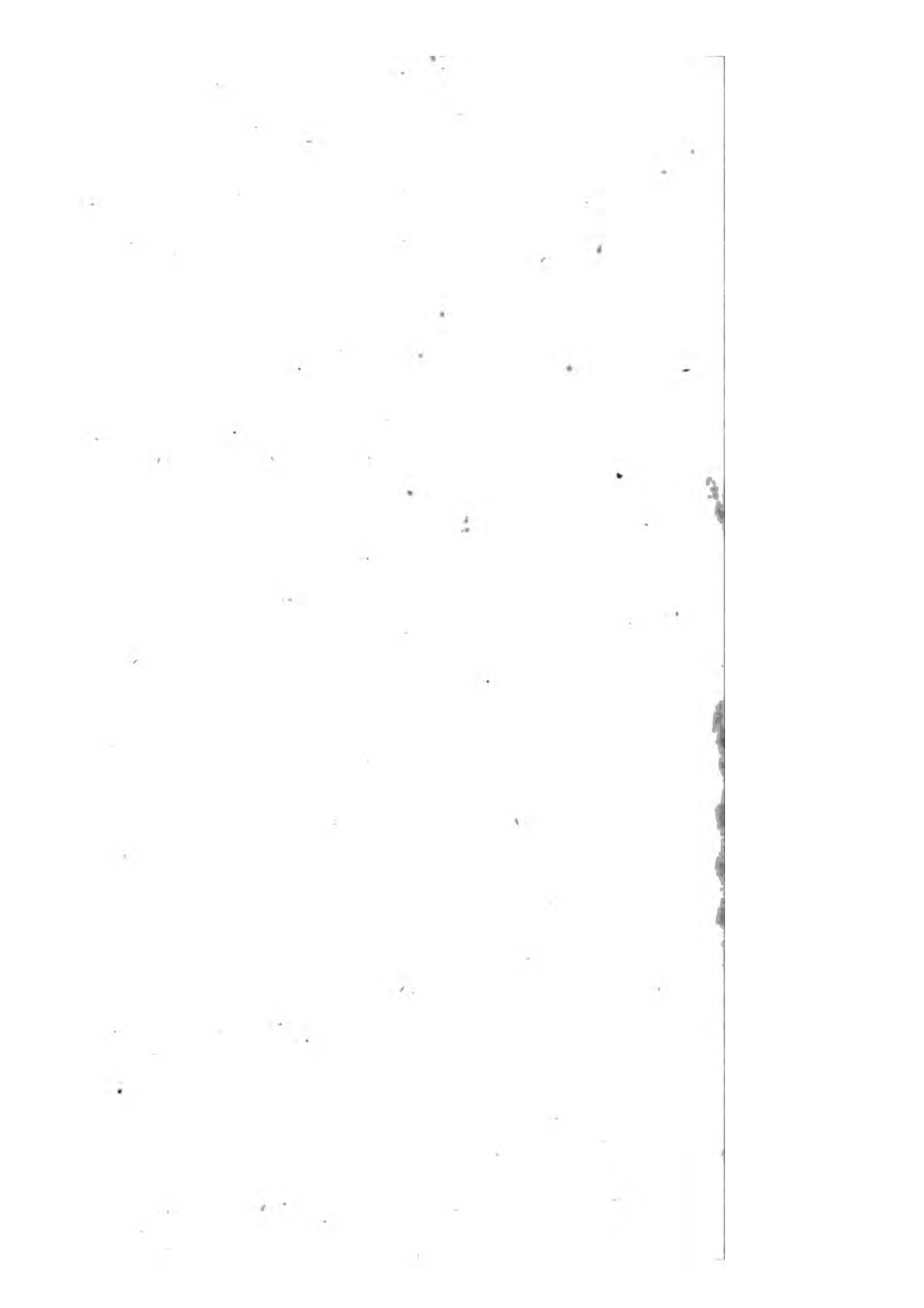
F I N I S.

ILLUS-

CARMINA

DE

ALTILIO.

ILLUSTRIMUM POETARUM
 CARMINA
 DE GABRIELE
 ALTILIO.
 JACOBI SANNAZARII,

De Natali ALTILII Vatis.

*M*usarum leix alma, meus cui tura quotannis,
 Cui rite ALTILIUS fandit in igne merum:
 Accipe servatos hiberno frigore flores;
 Queque madent Siculis annua liba favis.
 Quandoquidem magnum Latio, rarumque dedisti 5
 Pignus, & Aoniis non leve nomen aquis.
 Et tu, sic tristes numquam experiare tenebras;
 Sic Phæbi nitido semper honore mices:
 Ausa, precor, longos tamen expectata per annos,
 ALTILIOQUE tuo concolor usque redi. 10

JOAN-

JOANNIS JOVIANI PONTANI.

Comtis *ALTILIUS* placet puellis,
 Incomtæ *ALTILIO* placent puellæ.
 Iratam quia fecerit *Dionem*.
 Cano candidior puella cycno,
 Quam totis amor insidens medullis
 Fulgentis pueri ufferat calore.
 Oblatum sibi dum suaviari,
 Dum levi cupit hinc, & inde collo,
 Utraque & simul implicare palma,
 Hic trux *ALTILIUS* reflectit ora,
 Et dextra cupidas manus repellit,
 Ac verbis ferus, improbus minatur.
 Tunc illa in miseros abit dolores,
 Et largus abit imber ex ocellis,
 Torpent pectora, mensque, corculumque,
 Semi & mortua lectulo recumbit,
 Ultricem in puerum imprecata *Divam*.
 Incomtæ *ALTILIO* hinc placent puellæ.

E J U S D E M

T U M U L U S

GABRIELIS ALTILII, Episcopi Polical
 trensis, ac Poëtæ doctissimi.

ET **TIBI** dant tumulos *Muse*, meritumque sepulcrum
 Et tibi dat titulos quæ tibi culta *Charis*.
ALTILI o venerande, jaces hic! hac jacet urna
 Pontificale decus? Pontificalis honos?

Et

Ergo agite, o *Nymphæ Sebethides*, ergo age, *virgo* 5
Paribenope, ad tumulum spargite veris opes:

Sparge tuos flores, *florum fœcunda Patulci*:

Et tu sparge tuas, *Antiniana*, rosas.

ALTILIO requiem dic, o *Chari*, dic age, *Clio*:

Luceat ALTILIO lux sine fine meo. 10

Quisquis adest, pia verba sonet, *madeatque sepulcrum*

De lacrimis: *madeat, Pieri, rore tuo.*

BASILII ZANCHII.

MINCIADÆ in ripa veteris prope mœnia Mantus

Errat & in Tusco concinit Umbra lacu:

Dum canit, argutos cantus imitatur oloris,

Dulcius extremum dum canit ante diem.

Silicet ALTILII post funera dulcis imago 5

Nunc repetit patriæ limina cara suæ:

Nunc tumulum invisit magni prope busta Maronis

Sebethus placidis qua fluit amnis aquis.

Talis Persephone, talis *Ledæa propago*,

Alternis superas itque reditque vias. 10

HIERONYMI AMALTHEI.

Protulit ALTILIUM, quæ protulit ora Maronem:

Protulit una duos, abstulit una duos.

Felicem eventum sortita est utraque tellus

Altera per cunas, altera per tumulos.

JOANNIS MATTHÆI TOSCANI.

Carminis arguti, dulces qui spiret amores,

ALTILIO palmam detulit ipsa Venus.

Sic

*Sic decuit vatem, quem culta Neapolis inter
Perpetui voluit vivere veris opes.*

*Unde suas lecto distinxit flore Camœnas,
Struxit & Aoniis condita mella favis:
Enthea quos Phœbi libabit turba liquores,
Citria dum gignet Parthenopea rosas.*

DANIELIS

CERETI

S A L I X.

V

DANIELIS CERETI

SALIX.

Forte sub intonsæ confederat Ilicis umbra
 Flava Salix, castæ comitum pars fida Dianæ:
 Implebatque sinus Zephyris, nexuque soluto
 Errabant nitidi per eburnea colla capilli,
 Qua pater aurifera redimitus tempora Citro 5
 Verberat ingenti Benacus littora planctu.
 Dum sedet, oblitam dominæ, Faunique procacis,
 Florilegæ tenuistis apes, volucresque canoræ,
 Et quæ proceras mulcebant flamina quercus
 Propter aquæ rivum, somno jamque illa gravatum 10
 In pharetram, & laxos caput acclinaverat arcus:
 Ante pedes lapsum fronti crinale jacebat,
 Et jaculum Triviæ magnum, ac memorabile munus.
 Viderat hanc (ut erat dulci resoluta sopore)
 Forte senex Glaucus, latratas æquore cautes 15
 Dum colit, & captos adducit arundine pisces
 Stans celso in scopulo: visa stupet ille, filetque
 Improbus, atque atrum flagranti corde venenum
 Concipit, & cæcum totis bibit ossibus ignem.
 Jamque suas artes, nodosaque lina perosus, 20
 Cœruleas damnabat opes, centumque sorores
 Post Salicem posuisse ferunt. Ergo ille trementi
 Luctantique ferox, & inania bella moventi

Vim tulit, at cæsis virgo Saloina lacertis
 Lassavit plangore nemus, latoſque per agros 25
 Haud intermiſſas fudit miſeranda querelas.
 Non illi volucres urgere in retia cervos
 Cura, nec in laxos leporem deducere caſſes
 Amplius aut timidæ calamo tranſſigere damas.
 Nec rapidis vacuos canibus circumdare faltus, 30
 Sed latet, & ſcabro laqueata cubilia toſo
 Incolit, & longo domus eſt ſpelunca reſſu,
 Qua nitidos colles, ſubjectaque collibus arva
 Spectat oliviferos quaſſans Taureta capillos.
 Sæpe illam Dryades fruſtra lenire jacentem 35
 Tentavere, quid hos, dixerunt, cara dolores
 Perpetereſ Nymphæ? quæ cauſa indigna decoram
 Turbavit faciem? quid fleſ mœſtiſſima virgo?
 Virginis ad nomen ſuſpiria traxit ab imo
 Corde Salix, filet illa tamen, nec prodere cæcas 40
 Suſtinet inſidias, timidi ſed pondera ventris
 Celat, & interdum læſi dat ſigna pudoris.
 Dumque oculos vix tollit humo, nunc pingitur oſtro
 Puniceas incenſa genas, nunc flebilis hæret
 Pallidior buxo, qualis Tithonia conjux 45
 Quum rubet, & ſubita tegitur caligine mœrens
 Memnonis admonitu. Jam ſol altiſſimus axe
 Fecerat exiguas ſpatiis æqualibus umbras,
 Ecce tumens ſpoliis, atque oblita cæde ferarum
 Antra ſubit, lucis Hecate laſſata ſub altis, 50
 Antra, hedera, & raris labruſcæ ſparſa racemis.
 Intus aquæ, viridique obſeſſa ſedilia muſco:
 Ante fores Thymbraë ſurgunt, flentesque Hyacinthi,
 Et cum flammeolis lethæa papavera Caltis,
 Innumeræque herbæ grato quas murmure labens 55
 Rivus, & attritos verſans alit unda lapillos,
 Non

Non latices illic, nitidi non uda profundi
 Lanigeræ r' bastis oves, saltuve protervo
 Indomiti ripis insultavere juvenci;
 Non fera, non imis serpens educta cavernis, 60
 Nec, cum se pastæ referunt e monte capellæ.
 Sæpe tamen Dryades fessos venatibus artus
 Fonte lavant, humeroque tenus contingere gaudent.
 Quo simul intravit, trepidantem, ac multa timentem
 Tergaque jam dantem vidit Titania Nympham, 65
 Vidit, & exarsit, pharetramque arcusque retentos
 Corripuisse ferunt. At virgo concita cursu
 Transvolat arva fuga, rapido velocior Euro,
 Donec arenosum vitrei Mellonis ad amnem
 Pervenit; hic junci steriles, & candida circum 70
 Populus & pigram velabat canna paludem,
 Et cum caricibus limo quod crevit acutis
 Molle filer, calamique leves, ulvæque virentes.
 Substitit hic lacrymans, sparsosque a fronte capillos
 Rejicit in tergum, pleno singultibus ore 75
 Pallidulo, tales effundens pectore voces:
 O qui me fluctus, quæ me nunc ima dehiscens
 Abscondat tellus, penitusque in viscera mergat?
 Cœlicolæ si qua est pietas, si conscia veri
 Numina deceptas spectant sine fraude puellas, 80
 Eripite hanc animam miseræ, & suprema roganti
 Munera ferte: atque o finissem morte dolores,
 Cum mea virginitas erat illibata, libenter
 Nam potui tunc casta mori: superos tamen omnes
 Infelix testor, contra mea vota pudorem 85
 In ventos abiisse leves, si mentior, in me
 Vertat inexhaustas agilis Dictynna pharetras.
 Audiit hæc Phœbe, celeresque morata sagittas
 Languit ad gemitus, sparsisque in terga venenis,

Arbor eris, dixit, sed quæ nec poma, nec ullas 90
 Divitias domino, præter fera vincla ministros:
 Nec tu militibus, nec tu clamata Theatris
 Serta feres, cultis circum sua tempora nymphis
 Frons tua pendebit, nec te dignabitur inter
 Alticomas quercus, aut aërias cupressos, 95
 Sede nemus nigra, vel nubilus abiete lucus:
 Sed procul extremis ignota jacebis in arvis,
 Perque lacus patulos, obliquaque flumina passim
 Fœda tibi querulæ facient convitia ranæ.
 Ver quoque cum silvis succos infuderit altis, 100
 Quam bene tunc falicis dempta cute membra rigeant.
 Tunc nova direpto de cortice fistula fiet,
 Fistula non doctis germani inflanda labellis.
 Nec festis animanda choris, cum tibia nuptam,
 Legitimasque faces, sacrosque Hymenæon ad ignes 105
 Læta canit, balbo sed quam puer ore fatiget.
 Nec sat erit laniasse cutem, ferus ora laceffet
 Rusticus, & tortam per mille volumina reddet.
 Sic tua dum simæ carpent virgulta capellæ
 Tytirus, innitens baculo silvestris olivæ, 110
 Multifora vetitas narrabit arundine flammæ:
 Flaventesque comas tibi quæ nocuere placendo
 Rusticus incurva deponet falce quotannis,
 Contemnetque tuos imo de gurgite vultus
 Semifer ad molles juvenilior ille rapinas 115
 Semper, & injusti fex vulgatissima regni.
 Urgebitque tuam dum ventilat hordea vannum
 Thestylis, & genibus feriet cava texta recussis.
 Mox simul obliquam terris inverterit urnam
 Tros puer, atque vias pluviis fœdaverit Auster, 120
 Te vulgus calcabit inops, te fœmina virque
 Induet, & soleis plangetur terra salignis.

Atque

Atque aliquis pictos nodoso in robore qualos
 Fronde tua texens, aut candidulos calathiscos
 Rafilibus virgis, o quantum flexilis ista 125
 Nympha fuit, dicet, quantum florentibus annis
 Ista salax visa est: tum te culpabit, & inter
 Fabula fœmineas diceris longa catervas.

Desierat Jove nata loqui, cum territa virgo
 Ter conata solo teneras divellere plantas 130
 Mollia ter niveis percussit pectora palmis,
 Dumque pedes subita queritur radice teneri,
 Pes ubi sit, quærit, digitique, unguisque cutisque.
 Jam teretes furæ, jam candida crura, sinusque
 Rugoso sensim cœperunt cortice claudi: 135
 Brachiaque, ad cælum quæ forte tetenderat, altos
 Induit in ramos: restabant ora, comæque:
 Quid facis exclamat, Latonia; parce, nec uno
 Funere perde duos, uteri miserere, nec ultra
 Iram tende tuam, sic, me periisse juvabit. 140

Parce precor, clamabat adhuc, clamantia cortex
 Occupat ora recens, & vox sub stipite cæcum
 Ultima murmur erat, latebroso quale sub alveo,
 Punicibusve cavis Sicula exauditur in Hybla,
 Horrida cum vario saturatas flore catervas 145

Clausit hyems tectis. crocei jam vertice crines
 In longas abeunt frondes, quæ nunc quoque (mirum)
 Corpora mutatæ velant pudibunda puellæ.
 Sed postquam teneras absumsit cura medullas
 Cura vigil, querulusque dolor, sævique labores, 150
 Arentis nodi traxerunt ossa figuram:

Proque nova mollis crevit lanugine muscus.
 Pallor inest foliis, scires timuisse, vicemque
 Sanguinis in lenta gelidus gerit arbore succus.
 Hinc juga montivagæ nimium dilecta Dianæ 155

312 DANIELIS CERETI.

Odit; & invisos Phœbi ne perferat ignes,
Gaudet aquis umbrisque & opacæ frigore vallis:
Neve parum cautis defint exempla Napæis.
Indicium luctus foliis novus hæsit amaror.
At puerum Nymphæ, (postquam Lucina dolenti
Affuit) obscuris enutrivere sub antris:
Signa tamen partus, veterisque infamia facti
Durat adhuc, uteroque manet despecta capaci,
Quæ fuerat cunctis olim prælata puellis.

TRIUM

TRIUM FRATRUM
AMALTHEORUM,
HIERONYMI,
JO. BAPTISTÆ,
CORNELII
CARMINA.

JO. GEORGIUS GRÆVIUS
LECTORI S. P.

Versificatorum uberrimus semper fuit proventus ubique gentium, in quibus litterarum studia viguerunt: poëtarum vero mira paucitas, sed dignitas maxima. Neminem, quamvis pedibus ligare sciret verba, versumque pangere, mansuram hujus nominis famam existimabant implere posse, nisi

*Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os
Magna sonaturum.*

ut vere sentit Horatius, & ipse poëta magnus, & qui de arte poëtica scienter scripsit. Nam, quod idem in illa docuit arte, nulli licet esse mediocri poëtæ. Talem ait nec Deos, nec homines, nec ipsas locorum, in quibus recitabant carmina, columnas ferre, sed quasi explodere, poëtæque nomine personæque exuere. Quanto autem in pretio poëtæ fuerint apud omnes liberalis & elegantioris ingenii homines vel solus Homerus sit exemplo. Nunquam ab omni hominum memoria ulli, non dicam Philosopho, Medico, Oratori, sed ulli Duci, Regi, aut Imperatori tantus fuit habitus honor, quam Homero. Reges quidem nonnullos aut statim post obitum consecrarunt cum cives, tum focii & fœderati

P R Æ F A T I O.

derati populi, aut vivis videntibusque templi
posuerunt, & statuas, sive grati animi monu-
menta, quod pro meritorum magnitudine
hæc eis existimarent deberi, sive fœdæ a-
dulationis argumenta, quod eorum captarent
benevolentiam & gratiam. Homero soli in-
ter mortales ingenii divinitas tantam apud
omnes omnium temporum homines polito-
rum admirationem peperit, ut non modo ejus
scripta tanquam oracula quædam divinitus
data suspicerentur, ediscerentur, a legistato-
ribus ad decidendas gravissimas controver-
sias adhiberentur, a maximis cujuscunque sec-
tæ Philosophis illustrarentur, sed ut ei ante
multa secula mortuo templa dedicarentur,
aræ, flamines, sacerdotes constituerentur,
& tanquam Numen quoddam non ab uno Re-
ge, sed passim a Regibus maximis, & gen-
tibus non barbaris coleretur, quod nemo, nisi
qui hospes est in rerum humanarum memo-
riis ignorat. Socrates apud Platonem cum
disputasset de morte, nihilque in illa mali esse
docuisset, sive dissolutio corporis esset, sive
ex hoc in alium locum, in quo mortuorum
animæ sint, migratio, rem valde optandam
mortem esse colligit, quoniam aut nullius re-
sensus sit mortuis, aut si hinc proficiscantur
ad manes animæ, magni sit ducendum, agere
& versari, cum Orpheo, Musæo, Homero
Hesio

P R Æ F A T I O.

Hesiodo, tanquam hos haberet eximios in humano genere, summaque in fructu consuetudinibus istorum hominum felicitas esset posita, præterito Lycurgo, Solone, Pythagora, Empedocle: quorum, si poëtis præferendos cen-
suisset, fortunas potius laudasset apud inferos. Ceteros quoque vates apud Græcos & Romanos primi mortalium, hoc est sapientissimi semper plurimi fecerunt, quam diu ulli liberali arti suus constabat honos. Postquam vero barbararum & immanium gentium colluvies magnam vastitatem ut reipublicæ sic & omni liberali doctrinæ importarat, in tantarum bonarum omnium amissione, tantisque orbis terrarum tenebris & ruinis, diu Musæ conticuere. Simul nova doctrinarum studiis lux affulsit ante hæc duo quasi secula in Italia, simul etiam reflorescere cœpit Poëtices studium, & tanto quidem processu, apud varios Europæ populos, sed præcipue apud Italos, ut nonnulli ad beatæ illius ætatis Juliæ, quæ ingeniorum summorum ferax fuit, decus & gloriam prope accesserint. In quibus principem fere locum tenet *Hieronimus Amaltheus*, & ei ut & ætate sic ingenio proximus in multis *Joannes Baptista*, nec non minimus *Cornelius*, fratribus majoribus natu proximus, sed longo intervallo. Equidem optimis quibusque, qui hoc genus studii a renatis litteris magna
na

P R Æ F A T I O.

na cum laude coluerunt, si non antefendus, comparandus certe Hieronymus est. Horum trium fratrum poemata primo collegit & junctim Venetiis edidit anno hujus seculi vicesimo septimo, qui eis necessitudine conjunctus erat, Hieronymus Aleander, Vir clarissimus & doctissimus, cum pauca quædam antea in deliciis poetarum Italorum publicasset Joannes Mattheus Toscanus, & qui ejus presertim vestigia Janus Gruterus. Cum autem in paucissimorum hominum manibus versarentur, (nam editio Veneta, quæ unica est, ne a doctissimis quidem viris & istarum Musicarum lautitiarum cupidissimis, si a perpauca discefferimus, hic terrarum est visa) digna vero sint, quæ legantur a pluribus, tanta in illis est venustas, lepor, cultus, tantus denique Latini sermonis splendor, Henricus Wetstenius, vir optimus, & optime de litterarum studiis meritis, suis ea typis describi denuo voluit, secutus auctoritatem virorum quorundam. Nullus dubito quin omnes φιλόμοροι hoc illius consilium magno cum applausu sint excepturi, & faustis ominibus profecuturi. Vale.

TESTI.

TESTIMONIA
DE
AMALTHEIS.

M. ANT. MURETUS
in Epist. ad Dionysium Lambinum.

Hic ille Hieronymus Amaltheus est, quem tibi affirmavi, magisque & magis affirmo, omnium, qui hodie vivant Italorum, quos ego quidem noverim, præstantissimum esse tam, eundemque Medicum & τῶν τοχόντων, imo, ille ait, πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων.

Q. MARIUS CORRADUS
de lingua Latina Lib. XII.

referunt alia doctissimi viri, Pontanus, Castillio, Varchius, Cotta, Naugerius, Fracastorius, Altheus, Gambara, Fascitellus, quorum scriptis non minus quam Virgilii, Horatii, aliorumque veterum veritas omnis adjuvabitur.

JAC. AUG. THUANUS
Historiarum Libro LIX.

Abstulit & hic annus (CIC IO LXXXIII) nobile parvum fratrum Hieronymum & Jo. Baptistam Amalthei Opitergii in Tarvisino natos, quorum ille Philologus ac Medicus præstantissimus, ea morum suavitate, ut vel solo adspectu omnium in se benevolentiam allice-

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

alliceret. in versibus pangendis præterea ita excelluit, ut M. Antonius Muretus, acerrimus harum rerum iudex, ei inter Italos palmam detulerit. Obiit in patria XIII. Kal. VIIIBR. annos natus LXVII. ad S. Martini sepultus. Hic pariter Græce Latineque eruditissimus, in aula Romana toto vitæ curriculo versatus, ac tribus ordine Pontificibus carissimus, Cardinalibus Tridentine Synodi interpretibus a secretis fuit, ac multa vernacula lingua lusit, & fratre junior, vix XLVII. annum attingerat. Ad meliorem vitam Romæ migravit XIV. Kal. Mart. ad S. Salvatoris in lauro ab Attilio fratris F. conditus.

HIERONYMUS ALEANDER

in Dedicatione, qua horum trium fratrum Poëmata tribus fratribus Barberinis, Francisco S. E. Cardinali, Thadæo Arcis S. Angeli, Præfecto, Antonio, Bononiæ Priori offert.

A*maltheorum fratrum tam mira fuit in scribendis carminibus felicitas, tam nitidus candor, tam jucunda suavitas, ut non semel viros doctissimos, cum ea legerent, dulcedine quadam delinitos pronunciaffe audiverim, aut non alium fuisse Musarum cantum, aut Musas ipsae in Amaltheos Pythagoræo veluti commento esse transfusas. Perinde quasi tres illi fratres veterem de tribus Musis famam præsentis fide astruerent, quarum auxit postea numerum, & ter ternas fecit non tam æthereum cœlum, quam cœlum sculptorium, diis ethnicae superstitioni progignendis nimis fœcundum, tametsi Cornelius, si verum fateri volumus, duobus quidem germanis consanguinitate proximus, at vero in præstantia poetica non nisi longo intervallo proximus apparet. Eorum carmi-*

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

Carminum pars magna deperit deploranda sane jactura, quae reliqua erant, ut eorum, qui Poësin amant, satis cupiditati facerem, dispersa colligere, & quasi in unum corpus compingere libuit.

JAN. NICIUS ERYTHRÆUS
Pinacotheca altera de Attilio Amaltheo.

Huic si non divinarum humanarumque rerum scientia, si non vita laudabiliter acta, si non mores ex vetere illa atque sanctissima disciplina, si directum illud ad virtutem iter, quod semper tenuit, non propriam ac peculiarem laudem, non aeternam nominis famam confecissent, magno honori ac decori dandum existimem, quod ab Amaltheorum familia genus & originem duxerit. Nam patrem habuit Hieronymum Amaltheum, Jo. Baptistæ fratrem, quos ex iis, qui nostra, ac paulo superiore aetate ad scribendos versus se contulerunt, quibus & sententiarum gravitate, verborumque splendore, suavitate, elegantiaque cedere debeant, plane non video.

IDEM in priore Pinacotheca in
Hieronymo Aleandro

Forum Julii, optimorum semper ingeniorum, ad omnis eruditionis, ac praesertim ad Poëtice facultatis laudem efflorescentium, feracissimum extitit, atque, ut innumeros taceam, quos, ex superiorum seculorum memoria edidit, & imprimis, ut Hieronymum, Jo. Baptistam, & Cornelium fratres Amaltheos praeteream, quorum carmina suavitate, cultu, ac nitore veterum poetarum gloriae proxima, in laudem & admirationem
X sui

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

sui ævi suspiciuntur, novissimo demum fœtu ager ille fertilissimus, Hieronymum Aleandrum juniorem extulit, Hieronymi Aleandri Cardinalis Brundofini, omnis doctrinæ laude cumulatissimi pronepotem, & Amaltheis, quos diximus, materna arctissima cognatione implicitum; fuit enim maternus illi avus Hieronymus.

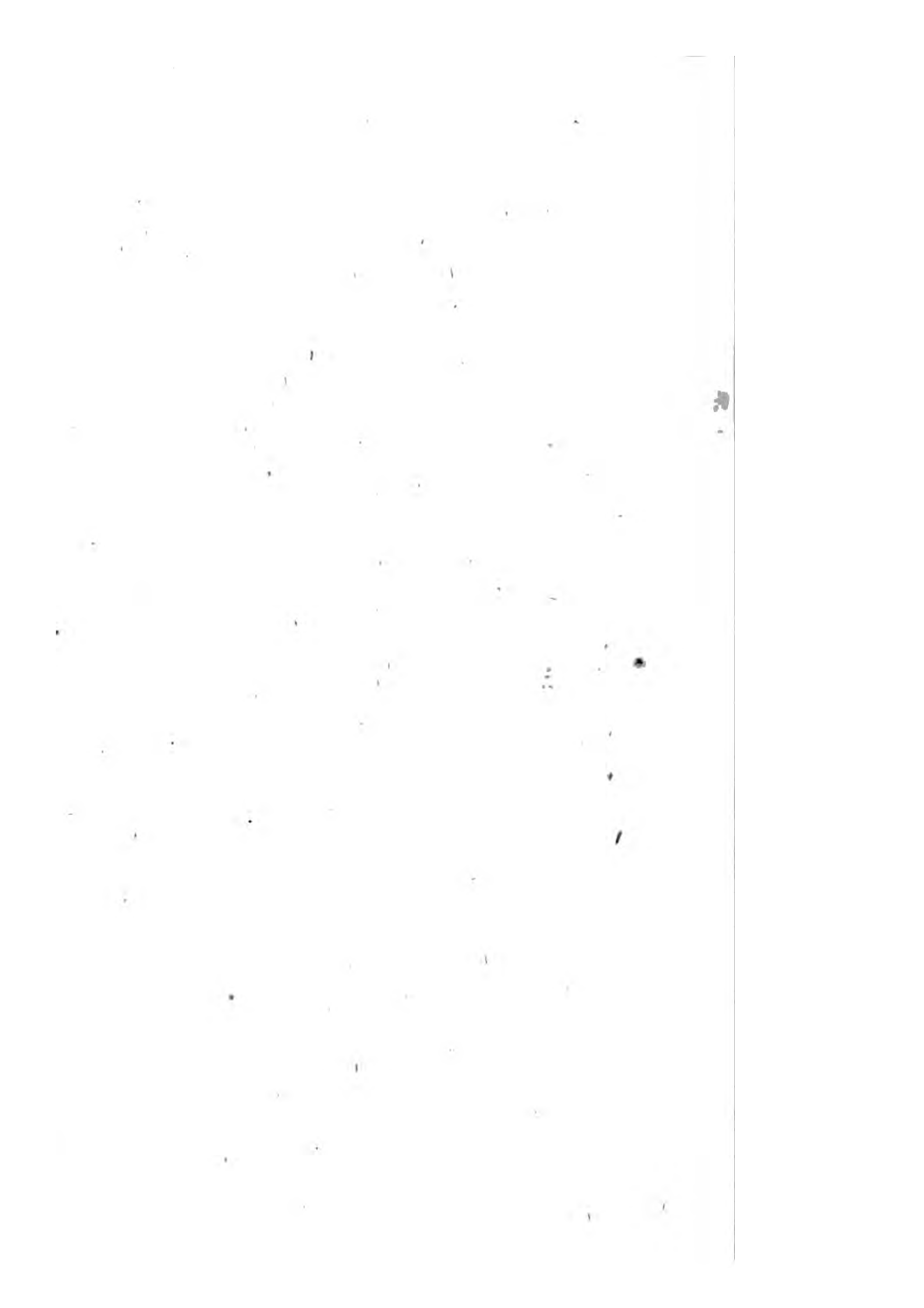
BASILII ZANCHII

In Hieronymum & Joannem Baptistam Amaltheos.

Egregii fratres, queis Julia terra superbit,
Mefulis irriguis quam lavit uber aquis:
Vos nutrix dilecta Jovis Libetbrida ad undam
Pavit, & expressis nutrit uberibus:
Et nomen cum lacte dedit, mox docta Thalia 5
Inspirat doctis munera pectoribus:
Et lauru, myrtoque simul, gravibusque corymbis
Ornat, & arguta pulcher Apollo lyra.
Vos vatam studiosa cohors, vos inclyta virtus
Attollet, priscis æmula temporibus. 10

HIE.

HIERONYMI
AMALTHEI
CARMINA.

PIO IV. PONT. MAX.

VELLUS AUREUM.

Vucidus ille Aries, fulvo cui tergus amictu,
 Cui geminum cornu cœlo scintillat ab alto,
 Hactenus intonso tulit aurea vellera dorso,
 Nec spoliis unquam splendentibus exuit ar-
 mos.

At, postquam sonuere Pium Capitolia, postquam
 Voce Pium ingenti montis respondit imago,
 Quo Latium exultet, quo Rege superbiat Orbis,
 Divinæ quæ pensa trahunt fatalia Parcæ,
 Cœlituum monitus & grandia jussa sequutæ,
 Fulgentes secuere jubas, secuere beatum 10
 Vellus, & aurato viduarunt tegmine dorsum.
 Nec mora. nobilibus pensis, ac divite lana
 Centum involventes operosis orbibus orbes
 Fatalem cinxere colum; digitisque micantem
 Dum redigunt in fila globum, nent longius ævum, 15
 Nent fortunatos invicti Principis annos,
 Et seram numerosa trahunt per lustra senectam.
 Dumque agilem celeri torquent vertigine fusum,
 Stamina purpureis scintillant morfa labellis,
 Tortaque lucentes jaculantur pensa favillas, 20
 At Lachesis, cui scire datum est arcana Deorum,
 Testatur, pretiosa Pio sub Rege reverti
 Sæcula, qui Latium belli formidine solvat,
 Et ferrum effrænos & cladem vertat in Indos.
 Salve ingens pietate Heros, Diis æmule salve, 25
 Limina qui nitidi reseras argentea cœli,
 Et caligantis fauces occludis Averni.

Te duce cana Fides Solymas vexilla per oras
 Trans Gangem attollet, trans divitis arva Canopi.
 Jam video oblitis trepidum dare terga pharetris 30
 Regnatorem Asiæ, & Scythicis sese abdere filvis.
 Non illum fugientem hiemes, non invia montis
 Fragmina, non rupti pontes, non flumina sistunt:
 Sed pernicious equi stimulans calcaribus armos,
 Fertur in occultas per inhospita lustra latebras, 35
 Dum Syrios Italo compleri milite campos,
 Dum trabibus cingi circumspicit Hellespontum,
 Sentit & irato te fulmine pone sequentem.

O septem gaudete arces, gaudete Latinæ
 Najades, Hetrusci colitis quæ Tybridis amnem: 40
 Urbibus Eois, totoque Oriente subactò
 Victricq; Romanæ acies ad vestra redibunt
 Littora, & antiqui Latio reddentur honores.

O quæ, magne Heros, o quæ felicia surgent
 Tempora, cum gemino creti sub cardine Reges, 45
 Et quâ Sol rutilum ponto caput exerit, & quâ
 Serus in optatæ gremio se Tethyos abdit,
 Ad Tyberim unanimes, ad casta altaria current,
 Ut sacrum accipiant supremo in vertice rorem,
 Et submissa tuis affigant oscula plantis. 50

Tunc, mihi fatalem si nondum è vertice crinem
 Persephone abstulerit, fidibus mea Musa canoris
 Dulcibus implebit resonas concentibus auras;
 Dum canet, ut profugam revocaris ad ocia Pacem,
 Ut fœcunda Ceres te Principe onusta recludat 55
 Horrea, ut immensas concedat prodiga messes,
 Et vacuas Liber sitientibus impleat urnas.
 Ipsa etiam irriguos mecum spaciata per hortos
 Pæonias gremio Nais tibi colliget herbas,
 Quas formosa Salus medicos custodit in usus. 60

At tu fragrantēs ne despice Pæonis herbas,
 Textilibus calathis quas porriget obvia Nais:
 Quandoquidem hæc illa est Diis non incognita Virgo,
 Quæ sonitus Curetum inter per devia Cretæ
 Regem aluit Superum felicitis lacte capellæ, 65
 Cum tener in cunis sacra vagiret in Ida;
 Et nunc illa eadem te pectine cantat eburno.
 Sed quid ego, o nentes vitalia pensa Puellæ,
 Aspicio his oculis? decrescunt flamina, dum vos
 Assiduo nimium vestitis pollice fufum. 70
 Nete Deæ optati paulatim Principis annos,
 Ac lenta tenuate manu tam nobile vellus,
 Et trahite ad feros hæc aurea pensa nepotes.

PAULO IV. PONT. MAX.

GIGANTOMACHIA HAERETICA.

Ergo iterum ex Erebi proles infanda tenebris
 Rege sub Encelado, superos quæ Marte laceffat,
 Exiit in lucem, & Ditis retinacula rupit?
 Ecce minas inferre audet gens impia cœlo,
 Gens scelerum inventrix, & quæ decreta Deorum, 5
 Et leges, quas alma Fides, quas cana Vetustas
 Instituit, rabido latratu abolere laborat!
 Qua genita illuvie, retro vestigia torfit
 Relligio, & posito visa est vilescere cultu:
 Hinc abigi è castis cæpere altaribus hymni, 10
 Hinc inconcessi violarunt jura Hymenæi,
 Hinc projecta focus simulacra arfere Deorum,
 Nec vetitæ timuere dapes se credere mensis.
 Sed tot inauditas scelerum percurrere formas
 Cui datur, ille idem Stygius quot navita manes 15
 X 4 Trans-

Tranſvehat, ille Ætnæ potis eſt numerare favillas.

Magne Heros, orbe antiquo de ſanguine regum
Parthenope quem clarum atavis cum læta tuliffet,
Nunquam alio tantum ſeſe jaçtavit alumno:

Æmule Dîis Heros, quo fortunata ſuperbit 20

Roma Duce, & ſeptem contingunt ſidera colles;

Si tua mortales ſubeunt præcordia curæ,

Ne patere, Auſonias labem hanc ſævire per urbes,

Sed diram compeſce luem, & contagia fiſte.

Hic labor, hæc in te moles oneroſa recumbit. 25

Tu quodcunque jubes, animo quod concipis, & quas

Conſtituis leges fati inviolabilis inſtar,

Dîi ſuperi in ſolido ſtatuunt adamante notari.

O ſolo inferior cœleſti principe princeps,

Lucida qui nitidi penetralia pandis Olympi, 30

Et caligantes fauces occludis Averni;

Aggredere infidum telis ultricibus agmen,

Aggredere. æthereo deſcendunt cardine tecum

Centum inviçtæ acies, levibus per inania pennis

Veçtæ acies, tonitru quæ longe audita coruſco 35

In conjuratas torquebunt fulmina gentes.

Jam lituos cœli, ſonitus audire tubarum

Jam videor. ſtipata cohors radiantis Olympi,

Quam Zephyri, quam picta Iris, quam nubila cingunt,

Seſe ultro ad pugnas alis plaudentibus offert. 40

Tu medius volitantum humeris ſublatus in auras,

Flammarumque globos trepidos jaculatus in hoſtes,

Ferventi miſeros Cocyti in gurgite perdes;

Unde iterum fulvo rutilabunt sæcla metallo.

Tunc levibus quodcunque rotis Sol aureus ambit, 45

Quodque ſinu madido compleçtitur Amphitrite,

Te Regem agnoſcens Regi tibi ſerviet uni.

Tempeſtate illa, ſi nondum oblivia Lethes

Ebibe-

Ebiberim, refona non me testudine vates
 Threïcius, non me concentu vincet Arion. 50
 Et quamvis tua clara auro, tua lucida gemmis
 Atria Pæonio non sint adeunda poëtæ,
 Nec tremulos gressus, hebetes nec vertere fas fit
 In te oculos, nec ferre tuis prona oscula Plantis,
 Forfitan ex alta me Turrius arce canentem 55
 Audiet, & citharæ sonitum cognoscet eburnæ.
 Forfitan ille idem Tarpeio in vertice, si non
 Vivaci ex hedera, non è Peneïde fronde,
 Ex humili sertum saltem mihi textet hibiſco.

PRECES CHRISTO DEO FACTÆ; DUM
 PIUS V. PONT. MAX. SACRIS
 OPERARETUR.

Dum Pius ille Heros, quo Principe Roma superbit,
 Et qui pacato Diis æmulus imperat orbi,
 Concinit ante aras; vos o, quos fonte salubri
 Abluit alma Fides, hymnis advertite mentem.
 Ille nihil mortale sonans cœlestibus orsis 5
 Æthereum regem alloquitur, qui cardine ab alto
 Dulcibus intentas adhibet concentibus aures.
 Sed geminas Heros dum tollit ad æthera palmas,
 Et divina refert exili verba susurro,
 Unde tot erumpunt radii? cur nobile templum 10
 Luce nova, cur Sole novo delubra coruscant?
 O stupido suspensa animo Natura, beati
 Luminis incassum primordia nosse laboras,
 Incassum exerces fallaci indagine mentem!
 Hæc arcana tuæ non intellecta Minervæ, 15
 Ne frustra speculari. Deus, Deus æthere ab alto
 Exiguum Castæ Cereris descendit in orbem
 X. 5 Et

Et frugem in sese (dictu mirabile) vertit,
 Talis sidereo delapsus vertice, qualis
 Exstitit, horrendi cum nos è faucibus Orci 20
 Eruit immeritos, & vitæ prodigus almæ
 Erecto voluit moriens in robore figi.

Maxime Rex, Deus orte Deo, nos supplice voto,
 Nos tua progenies sacras oramus ad aras,
 Ut triplices preciosa trahunt quæ pensa puellæ, 25
 Fatalesque Pii devolvunt Principis annos,
 Longam illi numerosa neant per lustra senectam.
 Hoc Duce cana Fides Paris tua templa columnis
 Trans rapidum Euphratem, trans nigros eriget Indos,
 Et Romana colet Solymus delubra sacerdos. 30

Me verò, Deus alme, humiles quem Pæonis artes
 Exercere jubes, miserum ne despice; sed si
 Mentis inops unquam cœlestia numina læsi,
 Fulmine deposito clemens mea crimina dele,
 Ut melior pars una mei cum deseret artus, 35
 Libera ab his vinculis, onerosa hac mole soluta
 Sublimem se tollat humo, cui præviis altum
 Monstret iter, sonituque tubæ super ardua vectum
 Nubila in æthereo sistat sacer ales Olympo.

O modo post cineres hæc tam felicia nobis 40
 Gaudia succedant, non me rugosa senectus,
 Non me squallenti terret Mors horrida vultu.
 Quin age, falce minax celeres huc dirige cursus,
 In me verte iras, in me verte obvia ferrum.
 His anima exuviis, tenebroso hoc carcere solvi 41
 Flagitat, & superis misceri heroibus ardet,
 Regis ut æterni divina luce fruatur.

AD CARDINALEM COMMENDONUM.

N A I S A M A L T H E A.

Supremo dilecta Jovi pulcherrima Nais,
 Quem fortunatæ pavisti lacte capellæ,
 Cum tener in cunis celsa vagiret in Ida:
 Dic age, dum virides mecum spaciata per hortos
 Pæonios flores, & olentes colligis herbas, 5
 Quæ valido funesta abigant contagia succo:
 Cur resona attollunt lætos Capitolia plausus,
 Ingeminaat curvæ quos abdita vallis imago?
 Sic ego; sic orfa est almi Jovis innuba nutrix.
 Sauromatum gelida tandem regione relicta, 10
 Horrida perpetui spirant ubi frigora Cauri,
 Sospes Aventinas Heros remeavit ad arces:
 Lux Europæ Heros, quo tam generosa superbit
 Hadriaci Regina maris, quam Romula tellus
 Mille altrix procerum præstanti exultat alumno. 15
 Hinc hilares sonitus, hinc alti in turribus ignes,
 Hinc septemgemini resono clangore tubarum
 Pulsati colles, Tyberinaque ripa remugit.
 O nisi bisseri præmerent te pondera lustri,
 Nî Musis invisâ foret rugosa senectus, 20
 Et tua ni raucos vox ederet aspera cantus,
 Nunc ego te sumpta testudine (ut ante solebas,
 Cum viridi florente ævo per littora Minci
 Indigenæ poteras numeros effingere cycni)
 Hortarer fidibus linguam sociare canoris, 25
 Et vacuas implere novis concentibus auras.
 Nam, qua præcipiti per saxa sonantia lapsu
 Neptuni cupidus Lipientia fertur in ulnas,

Con-

Concineres, vocemque procul nemora alta referrent:
 Ut quondam Uranie, quæ sæpe, Helicone relicto, 30
 Concilio assuevit, dapibûsque accumbere Divum,
 Ad Vaticanas heroem vexerit arces:

Cui Dea nascenti prima oscula fixit, & olli
 (Nescio quid majus præfaga mente volutans)
 Ornavit Tyrio felices murice cunas. 35

At pubescentes simulac adolevit in annos,
 Facundo Juvenem eloquio, numerisque sonoris
 Erudiit, linguamque favis asperfit Hymetti.

Præterea caneres Peneïde fronde revinctus,
 Ut solo inferior cœlesti Principe Princeps, 40
 Sanctius in terris quo nil videt aurea Phœbe,
 Delectum Heroem per iniquas jusserit oras,
 Trans glaciale Albim, trans rauca binominis Istri
 Littora ferre gradus, rigidumque invisere Pontum:
 Gentis ut indomitæ, quæ semine creta furentis 45
 Enceladi, leges abolere audebat Olympi,
 Consilia in melius fandi dulcedine vertat,
 Effrænesque animos linguæ compescat habenis,
 Et cæca ignaras solvat caligine mentes.

Ille autem, horrendis quamvis mugitibus Austri 50
 Æthera perflarent, quamvis ingentibus urnis
 Funderet everfos undosus Aquarius imbres,
 Et streperent fractis tonitrus ac fulmina, nimbis;
 Semidei Regis jussa inviolanda sequutus,
 Mercurio similis superum decreta ferenti, 55
 Sæva hyeme invita gelidam properabat ad Arcton,
 Vectus equo, qui tantum alacer telluris obibat,
 Sol rutilo curru quantum lustrabat Olympi.

At retro numerosa cohors calcaribus armos (60
 Quadrupedum urgebant, cum vix sequerentur anhel.

O quoties illum post tot discrimina vidi,

Vidit

Vidit & argenti miratus ab axe Bootes,
 Mulcentem placidis regales vocibus aulas:
 Dum Scythici proceres, & amantes prælia Daci,
 Assueti galeis haurire capacibus Istrum, 65
 Tenderent stupidi facundo orantis ab ore.

Quorum ubi dura magis rigido præcordia ferro
 Molliit, & dulci persuasit nectare linguæ
 Tomuleos ritus, & iussa capeffere legum,
 Quas pia Relligio Tarpeio in vertice sanxit: 70

Nunc levior curis, & pondere laudis onustus
 In procerum amplexus Capitolia ad alta recurrit,
 Divinum illustrans animi splendore Senatum.
 Laud aliter, quam cum tranquilla nocte minores
 Scintillant ignes, Veneris si stella resurgit, 75
 Cætera Lucifero redeunti sidera cedunt.

Quid memorem, ut veteris qui fortunata Quirini
 Iceptra manu vastumque humeris fert pondus Atlantis,
 Purpureo reducem Heroëm decoraverit Ostro,
 Et collabentis solido pro Cardine mundi 80
 Legerit, ac magno laudum cumularit acervo?

At, licet exornent tam grandia dona merentem,
 Majus ab æternis munus promittitur astris,
 Majus opus superest. audi, quid sanxerit ingens
 Iuppiter. ille mihi ventura quid afferat ætas 85
 Scire dat, ille mihi Cretæa nuper in Ida
 Hos rerum eventus, hæc abdita fata reclusit.

Ante vagus novies quam Sol duodena per astra
 Ducat equos, noviesque comam Ver fronde coronet,
 Concordes animo, concordem voce Quirites 90
 Augustum Heroem suprema in sede locabunt,
 Tronaque divinis affigent oscula plantis.

Tempestate illa, nitidum radiantibus astris
 Vincita caput veneranda Fides, quam conditor orbis
 Elegit

Elegit comitem, vitæ cum prodigus almæ 95
 Annuit erecto moriens in robore figi,
 Per domitam Ægyptum Pario de marmore centum
 Tempa sibi attollet: superos ubi thure Sabæo
 Romanum in morem venerabitur accola Nili:
 Et patera castus sparget rorante sacerdos 100
 Jordanis latices in vertice gentis Eoæ:
 Et Commendono sub Principe lætior orbis
 Sæcula conspiciet fulvo rutilare metallo.

O nimium segnes, alis pernibus Horæ
 Currite iter, properate Horæ, stimulate morantes 105
 Solis equos, laxasque jubis concedite habenas,
 Et cupido celeres afferte hæc gaudia mundo.

MICHAELI TURRIO EPISCOPO CE-
 NETENSI.

I O L A S.

Qui colitis ripas, vitreis quas irrigat undis
 Mefulus arguto saliens per saxa iufurro,
 O mecum agresti calamos suspendite collo
 Curarum immemores, & qua respondeat Echo
 Garrula, disparibus labra exercere cicutis.
 Nam pia Libertas, nam Pax redit aurea nobis
 Ambæ Diis genitæ, Diis natæ auctoribus ambæ,
 Te, Turri, venientem ambæ, dominumque sequatæ,
 Te, cui cura gregis, cui pingua pabula crescunt,
 Cui servare datum est tutis in ovilibus agnos. 10

Jam tibi Mefulides spargunt vaccinia Nymphæ,
 Jam tibi nexilibus texunt umbracula ramis,
 Et centum aëriæ servant tua nomina quercus.
 Ipse autem resonis jactans sua gaudia silvis

E

HIER. AMALTHEI.

335

Et jubet in molli colludere gramine pubem, 15
 Et ludentum animos donis invitat Iolas.
 Nam quicumque suos stipula solatus amores
 Aptius inflatos digitis percurret hiatus,
 Et melius numeros, & sibila dulcius edet,
 His genitum ripis sibi victor habebit olorem, 20
 Implumem eripuit quem matri Mesulus, & quem
 Crescentem erudiit muscoso Nais in antro,
 Nais, quæ celeres sistit concentibus Euros,
 Et rapidos cursus fugientum frænat aquarum.
 Nunc niveis ales certat candore ligustris, 25
 Et potis est dulces Sirenum vincere cantus.
 Præterea celerem in gyrum quicumque volutus
 Turbinis in morem sese levioere rotatu
 Tollet humo, & torto se vortice flectet in orbem, 30
 Hinnuleum accipiet, qui lustra inculta perosus
 Assuevit veniente die per rura vagari,
 Assuevit fugiente die succedere septis.
 Illum venatrix dumosa in valle repertum
 Inter oves interque canes nutrit Ianthis, 35
 Quæ niveo lasciva sinu, quæ lumine nigro
 Scintillas jaculatur, & obvia torret amantes.
 Ast ubi floret humus, rivos ubi Pinus opacat,
 Lacte satur, vinoque hilaris cantabit Iolas,
 Ut prius exuti squalerent gramine colles. 40
 Ut viduæ amisso languerent conjugæ vites,
 Ut Cererem sulci, fructus Pomona negaret:
 At simulac veniens sua Turrius attigit arva,
 Pinxerunt lætos vernantia gramina colles,
 Fœcundæ vites ulmis hæserunt maritis, 45
 Riserunt segetes, pomis sese induit arbos,
 Canaque Libertas peperit solatia silvis.
 Aurea Libertas nullis gravat horrea claustris,
 Nec

Nec patitur messes sub avaris postibus abdi.
 Libertas, quo flectit iter, ne gaudia defint,
 Incustodito sitientes replet Iaccho. 50

Hac duce, maturas legeret cum messor aristas,
 Primus inexperto formavit gutture cantus.
 Hac duce pascentes errant impune capellæ,
 Et tuto enixæ distentant ubera vaccæ.

Salve hominum cultos, salve Diis æmula Virgo: 55
 Te Dea, te puris deduxit Turrius astris,
 Turrius, in medio veneror quem pronus agello;
 Et seu mane novo pecudes in pascua mittam,
 Vespere seu sero saturas ad septa reducam,
 Ante alios illum supplex in vota vocabo. 60

Sancte veni, seruaque tuum miseratus Iolam,
 Qui tibi Pæonias affert è collibus herbas,
 Quas illi quondam puero monstravit Apollo,
 Cum tener Euganeæ forma tabesceret Ægles,
 Nec dum vestiret prima liguine malas. 65

Quem Deus, impubes ne sic consumeret annos,
 Admonuit pereuntem: O non incognite Musis,
 Te maleficus amor, te perdit iniqua puella.
 Ah ne oculis, ah ne detectis fide papillis,
 His captum illecebris ne te mala torqueat Ægle. 70
 Quin mecum intonsi lustrans latera ardua Cynthi
 Et casia vires, & olentis disce cyperi.

Dicam ego, cur somnos Lethæa papavera ducant,
 Cur valido evellat Dictamus spicula fotu,
 Et cur letalem jaculatus scorpius ictum 75
 Eruat è venis, quod fixerat ante, venenum.

Nec tibi turpe puta, Phœbo duce, nosse latentes
 Asparagum vires, & quid colocasia possint.

Ex illo, suadente Deo, vim novit Iolas
 Herbarum, & florum, & depressarum radicum. 80
 Et

HIER. AMALTHEI. 337

nunc apricæ prærupta cacumina rupis,
 nec obit umbrosæ sinuosa cubilia vallis,
 oleat ut calathos pubentis germine terræ,
 que metat flores, quos in fragrante recessu
 generat, pariunt auræ, ver educat, udi 85
 ctis alunt rores, oriens Aurora recludit:
 qui præterea rostrati vasis in alvo
 is ope in medicas solvant sua viscera guttas.
 At tu textilibus ne despice lecta canistris
 nera. Diis etiam cordi sunt munera ruris. 90
 c funesta suo pellent contagia succo,
 cælum madida caligine polluat Auster,
 zida seu cladem Saturni stella minetur.
 are age te sacro quamprimum prolue potu,
 tandem incolumi Tyberis gratatus alumno 95
 onio castam cingat tibi murice frontem,
 de olim ingeminent altos Capitolia plausus.
 O mihi tum vesci liceat vitalibus auris,
 m neque me Amphion, nec me fide vincet eburna
 ctus curvati dorso delphinis Arion. 100
 c licet immites concentu mulceat orcas,
 gat ille sua quamvis testudine muros.
 ne, si forte tuis quæ murmurat aura viretis
 ulerit numeros ad te stridentis Iolæ,
 pastoralis fastidi sibila cannæ. 105

D CARDINALEM TURNONUM.

Te lætum, te, magne heros, tua Delphica Laurus *
 Incolumen servat, cujus vernante sub umbra
 m resides, tibi rore suo carchesia replet

Y

Alma

Alludit ad medicum præstantissimum, qui Laurus appellabatur.

Alma Salus, viridemque tibi dant fata senectam.

Fortunate heros, illa aurea nascitur ætas,
 Qua te ingens Tyberis, qua te Capitolia læto
 Excipiant plausu, & te rege superbiat orbis.
 O qui tum Soles, o quæ felicia current
 Sæcula, cum Tyrio redimiti murice frontem
 Te reducem augusta proceres in sede locabunt, 1
 Pronaque divinis affigent oscula plantis!

Tunc humeris, Lambine, fidem suspendere eburnarum
 Tempus erit. tunc tu Tyberinæ in margine ripæ
 Dulcibus implebis resonas concentibus auras,
 Et Turnonum hilaris, Turnonum Roma sonabit. 1

O nimium segnes, alis pernicibus Horæ,
 Currite iter, properate Horæ, stimulate morante
 Solis equos, laxasque jubis concedite habenas,
 Nec differte diu cupidæ sua gaudia Romæ:
 Hoc Europæ urbes, inhians hoc supplicat orbis. 2

DE COMETE.

Forte cadente die pelagi tranquilla secabant
 Marmora remigio facili Melisæus, & Alcon,
 Et pedibus captus, sed præstans mente Melampus,
 Florentes illi, seris hic grandior annis.

Dumque levi volitant piscosa per æquora cymba
 Doridis Adriacæ placidas obeuntia sedes,
 Tristia curarum cithara cantuque levabant;
 Nereidumque choros, vitreo quæ gurgite lætos
 Extrulerant vultus, mulcebant carmine blando.

Et jam noctivagos accenderat Hesperus ignes,
 Undaque sub tremula splendebat imagine lunæ:
 Cum subito attollens oculos Melisæus ad astra,
 Ecce novum sidus radiis splendere coruscis

Susp

aspicit, & nitidum diffundere vertice crinem,
 miseramque facem longo flammescere tractu. 15
 tque ut tum dulces Gallæ cantabat amores,
 illor? an hæc ipsa est Gallæ coma, quam sibi duro
 super (ait) ferro secuit de vertice tondens,
 t Veneris templo donum immortalæ sacravit?
 c equidem, sic esse reor Venus aurea cœlo 20
 etulit, atque novum claris decus addidit astris.
 At non hæc animo levia, aut ludicra putabat
 ollicitus monstris Alcon, cui pectore fixa
 lærebat patriæ dudum squalentis imago,
 lærebant vultus caræ genitricis, acerbo 25
 unere quam miseranda lues extinxit: & eheu
 xclamat, quid stella nocens mortalibus ægris
 dportas? luctusne novi prænuncia forsan
 pparet, gravibusque orbem terroribus implet?
 h ne iterum superas Alecto missa sub auras 30
 æviat, & morbi tristes, & pallidus Orcus.
 h ne iterum profuga linquamus puppe penates,
 ladria pulcra. tuos. sat foeda cadavera mæsti
 idimus, immensos & diræ stragis acervos.
 Hæc ille. at senior vates, quem docta Minerva 35
 sa suis aluit studiis, cœlique meatus
 ranie docuit, postquam mirabile signum
 spexit, gaudens animis, Timor anxius hostes
 ollicitet nostros, inquit: nil triste minatur
 loc etenim sidus Latio, nec lumine lævo 40
 erritat Ausonias urbes, aut littora nostra.
 onge alios populos Phœbo sub utroque jacentes
 læc portenta petunt. vehit illis dira Cometes
 xcidia, & casus varios, & funera regum.
 mque adeo manifesta fides: nec fera nepotum 45
 roferet hæc ætas. jam nunc Rhodopeius Hebrus,
 Y 2 Et

Et vagus Euphrates, & Medo potus Idaspes
 Bella movent. video paribus concurrere telis
 Eoas inter se acies, ac sanguine largo
 Armeniam, Taurique cavas pingueicere valles. 50
 Nec minus Oceanum juxta, Solisque cubile
 Hesperium saxis Mavors ferus intonat armis,
 Æthiopumque domos bello quatit. ultima tellus
 Dat gemitum, gemitum longe dat cœlifer Atlas.
 Interea Pax Italiæ felicibus arvis 55
 Regna dabit. Pax læta feret vestigia gentes
 Per Latias, quam blanda Quies, quam pura Voluptas,
 Et Decus, & Virtus comitentur passibus æquis,
 Et populis pleno gratissima Copia cornu.
 Nos vero in primis hæc circum littora nota 60
 Ocia secuti Musis degemus amica,
 Atque Deos, atque Heröum benefacta canemus,
 Insignes plectro, nec non testudine dulci.
 Teque adeo Hadriacæ ductor clarissime gentis,
 Sanguinis & nostri decus ingens, carmine grato 65
 (Sic meritum) numerisque novis tollemus ad astra.
 Dixerat: assensu focii plausere secundo,
 Certatimque alacres cecinerunt omina læta,
 Omina, quæ nulli dispergant irrita venti.

A D O R N Æ P U E L L Æ

P R O S O P O P O E A.

O qui funestas imples singultibus ædes,
 Et luctu, miserande parens, tabescis inani,
 Parce comis, desiste queri, compesce cadentem
 Ex oculis imbrem; nec te mea funera perdant.
 Non mihi fatalem secuit Proserpina crinem; 5
 Non

Non me Lætheæ retinent oblivæ ripæ :
 Non execrata me judicat Æacus urna :
 Ad proceres stellarum inter, gentemque beatam
 Te Deus intonem cœlestibus intulit ulnis ;
 Quod ubi me inferior cursus moderatur equorum, 10
 Te multo inferior flectit Latonia bigas.
 At divina premam quamvis pede sidera, quamvis
 In superis curæ, sim gratum pondus Atlanti,
 Nec tamen immemorem cari me rere parentis,
 Oblitam ne rere sui genitoris Adornam. 15
 Applicibus nam sæpe hymnis radiantis Olympi
 Regem oro, ut longum simulac expleveris ævum,
 Te senii curas & inertes oderis annos,
 Liber, & à fragili vitæ compage solutus
 Concilio assuescas, divumque accumbere mensis, 20
 Ambrosias ubi casta dapes mihi porrigit Hebe.
 Nec prece desistam, donec vultu ille sereno
 Annuat, & tonitru firmet promissa corusco.

A D N. S U P E R A N T I U M.

Patavii Prætorem.

Tere cæruleam muscoso è gurgite frontem,
 Euganeam riguo qui flumine diluis oram
 Lædoace, & posita formidine lætior exi:
 Nam simulac generosus avis Superantius Heros
 Fortunata tuis fixit vestigia ripis,
 Et nitidi Solis tenebras de more fugavit,
 Protinus ad cœlum querulas attollere voces
 Fulgus, & ex oculis effundere desit imbres.
 Protinus alma Ceres populis opulenta reclusit
 Horrea, & immensas largita est prodiga messes. 10

Y 3

Ipsc

Ipse mero undantes sitientibus attulit urnas,
 Et vetuit claudi sua munera dulcis Iacchus.
 Omnia nunc rident: bellum procul exulat, & qua
 Martia consuerat prosternere fraxinus hostes,
 Nunc cultrum, rigidasque manus experta bubulci
 Scinditur in stimulos, & tela invisa juvencis.
 Quique prius fuerant infanda cæde cruenti,
 Nunc formam accipiunt obtusi vomeris enses,
 Aurea Saturni testantes sæcla reverti.

O superis dilecte Heros, quo se inclyta jactat 20
 Hadria, & ingenti regina superbit alumno,
 Nuper ad antiqui felicem Antenoris urbem
 Cœlituum jussu vexit te nautica pinus,
 Quam centum adverso traxerunt Najades amne,
 Dulcibus implentes resonas concentibus auras. 25
 At, cum olim Hadriaca revocatus ab urbe redibis,
 In procerum amplexus radianti clarior astro,
 Non iterum sulcabis aquas volitante phasello,
 Non sonipes, nitidum forma qui vincat Eoum,
 Non fulvo saturata auro te plaustra reducent: 30
 Sed dorso te Fama suo, Fama illa canoris
 Candidior cycnis, pulcherrima Fama Dearum,
 Aëra per vacuum plaudentibus afferet alis.
 Et, sive Hesperios, seu nuncius ibis ad Indos,
 Effrænes ut regum animos, & ferrea corda 35
 Mercurio similis fandi dulcedine flectas,
 Te vehet illa eadem latum indefessa per orbem.

N. ERICO SALUTEM DICIT.

Discute Lethæum, Polyhymnia, discute somnum,
 Et sequere Ausonias Heroem diva per urbes,
 Hadria quem peperit, quem nectare dulcis Hymetti
 Paverunt Charites, & quem Tritonia virgo
 Crescentem erudiit, pueroque immobilis hæsit. 5
 At floescentes simulac adolevit ad annos,
 Egregium referens animi splendore Catonem,
 Illum sancta vehit Latias Astræa per oras,
 Tercentum qui monstra domet, magni Herculis instar,
 Et collabentis mundi sub mole laboret. 10
 Magnanimi sed quanquam Erici præcordia semper
 Mille premant curæ, nunquam tamen ille canoras
 Respuit Aonidas; rumpe ocia, casta virago,
 Et domini placidas his imbue vocibus aures.
 Qui Jovis à dulci nomen nutrice recepit, 15
 Quique salutiferos Parnassi in vertice flores
 Colligit, immites hebetant cum sidera morbi;
 Ille tuis idem centena dat oscula palmis,
 Et superos votis, & olente precatur acerra,
 Ne te Pæonii capiant oblivia vatis. 20

EIDEM DUOS PISCES DONO MITTIT.

Galla puellarum pulcherrima, Galla Napæis
 Gæmula, quæ cantus dulcedine vincit olores,
 Infidum querula revocabat voce Perillum,
 Qua fugit irriguo piscosa Lipientia cursu.
 Dumque repercussas mulcet concentibus auras, 5
 Unde arguta procul montis respondet imago,
 Audierunt gemini miseræ suspiria Gallæ,
 Y 4 Qui

Qui colludebant vicino in littore, pisces.
 Nec mora, mobilibus caudis, rictuque supino
 Virginis ad numeros celeri venere natatu, 10
 Et bibula dulces hauserunt aure querelas.

Interea, qui forte comam tondebat anethi,
 Pæonius Lycidas, quo non præstantior alter
 Decipit irriguis Acheloïa monstra sub undis;
 Squammosas pecudes ut primum littore ab alto 15
 Attonitos vidit fixisse in virgine vultus,
 Protinus incautis soliti non immemor astus
 Texuit insidias; onerosaque retia plumbæ
 Circuitu ingenti latum diffundit in annem:
 Mox iterum ad sese fallacia lina reducens 20
 Exeruit salientem udo de carcere prædam;
 Quam nulli casses, quam nulla incendia terrent,
 Non ingrata tuæ modo sint sua viscera mensæ.

Magne Erice, exiguum munus ne despice: nam si
 Piscibus ornari geminis dignatur Olympus, 25
 Nec tua contemnant geminos convivia pisces.

AD AUSTINUM BARBADICUM.

Forfitan ignoti Musam mirabere vatis
 Ad te ferre gradus, quem mille negocia torquent,
 Mille premunt curæ, dum non minor Hercule magno
 Monstra domas, urbisque tuæ sub mole laboras.
 At generose Heros mirari desine, namque 5
 Non illum ambitio, non gloria vexat inanis;
 Natorum sed dulcis amor, qui flectere tygres,
 Qui potis est iras etiam mulcere leonum.
 Ad mea nam deni resident convivia nati,
 Altera pars quorum studiis addicta Minervæ 10
 Nititur occultas rerum cognoscere causas,

Altera

Altera Castaliis non est incognita Musis,
 Et facili didicit calamos inflare labello.
 Hæc animum, & mores in te admirata Catonis
 Non obscura tuæ referens præconia laudis 15
 Te canere incipiet: vocem modo dulcis avenæ
 Non adimat jejuna fames, diræ æmula mortis.
 Nam simulac fulcos mihi contudit horrida grando,
 Seminibus quæ pænè omnes viduavit aristas,
 Quod reliquum Cereris cultor mihi pauperis agri 20
 Legerat, externis cogor consumere mensis,
 Et cubat ante meos gracilis penuria postes.
 Magne Heros, Altræa suo quem nectare nutrit,
 Pallentem esuriam procul hinc averte, nec aures
 Tam placidas occlude meis, Auguste, querelis. 25
 Sed, mihi quas olim parvo concessit agello
 Cœlituum pietas, me frugibus annue vesci,
 Te mea progenies exili voce precatur.
 Exili, nam longa hebetant jejunia vires,
 Et miseræ incipiunt sensim tabescere Musæ. 30

AD DOMINICUM VENERIUM.

Plene Deo vates, atavis Heroibus orte,
 Elargita suum quibus est Venus aurea nomen,
 Dum Tuscæ clangore tubæ, dum fulmine linguæ
 Irruis in pavidos veluti facto agmine Thracas,
 Et nova pugnantes armas in prælia Musas, 5
 Trans Solymos fines, ultra cunabula Nili
 Effugit extremos Asiæ regnator ad Indos,
 Et pernicious equi fodiens calcaribus armos
 Fertur in occultas per inhospita lustra latebras.
 Namque audita tuæ magis ille tonitrua vocis 10
 Perditus horrescit, quam cum victricibus armis
 Y 5 Terge-

Tergemini Heroes, tria lucida fulgura Martis,
 Assyriam vasto stravere in gurgite classem :
 Naupacto mirante sui fracta agmina regis,
 Et per sanguineos enare cadavera fluctus, 15
 Tercentumque trahi captas ad littora puppes.
 Dīs invise Selim, Stygii fate sanguine Ditis,
 Te nimis audentem si terruit horrida clades,
 Cui similem longæva ætas non vidit avorum,
 Postera nec forsan spectabunt sæcla nepotum; 20
 Nunc te alius terror, nunc te cura acrior angat.
 Hadriaci tecum certabit Musa poëtæ,
 Donec onus cœli dorso toleraverit Atlas.

P H A R M A C E U T R I A.

(Hanc Elegiam scripsit auctor admodum Adolescens.)

Nocturnæ salvete umbræ, manesque profundi,
 Quos vaga Lethæis turba veretur aquis.
 Vos æterni ignes; tuque æthere semper ab alto
 Conscia fervoris candida Luna mei,
 Annue, dum tacito non obsunt nubila cœlo, 5
 Aura nec in densis murmurat arboribus.
 Nunc mea Thessalico perfundite lumina succo;
 Solvenda est magico flamma veneficio.
 Sparge puer sterili collecta absynthia campo,
 Et ter Lethæo merge liquore caput. 10
 Dic Hecatæ bona verba. Hecatem per inania duci
 Nubila, latratu signa dedere canes.
 Ter vinctas age solve comas: ter plaustra Bœotæ
 Conspice, & hæc lævo stans pede verba cane.
 Vincula nunc solvo, capitisque ut vincula solvo, 15

Sic

Sic eat ex omni parte solutus amor.
 Rore pio confunde focos, utque interit ignis,
 Sic meus extincto cedat amore calor.
 Fallorne, an nostri pariunt oblivia cantus?
 An sunt hæc oculis somnia vana meis? 20
 Libertas mihi prima redit: jam solvor amore:
 Jam mea sunt dempto libera corda jugo.
 Nunc libet in placitum Musis Heliconæ reverti:
 Cessit Amor, cessit desidiosa Venus.
 Pierii fulsere apices: mihi pandit Apollo 25
 Illa oculis toties templa petita meis.
 Sed neque me belli cantus juvet, arma valet:
 Nil mea cum duris carmina militibus.
 Non ego, ut incurserint Thracum per rura Geloni,
 Nec referam, ut celeri Parthus anhelet equo. 30
 Nec quondam exitium Gallis cecinisse cometas,
 Cum tremuit victo rege superbus Arar.
 Dicam ego te Heroum clarum genus, utque sereno
 Maximus Hermeti riserit ore Deus.
 Ipse canam interdum, concordi sidera motu 35
 Fœdera in arbitrium composuisse tuum.
 Et cum te superi, supremaque fata vocabunt,
 Qua tibi sit cœli parte futura quies.
 Tum vagus Euphrates me non ignota canentem
 Inter odoratos audiet Armenios. 40
 Parte alia Æthiopum solabor littora cantu,
 Ipse ubi fœcundis Nilus abundat aquis.
 Heu quantum invidetas Hyale formosa licebit,
 Me numeris alium constituisse meis.
 Tunc mihi fas molles nec erit laudare papillas, 45
 Ipsa nec Hyblæis tincta labella favis.
 Heu, heu quo ravior? flammis crescentibus uror,
 Uror ego, & solitum pectora vulnus habent.

Nec

Nec mihi Lethæo componere pocula somno
 Profuit, aut sacro tingere rore comas. 50
 Ite procul, quibus est nostræ data cura salutis;
 Quisquis amat, medicæ non eget artis ope.
 Jam subeunt niveique sinus, atque æmula cœlo
 Lumina, in exitium lumina nata meum.
 Ah pereat, quicumque suos non servat amores, 55
 Et dominæ affiduas non amat illecebras.
 Illum Caucaſea foverunt rupe leones,
 Dura vel infanis cautibus unda tulit.
 Mallem ego cum domina longas deducere noctes,
 Quam quot Erithræis dona leguntur agris. 60
 Gauderem interdum niveas tractare papillas,
 Et dare compressis oscula blanda notis.
 Illa mea implicitis vinciret colla lacertis,
 Lætaque non solito vellet amore frui.
 Dî facite, ut cupido votum succedat amanti, 65
 Et bona sis vati nunc Erycina tuo.
 Sic, tecum Idalio dum Mars agit ocia lecto,
 Mulciber, & tota nocte quiescat Amor.
 Tu quoque, dum vernant lascivæ dona juventæ,
 Ne fuge complexus blanda puella meos. 70
 Tu puero teneris, Hyale, mihi flamma sub annis:
 Tu mihi in extremos ultimus ardor eris.
 Nec te Pierides, nec te mea plectra filebunt,
 Et tua post cineres forma superstes erit.
 Interea, Antistes, promissa ignoscere neganti: 75
 Est meus in Musas imperiosus Amor.
 Te celebrent alii, quibus est mens libera, vates:
 Mi fat erit dominæ posse placere meæ.

GENETHLIACON

FRANCISCI APROINI MEDICI.

Nascere, par magno puer evasure Galeno,
 Et querulo matrem solve puerperio,
 Nascere: te molli gremio, te mollibus ulnis
 Excipiam, & dulci nectare labra linam.
 Nusquam abero, seu blanda tibi dabit ubera nutrix, 5
 Seu tibi sit cantu concilianda quies.
 At cum pubescens agili pede venerit ætas,
 Teque Erato Aoniis fontibus abluerit;
 Ibis ad antiquam generosi Antenoris urbem
 Bellerophontæi tergo vectus equi. 10
 Illic in nitida Sophiæ spaciaberis aula
 Divini Herois grande sequutus iter,
 Quem Stagira tulit dias in luminis auras,
 Stagira illustris nomine Aristotelis.
 Hic tibi naturæ penetralia cæca recludet, 15
 Vix fortunatis cognita cœlitibus.
 Scilicet immoto cur alti principe cœli
 In gyrum æternis motibus orbis eat.
 Cur vaga materies vultu sese induat omni:
 Et sese inductis privet imaginibus. 20
 Cur ficcis Boreas, madidis Notus evolet alis,
 Ætna vomat flammæ, vasta Charybdis aquas.
 Innatus fluat unde calor, quo vivimus, & quo
 Cogimur extincto trans Styga carpere iter.
 O te felicem, tali qui principe fretus 25
 Olim suspensis auribus ista bibes.
 Mox virides hortos magni ingrediere Galeni,
 Prataque divino nota Dioscoridi.

Mille

Mille ubi quid valeant flores, quid possit amomum,
 Quam det opem panace, quam det acanthus opem, 30
 Inventor medicæ tibi deteget artis Apollo,
 Et te Pæoniis artibus erudiet.
 Tunc Silis exultans, tantoque superbus alumno,
 Ardua muscosum tollet ad astra caput.
 Teque parem Hippocrati patriam revocabit ad urbem:
 Sed rediens nullo rursus egebis equo. 35
 Nam nive candidior volitans pernicibus alis
 Te revehet dorso Fama canora suo.
 Et, cum Nestoreos Lachesis tibi neverit annos,
 Illa tibi æternas nebit Olympiadas. 40
 Sic olim Euphrosyne Charitum pulcherrima dixit,
 Cum tua te peperit, docte Aproine, parens.

A D M A X I M I L I A N U M

BOEMIÆ REGEM, IN HISPANIA
DEGENTEM.

O quæ rotatu vecta volubili
 Ustis ab Indis ad gelidos Scythas
 Nunc blandienti, nunc minaci
 Cuncta supercilio coërces;
 Ne me per altos divitis Antii
 Regina montes, ne per inhospitas
 Me coge valles fabulosam
 Hinc panacem legere, hinc cyperum.
 Ut insalubri qui lue tabuit,
 Formidolosæ vim fugiat necis,
 Audente me leges deorum
 Pæonio violare succo.
 O mentis expers Iæpcti genus,

Mutat

HIER. AMALTHEI.**351**

Mutanda nullo est consilio dies,
Quam fata nobis dormiendam
Perpetuo statuere somno.

15

Fallacis ergo Pæonis ars vale:

Oblivioso fat mea torpuit
Fides veterno: nunc loquaces
Tange, Erato numerosa, nervos.

20

Longumque rumpens voce silentium,
Nulli tacendum concine Principem,
Seu malit armis, seu sagaci
Consilio superare malit.

Quem nunc anhelos pectore Norici

25

Lugent morantem finibus exteris:
Quem mille votis septicornem
Vindelici revocant ad Istrum.

O solve Ibero carbasa littore,

Et luctuosas, maxime Principum,
Solare gentes, & paternos
Exhilara reditu penates.

30

Qualis reducens post tenebras diem

Sol nigriorem discutit aëra,
Regnumque Junonis serenat
Nubibus exiliens fugatis:

35

Talis, reversus cardine ab altero,
Subjecta septem regna trionibus
Caliginosa nocte solves,
Major avis, atavisque major.

40

Tu bellicosas frangere fraxinos,
Tu doctus enses flectere Noricum,
Urbes subactas, jusque avitum
Eripies Asiæ tyranno.

Tu rursus urbis Martia Romulæ

45

Vexilla tolles, subjiciens tibi

Sol

Sol quicquid ambit, quicquid undis
 Uberibus lavit Amphitrite.
Quod si superstes muneribus fruar
 Vitalis auræ, me fide Lesbia 50
 Juvabit & prædas & hostes
 Dicere compedibus revinctos.
Te rege, latus dum Capitolio
 Parebit orbis, dulci ego pectine 55
 Molles in amplexus euntem.
 Nereidum Tyberim reflectam.
Sic faxa quondam Threicium ferunt
 Sequuta vatem, dum per inhospitas
 Rupes adeptam, dum per imas 60
 Quæreret Euridicen latebras.
Qui postquam Averni constitit ad fores,
 Et cor ahenum leniit Æaci,
 Flexitque suspensis bibentes
 Auribus Eumenides querelam;
Heu legis amens immemor, & sui, 65
 Effudit altas frustra iterum preces:
 Frustra revertentem puellam
 Ad tenebras iterum sequutus.
Quam mox nivali flevit in Ismaro,
 Flevit sub Hæmi cautibus horridis; 70
 Seu ferret atras vesper umbras,
 Sive diem veniens Eöus.
At cum occupavit plectra silentium,
 Insanientum cum Cyconum furor
 Sparsit cruenti membra vatis, 75
 Stipitibus lacerata quernis:
Cum lingua sacris faucibus eruta,
 Futura mergis esca voracibus,
 Ter visa flecti, ter sub Hebro
 Ah

HIER. AMALTHEI. 353

Ah miseram Euridicen vocasse.
ed siste inanem, barbite, nœniam. 80
Nunc in beatis Thracius insulis
Exultat Heros, & repertæ
Conjugis in gremio recumbit.
quin Martialem dic potius ducem
Illustriori carmine, quem legat 85
Ætas nepotum, donec Atlas
Orbis onus grave sustinebit.

IN LAUDEM LAMPRIDIJ.

Quum fortè Inachiæ cornua virginis
Lesboa caneret Lampridius fide,
Sævos unde feras, unde fugacium
Cursum sifteret amnium;
enaci riguum tum prope marginem 5
Pingebat viola Doris amaracum,
Doris, qua melior nulla sagacibus
Sectari canibus feras.
quæ postquam numeros audiit, O Dei,
Errabundam etiam vertite me in bovem, 10
Ne me (inquit) tacitam Lampridius finat
Plectro nobilis aureo.

DE HERMETE STAMPA.

J O L A S.

Valete aprica montium cacumina,
Valete opaca vallium cubilia:
estris Iolas it procul recessibus.
Iscelle Iola, non videbis amplius

Z

Dorso

Dorso recumbens graminum virentium
 Depræliantes cornibus juvenculos.
 Non tibi susurri fluminum sonantium,
 Non sibilantes blandientur ilices,
 Inire nec suadebit aura somnulos.
 Abire certum est, & minaci in æquore
 Iras videre insanientis Africi,
 Videre monstra per fretum natantia,
 Et imminentis mille leti imagines.
 Amens Iola, parce, parce conqueri:
 Tibi sequendum, si Nili adiverit,
 Hermes latentis ultimas origines,
 Inhospitalis si saxa Caucafi.
 Quare valete montium cacumina,
 Valete opaca vallium cubilia.

U R C E U S.

Plenus Falerno quem videtis Urceus,
 Olim fuit Gubertus ille Noricus,
 Qui ceteris bibacior potoribus
 Palmam ferebat semper inter ebrios.
 Is æstuante Sole sub Caricula,
 Dum mente læta, dum solutus omnibus
 Curis vetusto prolebat se mero;
 Quo dulcius, fragrantius, potentius
 Cretæ feraces non tulere pampini,
 Clausis repente faucium meatibus,
 Et spiritu in præcordiis coërcito
 Dictæo obivit dolio tumentior.
 Cujus cadaver saturo obesius sue
 Cum molle tandem putruisset in lutum,
 Rota peritus artifex volubili

Effinxi

ffinxit, hunc & expolivit Urceum,
uo, Lyæ, dedicatum nectari.

In O. U.

[nique, inique Phormionis accola,
Cui nuda sordet mentienti veritas,
Quid anserina voce nimbos invocas,
Cælumque tetra obnubilas caligine?
Quid execrata fisis arrogantia
Turum fuillo more flumen inquinat? 5
At hoc venenum fers ab incunabulis,
Calumniose Phormionis accola.
Sic, sic clientes fascinas miserrimos,
Quos aucuparis ut facillimas aves, 10
Tere clientes omnium miserrimos.
Sic usque ad ipsam garriendo nauseam
Obtundis aures judicum mendaciis;
Et pestilentem viperino anhelitu
Ructas odorem, qui colonos inficit. 15
Nunc vero Iolam, qui tibi dicaverat
Tuos ocellos, intima & præcordia,
Et si quid esset carius præcordiis,
Ritu laceffis oblatrantium canum.
Amens Iola, cui te, Iola, fideras? 20
Tanto hic bilinguis pejus angue sibilat,
Quanto est patronus omnium deterrimus.
Sed o nefande Phormionis accola,
Se pœna sero non morabitur pede,
Digna & cachinnis, & strepente tympano, 25
Et mugiente cornu, & ære tinnulo,
Suaque fies fabula in peninsula.
Abde erubescens abde vultus Phormio;

Jam jam salignis liber a præsepibus
 Salax asellus provehetur in forum, 30
 Ut jubilante plebe, factoque agmine
 Ridentium, clamantium, strepentium,
 Peninsularis iste sordidissimus
 Ferat jocosum gentibus spectaculum
 Rudente ductus hac per urbem bellua: 35
 Quæ conqueretur, fætidum nihil magis
 Tulisse dorso, five merce nautica
 Foret gravata, five fasce rustico.
 Abde erubescens abde vultus Phormio.
 O quot videbis ova semiputria, 40
 Quot feminosæ cortices cucurbitæ
 Rostrum loquacis inquinare gracculi!
 At tu impudice Phormionis accola
 Non hæc vel assis æstimabis unius:
 Nam Baldus ille, quem sequutus es ducem, 45
 Isthoc per urbem vectus est ludibrio.
 Tuam quid ergo mirer impudentiam?
 Hac es parente natus, hac vis emori,
 Inique, inique Phormionis accola.

AD PIUM IV. PONT. MAX.

Proxime Dīs Heros, cui maximus incubat orbis,
 Quique humeris vastum pondus Atlantis habes;
 Si genita Encelado veteris non immemor iræ
 Torserit augustos sæva podagra pedes:
 Illine roranti plantas aspergine lactis, 5
 Quod dabit uberibus fida capella suis.
 Illa Jovem in cunis aluit juvenilibus annis,
 Nunc servare senem nititur illa Jovem.

AD

AD PIUM V. PONT. MAX.

Dum titubat defessus Atlas sub pondere mundi,
 Et rursum Herculeam poscit anhelus opem;
 Di superi in præceps veriti ne corruat orbis,
 Indefessum oneri supposuere Pium.

AD CAROLUM CARD. BORROMÆUM.

Ingentem dum molem Orbis magni instar Atlantis
 E Vaticana sustinet arce Pius,
 Herculeo tu more humeros suppone labori,
 Et validis fesso viribus affer opem.
 Magne Heros, assuesce oneri juvenilibus annis, 5
 Longævo imponent quod tibi fata seni.

AD MICHAELEM TURRIUM

Episc. Cenetensem.

Mille tibi Doris servat conchylia ponto,
 Mille tibi in silva pascit Ianthis oves.
 Ut cum olim proceresque inter, gentemque togatam
 Te gremio accipiet Martia Roma suo,
 Altera nympharum tibi vellera tondeat uni, 5
 Altera Sidonio murice tingat oves.

D E E O D E M.

Cum nitido candore animi resplendeat Heros
 Turrius, & niveis moribus eniteat;
 Canicie natura illum nunc induit, ut sit
 Candidus interius, candidus exterius.

AD GABRIELEM FLAMMAM

Episc. Clodien.

Quem tibi Romuleus Princeps committit alendum,
 Ablue pollutum, candide Flamma, gregem
 Ablue: nam fordes simulac deterferis, & cum
 Vellera reddideris candidiora nive,
 Illa tuo capiti Sarrano murice tingi,
 Nuper Aventina fanxit in arce Pius.

IN EQUUM GALLORUM REGIS.

Tu, quæ mobilibus volitas per inania pennis
 Nubila, & es rapidis ocior alitibus,
 O quanto huc illuc solito velocior ibis,
 Si magni Hænrici, Fama, veheris equo.

AD SILVIUM PURLILIORUM COMITEM.

Cum fueris pars magna ducum, qui clade cruenta
 Assyriis tulerunt puppibus exitium;
 Fama suo cycnis candore simillima, quæ te
 Cantat ab Eoo littore ad Hesperium,
 Has generosa suis pennas evulfit ab alis,
 Quas galeæ infigit, Martis alumne, tuæ.
 Accipe dona, Heros, quibus olim fretus Achilles
 Hæctoreo victor sanguine tinxit humum.

A D N. E R Y C U M.

Illa nivi alpinæ candore simillima, quæ te
 Trans rapidum Gangem Fama canora vehit,
 Dum caram è levibus pennam sibi velleret alis,
 Hoc Eryci (dixit) nobile munus erit.
 Scribe, Eryce, hoc calamo tua carmina: munere tali
 Mæonides claram condidit Iliadem.

I N E J U S D E M O B I T U M.

Finierant Eryci fatales pensa puellæ;
 Cum nudam arripuit Fama canora colum.
 Non defecturo quam stamine vestiit: unde
 Perpetuas Eryco nebit olympiadas.

D E N. S U P E R A N T I O.

Captus ut igne tuo flagret Superantius Heros,
 Tingis Hyella comam, pingis Hyella genas.
 Quære alium sed mentis inops, qui te ardeat: illum
 Virginis Astrææ castus adurit amor.

A D V A L E R I U M S U P E R C H I U M
 M E D I C U M.

Illa adeo formosa Salus, qua nulla Dearum
 Grator Eois, grator Hesperiiis,
 Mille tibi, Valeri, collegit Pæonis herbas,
 Quas tepidus primo vere tulit Zephyrus.
 E quibus, ut rores possis haurire salubres,
 Gutta sub imposito stillat odora foco.

360 HIER. AMALTHEI.

Et jubet, ut discedat edax è corpore languor,
Te pereunte uno, ne medica ars pereat.

FRANCISCO REGHINO PERDI-
CES MITTIT.

Has, Reghine, alto captas in colle volucres
Semine Pæonio nutriit alma Salus.
Nutriit, ut dapibus vescare salubribus, & te
Languentem tristi solvat ab illuvie.
Læto igitur generose animo cape dona Salutis, §
Quarum ope longæuo tempore sospes eris.
Et tua sic omni præcordia labe carebunt,
Ut nive candidior mens tua labe caret.

AMICO CUIDAM DUOS HÆDOS MITTIT.

Hos tibi depulso querulis à matribus hædos
Pæoniis aluit frondibus alma Salus.
Tu, seu forte veru torrere salubria malis,
Seu coquere hæc malis viscera fictilibus,
His ale te dapibus; Divæ nam munere fretus §
Viginti explebis sospes olympiadas.

DE INCENDIO NAVALIS VENETI.

Quod circum Hadriacam volitent incendia turrim,
Et rutilus flammæ ejaculetur apex.
Proditor horrescat, qui sulphure fretus Averni
Instruxit Venetis navibus insidias.
Fulminis hic ardor prænuncius indicat, hujus §
Criminis ultorem se statuisse Jovem.

ABSTE.

A B S T E M I U M S A L U T A T .

Quamvis languida sis Thalia, quamvis
 Eructes afoen modo voratam,
 Veloci tamen i Thalia cursu
 Abstemi ad nitidos lares: sed illi
 Ne amarus sapor hæreat labellis,
 Os rore Aonio prius lavabis,
 Mox dulci dabis osculum poëtæ.

I N F U R E M L I B E L L I L A M P R I D I I .

Audeat has quercus ne quis violare bipenni,
 Nocturnis Hecate vecta tuetur equis.
 Ut qui Lampridi numeros, & Lesbia furtim
 Musarum è gremio carmina surripuit,
 Vincit fune manus, & collum fune revinctus
 Pendeat è triplici robore vulturibus.

D E F I D U T I O .

Omodo me culti suspiret musa Fiduti,
 Hæc mea fatales solvite pensa Deæ.
 Solvite, nam fidibus quem fleverit ille canoris,
 Est potis æternas vivere olympiadas.

D E M I C H A E L E B R A C C E T T O .

Dum Silis irriguas caneret Braccettus ad undas,
 Exeruit madidum Nais ab amne caput.
 Et mentis mirata nives, mirata pruinas,
 Quæ nitide circum tempora vatis eunt;

Z 5

Littore

Littore in hoc (inquit) tam dulci voce canentis f
 Non alius cycni debuit esse color.

A D I O. P L A Z O N U M.

Albo candidior poëta cycno,
 Intacta nive purior poëta,
 Cui Cynthi Deus, & novem sorores
 Tingunt Cecropio labella melle;
 Ah ne me immemorem tui putato, f
 Donec Parca meos revolvat annos.
 Nam te plus amo, quam meos ocellos,
 Albo candidior poëta cycno,
 Intacta nive purior poëta.

A D E U N D E M.

Erofit caries, voravit ætas
 Versus, quos mea condidit Thalia,
 Quos in scriniolo latere credis.
 Namque carmina vatis imperiti
 Vident interitum suum repente: f
 Sicut carmina vatis eruditi,
 Qualem sæcula nostra te tulerunt,
 Suum nunquam obitum videre possunt.

IN POCULUM AUREUM BENEDICTO
 VARCHIO A CARD. MENDOTIO
 DONO DATUM.

Quam facer è puro dederat Mendotius auro,
 Vidit, & admovit Cynthus os pateræ.
 Mox ita: Castalios hoc uno munere rores
 Hauriat, hoc uno Varchius ambrosiam.

IN

I N E U N D E M.

Pocula Tyrrheno Mendotius aurea vati
 Cum daret, implevit rore Thalia suo,
 Vos alii (dicens) haurite Heliconæ poëtæ
 Fictilibus: diti Varchius ære bibat.

FRANCISCO MELCHIORI.

Per juga, per rupes, per celsa cacumina Pindi
 Veloci nimium dum pede curris iter,
 Me tua servantem lento vestigia gressu
 Melchior expecta, Melchior affer opem. (tram: f
 Neve cadam in præceps, tremulo mihi porrige dex-
 En titubant fessi languida crura senis.
 Quod si forte meæ superest spes nulla salutis,
 Et sum Lethæas ebibiturus aquas;
 Ah querulo saltem desse mea funera cantu,
 Et mea lugubri carmine fata geme. 10
 Nam si me exanimem cithara cantabis eburna,
 Post obitum invita morte superstes ero.

DE GABRIELE ALTILIO.

Protulit Altilium, quæ protulit ora Maronem:
 Protulit una duos, abstulit una duos.
 Felicem eventum sortita est utraque tellus,
 Altera per cunas, altera per tumulos.

DE ROBERTELIO, qui dixerat, frigidus sibi
videri quinque Poëtas illustres.

Quid mirum illustres si friget vestra poëtæ,
Si fervet tumidi musa Robertelii?
Ille mero assidue fauces irrorat obefas:
Ebibitis gelidas vos Heliconis aquas.

DE SINGULARI CERTAMINE MARTII
COLLORETI, ET FREDERICI
SAVORNIANI.

Cum gemini juvenes, peperit quos Julia tellus,
Ambo pares animis, invictis viribus ambo,
Effoderent nudum per mutua vulnera pectus;
Vidit, & ex alto veniens Pax aurea cœlo
Sanguine rorantes pugnantibus abstulit enses, §
Ac tali ambiguum certamen voce diremit:
Este pares in amore, pares velut estis in armis.

IN ANIMI DEFECTUM UXORIS.

Languentem Annibalem mater dum perdita luget,
Ne, famulæ, immemores este gementis heræ,
Observate illam, rapido ne se obruat amne,
Neve suos nudo finiat ense dies.
Me miserum! celeres accurrite. marmore conjux §
Frigidior medio strata jacet thalamo.
Ferte citæ Assyrio fragrantia pocula succo:
Spargite rore genas, spargite rore sinus.
Erigite exanimem: manibus pars vincula nectat:

Pars

HIER. AMALTHEI. 365

Pars gelidis nectat vincula poplitibus. 10
Surge hilaris conjux, querula te voce requirit
Annibal: ad carum flecte iter Annibalem.
Cernite: suffusos lacrymis reclusit ocellos,
Dilecti nomen sensit ut Annibalis.
Di, puerum servate. illo pereunte verendum, 15
Ne puer, & genitrix, & pater intereat.

TUMULUS ALOISII TURRII.

Qui Turri miseranda paras dare membra sepulchro,
Ne Parium lapidem, neu marmor quære La-
conum:
Illum illum observa, sicco qui lumine transit,
Nam lapis est, urnamque illo de marmore conde.

IN OBITUM LUCINÆ VIRGUNCULÆ.

Nunc gemina in cœlo fulget Lucina: puellis
Una favet nuptis, altera virginibus.

DE ACONE NAPEN LUGENTE.

Hæc, Zephyri, illacrymans vobis colocasia, vobis
Lilia textilibus spargit Acon calathis.
Vos, dum mobilibus vecti per inania pennis
Præta coloratis floribus induitis,
Vobiscum miseri suspiria ferte bubulci, 5
Dum gemit extinctam perditus ille Napen.

TUMU-

TUMULUS AUFIDI.

Bacchi fatelles cum periret Aufidus,
 Supplex rogavit, ut cadaver illius
 Quiescat hoc in dolio, quod antea
 Plenum falerno millies inaniit.

EPITAPHIUM PHILOMELÆ.

Lénierat Ditis querulis concentibus aures
 Garrula, trans Lethen dum veheretur, avis.
 Annueratque illi captus dulcedine vocis
 Æacus, illicitam posse redire viam.
 Et jam vitales iterum rediisset in oras,
 Remigium alarum ni lapis opprimeret.

HOROLOGIUM PULVEREUM, TUMULUS ALCIPPI.

Perspicio in vitro pulvis qui dividit horas,
 Dum vagus angustum sæpe recurrit iter,
 Olim erat Alcippus, qui Gallæ ut vidit ocellos,
 Arsit, & est cæco factus ab igne cinis.
 Irrequiete cinis, miseros testabere amantes
 More tuo nulla posse quiete frui.

IDEM,

IDEM, IOLÆ TUMULUS.

Horarum in vitro pulvis nunc mensor, Iolæ
 Sunt cineres: urnam condidit acer Amor.
 Ut, si quæ extincto remanent in amore favillæ,
 Nec jam tutus eat, nec requietus amet.

PALLADI ET APOLLINI.

Hanc oleam formosus Acon tibi, casta Minerva,
 Ille idem hanc oleam, Phœbe, tibi inferuit.
 Tu, Dea, crudeles pastorum averte bipennes:
 Tu teneram miti, Sol, ale temperie.
 Quod si unquam domino fœcunda adoleverit arbor, §
 Si cum crescenti stipite crescet Acon,
 Humida non deerunt bibulæ fomenta lucernæ,
 Quæ procul invita nocte fuget tenebras.
 Dumque aliis molles suadebunt sidera somnos,
 Non poterit deses vincere Acona sopor. 10
 At, si vestra aderunt dii numina, discet, Apollo,
 Ille tuas artes, ille, Minerva, tuas.

. DE JUVENCA.

Magna Jovis conjux, ripis si forte sub altis
 Seu Naucele tuis, sive Timave tuis,
 Videris errantem niveo candore juvencam;
 Parce: sub hac tegitur nulla puella bove.

A D G E L L I A M.

Illa tua horrendam facies imitata Megæram,
 Corycii semper sparsa colore croci:
 Ille tenax, olidis stillat qui naribus, humor,
 Assiduo linctu quem tua labra bibunt:
 Illa è rugosis palearia pendula mammis,
 Quæ redolent cepas, allia quæ redolent:
 Sunt validæ antidoti, sunt, Gellia, Pæonis artes,
 Quæ prohibent, ne me cæcus adurat Amor.

A D M A R I A N U M.

Seu niveos, Mariane, sinus, seu candida nudet
 Brachia, seu blando rideat ore Nape:
 Incautos averte oculos; ne callidus auceps
 His laqueis, hac te compede nectat Amor.

DE GEMELLIS FRATRE ET SORORE
LUSCIS.

Lumine Acon dextro, capta est Leonilla sinistro,
 Et potis est forma vincere uterque deos.
 Blande puer, lumen, quod habes, concede puellæ:
 Sic tu cæcus Amor, sic erit illa Venus.

D E U R S A P U E L L A.

Luceat Ursa aliis septem dilecta trioni,
 In me oculos flectit clarior Ursa suos.

Illa

Illa iter infaustum nautis ostendit avaris:
Hæc mihi felicitis monstrat amoris iter.

I N O L E A M.

Vix olea hæc humiles æquabat vertice dumos;
Cum tenero incidi cortice Leucothoen,
Nunc erecta solo quantum se attollit in auras,
Tam cum crescenti stipite crevit amor.

D E S U I S L A C R Y M I S.

Hoc quoties se fonte videt formosa Lycoris,
In lacrymais toties se videt illa meis.
Nam tot ego his oculis fudi miserabilis imbres,
Ut me consumpto fons novus exierit.

D E L Y C O R I D E.

Fert nitido duo poma sinu formosa Lycoris,
Illa eadem nitido fert duo fraga sinu.
Sunt mammæ duo poma: duo sunt fraga papillæ:
Poma nives vincunt, fraga colore rosas.
Hæc Amor exugens, valeant, ait, ubera matris:
Dulcius his manat nectar ab uberibus.

D E D U A B U S A M I C I S.

Me lætis Leonilla oculis, me Lydia torvis
Aspicit: hæc noctem nunciat, illa diem.
Ias Cytherea meo stellas præfecit amor:
Hæc meus est Vesper, Lucifer illa meus.

A a

DE

D E H Y E L L A.

In me oculos quoties vertit meus ignis Hyella,
 Suspirat toties ignis Hyella meus.
 Hinc flammæ, quas illa suis jaculatur ocellis,
 Me redigunt auctæ flatibus in cinerem.

D E E A D E M.

Non incerta mei video præfagia leti:
 En mihi funestum nunciat omen Amor.
 Nam gelidæ sectata feras per frigora brumæ,
 In nive dum nomen fingit Hyella meum;
 Protinus ardentibus oculis jaculata favillas
 Igne suo inscriptum nomen Hyella liquat.

D E A C O N E , E T L E O N I L L A .

Ut fugeret fervorem æstus sub fidere cancri,
 Nudus in argenti flumine nabat Acon.
 Qui simulac alto Leonillam in littore vidit,
 Ah miser in gelidis ferbuit uftus aquis.

D E I O L A , E T G A L L A .

Abditus in dumis dum sibila promit Iolas,
 Et visco incautas fallere tentat aves.
 Detexit niveas fortè obvia Galla papillas,
 Quæ misero exhalantem eripere animam.
 Infidias, volucres, quid adhuc horretis Iolæ?
 Illum Galla suo perdidit aucupio.

D E G A L L A.

[n me Galla suos ut primum flexit ocellos,
 In me eadem geminas est jaculata faces.
 hinc ego tam metuo glacialis frigora brumæ,
 Quam timet hibernum Sicelis Aetna gelu.

A D E A N D E M.

Galla, tibi totus sua munera dedicat annus:
 Ver roseas malas, & labra rubedine pingit:
 Mille oculis ignes radiantibus imprimit æstas:
 Autumnus duo poma sinu, duo fraga recondit:
 Quod reliquum est, aspergit hiems candore nivali. §

A D E A N D E M.

Hesterno indueres cum vespere tegmina lyncis,
 Credideras amens, Galla, fugasse gelu.
 Heu te non hiemis, non brumæ tædia lædunt,
 Sed tuus interno frigore sanguis hebet.
 Nec potis est glaciem vis ulla arcere medullis, §
 Cum non ipsa suo sit potis igne Venus.

D E E A D E M.

Mirabar, qua Galla rubum sibi velleret arte,
 Cum latitans in me spicula torfit Amor.
 Equæ sinu exiliens, Quod sentis, perdit Damon,
 Non alio (dixit) Pæone vulnus eget.

D E E A D E M.

Venatu leporum, venatu lassa ferarum,
 Murmur ad irriguæ Galla quiescit aquæ.
 Texite vos illi virides umbracula quercus,
 Tu facer, arguto labere fons strepitu.
 Sic iterum Hyblæi vobis è cortice rores:
 Sic tibi nativo lac fluat è lapide.

D E E A D E M.

Texebat mihi Galla rosas, nec bina negarat
 Oscula, cum miseræ labra momordit apis.
 Invida apis, ne turpe puta dulcedine vinci,
 Invida ne Gallæ læde labella meæ.
 Tu si mella tuis occultas roscida cellis,
 Cœlestem illa suis occulit ambrosiam.

A D E A N D E M.

Et calathum, & molli vibrandos pollice fufos,
 Quasque tibi invideat cærula Doris acus,
 Mane domum referes, si cari in septa Lyconis
 Te sero attulerint vespere, Galla, pedes.

A D S O M N U M.

Hoc tibi Lethæo perfusum rore papaver,
 Hæc annosa tibi, Somne, falerna dico.
 Tu face, nocturnos Meroë dum garrit ad ignes,
 Morfaque vibrato pollice penta trahit,
 Ibra fabellas, quas cæperit, interrumpat, S
 Deferat & pigro victa sopore colum.
 Expleritque suum donec nox humida cursum,
 Dormiat, ut Gallæ tutus amore fruatur.

D E A C O N E

Dum queritur rapuisse lupum sibi Galla capellam,
 Et gemit, & flenti fons cadit ex oculis;
 Iudit infelix, & sese è rupe daturus
 Præcipitem, prono jam capite inquit Acon:
 O modo me lacerum suspiret Galla, cruentis S
 Faucibus hæc avidi membra vorate lupi.

D E E O D E M.

Cum neque muneribus, dulci nec arundine Gallam,
 Nec lacrymis Gallam flectere posset Acon;
 e miserum querno statuens suspendere trunco,
 Et jam cervicem fune revinctus, ait:
 Ianc execratis animam fornacibus Orci, S
 Hæc dat Acon rapidis viscera vulturibus.

D E E O D E M.

Trans Styga Tisiphone miserum dum torret Acon,
Et superinjecto sulphure flammam acuit;
Ille ardens, tercentum Erebi mirantibus umbris,
Clamat, adhuc Gallæ sævior ignis erat.

JO. BAPTISTÆ
AMALTHEI
CARMINA.

*Sex Eclogas, que prima loco posite sunt,
sciat Lector, prima adolescentie
fœtus fuisse.*

LYCIDAS.

EREPTAM filvis, ereptam dulcibus agris
 Dicemus Lycidæ musam, quem flumina cir-
 cum,
 Quem flere suo spoliati gramine colles.
 Tu modò, cui patriæ surgunt jam libera regna,
 laudaque pacato ridet Concordia vultu,
 osme ades, & nostris nunc primum allabere votis.
 se tibi irriguo ponens in margine templum,
 tua virides saltus fluvio secat Arnus amœno,
 elocis quondam institutam certamina cursus.
 lic victor ovans quæsitæ insignia laudis 10
 ccipiet, populisque suos testatus honores,
 ictrices referet Tyrrhena per oppida lauros.
 iterea agrestes ne dedignare Camœnas.
 Aurea vix primo cedebant sidera Soli,
 um Lycidas terras jussus lustrare repostas 15
 ffudit miseros extremo hoc carmine questus.
 Formosi colles, & Nymphis hospita rura,
 t liquidi fontes. atque abdita fontibus antra,
 lvarumque valete umbræ, quæ dulcia nobis
 cia, quæ caros olim peperistis amores. 20
 m me complexu eripiunt fata impia vestro,
 t videam iratas errantia monstra per undas,
 esertoque iterum mœstos in littore questus.
 uod si quando ima audistis sub rupe canentem
 storem Lycidam, teneros dum pasceret agnos: 25
 em si tenui vobis allusit avena:
 oc saltem viridi signatum in cortice carmen,
 pensamque sacra lauro defendite avenam,

A a 5

Quam

Quam non ulla dies superet, non ulla vetustas.

Hinc ego ad ignotos saltus, & vasta Pyrenes 30

Rura vocor: (quis enim tanto caruisse recessu,

Et sese dubiis committere fluctibus ultro

Crederet, ah, miserum Lycidam?) feliciaque arva

Deserere, & notis cogor decedere silvis.

Ipsæ igitur pecudes alio sub Sole requiram, 35

Externasque petam diversa per æquora terras.

Nec mihi jam blando decurrens murmure rivus,

Herbarum in gremio suadebit carpere somnos;

Nec teneris posthac incidam Amaryllidis ignes

Arboribus, quam mille greges comitantur euntem: 40

Quæ mecum inter oves, atque inter opaca salicta

Suerat odoratis intexere lilia fertis,

Aut defessa levi componere membra sopore.

Ah dolor! & patriæ fines, & commoda curis

Parta meis, semperque virentia prata relinquam; 45

Scilicet ut furdus jaçtem lamenta procellis,

Et patrias medio suspirem in gurgite sedes.

Me non excipient herboso in margine ripæ,

Non salientis aquæ gelida sub rupe susurrus,

Non dorso nemoris solabitur aura jacentem. 50

Spirabant dulces Zephyri, spirantibus illis

Cantabam, quo Sole pyrum, quo fidere vitem

Infererem, & certis mandarem semina fulcis.

Vos veris comites auræ divumque ministræ,

Quandoquidem cælo infertis mortalia vota, 55

Vos placidæ salvete auræ, mecumque per æquor,

Atque per insuetos mecum decurrite campos.

Huc gemitum, & nostras referetis sæpe querelas,

Quos fors accipiet madidis Amaryllis ocellis.

O mihi, si veteres recolens Amaryllis amores, 60

Et nostri desiderio crudelius ardens.

Illacrymet, si sollicito suspiria corde
 Ducat, & insanis revocet me tristis ab undis!
 Forfitan indignos terræque, marisque labores
 Hinc tandem querar: & vacuo resupinus in antro 65
 Te fugiente die, te decedentibus atris
 Tunc, Amarylli, canam, sed jam his divellor ab agris.
 Rura valete iterum: sic vobis mella genistæ,
 Sic inarata graves tellus effundat aristas;
 Pabulaque ut longo tondent sub Sole juvenci, 70
 Exigua sic nocte novis ros vestiat herbis.

Aurea mala prius sterili nascuntur in alno,
 Atque inculta ferent mites dumeta racemos,
 Quam vestri curam abjiciam. tamen altera rura
 Ipse colam, audaci permensus cærule pinu. 75
 Ergo & oves custode alio per pingua prata
 Errabunt, pastæque simul cava in antra redibunt.

Tu verò spes fida gregis, quæ nam arva pererres
 Infelix aries? quis te in convalle reducta
 Nunc molli viola, croceis nunc floribus ornet?, 80
 Gramineosque toros viridi de cespite ponat?

At vos o lauri, quarum fragrante sub umbra
 Et nostra insolitis caluerunt pectora flammis,
 Nostraque Mænalios meditata est fistula cantus,
 Sic ver assiduum foveat, ne frigora lædant, 85
 Neve unquam læto rami spolientur honore.

Ipsi etiam auratis assurgant cornibus amnes
 Supra Indum, & Gangem, lacrymis quos sæpe profusis
 Auximus, & nostro latè succendimus igne,
 Cum me ad delicias, formosa Amarylli, vocares. 90
 Nunc verò, quoniam superi tot gaudia nobis
 Invidere, trucis tentare pericula ponti,
 Inque Pyrenæo considere vertice, certum est.

A C O N.

O qui Dictæi statuat me in vertice montis,
 Aut fortunatos Erymanthi sistat ad amnes,
 Ut saturis panacen calathis, ut molle cyperum,
 Dictamumque legam, & fragrantia germina myrrha,
 Et relevem infirmos artus languentis Hyellæ?
 Illa quidem vix ægram animam sustentat anhelò
 Pectore, & indignis singultibus interrumpit;
 Nec vis ulla potest sævum lenire dolorem.
 Illam etiam lacrymantem, etiam sua fata querentem
 Stellarum vigiles ignes, & primus Eous,
 Et Sol Hesperias vidit devexus ad undas.

Sol pater, æterno cœlum qui lumine lustras,
 Et quæcunque parit tellus vegetasque, fovesque,
 Adfer opem, & mœstam auxilio solare puellam.
 Jam tibi Acon teneras vicina ad flumina lauros
 Inferet, atque ut nil unquam surgentibus obstet
 Frondibus, avertet glaciem, & defendet ab æstu.
 Has tibi Acon. at si macies, si pallor Hyellam
 Liquerit, & niveos decorarit. purpura vultus,
 Ipsa feret, cum ver nitidis se floribus ornat,
 Ipsa feret, mites cum stringit vinitor uvas.
 Scilicet & viridi in ripa, qua se hospita densis
 Extendit ramis arbor, altaria ponet,
 Semper flore novo, semper quæ vestiat herbis.
 Illic agrestum chorus, & vicinia ruris
 Sacra feret, supplexque tuos cantabit honores;
 Straveris ut quondam iratis Pythona sagittis,
 Tinxeris & fœdo victricia tela cruore.
 Mille tibi aëria pendebunt spicula quercu,
 Mille arcus, atque apta suo venabula ferro.

At vos, quæ nemora, & rorantia fontibus antra
 Incolitis Nymphæ, vestras si sæpius aras
 Verbena, primisque rosis donavit Hyella,
 Et dedit aureolis insignia ferta corymbis,
 Vos ferte Eoos ditantia cinnama lucos, 35
 Felicemque Arabum messem, Assyriosque liquores.
 Vos ægram refovete, & tristes pellite morbos.

En virgo, exanimis virgo, tabescit, & ille
 Ille decor roseo jam jam defloruit ore.
 Qualis purpureus secreta in valle hyacinthus, 40
 Quem mater tellus aluit, gremioque receptum
 Eduxit largo rore, & felicibus auris,
 Si cœli invasit vitium, aut immanior Auster,
 Paulatim lento formæ spoliatus honore
 Deficit, & moriens arentibus incubat herbis. 45

Nunc etiam insuetos testantur rura dolores,
 Et desolatis squalescunt pabula campis:
 Pro viola mediis horret paliurus in agris:
 Candidaque inflexo ceciderunt lilia thyrsos:
 Et nulla irriguas pingunt vaccinia ripas: 50
 Et defunt nemori frondes, & gramina pratis.
 Fons quoque defiliens prærupti tramite clivi
 Contraxit liquidas nunc terræ in viscera venas,
 Et desiderio formosæ accensus Hyellæ
 Vix fertur tenui per levia saxa susurro. 55

Abde caput miserande, & fracta turbidus urna
 Muscoso occultare situ, cæcisque latebris:
 Non est, quæ vitreis tecum colludat in undis.
 Abde caput miserande, cavoque inclusus in antro
 Et lucem indignare, & aperti lumina cœli: 60
 Non est, quæ blando currentem carmine sistat:
 Non est, quæ dulces latices dulci hauriat ore.

Crudeles morbi, vestro de semine labes
 Insedit

Infedit roseisque genis, roseisque labellis,
 Dejecitque deorum oculis, & sævior eheu 65
 Ingruit, & miseram filvis avertit Hyellam.
 Ah ne dira lues contagia proferat ultra:

Ah ne artus ultra, pallentiaque occupet ora.
 Parcite jam tenerisque genis, tenerisque labellis,
 Et color, & pulchræ redeat sua gratia formæ. 70

Tu vero, mea Hyella, meæ pars altera vitæ,
 Pone metum, en tibi Pæonios fert munera succos
 Ipsa Pales, alacresque ferunt sua dona Napææ,
 Costumque, Illyricamque irim, vescumque papaver;
 Quorum ope & effœto fugiant è corpore morbi, 75
 Et placidus fessis obrepat somnus ocellis.

Jamque pedem in silvas referes, notosque recessus,
 Adventuque tuo fonti cursum uberis undæ,
 Et nemori frondes, & pratis gramina reddes;
 Et fœcunda novis ridebunt frugibus arva, 80
 Et tibi odoratos submittet terra colores.

C O R I D O N.

EN iterum me rura vocant, dulcesque recessus,
 Et juvat agresti meditari carmen avena
 Propter aquam, umbroso qua lenior aura salicto
 Murmurat, & liquidis Athesis circumfluit undis.

Tu quoque, dum magnus tibi suggerit ocia Cæsar, f
 Madruti Heroum genus, & diis æmula proles,
 Pastorum assuesce hospitiiis, atque arboris umbræ.
 Hic passim in molli ponent altaria ripa
 Agricolæ, & plenis statuent convivia mensis;
 Ut tibi lacte novo libent, & pinguibus agnis, 10
 Solemnesque ferent pompas, ne sidera divis
 Invideas, sed & ipse hominum jam vota secundes.

Ergo

Ergo ades, & tenuis lusus ne despice musæ.
 Nam fortunati moles ubi celsa Tridenti
 Tollitur, hæc vacuas Coridon jaçtabat ad auras. 15
 Felices auræ, quæ circum roscida culta
 Mollibus incinctæ Zephyris, & vere perenni
 Æternos alitis flores, & amœna vireta,
 Vobis Idalia è myrto, ac Peneide fronde
 Constituit lucum, viridique è cespite ponit 20
 Septem aras Coridon mulcosi fontis ad undam:
 Vos lenite æstus, atque alludente susurro
 Mulcere ardentis radiantia lumina Solis.
 Sic nunquam vestros obscurent nubila cursus,
 Sic tellus vobis, sic vobis rideat æquor. 25
 Jam silvas mea Nisa colit, jam cincta pharetram
 Audet obire nemus, celeresque avertere damas;
 Nec timet ingentem clamore impellere cervum.
 Invideo vobis auræ: adspiratis eunti.
 Illa petit montes, & inhospita lustra peragrat 30
 Venatrix arcu insignis, levibusque sagittis;
 Et sive aëriæ lustrat latera ardua rupis,
 Seu vastos nemorum saltus indagine cingit,
 Vos fidæ comites estis, sociæque laborum.
 Audax heu nimium! solos errare per agros, 35
 Et summa intonsi superare cacumina montis,
 Haud tutum est. hic torvus aper confurgit in armos:
 Multa hic monstra acuit rabies, & dira cupido:
 Multæ hic insidiæ. non est Dea nescia fraudis,
 Quæ violas, Sicalaque legens nova ferta sub Ætna 40
 Infelix rapta est horrentes Ditis in umbras:
 Infelix timuit manes, & tristia regna:
 Infelix latè ardentes exhorruit amnes.
 Tu quoque, sæve Aquilo, per devia rura vagantem
 Arripuisti avidis complexibus Orithyiam. 45
 Sæve

384 JO. BAPT. AMALTHEI.

Sæve Aquilo, hinc averte dolos, & flamina pone.
 Vos vero tenues animæ rorantibus alis
 Et cœlo regnate, & iniquum arcete calorem.
 Invideo vobis auræ: vos carmine blando
 Detinet, & roseis exceptat Nisa papillis, 50
 Aut gremio herbarum, aut vacuo projecta sub antro.
 Illic & nostros secum meditatur amores:
 Adsurgunt silvæ, & tacito stant gutture circum
 Intentæ volucres, & cursus flumina sistunt;
 Dum canit, arridet pleno tum lumine cœlum. 55
 Nunc intertexto vaccinia pingit acantho,
 Nunc gaudet niveis cultum variare ligustris,
 Nunc etiam gracili calathos detexere hibisco.
 Quod si languentes somno declinat ocellos,
 Paulatim rapido fessam refoveris ab æstu; 60
 Et læto ambrosios motu spiratis odores.
 Invideo vobis auræ: lustratis opaca
 Silvarum hospitia, incustoditosque recessus,
 Et nostis, quo Nisa jugo, qua valle residat.
 Illa quidem duris sese venatibus aptat, 65
 Cum matutino perfundit gramina rore
 Lucifer, atque avium resonant concentibus agri.
 Sed prius inflexo quam lucos terreat arcu,
 Arbutis aries evinctus cornua fertis 70
 Florentem ad cythisum, atque ad pabula nota vocatur.
 Fortunate aries, te non felicior alter;
 Non qui per tumidas aurato tergore Phryxum
 Vexit aquas, & nunc fomosa intermicat astra.
 Te virides hederæ, te mollis amaracus ornat,
 Et modo lascivo detondes pascua morsu 75
 Assuetus campis, placidi modo sibila venti
 Excipis, & pulsæ miraris murmura silvæ.
 O ego si possem niveo tua vellera dorso

Induere,

JO. BAPT. AMALTHEI. 385

Induere, & patulæ prætere cornua fronti,
 Cum se nocte domum prædis onerata cruentis 80
 Nisa refert, & te consueta ad septa reducit!
 Tunc mihi porrigeret ferrugineos hyacinthos,
 Ridentesque crocos, tunc oscula dulcia furtim
 Virgineis ferrem manibus, lætusque petulco
 Prosequeretur cursu properantem ad tecta puellam; 85
 At vos o magno natæ Iove, vos ego multa
 Sæpe prece, & vario venerabor munere florum,
 Felices auræ, quæ circum rosida culta
 Mollibus incinctæ Zephyris, & vere perenni
 Æternos alitis flores, & amœna vireta. 90

S A R N U S.

Has inter salices vacua projectus in umbra,
 Dum placidæ spirant auræ, pronisque susurrat
 Flumen aquis, miseros Sarni meditabor amores:
 Utque suo lacrymans de nomine fecerit amnem,
 Has inter salices referam projectus in umbra: 5
 Tu mihi, seu veteres miraris Tibridis arces,
 Seu jam Pausilypi lætis in collibus erras.
 Annue, Mænaliam non aspernatus avenam:
 Ipse tibi (nisi fata vetent) incognita mensus
 Æquora, & optata quondam tellure potitus 10
 Tercentum Hadriaco deducam è littore puppes,
 Certantes cursu puppes, ostroque decorus
 Victori pretium statuam, & nova munera ponam
 Stans celso in scopulo, ac notas procul ære ciebo.
 Nunc vero, Cervine, humilem ne despice musam. 15
 Namque olim gelido fessus successerat antro
 Sarnus, & argutis complebat saxa querelis,
 Lyriopen frustra per devia rura sequutus;

Bb

Lyrio-

Lyriopen, qua nec melior quæ flecteret arcus,
Nec fuit intacta præstantior altera forma. 20

Viderat hanc malefanus amans sub valle jacentem,
Ut forte acclivis gremio confederat herbæ,
Viderat, & subitum defecta per ossa furorem
Corripiens, tacitoque dolos in pectore versans
Explorabat iter, facilesque ad furta latebras. 25

Illa ubi se visam agnovit, jam conscia fraudis
Erubuit, totosque repente expalluit artus;
Atque exosa virum, & volucris perniciosior Euro
Præruptos superat montes, & inhospita lustra.
At Sarnus, quamquam & senio genua ægra labant, & 30
Diffugiens virgo saltus evaserat altos,
Lyriopen tamen insequitur spe captus inani.

Quem postquam invalido sensit confidere cursu
Aëriis affucta jugis, & credita certæ
Nympha fugæ, summa è specula se ostentat amanti, 35
Brachiaque enudat puro candore recentes
Excessura nives, quas nec violaverit æstus.

Interea impatiens exuritur acrius Heros:
Ac veluti arentes si quando decidit ignis
In stipulas, rapidæ crescunt per pabula flammæ, 40
Non aliter majora senex incendia pascit.

Quid faciat? sentit gravius caluisse medullas,
Et defessa novo succumbere membra labori.
Quid faciat? duræ superanda cacumina rupis
Prospicit, accensoque trahens suspiria corde, 45
Incusat deserta loci, quo candida virgo,
Et sperata vocant solatia. tum furit amens,
Affectatque viam, & cursu nemora avia transit.

Jamque alacri propior nymphæ suspirat, & eheu
Gaudia nequicquam visus sperare, quid, inquit, 50
Ocyor effugias? neque enim indulisse precanti

Te modo pœniteat, cui fit mea forma pudori.
 Me quoque (si quid id est) Nerei pulcherrima proles
 Deperit Eurynome, quæ largo nectaris haustu,
 Et latis pelagi campis donaret amantem. 55

Illam tamen fugitura senem ridebat anhelum;
 Tum se proripiens, studioque intenta ferarum
 Quæsit socias obscuro tramite nymphas.

Verum ubi deceptos cognovit Sarnus amores,
 Infelix (quid enim tanto superesse dolori?) 60

Ingentemque dedit gemitum, & divertit ad antrum,
 Vastum immane antrum, clausumque horrentibus
 Illic sollicito cautes plangore replebat, (umbris.
 Lyriopen, cum se è magno Sol gurgite tollit,
 Lyriopen sub nocte querens, atque irrita vota, 65
 Et lamenta leves frustra jactabat ad auras.

Heu quid Amor miserum torques? quin, vita, querentem
 Deferis, & tantos mavis abrumpere luctus!

Ah quoties sub rupe, suos dum fleret amores,
 Illum deserta prostrati Panes in herba, 70

Illum etiam Nymphæ deploravere per agros,
 Exanimes Nymphæ, desolatumque ululatu
 Implevere nemus; viduataque frondibus arbor
 Aruit, & nullæ silvas coluere Napææ.

Hinc exhausta senis consumptaque lumina fletu 75
 In fontes lacrymarum abeunt: hinc corpore toto
 Liquitur, & vasto tandem diffunditur antro,
 Et vada jam pleno Sarnus perlabitur amne.

S I L I S.

Aureus è roseo fulgebat Lucifer axe,
 Et matutina resonabant alite silvæ,
 Cum nondum orta dies sublustris sidera cœlo

Discutit, extremæque terit confinia noctis.
 Tum primum ecce Silis liquidis sese extulit undis 5
 Ingentes humeros glauco velatus amictu,
 Centum cui vitreis famulantur Najades undis.
 Pars violam, & variis texunt vaccinia fertis,
 Sacraque nectareo perfundunt membra liquore:
 Pars etiam aurato deducunt stamine fila, 10
 Aut saturant Tyrio Milesia vellera succo,
 Cymodoce, Xanthoque, Thœque, & cœrula Drymo,
 Atque Ephyre, atque Hyale, flavitque Arethusa capillis.
 Quas inter Galatea novos experta hymenæos
 Emitet, & molli componit lilia musco. 15
 At pingit nitidis variata monilia gemmis.
 In medio Silis undanti late imperat amni:
 Cui torvam adstringunt argentea cornua frontem,
 Centenique fluunt herbofo è pectore rivi.
 Ille alta sub rupe jubet consistere circum 20
 Flumina: quo jussu cursus frænantur aquarum,
 Et ponunt taciti strepitantia flamina venti.
 Tum canit, ut Clymenes olim correptus amore
 Sol modo purpureum revocarit ab æquore currum
 Serius, auricomæ gremio Nereidis hærens, 25
 Et modo, dum notas rapidus deflectit ad undas,
 Lucis iter spaciumque sui contraxerit orbis.
 Tum miseram Halcyonem, & cari conjugis umbram,
 Demersamque refert mediis in fluctibus Hellen.
 His infelices adjungit Adonidis ausus. 30
 Sæpe Venus puerum, tristi deterrita fato,
 Ad tenerum amplexum, atque ad dulcia furta vocabat:
 Parce puer silvis, sunt multa pericula silvis:
 Huc ades, & mecum placido junge oscula lusu.
 Ah tibi ne rapidis urantur solibus ora, 35
 Neu sævo occurras densis in saltibus apro.

Ille

Ille tamen plena gestans venabula dextra
 Nunc juga montis obit, nunc horrida lustra peragrat,
 Sectaturque feras; nec fera nocte reversus
 Occidit heu rapido demum confossus ab apro. 40
 Fleverunt nemora, & spoliati gramine colles,
 Et Nymphæ insolitis implerunt arva querelis.
 At Dea fracta metu, & subito exanimata dolore
 Devolat, indignaque videns jam cæde tepentem
 Ingemit, & formæ divinum exuta decorem 45
 Corpus inane fovet, terrasque & sidera damnat.

Tum canit, ut blandus vexisset Ariona delphin,
 Et Methymnæos audisset ab æquore cantus.
 Tum fugientem acri compellat Thesea questu:
 Perfide, quid solam deserto in littore amantem 50
 Liquisti? nec te morituræ fata puellæ,
 Nec te conscia mens, nec te perjuria terrent?
 Flecte ratem, male grate hospes; da lintea retro.
 Nonne vides puppim invito contendere ponto,
 Nec tantum perferre nefas? & conjugis cheu, 55
 Ad mœstasque preces, atque ad pia vota reflecti?
 Illa quidem, male grate hospes, te à morte redemit:
 Illa tibi primos etiam donavit amores.

Flecte ratem; cupit insuetis objecta periclis
 Per freta cæca sequi fugientem, & brachia tendit 60
 Credita jam jam undis, vastumque ingressa profundum.

Tum quercus, Dodona, tuas, Phœboque sacratam
 Ortygiam, Nilique refert septemplicis ortus.

Te quoque, cui Venetum imperium debetur, aperto
 Deducit pelago: tibi subjicit ultima Thules 65
 Littora, & Oceani magnas promittit habenas.
 Macte animo, Federice, tibi Neptunia regna,
 Et quæcunque oriens lustrat, quæcunque cadens Sol,
 Parebunt, orbisque æterna pace fruetur.

Te duce, casta Fides cum fecerit ocia terris, 70
 Aurea restituent concordēs sæcula Parcæ:
 Et præceps toto fugiet Discordia mundo.
 Perpetua tunc lætus ager flavescet arista,
 Tunc Hyblæa cava manabunt ilice mella,
 Et steriles salices pinguescent germine myrrhæ. 75
 Tunc impune lupis audax miscebitur agna:
 Cyaneas etiam cautes, Scylleaque saxa
 Transmittent tuto volitantia carbasa ponto,
 Nec pelago abruptas horrebit nauta procellas.
 Felices tali rerum sub principe gentes, 80
 Tuque adeo felix hoc tanto munere princeps.
 Quid casum Phaëthontis, & horrida vincula narrem
 Andromedes? Thamyramve, suo qui orbatuſ honore,
 Musarum quondam ultrices agnoverit iras?
 Omnia quæ Venetis Proteus cantarat in undis, 85
 Forte ut Carpathio decesserat æquore vates,
 Ille refert: plausum ingeminant lætæ undique ripæ
 Vicinumque nemus, donec se fluminis alveo
 Condidit, & pronos cursus emisit aquarum.

D A P H N I S.

Surge age, blanda Hyale, amplexu te subtrahe matris,
 Subtrahe te matris gremio, tua septa reclude,
 Et furtiva refer notis vestigia silvis.
 Te vigil argutas invitat Daphnis ad auras.
 En matutinis rorantia gramina guttis 9
 Balatu clausis repetunt ab ovilibus agni.
 Surge Hyale, nec compta veni, sed nuda papillas,
 Semisopora suis qualem te mater ab ulnis
 Ad nitidos fontes, ad roscida prata remittit,
 Pallidulos primo referens è lumine vultus, 10
 Ut

Ut formosa novo pallent violaria Sole.
 Nec tibi neglectum è somno compone capillum,
 Nec viola præcinge comam, ne cultus amores
 Differat, ingrataque mora mea gaudia perdas.
 Nec tereti suspenſa move tua tympana clavo, 15
 Tinnula maternos ne rumpat bractea fomnos,
 Et te dura parens tenero subducat amanti.

Ipsè tibi crinem affuescam per colla fluentem
 Aut flexu formare levi, aut compescere nodo,
 Silvarum quo more Deæ per rura vagantur. 20

Addam puniceis halantia ferta hyacinthis
 Auroræ lapsa è gremio, dum florea dona
 Explicat, & foliis divinum inspirat odorem:
 Et, seu dexter Amor, seu fors mihi candida flores
 Obtulit, una Deæ molli redimita corona 25

Incedes gelido in nemore alludentibus auris,
 Et cultu formosa novo, formosior ore,
 Attonitas ad rara trahes spectacula Nymphas:
 Invida muscoso Chloris mœrebit in antro.

Præterea varios flectet mea fistula cantus, 30
 Fistula, septena quæ necit arundine carmen;
 Longaque dum pressis modulabor isibila cannis,
 Tu Dryadum tardo choreas imitabere saltu;
 Nunc progessâ pedem referes, dextrumque vicissim
 In latus exilies, nunc alternante reflexu 35
 Terque quaterque gradus facilem glomerabis in orbem:
 Pictus ab intorto laxabitur aère limbus.

O mihi quam dulces subeant præcordia flammæ,
 Seu castigatæ spectem vestigia plantæ,
 Seu spectem nivea blandos in virgine vultus. 40

Sæpe leves calamos intermittente labello
 Ocyor injiciam formoso brachia collo,
 Equè tua pendens avidis cervice lacertis

Virgineum flectam resupinus ad oscula vultum :
 Obvia projectis interstrepet aura cicutis. | 4f
 Tu modo, si certos in fœdera jungis amantes,
 Lucifer, & placido torques sub fidere mundum,
 Siste diu sacrae supremo ab limite Noctis.
 Sic tuus æternum terris alat ignis amorem,
 Sic tibi, dum Solis roseo spaciaris ab ortu | 50
 Dulce nitens, nulli objiciant sua nubila venti.
 Non ego Amazonia munitus colla bipenni,
 Qua nocturnus iter per devia lustra viator
 Implicet, incurfus meditor: nec stringere ferrum
 Ausus, & impuro lucos violare cruore: | 5f
 Nec mea furtivos vertam ad præsepia tauros
 Errabunda sequens latos armenta per agros.
 Sed me, dum prono cogis vaga sidera cœlo,
 Jussit Amor dulci subducere lumina somno,
 Atque Hyalen media furtim prævertere silva. | 60
 O ubi nos densæ toties texere genistæ,
 Si prius, aurato quam Sol se ostendet ab axe,
 Nunc Hyale mecum intonsa colludat in herba!
 Sol primus socio amplexu divellit amantes,
 Sol faciles somnos, Sol aurea noctibus astra | 6f
 Invidet, & nemorum suadet pastoribus umbras.
 Ille Deæ tacitos etiam vulgavit amores,
 Anxia cum Martis collo, religata pependit,
 Et sese vinclis nequicquam exclusit ahenis.
 Ergo age, blanda Hyale, sopitæ elabere matri, 70
 Et memor ad gelidæ secede cubilia silvæ:
 Mille tibi amplexus, divinaque munera servo:
 Mille tibi æriæ ingeminant nunc sibila pinus,
 Et Venus extremo nobis arridet ab astro.

PHILIPPO II. HISPANIARUM REGI

in Britanniam proficiscenti,

D O R I S.

Siste ratem, sacris dum vocibus æquora mulcet,
 Et media, Rex magne, canit tibi Doris ab unda.
 Non hic insidias meditatur inhospita Siren,
 Nec suspecta leves fallunt retinacula puppes.
 Possum ego fatorum certos prædicere cursus
 Aucta Deo mentem: possum, quodcunque latenti
 Parcarum in gremio positum est, proferre sub auras
 Cæruleis emersa vadis Nereia virgo,
 Quam pater Oceanus, quam diligit Amphitrite.
 Ibis in imperium, decorataque regna tropæis, 10
 Qua munita vago circumnitet Insula ponto,
 Et Tamesin dulci permulcent carmine cycni.
 Scilicet has sedes, has te transmisit in oras
 Alma Venus, genus unde sibi, & fors æmula cœlo.
 Illa novos thalamos, æternaque fœdera sanxit 15
 Connubii, felixque suo tibi risit ab astro.
 Ex jam desuetas Pax vertit ad ocia gentes
 Divum altrix, cui casta Fides, cui dia Voluptas,
 Et quæ pacatas hilarant solatia mentes, (20
 Applaudunt, comitesque Deam, matremque sequuntur,
 Quaque volant, rutilis illustant æthera pennis.
 Nunc primum celeres sinuoso ex æquore Nymphæ
 Extulimus choreas, placidisque alludimus undis.
 Non licuit, trepido litus dum ferveret hoste,
 Non licuit, nostras dum deformaret arenas, 25
 Aut lustrare choros, aut summo excurrere fluctu.

Informem belli faciem, sævosque tumultus
 Vidimus, & sanctis immissa incendia templis,
 Regia cum Virgo sceptris fraudata paternis,
 Et Dis cara suis pugna premeretur iniqua. 30
 Tum neque littoribus nitidas induximus undas;
 Nec, profugæ Alcyones, molli cecinistis ab alga,
 Formosæ Thetidis volucres; lucemque perosæ
 Auricomæ vitreis Nymphæ latuere sub antris.
 Tum neglecta suis etiam concessit ab aris 31
 Relligio, & votis ultricia numina flexit.

Aeriæ turres, objectaque faxa procellis,
 Quæ pelagi incurfus, longum quæ vincitis ævum,
 Vos cœlo demissam aciem, vos agmina divum,
 Fulgentesque manus timidum vidistis in hostem. 40
 Tum fracti cecidere animi, pressusque repente
 Confedit furor, & victricia fræna momordit.
 Riserunt pelagi flexus, & purior unda
 Nereidum è gremio fulvis innavit arenis.
 Nos socio tranquilla gradu super æquora vectæ 41
 Littoreosque sinus, dulcesque revisimus auras,
 Roscidaque Alcyone latos dedit obvia cantus.

At ducta heroum pulchro de sanguine Virgo,
 Cujus ab imperio nituit Pax aurea terris,
 Canaque Relligio templis revocavit honores, 50
 Et belli rabiem nodis compressit ahenis,
 Et desponsa tuo jam nunc adspirat amori.
 Talis ab Oceani liquido sublata recessu
 Noctis stella decus, puroque acclivis olympe
 Quærit iter, donec summo spatia ardua cursu 51
 Corripit, & socios victrix intermicat ignes.
 Et desiderio pectus perfixa recenti
 Supplicibus cœlum votis, atque astra fatigat
 Conscia connubii, sanctisque advolvitur aris, 52

Et te mœsta dies, & te petit anxia noctes; 60
 Laraque languidulis furtim demanat ocellis
 Lacryma, dum suspensa suo timet omnia Regi:
 Ne ne triftis hiems iter intercludat eunti,
 Neve tua iratis abies secet æquora ventis.

Pone metum, Regina; Deæ nos gurgitis alti, 65
 Centum quæ scopulis, centum quæ claudimur antris,
 Et quibus immensi cessit custodia ponti,
 Adsumus, & Zephyrum blandis induximus undis,
 Et jam molle fretum lasciva supernatat aura.

En tibi, purpureo quem Lucifer advehat ortu, 70
 Ille dies properat, cum littoris ora Britanni
 Accipiat, Regemque tuum, sociasque carinas,
 Lacraque ab excelsa plaudat Victoria puppi;
 Teque alto divum auspicio, aridentibus astris
 Ille suo petat amplexu, tædasque secundet. 75

Hoc erat, Hesperiiis natum quod Cæsar ab oris
 Evocat, illustrique Tagus confluit alumno
 Ditior, ac rutilo ripas distinxerat auro.

Nunc, Rex magne, tibi sacro me è gurgite Nymphæ
 Excierant. ego sum, vestris quæ certa carinis. 80

Signa dedi, & veritos jussi transmittere fluctus,
 Et lustrare alio surgentia sidera mundo;
 Pumiceasque domos, & rosida tecta relinquens
 Puppibus adnabam comes, & maria alta secabam,
 Olim cum pelago votis audacibus actæ 85

Calpenque, Atlantemque ultra semota legebant
 Littora, & ignoto portus petiere sub orbe.
 Me duce flaventes Rhapti penetravit arenas,
 Et mirata novum conversis orbibus annum
 Cessa peregrino requievit ab aggere classis. 90

namque alias Arctos, aliumque retexerat orbem,
 namque externa tuis accesserat ora triumphis,
 Belli-

Bellipotens, Veneris pulchro fate sanguine, Cæsar.

O decus, o facer heroum flos, o bona proles

Æneadum, nunc te patriis, nunc inserit astris 9

Major honos, & cæca levi pede nubila vincis.

Tu Massylum arces, Libycas tu disjicis urbes,

Tu Rhodanum, Ligerimque premis, cum lucida signa

Hostilesque tubas, & sæva perhorruit arma,

Et refluxum pavidæ quærebant Najades amnem. 100

Dumque insueta locas Alpino in vertice castra,

Nocturnasque moves acies, te candida Phœbe

Spectabat propior, pronoque optavit ab axe.

Te fera discussis tremuit Germania silvis

Bellorum genitrix, & foeta potentibus armis, 105

Et turbata fremens diffugit in ostia Rhenus.

Nec fatis unus erat: sceptris adjungis avitis

Orbem alium, quo fata vocant, quo grandia vota

Invitant animi, prognataque gloria cælo:

Et tantum pelagi, quantum Sol ætheris, ambis. 110

At tibi nunc alios devicto ex hoste triumphos

Expedient pugnata novo discrimine bella,

Sancte Heros, aucte imperio, & felicibus armis.

Bactra manent, quæque arva suis circumfluis ambit

Indusaquis, ubi primus equos Sol cogit in altum 115

Lucis iter, subitisque fremunt hinnitibus astra,

Et vigil è roseis Aurora cubilibus exit.

Hinc Ipolia, & versas non uno è littore prædas,

Captivosque duces, debellatasque cohortes

Victor ages. longo procedent ordine Reges 120

Imbelles secum pharetras, secum arma trahentes,

Scutaque, suspensosque arcus, Lyciasque sagittas.

Abductas Orientis opes mœerebit Hydaspes,

Et gemet excisis proruptum cornibus aurum

Cæde rubens, fractoque involvens corpora fluctu. 125

ipsa Venus magni victricia signa nepotis
 curata de nube tuens applaudet eunti.
 Tu medios inter proceres sublimis, & albo
 lectus equo, nitidoque humeros perlucidus auro,
 qualis ab Aurora Mavortius emicat ignis, 130
 conjugis ingentes referes in regna triumphos.
 Vobis Semidei, vobis Heroïdes ortæ
 angebunt partas divino semine terras.
 que prior, veniet tanti qui nominis hæres,
 dicet ad Hesperios, dicet provectus ad Indos, 135
 inibus hos patriis, hos Mars adjecit avitis.
 Nunc age, dum crepitant Zephyri, dum candida la-
 tela sinus, classem terris appelle Britannis, (xant
 tandem populos, & grandia fœdera junges.

AD JULIUM CASTRUM

Cæsaris Legatum.

Jua hominum ratio est, atque unum, maxime Castri,
 Consilium, ut præsent aliis, vivantque beati.
 lectamen, hunc finem quamvis studio appetat omni,
 cuiusque via vitæ spacium decurrit eadem.
 hunc vel laudis amor ducit, vel splendor honorum
 ambitionis ad illecebram, & spe divite donat.
 lum auri damnosa fames, & copia rerum
 sollicitat, sibi curarum dum pabula nutrit,
 t quærit quas condat opes, non conterat usu.
 eliciis multos etiam, ac dulcedine sensus 10
 anda homini Siren fallit vitiosa voluptas.
 nec stultorum ignara cohors, & nescia recti
 vitia incurrit, vanisque eluditur umbris,
 ita dum captat vitæ simulacra beatæ.

Quanto

Quanto rectius ingenti sub mole laborum
 Ipse tibi æternæ proponis præmia laudis!
 Nec vero imperio, aut opibus, vel viribus ullis
 Proposuit cœlum Deus, aut aliquem intulit astris
 Nobilitas, formæve decor, vel regia gaza:
 Sed pietas, & amor recti, probitasque, fidesque.
 Si virtute juvas populos, & Cæsaris amplo
 Consulis imperio, ne quid fortuna pericli,
 Ne quid bella ferant, si magna negocia tractas,
 Oblitusque tui multorum commoda curas,
 Ex hoc fonte hauris vitæ præcepta beatæ.

Tales sacra olim tellus heroas alebat,
 Impia cum nondum armarat discordia fratres,
 Nec sese impura macularant cæde parentum.
 Cum tu justitiam, & sanctæ pietatis amorem
 Fundamenta tuæ jacias pulcherrima famæ,
 Id te unum beat, id præfert te regibus unum.
 Nec metuis, ne luxuries, vel avara cupido
 Nubem animo obducat, divinaque semina mentis
 Obruat, aut rapido ambitio te absorbeat æstu.
 Scilicet integritas una est, me iudice, tanti:
 Quam plura accumulans virtutum lumina, plures
 Ut stellæ efficiunt cœli fulgentia signa,
 Aut Taurum, aut rutila insignem cervice Leonem.

Hæc tua cum puris virtus præluceat astris,
 Virtutisque tuæ magnum præbere theatrum
 Roma queat, doctorum hominum plaudente coronam
 Idcirco Ausonias mittit te Cæsar ad oras
 Insignem proavis, & claro sanguine regum,
 Ut magnis de rebus agas ingressus in urbem
 Legatus, flavi quam Tibridis irrigat unda,
 Inque tuo ingenio, & summa probitate quiescat.
 Ibis, Jule, sacræ visurus mœnia Romæ,

laxaque, & obducta antiquis monumenta ruinis,
 Quondam auro, quondam nitidis perlucida signis.
 Tantum anni potuere! tamen non longa vetustas, 50
 Nec belli rabies victricia signa Quiritum
 Atterere, & partos potuit delere triumphos.
 Quæ non Vergilias, non aurea plaustra Bootæ,
 Nec clarum agnoscit stellis ingentibus Arcton,
 Caprobane novit clarissima nomina gentis 55
 Romuleæ, Fabios, Decios, acresque Metellos,
 Atque duces alios, quorum jam vivida virtus,
 Cetera ut intereunt, nullo defloruit ævo.
 Horum impressa Italis lustrans vestigia terris
 Excelles non dissimili virtute; neque unquam 60
 Ulla tuæ noctem offundent oblivia laudi.

JOANNI MICHELIO REIP. VENETÆ

Legato in Britannia.

Ut Tamesim tecum, & riguæ nova gramina ripæ,
 Ludentesque vago spectarem in flumine cyncos
 Turca jucundæ traducens ocia vitæ,
 Hæc, diu votis petii. & vixisse beatus,
 Dum licuit, tecum videor, sive abdita rerum 5
 Principia, & diæ scrutarer lumina mentis
 Nescia restingui, seu molli stratus in umbra
 Accirem faciles ad dulcia carmina Musas.
 Tot vero spacia emensus terræque, marisque (10
 Cum primum Hesperia, & Venetis sum redditus oris,
 Sic, ubi se formosa suis urbs tollit ab undis
 Heroum gentrix, cognatoque æmula cœlo,
 Non obscura tuæ relegens vestigia laudis
 Adducor, memor absentem ut te sæpe requiram,
 Cum

Cum desiderium emergit, sibi que anxius ignem 15
Nutrit amor, dulcique acuit mea pectora cura.

Tu procul, Oceano in magno, terrisque Britannis,
Quo te vexit honos, & claro tramite virtus,
Pro patriæ imperio, pro majestate tuenda
Dudum abes; & casus varios, momentaque rerum 20
Tanquam alta è specula observas, ut regia Virgo
Dotales populos sceptris conjunxit Iberis;
Atque peregrinis auxit sua regna hymenæis.
Ergo consilia illa tuo vigilata labore
Ad patrios usus, & publica ad ocia transfers. 25

Maecte alto ingenio, hoc primis operosus ab annis
Spectabas, tenerum florem dum puberis ævi
Conteris ingenti Musarum victus amore:
Et modo, quam varios fingat sibi dædala vultus
Natura, exploras, modo grandia semina rerum 30
Quo nexu premat, & pugna concordia jungat.
Mox animum cœlo attollens aut sidera discis, (cton,
Cepheaque, Andromedenque, & amicam puppibus Ar-
Aut, quid agat Zephyros, Iris cur nubila pingat
Discolor, alterna doctrinæ indagine quæris. 35

Quinetiam terrarum oras, externaque lustras
Imperia, & Rhætorum urbes, & Gallica regna,
Et Rhodanum, & Ligerim, atque argentem trajicis
Et nunc Hesperios, & nunc invisis Eoos. (Istrum:
Non secus ac diversa terens spacia ætheris alti 40
Mille perit. repetitque vias Cyllenius ignis.
Hinc tibi ad æternos aditum illustravit honores
Dux vitæ ratio, & solers prudentia, & usus.
Hinc tibi jam major cura excubat, & legis omnes
Laudum apices, gaudesque decora in luce videri. 45
Vidi ego, cum dulci Regem sermone teneres,
Mirantem splendorem animi, & lita verba lepore,
Pura

Pura, nivis ritu, quam celsa in rupe viator
 Excipit, & placidis spirant afflatibus Euri; 50
 Cumque tibi generosa cohors equitumque, ducumque
 Hæreret socio incessu, & sequeretur euntem.

O qui præruptas iterum me transvehat alpes,
 Extremique sinum Oceani, littusque Britannum!
 Tecum ego projectis surgentes molibus arces, 55
 Victricemque suo spectarem ab littore classem.
 Seu levibus jaculis placida sub imagine pugnae
 Colludunt acies, quas missilis armat arundo,
 Dum quini elucent in equis, paribusque vicissim
 Excurrunt spaciis, & tuta in prælia tendunt, 60
 Prætexuntve fugam, & laxis referuntur habenis,
 Aut iterant pugnas, aut longis flexibus errant.
 Sive abiegra gravi perfringitur hasta lacerto,
 Atque equitum in nimbo medius Rex emicat, ut Sol
 Aureus obscura exiliens è nube refulget. 65

Si vero sanctis intexta oracula chartis,
 Et naturam animi affinem immortalibus astris
 Tecum nosse mihi divina per ocia detur,
 Cœlestes monstrante vias ac numina Polo,
 Supra hominum videar sortem immiscerier ipsis 70
 Cœlitibus, mentem assuescens inferre Deorum
 Sedibus, & sacros jam ducere nectaris haustus.

CAROLO CARD. BORROMÆO

Fratris obitum lugenti.

Quid flos semideum sacer, & spes alta Quiritum,
 Cognatos aucture Deos, te fratris acerbo
 paulatim attenuat mœrentem funere luctus,
 Et tibi purpureo formam delibat ab ore?

Cc

Aspice

Aspice multiplici labentia sidera flexu, 5
 Cephea, Cassiopenque, & Gnoſſidis aſtra coronæ,
 Et quæcunq; ſua cœlum vertigine torquet:
 Non obitum effugiunt, quamvis ſpaciola remenſis
 Orbibus æterno devolvant ſæcula mundo.
 Nonne vides, ut luna ſuis vix ignibus aucta, 10
 Effigies ævi fugientis, ad ultima raptim
 Decurrit ſpacia, occultoque intercudit axe?
 Scilicet ætherium hoc ſpeculum, hæc cœleſtis imago,
 Quæ maria, ac terras, quæ dias luminis oras
 Temperat, & crebro propior ciet aëra motu, 15
 Huc atque huc fluitare levi monet omnia pulſu,
 Ceu rerum ſimulacra novis variata figuris,
 Nec conſtare diu, nec certa in ſede morari.

Siſte pios gemitus, fratrisque averte ſepulcro
 Et luctus miſeros, & lamentabile carmen. 20
 Ah ne illuſtrem animam tua, Borromæe, Deorum
 Invideat numero pietas, dum ſæpe recentes
 Accerſis lacrymas. Virtus illum intulit attris
 Purpurea ſeptum nebula, atque inſignibus aureis,
 Ut Vaticana juvenis ſublatus ab arce eſt 25
 Lucidior, qualis Cephifide ſurgit ab unda
 Nuda Charis, nitidoque refert veſtigia cœlo.

DE VICTORIA NAUPACTÆA AD SEBAS-
 TIANUM VENERIUM DUCEM CLAS-
 SIS VENETÆ.

Auſa Dei claſſem, ſocialque laceſſere puppes,
 Impia gens Euris ſinuofa in vela vocatis
 Horruit adverſas acies, fractasque ſuperbæ
 Vidit opes Aſiæ raptis ſpoliata tropæis.
 Illa per Ionios centeno remige fluctus

Ibat ovans, tristesque minas, & bella ferebat,
 Impuleratque duces Cretæa à strage recentes
 Rursus in arma vehi, & duro discrimine rursus
 Hostiles petere exuvias, & Martia signa.
 Obvia cum triplici sese tulit ordine classis 10
 Auspicio jam freta Dei, cœloque secundo,
 Evertitque trucem validis incurfibus hostem.
 Tum superum delapsa cohors plaudentibus alis
 Irruere, & vacuas visa est rutilare per auras,
 Et nunc barbaricas pelago submergere puppes, 15
 Nunc invisam aciem rapidis incessere flammis,
 Aut pugnare manu, mediisque insidere transiris
 Æneadum, & Venetæ defendere robora pubis.
 Pars autem clypeis venientes excipit ictus,
 Aut stipata levi circumvolat agmino gyro. 20
 Non secus ac rigui si quando ad stagna Caystri
 Candentes liquido glomerantur in æthere cycni,
 Imbellesque agitant volucres, & inertia cædunt
 Agmina: sanguineas Zephyrus rotat aëre plumas.
 Cinge triumphali victricia tempora lauro, 25
 Dux Venetum, cui clara suæ cognomina gentis
 Dat Venus, & spolia ampla tuo cape debita Marti,
 Servatæ columen patriæ. tu maximus ille es,
 Æquoreæ qui primus inis certamina pugnae
 Cladem Asiæ intentans. Divi comitantur euntem, 30
 Et Curæ vigiles, & ovanti Gloria plausu.
 Ultricesque rates, & ahenea mittis in hostem
 Fulmina, suscepto igne cavis impulsa metallis:
 Quo sonitu tremuere undæ, percussa que longè
 Ambracia, & pavidæ latuere sub æquore Nymphæ, 35
 Et refluxo trepidans Achelous inhorruit amne.
 Nec te ullæ belli facies, amissa que terrent
 Regna, nec avectæ diverso ab littore prædæ.

404 JO. BAPT. AMALTHEI.

Nec te animi vigor, & feris grave robur in annis
 Deserit, & fracto exuvias ex hoste reportas, 40
 Eque tua prior emicuit Victoria puppi. (gno

Tum juvenem imperio insignem, quem Cæsarema-
 Progenitum virtus per grandia facta parentis
 Evehit, & cœlum, promissaque sidera monstrat,
 Attonitæ videre acies in prælia versum, 45
 Quo pietas, quo laudis amor, quo gloria traxit,
 Et belli molem regere, & virtute tueri,
 Qualis Atlas humero stellantem sustinet axem.

His quoque ab auspiciis tantæ pars maxima pugnæ,
 Curarumque comes lacris Antonius armis 50
 Turbabat cuneos, inimicaque signa premebat
 Vi superans, quantus crebris maria alta procellis
 Secum hiemes, eurosque trahens, & nubila perflans
 Verberat Orion, fluctusque illidit arenis.‡

Quem duo sectati varia in certamina fratres, 55
 Juncti animis ambo, cognato sanguine juncti,
 Romulidæ proceres per barbara tela, per ignes
 Irrumpunt, Martemque acuunt, spoliisque superbis
 Sæpe suam decorant ingenti mole Columnam.
 Ceu quondam Oebalias soliti ductare cohortes 60
 Tyndaridæ adverso spoliabant milite castra,
 Insignes paribus clypeis, quibus aureus ensis,
 Et jam tum gemino radiabat sidere cassis
 Aurea: puniceæ volitabant vertice cristæ.

Nunc pharetras, Lyciosque arcus, perfractaque tela 65
 Fluctus agit, laceræque natant in gurgite pinus.
 Et jam trunca virum, discerptaque corpora passim
 Littoreæ sectantur aëres, projectaque pascunt
 Viscera, & effuso latè rubet unda cruore.

Atque aliquis, Naupacte, tuas dum tendit ad oras, 70
 Et pugnata refert sanctis nova bella sub armis,

Dumque

Dumque peregrina legit Actia littora pinu,
 Ecce, ait, hinc pugnas iterum prospexit Apollo:
 Bisque triumphatis Ægyptia signa carinis.
 Sic ait, & celeri percurrit Echinadas aura. 75

Defer ad extremas victricia nomina gentes,
 Fama, novas memorans pugnas, partosque triumphos,
 Quæ vetera Heroum obscuris monumenta sepulcris
 Subtrahis, æternisque duces interferis astris.

Dic actos in bella viros socia arma ferentes 80

Hispanos, Venetosque, intermixtosque Quirites,
 Nunc primum Ionio in magno junxisse carinas:
 At contra Euboicas summa in certamina classes,
 Mentitosque deos, viresque Orientis agentem (85
 Regem Asiæ domitum, tremefactaque saxa Capharei.

Scilicet hoc dudum precibus, votisque petisti
 Sancte Heros, qui sceptrum Dei, sedemque tueris,
 Idem aperis, idem cœli penetralia claudis,
 Dum tu neglecta pro religione laboras,
 Et Vaticanas toties prostratus ad aras 90

Sacra facis, sanctasque vocas in fœdera gentes,
 Jordanumque jubes, Solymasque reposcere sedes,
 Atque implacatae superare Propontidis oras.
 Salve operum tantorum auctor, qui numina nobis
 Concilias, & dia tuis paris oia terris. 95

At tibi, Dux Venetum, nunc alter ab Hercule magno
 Qui gravidam colubris hydram, qui Thracia monstra
 Exsuperas, iterumque Acheloia cornua frangis,
 Quando etiam majora manent, superanda Propontis,
 Rhæteique sinus, proavitaque regna petenda. 100
 Jamque tuis Rhodos, & Salamis, Naxosque receptæ
 Accedent titulis. & jam concussa tumultu
 Mygdonia, & tristes expavit Achaia pugnas.
 Te celsi juga Taygeti, te frigida Tempe,

Aoniumque vocat nemus; & Permessides undæ, 105
Et tua Pieriæ responsant nomina silvæ.

Tempus erit, cum rapta sacris solatia Musis
Restitues, fontesque suos, suaque antra recludes,
Nunc dira illuvie, & silvestribus obsita dumis,
Et tua jam profugi recinent ad flumina cynci: 110
Hinc & ad æquoream victor provectus Ioppem
Antiquas Solymorum arces, & sceptrâ reposces
Ausoniæ imperio, & Romanis debita regnis,
Et tibi Carmeli rupes, tibi plaudet Idumæ,
Et tibi crescentes surgent ad sidera palmæ. 115

O sacræ Libani valles, o palmifer Hermon,
En erit, ut vestros liceat penetrare recessus?
En erit, ut lustrans Syrias pius hospes arenas
Cœlicolum signata legam vestigia plantis, 120
Bethlemiæque domus supplex sacraria visam,
Et propiora Dei cunabula pronus adorem?

Felices properate citis decursibus anni,
Concordesque iterum fatalibus aurea pensis
Sæcla neant Parcæ, meque hæc ad vota reservent.

Aspice, dum properant alios tibi fata triumphos, 125
Ut maria, ut tellus nobis, ut largior æther
Rideat, & nitido ostendet nova sidera cœlo
Illustres animas, quæ prodiga pectora vitæ
Ausæ omnes, dum fata dabant, hostilibus armis
Objicere, & letum pro religione pacisci. 130
Has sedes peperere sibi, qua lactea fulget
Orbita, & æterni candent fastigia mundi:
Et nunc pacatis diffundunt gaudia terris.

P A T E R A.

Non mihi Pleiadas, non lucida plaustra Bootæ,
 Stellarumve choros, pictive in nubibus Irim,
 Nec Solem rutilum patera cælavit in aurea
 Docta manus, Myos artifices imitata figuras;
 Sed nemora, & teneris distinctas floribus herbas, 5
 Et graciles hederas, mitesque in vitibus uvas,
 Et circumflexos argento effinxit acanthos.
 Addidit & rupis prognatum vertice fontem,
 Et perlucens liquido sub fonte lapillos,
 Artis opus miræ, medioque ex aggere nymphas 10
 Candida virgineo nectentes brachia ludo.
 Parte alia sub vite sacer procumbit Iacchus,
 Ebria cui lentus natat intra lumina somnus.
 Ante pedes thyrsi, redimitaque tela corymbis,
 Delapsæque jacent neglecto è crine corollæ. 15
 Inter se vigiles Mareotica vina ministrant
 Ludentes Satyri passim, projectaque rident
 Serta dei. credas diffuso ex ore cachinnos
 Excipere, & dulces nympharum audire susurros.
 Hinc infusa novo semper mihi nectare vina 20
 Mutat inaurata crater argenteus ansa,
 Longaque sollicitis affert obliviam curis.

IN EFFIGIEM JULII AQUIVIVI
CARDINALIS.

Quem pietas, virtusque suis maturior annis
 Extulit, & claro prognatum sanguine Regum
 Auctus honor juvenem priscis heroibus æquat,
 Purpurea chlamyde insignem qui pinxit lulum,

Pinxit Apelleis animata coloribus ora, 5
 Ora, sacrosque habitus. Viden, ut generosa nitentes
 Majestas oculos hilarat? lumenque juventæ
 Addidit hinc formæ decus, hinc flos puberis ævi?
 Altaque pax animi tranquilla in fronte renidet?
 Aspice, ut ex humeris rubro sinuatur amictu 10
 Candida multiplici crispans subtegmina flexu
 Carbafus, & sacro se molliter implicat ostro,
 Atque obducta levi tranflucet purpura velo.

Hunc dea, cum primas veniens ad luminis oras
 Languidulis tenues vagitibus impulit auras, 15
 Virgineo exceptum gremio, sparsumque recentis
 Ambrosiæ succis admisit ad oscula Pallas.

Inde ubi cognatosque duces, geminaque virentes
 Fronde comam patrias potuit cognoscere lauros,
 Musarum decora, & duro data præmia Marti, 20
 Heroumque vias teneris infistere plantis,

Parvo ingentem humero citharam suspendit, & alta
 Per nemora Aonidum, perque aurea sidera duxit.
 Illa eadem sacras puerum formavit ad artes,
 Divinosque dedit spirantia pectora sensus. 25

Tum verò monitusque Dei, & cœlestia jussa,
 Et legum seriem, præscriptaque foedera mundo
 Edidicit monstrante dea, nec liquit inaufum
 Quidquam animo, quidquam ingenio, diversa laborum
 In spatia excurrans, laudumque in luce refulsit 30
 Non aliter, quam Sol varium duodena per astra
 Currit iter puro diffundens lumina cœlo.

Fortunate nimis, cui primo arrisit ab ortu
 Astrorum chorus, & fausto dedit omina Pallas
 Auspicio. jam te magna super indole virtus 35
 Auxerat, & nondum plenis florebat ab annis,
 Cum latas terrarum oras, externaque regna

Juffus

ssus obis, & sancta tuo fers munera Regi
 templis folioque Dei, & percurris Iberos.
 qualis ab Eurota laxis agitabat habenis 40
 istor equum, qualisve iuo micat Hesperus igne,
 onscia quem virgo specula prospectat ab alta
 njugii, noctisque ducem, non illa parentum,
 on comitum memor, obtutuque immobilis uno
 btervat venientem, & amabile fidus adorat, 45
 m dulces thalamos, pactosque initura hymenæos.
 O quoties pernicious equi dum terga fatigas,
 que levem zephyrum, Solisque cubilia contra
 endis iter, camposque fuga transmittis apertos,
 iratæ nemorum latebrosa per avia Nymphæ 50
 ptavere sua fessum recubare sub umbra.
 se tamen, quo iussa vocant, quo gloria ducit,
 oveheris, nec blanda quies, nec te ulla retardant
 cia: sed curæ stimulant, & casta Minerva
 comes, & pulchro laudis succendit amore. 55
 Ergo ubi post obitos terræque marisque labores
 stonias te cura deum revocavit ad oras;
 que facer reduci plausit Tiberinus alumno,
 se jubet flavo centum sub gurgite nymphas
 ollia Sidonio saturantes murice pensa, 60
 ide novum jam Roma tibi superinduit ostrum,
 tua puniceis præcinxit tempora vittis,
 ternis Aquivive tuas intexere laudes
 rminibus, dulcique aperire oracula cantu;
 licet, optatos astris volventibus annos 65
 tu olim Imperio, & titulis majoribus auctus,
 gnatorque, parensque hominum, interpretisque deo-
 ptra gerens, terrasque tuo moderabere nutu. (rum
 m, quacunque levem flectet Sol aureus axem,
 nere erit vectas diverso ex æquore gentes 70

410 JO. BAPT. AMALTHEI.

Suppliciter lætas, veniam, pacemque rogantes,
Et Vaticanas celebrantes plausibus arces.
Hinc scelerum labem exutæ pietatis adibunt
Suave jugum, & cœlo affuescent attollere mentes.

A D T O R Q U A T U M.

Alternos stellarum obitus, Solisque labores,
Et liquidos pelagi campos, & munera terræ
Diversa ratione regi, Torquate, videmus.
Nam neque perpetuo tellus se gramine vestit,
Nec cœlo semper dominatur Libra, nec idem
Est Soli cursus, rabidum cum Sirius atrum
Exerit, & gelidis canescunt arva pruinis.
Quid memorem Oceanum, fundo sive actus ab imo
Altius insurgat, sive in sese ipse residat?
Scilicet & vario rerum mortalia casu
Labuntur, certoque nihil se sine tuetur.

Una tamen nunquam est fortunæ obnoxia virtus:
Hæc pia jura dedit populis, sollersque futuri
Evitare monet jucundæ commoda vitæ.
Hæc duras perferre vices, & vivere parvo
Instituit; quid enim refert, mihi jugera mille
Sufficiant victum, aut exili pascar agello?

Est, qui divitiis semper, Torquate, parandis
Invigilet, nunc Hesperios, nunc exul ad Indos,
Atque hunc nec vastas obvolvens Africus undas
Exterret, tumidumve natantia monstra per æquor.
Quinetiam quo plus fulgentibus addit acervis,
Affectat jam plura, magisque amor urget habendi.

Felix, quem nulli vicere Cupidinis æstus,
Quem non ambitio, non torret avara cupido.
Ille quidem exigui contentus cespitis umbra,

Agreste

Agrestes laudat secura per ocia somnos.
 Quis pingues Arabum saltus, aut arva feracis
 Armeniae propria malit ditione tenere?
 Illum non litui terrent, nec tristia bella, 30
 Dum virides silvas, miserique incognita curis
 Rura colit: neque enim laudis dulcedine captus
 Regna petet, vel opes inhians moderabitur urbes
 Justitiae custos. at si crudele tyranni
 Imperium timeat, legesque impune labantes, 35
 Tunc illi fuerint privata negotia curae,
 Oblitusque sui, patriae discrimina forti
 Corde feret, populumque gravi terrore levabit.
 Ac, ne quid rerum labefactet jura, fidemque,
 Prospiciet, longe metuenda pericula cernens. 40
 Me quoque, ut incertam scirem contemnere sortem,
 Atque auri pretium infelix, finxere Camoenæ
 Gaudentem censu, puro qui splendeat usu.
 Percurrant alii sinuosis æquora velis,
 Eoque legant ardentem littore gemmas; 45
 Ipse, nisi attonitæ mihi sit mens conscia culpæ,
 Intra naturæ fines regnare beatus
 Dicar, & insanis animum subducere curis.

DISERTI ROMANI ACADEMICI PIA
 QUERELA.

Hæserat assiduo rerum mens obruta fluctu
 Magne Pater, pelagoque truces consurgere ventos
 Sideraque iratis jam tunc urgere procellis
 Aspiciens, mecum insanis errabat in undis;
 Donec ab Eoo veniens Sol æquore lucem 5
 Extulit, ac domito minitans Aquilone resedit
 Pontus, & exorto tempestas lumine cessit.

Hinc

Hinc ubi defessa tutos impune carina
 Attigeram portus duce te, non vasta reverti
 In freta, nec dulces audebam linquere terras. 10
 Tunc ego Dīs supplex aras in littore centum
 Erexī, & totidem sacrans altaribus ignes
 Thura dedi, multaque locum veneratus acerra
 Ter circum arcano lustravi carmine templum.

Ecce autem simulacra Deum crudelibus ausis 15
 Horrendæ stravere acies, sacrasque repente
 Extinxere faces: neque enim majoribus unquam
 Conjurasse odiis detrudere numina cœlo
 Rhetumque, Enceladumque rear, cum vellet opacam
 Dira cohors nitidis imponere Pelion astris. 20

Heu tristes superum clades, heu nescia veri
 Pectora, quid pia Relligio tot bella, tot hostes
 Sentit, & indigno corrumpit vulnere corpus?
 Nonne satis visum est, primæ contagia matris,
 Conceptumque nefas qui solveret, æthere ab alto 25
 Descendisse Deum, mox se (mirabile visu)
 Mortales indutum artus, humanaque membra
 Sponte dedisse neci, ac veterum delicta parentum
 Abluere infonti tandem voluisse cruore?

Ergo iterum, Pater, attonitum discriminis usu 30
 Eripe, & adversis etiam succurre periclis.
 Quod nisi tu tanto cupias obstare furori,
 Eumenidum è Stygiis video prorumpere claustris
 Agmina, & insuetum passim sævire per orbem;
 Nec jam divino duxisse à semine prolem 35
 Juerit, aut cœlo magnos æquare labores.
 Nunc fortes ostende animos, dum cognita virtus
 Imperat, & timidos vires assumit in hostes.

Nam qui tam vasta populus se mole tenebat
 Pro superis, quique innumeris delubra tropæis 40
 Ornabat,

nabat, semperque novo spargebat odore,
 rruit infelix, nostrisque licentius amens
 ultat precibus, quoties aut parcere templis,
 t sacros iterum cultus celebrare rogatur.
 d tamen audaces in te non tollere fastus 45
 ma finit: gelida premitur formidine sanguis,
 raque sollicitus vexat præcordia terror.
 u quondam rapidi vertunt ubi cærulea venti,
 que indignatum scopulis immurmurat æquor,
 ectatque polo vestigia: puppibus atrox 50
 tat hiems, subitoque immergit gurgite nautas:
 vero mediis sese pater exerit undis,
 yus omne fretum consternitur, altaque ponti
 rmura subsidunt, nec pressa silentia rumpunt.
 Præterea cum magna tuæ primordia pugnae 55
 ectarint adversæ acies, utque impiger arma
 pedias, & quantus eas in prælia, norint;
 mere erit victas ultro succumbere gentes,
 pplicibusque Deum placari sæpius aris
 e pios tandem populos ad sacra vocabis 60
 ignis lituo; cultusque & conscia recti
 a docens auro rapies miserabile vulgus
 Erebo, prædasque nigro prohibebis Averno.
 simul æternos Orci mirabitur ignes
 rba nocens, frustra miseras ad sidera palmas 65
 idet, & immanes fundet lamenta per umbras.
 nterea promissa novis solatia terris
 venient, claroque dies fulgebit olympto,
 em nunquam obscuris obducat nubibus Auster.
 n metus, & turpi gaudens discordia cæde 70
 narias repetent fauces noctemque subibunt
 petuam: lætoque aderit Pax aurea vultu,
 : secura quies horrentia bella timebit.

Scilicet

414 JO. BAPT. AMALTHEI.

Scilicet hæc olim concordēs sæcula Parcæ
 Felici statuere colo, regniq̄ue futuras 75
 Fixerunt adamante vias; cum vere perenni
 Incustoditos rutilus Sol volveret annos:
 Ut neque Lethæo properans mors gurgite quenquam
 Obruat, aut liquido densentur in æthere nubes.

Sederat Aonia nuper sub rupe Disertus 80
 Hæc meditans, acresque trahens è pectore questus
 Complebat mœsto Parnassia flumina cantu.
 Non secus ac liquidi consueta ad stagna Caystri
 Intempesta querens vicini funera leti
 Pulsat olor vacuas crebris piangoribus auras. 85
 Ille quidem semper primo te mane canebat,
 Magne Pater, quoties surgens Aurora relicto
 Emicat Oceano; quoties ardentia cœlo
 Lumina succendit, vigilesque exsuscitat ignes;
 Donec inaccessis lacrymantem Phœbus ab antris 90
 Audiit, & longum iussit cohibere dolorem.

AD JOANNEM MALLARAM Hispanum.

Jam dudum, Mallara, mihi tua cognita virtus,
 Et sæclis mansura perennibus aurea dicta,
 Musarum dulci varie insignita lepore,
 Me junxere tibi, studioque & amore priorem.
 Sed neque adhuc licuit, cum tot terræque, marisque
 Discludar spaciis, longe distantis amici
 Conspectu, & sermone frui, tecumque beatos
 Traduxisse dies. tamen altæ lumina mentis
 Nescia compesci, aut ulla regione teneri,
 Intueor tacitus, nostrisque admiror ab oris, 10
 Dum blando oblectas me carmine, laudibus ornas,
 Æternisque animi thesauris inseris. ex quo

Quant

Quam teneat tibi, si memorem & gratum esse putas me,
 Putemet agnoscis, neque me memorare necesse est.

Quæ vero teneris quondam meditatus ab annis 15
 Scripsi, & simul abjeci, quia carmina laudas,
 Quantum judicio demis, superaddis amori.

Atque ego jam à puero, & prima florente juventa,
 Tunc ausus divina sequi vestigia vatum,

Multa quidem lusi, quæ ni immaturior ætas 20
 Excuset, vitio mihi vel me iudice veritas.

Ut tamen est pueris quædam concessa voluptas,

Aut leporem cane sectari, aut impellere damas

In laqueos, cervumque suis avertere silvis,

Aut visco, & calamis, & fictæ carmine vocis 25

Fallere avem, aut tremulos captare in flumine pisces,

Aut comitum cursu, aut fluvium superare natatu,

Aut torquere manu jaculum, aut contendere saltu,

Fortasse & mihi tum licuit per rosida culta

Pieridum sacros sitienti exquirere fontes, 30

Qua celer Aoniam reclusit Pegasus undam.

Verum ubi consilium, majorque accesserat ætas,

Tunc alio incensus studio primordia rerum

Naturæ abstrusa in gremio, causasque latentes

Vestigabam animo; & veri proVectus amore 35

Addidici, quid materies, quid dædala forma,

Quidque foret res ipsa sua viduata figura:

Quæ vis perpetua raperet vertigine cœlum,

Unde nives, pluvixque, & agentes nubila venti,

Et tonitrus, & picta suo Thaumantias arcu. 40

Sed quoniam hæc avidos pulchra sub imagine sensus

Eludunt, cum sint veri simulacra, nec ipsam

Divinam attingunt naturam, propterea non

Certa quies, finisque mihi quæsitâ dabatur.

Ergo alios cæpi mentem convertere ad usus 45
 Nil

Nil mortale, nihil concretum, aut sensibus ullis
Comprehensum meditans, & supra nubila, & Euros,
Stellarumque vias animo interiore ferebar.

Namque videns, quæcunque sinu, amplexuque coërcet
Terra suo, quæcunque suo Sol lumine lustrat, 50
Uno ex principio fluere omnia, & appetere unum
Pulchrumque, æternumque & idem immutabile semper
Immensumque bonum, certa jam luce fruebar,
Cui nulla unquam aurora præit, nullæque tenebræ
Succedunt, quæ sola Dei vestigia monstrat. 55

Cætera, uti tenues umbras, momentaque rerum
Exigua, & rapido præterlabentia cursu
Expendens, curas hominum miserebar inanes.

Atque utinam facer ille sua me Spiritus aura,
Spiritus, æterno qui temperat omnia motu, 60
Tollat humo, doceatque Dei scrutarier oras,
Insuetum expediens iter, & spacia ardua cœli,
Thesbites veluti liquidum super æthera vectus
Emicuit, strinxitque rotis ardentibus astra, (65
Cœlestes quondam ausus equos, currumque volucrem,
Igniferum, ingentem, flammæque ex axe rotantem
Flectere, & immissis cœlum percurrere habenis.
Hoc uno desiderio, atque cupidine flagrans
Illud ago, ut mens corporea contage relicta
Obstantes superet nubes, seque inferat astris. 70

Tu quoque si nostri socius, consorsque laboris,
Tanquam animi templum, diæ penetralia mentis
His solum referas curis, hoc lumine lustras,
Forsitan & nos posteritas, & sera nepotum
Post obitum, & mutos cineres mirabitur ætas, 75
Ut facer absentes idem conjunxerit ardor:
Utque alter viridi in ripa prope Tibridis undam,
Alter, ubi irrigua cingit se Bætis oliua,

Dum

Dum vitam excolimus studiis coelestibus ambo,
 tam paribus sanctam auspiciis perquirere legem, 80
 secretoſque Dei ſenſus, ſedesque beatas
 ſuerimus, & ſuperum menſis, & nectare veſci.

AD LUDOVICUM DULCIUM.

Hic tibi florentes, Dulci, terra explicat herbas,
 Blanditurque levi murmure rivus aquæ.
 Te Zephyri invitant, & ſuavis ſpiritus auræ,
 Et ſilva argutis obſtrepit alitibus.
 Utinam umbroſo mecum projectus in antro 5
 Conſuetis caneres Thyſin arundinibus.
 Nam tua vicinæ ſequerentur carmina quercus;
 Duceret & faciles cantus Hamadryadas.
 Et rapidos ultro retinerent flumina curſus,
 Altaque ventorum murmura conciderent. 10
 Ille autem blandæ captus dulcedine vocis
 Afferret pleno roſcida mala ſinu.
 Aut pavidum hinnuleum per devia rura ſequutus,
 Donaret caro non leve munus hero.
 Cum veſtros in amore animos mirata Neæra 15
 Poneret immiti pectore duritiem.
 Forſan & ad tenerum amplexum revocaret amantem,
 Et cuperet veſtras vincere delicias.
 Ipſa mihi niveis ornaret ſerta liguſtris:
 Et peteret multis oſcula blanditiis. 20
 Interea gremio formoſæ virginis hærens
 Poſſem etiam magnum ſollicitare Iovem.
 Nunc vero indignas cogor jaçtare querelas
 Montibus, ac ſurdis dicere verba notis.
 Quales æquoreæ deſerto in littore queſtus. 25
 Halciones fundunt, aut moriturus olor.

D d

Nec

Nec possunt lacrymæ duram lenire puellam;
 Nec nostra adversos flectere vota deos.
 Vos testes nemorum saltus, vos flumina, quæque
 Audistis gemitus sidera sæpe meos, 30
 Cum me Sol roseo lacrymantem vidit ab ortu,
 Vidit & Hesperio proximus Oceano.
 Felix, qui lento decerpens pabula morfu
 Occultum gaudet taurus inire nemus.
 Illum prosequitur secreta cubilia quærens 35
 Bucula, & optatis detinet illecebris.
 Sive latus niveum molli reclinat in umbra,
 Et frigus densis captat ab arboribus:
 Seu prærupta petit juga, silvarumque recessus,
 Agnoscit latebras læta juvenca suas. 40
 Ah quoties, querulis dum implet mugitibus agros,
 Illa etiam è summis rupibus ingemuit.
 Et visa est desiderio tabescere amantis
 Tristis, & in nuda procubuit filice.
 At crudelis Amor cura me torquet inani 45
 Exercetque novas in mea damna vias.
 Non ego vitarim perfusas felle sagittas;
 Eripiam tanto nec caput imperio.
 Audistine olim Inachiæ fera fata puellæ?
 Addidit heu miseræ cornua durus Amor. 50
 Ducus Amor cara Ismarium pro conjuge vatem
 Compulit ardentem ad Phlegetontis aquas.
 Ibat, & insueto mulcebat carmine manes
 Obscura ingressus limina Persephones.
 Infernæ occurrunt facies, atque horrida monstra, 55
 Horrida, sed positis nil nocitura minis.
 Exangues stupuere animæ, nec Cerberus ora
 Extulit, & Stygii contremuere lacus.
 Flerunt Eumenides, lacerosque Ixionis artus
 Sustinuit

JO. BAPT. AMALTHEI. 419

Sustinuit stabilis vate canente rota. 69
 Tunc & inexpletis caruerunt Belides urnis:
 Et Tityus nullas viscere pavit aves.
 Defunctam vita Euridicen miserabilis Orpheus
 Poscit, & abrupti fœdera conjugii.
 Oranti annuerant Parcæ, ac fatalia rursus 65
 Ducebant certis stamina temporibus.
 Namque sequebatur cari vestigia conjux
 Læta viri, hac illum lege coacta sequi.
 Nec procul amnis erat, Stygias qui dividit oras,
 Ferreaque horrifonis mœnia cingit aquis; 70
 Cum sociam respexit amans incautus, & cheu
 Infelicem iterum perdidit Euridicen.
 Per conatus erat precibus retinere, ter arcto
 Excipere amplexu deficientem animam.
 Illa umbris devota Erebi, & morientia condens 75
 Lumina, mors (inquit) perdidit una duos.
 Et tenebris obtenta, levique simillima vento,
 Trajecit volucris flumina nigra rate.
 Nec tamen orantem Lethæis Orphea ripis
 Portitor accepit, nec nova jura dedit. 80
 Quid faciat? raptam Euridicen fugientibus astris
 Semper, & Euridicen Sole cadente vocat.
 Solus inaccessas rupes, Scythiæque pruinas
 Lustrat, & assiduis fletibus ora rigat.
 Crudelesque deos conquestus, & irrita dona 85
 Ingemit Euridicen nocte dieque suam. (brus,
 Quinetiam cum avulsum humeris caput abstulit He-
 Illi extrema quidem vox fuit, Euridice.
 Quid memorem Heroas, quid cognita furta decorum,
 Quos face, quos arcu perculit acer Amor? 90
 Ah miser Alcides post bella, haustosque labores,
 Mœoniæ extimuit virginis imperium.

Et potuit toties simulatos sumere vultus
 Juppiter, & fictis fallere imaginibus.
 Quid mirum, si me primo sub flore juventæ 95
 Cepit blanditiis pulchra Neæra tuis?
 Et docuit collo lentis hædere lacertis,
 Et caro invitum avellier è gremio?
 Quod si nulla mihi placarint vota Neæram;
 Si miseras surda spreverit aure preces: 100
 Et cupiam tantos leto finire dolores,
 Ignotisque tegar mortuus aggeribus:
 Tu face, ut exigua superet breve carmen in urna:
 Hunc Amor, hunc jussit dura puella mori.

A D L Y G D A M U M.

Tune igitur multa defessus membra palæstra
 Non parces vastis, Lygdame, fluminibus?
 Nec te caruleo latitantes gurgite Nymphæ,
 Nec terrent dubiæ mille pericla viæ?
 Ah quoties, amne in medio dum brachia jactas, 5
 Extimui, ne cui grata rapina fores.
 Aut, cum perspicuis miraris membra sub undis,
 Arderes formæ captus amore tuæ,
 Talis, ubi Myforum agros celsa attigit Argo,
 Thiodomantæum luserat error Hylan 10
 Fons erat, & circum surgebat myrtea silva,
 Quam saliens liquidis rivus alebat aquis.
 Quinetiam æterni pingebant gramina flores,
 Fragrabatque Arabo semper odore nemus. 15
 Huc puer ad gelidos properabat forte liquores,
 Et teneram implebat fictilis urna manum.
 Urna manuum implebat variis distincta figuris,
 Quam quondam Alcidiæ fecerat Eurytion.

Illic

sic Gerionem triplici cælaverat auro,
 Et monstrum Nemees, & Diomedis equos. 20
 tabant Lernæi linguis vibrantibus angues,
 Et terror silvæ Ius, Erymanthe, tuæ.
 le autem vario texens è flore corollas,
 Incultoditum sæpe moratur iter.
 lunc nova formola decerpit lilia dextra, 25
 Nunc teneris ornat ferta papaveribus.
 lunc etiam placidos invitat carmine ventos,
 Ut levis æstivum temperet aura diem.
 iterdum auditis avium concentibus hæret;
 Tentat & argutos voce referre modos. 30
 le tamen prope fontis aquas incautus, & amens
 Constitit, & vanis arsit imaginibus.
 liratur nigros oculos, miratur & ora:
 Et desiderio deperit ipse sui.
 tuæ te (inquit) formose puer jam fata retardant? 35
 Complexuque meo sæpius eripiunt?
 quid prohibet socio conjungere corpora lusu?
 Mutuaque alternis oscula ferre genis?
 itueor dum pronus aquas, & brachia tendo,
 Surgis, & hæc eadem tu quoque signa refers. 40
 t tanquam nostri solitus miserescere luctus
 Confundis mœstis lumina lacrymulis.
 adierant miseras liquido sub fonte querelas
 Najades, atque imis exiluire vadis.
 um puerum magni clamantem nomen amici 45
 Certatim cupidis corripunt manibus.
 d quid jam Alcides profit, contraria quando
 Fata obitant, tanti conscia fata mali?
 um Nymphæ arctis retinent complexibus omnes,
 Et cohibent fufis undique fluminibus 50
 ilgebant nitidis argentea membra sub undis,

Ut micat è magno Lucifer Oceano.
 Solantur lacrymantem, atque oscula dulcia figunt;
 Ille tamen nescit cedere blanditiis.
 Interea iratusque sibi, plenusque timoris 51
 Implorat crebris vocibus auxilium.
 Parte alia quærebat Hylam Tyrinthus Heros,
 Et planctu implebat concava saxa suo.
 Vallis Hylan resonabat: Hylan nemora avia circum
 Et consors gemitus ripa iterabat Hylan. 60
 Tunc urgere deos questu, tunc omnia passim
 Lustrare, & cari quærere signa pedis.
 At puer, ut notas conatur reddere voces,
 Saxorum vastis clauditur objicibus.
 Nec potis est vox ulla leves erumpere in auras, 65
 Nec petere abscentis præsidium domini.
 His tua nunc primum metire pericula damnis,
 Lygdame, & exemplo cautior esse velis.
 Et seu luctantes sudore rigaveris artus,
 Seu longam in silvis juverit ire viam, 70
 Effuge Nympharum accessus, neu crede repostis
 Te fluviis, quoties occupat ossa calor.
 Et potius non ulla habeant hæ flumina ripæ,
 Quam tu unquam Herculei fata sequaris Hylæ.

A D J U L I U M.

Dum mihi felices, Juli, nemus explicet umbras
 Non alias malim quærere divitias.
 Et modo odoratas intexam floribus herbas,
 Eoas videar cogere solus opes,
 Seu lætas viridi pascam sub valle capellas,
 Mænalios recolet fistula nostra modos.
 Seu defessa levi declinem membra sopore,

Servabit tenerum pulchra Næara gregem.
 Et mihi perspicuæ sitientia diluet ora
 Rivus aquæ, & victum mitia poma dabunt. 10
 Quid dubio iratos percurram remige fluctus,
 Expleat ut miseram lucida gemma sitim?
 Ah pereat, quicumque truci se credere ponto
 Audet, & ignotas æquoris ire vias.
 Hinc pelagi rabiem, vastas hinc nauta procellas 15
 Sensit, & abruptis excita monstra fretis
 Cum nullæ invitum domuissent Nerea puppes,
 Æquoreas licuit sæpe videre deas.
 O quoties niveas Tethys exerta papillas
 Natarum explicuit per freta summa choros. 20
 Atque ubi mortales in se convertit ocellos,
 Gavisa est fidi littoris hospitio.
 At postquam audaci superavimus æquora pinu,
 Cæruleis Nymphæ delituere vadis.
 Tum pecus indomitum spumoso è gurgite Proteus 25
 Extulit, & tumidum jussit obire salum.
 Tum crudelis hiems pavidas surrexit in alnos,
 Successitque polo mœsta cohors Hyadum.
 Me juvat umbrosos indagine claudere saltus,
 Nec pudet exigua delituisse casa. 30
 Quid mea Mygdoniis consurgant tecta columnis?
 Aut rubeant ostro vellera Sidonio?
 Felices olim coluerunt numina terras,
 Aureaque æternum sæcula ver aluit.
 Ludebant passim Dryades per opaca vireta: 35
 Ludebat cupido juncta puella viro.
 Et pariter dulces assuerant carpere somnos,
 Alternoque simul nectere flore caput.
 Tum nunquam obscuræ cinxerunt æthera nubes,
 Nec Notus Æolio carcere profiluit. 40

424 JO. BAPT. AMALTHEI.

Nec sæva ardenti fonuere tonitrua cœlo,
 Nec placidum armarunt ignea tela Iovem.
 Scilicet optatos præbebat silva recessus,
 Grataque sepositas antra dabant latebras.
 Aëriæ neque adhuc pulsabant sidera turre: 45
 Nec stabat Pario marmore fulta domus.
 Ilicet auditi tonitrus, cum Juppiter arces
 Vidisset celsum tollere in astra caput.
 Tum primum attonitæ nimbos & fulmina gentes,
 Ventorumque novas extimuerè minas. 50
 Quinetiam superum foribus præfulsit Orion,
 Et lævum insolito muniit ense latus.
 Me vero gelida lucus si protegat umbra,
 Rura colam, votis rura petita meis.
 Illic formosæ vaccinia prima Neæræ, 55
 Et violas pictis ipse feram calathis.
 Illic sectatus volucres ad retia cervos,
 Arenti liquidos ore bibam latices.
 Aut dulces plena decerpam ex arbore foetus,
 Aut pascam niveum læta per arva gregem. 60
 Dî facite, extremo decorent me rura sepulchro,
 Spargat ubi rutilas mœsta Neæra rosas.
 Et tristes demissa genas, demissa capillum
 Inscribat tumulo jam moritura meo:
 Huic semper nemora, huic placuerunt mollia semper 65
 Gramina, qui viridi nunc quoque gaudet humo.

PUELLÆ QUERELA DE MARITO PE-
 REGRE PROFICISCENTE.

Improbe, jam ne alios etiam meditaris amores?
 Et certum est, pactam solvere velle fidem?
 Nec te jura deum, nec conscia numina terrent?

Nec

Nec poterunt ullæ te revocare preces?
 Scilicet in volucres abeunt perjuria ventos, 5
 Aut tantos superi non meminere dolos?
 Scilicet alma Venus miseræ hoc promisit amanti,
 Ut primum socio junxit utrumque toro?
 Cumque fores ingræte meis donatus ocellis
 Heu potes ignoto tendere vela mari? 10
 Ac viduo solam thalamo liquisse puellam
 Perfide, & amplexus destituisse meos?
 Vos, o vos, saltem pelagi miserescite Nymphæ,
 Æquoraque insuetis tollite vestra minis.
 Protinus insurgant horrentia monstra profundo, 15
 Et puppim insanis obstruat Auster aquis.
 Ille tamen mediis lacrymans me clamet ab undis,
 Et cupiat nostro se refovere sinu.
 Illiusve suos scopulo suspiret amores,
 Ac frustra imploret jam moriturus opem. 20
 Neu sit, quæ patrio tandem regat ossa sepulchro,
 Vel condat multa corpus inane rosa.
 Sed mihi perpetuos cur nunc malefana dolores
 Imprecer? aut contra fundere verba juvet?
 Di maris, æquoreos placidis consternite campos 25
 Fluctibus, & zephyri temperet aura ratem.
 En parat in cupidas accurrere conjugis ulnas
 Mitior, & solitos mecum iterare jocos.
 At tu defessam terris appelle carinam,
 Nauta. quid invitam cogitur ire viam? 30
 Non ne vides, retro properantia sæcula verti?
 Et madidum adverso surgere ab axe Notum?
 Sæve, reluctantem terris appelle carinam,
 Si possunt lacrymæ furda movere freta.
 Ecce graves mecum geminant hæc littora questus, 35
 Et consucta simul plangere saxa dolent.

Ipse tamen precibus crudelia pectora claudis,
 Nec tua jam luctu lumina victa madent.
 Irrita quid, male cauta, tibi solatia fingis?
 Non ne animum lusit spesque, timorque satis? 40
 Ille quidem extremos rapidum direxit ad Indos
 Remigium, Oceani quod levis unda vehit.
 Forfitan optatae potitur telluris arena,
 Et præ te lusus altera novit amans.
 Atque tuis olim cervix onerata lacertis 45
 Virgineas suescit nunc tolerare manus.
 Forfan & irati latrantia murmura ponti
 Horret, & à cara nollet abesse domo.
 Detur inoffenso vitare pericula cursu,
 Dum velit ad patrios inde redire lares. 50
 Sin juvat externi perquirere littoris oras,
 Me quoque in iis tecum finibus esse finas.
 Una duos pariter servaret puppis amantes,
 Aut, si fata velint, perderet una duos.
 Quis scit, an in vitreis illum Nereides antris 55
 Inter se grata non vice detineant?
 Alternisque virum foveant complexibus omnes?
 Et quæ jam fuerant gaudia nostra perant?
 Reddite cæruleæ, jam reddite gaudia divæ,
 Quæ me olim subito surripuere mihi. 60
 Vos quoque quid fit amor nostis: nam gurgite in alto
 Sæpius ardentes vos caluisse ferunt.
 Sed quid ego hæc referam demens? ah perdita conjux
 Nonne vides igni supposuisse faces?
 Illum Cymothoe, Drymoque licentius urgent, 65
 Brachiaque hærentes arctius injiciunt.
 Tu vero tantos obitu finire dolores
 Accelera; lacrymis mors erit una modus.
 Atque ita singultantem animam peritura sub undis
 Mergere

Merge, & inexpertis conde cadaver aquis. 70

GALLÆ QUERELA DE MARITO
VENATORE.

Si potes invita toties secedere Galla,
 Denſaque nexilibus claudere luſtra plagis,
 Et longæ perferre nives & frigora noctis,
 Aſperaque hiberni flabra ſubire Noti;
 Ah pereant acresque canes, & retia, & arcus, 5
 Et quæ Mygdonia tela geris pharetra.
 Nec tibi ſit tanti vaſtos indagine ſaltus
 Cingere, & obſeſſas exſuperare feras,
 Ut ſine te viduo conjux cubet anxia lecto,
 Et metuat fati mille pericla tui: 10
 Et ne crura tibi lædant & brachia ſentes,
 Neve tuo madeat ſanguine torvus aper:
 Neve tuos rapiant ſilveſtria numina ſenſus,
 Blandus Hamadryadum, Naiadumve chorus.
 Neve Aurora, novo cum ſeſe oſtentat ab ortu, 15
 Raraque purpurea diſcutit aſtra manu,
 Te modo venantem, modo curva in valle jacentem
 Complexu impediens malit, Iule, ſuum.
 Sic juvenem Æolidem ſilvis excepit in altis
 Vix egreſſa rubro conjugis è thalamo. 20
 Ille genas primo ſignarat flore juventæ,
 Et poteras tenero, Procri, timere viro;
 Seu matutinos agitans ad retia cervos
 Curreret arguto ſola per arva pede.
 Sive canum hortator viridem luſtraret Hymettum 25
 Inſignis Geticæ tigridis exuviis.
 Atque, ut forte canes tumulo revocabat ab alto,
 Succinctum Gnidia vidit amans pharetra.

Pende-

428 JO. BAPT. AMALTHEI.

Pendebant humeris arcus, Lyciæque sagittæ,
 Stabat & in roseo plurimus ore vigor. 30
 Ut viget umbrosis in vallibus avia myrtus,
 Pronaque vix flores sustinet una suos
 Quem dea nube latens cœlestibus extulit ulnis,
 Membraque nectareis languida fovit aquis.
 Nunc tu sollicitos Gallæ depelle timores 35
 Assidua victus pectora dura prece.
 Quasque invexit hiems, & frigida sidera, noctes
 Conjugis in tepido contere Iule sinu.
 Deinde ubi ver nitidum Zephyrusque & lenior aura
 Duxerit, & viridi gramine pinget humum, 40
 Vicina lepores melius venabere silva,
 Hæreat ut lateri candida Galla tuo.
 Illa leves agitare hinulos, & tendere casses
 Discet, & instanti solvere vincla cani,
 Qualis Menalios errans Atalanta per agros 45
 Terruit adjuncto Milanione feras.
 Sic & nulla tuos injuria lædet amores,
 Et strepet arguto nulla querela toro.

A D N. P I C E N U M.

Subjecta priscis regna parentibus,
 Et jam superbos Mygdoniæ duces,
 Trojamque, & antiquæ triumphos
 Hesperia superavit ætas.
 Adversa divum sæpius agmina 5
 Videre Pœni, cum caderent sacra
 Carthagini delubra, & ignis
 In patrios rueret penates.
 At non vetustas Mæoniæ modos
 Delet Camœnæ, nec Iovis impetus 10
 Exterret

JO. BAPT. AMALTHEI. 429

Exterret unquam, si tonantes
Acer equos per inane torquet.
Secura fraudis scilicet ultimos
Virtus in annos clarius undique
Extendet æternos honores, 15
Dum rapidum feret astra cœlum.
Oblivioso vindicat exitu
Vates, & Orco surripit invido
Quoscunque, Piceni, beato
Nominè, carminibusque donat. 20
Sic te malignæ fama superstitem
Morti, gementis trans freta Bosphori,
Nilique secretos meatus
Semper aget meliore penna.
Te Martialis noscit Iberia, 25
Te, qui feraces Armeniæ colunt
Silvas, & Auroræ sub ortu
Quos tumido rigat amne Ganges.
Utcunque cursus temperet annuos
Fortuna, vives: seu vocet impius 30
Sævas cohortes Mars ad arma,
Arma novo reparata bello:
Seu lætum inermis Pax comes otii
Tranquillet orbem, quæ superum igneas
Custodit arces, & severas 35
Dejicit inviolata leges.

IN OBITUM HORATII FARNESII PAR-
MÆ DUCIS. AD IO. CASAM.

Cœlo propinquas muniat urbium
Regnator arces, altaque marmora
Collustret auro, dives agris,

Imperii

432 JO. BAPT. AMALTHEI.

Nec monstra torvis horrida vultibus, 70
 Cum pulcher ostro, pulcher auro,
 Fluctibus in mediis niteret:
 Qualis profundo Pleias ab æquore
 Emerſa fulget, cum pede lucido
 Repellit undam, & crine rores 75
 Decutit exiliens sub astra.
 Aptarat acri remige territus
 Flavis coronam crinibus auream,
 Stringebat imos palla fluctus
 Sidonio saturata fuce. 80
 Ut blanda Siren carminibus truces
 Mulcet procellas, ſic fide Lesbia
 Lenibat, argutoque cantu
 Præcipites pelagi furores. 85
 Suspensa cano gurgite Nereis
 Vatem citato proſequitur gradu,
 Phorcique proles appetenti
 Pierios bibit aure cantus.
 Quin & relictis littoribus ſtupet
 Intenta blandis Alcyone modis 90
 Latæque delphinum cohortes
 In celeres glomerantur orbes.
 Hic pone ludens, aut cominus ſubit
 Alterna lapſa pectore lubrico,
 Aut inſtar undæ geſtientes 95
 Saltibus exſuperat catervas.
 Ille æſtuoſo creber anhelitu
 Urget morantes, & volucris falum
 Verrit natatu, vel fugaces
 Torquet aquas levioſe gyro. 100
 Sed nota poſtquam vectus ad æquora
 Proſpexit altos Oebaliæ ſinus,

Oblitus

JO. BAPT. AMALTHEI. 433

Oblitus ingentem querelam
Atque avidæ infidias carinæ, 105
O quæ secundis per freta cursibus,
Seu me sequutæ, sive loquax ebur,
Has, inquit oras, attigistis
Æquoreæ Thetidis sorores,
Vos Sole primo, vos pelagi deæ 110
Dicam supremo: Sospes ab æquore
Vos thure Methymnes alumnus
Et positis venerabor aris.
Tum, fide vector, te quoque concinam
Mixtis eburnæ carminibus lyræ, 115
O digne cœlio; quique cœli
Astra novo cumules honore.

In obitum

HIERONYMI FRACASTORII.

Nec Sol ab ortu pulchrior aureum
Ostendit axem, nec magis Hesperus,
Cum pura nox invexit astra,
Sidereos micat inter ignes,
Quam vera virtus munere cœlitum 5
Terris refulsit. quam neque fulminis
Exterret ictus, nec minaces
Martis equi, nec iniqua bella.
Sed Ditis atri quem semel horridis
Adjecit umbris dura necessitas, 10
Non dia virtus, non Camœnæ
Ætherias revocant ad auras.
Nec Musa quondam restituit parens
Fatis ademptum Threïcium Orphea,
Ee Quan-

434 JO. BAPT. AMALTHEI.

Quaquam ille dudum corda molli 15
 Flexerat Eumenidum querela,
 Ausus profundos flebilibus modis
 Excire Manes, nigraque Tartara,
 Noctemque damnatam subire,
 Dum miseram Euridicen reposcit. 20
 Nec morte functum candida Pieris
 Ad lucis oras, ad nitidum diem
 Frastorium vatem reducit
 Sæpe deos precibus fatigans;
 Seu flexuoso Tethyos è sinu 25
 Phœbus recurrens explicat aureas
 Equis habenas, & rubente
 Exhilarat sua regna curru,
 Seu noctis udæ prævius Hesperus
 Sacros reliquit Nereïdum choros, 30
 Et Luna rotantes aperto
 Extulit Oceano jugales
 Illum gementes Aonio in specu
 Flevere Musæ; nec mel apes, neque
 Dulcem dederunt astra rorem, & 35
 Flumina destituere cycni.
 Nunc plena luctus omnia: nunc humi
 Phœbea laurus, nunc hederæ jacent.
 Nunc cæca nubes sidus urget
 Pierium Stygia sub unda 40
 Sic puppis atro mergitur æquore,
 Quæ bella nullis gentibus inferens
 Fulgebat insignis Sabæis
 Muneribus, Phariaque merce.
 Declivis alto Sol ruit æthere 45
 Fessas reclinans Oceano rotas:
 Sed luce terras vestit idem

Purpu-

JO. BAPT. AMALTHEI. 435

Purpureo rediens Eoo.
 Nos ut severa turbidus alluit
 Cocytus unda, fataque Gnoſſius 50
 Judex athena movit urna,
 Ad ſuperos via nulla ducit.
 Quis victa morbis, victa doloribus
 Firmabit herbis membra potentibus?
 Quis verba devolvit rotata 55
 Ambroſio nivis inſtar ore?
 Tardaſque neſtet fluminibus moras
 Carmen decoro pectine temperans?
 Carmen, quod argutis ab antris
 Sæpe loquax iterabat Echo? 60
 Tu Phœbe teſtis, cum tibi fervida
 Sacrabat alto pectora numine
 Oracula edoſtus Pelasgum,
 Sanctaque templa animi recludens.
 Sive ille fati præpetis obvias 65
 Tardaret alas Pœonis artibus,
 Seu voce mallet, ſeu canoris
 Pronum Atheſim fidibus morari,
 Qua pulchra labens per vada libero
 Amnis natatu Naiadum ſacros 70
 Pertentat amplexus, & udam
 Mordet aqua fugiente ripam.
 Sed pone luſtus, anxia Pieri:
 Non ille magni cultor Apollinis
 Urgetur obductus perenni 75
 Noſte oculos, gelidoque ſomno:
 Qui ſempiternæ menſus iter plagæ,
 Et ſe beatis ſedibus inferens
 Acceſſit aſtris, & nitescit
 Altior invidiæ tenebris. 80

I O L A S.

Sic te perenni picta flore gramina,
 Et umbra densis explicata frondibus
 Levent, beate pastor, ut nec horrida
 Hiems virentium arborum lædat comas,
 Nec prata lætis exuat coloribus: 5
 Prata illa regnis præferenda, quæ tibi
 Tantum quietis otiique suggerunt.

Felix, Iola, grata ruris commoda
 Semper tueris, seu colis scætentia
 Vireta rivis, sive sub cavo specu 10
 Projectus, & curis solutus omnibus
 Canis, quod ipsa circum imago consonet,
 Et alta reddant montium cacumina

Felix Iola, nunc tibi fons languidum
 Affert soporem blandiente murmure: 15
 Nunc dulci amore faucius, tuos novis
 Incidis ignes populis; & stipite
 Crescente dulcior simul crescit calor.

Tecum in reducta valle grex depascitur;
 Quantumque longis solibus carpunt oves, 20
 Brevi resurgit nocte. tecum vespere
 Surgente notis clauditur præsepibus:

Astrisque jam cadentibus, cum pascua
 Lento madescunt rore, profilit pecus
 Molles ad herbas. hic tibi tunc alitum 25
 Congratulatur cantus. hic felicibus
 Adspirat auris obstrepens Favonius.

At tu beate pastor, isto munere
 Diu fruare, nec nemus, nec florida
 Offendat arva frigus acre, sed tibi 30

Æterno

Æterno aperti vere floreant agri.

D A P H N I S.

Beate fons, ocelle fontium omnium,
 Qui picta multis prata floribus rigas,
 Tuoque suavem rivulo halitum accipis,
 Unde ipse odoratis quoque affluis aquis,
 Has lacrymas sævi doloris nuncias 5
 Daphnis secundo amore tam diis proximus,
 Nunc omnium miserrimus libat tibi:
 Ut bella Erilla, dum calore languida
 Tuis refrigerat papillas undulis,
 Tuoque fessa conquiescit in sinu, 10
 Quem mi peperit, identidem luctum hauriat:
 Identidem illa hauriat, seu lucido
 Fovet liquore membra, five candidas
 Manus, & aureas simul lavit comas.
 Sic dura forsan molliet præcordia, 15
 Roburque tandem pectoris flectet sui.
 Formosa Erilla, vosque muscosi specus,
 Et vos comantibus decore ramulis
 Valete lauri, quæ meis laboribus
 Sæpe affuistis, & doloris conscia 20
 Impressa levi signa fertis cortice;
 Vestris in umbris, vestro in amplexu miser
 Non amplius meos amores concinam;
 Nec sibilantium licebit arborum
 Captare frigus in tenaci gramine, 25
 Gregeve blanda detinere fistula;
 Hunc ego diem hauriam supremo lumine:
 Hoc intuebor ultimum Solis jubar.
 Jam jam emoritur animus mihi, & pallentia
 E e 3 Jam

Jam jam ora diræ imago mortis occupat. 30
 Quare meo donate fletu & lacrymis
 Vale beate fons, ocelle fontium.

DE CAROLO QUINTO
 IN GERMANIA PUGNANTE.

Pro magno imperio argentem dum pugnat ad Albim.
 Et spolia infenso Cæsar ab hoste petit,
 Nunc ensẽ, Vulcanẽ, tua molire sub Ætna,
 Et galeam, ardentẽ quæ vomat ære faces,
 Et sacrum thoraca, & ahenea tegmina crurum, 5
 Cælatamque novis ægida imaginibus.
 Illic finge acies, expectatosque triumphos,
 Captivosque duces, captaque signa ducum.
 Lætaque purpureis plaudat Victoria pennis,
 Victricesque ferant Rhenus, & Ister aquas. 10
 Nam rosea sub nube Venus complexa nepotem,
 Aurea formosa deferet arma manu.

AD MARCELLUM.

Quid me complexu invitum, Marcelle, paterno
 Eripis; & terras cogis adire alias?
 Hic mihi parta quies, hic dulcis commoda vitæ,
 Ociaque illecebris officiosa meis.
 Aut bona tot liceat semper deducere mecum, 5
 Aut jam cum his etiam vitam adime, atque animam.

D E L Y C E.

Inclusam Danaën furtivo Juppiter auro
 Ceperat, & satyrus luserat Antiopen.
 Nunc, ut forte thori dulces quærebat amores,
 Rejecit Satyri vota precesque Lyce.
 Sed quoniam me (ait) observat custodia matris, 5
 Aureus accedas, fallar ego ut Danaë,

S O M N O.

Hæc tibi Lethæis excerpta papavera ripis,
 Atque hæc bina meri pocula, Somne, damus.
 Longius ut gratæ falsa inter gaudia noctis
 Detineat sensus irrita forma meos;
 Cum facilem nostris Anyten complexibus addis, 5
 Et me nocturnis ludis imaginibus.

A D S U U M A N I M U M.

Tunc igitur, mi anime, ambrosiis hæerere labellis
 Ausus es, & tenerum fumere basiolum?
 Me miserum, tacitis traxisti incendia flammis,
 Illita dum dulci melle venena bibis.
 Ah ne iterum, male caute, iterum ne basia quære; 5
 Non etenim jam animus, sed novus ignis eris.

A D L Y C I N N A M.

Cur, ah, cur teneris dejecta est forma labellis?
 Cur roseus niveo decidit ore color?
 Siccine frigidulæ vento obriguere papillæ?

Ec 4

Siccine

440 JO. BAPT. AMALTHEI.

Siccine te, mea lux, dura momordit hiems?
 Parce viæ, & nigro Boreas dum turbine terras 5
 Perflat, in amplexus curre, Lycinna, meos.
 At tibi, sæve Aquilo, qui tam formosa labella,
 Quique sinum potuisti urere lucidulum,
 Et dilecta suos neget Orithyja lacertos,
 Urgeat & pennas tarda pruina tuas. 10

I N P R I L L A M.

O Ego, dum nitidos errat mea Prilla per hortos,
 Quam vellem rutilæ flos novus esse rosæ?
 Qui seu virgineo decerptus molliter ungue
 Ornarem ambrosiæ florida ferta comæ:
 Sive sinum, & niveas perfunderem odore papillas, 5
 Afferrem tacitas undique blanditias.
 Gnosiaque ut quondam stellis illata corona est,
 Et Berenicæi verticis exuviæ;
 Sic jam aliquis forsan felici lumine, cum me
 Linqueret aridulis forma cadens foliis, 10
 Observans cœlo fulgentem, astrisque micantem,
 Diceret; ipsa suam sidera habere rosam.

T U M U L U S C R E U S Æ.

Qua vicina sacro non obstrepat unda sepulchro,
 Littoris in gremio dia Creusa jacet.
 Hæc nitidos Charitum fontes libarat, & omnes
 Pieridum flores docta legebat apis.
 Neve ignota piæ pulvis tegat ossa puellæ, 5
 Aurea pro tumulo semper arena micat.

IDEM.

I D E M.

Quæ potuit rapidas cantu mulcere procellas,
 Nympharum fociis juncta Creusa choris,
 Heu nunc muta jacet, Veneti maris aurea Siren,
 Et modo Lethæis anxia navit aquis.
 Illius ingemuit sacram Nereis ad urnam, §
 Et stetit abscissis ad pia busta comis.
 Quin & adhuc illustrem animam persæpe reposcunt
 Ad tumulum querulis cantibus Alcyones.

A D H Y E L L A M.

Quid toties fletu nitidos corrumpis ocellos,
 Et profugam toties anxia quæris avem?
 Non dominam effugit: nemorum colit illa recessus,
 Dum doceat volucres nomen Hyella tuum.

A D S A L U T E M P R O H Y A L E.

Dia Salus, ægræ precibus devicta puellæ
 Affer opem, & tristi pectora solve metu.
 Aspicias, ut graciles morbus jam torreat artus,
 Et formam nitidis obterat ex oculis?
 At tu sancta veni, diramque interface tabem, §
 Ne mala virgineo serpat in ore lues.
 Et, si forte aliquo virgo vexanda calore est,
 Non Hyalem febres, sed meus urat amor.

MATER FILIO DEFUNCTO.

Has ego ad inferias, si qua est tibi cura sepulchri,
 Nate, feram lacrymis humida ferta meis.
 Ude lapis, quem mœsta parens, quem scissa capillum
 Constitui testem funeris, & tumuli,
 Tu pueri cineres, tu molliter ossa tuere, 5
 Sentiât ut matris te posuisse manus.

IN OBITUM LUSCINIÆ AVICULÆ.

Te filvis, Philomela, suis deflevit ademptam,
 Quam tumulo, & verna donat Hyella rosa.
 At tu, si qua vagas retines concentibus umbras,
 Mulcet ubi infernas florida myrtus aves,
 Nunc dominæ memor, Elysias heroïdas inter, 5
 Dic recinens: vestros vincit Hyella choros.

TUMULUS AVICULÆ.

Picta sinus, auroque leves interlita pennas
 Fingebas vario gutture carmen avis.
 Et dulci clamore diem, roseamque vocabas
 Auroram invito conjugis è gremio.
 Quam nunc extremo tumuli decoravit honore, 5
 Et sparsit viola, sparsit Acon lacrymis.
 Forfan adhuc humili cantus meditaris ab urna,
 Sed reprimit cantus invida terra tuos.

A D F O N T E M.

Emule fons vitro, Nympharum dulcis alumne,
 Roscida qui liquido curris in arva pede,
 seu lasciva tuas colludit Hyella per undas,
 Arida seu gelido rore labella rigat,
 lucidulo formosa lacu sic virginis ora §
 Exprime, ne rapidæ deleat error aquæ.
 Tunc neque tu Soli radios, neque sidera cœlo
 Invideas nitidis pictus imaginibus.

DE FONTE, ET QUERCU FONTEM
 INUMBRANTE.

Hinc averte greges, hinc duram averte bipennem,
 Surgit ubi irriguis proxima quercus aquis,
 seu pascis niveas dumosa in rupe capellas,
 Seu nemus antiquis exuis ilicibus.
 Quæ contexta suis umbracula frondibus arbor §
 Explicat, hæc Dryadum sanguinis una fuit.
 At fons obliquo fugiens per gramina cursu,
 Naiadum è sacris profilit uberibus.

A D A P E S.

Et cytisum vobis, & olentia pabula thymbræ
 Sevit, apes, rigui cultor Acon nemoris.
 Vos date mella, suæ quæ munera mittat Hyellæ,
 Illius ut roseo nectar ab ore bibat.

A D H Y E L L A M.

Dum te rura tenent cultis formosa viretis,
 Sacra ubi nativas silva coronat aquas,
 O utinam sim vel nitidis hyacinthus in hortis,
 Quo decores flavas, candida Hyella, comas:
 Vel sim frigidulæ jucundus spiritus auræ,
 Quem roseo excipias lassâ puella sinu.

A D A R I E T E M H Y E L L Æ.

Dux pecoris lascive aries, quem nuper acantho
 Et matutina cinxit Acon viola,
 Si virides saltus formosæ ingressus Hyellæ
 Projicis ad niveum florida ferta pedem,
 Illa tibi aurato mutabit vellere lanas
 Permulcens facili mollia terga manu.
 Nec te lucidior puris fulgebit ab astris
 Aurea quæ Phryxum per mare vexit ovis.

C A P E L L A P U E R U M J U L I U M
L A C T A T U R A.

Lentisco cytisoque sua me in valle capellam
 Candida alit Nais, pulcher Iule, tibi.
 Illa novo sacri nutricem heroïs acantho
 Implicat, & vario cornua flore tegit.
 Nunc age, sancte puer, te nectare prolue nostro,
 Languida ut epoto pectora lacte juves.
 Scilicet, Olenio cum animos æquaris alumno,
 Aurea tunc volucris tollar in astra pede.

DE ALUMNI PIETATE IN NUTRICEM
DEFUNCTAM.

Antonso sub colle Napen tumulavit alumnus,
Et canæ imposuit florida ferta comæ.
Sic vina frequens libat sitientibus umbris,
Atque avidam querulis mulcet anum calamis.
Lacque suis puerum ad cunas concentibus olim
Leniit, & plenis lac dedit uberibus,
Huic pro lacte merum, blandæ pro munere vocis,
Sibila septenis reddit arundinibus.

AMYNTAS UXORI, ET FILIO
DEFUNCTIS.

Has lacrymas, formosa Iole, tibi libat Amyntas,
Libat & has lacrymas, candide nate, tibi.
Dilectam pueri, dilectam conjugis umbram
Trans Stygias placidus navita vectet aquas.
Leve truces Furiarum acies exhorreat infans,
Materno latitans hæreat ille sinu.

DE CALAIVENANTE.

Teu trepidum hinnuleum Calais venatibus urget,
Et puer æstivum currit anhelus iter,
Tu terret nemora alta canum longo agmine cinctus,
Sectaturque leves per sua lustra feras,
Spirate sacris è collibus auræ,
Candidus exusto ne cadat ore color.
deserte vagas pueri venantis ad aures,
Quam misero Calais maceret igne Rhoden.

ACO-

A C O N I S D O N U M.

Ingemere æsculea fueras modo, turtur, ab umbra
 Rusticus urbanæ quem dat Acon dominæ.
 Candida avis, dominæ roseis dignata labellis
 Excipies dulces è patulo ore cibos.
 Atque utinam ipse tuis sublatus in aëra pennis
 Adveherer tenerum virginis in gremium!
 Ut quondam formosus olor fallacibus alis
 Venit in amplexus, aurea Læda, tuos.
 Saltem interdictos pro munere reddat amores,
 Teque putet gemitus edidicisse meos. 10

A D I A N T H E N.

Narcissumque, rosamque tibi decerpfit, Iantho,
 Purpureis Corydon ferta ferens calathis.
 Ad sepem tu sola veni surgentibus astris,
 Dum numerat saturas anxia mater oves.
 Si tibi nil ultra quærit, saltem oscula junget,
 Florum animæ ut dulci pastor ab ore legat. 5

A C O N I S A N A T H E M A.

Jam votiva sacra pendet tibi fistula pinu,
 Digna etiam labris, Pan Tegeæ, tui.
 Solvit Acon sua vota, graves ubi Phllidis iras
 Molliit argutis blandus amans calamis.
 Quod nec flava colus, quod nec potuere corollæ,
 Nec fixa ingratis cymbala liminibus.
 Hanc cape: nam, trepidos quoties per amœna vireta
 Insequeris Dryadum raptus amore choros,
 Si perlucenti modulabere sibila canna,
 Crudeles nemorum leniet illa deas. 10

D E L Y C I N N A.

Nunc primum incolumi rediit sua forma Lycinnæ,
 Nunc panacem sevit, candide Phœbe, tibi.
 Ianc mollis foveat tellus, tua lumina firment,
 Astraque fœcundi munere roris alant.
 I qua ferent iterum exangues contagia morbi, §
 Diffluet in medicas nobile gramen aquas.

AD NUBES PRO PUELLA METENTE.

Quæ gelidam volucris rupem subtexitis umbra,
 Et juga præruptis ardua verticibus,
 Ieriæ nubes, rapidum subducite Solem,
 Et premitte obscuræ noctis imaginibus.
 Candida formosæ ne lædat Ianthidis ora, §
 Dum metit æstivo grandia farra die.

V E N A T O R I S T U M U L U S.

Ist pharetram, & casses, armataque tela veneno
 Mæonis ad tumulum contulit ægra parens,
 I toties tibi, nate, inquit, cessere leonum
 Agmina, & ærata cuspide fossus aper,
 Iunc etiam Stygias claudes indagine valles, §
 Et tua Tartareum proteret hasta canem.

D E P U E L L A F L U V I O M E R S A.

Deliciæ ruris, pronò cum forte lacerto
 Hauriret gelidas flava Amaryllis aquas,
 Iam Naiades rapidum traxere sub amnem,
 Plena-

Plenaque Virgineam prodidit urna manum.
 Nulla fuga invidiæ est! livor quoque numina tangit,
 Et Venerem silvis eripuerè suam.
 Neve deas blanda possèt lenire querela,
 Clauferunt celeres ora natantis aquæ.

D E H Y E L L A.

Luteolæ florem calthæ sub sole recenti,
 Hyblæumque thymum dædala libat apis.
 Dædala apis, vernos quamvis secleris odores,
 Nativisque legas roscida mella favis,
 Nec tu suaviolum, nec tu dulcedine vinces
 Quod redolet labris nectar Hyella suis.

B I B O N I J S T U M U L U J S.

Sparge hedera tumulum, & veteris carchesia Bacchi
 Arida Cinyphii Mæonis umbra bibat.
 Cantat adhuc Mæon, & adhuc, nisi terra vetaret,
 Et raucum obstrueret guttur anhela fitis,
 Lascivi obstreperent congesto è cespite cantus,
 Et fistra, & calami, tympanaque, & crotalum.
 At tibi si thiasum instituit, si potus ad aram
 Ludebat tremulo semper, Iacche, pede,
 Tu face, ut ex humili surgens labrusca sepulcro
 Sufficiat bibulo dulcia vina feni.

D E N A R C I S S O A D F O N T E M
F L O R E N T E.

Dum tener irriguam floret Narcissus ad undam,
 Conscius in tacito flore revixit amor.

Ecce,

Ecce, suæ quærens simulacra fugacia formæ
Nunc quoque se liquidis spectat, & ardet, aquis.

CHLORIDOS ANATHEMA.

Virgineos calathos, annexaque licia telis,
Et Methymnæas Lesbia Chloris acus,
Iuratamque colum, perfusaque murice pensa
Sedibus affixit, casta Minerva, tuis.
Illa fatigatæ dedit instrumenta juventæ,
Cum premeret tremulas longa senectæ manus.

CYMBANAUFRAGA.

Me celer invasit Boreas, & pronus Orion,
Et conjurato turbine vicit hiems.
Istque incerta viæ, & caro spoliata magistro,
Adnabam æquoreas naufraga pinus aquas.
Dum me, sive ea Cymothœe, seu candida Doris,
Appulit his fessam candida nympha vadis,
Ist ferat ubi nunc fluctus herum. Tu littoris hospes
Da precor extremis corpus utrumque rogis.
Ist, quibus iratæ toties cessere procellæ,
Corripiat socios una favilla duos.

NAUTÆ ROGUS EX CYMBA.

Recta levi pinus sinuosa per æquora remò,
Dum legit Ægæum, dum legit Oceanum,
Ist onsenit, nigrisque rogis incensa Lycarbæ
Est dominum ad Stygios una sequura lacus.

LYCIANA THEMA.

Jam remos, laceramque tibi, Neptune, carinam
 Sospes ab Eois, sospes ab Hesperiiis,
 Dat Lycus, ut rapidis qui vitam absumpsit in undis,
 Excipiat patrio terra tenem gremio.

PISCATORIS ANATHEMA.

Cui calamos, nassasque leves, geminosque tridentes,
 Et laceram è portu fultulit unda ratem,
 Alcimedon Nymphis scopulo suspendit ab alto
 Humida piscosis retia trita vadis.
 Ite impunè leves sinuosa per æquora pisces:
 Jam metuent nullos agmina vestra dolos.

DE PUERO NAUTA UNDIS MERSO.

Nox erat, & summi pendens è vertice mali.
 Aptabam celeri carbasa lecta manu;
 Cum puerum hibernus distraxit in æquora turbo,
 Meque sub Ægæis merfit arena vadis.
 Sed suprema tuli miseræ solatia mortis,
 Quod reducem puppis sospita vexit heram.

DE PISCATORE CUM NAVICULA SUB-
MERSO.

Captivos ut forte senex relegabat echinos,
 Apidanum hibernis obruit unda vadis.
 Tum quoque merfa ratis periit, prædamque recentem
 Naufraga piscosis reddidit æquoribus.

Quamque

JO. BAPT. AMALTHEI. 451

Quamque habuit sociamque viæ, victusque ministram, §
Illa eadem extinctum trans Styga vexit herum.

IN MARMOREUM SIMULACRUM NYMPHÆ AD FONTEM DORMIENTIS.

Aspicis, ut blando permulcens pectora somno
Imminet argutæ candida Nais aquæ?
Illa quidem riguam fontis requiescit ad undam,
Et jacet æstivæ fessa labore viæ.
Quod si forte sacros pertentes virginis artus, §
Et sopor invitis effluat ex oculis,
Audaces exosa manus sua ad antra recurret,
Subtrahet & nostris se dea luminibus.

DE EQUO, OB SENIUM MALE HABITO.

Mollibus insignem phaleris, atque alite cursu
Viderat Eridanus, viderat Arnus, equum.
Nunc senior, gracilique trahens cervice rudentem
Æquoreæ puppi grande ministrat iter.
Si deus es, succurre novo, Neptune, labori. §
His olim indueras te quoque imaginibus.

A L I U D.

Acer equus, gelidum quoties pugnavit ad Albim,
Ad sua victorem castra revexit herum.
Nunc tamen indigno religatus colla rudenti
Anxius adverso vix trahit amne ratem:
Nec potis est avido decerpere gramina morfu, §
Nec liquido arentem rore levare sitim,
Quamvis intonsas fesso pede proterat herbas,

452 JO. BAPT. AMALTHEI.

Et tam vicinas spectet anhelus aquas.
 Quam male sub domino victricia signa sequutus
 Impiger hostili sanguine lavit humum, 10
 Si pugnae socium abjecit, si fune revinctum
 Sub rigido patitur verberere saepe mori.

DE LUSCINIA DELPHINO VECTA.

Threicium increpitans Boream, quando impia Thra-
 Spirabat gelidis flamina iniqua jugis, (ce
 Sed Boream tamen increpitans, male nixa volatu
 Strinxerat æquoreas Daulias ales aquas.
 Cum subito exiliens cana delphinus ab unda 5
 Defessam mediis extulit æquoribus.
 Ille autem effuso metuens se tingere ponto
 Librabat summo terga recurva freto,
 Dum volucris blando permulcens carmine fluctus
 Est Methymnaeis reddita littoribus. 01
 Forfan & illæsum servarat Ariona delphin,
 Quo modo vocalem per mare vexit avem.

A D L U C I F E R U M .

Quid properas, ingrate, meos læsurus amores,
 Et nitido revocas, Lucifer, ore diem?
 Non ego decepto violavi foedere divos,
 Nec Venerem sacris diripui ex adytis.
 Ah ne me caræ amplexu disjunge puellæ: 5
 Ah ne me abreptis distrahe deliciis;
 Flecte viam, tardoque remensus fidere cœlum,
 Serum iter Eois contere limitibus.
 Sic nunquam ulla tuos obducant nubila vultus,
 Teque alat æterna Juppiter ambrosia. 10
 IN

I N A R A N E A M.

Pendula cui graciles prætexis, aranea, telas,
 Exprimit heu casus fixa tabella tuos.
 Sic docta manus pinxit nova texta Minervæ,
 Pinxit & Idmonio licia nexa jugo.
 Tunc iterum antiquæ meditaris præmia pugnæ? 5
 An memor invisæ contegis ora deæ?

TUMULUS TRYPHONIS.

Stant aræ, stant coniferæ ad tua busta cupressi.
 Tu mea ab inferiis accipe dona, Tryphon.
 Sic, venerande senex, tua quæ complectitur ossa,
 Floreat æternis terra papaveribus.
 Sic Venus Assyrio tumulos irroret amomo, 5
 Atque Hyblæa tibi munera libet apis.
 Neve sacro desit vati post fata voluptas,
 Proxima ab umbroso cantet avis nemore.
 Ut qui te blando mulcebat murmure rivus,
 Nunc etiam argutis somnia portet aquis. 10

Notandum est hîc addere Pindaricam ejusdem Jo. Baptistæ Odem, brevem illam quidem sed perelegantem, occasione navalis victoriæ ad Echinadas partæ conscriptam, quæ una ex ejus Græcis poematiis superest.

ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ ΑΤΣΤΡΙΩ.

ΣΤΡΟΦΗ.

ΚΥΔΙΜΟΝ Εὐκλεία καλὸν φάσθ' ἄθλων
 σὰν ἐς αὐγὰν ἐκ πολέμου δέχεο
 Καίσαρσ' παῖδ' ἀντιθέε.
 ὃν δὴ ἀγλαοῖς ἐν ἀγκώνεασι ἐνήνοχε νίκαι,
 Θραξὶ δεινῶς ναυμαχήσανθ' ὑπὲρ
 Κόλτσο Εχινάδων ἐπὶ Τρινακρίας

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ.

πισὸν ὄρμον. πῖνε δὲ νέκταρσ' εὐώ-
 δεις γλευκείας ἐκ κύλικσ' λιβάδας
 ἄρτι κερνωσᾶν χαρίτων.
 ἀγλαίζεταί δ' αἶε κῦδσ' μετὰ κύκλον ἄεθλων
 ἡλιοειδῆς, καὶ χρόνον μυρίον
 ἀνθεῖ. πόνοι γὰρ εὐχεσθ' ἐντι τροφοί.

ΕΠΩΔΟΣ.

ἔχετο δ' Ἰονίαν περῶν θαλάσσας
 κύματα, καὶ πολὴν ἴθνηε σόλον
 ἱερόν. οἱσθ' ἔπλεεν Αἰσονίδας
 Κολχίδσ' χρυσαυγέ ἐς πόλιν μολῶν,
 ἐνθ' ἀριστέων θεοσυγεῖ ταχὴν
 ἔμβαλε στρατῶ μόνον.
 γηγενέων δὲ θανόντων, ὡς δράκονθ' ὕπνσ' δάμει,
 χρύσειον εἶθαρ κῶας εἶλε.
 κ' αὐτῆ εὐπλοσθ' φαεινοῖς
 ἐν ἄστροις λάμπει Ἀργώ.

COR.

CORNELII
AMALTHEI
CARMINA.

URBIS VENETIARUM PULCHRITUDO,
DIVINAQUE CUSTODIA.

Anna lux superis aderat, qua Juppiter olim
Phlegraeo impulsus bello, & turialibus aufis
Immanes trifido dejecerat igne Gigantes,
Et vasto terrarum orbem tremefecerat ictu;
Cum propere exultans iterum Victoria cœ-
Instituit lætos solito de more triumphos. (105

Hinc lituus victricem aciem, victricia tela,
Victrices palmas, & ovantia signa canebat:
Inde sequebatur citharæ concentus eburnæ,
Permixtumque lyræ carmen, dulcesque choreæ. 10
Undique reclusis stellata palatia valvis
Fulgebant auro, & gemmis, ostroque superbo.
Mille Iovi stabant arcus, & mille tropæa,
Mille Iovi currus prædam, & spolia ampla vehebant.
Nec solum indigetes, quos nuper vivida virtus 15
Per callem angustum sublimia vexit ad astra,
Sed proles etiam magnorum antiqua deorum
Victoris celebres admirabantur honores.

Ecce autem Adriacas dudum spaciata per oras
Fama triumphantem interea conscendit olympum. 20
Hic ubi cœlicolas vidit capita alta ferentes
Ætheris ornatu, nec non & divite pompa,
Quamprimum elatos fastus sermone repressit. (tum,
Namque almam Venetorum urbem, sanctumque Sena-
Illustremque Ducum sobolem, heroasque potentes, 25
Et fortunatos populos, opulentaque regna
Laudibus æquavit cœlo, divisque beatis.
Demisere animos, vultusque rubore notarunt
Numina, quod superis inter tot gaudia rebus

Hic A

F f 5

Huma-

Humanas res contulerit. tum livor obortus, 30
Tum vario impletum est regnum cœleste susurro.

At pater omnipotens, ut primum voce, manumque
Murmur, & invidiam solio sedavit ab alto,
Aligerum juvenem, quo non velocior alter,
Ad vada Nereidum jussit properare volatu; 35
Ut, quæ divinas vulgarat Fama per aulas,
Quærat, & actutum rediens exacta renarret.

Ille autem incinctus Zephyro, & felicibus auris,
Molitur celeres supremo è cardine gressus:
Et nunc extensis purum secat aëra pennis; 40
Nunc alacri laterum plausu cava nubila tranat;
Prævertitque fuga Dictæo è monte sagittas.
Qualis fulmineo fertur per inania cœlu,
Cum post longam hiemem sub verno tempore Phoenix
Aut Arabum silvas, aut rura Sabæa revisit. 45

Jamque iter emensus medium (nam cæperat æquor
Despicere, & pulchram liquidis in fluctibus urbem:
Cui tunc centenæ diverso è littore puppes
Innumeras merces, ac ditia dona ferebant)
Qua specula invicti peragat mandata Tonantis 50
Explorat fidis oculis, animoque volutat.
Mox, cursu exacto, super altæ culmina turris,
Quam sibi delegit multis è millibus unam,
Constitit, ac paribus preffit fastigia plantis.
Hinc templum laqueatum auro, divelque lapillis, 55
Templum operosum, ingens, mira que ex arte decorum
Stare videt contra, qua se se attollit olympo
Regia, qua nitido lucet splendore Senatus
Astreæ domus, & legum inviolata potestas. (60
Sub pedibus numerosa cohors juvenumque, senumque
Itque, reditque vias, & limina dia frequentat.
Parte alia cernit variis distincta figuris

Atria nobilium, fulvoque ornata metallo;
 Nec non marmoreas sacris in sedibus ædes:
 Miraturque altas arces, & Martia tela, 65
 Miratur validis navalia plena carinis,
 Quarum quæ minima est, superat vel Iasonis Argo.
 Non illum ambitio, non illum præmia laudis
 Ad superos revocare queunt. juvat usque tueri
 Et molem tantorum operum, & miracula rerum, 70
 Seu Jubar inducat lucem, sive Hesperus umbras.

Spargitur interea divina per agmina rumor,
 Sidereum volucrum felici Doridos urbe,
 Et vitreis lymphis, & amœno littore captum
 Destituisse polum, & Venetos coluisse penates. 75
 Tunc inter divos nata est sententia discors.
 Arguit is fratrem, quod chari jussa parentis
 Negligat, & cœlum, cognataque numina linquat:
 Alter, ut absentis causam tueatur amici,
 Quicquid ab Enceladi memoratum est ante sorore, 80
 Approbat, & summis etiam nunc laudibus effert;
 Ne quis miretur, si majestate locorum
 Victus in externis cunctetur sedibus hospes.
 Pars hunc, pars illum sequitur, pendetque vicissim
 Nunc accusantis, nunc defendentis ab ore. 85

At rex æthereus, cui fas prohibere tumultus,
 Et pacem adversis animis afferre perennem;
 Ut litem ambiguam solita gravitate diremit
 Discordesque deos æterno fœdere junxit,
 Quid sibi consilii, quæ pro ratione voluntas, 90
 Explicat, ac lætus terrasque, polumque serenat.
 Præterea, ne quid tectum clausumve relinquat,
 Arctius obstructos sub aheno cardine postes,
 Qui seriem fatorum abdunt, verso objice pandit:
 Indeque triplicium prodit secreta sororum. 95

Tum

Tum demum patuit, delapsum ex æthere numen
 Imperio, Neptune, tuo fore tempore in omni
 Custodem, quo nec possint fera bella nocere,
 Nec fraudes, nec livor edax, nec tabida pestis,
 Nec quicquid Stygio ex Orco prorumpit in auras, 100

J O A N N I A U S T R I O

Christianæ Classis Imperatori

P R O T E U S.

Aurea Tithoni conjux subtraxerat umbras,
 Pronaque puniceo velarat sidera vultu,
 Cum Sol Eoo tollens è gurgite currus
 Illustri magnum detexit lampade mundum.
 Tum subito Hadriacis Proteus sese extulit undis, §
 Quem comitabatur flavos resoluta capillos
 Cymothoë, atque Hyale, niveisque Arethusa lacertis,
 Atque aliæ vatem Nereides admirantes.
 Ut ventum ad littus passim hic vaccinia nigra,
 Pallentesque legunt violas, mollesque hyacinthos. 10
 Mox omnes circumstant, & carmina poscunt.
 In medio Proteus altum jubet æquora murmur
 Ponere, & Æolios stridentia flamina ventos:
 Quo jussu placantur aquæ, placantur & Austri.
 Ipse autem canit, ut nutu suspenderit orbem 15
 Rex superum, qualisque hominum concrevit origo
 Informi ex limo: nec non elementa per omne
 Fusa genus; cœloque etiam labentia signa.
 Tum memorat Phœbi cursus, Lunæque meatus:
 Quid ferat Arcturus, quid verno Pleiades ortu, 20
 Quid tristes Hyades, quid desolatus Orion.

His

His addit Lapithum media inter pocula rixas,
 et dirum Cadmi exitium, vultusque Medusæ.

Tum miseræ Inachidos deplorat tristia fata.
 Infelix virgo, quondam tu nectare digna, 25

et dulci ambrosia, thalamoque, toroque deorum:

Junc autem foliis, & amaro gramine tantum

asceris, atque sitim limoso flumine pellis,

stramineoque jaces septis inclusa cubili.

Infelix virgo, quoties tu verba referre 30

donaris, toties auras mugitibus imples.

Ah pater, ah rector superum, miserere puellæ,

ah miserere tuæ, finemque impone labori.

Hinc Progen Tereo convivium foeda parantem,
 cadentesque humeros Pelopis, Nisique capillos 35

commemorat. posthæc miseros decantat amores

Distonii vatis, qui quondam conjuge raptam

abusus inaccessas Erebi lustrare tenebras

Tartareum potuit custodem flectere cantu,

et reditum ad superos optatæ aperire puellæ. 40

sed tamen incautum metus & dementia vatem

invasit, sociamque viæ jam luce sub ipsa,

ah jam Tænarii egrediens è liminis oris

respexit. tunc illa iterum se Ditis ad umbras

horripiens, Erebi leges, atque impia fata 45

visa queri, miserumque viri incusare timorem:

Tum canit insignem sacris Heliconæ Camœnis,

arnassumque orbis medium, lætosque per agros

fontium blando labentes murmure fontes.

Te quoque Pyrenes decus, & Mavortis alumne, 50

hujus ob imperium cœlo caput Austria tollit,

hic tandem celebrat diuinus carmine vates.

Macte animo Princeps, genus alto è sanguine Divum,

qui nunc conjunctas æterno fœdere classes,

Magno-

Magnorum Regum classes, Venetique Senatus, 5
 Subimi è specula totum prætexere pontum
 Despicias, & validas Neptuno ostendere vires:
 Eia age, terribili Thracum pete fulmine puppes
 Fulmine, quo mundi moles operosa paveſcat,
 Et gentem ſcleratam imo demerge ſub Orco. 6
 Tunc Aſiæ ingenti percuſſus clade tyrannus
 Abſcindet manibus crines, atque unguibus ora:
 Mox iræ impatiens prærupto è vertice ſaxi
 Sefe præcipitem demittet in æquoris undas.
 Hinc juga ſervitio ſolvent & Maurus, & Indus, 6ſ
 Fallaciſque dei ritus, legesque profanas
 Contemnent, genitumque colent è Virgine Numen,
 Et Romana ferent patrias vexilla per urbes.

Tum Parcæ unanimes Saturnia ſæcula reddent,
 Et rursus terrarum orbem Pax alma reviſet. 70
 Sponte ſua fœcundus ager flavescet ariftis,
 Sponte ſua molli ſefe rubus induet uva,
 Aureaque æternum pendebunt arbore poma,
 Ac paſſim vario pingetur terra colore:
 Ilice præterea ſtillabunt dulcia mella, 71
 Et pecudes multo diſtendent ubera lacte,
 Colludentque lupis mediis in vallibus agnæ.
 Quinetiam placidis ſternetur fluctibus æquor,
 Nec Scyllam pinus metuet, nec nauta Charybdim.
 Spirabunt Zephyri tantum: quorum omnia flatu 80
 Ridebunt, totuſque adeo lætabitur orbis.

Quare age, ne prorsus deſint hæc ocia terris,
 Magnanima heröum ſoboles, jam ſume potenti
 Arma manu, teque his quam primum accinge tropæis
 Te Bellona ferox, & te Fortuna ſequetur. 81

Quid loquar Heliadum lacrymas, mutataque mem
 Quidve piæ Clymenes fuſas è corde querelas, (bra
 Cum

Cum Phaëtonta polo dejectum fulmine vidit?
 Omnia quæ Musis Helicon, quæque Ismarus Orphæo
 Audit, ille canit. resonos dant littora plausus, 90
 Donec ad occultas redierunt numina sedes.

C U P I D O.

Unde suas primum flammæ, sua tela Cupido
 Sumpserit, ac geminas armet quæ causa sagittas,
 Tumque faces quantis hominum præcordia curis
 Accendant, mihi dum faciles dant ocia Musæ,
 Dulcibus & numeris, & eburno pectine dicam. 5

Tu decus Ausoniæ linguæ, & nova gloria vatum,
 Cui crinem viridi cinxit Polyhymnia lauro,
 sacraque Castalio perfudit labra liquore,
 Et citharam Phœbus tenero concessit in ævo,
 Huc ades, Octavi, & nostri sis carminis auctor. 10

Æthereos inter proceres, cœtusque verendos
 Assuetus tantum illecebris, ac longa Cupido
 Ocia lascivo solitus consumere luxu,
 Inus erat. quem ex Idaliis Cytheræa viretis
 Moverat, & furtim vetitis immiserat astris. 15

Hunc pater augusta vultum gravitate coruscus
 Audentem medio postquam vidisset olympo,
 Atque aliena suis meditantem gaudia jussis,
 Per contra intonuit, rutilo ter fulmine dextram
 Excitus armavit, terque ignea tela repressit: 20

Ut tandem increpuit: Quis te penetralia demens
 Ausit adire deum? nostrasque licentius arces
 candere? tot vigilas astrorum scilicet ignes
 Pallere, & ignaro potuisti Hyperione divum
 Arcanas intrare domos? quo numinis ausu 25
 tellatas patuisse fores, teque aurea claustra

Exce-

Excepisse rear? neque enim succedere cœlo
 Ob meritum tibi jam licuit, nec conscia virtus
 Intulit. incautæ latitans genitricis in ulnis
 Accesti. sed age Idalium, Paphiasve revertite 30
 Ocyus ad sedes, teque his procul aufer ab oris.
 Sic ait, & magni concussit culmina mundi.

At puer ipse gravi perculsus corda timore
 Confugit ad matrem, & querulo sic ore profatur:
 Cur miserum irrisisse dolis? cur tendere nato 35
 Optasti fraudes? adeone invisus inanes
 Spes alere, & vanis merui confidere rebus?
 Quam satius dulces inter myrteta fuisset
 Exercere jocos, tenerisque adludere nymphis.
 Ecce laceffitum cœlo nunc Juppiter arcet, 40
 Detruditque polo. quin tu quoque sævior iras
 Adversis incende animis, atque ipsa negetur
 Terra mihi, cogasque nigro latitare sub Orco.
 Vix ea cui lacrimans genitrix, quod Juppiter, inquit?
 Innocuæ proli tantos afferre dolores 45
 Debit? an patrio vel nos prohibemur Olympo?
 Pone tamen gemitus: opus est, ultricibus utar
 Artibus, & solvat meritas injuria pœnas.
 Dixit, & Idalias natum complexa repente
 Detulit in silvas, suaves ubi myrtus odores 50
 Spirat, & indulgent Zephyris felicibus auræ.

His propere exactis, celeri secat æthera curru
 Æoliam contra Liparen, ubi Mulciber ingens
 Exercet rigidos resonis Cyclopas in antris.
 Hic operi incumbens, certisque laboribus instans 55
 Pro se quisque manus duris incudibus addit.
 Et nunc distringunt alternis ictibus æra,
 Nunc perfusa lacu formant, ignique reponunt.
 Ergo ubi terrificas subiit Venus ipsa cavernas,

Con-

CORN. AMALTHEI. 465

Conjugis horrenti leviter cervice pependit, 60
Et blandita viro divinum infudit amorem.

Quem simul ambrosium cupidis hausisse venenum
Offibus agnovit, mœsta sic voce loquuta est:
Haud equidem rebar cœlestia posse vetari
Regna mihi, aut dulci nato, quibus æqua potestas 65
Ire, redire vias, patriisque adjungier astris.

En tamen attonito stellas ingloria cursu
Deserui, quoniam tristis Iovis ira coëgit.
Nunc ego connubii per mutua fœdera supplex
Auxilium imploro. geminas precor ære sagittas 70
Diverso molire, quibus contraria detur

Vis etiam, obtuso livescat ut altera plumbo,
Altera prætentum sub cuspide proferat aurum.
Ne Steropen labor iste petat. tu muneris autor,
Tuque opifex, si jam nostri te cura momordit, 75
Esse velis. nec plura. Nihil, tunc ille, laborum
Abnuerim, Cytheræa, inquit. quodcunque vel arte
Ingeniove queam, nunquam tentare recusem.

Sic fatus, divæ mox oscula dulcia fixit,
Incubuitque operi, & discordia tela peregit. 80

Ast ubi Trinacrii gratissima dona mariti
Acceptit Venus, audaci compulsâ furore
Devolat, & pernix Lætheo allabatur amni,
Et grave demersit tacito sub flumine plumbum,
Incomperta canens immixtis verba querelis: 85

Unde odium emanet, fervensque exæstuet ira.
Protinus ardentes rapidi Phlegethontis ad undas
Decurrit: tum flammivomo ter proluit aurum
Gurgite, secretoque super ter murmurat ore,
Insputatque feri penetrabile virus amoris. 90

Inde faces etiam accendit, quas nulla vetustas
Extinguat, quas non oculis deprendere quisquam

G g Possit,

Possit, inexhaustis tanta est vis insita flammis.
 Omnia quæ postquam nato concessit habenda,
 His, ait, æternis semper dominabere divis, 95
 Præcipueque Iovem imperio succumbere coges.

Euganeis quondam fuerat pulcherrima silvis
 Lydia Nympharum decus, & comes unica Phœbes,
 Quæ tum venatu, tum longo errore viarum
 Impatiens æstus nudabat pectora ventis. 100

Juppiter, en, cœlo vix hanc speculatus ab alto
 (Sævit enim adversi succensa Cupidinis ira)
 Ardet, & insolitis flammis caluisse medullas
 Sentit, & occulto vulnus depascit hiatu;
 Et tandem posito pinum pro fulmine sumit, 105
 Mænalium simulans mutato corpore Pana.

Ut vero argutos propius deflexit ocellos
 In nympham, faciles aditus explorat amoris
 Fervidus, ac fixo ducit suspiria corde.
 Prospicit illa dolos rigido jam faucia plumbo, 110
 Inque levem conversa fugam, procul ô procul, inquit,
 Casta tuis, Dictinna, nefas averte puellis.

Insequitur tamen acer amans, perque invia lustra,
 Et per inaccessæ prærupta cacumina rupis.
 Haud secus, ac pavidam si quando sanguine gaudens 115

Aspexit capream, sævoque immanius instat
 Ore leo, quem dira fames, rabiesve fatigat.
 Audierat sociam Phœbe, sociamque petenti
 Ferre volebat opem, sed ineluctabile numen
 Obstetit, ac falsa genitor sub imagine certans. 120

Liquerat & patrios fines, & cognita rura,
 Externosque fuga penetrarat Nympha recessus,
 Cum magni Eridani vastas pervenit ad undas,
 Et vetita ulterius celeres extendere cursus.

Tunc deus accedens renuenti brachia collo 125
 Injicit,

njicit, & cupidis invitam detinet ulnis,
 Virgineumque rapit sprete pietate pudorem.
 Mox voti compos tenues vanescit in auras.
 At virgo, infelix virgo, nec lumina cœlo
 Tollere, nec lucos audet spectare Dianæ, 130
 sed læsum metuens numen, læsasque Napæas
 præcipiti è ripa se se projecit in amnem,
 atque ibi singultantem animam largo obruit haustu.
 Hinc Amor accensis miscere incendia flammis
 cepit, & alternis transfigere corda sagittis. 135
 Hinc juvenem docuit teneræ inservire puellæ,
 Nec curare truces nocturna per æquora ventos;
 Quamvis abruptis resonent freta vasta procellis,
 Pulsatique gemant scopuli, tonitruque dehiscant
 Nubila, & horrifonis circumtonet ignibus æther. 140
 Ex illo vires adeo sibi sumsit in omnes,
 Ut victor terris, victor dominetur Olympo.

MESULUS ET LIQUENTIA.

Has inter corylos, hæc inter florea rura,
 Mesulus ut quondam & Lipientia corporis artus
 In liquidos latices vertère Cupidinis ira,
 Dum Zephyri aspirant, tenui modulabor avena. (5
 Vos genus heroum, vos ALTO è COLLE propago
 Magnanimi fratres, quos cœlo vivida virtus
 Evexit à teneris, nec adhuc pubentibus, annis,
 Annuite, & placidi nostris succurrite votis.
 Sic vobis Mavors, sic vobis innuba Pallas
 Dent vigili studio metas contingere laudum, 10
 Et nitido splendore sequi vestigia patris,
 Quo nec consilio quisquam, nec clarior armis.
 Forte Opiterginos inter montesque, lacusque

Æstivo terrarum orbis dum Sole tepebat,
 Rustica Silvani pubes, Satyrique bicornes, 15
 Et Fauni, & Panes captabant frigus in umbra.
 Pars calamis certare parant, pars ludere versu: (auræ,
 Quandoquidem leve murmur aquæ, leve murmur &
 Pictaque odoratis invitant floribus arva.
 Nec mora, jam variis resonat concentibus æther, 20
 Garrulaque extremis respondet vocibus Echo.
 Tum vero Dryades captæ dulcedine cantus,
 Turbaque Naiadum, nec non & Oreades una
 Conveniunt, mollique ferunt è fronde corollas.
 Queis ubi cinxerunt crines festiva juvenus 25
 Cum nymphis choreas cœpere in olentibus herbis
 Ducere, & alterno se tollere in aëra saltu.
 Non procul hinc Veneris redolebat thure sacellum
 Verbenisque, rosisque novis, quod forte Dione
 Sedibus è Paphiis nato conjuncta petivit. 30
 Hic ubi concentus, ubi dulcia sibila cannæ
 Sensit Amor, matrem complexus talibus inquit:
 O ego nunc tecum, genitrix pulcherrima, possem
 Et propius numeros, propiusque audire cicutas!
 Nam sæpe agrestes consuerunt dicere Panes, 35
 Ut juvenum geminis tranfigam pectora telis,
 Utque etiam accendam tacitis præcordia flammis.
 Tale igitur carmen nostras penetraret ad aures.
 Tunc dea subridens, pueroque ter oscula figens,
 Quid tibi vel magnum, dulcissime nate, negarim? 40
 Per te (inquit) mortale genus mea numina terrent,
 Per te sollicitis cogunt succumbere curis
 Coelicolas, ipsumque Iovem, qui fulmina torquet.
 His dictis ambo pariter spirantibus auris
 Sublimes abeunt vicinæ ad culmina rupis. 45
 Inde vident nymphas cum montivagis Silvanis
 Nunc

Tunc saltu exercere pedes, nunc corpora gyro.
 Inde vident Satyros immoto lumine pubem
 Aspiciere auricomam, nec non & amoribus uri,
 Quo visu tremulos fundunt ex ore cachinnos. 50

Hos inter cœtus astant Mefulus, arcu
 Hærias doctus volucres agitare, ferasque;
 Qui caput interea (sic fors tulit impia) tollens
 Adidentes, quos non norat, prospexit, & eheu
 Picula commotus frustra contorsit in illos. 55

His accensus Amor, non ô non irrita, dixit,
 Arma unquam mea dextra capit. nec plura loquutus
 Jurata Satyri percussit cuspide pectus.
 Vox in te Triviæ comitem, Lipientia virgo,
 Ah dirum exitium) jactavit plumbea tela, 60
 Ut victor subito templum cum matre revisit.

Interea juvenis letali faucibus auro
 Pulchra verecundæ spectabat virginis ora,
 Ut miserum obtutu malesanus alebat amorem.
 Ipsa tamen trajecta gravi præcordia plumbo, 65
 Nec vultus atollit humo, nec lumina flectit.

Quam Sol Hesperias ibat declivis ad undas,
 Ut rutilos vasto mergebat gurgite currus,
 Tum procul ecce suis redeuntem colle Napæis
 Aspiciunt nymphæ posito jam fine choreis 70
 Dytinnam, quam confestim comitantur ovantes.

Tunc di semiferi, quamvis effræna libido
 Vaderet violare fidem, niveumque pudorem,
 Intra tamen subeunt, nec quisquam ita cæcus & amens,
 Quin esset casu perterritus Orionis. 75

Cætera, quæ silvas, montesque, & flumina servant,
 Lumina præcipiti captant sub nocte quietem.
 Sic quoque jam positis mortalia pectora curis,
 Sic pecudes, volucresque, & aquis degentia monstra

Accipiunt placide somnos. at Mefulus ille, 80
 Ille Cupidineis infixus corda sagittis,
 Longa per obscuram ducit suspiria noctem.

Ast ubi Sol croceo velamine condidit astra,
 Et roseo magnum perfudit lumine mundum,
 Protinus optatam per devia lustra puellam, 85
 Per nemora, & saltus, per aprica cacumina montis
 Quærit inops animi. demum sub valle jacentem
 Conspicit, ac tacito molitur pectore fraudes.

Verum ubi se visam Satyro Lipientia novit,
 Arrectique metu crines, percussaque corda, 90
 Ac subito præfaga doli fugit ocyor Euro.
 Qualis cerva fugax, rabido cum Gallicus instat
 Ore canis, nunc illa nemus, nunc arva peragrans
 Occulitur tandem vacuis secreta cavernis.

Sic ea, dum premitur, templo, cui Cynthia præses, 95
 Conditur, ac latebræ ignarum spe fraudat amantem.
 Heu quid agat? quo flectat iter per inhospita lustra
 Ignorat, sævitque ægro sub corde venenum:
 Audires deserta loci incusare furentem,
 Convallesque cavas mœstis implere querelis. 100

Huc ades, ô virgo, neque me crudelior urfis
 Coge mori, sed, cui placeat tua forma, require.
 Sunt fulvo nobis insignia saxa metallo,
 Sunt fontes, vitreique lacus, & amœna vireta.
 Canto, quæ quondam gelidi sub cautibus Hæmi 105
 Threicius vates cithara cantabat eburna.

Nec me adeo informem agnosco: vidi ipse nitenti
 Effigiem sub fonte meam, quam candida Drymo, (undis
 Quam Beroë, atque Hiale, Xanthoque, Ephyreque sub
 Tentarunt nequicquam avidis retinere lacertis. 110

Talia dum vacuas satyrus jactaret ad auras,
 Exanimi Nymphæ succurrunt fata Medusæ,

Quæ,

CORN. AMALTHEI. 471

Quæ, quia concubitu fœdarat templa Minervæ,
 Vertice terribiles gessit pro crinibus hydros.
 Illa igitur misero quam primum exterrita casu 115
 Vicini ex adytis properavit montis ad antra,
 Et supplex comitem placida sic voce precata est.
 Virginitas sit nostra tibi, Latonia, cordi;
 Nec patere infando maculari corpora tactu,
 Sed me mortali potius nunc exue forma. 120
 Vix ea. cum satyrus cæcas intrare latebras
 Conatus, vidit sparsa caligine circum,
 Inde repentino latices manare susurro.
 Nam tulit auxilium sic Delia casta puellæ,
 Ut tulit Alphæo dilectæ à flumine nymphæ. 125
 Tunc aditu invento volucris Lipientia cursu
 Ocyus innuptæ Dianæ ad templa cucurrit,
 Liminaque irriguo decoravit sacra liquore,
 Atque Opiterginos madefecit flumine campos.
 Hinc desolatam Dryades flere sororem, 130
 Auxeruntque undas lacrymis, mœstoque ululatu
 Pulsarunt silvas, & concava fassa querelis.
 At vero ingenti formidine pallidus ora
 Mesulus, irrumpit patrias per devia sedes,
 Crudelesque vocat superos, crudelia fata. 135
 Divellitque comas, & tundit pectora palmis.
 Nec gemitu, nec lamentis, nec fletibus unquam
 Abstinet, indigno donec mœrore solutus
 Cæruleas toto diffundat corpore guttas,
 Et fluat in molles mutatæ virginis ulnas. 140

Ad N. N.

Illa Napæarum Cretæ celeberrima virgo,
 Quæ quondam placidæ divino lacte capellæ
 Gg 4 Recto-

Rectorem superum Dictæo pavit in antro,
 Nunc tibi, magne Heros, hilari fert ore salutem,
 Felicesque optat longævi Nestoris annos,
 Et castæ affigit supplex prona oscula dextræ.

Tu, licet illustri in solio pia jura ministres,
 Et licet ingenti releves è mole laborum
 Custodem patremque hominum, qui pondus Atlantis
 Sustentat, mundique graves moderatur habenas, 10
 Ne tamen ætherei nutricem despice regis.

Ipsa tibi tercentum agnos in vallibus Idæ,
 Tercentum curavit oves, & veilera dorso
 Jam secuit, jam secta tulit sub Doridos antrum:
 Et nunc, qua Nereus Venetam circumfluit urbem, 15
 Nereides fucant certatim murice lanam,
 Murice, quo sacrum præcingas denique crinem.

O quæ læta dies, ô quæ jucunda voluptas,
 Cum flavum advenies Tyberim spectabilis ostro,
 Neptuni è regno, atque è finibus Amphitrites. 20
 Tunc Vaticanus summo continget olympum
 Vertice: tunc resonos tollent Capitolia plausus:
 Et Roma æternum digno exultabit alumno.

AD PETRUM RODULPHIUM

Episcopum Senogalliensem.

Clarior & jubare, & Phœbea luce Rodulphi,
 Cui datur obscuras nitido splendore tenebras
 Discutere, & rerum causas aperire latentes;
 Qui fit, ut Arctoo sub cardine dira propago,
 Inventrix scelerum, ac Stygii Plutonis alumna 5
 Conetur superum cultus avertere templis,
 Et jura, & leges, & dia oracula vatum?

Qui

Qui fit, ut æthereas claves, quibus aurea cœli
 Atria panduntur, postesque arctantur Averni,
 Negligat impune, atque erroribus implicet orbem? 10
 Ah quoties vetitalque dapes, vetitoque hymenæos
 Despiciens Titan, dum ferret lumina mundo,
 Alipedes avertit equos, currusque retorfit,
 Non secus ac fugeret scelus exitiale Thyestis.
 Ah quoties & cana Fides, & Vesta dedere 15
 Terga fugæ, pavidæque cavis latuere sub antris,
 Dum passim inficerent populos tot monstra veneno.
 Delius horrendum stravit Pythona sagittis,
 Gorgoneum Perseus fulvo caput abscidit ense,
 Et leto dedit Alcides fortissimus hydram. 20
 Quis vero accensus divinæ laudis amore
 Eumenidum sobolem, nulli feritate secundam,
 Destruat, & cœcas Erebi detrudat ad umbras?
 Maximus heroum Clemens, dis æmula proles,
 Qui Iovis est regni consors, unaque supremo 25
 Cum Iove res hominum, & cœlestia regna tuetur,
 Militiæ cœli conjunget castra Quiritum,
 Et genus invisum properato funere perdet,
 Funere, quo fœda illuvie expurgabitur orbis.
 Tunc pia Relligio triplici decorata triumpho 30
 Trans Rheni fines, trans divitis arva Britanni
 Proferet imperium, & Saturnia sæcula reddet.

In Obitum

JANI BURGENSIS.

Burgiadam columen Janus, dis æqua propago,
 Jam pridem è terris migrans successit olympo,
 Quo summæ probitatis amor, quo vivida virtus,
 G g 5 Quo

Quo pia Religio, & divum reverentia vexit.
 Ut Thetis Eoo nitidas in littore gemmas
 Cōspiciens fulgore pari diffundere lumen,
 Quas prius ipsa legat, lectasque in pyxide servet,
 Ambigit, & secum dubio sub pectore volvit.
 Sic ego, dum meditor brevibus perstringere laudes
 Magnanimi Herois, quæ sint aut ante canenda,
 Aut post, ignoro: nam copia reddit egentem.
 Claudius Aōnidum decus, & nova gloria vatū
 Permixon citharæ cantu, numerisque tōnoris
 Clara viri monumenta canat, doceatque nepotes
 Illius exemplo innocuam traducere vitam.

IN COLLEM CENETENSEM.

Æmule Parnasso collis, dīs cognita sedes,
 Cui cedunt Tempe Thessala deliciis,
 Te fons illimis, te puri nectaris haustus
 Irrigat, & gramen proximus humor alit.
 Nec desunt violæ, nec desunt alba ligustra,
 Nec quicquid verno tempore pingit humum.
 Hic myrtus Veneri, hic Phœbo Peneia laurus,
 Hic fœcunda suæ frondet oliva deæ.
 Illic pampineæ texunt longo ordine vites
 Multiplices arcus, alme Lyæ, tibi.
 Quos ubi tam pulchros mirata est Iris ab alto,
 Protinus elatum condidit ægra caput.
 Invida, cur mœres? nimirum hic collis habetur
 Dignus amore hominum, dignus amore deum.
 Quid loquar Attalicis splendentem ornatibus aulam,
 Quæ posita est summi verticis in specula?
 Ex hac longinquas prospectat Turrius urbes,
 Oppidaque & læto rura beata solo.

Miratur-

Miraturque vagos fluvios, præruptaque faxa,
 Et nemorum frondes, antraque Hymadryadum. 20
 At prope vicinas ædes, patriosque penates,
 Qua fluit arguto Mefulus amne, videt.
 Hoc visu didicere nefas avertere gentes,
 Et sacros ritus, & pia jura sequi.
 Salve autor præclari operis, salve inclyte Turri, 25
 Te nostrum semper carmen ad astra feret.
 Sed quid vastum æquor fragili conscendere puppi
 Nitur? & Æoliis tendere vela notis?
 O mecum umbrosa divinus Flamma sub ulmo
 Afforet, & laudes diceret ipse tuas! 30
 Te non tam dulci plectro celebraret Arion,
 Nec vatum celebri quilibet ex numero.
 Nam cum sidereos doctus sit noscere cursus,
 Abditaque in gremio fata videre deum,
 Concineret, quo celsa petes Capitolia plausu 35
 Præcinctus castam murice cæsariem.
 Concineret, qua spe ardebit tibi Martia proles
 Tergemini imperii sceptrâ superba dari.
 Attoniti starent Fauni, Dryadesque puellæ,
 Et pictæ volucres, quadrupedumque genus. 40
 Non aquilam turtur fugeret, non agna leonem:
 Sævitiâ cantu vinceret ipse suo.
 Sic olim cithara, & numeris miserabilis Orpheus
 Flexit Persephonem, flexit & Eumenidas.
 Jamque alacrem Euridicen superas ducebat ad auras, 45
 Pæneque Tartareis finibus exierat:
 Cum tamen incautos retro detorsit ocellos,
 Et subito ah miseram perdidit Eurydicen.
 At postquam manes iterum lenire nequivit,
 Conscendit Rhodopen tristia fata querens. 50
 Hic, dum rore madet tellus, dum Sole tepescit,
 Deplo-

Deplorat mœstis vocibus Eurydicen.
 Vicinæ Euridicen respondent undique valles,
 Atque Echo Euridicen vocis alumna refert.
 Quin caput avulsum ex humeris, mersumque sub He-
 Euridicen anima jam fugiente vocat. (bro 55
 Tu vero, Flamma Illustris, Flamma edite cœlo
 Cui nitidam frontem nubila nulla tegunt,
 Seu nunc virginea redimitus tempora lauro
 Permessum invisis, Pieridumque choros, 60
 Seu mage vestigans animo primordia rerum,
 Ut de more soles, pasceris ambrosia;
 Huc ades, & sacræ ne desint gaudia rupis,
 Quæ magna heroï præmia danda, canas.
 Hæc tantum ipsa tuo gaudebit carmine rupes, 65
 Quantum Helicon cantu gaudet Apollineo.

A D P I U M Q U I N T U M

P O N T. M A X.

Quid curæ iniquæ, ac sollicitudines
 Arcetis undis me Aonidum procul?
 Et corde abite, & mente abite,
 Ut vacuus citharam resumam.
 Qua Vaticani in verticibus Pium 5
 Dicam supernis numinibus parem.
 Tu labra nobis, docta Clio,
 Prolue Castalio liquore.
 Quis ô quis unquam te sine concinat,
 Quæ non Arion pectine Lesbio, 10
 Non ipse digne posset Orpheus
 Threicio celebrare plectro?
 Ut virgo, in hortis dum calathos parat
 Im-

Implere pictis floribus, ambigit,
 Rosas-ne molles, an ligustra, 15
 An violas prius ungue carpat.

Sic quisquis ardet Picriis modis
 Te ferre cælo, Rex hominum, & Pater,
 Quid ante dicat, postve nescit,
 Tantus honos viget, atque virtus. 20

Tu clari Olympi nutu aperis fores,
 Et regna Ditis, tristia Tartara,
 Occludis, ac manes profundos
 Eripis Eumenidum flagellis.

Tu sæva Martis bella, minantia 25
 Cædemque, pestemque, & miseram famem
 Tellure propulsa ab omni,
 Ac populis tribuis quietem.

Hinc alma pax, hinc relligio, & fides
 Instar nitentis Luciferi emicant. 30
 Hinc aurea è pensis reducunt
 Sæcla tibi triplices sorores.

Jam dulce nectar defluit amnibus,
 Et mella manant è Iovis arbore.
 Jam fruge sese, floribusque 35
 Perpetuis humus ipsa vestit.

Huc ergo tandem, progenies deum
 Astræa, cæli labere sedibus.
 Non hic Lycaon, qui nefandis
 Decipiat dapibus Tonantem. 40

Non, execrata quæ jugulet manu
 Medæa partus, aut Pelopis genus:
 Non arce ab alta qui laboret
 Trudere cœlicolas; Typhœus.

IN SERAPHICÆ RELIGIONIS HISTO-
RIAM PETRI RODULPHII EPISC.
VENUSINI.

Edax vetustas atria principum,
Arcesque ovantum diruit urbium.
Illa & columnas, & colossos
Magna abolet monumenta Regum.

At sola virtus perpetuo viget, 5
Magisque floret laudibus in dies,
Seu luctuoso Mars tumultu,
Sive rogo Libitina sævit.

Æterna vivet sæcla Rodulphius, 10
Simulque vivent docta volumina,
Quæ tot beatæ gentis acta,
Totque patrum celebrant honores.

Quorum sereno pars micat æthere
Assueta divum colloquio frui:
Assueta clari signa Olympi 15
Sub pedibus propius tueri.

Pars pæne totum sparsa per ambitum
Telluris acrem militiam colit:
Semperque palmas, ac tropæa
Victo Erebo ad Superos reportat. 20

AD HIPPOLYTUM VERONENSEM.

Dî tandem mihi post graves
Curas, Hippolyte, ac sollicitudines
Fecerunt placidi ocium:

Jusseruntque, Athesis me ad gelidas aquas
Tecum tendere barbiton; 5
Ne

CORN. A MALTHEI.

479

Ne desiderio mens penitus tua
Defraudata foret suo.

Seu nos semideos rustica numina,
Silvarumque simul comas,

Et pronos fluvios, & juga montium
Dicemus fide Teia;

10

Seu laudes superum, gestaque Principum
Et palmam pugilis novam,

Semper nostra tuis tibia cantibus
Cedet non sine gloria.

15

Qui tollit vacuum plus nimio caput,
Et cui cedere nesciat,

Is pœnas merito, is supplicium luat.
Quondam sic tumidus fuit

Oris in Lyciis semicaper deus,
Et contendere Cynthio

20

Auderet calamo, & Pieriis modis.
Huic mox ex humeris cutem

Latona genitus, patreque maximo,
Itrici eripuit manu,

25

Ac cædem misero fortiter intulit.

DE DOMINICO VENERIO.

Pœnæus ob casum asperum natæ suæ
Diu comato Apollini iratus fuit:
Nec quod triumphis ipsa adesset Principum,
Nec quod Poëtis verticem præcingeret,
Ejecit unquam bilem acerbam pectore.
At ut Venerio laurus obtexit caput,
Pepercit iræ, & gessit præ gaudio.

5

DE

IN SERAPHICÆ RELI
RIAM PETRI ROD
VENU

Edax vetustas atria p
Arcesque ovant
Illa & columnar
Magna abolet
At sola virtus per
Magisque p
Seu luctu
Sive ro
Æterna viv
Simu
Qu
T

Quor **ANDRO CARD. MONTALTO.**

modo Tyrrheno saturasti, Doris, in antro
Serica Alexandro vellera muricibus,
quoque Erythræos fati præfaga lapillos
Collige, quis olim dia corona micet.
Quandoquidem ut juveni vincit nunc purpura crines,
Tempora sic cinget tunc diadema seni.

DE ALEXANDRO ESTENSE.

Dum vigili studio sacrarum oracula rerum
Quærit Alexander, captus amore deum,
Nuncius è cœlo quæcumque abstrusa sub umbris
Reddit Hyperborea candidiora nive:
Ut cum Sidonio juvenis decorabitur ostro,
Promat

quo nectar, & ambrosiam.
 res hic magnus habebitur heros,
 is nomen, & omen habet.

FERRARIA.

Ferraria nomen:
 c fera bella juvant.
 rta tropæa,
 t ovans.
 ympto,

CORNELIO EPISCOPO PA-
 LA FUNCTO, EJUSQUE
 LESSORE MARCO COR-
 NELIO.

In summo evehimus cœlo Cornelia proles,
 Æmula quod Phœbi dasque adimisque diem.
 Funus Aloysii jam pridem Antenoris urbi
 Induxit tenebras, mœstitiamque tulit.
 Nunc Marci adventus, velut almi Hyperionis ortus,
 Euganeos hilarat nocte abeunte lares.
 Fortunata domus, quantum splendet olympus
 Sole suo, tantum tu quoque Sole tuo.

DE CÆSARE N.

Cæsaris antiquo lætatur fidere cœlum,
 Lætatur tellus Cæsaris igne novo.
 Felices ambo, æquales virtutibus ambo,
 Et rebus gestis clarus uterque suis.

H h

Ille

DE LEONE VENETORUM INSIGNI.

Quid tantum cœlo, rabies Nemæa, tumescis?
 Non ne alter Veneta major in urbe Leo est?
 Tu quondam Herculeo jacuisti inglorius ictu;
 Hic spolia ex omni Marte superba refert.

DE SFORTIA PALLAVICINO COPIARUM
VENETARUM IMPERATORE.

Immensi custos pelagi carpe, Adria, somnos,
 Nec cura imperii te premat ulla tui.
 Neptunus vastum pelagus defendet ab hoste;
 Defendet terras Sfortia ab insidiis.

DE ALEXANDRO CARD. MONTALTO.

Quæ modo Tyrrheno saturasti, Doris, in antro
 Serica Alexandro vellera muricibus,
 Tu quoque Erythræos fati præfaga lapillos
 Collige, queis olim dia corona micet.
 Quandoquidem ut juveni vincit nunc purpura crines,
 Tempora sic cinget tunc diadema seni.

DE ALEXANDRO ESTENSE.

Dum vigili studio sacrarum oracula rerum
 Quærit Alexander, captus amore deum,
 Nuncius è cœlo quæcumque abstrusa sub umbris
 Reddit Hyperborea candidiora nive:
 Ut cum Sidonio juvenis decorabitur ostro, 5
Promat

CORN. AMALTHEI. 481

Promat ab eloquio nectar, & ambrosiam.
Tunc inter proceres hic magnus habebitur heros,
Qui magni herois nomen, & omen habet.

DE URBE FERRARIA.

Jure sibi à ferro tribuit Ferraria nomen:
Hanc Bellona ferox, hanc fera bella juvant.
Ne mirere tamen, si post tot parta tropæa,
Post celebres palmas ipsa quiescat ovans.
Alphonfus claro Astræam deduxit olympo,
Et peperit terris ocia grata suis.

DE ALOYSIO CORNELIO EPISCOPO PATAVINO VITA FUNCTO, EJUSQUE SUCCESSORE MARCO CORNELIO.

Te summo evehimus cœlo Cornelia proles,
Æmula quod Phœbi dasque adimisque diem.
Fusus Aloysii jam pridem Antenoris urbi
Induxit tenebras, mœstitiamque tulit.
Nunc Marci adventus, velut almi Hyperionis ortus,
Euganeos hilarat nocte abeunte lares.
Fortunata domus, quantum splendet olympus
Sole suo, tantum tu quoque Sole tuo.

DE CÆSARE N.

Cæsaris antiquo lætatur fidere cœlum,
Lætatur tellus Cæsaris igne novo.
Felices ambo, æquales virtutibus ambo,
Et rebus gestis clarus uterque suis.

H h

Ille

Ille feros homines duro certamine vicit, 5
 Hic molli faciles allicit ore deas.
 Nec mirum est: illi Mavors horrentia tela,
 Huic cessit placidas sponte Erycina faces.

AD VINCENTIUM GILIANUM.

Vincenti, Latiae Atticaeque linguae
 Aeternum decus, ac perenne lumen,
 Cui crines Erato virenti oliva
 Ad colles Heliconios revinxit,
 Quas grates tibi pro tuis camoenis 5
 Persolvam? tenerae monile nunquam
 Tam gratum fuit, aut erit, puellae,
 Quam mi sunt numeri, tuique cantus.
 Dum ver purpureas rosas fovebit,
 Et duras glacies hiems amabit, 10
 Hos sparfos tenui liquore cedri
 Servabo nitidissima in cupresso.

D E A C O N E.

Dum gelidos inter fontes, nemorumque recessus
 Sævitiâ Terei Daulias argueret,
 Thestilis antiquam cladem miserata volucris
 Asperfit teneras rore fluente genas.
 Tum malefanus Acon: sic, o sic garrula & ipse 5
 Fiam avis, & cantu sic mea fata querar.
 Ut quæ crudelis, quæ mi fuit aspera semper,
 Humectet pro me pectora lacrymulis.

IN MORBUM GALLICUM.

Eumenidum è gremio prorupit Gallica pestis,
 Et Cypriæ infecit regna beata deæ.
 Tunc & deliciæ, tunc & lasciva voluptas,
 Et Charites magno delituere metu.
 Non hoc, alme puer, non hoc, Cytherea, ferendum est,
 Ne vestrum prorsus corruat imperium.
 Ille sit hoc tantum morbo torquendus acerbo,
 Cui nulla est cordi dulci in amore quies.

D E H Y E L L A.

Purpureas dum forte rosas carpebat Hyella,
 Currit Amor castæ virginis in gremium.
 Tunc, alium, dixit, puerum tibi delige mater:
 Delige, nam posthac hæc mihi mater erit.

A D C U P I D I N E M.

Qui telis, facibusque vincis omnes,
 Nunc cor percutiens gravi sagitta,
 Nunc flammis tacitis edens medullas,
 Iras pectoribus meæ puellæ
 Amove duplici tuo veneno,
 Et reconcilia, precor, Cupido,
 Nobis pristina fœdera, atque amores.

I N O B I T U M A N N Æ.

Omihî, quod puero Cyparisso contigit olim,
 Eveniat, funus dum queror, Anna, tuum:
 Ut mutata meum testetur forma dolorem,
 Et servet cineres nocte, dieque tuos.

IN OBITUM N. FENAROLI.

Ut, Fenarole, novo decorares sidere cœlum,
 Te gremio Aonidum Juppiter eripuit.
 Et ne carminibus posses fata ipsa movere,
 Clam jussit Lachesis fila secare colo.

IN OBITUM N. FRANCANI.

Ut primum stellatum adiit Francanus olympum,
 Sponte sua patuit regia magna Iovis.
 Tum Superi ostentant, qua cœlum mole rotetur,
 Et Lunæ cursus, & grave Solis iter.
 Ad quos sic genitor: melius novus incola vidit §
 Hæc animo, quam vos lumine conspicitis.

IN OBITUM N. CASERTÆ.

Dilexit te instar lucis Farnesius heros,
 Dum sceptro innixus ferret Atlantis onus.
 Ille idem, æthereæ cum sit modo janitor aulæ,
 Servat adhuc veteris foedus amicitiae.
 Quandoquidem tibi læto animo, vultuque sereno §
 Stellatas aperit, docte Caserta, fores.
 Ut quæ olim in terris scrutari mente solebas,
 Nunc super astra ipsis intueare oculis.

IN OBITUM LÆLII N.

Te mors eripuit, Læli, pubentibus annis,
 Ne vir Mavorti par in honore fores.
 Non tamen hæc voti compos, nam vectus ad astra
 Martem ipsum excellis lumine sidereo.
 Quinetiam ut cladem, & tristes fert ille ruinas, §
 Sic tu solamen, lætitiæque feres.

AD

AD PHILIPPUM VICTURIUM

Prætura Feltriæ perfunctum.

Quod te, Victuri, revocet Neptunus ad urbem,
 Et jubeat Venetos jam coluisse lares,
 Feltria sollicito ducens suspiria corde
 Discessus queritur nocte dieque tuos.
 At si fata deum præfaga mente videret, 5
 Lætitiæ plausus terque quaterque daret.
 Nam dulci in patria, cinctus diademate frontem,
 Imperio terras, oceanumque reges.
 Tum Parcæ unanimes Saturnia sæcula reddent,
 Ipsaque perpetuo vere nitescet humus. 10

DE ALBERTO BOLOGNETO S. R. E.
CARD.

Alberto quondam sub flore impuberis ævi
 Cinxit Apollinea fronde Thalia caput.
 Ast ubi succrevit valido cum corpore virtus,
 Ornavit Doris tempora muricibus.
 Ut qui olim sacrum numeris Heliconæ beavit, 5
 Consilio Romam nunc super astra ferat.

DE JACOBO DELPHINO OPTIMÆ
INDOLIS PUERO.

Aonidum fontes caræ genitricis ab ulnis
 Delphinus prima visit Olympiade.
 Huic Methymnæus citharam concessit Arion,
 Huic viridi lauro cinxit Apollo caput.
 Fortunate puer, tali pro munere nomen 5
 Ibit ad Eoos, ibit ad Hesperios.

Hh 3

Et

Et qui spe juvenes tenero nunc vincis in ævo,
Mox etiam excedes puber honore viros.

DE BERNARDINO THOMITANO.

Juppiter ut vidit Thomitanum Pæonis arte
Extinctis animas reddere corporibus,
Utque illum rapidos persensit carmine ventos
Sistere, & è summis saxa movere jugis,
Nunc tantum æthereas, inquit, rege Phœbe quadrigas,
Et tibi sit curæ gloria sola poli,
En gemina nil te inferior clarescit in arte,
Terrarumque alter Phœbus in orbe micat.

A D C Y N T H I A M.

Cum tibi, quod roseo præstares omnibus ore
Virginibus, palmam, Cynthia, porrigerem,
In te oculos rector Superum dejecit ab alto
Formosi admirans corporis effigiem.
Mox secum hæc: quondam si te vidisset adulter
Troius Idæis, candida virgo, jugis,
Nec Venus aurato gauderet Cypria malo,
Nec gemeret casus Dardanus ipse suos.

D E N E A R C H O P U E R O.

Aucupio fessus medio sub sole Nearchus,
Dum sitit, è silvis tendit ad Eridanum.
Huic pharetra accinctus comitem se jungat Apollo,
Ne qua fera hunc possit sollicitare metu.
At vos o virides umbracula texite lauri,
Murmur ad argutum prætereuntis aquæ.
Ut puer hic sumat latices, hic frigora captet,
Et, qua floret humus, qua viret herba, cubet.

TUMU.

TUMULUS IOLÆ.

Flos Opiterginæ pubis formosus Iolas
 Perfidia ingratae Phyllidis occubuit.
 Tunc infelicis fati Rhamnusia vindex
 Evulsit Nymphæ viscera pectoribus.
 Et cor marmoreum lugubrem effinxit in urnam, 5
 Qua voluit juvenis membra perusta tegi.
 Sic fera quem renuit vitali in luce puella,
 Nunc pia post obitum nocte dieque fovet.

IN OBITUM ALOYSII GRADENICI.

En tua te cœlo virtus, Gradenice, locavit,
 Indeque sub claro lumine cuncta vides.
 Te nemo indigetum felicius astra teneret;
 Ni mœror patriæ gaudia surriperet.

IN LUCII LUCINI OBITUM.

Te, Luci, moriente, polo Sol excidit, & Nox
 Sub tenebris oculos condidit ægra suos.
 Tum Lucina humeros lugubri induta colore
 Fletibus, & magno murmure visa queri.
 Ast, ubi sublimis petiisti culmen olympi, 5
 Tegmina deposuit nigra repente dea.
 Et læta abstinuit questu, lacrymisque pepercit,
 Quæque olim abstulerat, lumina restituit.

IN OBITUM ALBERTI PHILOSOPHI
 INTERFECTI.

Sic tibi deducant felicia stamina Parcæ,
 Incisum ad lapidem siste, viator, iter.

En modo, quot ferro perpeffus vulnera Cæfar,
 Tot ferro Albertus vulnera & ipse tulit.
 Par fortuna, & honos: illo nec fortior armis, 5
 Nec fuit hoc quisquam clarior ingenio.
 Tu myrrham imponas tumulo, mœftamque cupreffum,
 Et ponas facris thura Sabæa focus.
 Quin, nifi perfundas lacrymarum fonte fe pulchrum,
 Inftar eris filicis, marmoris inftar eris. 10

IN OBITUM IOVITÆ RAPICII.

Stamine perpetuo tenuiffet fila, Rapici,
 Tam dulci Lacheffis carmine capta tuo.
 Juppiter hanc juffit fatalia rumpere fila,
 Ut qui olim in terris, nunc fuper astra canas.

DE FABRICIO FANETO.

Qui modo per tribulos, per inhospita luftra Fanetus
 Cœnofas Bavii ftultus adibat aquas,
 Nunc per odoratos flores, per amœna vireta
 Tendit ad Aonios, qua via recta, lacus.

IN JUSTINAM HIEROTRAGOEDIAM JO.
BAPTISTÆ LIVERIÆ.

Non tanti, Juftina, tibi funt aurea templa,
 Quanti docta tui carmina Liveriæ.
 Illa quidem longo fenfim tenuantur ab ævo,
 Hæc autem celebri femper honore vigent.

F I N I S.

V I T A
SANNAZARII.

JACOBI, SIVE
ACTII SYNCERI
SANNAZARII,
NEAPOLITANI
VIRI PATRICII,
VITA,
A JOANNE ANTONIO VULPIO
CONSCRIPTA.

Læumellina Cisalpinæ Galliæ regio est,
in Ducis Mediolanensis ditione. E-
jus fines ab Oriente, Ticino flumi-
ne; a Meridie atque ab Occasu So-
is, Pado & Sicida; a Septemtrionibus, No-
variensi agro terminantur. Ea quum pluri-
bus

bus castellis & vicis distincta est, tum pagum continet nobilissimum, fossis, aggeribus, portisque munitum, opibus vero frequentiaque incolarum cum paucis conferendum, ut omnino urbis instar esse videatur: SANCTUM NAZARIUM appellant. Nomen invenit (nisi conjectura fallor) e Viro fortissimo, qui patre Africano natus, Neronis Cæsaris temporibus maximos cruciatus toleravit, seque acriter morti obtulit, ut pro CHRISTI doctrina, quæ tum primum proferebatur, contra veterem gentium superstitionem propugnaret. Hujus reliquæ corporis, quum diutius ignoratæ latuissent, Mediolani tandem a Divo Ambrosio, illius civitatis Antistite, repertæ sunt: statimque a populo summa religione coli cœptæ: qui cultus adhuc non in urbe solum, sed etiam in finitimis locis, festis institutis diebus, constantissime retinetur. In eo pago, stirpis antiquitate, divitiarum splendore, rerumque gestarum gloria ceteris longe præstitit SANNAZARIORUM familia; quæ ab ultimis Hispaniæ regionibus illuc profecta, eas copias paullatim eamque amplitudinem consecuta fuerat, ut immoderatæ Vicecomitum potentia sola obistere posse videretur. Hoc genere procreatus NICOLAUS SANNAZARIUS, Carolum III. Dyrrachinum, ex Andegavensibus principi-

bus,

us, qui anno post CHRISTUM ortum
 ab Urbano Pontifice evocatus,
 o consilio in Italiam venerat, ut Regno
 Neapolitano potiretur, tribunus militum se-
 ntus est; pulsisque demum hostibus, ob
 ngularem virtutem, præclaraque in eo bel-
 o edita facinora, nonnulla in Lucanis cas-
 ella a Rege victore, beneficii loco accepit.
 COBUS vero NICOLAI F. Ladislao Caroli
 strenuo adolescenti, cui patris morte
 egnum obvenerat, tristissimo ac difficillimo
 us tempore, utilem adeo operam præbuit,
 ique ad fugandum Ludovicum Andegaven-
 em ita præsto fuit, ut Petrinum, seu Mon-
 is Draconis Rupem, apud quam olim Si-
 ueffa sita erat, bonam item Falerni agri
 artem, Massicos montes, oppidulumque ad
 ulturni ostia, prope Linternum illud vetus,
 Cornelii Scipionis Africani secessu & se-
 ultura nobilitatum, amicissimi Regis volun-
 te possidere cœperit, remque paternam
 que, ac veterem avorum gloriam, mirum
 a modum amplificaverit. Sed, ut rerum
 uæ ex fortuna pendent, varia commutabi-
 lque ratio solet esse, paucis post annis La-
 islaus, viginti admodum ætate, nullis re-
 ctis liberis, excessit e vita, quo defuncto,
 anna soror ejus, impotenti animo mulier,
 : cujus mores plurimum a fraternis abes-
 sent,

sent, regni administrationem suscepit. Hæc, quum sentiret, se odiosam esse illis, qui vivo fratre, honoribus & gratia in aula flourissent, eos insectari numquam destitit, donec dignitate omni per summam injuriam spoliatus, bonis avitis & patriis funditus everteret. JACOBUS igitur ex beato repente miser, tenuissimum patrimonium JACOBO NICOLAIO filio reliquit, quo vix principis civis personam, amplissimæque familiæ nobilitatem tueri posset. Is tamen, casus adversos, ut poterat, sapienter modesteque ferens, uxorem duxit MASELLAM a SANCTO MANGO, civem Salernitanam, vetusto & nobili genere ortam, ex qua JACOBUM, cujus potissimum causa hæc omnis mihi instituta narratio est, ac MARCUM ANTONIUM liberos procreavit. Natus est JACOBUS hic noster Neapoli, anno a CHRISTI adventu clo cccc LVIII. festo die SANCTI NAZARII, v. Kal. Sextilis: quod ipse clarissimis carminum suorum monumentis non semel testatum esse voluit. Per id tempus Alfonso Aragonius, Rex Neapolitanus, cognomento Victor, qui a Joanna Regina adoptatus fuerat, vir bellica laude maxime præstans, pacisque artibus ornatissimus mortem obiturus, Ferdinando filio ex nobili concubina suscepto regnum tradidit. Tum & stellæ crinitæ, quas Græci cometas appellant.

lant, & prodigia multa in cælo visa; quæ
 nquam futurarum signa calamitatum vulgi
 mos perterrebant. Bellorum deinde mo-
 tota Italia excitati sunt: quibus privato-
 n bona direpta, liberi homines in servi-
 em abducti, exercitus sæpe magni occi-
 ne occisi. Multa præterea oppida terræ-
 tibus corruere, florentissimisque urbibus
 silentiæ vi solitudo & vastitas illata est.
 NNAZARIUS igitur pessimis auspiciis vitam
 orsus, quum per ætatem nondum ipse si-
 prospicere posset, patrem amisit; matris
 e in tutelam traditus una cum fratre na-
 minore, fortunæ iniquitatem experiri cœ-
 . Mater ejus, virilis animi femina, quum
 in tantas rei familiaris angustias adductam
 leret, neque haberet, unde sibi suæque
 niliæ sumtus liberales suppeditarentur, ma-
 ne pro urbis Neapolis opulentia & digni-
 e, extrema filiorum pueritia in Picentinos
 ncessit, Nuceriæque Paganorum domici-
 collocato; ibi parce admodum continen-
 que vivebat. Eo in oppido JACOBUS, ut
 ut eximio ingenio, & ad colendam poësim
 tissimo, Librum illum suum vernaculo ser-
 one fertur inchoasse, quem pastorum lu-
 us amoribusque refertum, ARCADIAM in-
 ipfit. Antequam vero Neapoli excede-
 t, Juniani Maji, celebris eo tempore lu-
 dima-

dimagistri, domum frequentaverat, a quo Latinis Græcisque literis diligenter imbutus est. Is porro quanto in honore semper fuerit apud gratum memoremque beneficii discipulum, SANNAZARII Carmina passim declarant, in quibus Majus doctissimis hominibus annumeratur, & ob singularem prudentiam, rerumque usum, miris laudibus in cælum tollitur. Dolebat fane optimo præceptori, summam vim ingenii, qualem scilicet in puero perspexerat, situ veluti quodam ac pædore obsolescere, neque in principum virorum conspectu, pulcherrimæque urbis luce positam esse; idcirco MASELLÆ auctor fuit, ne tam egregiæ indolis filium in abdito diutius manere pateretur; sed potius, copiosis omnibus quæ illi reliquæ essent, contractis, JACOBUM Neapoli ingenue liberaliterque educandum curaret, brevis enim fore ajebat, ut sumtus in ea re facti, amplioribus longe commodis, quæ plerumque studiosorum adolescentium industriam consequi solent, abunde compensarentur. Paruit fideli consilio materfamilias, & primo quoque tempore cum liberis Neapolim venit. Florebat ea tempestate in celeberrima urbe Joannes Pontanus, vir disciplinis omnibus, & præcipue illis, quibus juvenum animi ad humanitatem informantur, præter ceteros

teros excultus atque expolitus. Ad hujus domum, tamquam ad certissimum Musarum & Sapientiæ templum, flos nobilitatis & juventutis Neapolitanæ undique confluebat: & cuicumque adolescenti bona de ingenio suo spes esset, is neminem alium, nisi Pontanum, studiorum suorum hortatorem quærebat. Quapropter non defuerunt, qui Pontani Academiam (sic enim ipse lectissimorum ingeniorum concilium illud cœtumque appellabat) equi Trojani simillimam fuisse dicerent; ex qua scilicet non quidem belliduces, urbiumque expugnatores, at egregii poëtæ, summique oratores plurimi in apertum prodierint. Consuetudo autem erat, ut quicumque bonarum artium cupiditate inflammatus ad maximum virum se applicuisset, novum sibi nomen imponeret, ex antiquitate depromptum. putabant etenim, ejusmodi nomina & plus dignitatis in se continere, & blandius quodammodo jucundiusque in aures influere posse. Quo tamen facto nonnulli censoriæ gravitatis homines vehementer offensi sunt; quibus nimirum Christiana lædi pietas, & majorum instituta convelli videbantur, si, nominibus quæ sanctissimorum virorum olim fuissent, penitus abjectis, in eorum locum alia supponerentur, quæ profanarum gentium memoriam

renovarent. Sed pleræque res in hominum vita, quæ neque summam honestatem, neque rursus insignem turpitudinem adjunctam habent, perinde sunt, ut accipiuntur; nec quidquam adhuc in eo genere vel a sapientissimis excogitari potuit ita elegans atque perfectum, ut nullos omnino reprehensores invenerit. Pontanus igitur, quo reliquos exemplo excitaret, Jovianus appellari voluit: SANNAZARIUM vero jam pridem in familiaritatem receptum, ACTIUM SYNCERUM ex eo nominavit, quod ille princeps ex Latinis bucolico poemate piscatores de amoribus suis in *acta* colloquentes induxisset, & quod sine furo & fallaciis vitam ageret, nec aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum haberet; amaretque puram & simplicem dicendi formam, in qua scilicet ipsius ingenium & mores apertissime elucebant. Quæ vero argumenta impulerint Paullum Jovium, ut monumentis traderet literarum, a SANNAZARIO avitum gentilitiumque nomen repudiatum fuisse, equidem ignorare me fateor. Nam licet JACOBUS, ubi conventus amicorum iisdem studiis gaudentium, aut festiva aliqua scriptio, hilaritatem & jocos postulare videbatur, illo altero nomine sæpius uteretur, non tamen ad eas ineptias unquam descendit, ut proprium clarissimæ familiæ

VOCA-

ocabulum aspernaretur, immo vero, id si magno ornamento esse, & apud posteros re, existimans, optimis versibus commemorare ac celebrare non destitit. Quum itur ad eximiam ingenii suavitatem eas ars adjunxisset adolescens, quæ duros etiam agrestes homines mollire ac mitigare coneverunt, incidit in amorem formosissimæ tellæ, nobili genere ortæ, quam Carmoiam Bonifaciam appellabant. SANNAZARII tem, & Bonifacii, quod ejusdem vicinities essent, in idem quoque concilium Portu Novæ adscripti erant. Hujusmodi concilia Neapolitani *sedes* vocant, quum enim propter urbis magnitudinem cives nobiles viciniliis inter se distantes, vix unum in locum convenire possent, de republica consultaturi, urbs in quinque regiones distributa est, quarum singulis suam veluti curiam se voluerunt, in qua viri primarii proxima loca incolentes sententiam dicerent, & suffragia ferrent. Ut autem omnis ejusmodi dolor anxius & sollicitus est, variasque animis perturbationes afferre solet, SANNAZARUS noctes atque dies miserrime afflictabatur, non enim illi puella mutuam voluntatem tribuebat, sive id pudicitiae custodiendae causa faceret, sive quod ad formosam pertinere arbitraretur, amatorem sævitia ex-

cruciare. In tanta igitur acerbitate postremum illud adolescenti perfugium relinquebatur, plenis querelarum carminibus modo levitatem suam, modo puellæ crudelitatem, modo fortunæ vim atque imperium accusare; quod quidem egregie præstitit magno breviorum poëmatum numero, hac recentiori Italica lingua scriptorum, quæ maxime omnium Latino epigrammati respondere existimantur. Aliud etiam genus frequentavit, argutis concinnisque sententiis cum superiore fere conveniens, quod vero ad circuitum verborum, numerorum varietatem, figurarumque splendorem attinet, longe copiosius. Hoc veteres Græci *ὠδὴν*, Itali multis post sæculis *cantionem* dixerunt. Utroque genere SANNAZARIUS ita excellit, ut scriptores fere omnes, quicumque a Francisci Petrarchæ obitu usque ad sua tempora lyricam poësim excoluerant, de gloriæ possessione deturbaverit. Non minimum enim desciverant illa ætate ab elegantia scribendi, contemptisque antiquiorum exemplis, novam quamdam rationem excogitaverant demulcendi aures imperitorum, quæ, corruptis judiciis, longe lateque diffundebatur. Acute quidem rem inveniebant, (id quod etiam barbari persæpe faciunt) sed inventam expolire nequaquam poterant, in quo vis omnis eloquentiæ

est. Sententiæ plerumque improbabilis
 sunt, contortæ, nimis exquisitæ; verba in-
 solita, horrida, ex trivio arrepta; numeri
 fluctuantes, dissoluti; tota denique ora-
 tio neque nervis colligata, neque articulis
 distincta, ut rudem inopemque consilii scri-
 ptorem facile agnosceres. Magna igitur SAN-
 ZARIO laus debetur, quod & quanto in-
 ore homines versarentur, aut unus, aut
 ante cum paucis animadverterit, & ad ve-
 rem penitusque insitam opinionem ex eo-
 rum animis evellendam summo conatu ag-
 gressus fuerit, quæ quidem res ipsi ex sen-
 tentia successit; paullatim enim sanum ac
 candidum orationis genus non juventuti so-
 lum, sed etiam iis qui turpiter aberraverant,
 vehementer probari cœpit, & quod a SYN-
 CRO tamquam primis lineamentis inchoatum,
 umbratumque fuerat, id postea Petrus
 ambrosius incredibili studio, labore, diligen-
 que perfecit. Quum hæc SANNAZARIUS
 editaretur, matre optima orbatus est; cu-
 ius immaturum interitum in ARCADICIS lusi-
 tis elegantissime ploravit. Ut autem puel-
 lam, propter quam curis vigiliisque angeba-
 tur, si posset, memoriam omnem deponere-
 tur, in ultimam Galliam profectus est; quam
 regionem ARCADIAE nomine ferunt ab eo in-
 ventam fuisse. Ibi quum aliquamdiu mora-

tus esset, sentiretque in dies ægritudinem augeri, neque amicæ, patriæque desiderium ferre amplius posset (quæ amantium inconstantia est) magnis itineribus Neapolim rediit. At huic gravi diuturnoque morbo tristiores medicinam fortuna opposuit; SANNAZARIO enim absente, Carmosina, nondum ætate provec̃ta, de vita migraverat. Qui casus quantum amatori luctum attulerit, latis indicant ECLOGÆ Italica, Latinaque lingua conscriptæ, quibus Phyllidis mortem deflet; sic enim ipsi amores suos obducere ac velare placuit. Quum itaque ejus ingenii fama, quæ per omnium fere civium aures pervaserat, in domum Ferdinandi Regis pervenisset, Federicus Regis filius natu minor, juvenis poëtarum studiis mirifice deditus, eum ad se cupide arcessitum tectis ac sedibus suis recepit, præcipuaque benevolentia profecutus, in intimis & familiarissimis semper habuit. Præ ceteris autem poëseos generibus, regium adolescentem spectacula illa capiebant, quæ veteres mimos quodammodo salibus & jocis exprimerent, quapropter SANNAZARIUS, ut erat ingenio ad excogitandum promptissimo, novis lepidisque fabulis fingendis docendisque, ei quotidie gratior acceptiorque fiebat. Proavorum temporibus adhuc in manibus erat libellus quidam

a SYNCERO exaratus, facetiarum ac festivitatis plenissimus, quem vulgus Neapolitanum, GLIOMERUM appellabat. in eo scilicet collecta erant rudia & obsoleta verba, argutæ item brevæque sententiæ, quæ olim populari sermone jactabantur. his auctor multa ridicula addiderat de suo, ut qui opus legissent, ab ingenioso doctoque homine profectum, haud temere suspicari possent. Iisdem artibus & officiis paullatim effecit, ut ipsum Isabella de Baltio, quæ cum Federico nupta erat, & Constantia ex Havalorum gente mulier ornatissima, bonarumque artium supra muliebrem imbecillitatem studiosa, plurimum diligerent atque admirarentur. Hæc quum Federico, germano Isabellæ fratri, in matrimonium data esset, quo die Pyrrhi Ducis Altamurani, foceri sui, domum introivit, totum nuptiarum apparatus a SANNAZARIO optima ratione dispositum descriptumque invenit. Ob eandem ingenii præstantiam, Ferdinando Regi, & Alfonso Calabriae Duci, ad quem regni hæreditas pertinebat, familiaris factus est. Hunc porro imperatoria laude florentem, bello Etrusco secutus, in ejus exercitu militavit. Comitem etiam illi se præbuit ad Hydruntum recipiendum, fugandosque Turcas, qui oppidum illud suis præsidiis occupaverant. Mox

quum Ferdinandus pro Hercule Ferrariensi Duce, focer nimirum pro genero, contra Sixtum Pontificem, ejusque foederatos armacepisset, idem Alfonsus ad Nomenti, Tiburisque expugnationem SANNAZARIUM secum duxit; tametsi prope Lanuvium prælio superatus, de gloria, quam maximis rebus gestis adeptus fuerat, nonnihil amisisse visus est. Si quid autem poëtæ sub ipsis pellibus otii relinquebatur, id totum in scribendis epigrammatis consumebat; ex quibus unum præcipue celebratur, quo Ladislai, Regis fortissimi, & de SYNCERI majoribus optime meriti, facinora complexus est. Ita, quod mirabile omnino videri debet, bellicam laudem cum literarum studiis conjunxit; quum plerumque contingat, inscitia milites, ignavia literatos homines laborare. Consecuta sunt deindejussmodi tempora, quæ florentissimam Aragoniorum familiam in extremum discrimen sæpius adducerent, regnoque tandem spoliatam, exiliis, continuisque regum funeribus penitus perderent atque delerent. Carolus enim Ludovici F. Galliæ Rex, acerrimo ingenio adolescens, & qui totius Italiæ dominatum appeteret, induxerat in animum, regnum Neapolitanum Ferdinando eripere, & ad id facinus maximas copias brevi tempore comparaverat. Sed tanta malorum mole impenden-

te,

Ferdinandus, exacta jam ætate, mortem obiit. Alfonsus vero, qui in patris locum successerat, quum potentissimi hostis adventum contemneret, neque in populi principumque consilium auxilio spem ullam poneret, quibus mirum propter crudelitatem invisum se esse intelligebat, pristinae virtutis oblitus, ac fortuna cuncta permittens, in Siciliam confugit, ique haud multo post e vita excessit. Ferdinandus itaque ejus filius, cujus mores patris moderatiores erant, regni administratione suscepta, quantum potuit, Gallorum viribus resistit; quibus quum par esse non contuisset, avitumque imperium amisisset, nequaquam tamen animo fractus, rei feliciter eveniendae occasionem captabat. Accidit autem peropportune, ut Carolus in Galliam verteretur; a cujus discessu strenuus adolescens incredibili virtute, celeritate, prudentia, hostes prælio fudit, remque amissam recuperavit. Sed perturbatum regni statum imponere molienti acerba mors intervenit. In Federicum igitur, ejus patrum, omnis potestas translata est. Existimabant homines, a cinjuria, SANNAZARIUM, qui in Regis clientela semper fuisset, neque in tantis calamitatibus ad florentem hostium fortunam unquam deo descivisset, summum locum & dignitatis & gratiæ apud ipsum obtenturum, sed

eventus omnium opinionem fefellit. Etenim Federicus Robertum quidem Bonifacium, Balthassarem Pappacodam, & Antonium Grifonem, viros nobilitate insignes, quibus familiariter utebatur, donis oppidorum ac vegetigalium locupletavit, SANNAZARIO autem pensionem tantummodo largitus est, qua illi sexdecim millia H-S quotannis ex ærario solverentur, rus item suburbanum, in Paulilypi montis latere situm, cui Mergilline nomen est, ob amœnitatem magis, pulcherrimumque Tyrreni maris prospectum, quam ob fructuum ubertatem, a superioribus regibus in pretio habitum. Aegre admodum tulit JACOBUS, officiorum suorum, diuturnique servitii tam exiguam sibi mercedem tributam, seque illis posthabitu, quos ipse fide benevolentiaque adversus dominum (ut quidem arbitrabatur) aut superasset, aut certe adæquasset, nec sibi temperare potuit, quominus arguto epigrammate muneris tenuitatem Regi exprobraret, agricolam ab eo se factum, non obscure conquestus. At postea loci delitiis captus, Mergillinem suam laudibus in cælum extulit, Regemque ipsum liberalitatis nomine celebravit. Otiosam tamen & quietam ætatem sine periculis & laboribus ei diutius agere non licuit; etenim quadriennio post, Ludovicus, qui e Duce Aurelianensi

Rex

ex Gallia in locum Caroli creatus fuerat, Ferdinandus Hispania Rex, Alexandro Pontifice Maximo suadente, contra Federicum conjugationem fecere, ut eum communibus copiis regno pellerent. Oppressusque hostium viribus Federicus, ac regni possessione spoliatus, in Galliam ad Ludovicum abire maluit, quam apud Ferdinandum sustulere; hunc enim, ob consanguinitatis juncturam nefarie violata, vehementer oderat. Eo capto præclarissimum fidei, constantiaque exemplum a SANNAZARIO proditum est. Nam quum socii omnino Regem in exilium secuti essent, ex his quoque nonnulli, eo relicto, domum rediissent, ipse ab ejus latere numquam secessit, cumque eo tamdiu fuit, dum illis ac mœrore confectus, mortem oppetebat. Quodque incredibile multis videri potest, antequam iter ingrederetur, quum oppidum duo, & portorium, quod sexto ab urbe ab ipse collocatum incolæ Gaudellum appellant, vendidisset, quadringenta viginti fœderata ex venditione collecta, libentissime regi obtulit, vix exigua tantæ pecuniæ parva ad vitæ necessitates sibi reservata. Neque pro extincti memoriam colere unquam desistit, sed & in ejus funere ingentem lacrimarum vim profudit, & qui in eo perdendo vitam suam omnem studiumque posuerant, in

in hostium numero habuit, apertissimoque odio semper profecutus est. Verisimile autem videtur, Elegiam illam tertii libri, quam ipse tamquam ad Federicum missam in vulgus edidit, post Regis mortem conscriptam fuisse; in ea enim de ejus exilio ac sepultura mentio fit, sed fortassis Poëta ideo simulatione usus est, ut scilicet Cajetæ vaticinium majorem iis qui legissent, admirationem moveret. Jam omnibus pietatis officiis diligentissime persolutis, quum patriæ desiderio teneretur, Neapolim rediit, anno post CHRISTUM ortum clō lō III. Non est autem silentio prætereundum, vetustissimos codices, multisque antea sæculis invisos, a SYNCERO e Gallia in Italiam fuisse allatos; particulam videlicet Ovidiani poëmatis de piscibus, Gratii Falisci, & Olympii Nemesiani carmina de venatione, Rutilii Numatiani itinerarium; nec non Valerii Martialis, Ausonii, & Solini scripta, iis quæ vulgo circumferri solerent, emendatiora. Neapoli porro (ut erat insigni morum elegantia, quam ex principum virorum familiaritatibus hauserat) Joannam Reginam præcipue coluit atque observavit. Quum autem regia in domo assidue versaretur, Cassandræ Marchesæ, ingenio ac forma præcellentis puellæ, e comitatu nobilium mulierum quæ circum Reginam erant,

nt, amore captus est. Hæc sibi Joannæ
pluntatem pudoris ac modestiæ significa-
one præ ceteris conciliaverat. Non tamen,
sæpius fit, fœdis perturbationibus agitaba-
r SANNAZARIUS, ætatem illam jam præter-
essus, quæ maxime libidinum imperio sub-
ta est, at veterum Platoniorum more,
cultam animi pulchritudinem ex corporis
gnitate conjiciens, in ejus potissimum con-
mplantatione mentis oculos defigebat. Igi-
r omni dictorum factorumque turpitudine
ocul amota, ea tantummodo puellæ præ-
bat officia, quæ virtuti nihil officere pos-
viderentur. Nec rivales moleste tulit,
um enim Alfonso Castriota, vir primaria
bilitate, eodem tempore Cassandram ama-
t, & ut firmius puellæ animum sibi adjun-
ret, pollicitus ei esset, se illam uxorem
cturum, ipsumque postea promissi pœni-
isset; omnes nervos contendit SANNAZA-
us, ut LEO X. Pontifex Maximus, ma-
monium ratum haberet, neque Alfonso
amento solveret, ususque in eo est aucto-
ate Petri Bembi, qui tum Pontifici ab
istolis erat. sed quum ob nimiam adver-
iorum potentiam, optata impetrare non
tuisset, iniquiore in Leonem animo postea
t. Quemadmodum vero iis iratum se
ebuit, quorum consilia & mores plurimum

a suis distare cognovisset, ita multorum amicitias floruit, qui eodem studio literarum, veritatis, & constantiæ tenebantur. Caros ideo in primis habuit e Neapolitanis civibus, Franciscum Pudericum, acerrimo iudicio virum, qui quamvis oculis captus, quid pulchrum, quid rectum esset in scriptis poetarum oratorumque, egregie dijudicare poterat: Lucium Crassum, antiquitatis studiosissimum: Petrum Compatrem, Hieronymum Carbonem, Thomam Fuscum, Rutilium Zenonem, Joannem Franciscum, & Marinum Caracciolos, Joannem Sangrium, Antonium Garlonium Allifarum Ducem, Trajanum Cabanilium Trojæ ac Montellæ Dominum, Chariteum, Andream Matthæum, & Belifarium Aquivivos, alterum Hadriæ, alterum Neritinarum Ducem; qui omnes elegantioribus Musis mirifice dediti erant: Petrum item Summontium, qui res Neapolitanorum literis mandavit, Alexandrum ab Alexandro, Jurisconsultum, hominem liberalibus doctrinis politissimum, Hieronymum Seripandum Cardinalem, Ferdinandum Havalum, Piscariæ Ducem, imperatoremque fortissimum; a quibus contra impense diligebatur, maximeque fiebat. Summa etiam illi necessitudo fuit cum Joanne Pardo Hispano, Philosopho præstantissimo, & cum Antonio Galateo

teo Appulo, qui medicinæ operam dabat. Coluit præterea omnibus officiis Joannem Pierium Valerianum Bellunensem, Julium Senensem, Michaëlem Marullum Byzantinum, Bartholomæum Scalam Florentinum, Gabrielem Altilium in Lucania natum, Petrum Gravinam Siculum, Elysium Calenium Appulum, Aegidium Viterbiensem Cardinalem, Ludovicum denique Montalium Syracusanum, viros ingenii laude, vitæ innocentia, morumque suavitate spectatissimos. Ex Venetis, Petro Bembo, qui tum in literis regnabat, & Marco Antonio Michaëlio, plurimum tribuit. Aldi quoque Mantuani, hominis de politiori antiquitate præclare meriti, industriam atque eruditionem valde suspexit, cui & **ARCADIAM** suam tradidit, typis divulgandam. Dilexit & complures alios; quos singulos enumerare nimis longum, atque adeo injucundum foret. Quos utem semel in amicitiam recepisset, iis usque ad extremum spiritum inviolatam fidem servavit; neque umquam commisit, ut ut beneficiorum oblitus, aut in difficultatibus periculisque amicorum lentus ac negligens videri posset. Hanc sane fidelitatis constantiaque laudem, tamquam ipsius propriam & singularem, omnes, ne inimicis quidem exceptis, **ACTIO SYNCERO** tribui debere,

bere, una voce prædicabant. Erga Jovianum Pontanum, quo studiorum suorum impulfore in juventute usus erat, ita semper animatus fuit, ut erga semetipsum; & quamquam illum carminis dignitate, Latinique sermonis elegantia procul dubio superavisset, nihilominus, quoties occasio oblata esset, de illius ingenio, eruditione, sapientia, cum familiaribus honestissime loquebatur. Hujus etiam scripta e domesticæ bibliothecæ tenebris primus in lucem evocavit; adhibitis ad eam rem Francisco Aelio, Petroque Summontio, viris eruditissimis. multorum profecto dissimilis, qui postquam sine cortice natate didicerunt, ut in veteri proverbio est, ac nonnullam dicendi facultatem adepti sibi videntur, eos quorum opera profecerunt, non solum præ se contemnere, sed etiam vehementius infectari solent. Ea præterea SANNAZARII probitas fuit, ut quadam epistola ad M. Antonium Michaëlium data, se pluribus quidem saluti fuisse, nemini vero umquam nocuisse, gloriari potuerit, quæ laus una ceteris omnibus merito anteponenda est. A litibus summopere abhorruit; videbat enim, nihil magis animi tranquillitati, studiisque rectioribus adversari, quam strepitum fori, vulgariumque hominum concertationes. Justitia quantum ab ipso

so culta sit, non uno argumento cognosci potest. Quo primum tempore Gallica natio, Neapolitanum regnum invaserat, nulla equa judicia fiebant, qui provinciis præerant, maleficio & scelere pascebantur, nihil bona publicabantur, cuncta denique ex victorum libidine, non ex legis ratione gerebantur. SANNAZARIUS tanta rei atrocitate commotus, egit sedulo cum Petro de Roccaforti, cujus fidei negotia regni Gallicæ commissa erant, ut ejus apud Regem auctoritate modus injuriis aliquando statueretur; ad quem etiam Elegiam misit, in qua scilicet Astræam cum ipso conquerentem inducit. Cæsarem Borgiam, Ducem Valentinum, Tyrannorum crudelissimum, quem præceps atque effrenata regnandi cupiditas ad pessima quæque suscipienda facinora quotidie impellebat, probrosis carminibus maledictisque vexavit; & de ejus tandem perniciæ lætitiâ apertissime tulit. Nebulones, parasitos, comessatores, & qui ad cædem faciendam pretio conducti latrocinia in urbibus exercent, ac noctu diuque cum telo ambulant, maxime oderat. Nec eorum mores probare poterat, qui licet ingeniosi, doctrinaque exculti, reliquos tamen omnes infra se ducerent. quamobrem & Politiano infensior fuit, eumque binis epigrammatis

laceravit, quod nimirum, vir alioqui doctif-
 fimus, se insolenter efferret, (ut SYNCERO
 quidem videbatur) &, quemadmodum olim
 Quintus ille Palæmon, secum natus, secum-
 que morituras literas arbitraretur. at diffi-
 teri nolim, inimicitias, quas cum Michaë-
 le Marullo, & Bartholomæo Scala, Marulli
 focero, Politianus gerebat, præcipuam SAN-
 NAZARIO odii causam fuisse. Pietate ac re-
 ligione in Superos nemini concessit. Quum
 enim Aegidium Viterbiensem, Augustinianæ
 familiæ Monachum, improbos homines acer-
 rima concione objurgantem audisset, ac nes-
 cio quo Virgilii versiculo, quo ille oppor-
 tune ad faciendam fidem usus erat, mirabi-
 liter se affici sensisset; gravem illum virum
 diligere, omnique officiorum genere profe-
 qui cœpit: ac deinde rerum divinarum amo-
 re inflammatus, egregium illud DE PARTU
 VIRGINIS poema inchoavit, quod omnium
 sæculorum posteritas admirabitur. Ne au-
 tem aliquid prætermitteret, quod ad cul-
 tum sanctissimæ DEI OPTIMI MAXIMI
 Genitricis pertineret, in scopulis Mergillinæ
 templum ædificavit, ejus divini partus me-
 moriæ sacrum, cui templo Monachorum Col-
 legium adjunxit, qui se MARIÆ Servos ap-
 pellant; iisque prædia reliquit, ex quibus
 octo millia H-S in singulos annos percipe-
 rent,

rent, ad festos dies antiuersarios agendos, & ut Federici Regis, ACTI SYNCERI, ejusque parentum peccata, DEUM quotidie precando, expiarent. Divo quoque NAZARIO sacellum extruendum curavit. Præ ceteris vero cælestibus, Augustinum maximum illum Theologum, Gaudiosum, Jacobum Picenum, atque Antonium Lusitanum, cujus sepulcrum Patavii positum toto orbe terrarum celebratur, a SANNAZARIO in honore habitos fuisse, quum ex ipsius poematis apparet, tum ex aliorum testimoniis constat. Non tamen pietate impediabatur, quominus in studiis humanitatis ac literarum versaretur; sed amicis, qui ad eum ventitabant, semper novum aliquod epigramma, salis atque urbanitatis plenum, aut elegiam recitare solitus erat, quæ nitore atque elegantia cum antiquorum scriptis certare posset. In hoc genere Propertium sibi ad imitandum proposuit, candidum sane poetam, Græcorumque ornamentis abundantem; cujus transmarinos lepores nativa quadam Tibulli, & Ovidii suavitate passim temperavit. Quum vero ad heroicum poema aggressus fuisset, nusquam a Virgilii magnitudine dejiciebat oculos, quem adeo admirabatur, ut ejus natalem diem quotannis solenni convivio cum familiaribus celebraret. Numerorum Scien-

tiam, ei qui in scribendo carmine excellere velit, maxime necessariam, at multis antea sæculis ignoratam, unus perfecte calluit, ac reliquis exemplo monstravit, de qua ipsum disputantem, quamvis eo tempore admodum adolescentem, Pontanus inducit in eo dialogo, cui Actio nomen est. Qua potissimum re, tanta SANNAZARIO deberi gloria mihi videtur, quantam consecutus est Bembus, quod homines ad M. Tullii scripta diligentius evolvenda primus excitaverit. In opus DE PARTU VIRGINIS perpoliendum infinitos pæne labores insumsit, illudque perpetuis annis viginti accuratissime castigavit; lucubrationum suarum tristis ac morosus omnino censor. Et quamquam subtili iudicio præditus esset, quo & a pravis recta, & a mediocribus optima discernere posset, ipse tamen sibi diffusus, ad Franciscum Pudericum, doctissimum senem, assidue veniebat, cumque illo de versibus a se nuperrime factis communicabat. Quem ferunt auribus adeo fastidiosus fuisse, ut a SYNCERO decem interdum versus in eandem sententiam recitarentur, antequam illi plane fatisfieret. Ob hanc nimiam in scribendo diligentiam, statarium poetam nonnulli SANNAZARIUM nominavere, qui videlicet manum de tabula tollere nesciret. Neque ulli, dum
vixit,

vixit, iratior fuit, quam cuidam, qui scripta ejus nondum satis emendata furtim abstulerat, eaque Venetiis edere constituerat. Quum autem LEO X. Pont. Max. de tam præclaro poemate audisset (erat enim res in omnium sermone) incredibilem animo voluptatem cepit, non solum quod literatorum hominum conatibus favere solitus erat, sed etiam quod e re Christiana fore existimabat, si pia hujusmodi atque elegantia scripta impiorum quorundam scriptis opponerentur, qui religionem a majoribus traditam, eo potissimum tempore labefactare, ac funditus delere cupiebant. Itaque ad SYNCERUM literas dedit, admodum honorifice scriptas, quibus ei singularem in DEUM pietatem, vimque ingenii admirabilem gratularetur, eumque ad perfectum jam opus quamprimum edendum hortaretur. Verum, offensione exorta, quam supra commemoravimus, SANNAZARIUS poema apud se continuit, dum Leo e vita migraret, qui mortuo, opus tandem typis descriptum, ab Antonio Seripando CLEMENTI VII. ex eadem Mediceorum familia Pontifici, auctoris nomine oblatum est. Pergratum ac perjucundum sibi munus fuisse, & se tam egregii scriptoris de facie cognoscendi cupidissimum esse, Clemens humanissimis verbis Seripando sig-

nificavit; eique, ut justas debitasque SANNAZARIO gratias ageret, imperavit. Quod etiam ipse per literas præstitit, quibus immortalis beneficio se affectum ab illo confessus est; cui pariter æqualiterque respondere, licet in amplissimo statu collocatus, nulla umquam ratione posset. Ne autem iis dignitatibus SANNAZARIUS ornaretur, quas fortasse, pro meritorum suorum magnitudine, speraverat, Columnensium bella, quibus Pontifex distinebatur, & ejusdem in præmiis tribuendis lentitudo quædam, in causa fuere. Ceterum in ECLOGIS quoque PISCATORIS ACTII judicium cognitum est. Testatur enim Julius Scaliger, unam ex iis, quæ nimirum secundo loco posita est, apud se exstitisse, in qua multa legerentur, quæ postea scriptor diligentissimus immutaverit. Decem ab eo hujusmodi poemata scripta fuerant, si Paulo Manutio fides habenda est; sed quum ex ulteriore Gallia in patriam longo intervallo reversus esset, quinque tantum in scriniis invenit; reliquis aut furto surreptis; aut negligentia suorum amissis. ARCADIAM suam, opus juvenili quodam fervore effusum, ætate provectus minus probavit, eamque multorum efferri laudibus, indigne tulit. Quamvis autem poetarum sui temporis princeps a doctis omnibus haberetur;

ur, neque ipse in eo genere mediocritati illum esse locum existimaret, quos tamen scribendi carminis gloria olim insigne futuros coniecisset, eos magnopere coluit; in quibus Joannem Cottam: cujus etiam morem epigrammate deflevit. De ceteris ejus moribus hæc feruntur. Magno atque erecto nimo fuit, & qui pusillos quosdam obtrectatores tamquam e superiore loco, despiceret. Quapropter Lucium Joannem Scovam, ludimagistrum, qui plurima antiquorum scripta numquam in vulgus edita in bibliotheca sua servari, falso gloriabatur, innotum sane hominem, atque in ipsum ridicule insultantem, adeo contempsit, ut indignum omnino esse duceret, cum quo decertaret; usque audaciæ jacula levi, ut ita dicam, lateris flexu semper declinavit. Hanc animi magnitudinem nonnulli pejorem in partem interpretabantur: superbum enim & contumacem esse, ajebant. Nec minore constantia, Consalvi Cordubensis, qui Magnus Dux rerum gestarum amplitudine appellabatur, micitiam repudiavit. Ab hoc enim, quod Ferdinandum, Federici Regis filium, ex arce Tarentina extractum, contra datam fidem, in Hispaniam ire coegisset, ubi postea miser consenuit, alienum animum habebat. Qui nihilominus gloriæ cupiditate adductus,

quum omnia frustra expertus esset, ut egregium poetam sibi conciliaret, id tandem consili cepit, ut ad visendum Puteolanum agrum, veterum ædificiorum ruderibus, ac subterraneis ignibus admirandum, eum sibi potissimum ducem itineris deposceret. SANNAZARIUS itaque tanta fortissimi viri comitate victus, ejus voluntati morem gessit. Quum itaque Consalvus iter ingressus, de recentibus Hispanorum victoriis magna oratione locutus fuisset, jamque ad speluncam, in ipso Pausilypo monte excavatam, qua Puteolos itur, appropinquassent, tempus est, inquit poeta, ut postquam res Hispanæ satis a nobis verbis ornatae sunt, de rebus gestis ac virtute Italorum pauca dicamus. Atque ibi de infinito prope fervorum numero, quem Romani olim ad id specus effodiendum adhibuissent, narrare coepit; multa de veteri historia depromens; eoque tandem, sermonis cursu, devenit, ut diceret, Hispaniam, quæ olim Italorum imperio paruisset, longinqua conversione temporum, victoribus suis jugum imposuisse. Hujusmodi narrationibus delinitus Consalvus, ab eo die SANNAZARIUM majore in pretio habuit, ejusque amicitiam studiosissime coluit. Incredibile est, quantum immortalis VENETORUM REPUBLICÆ SYNCERUS faverit. Hanc scilicet tanquam

nam unicum antiquæ libertatis exemplum, venerabatur; multaque de ejus magnificentia & splendore honorate & graviter prædicabat. Eum contra VENETI, quasi unum ex suis civibus, diligebant; quumque ille canticum Hexastichum scripsisset, quo illorum urbem Romæ anteferendam esse affirmaverat, tria millia HS pro singulis versibus Poematis persolvi jusserunt. Ejus quoque effigies apud ipsos in veteri curia conspiciebatur, a Titiano depicta, prope reliquas summorum virorum; quæ omnes coorto incendio, mirabiliter absumptæ sunt. Quum ille in rebus omnium abundantia viveret, neque ei defuisset, unde largiorem sumptum facere posset, habitus est ad rem attentior, quam factus esset; duo enim tantummodo mancipia sibi alebat, quorum alteri honestiora officia, alteri culinæ curam commiserat. Quum autem Comes Sanseverinus, qui tum loco legis Neapolim obtinebat, ut nimiam poetæ parsimoniam perstringeret, mirari se dixisset, quomodo ille cibum capere posset, quem servus adeo foedus parasset, hujusmodi a SANNAZARIO responsum tulit: duo in illo mancipio præ ceteris munda esse, mentem imirum, ac manus. Fallitur Joannes Baptista Crispus, Callipolitanus, a quo SANNAZARIO res gestæ accurate quidem, sed om-

quum omnia frustra expertur
 gium poetam sibi conciliare
 filii cepit, ut ad visend
 grum, veterum ædifici
 subterraneis ignibus
 potissimum ducem i
 NAZARIUS itaque te
 te victus, ejus vol
 itaque Consalv
 bus Hispanoru
 locutus fuisse
 fo Pausilype
 los itur,
 quit poet
 a nobis
 ac virt
 ibi de
 Rom
 buis
 his
 n
 que ab aliis magis idoneum judicaretur
 e *invidiam* aptissimum collyrium esse d
 xit; nonnullosque Ovidii versus protulit
 quorum hujusmodi sententia est: alienam se
 getem semper videri fertiliorem, ac vicini
 rum gregibus ubera esse majora. Nullus
 inveniri morbum, ajebat, quo plures homi
 nes perirent, quam febris tabifica, ignicul
 spei excitata. Eos qui ob generis claritatem
 magno

us fumerent, his trionibus
trabea indutis. Librum
entini, scriptoris alio-
Judæi domum appel-
ibus refertus esset.

r tam raro nobi-
de republica
quod suffra-
nt. Dice-
a magna-
possent, eo-
, qui missionem

epenunero, quamvis
stipendium tamen ex æ-

Antiquis familiæ insigni-
discoloribus ludi latruncolorum
continebantur, proprium signum ad-

erat, urnam videlicet, in quam candidos
nigrosque scrupos veteres immittebant, ad
elices infelicesque dies notandos. Ex hac

ANNAZARIUS magnum nigrorum lapillorum
numerum, uno tantum candido immisso,
vellucere voluerat, hoc urnæ inscripto ver-
iculo:

**EQUABIT. NIGRAS. UNA. SED. AL-
BA. NOTAS**

quumque a Bembo admoneretur, antiquo-
rum

*I T A
que libertatis exemplum
e de eius magnitudine
& gratia pre-
cari, curâ immo
quodque ille
nigrorum
notate-*

nino impolite, monumentis literarum traditæ sunt, quum scribit, famulum illum cubicularium, Hiempsaem, coquum vero, Sannazarium, herili nomine, vocatum fuisse. res enim contra se habet; siquidem Alexander ab Alexandro in libris Genialium Dierum narrat, servum illum ex Aethiopia, qui Sannazarius appellaretur, scitissimum adolescentem, & ob morum elegantiam libertate donatum, liberalibusque disciplinis a domino eruditum, Propertii elegias suavissima voce ad tibiam cantare potuisse; quæ omnia quantum a coqui moribus distent, facile quis perspicere potest. Jocis ac facetiis mirum in modum delectabatur, quæ rerum graviorum tristitiam ac severitatem mitigarent. Nos ejus aliquot festiva & acuta dicta commemorabimus. Quum aliquando in conventu medicorum, eo præsentem, quæsitum esset, quid præcipue oculorum sensum acuere posset, aliudque ab aliis magis idoneum judicaretur, ipse *invidiam* aptissimum collyrium esse dixit; nonnullosque Ovidii versus protulit, quorum hujusmodi sententia est: alienam segetem semper videri fertiliorem, ac vicinorum gregibus ubera esse majora. Nullum inveniri morbum, aiebat, quo plures homines perirent, quam febris tabifica, igniculo spei excitata. Eos qui ob generis claritatem
 magnos

gnos sibi spiritus fumerent, histrionibus
 parabat regali trabea indutis. Librum
 quendam Poggii Florentini, scriptoris alio-
 non contemnendi, Judæi domum appel-
 lit, quod alienis pignoribus refertus esset.
 Interrogatus a quodam, cur tam raro nobi-
 lium coetibus interesset, qui de republica
 consultabant, ideo, respondit, quod suffra-
 numerari, non appendi solerent. Dice-
 præterea, cogitationes & consilia magna-
 rum rerum, quæ difficillime effici possent, eo-
 rum militum esse simillima, qui missionem
 expectarent: iis enim sæpenumero, quamvis
 non esse desierint, stipendium tamen ex æ-
 re publico numeratur. Antiquis familiæ insigni-
 bus, quæ discoloribus ludi latrunculorum
 tabulis continebantur, proprium signum ad-
 derat, urnam videlicet, in quam candidos
 lapillosque scrupos veteres immittebant, ad
 dies infelicesque dies notandos. Ex hac
 URNA NAZARIUS magnum nigrorum lapillorum
 numerum, uno tantum candido immisso,
 lucere voluerat, hoc urnæ inscripto ver-
 bo:

QUABIT. NIGRAS. UNA. SED. AL-
 BA. NOTAS

Imque a Bembo admoneretur, antiquo-
 rum

rum urnam haud quaquam pellucidam, fictilem fuisse, lepide respondit: suam e cra-
fiori vitro constare. Statura fuit procera, &
ad dignitatem apposita, membris solidiori-
bus, facie subtristi, quæ studiosum hominem
indicaret. Valetudine autem usus est minus
prospera, perpetuoque stomachi languore la-
boravit. Ex nimis etiam angoribus, assidua
que meditatione, canitiem præmaturam con-
traxit. Paulo post direptam Romam a Bor-
bonii militibus, Neapolim atrox pestilentia
invaserat; qua ferocius in dies grassante.
SANNAZARIUS, exacta fere ætate, ad vicum
illum confugit, qui olim ad radices Vesuvi-
situs erat, antequam subitis ignium cinerisque
eruptionibus penitus obrueretur. Eo jam pri-
dem secesserat Cassandra Marchesia, atque
ibi cælibem vitam agebat. Hujus domum
quamvis a suis ædibus mille passus distantem,
poeta quotidie, mulierem salutatum venie-
bat; ut tantam amoris in sene constantiam
omnes vehementer admirarentur. Haud mul-
to interjecto tempore, quum Franciscus Gal-
liæ Rex cum Carolo Cæsare de Neapolitano
regno dimicaret, SANNAZARIUS tristem omni-
no nuntium accepit: jussu nimirum Philibert
Aurantii, Cæsariani exercitus Ducis, villam
suam Mergillinæ, cæsa prius Gallorum co-
horte, quæ illic ad excubandum confederat.

ilitibus fuisse dirutam, ne rursus ab hostibus occuparetur. Ea res acerbissimum poe-
dolorem inussit, maxime quod Mona-
s, de quibus antea diximus, honesto il-
domicilio excipere cogitaverat. Scribit
ius, ob huiusmodi factum, ACTIUM SYN-
TUM tanta in Philibertum iracundia exar-
e, ut quum tandem eum in pugna occisum,
lisset, ipse graviter ægrotans, mortique
proximus, libenter se de vita migrare te-
tus fuerit, postquam barbarus ille impera-
violatis Musis, quibus villa sacra erat, in-
itu suo pœnas dedisset. Mortuus est SAN-
ZARIUS Neapoli, omnibus quæ ad religio-
m pertinerent, rite sancteque persolutis,
no ab humano genere servato clo lxxx.
num agens LXXII. in domo Cassandræ; si-
es Rainerio Gualando, viro nobili, ha-
nda est, qui se morientis lectulo adstitisse,
sque cadaver, in avitam SANNAZARIORUM
mum transferendum curasse, affirmare
itus erat. Non enim audiendus Trajanus
ccalinus, qui poetam, ex animi acerbitate
rbo contracto, in summa rerum omnium
pia, Romæ obiisse, scriptum reliquit.
tequam vero ad sepulturam efferretur,
idam poetarum, doctorumque hominum
diosissimus, formam capitis ejus effingi
ndavit, quæ ipsius monumento marmo-
reo,

reo, opera Joannis Angeli Florentini, excellentissimi artificis, affabre sculpto, demum imposita est. Eidem tumulo Petrus Bembus hujusmodi carmen inscripsit:

DA. SACRO. CINERI. FLORES. HIC
ILLE. MARONI

SYNCERUS. MUSA. PROXIMUS.
UT. TUMULO

In bibliotheca quoque Hieronymi Scripandii, Cardinalis, a quo maxime colebatur, vera SANNAZARII effigies, in tabula picta, olim exstabat. Sepultus est in templo, quod ipse Beatissimæ Virgini, DEI Genitrici, vivens dicaverat; funus procurante Cassandra. Nullos omnino reliquit liberos. Unicum vero filium, quo se orbatum, in epigrammatis queritur, ex qua muliere suscepit, incertum est; quum ceteroqui, uxorem ab eo numquam esse ductam, satis constet. Gens etiam SANNAZARIORUM, quæ Neapoli floruit, mortua nepte Marci Antonii, fratris ACTII SYNCERI, quam Camillus Morumilius, Patricius Neapolitanus, in matrimonio habuerat, tota deleta est. Ita mortalium res omnes definitis temporibus conclusæ circumscriptæque sunt, quibus & incipiant,

piant, & sensim augeantur, & demum in-
 ceant: ea tantum quæ virtute atque inge-
 o paratur, gloria, numquam fenescit, u-
 que orbis terrarum excidio videtur posse
 oleri. Maximo in pretio habita sunt ad
 nc usque diem SANNAZARII scripta, non
 vulgo solum; cujus iudicium leve, fallax,
 rium, instabile; sed etiam a doctissimis vi-
 , & ab iis qui alienam industriam parce
 modum laudare solent, ne suæ quodam-
 do detrahere videantur. In primis vero
 LOGÆ PISCATORIÆ omnium admirationem
 omeritæ sunt. Elegantia certe poematum
 ANNAZARII plerosque a scribendo Latino
 rmine deterruit: Bembusque ipse, quam-
 id optime facere potuisset, libris ejus
 rlectis, ad Etruscam poesim colendam to-
 m se contulit. Quicumque postea heroi-
 m poema attingere voluerunt (si Fraca-
 rium, & Vidam excipias, homines do-
 tina atque ingenio singulari) longe infra
 NCERUM subditere. Aegre ferebat Seri-
 ndus, Cardinalis, opus DE PARTU VIRGI-
 : tanta cura elaboratum, non a pueris in-
 solis edisci, quum Aeneidi Virgilianæ,
 ationis majestate prope par esset, argu-
 enti autem dignitate etiam antecelleret.
 on me fugit, Desiderium Erasmus Ro-
 todanum, cui subinvisa erat Italorum glo-
 ria,

ria, nodum in scirpo quæsiſſe, ac SANNAZARIUM reprehendiſſe, quod rem ſacram fabulis antiquorum inculcandis commaculaverit; ſed quum Franciſcus Floridus Sabinus in libris Succiſivarum Lectionum pro egregio poeta cauſam dixerit, qui amborum argumenta perpendent, utri potius aſſentiendum ſit, ii facile dijudicabunt.

FRANCISCUS AELIUS MARCHESIUS

DE GENTE

SANNAZARIANA

ET

ACTIO SYNCERO.

annazarios genere nobiliſſimos, nemo Italicarum rerum mediocriter gnarus eſt qui neſciat. Actius Sincerus noſter, ut ſcis, homo & ſummæ modeſtiæ & ſinceritatis Caroli III. literas mihi oſtendit, quibus Nicolaum & Benedictum Sannazarios ad ejus ſtipendia invitat. Erat eo tempore Carolus ab Urbano VI. Pontifice ad Regnum capeſcendum hortatus, &
Fratres

DA SACRO CEMENTOR
NICILIO MARONI SINCE
RVS MVRA FRVXIMVS VE
TVMVL
VEXIT ANNI LXXII
M. DI XXX

fratres Sannazarii Papia oriundi a Vicecomibus Dominis, quorum ditionis erant, merebant stipendia; ceterum viri generosi Regis magnanimi precibus tergiversari non poterunt. Itaque anno salutis 1381. in Carolo Tertio castra venerunt, alter cum equitum turris quatuor, alter cum duabus. Rex non tam numero quam qualitate militum ac praefectorum laetus, illos stipendiis satis liberalius amplissimisque promissis prosecutus est. Victo demum Othone Brunsvichio, captoque rege Joanna Regina universo regno Neapolitano, Sannazariis fratribus, Montis Dragonis locum ac feuda quam plurima in Sueslano & Sidicino agro, item Serram ac Sanctum Laurentium, Felictum & Castrum Novum ob virtutes dono dedit, eosque carissimos habuit. Mortuo deinde Carolo Tertio eandem Ladislao ejus filio fidem praestitere; & si rex ille diutius vixisset, magna in Jacobum, Nicolai filium, beneficia collaturus videbatur. Successit Ladislao Joanna secunda, quae primum moribus Pandolphelli Alopæ, mox Serianni Caraccioli addicta, & quasi mente capta omnes a Carolo patre & Ladislao fratre erectos prosternere studuit; ita ut Aurilios, Sannarios, Moriminos, viros bellicosos, & Sforziæ amicos, quia Serianni magnitudinem ferre non poterant, ipsos Serianno exhaurandos

persequendosque tradiderit, qui (ut erat prudentia & in tractandis rebus solertia singulari) variis de causis modo hos, modo illos, infra quinquennium bonis, auctoritate, & dignitatibus spoliavit; nactusque occasionem suspicionis, quia Jacobus Sannazarius Annichino Morimino, rebus novis student, opem, & consilium præstitisse dicebatur, reum a Fisci patrono ad causam dicendam citari procuravit. Jacobus magis cedere tempori; quam se inimici tradere potestati decrevit, sperabat enim Reginam, tot probris cooperatam, diutius non regnaturam. Verum opinio eum fefellit; mortua enim Joanna, ejus bona ad Sanseverinos proceres, & ad Joannem Antonium Marfanum Suesæ ducem, viros potentissimos translata, ab iis avelli amplius non potuere. superfuit e Jacobo Nicolaus filius Sinceri Nostri pater, qui cum bonis quæ Burgenfatica Neapoli & proximis in locis recuperaverat, ducta uxore honesto loco nata, se & Marcum Antonium & Sincerum filios aluit, qui hodie inter aulicos Federici Regis ea gratia pollet ut nulli dubium sit eum inter Magnates relatum iri a Rege benevolentissimo, nisi Fortuna, parum officiosis ac magnis Viris amica, aut illi vitam, aut Regi potestatem benefaciendi abstulerit.

SELEC.

S E L E C T A
 DOCTORUM VIRO-
 RUM
 DE ACTIO SYNCERO
 SANNAZARIO,
EFVSQUE SCRIPTIS
 TESTIMONIA.

PETRI BEMBI EPISTOLA AD JACO-
 BUM SYNCERUM SANNAZARIUM,
 QUÆ EXSTAT LIB. IV. EPISTO-
 LARUM FAMILIAR.

ET te amabam antea plurimum; nam
 sæpe in tua scripta incidi quum ver-
 nacula, tum Latina; quibus in om-
 nibus felicitatem illam ingenii tui
 ad Poeticæ facultatem sum vehementer ad-
 miratus: & nunc quidem Aegidius Monachus
 Viterbiensis, & Antonius Agnellus effece-
 runt, ut nihil me uno sit in te amando, ob-
 servando, colendo plane ardentius. Ex ip-
 forum enim oratione cognovi; præter ea,
 Ll 2 quæ

quæ dixi, utriusque linguæ studia literarum, delatumque jam pridem in illis tibi a Musis atque ab Apolline principatum; quam sis etiam in ipso usu vitæ, quum humanitate, & suavitate; tum hercle, omni virtutum genere, atque illa in primis vel probitate, vel morum animique, si Latine satis possum dicere, sinceritate, quæ quidem virtus tibi etiam agnomen dedit, politissimus. Itaque hæc ad te volui scribere primum, ut tibi notum facerem hunc ipsum animi mei sensum in te, ac voluntatem: jaceremque, tamquam fundamenta benevolentia, futuræque nostræ necessitudini, quasi quoddam vinculum adhiberem, amorem summum erga te meum: In quo quidem pergratum mihi erit; si me sic amandum susceperis, ut utare; sic fueris usus, ut plane tuo. Deinde ut scires, me videndi tui desiderio magnopere teneri: nam fruendi quidem non audeo dicere: qui neque salutari te permiseris, quum nuper e Gallia rediens, ut audio, de itinere Venetias ivisses. Quod si tua culpa effectum est, ut, quum fieri utriusque commodo potuerit, ut te viderem, me tamen latueris: dabo ipse operam, ut id aliquando fiat, etiam si non poterit sine magno incommodo meo. Interea tamen, etiam atque etiam a te peto; ut quoniam hoc tempore in secessu isto Neapolitano

tano tuo, puto te otio mirifice abundare; mittas aliquid ad nos de tuarum Musarum penu; quominus a nobis moleste videndi tui desiderium perferatur. Quod ut libentius facias; hoc te genere officii etiam provocabo. Afulanos enim meos habebis cum his literis. qui quidem quamquam libri, amicorum meorum assiduis postulationibus, ac prope etiam impulsu, exire jam in vulgus, atque haberi cœperint; ad te tamen veniunt non minus, ut eos emendes, si qua tibi non probabuntur; quam si, quod mallem, placuerint, ut probes. Vale. Idibus Aprilis. M. D. V. Venetiis.

IOANNIS PIERII VALERIANI EPISTOLA AD CLARISSIMUM ACTIUM SYNCERUM IN HIEROGLYPHICORUM LIBRUM XX.

Tibi vero, SYNCERE ACTI carissime, *Phœnicem*, & *Pelecanum*, quique in ipsam historiam feriem quibusdam veluti laqueis deenti se se invicem implicuerunt, sociatique in hunc locum aptissime convenerunt, *Noctuam*, *Cornicem*, & *Passerem*, dedicare consilium fuit. Ac *Phœnicem* quidem ea de causa, quod veluti ille admirabili quadam insignis pulchritudine, visu rarissimus, post longissima temporis intervalla conspicitur: ita

Latinæ linguæ nitor, & eloquentiæ cultus, ornatusque per tria ferme *Phœnicis* sæcula desiderati, ætate demum nostra, beneficio, opera, & labore plurimum tuo fuscitati, spectandos se se theatri jam omnibus exhibere. *Pelecanum* ob eam, qua præcipue commendaris, in amicos omnes charitatem atque beneficentiam, ut nemo unus hodie magis amico amicus, quam SYNCERUS ACTIUS esse prædicetur. *Noctuam*, quæ tuarum indicium sit lucubrationum, quas, Minerva haud quaquam invita, elegantissimas elaborasti. *Cornicem*, ob diuturnitatem, quæ scriptis debetur tuis, non modo uno plus sæculo, sed perpetuo summa omnium commendatione victuris. *Passerem* ob orationis tuæ veneres, cupidinesque, qua nihil suavius neque jucundius excogitari potest. Sed enim quæ multa atque præclara de ingenii tui sublimitate dici possent, ea consulto prætereo, quia tu longe major es quam mea te capere possit commendatio: quis enim Soli lumen afferre, nisi fatuus quispiam aggrediatur? Igitur quum tuo ipse sis splendore clarus, principatum hinc in literaturæ candore tuum, suo se præsidio tuentem missum faciemus, quodque nostrum est institutum, ad animalium quæ interpretanda suscepimus, significationes convertemur, quæ quidem quales & cujusmodi sint, quamvis
tu

tu eas tum ex Græcis Latinisque scriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis Tabula ænea, quam simul apud Bembum inspeximus, potes edoceri, quæ omnem Aegyptiorum historiam antiquiorem, argento atque auro delineatam ostentat; quid tamen & nos super his compererimus, ex ipso *Phænice* indicare incipiemus.

ALEXANDER AB ALEXANDRO GENIALIUM DIERUM LIBRO II.
CAP. I.

Locus ex Propertio, ab ACTIO SYNCERO Neapolitano in convivio familiari commode emendatus.

Saturnalibus quum ego & familiares mei complusculi, sub idem tempus Neapoli conveniremus: quumque a forensibus negotiis feriarum causa aliquando quies foret: ad ACTIUM SYNCERUM, virum ingenii cultu & facundia singulari, cum quo mihi pervetus consuetudo fuit a puero, nonnumquam ventitabamus; cum eoque vel honestis deambulationiunculis, vel sermonibus lepidissimis, id quod erat temporis, ad multam sæpe diem conferebamus, quotidianoque ejus congressu & assiduo comitatu perfruebamur. Accipiebaturque

batque nos homo ille suavitate insigni, plerumque novo Epigrammate, aut Elegia, versibus mundis & graphice factis, multo cum nitore & cultu. nonnumquam festivissimis epulis & lætiore convictu, cœnaque non vulgari nec protrita, sed aut veteris cucurbitæ ferculo cum lactucæ thyrso minutim cæso, & acino uvæ passæ insperso: aut olentibus pomis, anni frigore servatis, & ficu sicca Sinuessana cum rosaceo ex Petrino suo, quæ ipse appellabat *Petrinia*. Velut fuit illa die, quum mihi & plerisque doctis viris cœna exhibita, Sannazario ex Aethiopia bonæ frugis liberto, scitissimo adolescenti, quem libertate & gentili cognomento donaverat, liberalibusque disciplinis instruxerat, ita ut cuius ingenuo non impar videretur, demandavit ut Propertii Elegias a se pluribus in locis castigatas, summissim leniterque cantaret. Quod quum ille cupide faceret, versusque ad tibiam modulis dulcissimis, scita & canora voce canere inceptaret: nosque & proferentis verba, & concentum, numerosque admodum suaves summa cum voluptate captaremus: & jam millibus modulatis versibus, ventum esset ubi Cynthiam Bajis demorantem, diu abfuisse conqueritur, his verbis:

Ecquid

*Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Bajis,
Qua jacet Herculeis semita litoribus:
Ut modo Thesproti mirantem subdita regno
Proxima Misenis æquora nobilibus?*

ACTIUS carminibus pausam fieri iussit, & ad
se conversus; Quid tu, inquit, qui orbis
tum tam diu legendo perscrutaris, Misen-
um aut Bajas cum Thesproti regno commu-
ne habere vidisti? Numquid in memoriam
venit, Thesprotium agrum in Epiro juxta
Thaones & Acarnanes, aut (sicut Herodo-
tus ait) Ambraciis & Leucadiis proximum
longe à Cumano abesse? Quid enim isto in
loco hic Poeta senserit, qui regno Thespro-
tæquora Miseno proxima subdita esse dixit,
cum tanto maris terrarumque recessu dis-
tincta sint, non equidem intelligo. Neque
sciam Thesprotios in Cumanum venisse, aut
Italiam colonias deduxisse, vel armis nos-
tras sedes conquassasse, umquam, quod me-
minerim, legi: nisi tu forte, qui meliore me-
moriam es, aliter sentis. Quumque me id ar-
bitrari respondissem, quod plerique studiosi
confere, ut Poeta loci confinio & quasi com-
mercio ductus, quum ex Chalcide & Eubœa
transferti, multum in ora maris possent, late-
re fines propagassent, illosque Cumanum te-
nisse, & illuc colonias deduxisse, auctores

tradant: siquidem Hypocles Cumæus, & Megasthenes Chalcidensis, multo emenso mari, huc colonias deduxere, moniti oraculo, quippe quum nullam coloniam sine consilio Deorum Græci transmitterent: vel ut multi ferunt, duce Parthenope Eumeli filia, quæ solum Neapolitanum delegit, columbæ augurium sequuta, in cuius rei monumentum, Apollini statuam Neapolitani erexere, columba humero insidente, quam ipsa inspicere & adorare videbatur: Thesprotiumque agrum ab Eubœa haud multum distare certum sit, quasi ad hoc alludens Poeta, subdita regno Thesproti æquora Miseno proxima affirmarit: scilicet quia ex Chalcide Thesprotis proxima & Cumæis profecti, agrum Miseno finitimum, hoc est, ipsas Cumas tenuerunt, propterea ea loca subdita videri: sole reque non ignobiles poetas loca & recessus circumscribere, illaque non exposite & aperte, sed quasi per tegmenta & figuras obliquis orationibus denotare: idque sensibile doctos viros, itaque versus interpretatos fuisse dixi. Numquam, inquit Actius, quod ego scio, tam hispida & agresti aure Propertius fuit, ut quum Chalcidem aut Cumæos dicere contenderet, Thesprotium agrum quasi finitimum illorum loco nuncuparit, quum præsertim nulla societas aut communio cum
The-

Thesprotiis agro Cumano fuerit: constetque, in omnes sinus, promontoria, litora, insulas, & urbes maritimas, ac maria vasta, & terræ infusa ex omni antiquitate percensere velis, Thesprotios magno litorum flexu & multiplici sinu, longe a Chalcide Euboeæ & Cumæis abesse: nec ita finitimos, ut forsitan arbitraris. Neque ego hujus Poetæ præstantis ingenii vim, hos nitidissimos & mundissimos versus optime editos, tam abstruso & recondito significatu verborum conculcasse putarim. Etenim si Chalcidenses & Heretrienses ex Eubœa, classe huc abvectos Cumas condidisse, & pulcherrimam Campaniæ oram, ac loca Miseno proxima tenuisse fama fert, sicut Japygiam, Phaliscos, Nolam, & Abellam tenuere, cur loca Miseno finitima potius Thesprotiis quam Chalcidensibus, quam Heretriensibus subdita dixerit, equidem ignoro: quum & hi veri incolæ sint & longe aptius convenientiusque fuit, istos, quam illos, cum quibus nullum erat commercium, nominasse. Verum, inquit Accius, si versus istos bene pensitare & verba ac sensus aure attenta rimari volumus, non *Thesproti*, ut communis error habet, sed *Prochytae* a Poeta scriptum fuisse facile contenderim. Idque ita esse, in quodvis pignus vocarim, non aliter scriptum carmen ab eo editum.

editumve fuisse. Sed hic error ita aliquibus infedit penitus, ut divelli haud facile queat. Quod tamen ita esse, inclinatus animus probabili argumento. Quum Prochyta & Pitheculas a continente æstu marino evulsas, quandoque circumfluum mare insulas fecisse, liquido constat, sicut Capreas, Leucosiam, Sirenes, & Oenotrias: seu quod multi tradunt, Inarimen montem fuisse, qui motu terræ disclusus a continente, Prochyta fecit insulam, angusto freto interfluente, quæ Græcis ab effusione dicta est: ipsamque & Pitheculas disclusas montis partes, proximas Cumanorum finibus tamquam moles objectas ante agrum Cumanum & Misenum existere, antiqua monumenta annalium prodidere: quod & nunc videre licet. Subdita ergo Prochytae regno Miseni proxima æquora Poeta dixisse crediderim, quum ipsa litora facili trajectu apta & cohærentia sint, quippe quum ante ipsam parvo freto distincta jaceant: propterea subdita videri potius, quam Thesprotios, cum quibus nullum commercium fuit, extimos & remotissimos intellexisse. Insulas quoque regna nuncupari, Virgilii testimonio probatum est VII. Aeneidos, dum inquit: *Fertur Theleboum Capreas dum regna teneret.* Hujusque erroris illud quoque specimen est, quod

id alio in loco communi opinione, pu-
 ndo errore receptum erat, navitam hunc
 etam fuisse: quod quidem ita fuit in con-
 so, ut in ejus vitæ commentariis plerique
 pro certo posteris tradere non dubitarint,
 altero versiculo constare videbatur: *Et*
amvis navita dives eram: quo imperitius
 si profecto nihil potuit, quum neque hoc
 quam gentium tradatur, ut elegantissimus
 eta & honestissimus, vitæ genus poetarum
 diis piaculare & portentosum, nautæ mu-
 s concupiverit. Et portenti ac prodigii si-
 le est, hæc commenta in tanti ingenii viro
 inari. Sed quod a vero minime abest,
 ndum etiam in hoc versiculo facile, inquit,
 endimus: siquidem ubi legebatur perpe-
 n: *Quamvis navita dives eram: non ita*
es eram, dicendum fuit. Hujus quoque
 haud improbable documentum videri,
 od Jovianus Pontanus vir multæ eruditio-
 , antiquissimo firmabat testimonio, Pro-
 tii Elegias patrum nostrorum ætate, & se-
 lescentulo primum in lucem prodiisse,
 um antea inscitia temporum incompertæ
 ent & incognitæ: opusque oblitteratum &
 gissimo ævo absumtum, corrosis & laben-
 us literis in cella vinaria sub doliis inven-
 napparuisse, & quum libelli vetustate, ver-
 & nominibus absumtis longo situ & senio,
 quod

quod in diuturna obscuritate latuerant, veram lectionem assequi nequirent, effectum ut mendosi inde codices prodirent: paullatimque discuti errores, & corrigi cœpti sunt: nec tamen effici quisse, ut posteris omnino integri inoffensique darentur. Ad hunc modum ACTIUS SYNCERUS noster, scite admodum apud complusculos qui aderamus, sermocinabatur: itaque mendaces libellos deprehendebat, erroresque dijudicabat, ac perpenso iudicio vitia rimabatur.

D. ERASMUS ROTERODAMUS
 LOGO, QUI INSCRIBITUR CICE-
 RONIANUS.

No. Pontano successit ACTIUS SYNCERUS, qui PARTUM VIRGINIS MATRIS mire felici carmine descripsit, cui supra modum applausum est a Romano Theatro. *Bu.* Testantur hoc abunde LEONIS, & CLEMENTIS Brevia (sic enim hodie vocant) tum Aegidii Cardinalis addita Præfatio, ne cæteros commemor: nec sine causa tantopere placuit. Mihi certe magna cum animi voluptate perlectum est opus utrumque. Nam & Eclogas scripsit Piscatorias. Quis autem talem Indolem in Juvene Patricio non exosculetur? Hoc nomine præferendus est Pontano, quod rem
 sacram

scram tractare non piguit, quod nec dormitan-
er eam, nec in amoene tractavit. Sed meo qui-
em suffragio plus laudis erat laturus, si ma-
riam sacram tractasset aliquanto sacratius.

GREGORIUS GYRALDUS DIALO-
GO I. DE POETIS SUORUM TEM-
PORUM.

A Pontano nonnulli profluxere, tum in
oetica, tum in Arte dicendi celebres. Un-
e & Pontani Academia nunc vulgo, ut Tro-
nus equus, dicitur, in qua nunc senescit,
i potius floret, ACTIUS SYNCERUS SANNAZA-
IUS, cujus ingenii exquisita quaedam monu-
enta legi, & in primis Piscatorias Eclogas,
nonnullasque Elegias, & Epigrammata; in
quibus quaedam sunt omni laude digna. alia
præterea ejus, præter vernacula non vidi, &
quosdam Virginei Partus, ut ipse appellat,
heroicos: in quibus, ut sic dicam, *statarius*
oeta videri potest. Non enim verborum
plubilitate fertur, sed limatius quoddam scri-
endi genus confectatur, & lima in dies at-
rit, ut de illo non ineleganter dictum illud
pellis de Protogene Pontanus usurpare so-
tus esset: *Eum manum de tabula tollere ne-
ire.* Præter diligentiam, curamque Actii,
errimum quoque ejus judicium, & nume-
rorum

rorum scientiam in poetica facultate cognoscimus, quare ejus reliqua, quæ condidit summo opere desideramus, quæ longius ille jam ætate provector suppressit. Quare non satis mirari possum, virum quemdam alioqui eruditum desiderare in Pontano, & si Diis placet in SANNAZARIO elocutionem, hoc est barbaram. Sed hic cum sua censura qua homines Italos perstringit, non diutius permanebit.

**LODOVICO ARIOSTO NEL CANTO
XLVI. DEL SUO FURIOSO STANZA 17.**

Veggio i sublimi, e sopr' umani ingegni
Di fangue, e d'amor giunti, il Pico, e il Pio.
Colui che con lor viene, e da' più degni
Ha tanto onor, mai più non conobb' io.
Ma se me ne fur dati veri segni,
E' l' uom che di veder tanto desio,
GIACOBO SANNAZAR, ch' a le Camene
Lasciar fa i monti, & abitar l' arene.

**PAULLUS JOVIUS IN ELOGIIS VIRO-
RUM LITERIS ILLUSTRUM.**

JACOBUS SANNAZARIUS equestris ordinis Poeta, Neapoli natus atque educatus, quum præclarum fecundi atque felicitis ingenii specimen daret,

ret, repudiato avito gentilitioque nomine, CTIUS SYNCERUS appellari voluit, adhortan- Pontano, qui Joviani cognomen, amico- im imitatione desumferat. Sed origo ve- stæ stirpis e Sancto Nazario, Laumellini tri oppido, inter Padum & Ticinum non nobili, unde majores advenerant, non obs- ire petebatur. Floruit amicitia Federici regis, senescente Pontani gratia: qui Ara- onum nomen vehementer offenderat, quum eluti personæ oblitus, victorem Carolum vidiosa vel intempestiva oratione publice udasset. Permanfit in ea belli procella in ficio Actius, redeuntique Ferdinando Ju- lori armatus inter fideles cives operam ræstitit: unde ei conspicuus in aula gratiæ us. Sed infestius demum urgente For- ma, quum Federicus regno pelleretur, con- anti studio atque integra fide eum exsu- m in ulteriorem Galliam secutus est: qua ratissimi animi testificatione singularem lau- em promeruisse, vel ejus inimici judica- ant. Scripsit, tamquam ambidexter, E- usca simul atque Latina carmina, pari le- ore faleque, arridentibus utrimque Musis, uum multo felle odii subamarus præpilata ja- ula jambis intorqueret: aut amorum suorum ulcedine resolutus tenerrime lasciviret. Gra- i autem & sacro Poemate De Partu Virgi- nis,

nis, vigintiannorum lima perpolito, summum decus frustra expectasse videri potuit: quum illæ quæ juveni exciderant Piscatoriæ Eclogæ, publico exceptæ plausu reliquorum Operum famam oppræsserint: ita ut eam publici tamquam iniqui iudicii querelam aperto cum pudore, nec tamen sine tacita voluptate devoraret. Vixit annos septuaginta duos, peramœno, virentique semper ingenio, accuratoque & plane juvenili cultu inter amatorias oblectationes: numquam non festivus & hilaris. Ex dolore autem indignantis animi supremum concepit morbum, quod Philibertus Aurantius Dux Cæsaris Mergillinæ villæ suæ delicias, temere excisa turre deformasset. ea ad Pausilypi radices conspicitur. Sed Aurantio demum acie interfecto, quum hora fatalis adveniret, audito ejus interitu se se in cubitum erigens: Excedam, inquit, e vita hoc meo non inani voto lætus, postquam barbarus Musarum hostis, ultore Marte, immanis injuriæ pœnas persolvit. Sepultus est juxta villam Mergillinam in templo Deiparæ Virgini ab se dedicato. Marmoreo autem tumulo Bembus hoc carmen inscripsit:

T E S T I M O N I A. 547

**DA. SACRO. CINERI. FLORES. HIC.
ILLE. MARONI
SYNCERUS. MUSA. PROXIMUS. UT
TUMULO.**

**ROMULUS AMASÆUS DE LATINÆ
LINGUÆ USU RETINENDO SCHO-
LA II. pag. 139.**

Quod si Poetarum, in hoc quasi Latini
nominis censu habenda ratio est: quis in
ACTII SANNAZARII hominis prudentissimi ac
doctissimi elimatissimis versibus (nihil nunc
de carminis dignitate, ac gravitate; nihil
de rerum dispensatione, nihil de numero,
& compositione, nihil de ornamentis loquor)
sed quis in ejus versibus verbum unum, aut
sententiam unam offendat, quæ non e me-
dio Latinitatis fonte hausta videatur?

**JOVITA RAPICIUS LIBRO V. DE NU-
MERO ORATORIO.**

At enim, dicat aliquis, defuetudinem ip-
sam hujus rhythmici, & diuturnam apud mul-
tos rei hujus ignorantiam, desperationem af-
ferre posse. At mehercule Pontani Urania,
& Horti Hesperidum: Fracastorii Syphilis,
& SYNCERI de Virginis Partu libri, & pauca

Andreas Naugerii, pauca item Cottæ poemata facile declarant, non esse desperandum, quin intermissa, & diu desueta in consuetudinem revocari aliquando possint. quum enim poematum recte scribendorum ratio diu latuisset; & malos vesificatores Latini plurimos, Poetam nullum haberent, hi quasi de Cælo demissi sunt, qui desitæ, & prope obsoletæ artis observatione, pertinaci bonorum imitandorum studio, multaque, & jugi exercitatione tantum profecerunt, ut cum antiquis Poetis conferri jure possint. Itaque horum poemata, ut primum perspecta sunt, quasi quædam Phidiæ signa, statim ab omnibus ita sunt probata, ut artem poeticam, quam prius quasi sopitam, ac jam prope extinctam, lugebamus, eam nunc tantorum, & tam excellentium virorum ingenio, & arte fuscitatam gaudeamus. &c.

M. ANTONIUS FLAMINIUS CARMINUM LIBRO III. ELEGIA DE SE PROFICISCENTE NEAPOLIM.

Pausilypi colles, & candida Mergillina,
 Et myrteta sacris consita litoribus,
 Si mihi post tantos terræque marisque labores
 Contigerit vestræ limina adire Deæ,
 Limina, quæ Vates specula fundavit in alta
 Actius

Acrius Eois clarus, & Hesperiiis,
His ego pileolum figam, & calcaria, & ensem,
Et quaecumque vagus arma viator habet.

BERNARDINUS PARTHENIUS DE POETICA IMITATIONE LIBRO II. INDUCENS TRIPHONEM CABRIELLIUM CUM MANUTIO LOQUENTEM, JUDICIUMQUE DE POETIS FERENTEM.

Sed unde initium duci vis? A SANNAZARIO, inquit Manutius. De quo quid, obsecro, sentis? Equidem, inquit, mirificum semper hunc existimavi, sive gravitatem, sive verborum sonum, aut eorum delectum spectarem. Magnificentiam vero, spiritusque sublimitatem numquam fatis ab ullo ingenio extolli posse putavi. Numquam praeterea in ejus scripta incidebam, quin Virgilio ipsius imaginem viderer intueri. Tunc mecum ipse cogitabam, si idem argumentum sibi Poeta summus proposuisset, neque magnificentius, neque splendidius tractaturum fuisse. Dispositione autem illa, ac decore, sententiarumque dignitate, tum numero nihil fingi, aut excogitari absolutius posse staturam. De quo abjungere & illud liceat, inter illum, ac veteres Poetas nihil, quum a

ſæculo, atque ætate diſceſſerimus, intereſſe. Elaborati ac perpoliti verſus, præcipueque limati. Quamobrem Pontanus, ex cujus Academia una cum tot excellentiſſimis ingeniis fluxit, de eo idem dicere ſolitus erat, quod de Protogene Apelles. Nempe, quod numquam manum de tabula tolleret, quum nimiam illius artificis diligentiam accuſaret. Magno fuit iudicio, ſcientiaque numerorum ita excelluit, ut exactam eorum legem ſolus tenere videretur.

IDEM IN ORATIONE PRO LINGUA
LATINA:

Sed circumſtant Poetarum nobiliſſimi cœtus, quos in tanto numero ne totum diem illis recensendis conteramus, in mentem veniat ſaltem JACOBUS SANNAZARIUS, quem divinitus in Divinis verſatum, nemo non intelligit antiquitatem vario ſcribendi genere provocaffe.

Q. MARIUS CORRADUS URITANUS E-
PISTOLA AD FULVIUM CONSTAN-
TIUM, QUÆ EXSTAT pag. 525. LI-
BRORUM DE LINGUA LATI-
NA EJUSDEM CORRADI.

Paullo ſuperiore ætate duo fuerunt lumi-
na

TESTIMONIA. 551

na hujus urbis, (*Neapolis*) Latinique sermonis, & eloquentiæ, ACTIUS SYNCERUS, & Jovianus Pontanus. Quid hos fuisse putas quum viverent, in tanto hominum, & civium reliquorum splendore, nobilitate, potentia? Crede mihi, a bonis paucisque hominibus aliquo numero habiti, a cæteris, vel non cogniti erant omnino, vel fortasse etiam ridebantur. Nunc vero duos tantum hæc urbs videtur illa ætate cives habuisse, quos infinita etiam posteritas hominum, externarum quoque gentium sit admiratura. Ubi sunt enim qui tum principes civitatis putabantur? Ubi Reges etiam illi, quorum fama, amplitudo, & gloria, duobus privatis hominibus par esse non potuit?

JULIUS CÆSAR SCALIGER POETICES
LIB. VI. QUI ET HYPERCRITICUS,
SANNAZARII SCRIPTA PERPENDENS.

Reliqui duo sunt, ACTIUS SYNCERUS SANNAZARIUS, & Hieronymus Fracastorius. Quorum uterque, quum præter illa quatuor a nobis toties decantata (*nervum scilicet, numeros, candorem, venustatem*) etiam castigatissima fluat vena, atque moderatissima, non potest committi, quin aut alter, aut ambo,

pari æqualique gloria nomen suum tueantur.
De SYNCERO igitur prius.

Qua tempestate melioris vitæ officia Bononiæ auspicatus sum, habui studiorum socium Pacium Aquilium Civem Romanum, qui antea militiæ quoque fuerat contubernalis. E Calabria igitur commeatus gratia Neapolim quum venisset, decedens inde, secum attulit Eclogam SANNAZARII, qui titulus est, *Lycon*, ac præter eam ex *Christeide* (sic enim appellabat) aliquot carmina sane quam luculenta. Quorum mihi nunc quum in mentem venit, non possum non didicisse ex iudiciorum tanti viri, qui Opus divinum illud suum mutato consilio postea non *Christeidem*, sed de *Partu Virginis*, inscriptum maluit. Quare vero prioris inscriptionis titulum repudiavit, cognoscere satis in promptu est. Etenim vitam actaque Christi quum in eo neutiquam narret, sed natalia tantum canat, simplicissime profecto Latinis verbis expressit Operam suam. Insuave fuisset, *Parthenotocia*, & *Theotocia*..... post multa: Ecloga vero *Galatea* longe optima est. Eeam ante etiam, quam ederetur, manu nostra descriptam habuimus. Non igitur operam perdidit. Quod enim nunc legitur v. 5. *Æquora collustrant flammis*, ita scriptum fuit: *Æquora rimantur flammis*: ut intelligas magni Viri iudicium.

TESTIMONIA. 553

cium. Item v. 33. *plures Nefis mihi
servat echinos: legebatur totidem vi-
rides mihi Nefis echinos*

Servat adhuc. Quæ sequebantur, in me-
moria non habeo, Restant vestigia tamen ju-
dicii castigati, quum redegit ad pauciora &c.

IL CARDINAL SERIPANDO IN UNA SUA
LETTERA SCRITTA A SCIPIONE AM-
MIRATO INSERITA TRA LE LET-
TERE MEMORABILI IMPRESSE
DAL MANUZIO LIB. IV. a c. 89.

Io mi sono doluto, e dorrò sempre, che
avendo voi un Poema tale, quale è il Par-
to della Vergine del vostro SINCERO, ove
niente manca, che possa desiderarsi da un'
artificiosissimo Poeta, ove non v'è cosa,
che possa contaminare i buoni e civili co-
stumi, ove solo trà i Poeti si trova la veri-
tà della Religione, ove il verso hà tutti quei
numeri, che hanno avuto i più perfetti Poe-
ti antichi, da lui prima auvertiti, e poi dal
Pontano ancor vostro scritti, ove le fizioni
sono dolcissime, ove finalmente è tutto il
vostro Dedalione (1) cioè l'Officio del ve-
stro Poeta, mi sono doluto, e dorrò sempre,
Mm 5 che

(1) Questo è un Dialogo dell' Ammirato trattante del Poeta.

554 T E S T I M O N I A.

che si legga da' Maestri della Gioventù, e che si veda nelle mani de' vostri giovani altro Poeta.

SIXTUS SENENSIS BIBLIOTHECÆ SAN-
CTÆ LIB. IV.

JACOBUS SANNAZARIUS, Patricius Neapolitanus, qui & ACTIUS SYNCERUS Parthenopæus, vir illustrandam Sacrosanctam Christianorum Poesim felicissimo fidere natus, scripsit in secundum Lucae capitulum de Partu Virginis libros heroicis carminibus, ita Virgilianum candorem, sublimitatemque præferentibus, ut Virgilium ipsum te legere, audireque existimes. Operis initium est: *Virginæ Partus magnoque æquæva Parenti.* Claruit anno Domini 1530.

ANTONIUS POSSEVINUS MANTUANUS
SOCIETATIS JESU, BIBLIOTHECÆ
TOM. 2. LIB. XVII. QUI EST DE
POESI, ET PICTURA, EDITIO-
NIS VENETÆ pag. 509.

A SANNAZARIO quidem paucissimis demtis (quæ voces illas Ethnicorum Poetarum sapiunt) divinum habemus Poema, ut merito Belifarius Aquaviva Neritinarum Dux eidem scribens dixerit; *cum orationis splendo-*

TESTIMONIA. 555

*e contendere brevitatem: cum rotunditate
ornatum: cum fluxu carminum pulchritudi-
em: atque ita demum omnia numeris, &
sententiarum gravitate commendata videri,
et ad cujusvis scriptoris antiquissimi, candi-
ssimique laudem accedant.*

ROBERTUS CARDINALIS BELLARMI-
NUS LIBRO DE SCRIPTORIBUS EC-
CLESIASTICIS AD ANNUM 1500.

JACOBUS SANNAZARIUS eodem tempore scrip-
sit egregium Carmen de Partu Virginis.

FRANCISCUS SCHOTTUS, ANDREÆ VI-
RI DOCTISSIMI FRATER, ITINERA-
RII ITALIÆ LIB. III.

Nec procul inde a Pausilyppo Actii SYN-
ERI SANNAZARII Poetæ, Virgilio æmuli, do-
mus visitur, quæ ex testamento in Coeno-
rium vertit, Templumque B. Virgini dica-
tum. Est ibi marmoreum sepulcrum, affabre
culptum. Hinc Orpheus seu Apollo, illinc
Sibylla five Musa e marmore candenti: cum
hoc Petri Bembi Cardinalis Epigrammate:

DA.

DA. SACRO. CINERI. FLORES. HIC. ILLE
 MARONI
 SYNCERUS. MUSA. PROXIMUS. UT. TU-
 MULO
 VIXIT. ANNIS. LXXII. OBIIT. ANNO
 CIO IO. XXX.

LUDOVICUS DE LA CERDA SOC. JESU
 IN VII. ÆNEIDOS.

(SANNAZARIUS) poetica laude floruit præ
 mortalibus sui ævi? Quid si Neapoli majo-
 rem gloriam attulit SANNAZARIUS, quam Sta-
 tius Papinius? Non erit iniquus censor qui
 hoc censeat.

BOISSARDUS IN ICONIBUS.

(SANNAZARIUS) Neapoli natus, Patre e-
 questris ordinis viro, claro inter suos & lu-
 culentiarum facultatum. Hic ACTIUS, prius
 vocabatur JACOBUS SANNAZARIUS, quod no-
 men gentilitium mutavit jam adultior. Is
 propter doctrinam, facundiam insignem,
 morumque facilitatem Ferrando Arragonum
 Regi factus est amicus, & inter cariores
 aulicos, & familiares receptus, cujus ami-
 citiam singulari fide, & constantia coluit
 quamdiu vixit. Expulsum enim Neapoli Re-
 gem

TESTIMONIA: 557

em in Galliam usque exfulem secutus est: inde reversus ab eo multis honoribus & beneficiis affectus est. At inter aulica munia riasque occupationes, non desit bonas sequi lufas, & doctissimis lucubrationibus auge- re, & promovere Rempublicam literariam: otissimum illo insigni Poemate de Partu irginis; in quo de perfectione Poeseos vitur cum antiquis decertare. Composuit Lamentationem de Morte Christi, & E- ogas aliquot, & Epigrammatum perfectif- norum librum.

LAUS BORRICHIIUS DE POETIS pag. 105.

ACTIUS SYNCERUS SANNAZARIUS Neapolita- is initio sæculi XVI. clarus, Poesin Lati- m ad illud fastigium evexit splendore in- enii, imitatione optimi cujusque Veterum, ta fictionum Poeticarum inventionem, & a- mine, ut paucis admodum ex eo tempo- altius eniti concessum sit. Clauditur tu- ulo ad Pausilypum, vicinus cineri Virgi- no, ut qui arte pares & studiis, etiam onumentis jungantur. Docet vel Epos ud illustre, quod de Partu Virginis libris ibus complexus est, nihil fere illius versi- is inveniri castigatius ad summam gna omnia SANNAZARII, quæ Poeseos Can- didatis

558 TESTIMONIA.

didatis attente legantur, ita ubique in quocumque argumento regnat: cultæ ejus Eclogæ, faciles & numerosi Elegi, arguta pigrammata & libera.

GERARDUS JOANNES VOSSIUS DE POETIS LATINIS CAPITE VII. pag. 257. EDITIONIS NOVISSIMÆ.

Nec multo post Pontani obitum grande merito nomen fuit ACTII SYNCERI SANNAZARII:

Inprimis vero id sibi peperit libris tribus de Partu Virginis: ob quos luculentum LEONIS X. elogium meruit anno clō lō xxx. iterumque a CLEMENTE VII. an. clō lō xxxvi. quo ipso & Romæ in lucem prodire cum Lamentatione de Morte Christi, & Piscatoris Eclogis.

Uti vero a Petrarca initium est Poesis renascentis: ita temporibus SANNAZARII eadem jam videtur pervenisse ad vigorem. Illum consecuti præstantium Poetarum alii & quidem nonnulli pares, aliqui suppare.

Uti Hieronymus Vida, Balthasar Castilioneus, & alii multi, qui avorum, patrum ac nostra fuerint, vel sint ætate &c.

SCALIGERANA PRIMA pag. 131.

SANNAZARIUS tersus Poeta, & optimæ intentionis, lectione dignissimus.

IOVAN-MARIO DE' CRESCIMBENI,
CUSTODE D'ARCADIA, NEL LIB. VII.
DELLA PAR. II. DEL VOL. II. DE'
SUOI COMENTARJ INTORNO
ALL' ISTORIA DELLA VOL-
GARPOESIA, A CARTE 393.

Trà gl' infiniti Scrittori, che celebrano Opere del SANNAZARO, ci piace qui riferire uno, che molto aggiustatamente dà giudizio sì delle Latine, come delle Volgari; ed è egli il P. Alberto le Roy Agoniano, il quale ne' Comentari a Pietro Colirio (1) scrive così: *Splendidissimum ex ta pedem Pausilypi exstat ædificium, seu illa ACTII SYNCERI SANNAZARII, tam Mergillinam vocant, ubi ille cum amicis doctis versari, & rusticari quandoque solbat. Scripsit Etrusca, & Latina Carmina, pari lepore utrobique, & sale, sacro poemate de Partu Virginis, & Piscatoriis Eclogis*

(1) Serm. famil. Lib. 3. pag. 37.

560 TESTIMONIA

Eclogis apud posteros immortalis. Virum natalium, animique nobilitate illustrem commendat Paullus Jovius, apud quem exstat Epitaphium, quod marmoreo tumulo inscripsit Bembus: &c.

DILE-

DILECTO FILIO
 ACTIO SYNCERO
 SANNAZARIO
 LEO PAPA X.

DILECTE fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Quum forte de claris ingeniis ætatis nostræ apud nos verba fierent, affuere qui quum te, tum Opus tuum de Partu Virginis divinis prope laudibus cum admiratione attollerent, atque prædicarent. Quæ res exspectata quidem diu nobis (nihil enim non excultum, non elaboratum, non singulari tuo ingenio dignum proficisci a te posse arbitramur) verum eo nunc carior & jucundior visa est, tum quod quæ futura exspectabamus, accepimus jam facta esse, & quæ superent omnem exspectationem, tum quod & si nullo non tempore fuissent acceptissima, hac præcipue tempestate erunt longe gratiora. qua quidem, quo doctiores videantur, Ecclesiam stilo iniquo petant, qui exactissima eruditione commen-

NII

dent;

dent, non desiderentur. Dicit non potest,
 quum hæc audiremus, quantum voluptatis ac-
 ceperimus, & quum ipsi legemus, accepturi
 simus: quod persuasi simus, divina factum
 providentia, ut divina Sponsa tot impiis op-
 pugnantibus, laceratoribusque laceffita, ta-
 lem, tantumque naçta sit propugnatorem, &
 quum illi impia facundia abusi frangant in
 rem sacram genuinum, tu unus Opus edide-
 ris, quo rem sacram omnibus (ut dici solet)
 nervis attollendam, excolendamque procura-
 veris sancto consilio, eventu felicior, quum
 dictitent, qui legere, si rem quæramus, nihil
 nisi CHRISTUM atque ejus Sponsam sonare:
 si pietatem, undique religionis enitere studium:
 si judicium, nihil ungue signandum relinque-
 re: si figuras artisque conatus, veterum va-
 tum nulli cedere, multos anteire. gratulamur
 itaque tibi, quod tantum unus præstes, quan-
 tum antea nemo: Ecclesiæ, quod quum vexetur
 lancineturque ab aliis, a te uno in Cæ-
 lum afferatur: nostro sæculo, quod fiet tui
 carminis luce celeberrimum: nobis denique
 ipsis, quibus imminente hinc Goliade arma-
 to, hinc Saule a furiis agitato, affuerit pius
 David illum funda a temeritate, hunc lyra
 a furore compescens. Hortamur itaque te,
 jam Opus edas, ut qui dolent, quum illa le-
 gunt, quæ adversus pietatem venena ficti
 Chri-

Christiani evomere, ad tua conferant se se,
 quæ veluti præsens antidotum sint opposituri.
 Tu ita tibi persuadeas volumus, nos te & tua
 omnia perinde ac nostra complexuros esse, nec
 nos, nec hanc Sanctam Sedem umquam tui
 vel affectus vel operæ immemores futuros.
 Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub an-
 nulo Piscatoris Die VI. Augusti. M. D. XXI.
 Pontificatus nostri anno nono.

B E M B U S.

Per Favonium De mandato.

Nn 2

DILE-

DILECTO FILIO
 ACTIO SYNCERO
 SANNAZARIO
 CLEMENS PAPA VII.

DILECTE fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Accepimus Librum gratissimo munere, quem tu ad nos de DEI, & DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI rebus scriptum misisti, cuius argumentum præclarum, atque nobile quum in te parem ostendat animi pietatem, atque ingenii gloriam, sitque in eo nomen quoque nostrum ad memoriam eorum qui lecturi sunt, qui quidem innumerabiles futuri sunt in longa posteritate, immortalitati quasi commendatum, muneris tui magnitudinem hoc magis sentimus, quod quomodo parem referamus gratiam, habere nos non arbitramur. Si enim immortalitas optata, & grata est omnibus, qui præsertim animo vegetiore atque erectiore sint, permagnæ sunt illius partes nobis a te tributæ. Quamquam enim ea est appetenda maxime,
 illi-

illique elaborandum præcipue, quæ post discessum ex hac vita, in illa altera vita felici & sempiterna nos cum DEO ipso collocat, tamen ne hæc quidem non libenter adsciscenda, quæ producit ad posteros nostri nominis perpetuitatem. pro qua, qui illam cælestem & divinam immortalitatem non plane cognoverunt, maximis sæpe tamen contentionibus, & acerbissimis discriminibus vitam, & caput suum objecere. quod profecto non fecissent, nisi a natura ipsa admoniti, summum quoddam bonum existere conjectati fuissent, cujus in imagine & simulacro tam multas partes experirentur esse delectationis, & gloriæ. Est enim profecto hæc famæ & laudis ad commemorationem hominum celebritas, imago illius veræ immortalitatis, quæ eximio dono Omnipotentis DEI, uni Christiano generi, per DOMINUM NOSTRUM JESUM CHRISTUM proposita est, ad quam potissimum aspirare debemus, hanc vero ita caram, jucundamque ducere, si proborum & prudentium testimonium nobis deferatur, quod quidem in te nobis egregie contigit. Non enim ingenio solum tuo honorati, illustratique sumus, sed (quod nobis etiam gratius est) judicio comprobati, & si enim ingenii gloria concedis nemini, vel omnibus potius præstas, qui in hoc scribendi genere cum laude versati sunt, tamen quum ip-

*so scriptio- nis argu- mento ostendas, qua sis pie-
tate, sapientia, religione præditus, jucundius
etiam accepimus testimonium optimi, & reli-
giosissimi viri, quam studium doctissimi. Qua-
propter maxime virtute tu quidem, id enim es
consecutus, quo nullum majus homini bonum
in hac vita existere posse videatur. maximo-
rum enim donorum, quibus te affecerat DEUS,
gratia illi (quod mortali homini licuit) rela-
ta, illud jam summum, & incomparabile ve-
ræ immortalitatis donum es promeritus, cui
deinde jam gratia nulla esse par potest. qui ta-
lentum acceptum multiplicatis mercedibus, ei-
dem Domino reddidisti a quo acceperas. Ex
quo quum fructum quoque non mediocrem tui
Libri dicatione, ad nominis nostri laudem,
ac memoriam redundare volueris, tantam ti-
bi habemus gratiam, quantam capere grati,
& memoris Pontificis tanto devincta officio
mens potest, sicut & re ipsa tibi ostendere pa-
rati sumus, & ut experiare etiam adhortamur.
Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub an-
nulo Piscatoris Die V. Augusti. M. D. XXVII.
Pontificatus nostri anno tertio.*

JAC. SADOLETUS.

ÆGI.

ÆGIDIUS TIT. S. MATTHÆI

S. R. E.

PRESBYTER CARDINALIS

ACTIO SYNCERO

SANNAZARIO S.

DIVINUM de Partu Virginis Poema
 mihi tuo nomine redditum quum le-
 gissem, velut attonitus ac lucis im-
 patiens, statim ad te nescio quid, sed quale ab
 iis, qui lolio (ut ajunt) victitant, proficisci
 potest. Neque enim de eo posse arbitror quem-
 quam judicare, præter eum, qui ad eruditio-
 nem tuam proxime accedat, quique (quod fieri
 vix posset) tui sit quam maxime similis. Ve-
 rum quum absurda quædam Ἐἰρησὶα scripse-
 rim, meæ tamen literæ (quæ tua est humani-
 tas) undique expetitæ, lectæ, exscriptæ istic
 a plerisque omnibus sunt. Quumque (ut au-

Nn 4

dis-

diebam) earum literarum exemplum in tuorum fere omnium civium manibus esset, ecce a te mihi literæ redduntur. demissa Cælo Ancylia mihi visa sunt, nullum enim ornandi me locum prætermittis. Nam dum mea probas, Neapoli cum admiratione legor, & item Romæ: dum rescribis, quo munere beasti me, **SYNCERE**, diis hominibusque invidentibus! Sed ut ad Poema redeam, divina quidem illa omnia, verum hætenus ita omni ornatu caruerunt, ut humanis inferiora, nunc a te ita omnium Musarum muneribus exculta, ut divinis (si dicere fas sit) vel potiora esse videantur. Nam quum a præscripta linea digrederis velut liberum dicendi genus nactus, ita ingenii vires explicas, ut antiquorum nemini sit tibi concedendum. rursus quum ea narras, unde ne transversum quidem unguem, quod ajunt, quæque majores nostri divinarum rerum scriptores Latinis literis ornari haud posse arbitrabantur, ita oratione illustras, ut omnium argumenta, quum Græcorum, tum Latinorum Poetarum, longo post se intervallo relinquunt. Quid enim, immortalis DEUS, (ut ordiar ab initio) invocatione elegantius? quid conceptu altius? quid Cælo, terra, inferis rei novitate obstupescantibus mirabilius? quid leto Simeone jucundius? quid infantum internecione sævius? quid DEO moriente horribilius?

*ibilius? quid ab Orco redeunte gratius? quid
 dolia referente beatus? quid agente in Cælo
 triumphante canente felicius? Adde alterius
 libri Musas certatim divina carmina modu-
 antes, adde pictum Orbem, adde Specum.
 De Partu vero quid ipse loquar? quum ea de
 e deinceps vel tacendum, vel tuis dumtaxat
 verbis loquendum sit. Prætereo qua oratione
 Ieros ille tuus e somno excitus, divinaque
 dflatus aura DEUM natum adoret. Nec
 referam e tertio illustrata Puerperia, non
 Divorum cantus, non carmina, non pastorum
 aticinia, non felicitis fluvii oracula, non ur-
 am, non columbæ alas argenteas, non deni-
 ue Protei vatis miracula recensebo.*

-- -- -- Non si mihi ferrea centum
 bra sonent, totidemque ærato e gutture lin-
 guæ,
 arminis AETIACI laudes percurrere possim.

*erum quum tu solum pietate, non humana-
 um laudum cupiditate accensus, tantum stu-
 dii, laboris, diligentiae ad scribendum contu-
 ris, ea tibi summa laus censeatur, quæ uno
 unium ore prædicabitur, tantum esse laudum
 arum cumulum, ut ne ipsi quidem eloquen-
 æ, qua mirabiliter excellis, locus ad te lau-
 ndum relinquatur. Nam de laboris præmio,*

ad nos, id est mortales, nihil attinet cogitare. Quid enim tibi tribuere homines possent, & si omnia simul congegserint, quo tuum meritum expleretur? DEUS ille DEUS, cujus numine adflatus, tam doctum, tam sanctum, tam pium Carmen cecinisti, te digno munere remunerabitur. Non quidem Elysiarum aut piorum campis, insulisve fortunatorum, quas Lino, Orpheo, Musæo, ceterisque Deorum filiis sedes antiquitas falso statuit, sed Cælo, digna quidem tantarum vigiliarum mercede. Reliquum est, ut tibi gratias agam, quod Augustini personam inserueris, que reliquis tam apte, tantaque harmonia coheret, quanta Philosophi ajunt in cælo sidera. proinde recte ad te pertinet Homericum illud:

Ο δ' ὄλβι' ὄντινα μῦσαι φίλωνται.
 Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ σώματ' ῥέει αὐδῆ.

PETRUS GRAVINA.

NON sine providentia deligunt sibi Immortales quandoque ex mortalibus nonnullos, quorum opera, ad venerandam Divinam dignitatem, decensus utantur. hinc nostra Christiana Veritas, et Sanctorum Virorum, sanctarumque Virinum testimonia, ac ministeria in sui gloriam agnoscit. an fortuito igitur evenisse existimabimus, ut temporibus nostris, nascentis divini cælestisque Operis de Partu Virginis imprimendi, ac promulgandi curam, VIRGO ipsa DEIPARA, quasi ex destinatu, primariae feminæ Cassandræ Marchesæ, nobilitate, facundia, pudicitia insigni demandaverit: qua quidem alumna tantum sibi placet loca Neapolis, ut cum Gratiis Gratiam, cum Musis Musam esse affirmet. Hac itaque veluti quadam honestissima obstetrice cunctante, divinus hic novi carminis partus veterem nostram salutem, ac lucem, tamquam enascentem nobis expectantibus repræsentavit.

AD

A D.

ANTONIUM CARLONEM

Allifarum Principem, &c.

I N

SANNAZARII

P O E M A T A

PAULI MANUTII PRÆFATIO.

Uest præclarum, ornatissime Princeps, in arte Poetica excellere: sic ea cognoscere, quibus ad illam laudem perveniatur, maximum quiddam, ac difficillimum est. Fallitur enim, si quis absoluti Poetæ partes in eo positas arbitratur, ut, cum metiendi carminis rationem optime perceperit, cum elegantissimarum vocum suppellectilem quasi quandam sibi compararit, addo etiam cum materiam animo comprehensam ordine quodam atque artificio distinxerit, hisce rebus tanquam egregie munitus ad scribendum se conferat. Graviora sunt, quæ requiruntur,

PAULI MANUTII PRÆFATIO. 573

*ex abditis plurimarum artium ac doctri-
rum fontibus haurienda; nam, cum ejus
consilium, qui hoc in genere elaborat, vel in-
imicis id spectare debeat, ut voluptati ver-
um utilitate sententiarum admiscenda, ni-
lo minus lectorem moneat, quam oblectet,
vitiis vero illa plerumque necessaria sint,
in vitiis summam turpidinem inesse, in
virtutibus summam gloriam, ostendatur: quo-
modo hoc sine Philosophiæ cognitione pruden-
ter ac perite poterit efficere? Jam, si res
exigat, ut aut de cæli stellarumque ratione,
aut de regionum terrestrium ac maritimarum
re dicendum sit: certe hos locos non potue-
rit, nisi qui Astrologiam & Geographiam at-
tingerit, commode tractare. Itaque, si quis
hujus facultatis studium eo complexus animo
habet, ut aliquando, quæ literis mandare stu-
erit, ea se speret, veluti pictorem egre-
gum, omnibus artis coloribus illustraturum,
omnium fere disciplinarum scientiam, quæ
bene beateque vivendum pertinent, ne-
cessus ignoret, necesse est. Quod si ad as-
sequendum Poetæ nomen ubertatem illam in-
vitiis à natura datam satis esse putat, atque
sine una instructus facile audet canoros illos
versus, rerum tamen inanes versus vel do-
ctus pangere, vel in triviis ad populi aures
fundere; statim ab intelligentibus explode-
tur,*

*tur, neque solum imprudens aut parum ve-
 recundus, sed etiam plane stultus, ac teme-
 rarius habebitur. Quo minus est mirandum
 si ut hac arte præstarent, quam paucissimi
 contigit, cum in omni præterea liberalium
 doctrinarum genere plurimi semper florue-
 rint. Sed egregiorum Poetarum multo etiam
 majorem hac nostra tempestate, quam præsci
 temporibus penuriam esse constat: sive quo
 sæculi fœlicitas illa fuit; sive, quod equidem
 magis existimo, quia non iisdem quibus olim
 præmiis ad virtutem nunc homines excitantur.
 Eorum autem, quos in hoc genere præ-
 stantes cognovimus sine controversia primum
 locum obtinuit vir eximius & omni laude
 cumulatus Jacobus Sannazarius: cujus in-
 genii monumenta non vetustas, non oblivio
 delebit ulla: ut ex tot Regum triumphis
 haud paulo clarior, quam ex unius hominis
 doctrina, atque ingenio, Parthenope sit fu-
 tura. Hoc autem, Princeps Egregie, tui
 muneris fere totum est: qui cum ad sum-
 mam generis nobilitatem etiam optimarum
 disciplinarum scientiam adjunxeris; tamen
 hæc per se, nisi accederet studium de posteris
 bene merendi, quasi minima judicans, que
 cunque à doctis viris mandata literis, di-
 gna, quæ inter manus versentur existimas,
 in apertum ut referantur, maximopere con-
 tendis.*

PAULI MANUTII PRÆFATIO. 575

ndis. Quo nomine ipsi profecto Sannazarii
anes tibi non vulgares gratias habent,
m eos libros, quos ille moriens tuæ fidei
mmendarat, pervulgandos diligentissime cu-
s. Qui vero ingenuarum artium studiis
diti sunt, ii se tibi tantum debere profi-
ntur, quantum prosolvi nullo modo possit.
aque à me, qui eodem in ære sum, petere
dentur, universorum causam ut suscipiam,
hique propter hoc officium, quid omnes de
¶ sentiant ¶ loquantur, aliqua ratione
nificem. Ego, licet ipsa te recte factō-
m conscientia contentum esse, nihil præte-
a requirere, exploratum habeam; tamen
eorum honestissimo desiderio ne desim, de
e libenter in eam partem, in quam etiam
ea sponte propendebam, ¶ ad ostendendum
n eorum modo animum, sed etiam obser-
antiam ¶ pietatem in te meam, hæc ipsa
innazarii pœmata, quæ nostris typis eden-
curasti, nomini tuo dicata ad te mitto.
eges hic omnia, quæcunque ab eo Latine
ripta nunc exstant; primum autem erit
vinum illud, quod ipse de partu Virginis
scripsit, opusculum: deinde Christi lamen-
tio: mox Eclogæ quinque quas tamen de-
m scripserat; sed, è Gallia reversus, has
ntum, quas emisimus ¶ fragmentum illud,
od post Salices collocavimus, invenit, re-
liquis

576 IN SANNAZARII POEMATA &c.

*liquis aut furto surreptis, aut per incuriam
suorum, quibus eas discedens crediderat, a-
missis. Sequuntur Elegiarum libri tres, E-
pigrammatum totidem, quæ omnia tuo inscrip-
ta nomini apparebunt, ut ejus benevolentia,
quam Sannazario & vivo & mortuo præsti-
tisti, hunc saltem fructum percipias.*

Venetiis: 1535.

ERU.

E R U D I T O
L E C T O R I
S.

Quod regnorum rerumque publica-
rum fatum est, idem quoque ar-
tium ac scientiarum esse folere,
nemo, ut opinor, ignorat. Res
Græcorum cum florerent maxime, florue-
ant quoque præclarissima illa ingenia, quo-
rum partim monumenta uberrimo cum fru-
ctu hodie quoque volvimus, partim nominis
memoriam, non sine acerbo jacturæ dolo-
sque sensu, proni veneramur. Accisis, at-
que Græcorum opibus, cum altius quo-
die caput extolleret Romana potentia, una
cum imperii viribus crevit artium ingenua-
rum cultus, Eloquentiæ præsertim, atque
poetices. Parique adeo passu cum prospera
eorum fortuna procedere visus est Musa-
rum honor. Sub Augusto autem Cæsare,
cum ad summum felicitatis suæ fastigium per-
venisset

* Hæc Præfatio Broukhufiana præfixa est editioni Wetste-
mæ.

venisset immensa illa imperii Romani majestas, ad summum quoque gloriæ suæ culmen evecta est Romana Eloquentia. Jam etiam declinasse videri potest ætate Tiberii: sensim autem paulatimque prolabi cæpisse cum labente paulatim imperio, donec post Theodosii tempora plane in senium vergeret. Secutis à barbaro Septentrione immanium gentium crebris irruptionibus, expirarunt tandem miserabiles illæ Latinarum elegantiarum reliquiæ. Spissæ inde tenebræ fuerunt, & mera foædaque barbaries aliquot sæcula occupavit. neque spes ulla erat resuscitandi extinctas literas. Poesios tamen umbra quædam tenuis ac valde debilis penes Monachos cernebatur. quorum versus, magno molimine insanoque artificio ad pravum sæculi gustum contorti, pro exquisitissimis Musarum lautitiis habebantur. primus ex densissimis illis ignorantiaæ atque inscitiaæ tenebris os cælo attollere ausus est Franciscus Petrarcha, vir sine controversia ævi sui eruditissimus. Hic postquam iter ad antiquas elegantias aperuisset, secuti sunt alii atque alii, quorum gnava industria deterfus paulatim est foetor ille claustralis, atque immunda loquendi sribiligo. Capta deinde ab immanissimis Turcis imperii sede Constantinopoli, Græci iterum artes suas scientiasque intulerunt agresti Latio. Nec defuit

fuit honestissimo conatui felix successus, in-
 nitentibus, præter omnes alios, Principibus
 Mediceis. Florebant ea tempestate Neapoli
 us Aragoniorum, & potens opulentumque re-
 rum Musis redeuntibus tanquam peculio suo
 ensebatur. primus illic Antonius Panhormi-
 , vir, ut ea ferebant tempora, eruditus ac
 ferti oris, signum sustulisse videri potest ad
 ne sperandum de studiis artium ingenuarum.
 traditus ab eo in Regiam clientelam Joannes
 vianus Pontanus, mira felicissimi ingenii
 exteritate, uberique profluentis facundiæ
 opia, haud parvum momentum adtulit ad
 rescentem gloriam liberalium studiorum.
 tenim non contentus propriæ virtutis indu-
 ria privata, Academiam domi suæ erexe-
 it, in quam statis diebus convenirent quot-
 uot essent in urbe homines literati, præser-
 m vero Poesios Romanæ studiosi. Quæ si
 nihil habuisset aliud unde commendaretur, (ha-
 uit autem ingenia ejus ætatis longe nobilif-
 ma) æterno beneficio omnem devinxit poste-
 ritatem, quod ex ea nobis prodierit dulcissi-
 ma illa, atque orbi erudito decantatissima
 Jacobi Sannazarii Musa. Cujus viri lima-
 tissimis carminibus nihil post sæculum Augu-
 tæum emendatius prodiisse si quis dixerit,
 æ ille profecto haud iniquo judicabit Apolline.
 Neque vero opus est ad ejus rei veritatem

evincendam literatorum virorum conquistis testimoniis, cum tam crebræ ac toties innovatæ laudatissimi libri editiones, id quod bonæ merces solent, nusquam indiguerint ulla hedera. illæ autem, nescio quo fato, aut negligentius à typographis sunt habitæ, aut nonnulla sui parte mutilæ prodierant. nimirum non ubique expediebat, quicquid olim Sannazarius multa cum libertate scripsisset, in publicum exponere, & erant tribuni qui intercederent. Cum vero interfit reipublicæ literariæ has Musarum delicias, & incorruptas & irrefectas apponi, haud abs re fuit quod virorum literatorum utili consilio hanc novissimam omnium, atque omnium purissimam editionem adornaverimus. Vides hic omnia Sannazarii opera Latine scripta, atque ea quidem illa religione qua olim prodire iussa sunt à duobus viris illustrissimis, Antonio Garlonio, Allifarum Principe, ac Petro Gravina, Poeta & ipso nobilissimo. Sunt autem in iis non pauca, quæ, quod propius res quasdam privatas tam virorum principum, quam aliorum tangunt, intelligi à quovis nequeant. quod in elegiis & epigrammatibus fere occurrit. His vero non satis perspectis, acumen omne ipsamque adeo totius scriptionis venerem interire necesse erat. Cui rei ut occurreretur ac-

cesse-

PRÆFATIO. 581

ſerunt ab erudita manu notæ, quæ, ut
nſidere fas eſt, & rerum & perſonarum
n inuſiti cognitione elegantiffima nobiliſ-
ni Poetæ ſcripta ſic ſatis explicabunt. Quis
e fuerit, cui hunc laborem debeas, cum
ere voluerit, meum non eſt propalare. Tu
ge, qui Muſis faves, & fruere,

E L O G I U M
J A C O B I
S A N N A Z A R I I

A Capacio scriptum.

Vivunt in elegantissimi Senis vultu
Veneres, & dum colludentibus Nym-
phis Musæ Lauream neſtunt, Ape-
in oris favo mella liquant. Ambi-
dextrum quoque Jovius diceret, Latinos
atque Italos versus exarantem. Sed *ſiniſtra*
in Latina oratione, dextra in Itala uſum ac-
cuſabis. Nec ſua tamen id culpa factum
Doctis viris illa placuit, hæc vulgo, qui
reconditis rebus abhorret. Opus illud præ-
clarum, & aureum *De Partu Virginis*, quod
viginti & unius annorum laboribus edidit,
cujus cauſa feliciffima genitura ad Chriſtia-
norum poeſim illuſtrandam natum nominat
Sixtus Senenſis, & Maronem Chriſtianum
alii, quod Prudentios, Sedulioſque vicerit,
Leonis X. litteris expetitum, Clementis VII.
laudibus ornatum, Aegidii Cardinalis epiſto-
la ſummo honore affectum, pie, culte lucu-
lenter ſcriptum, Divinis arcanis imbutum
contemptui habuere,

Denique non omnes eadem mirantur, amantque
Rude ingenium, ad vilia atque inania deſlectit
Placere quæ per indoctorum manus libere
pote-

oterant vagari; placuere & ingenuis viris, sed
uibus otium cordi est, quosque Arcadum pa-
orum lufus, umbrarumque ad fluviorum ripas,
ondiumque fufurros tegmina oblectant,

Ut puerorum aetas improvida ludificetur.

Admirabilis in iis est Sannazarius, & jucun-
us novo carminum rithmo; eaque novita-
e Pontanum superavit, quem ullo pacto di-
endi copia, & disciplina potuit consequi.
At quandò se consequuturum Sannazarium
Pontanus sperasset in lectissimis Eclogis Pis-
tatoriis, quibus antiquos omnes stylo, atque
andore antecelluit? Sed Pontani fluenta po-
avit. Quis neget? Sed latices uberiores red-
didit. Et vitam ipsam Sannazario Pontanus
acceptam referat. Summa in eo pietas, qui
lopita, ac neglecta post obitum ejus scripta
Francisci Aelii, & Petri Summontii consilio
in lucem revocavit, rem literariam omnem
revocaturus, si inter codices variorum aucto-
rum, quos ex Heduorum finibus, & Tu-
ronibus aduexerat, alios quos conquiflerat,
adnumerasset. Sed Ethnicorum aliqua suis
epigrammatibus immiscuit. Conticesce Gram-
maticule, cujus in ore Sannazarii laudes con-
tabefcerent. Poteratne Christianus Eques,
qui de Verbo, & Virgine tam pie scripserat,
Romano Pontifici tanta cum reverentia sua
scripta subjecerat, devotissimè Divinis Numi-

nibus templum consecravit, à Fide aberrare? Quod multa poetico more scripserit, quid tum? Celebret suos Statios antiqua Neapolis; suos nunc demum laudet Sannazarios, quibus Musarum domicilia, tumuli gloria, lauri enatae testimonio, Petri Bembi floridissimis carminibus, maxima cum Neapolitanorum dignitate cernuntur. Ex marmore nitidissimo ejus sepulcrum conspicitur in Mergellinae villae templo, in quo ad vivam ejus effigiem à Joanne Montursolo ex Servitarum familia monacho, Taddæ socio, in Carraræ montibus sculptam, inter illustria Italiae monumenta veneraberis. Nobilitatem, doctrinamque & virum Regibus charum in demortui Pontani locum subrogatum, annos natum duos & septuaginta contegit. obiit anno 1533.

Pinti,

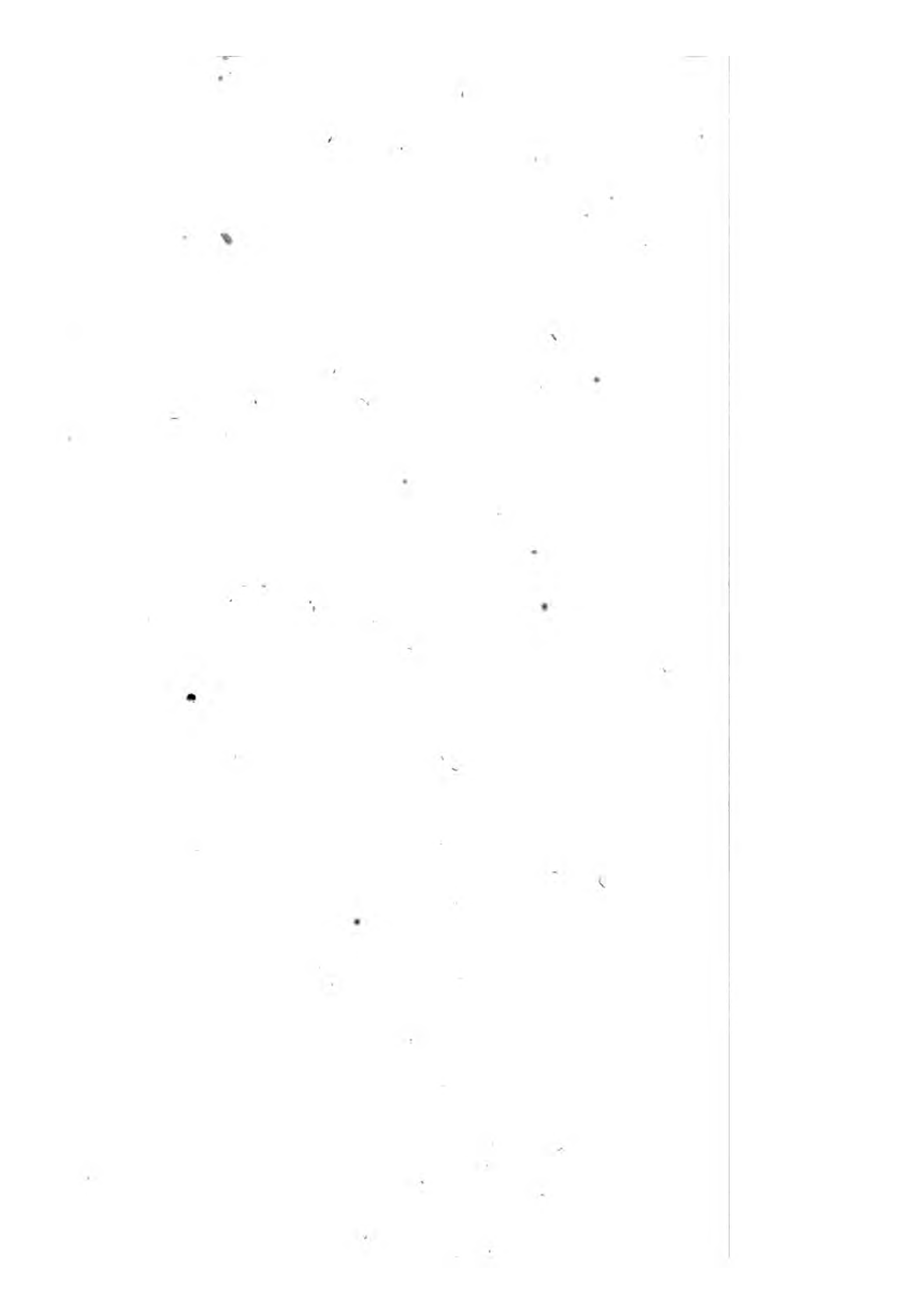
*Hac pulvis Jacobe tuus claudetur in urna,
Muscosum hic Tethis donec olebit opus,
Huc Gallis veniet vatesque egressus Iberis
Tractibus, & Musas tollet ad astra tuas.
Hic SANNAZARIUS manet, inquiet ille,
virentis*

*Hic prope Pausilypi littora culta sinus.
Littora divinae exultantia numine Matris,
Hic pia ab hoc tanto condita vate domus.
Nympharum huc soboles latissima Mergellines,
Quae tibi sunt Publi,serta decora ferat.*

N O T Æ

A D

SANNAZARIUM.

PETRI VLAMINGII NOTÆ.

Ad p. 1. v. 7. **PODALYRIUS**] Allusio ad gentilitium Clementis nomen, erat enim ex familia Medicea.

P. 2. v. 18. **EOOS REGES**] Magos intelligit qui ad Christum adorandum venerunt. notissimam fabellam sequitur, quum hos Arfacidis oræ Reges facit. Eleg. lib. 3. El. 2. v. 252. ex horum uno, cui nomen Baldassari, illustrem Balsiorum five Bauciorum gentem (*del Balzo*) suam traxisse originem, ipsa gens auctor est, in barbaro Epitaphio quod apud Campanilem existat *della insegna de' Nobili p. 121.*

Arma gerens stellæ, qua cum Rex Christus Olympi,
Virginis in uterum late descenderet almæ,
Et peccata patrum redimens oriretur ab alvo,
Advenere loco stella præbente Ducatum,
Alta decora nimis, Regum diademata trina,
Tertius ex illis, Baldassar nomine dictus,
Principium generis tanti fuit, inclyta cujus
Progenies, Carolo Regno veniente superbo,
Barbariem regni domuit.

P. 2. v. 27. **MERGILLINE**] *Est Mergilline prope Neapolim ad Pausylipi radices, qua promontorium mari alluitur, nec procul a littore, & a via qua Puteolos ducit, in qua & pulcherrimam sibi villam, & ornatissimam Mariæ Genetrici ædem posuit Syncerus.* Anth. Minturnus de Poeta p. 7. hæc ædes ad hunc usque diem vocatur *Madonna del Parto*. non libet hic congerere quæ de Villa Mergilline apud omnes ferè leguntur qui Neapolitani regni descriptionem moliti sunt. Videatur Vulpus in vita Sannazarii, & quæ ipse Actius in ipsius laudem cecinit, in primis autem Capacium in antiquitatibus Puteolanis.

P. 73. **CASSANDRÆ MARCHESIA**] Forma, eruditione, & generis vetusta nobilitate mulier hæc præstantissima, a Sannazario
jam

588 P E T R I V L A M I N G I I

jam sene adamata, Parentes habuit Paulum Marchesium, Jurisconsultum celeberrimum, Regi Ferdinando Primo a consiliis, & Ludovicam Cossam, eorundem proles unica. Vid. *Campagnile dell' arme, overo Insegne de' Nobili.* & Vulpium in vita Sannazariana. a Capacio hujusmodi elogio fuit ornata.

C A S S A N D R A M A R C H E S I A.

Quæ charites cum Cassandra luserint, Poeticis Leporibus explicavit Jacobus Sannazarius, cujus ex ore dulciora verba cum elicerentur libabant veluti apes Cupidines, fingebantque compositæ Orationis favos. Melle tamen suavior fluebat Oratio cum Cassandra loqueretur, quam dum sibi decimam vates Musam proposuit, castissime deperit. qua propter eo laudabilior facta est, quod tanti viri amore cultæ inviderent, quæ a summis viris cupiebant amari, eoque pulchrior, quod in ea puritatem cum dignitate nitentem, non coloris suavitatem, qui ad Libidinem excitaret, veræ pulcritudinis sectator adamavit. In omnibus quidem laudanda, tunc tamen maxime, cum existimationi consulens, in nuptiis nuptiis, quas cum Alphonso Castriotæ, Atripaldæ Marchione, Ferrandinesium ducis filio, paraverat, elusa, neque novas experiri laudabile existimans, ne denuo alienæ fidei periculum faceret, sapientiæ locum Neapoli, quem studiis addixerat Oliverius Carrafa, reliquæ sibi vitæ delegit, atque Cœnobio instituto, divino cultui se ipsam dicavit, idque Clarissimum prudentiæ atque animi magnitudinis indicium relinquere voluit. non servatæ fidei pœnas luit infidus conjux a Francisco Gallorum Rege interemptus.

P. 87. v. 2. RURA OLIM PROAVIS FACTA SUPERBA MEIS] Sannazarii nimirum avus Jacobus, Petrinum & bonam Falerni agri partem a Ladislao Rege dono acceperat, his omnibus postmodum exutus a Joanna Regina. v. F. Ælium Marchesium in gente Sannazariana & Vulpium in vita Actii Synceri, ipsum Sannazarium in Arcadia.

P. 88. v. 9. PAGANÆ] Hæc elegia scripta videtur quum Nuceriæ Paganorum degeret, ubi cum matre adolescens vixit & Arcadiam exorsus est. V. Vulpium in vita. de Nuceria Paganorum L. Alberti *nella descrizione d'Italia.*

P. 92. v. 27. SUDIBUS CERTARE COLUMNIS] *Lancier del Palo* lusus Rusticorum & Pastorum in Italia; in quo Victor est, qui

lui sudem columnam fortiter jaculando, alterius jactum intervallo superat aliquo. Graphice hunc lusum depinxit ipse Actius in Arcadia.

P. 90. De Joanne Pardo nulla omnino, post Broukhufiana; notitia ad me pervenit, nisi quod a Crispo in vita Sannazarii Ilicam ejus carmen, quod ad hujus editionis paginam 278. reeritur

Acti, cui simplex peperit, &c.

Ab ipso Crispo ex MS. Fulvii Ursini primum publici Juris esse actum; nam quæ de Jo. Pardo Gallæco ap Nic. Anthonium in libl. Hispana extant, minime ad hunc credo pertinere.

P. 99. JACOBUM PICENUM] Egregie hanc elegiam illustrat Nicolaus Parthenius Gianettasius Historiæ Neapolitanæ Tom. p. 56.

erat tum [1475] Neapoli Jacobus Picenus Franciscanus; vir ob egregias virtutes ac sanctimoniam tota Italia Celeberrimus, ad hunc plurimi confluxerunt, ac vehementer rogarunt, ut preces ad Deum pro Regis [Ferdinandi I.] salute funderet. Jacobus cunctis espondis, bono animo essent, futurum ut ex eo morbo Rex conialesceret, & quanquam indies febris ingravesceret, ac se pejus grotus haberet ipse nihilominus non omittebat cunctos hortari, ut animos desponderent; certoque crederent, eam lues lethalem non esse. Tandem eo febris pervenit, ut vocem decumbenti adimeret, roviq; interiturum medici arbitrarentur. Tum Jacobus ad insidendum egrotum progressus, vixque decumbentis cubiculum Re- is intravit, cum statim ille veluti e somno excitatus in se re- lit ac secuto mox die insperato convaluit.

Patre ex eo morbo divinitus liberato, statim filius acri febrè tentatus; cumque in dies gravior lues fieret, nec quicquam me- icorum arte obtineretur, Alphonsus Jacobum arcessivit, ut di- inam sibi opem afferreret. Jacobus in Capuanum castrum ubi Alphonsus habitabat processit, agrumque inuisit, qui ut venien- em ad se sanctum virum prospexit, enixe rogavit uti sibi sani- tem a divinis impetraret. Jacobus Ducis dextera apprehensa: te timeas, dux, inquit, brevi convalesces. Atque hæc dexte- a, quam ego nunc teneo, Turcas ex hoc regno victrix ejiciet. Pro- res, qui plurimi ad agrum convenerant, tum Jacobum roga- erunt, num revera ipse sibi persuaderet, venturos in Italiam arbaros? quibus Jacobus: ita vero, inquit. Nec aliter quam sanctus

sanctus hic vir prädixerat, evenit ut inferius narrabimus. Alphonsus non multo post salutem ex integro recepit.

P. 105. ad Elegiam IX.

Quum, quod maxime dolendum est, vita Jo. Joviani Pontani quam Summontius olim promisit, aut interciderit, aut non fuerit absoluta, nunquam saltem prodierit; præter illa quæ Elegantissimus Janus Broukhufius de maximo viro pro more erudite congeffit non volui non hic adjicere vitam quam ex Pontani operibus ipsiusmet fere verbis collegi. audi lector ipsum de se & rebus suis differentem ut tanti hominis masculam admireris facundiam, & morum innocentiam suspicias. surgit ipse & silentio facto, in sacello, quod sibi suisque Neapoli sepulturæ gratia erexit, ad amicos, more quotidiano ad eum confluentes, verba faciens, inquit.

Ego vero ingenue quo vobiscum agam meaque pro consuetudine, & vos ipsi vitam, mores, studia, actiones jam novistis meas. nunc demum anteaacta vita capio, laborumque præteritorum, quos plurimos ac maximos inter agendum subii, fructum, etiam suavissimum. In tranquillissimo enim otio constitutus, Cælisum ipse mihi videor sortitus vitam; nam septuagenarius jam, valido corpore, bonis externis quantum satis est, modestia præsertim mea, suffultus; prædiorum enim Fortunarumque avitarum, totiusque paterna rei usum atque possessionem sorori mea olim permisi, contentus bonis iis, quæ Neapoli atque in Campania, labore, industria & ex uxoria hereditate comparavi, nunc animum quotidie exerceo, præterquam cum, nec tamen quotidie, villam Antimianam invito & hortos, gladioque expurgo arbusculos. Mente autem sic fruor ut solam hanc meam esse ducam, soli huic inheream, eam unam exerceam, ac colam, quotidie aliquid ætate hac, studiisque meis dignum contemplatis. Cogitationes ipsas meas aut scriptis mandans, aut cum amicis eas conferens. Philosophamur & quidem cum paucis, ac nunc domestica in porticu, nunc fanulo in hoc, deambulationeque, quod si per Religionem liceret, libenter id quidem fecissemus, ne Lycaum tamen appellaremus tanti viri memoria nos deterruit, quodque & si nequaquam in Academia, in celeberrima tamen urbis hujus parte, nostris est sumptibus positum & dedicatum. Meaque hæc exercitatio, curaque quam suavissima contemplandis divinis atque humanis rebus tantum est intensa, ni vobis fortasse secus videatur, quod huic sacello adornando sum intentior. Sed concedatis hæc Adriana uxori, quam vivam merito amavi plurimum, & mortuam monumentis his prosequar.

prosequor. Isque, ut dixi, fructus est & quidem bene suavis eorum omnium qua & Juvenis olim egi, & nunc senex ago, ipsiusque antea vite recordatione magis magisque incendor, tum ad res cognitum dignas, quaeque sapientiam constituunt, majori quodam studio perquirendas, tum ad suavissimos illos fructus, qui inde proveniunt persfruendos. namque, ut scitis, adolescentulus patria cessi, imo pene puer, propter civiles dissensiones; magna rei domestica factura facta, ob adversariorum potentiam & avitas simultates. namque, horresco referens, aviam meam Leonardam rarissimi exempli matronam, nox sine multis lacrymis audiebam referentem, cum inter digladiantes familias inimicitia summis exercerentur odiis, captum quempiam factione ex altera, eumque e vestigio concisum in minutissima etiam frusta, moxque exemptum illi jecur in prunis candentissimisque carbonibus ab factionis ipsius principibus tostum, perque butellas minutim dissectum inter cognatos ad id invitatos in jentaculum distributum. qua aut luporum tam exanhelata rabies, aut sevientis pro erepta prole Tigridis hanc ipsam superaverit? allata etiam post degustationem tam execrabilem pocula, non sine collecti cruoris aspergine. Congratulationes habita inter se, risus, joci, leporesque cibum ipsum condientes, denique & Diis ipsis propinatum, tanta vindicta fautoribus. quid hic exclamem nihil habeo, ni forte immaniora his, & ab natura hominis alieniora subjunxerim. Majores mei, pulsi patria, domesticas ob seditiones munitionem sibi constiuerant, in agro ac solo proprio, turrimque ibi ex lapide edificaverant, qua munita, uxores, liberos, remque familiarem omnem ibidem tuebantur. Indeque adversarios & suis, & clientum atque amicorum opibus insensius lacecebant, forte accidit, quod tunc res sic ferebant, ut sociis ab hostibus suis graviter oppressis viri suppetias ferrent, paucis praesidiariis cum mulieribus ac parvis liberis relictis, quae munitionibus ac turri praesidio essent. Hoc comperto adversarii summis conatibus munitiones repente aggressi eas per vim capiunt, ac propugnatoribus cassis turrim aggrediuntur. Proavia ibi mea, duobus cum parvis liberis se tuebatur. Accedunt Germani fratres, factionis alterius Principes, hortantur deditionem uti faciat. illa deditionem pollicetur, incolumibus tamen ac salvis infantulis; negatur a fratribus conditio, res a gladiis ac sagittis ad incendium venit. ibi infelix matrona, quanquam supra sexum fortissimo petere, in abditiorem sese locum includens, cum utroque filiolo, fumo ac flammis enecta exurit, caruitque fraternam ob impietatem, factionisque immanes animos, sepulchro: quorum ego puer cineres, si qui reliqui esse poterant; collectos Christiana matre (qua annos nata quatuor & viginti virum amisit, quem mortuum tan-

ta fide, desiderioque profecuta est, ut rarissimum aliis prebuerit exemplum, & obedientia in vivos, & desiderii in amissos conjuges) id procurante, per eos qui tunc aderant clientes in Sanctum ferendos ac collocandos curavi. quamvis autem domesticum hoc factum tacendum fortasse satius fuisse videatur, fateri tamen liceat, ut Aurienta, proavia mea, nihil muliebri in sexu atas illa fortius, atque in liberos suos indulgentius vidit: ita nihil ejus fratribus fuisse execrabilius, aut humana ab natura diversus, quin in sanguinem suum ipsum nihil prorsus perniciosus, magisque truculentum ac nefarium. hisce similibusque exemplis territus cum Neapolim venissem gravi morbo correptus, ita quidem a Julio Foris Messanensi, qui Alphonsi Regis censui rationibusque prepositus erat adiutus ac sublevatus sum, ut quod vivimus, quod hec dicimus, maxima ex parte ad illum referamus. Deinde ad Alphonsum me Regem in Hetruriam contuli adversus Florentinos bellum gerentem, & cum illo haud multo post Neapolim in qua Literis ita dedi operam, ut annos natus vix quatuor & viginti, etiam inter senes, eosque, qui in literis consenuerant, judicaret excellere. Alphonso inde mortuo cum a Ferdinando ejus filio arcesserem, gravi bello implicitum eum plures annos gravissimis cum laboribus, atque arumnis maximis sum secutus. inde Alphonsum etiam filium jubente patre, juvenutis ejus institutor. scitis omnes, quem apud Ferdinandum Regem locum tenuerim, queque apud illum mea & auctoritas fuerit & gratia, is igitur quam gravibus quibusdam me, qua tunc agebantur, rebus preposuisset, idque ego ferri a filio permolesto animadverterem, nec recusare onus ulla id ratione valerem, dicere haud sum veritus, onus illud me quanquam male libenter, fidenti tamen animo suscepturum, nec deterriturum cogitationes meas, aut filii contumeliosum animum, aut suam patris ipsius in filium indulgentiam: habiturum enim me adversus utrumque, quanquam acerrimos accusatores, maximum tamen patronum. Quod recte dictum vehementer admiratus, scire me cum pertenderet, quinam is patronus esset: Paupertatem, tum inquam, o Rex; ea me adversus accusationes & tuebitur vestrat & liberum absolutumque in judicio sistet. Cum his Regibus ita vixi ut eorum causa pericula etiam non mediocria adierim. inter que tamen diutius versatus, non pauca etiam scripsi, quodque vel cum primis fuit difficile, atrox ac pene ad interuersionem perductis Ferdinandi rebus, bis inter illum & Innocentium Octavum Pontificem Maximum exortum & conflatum bellum composui. Ferrariensis vero in bello quod acerrime illatum a Venetis fuerat, eum me gessi, ut mea potissimum opera, meisque consiliis in ipso belli ardore secuta pax fuerit, cum Italia totius quiete & otio. ex eoque in rerum
admi-

Administrationibus & Ferdinandi & Alphonsi, ita domi militiae me ipsum gessi, ut primum locum in deliberandis, & consulendis rebus, capiendisque consiliis complures annos tenuerim, eam integritate & fide, ut meis de Administrationibus, neque nec sit questus neque hodie queratur ullus; quin palam multi, tum etiam omnes, & damnant tempora & fortunam accusant, quod Caroli Octavi Gallorum Regis adventus, qui Regnum hoc Neapolitanum occupavit, quamvis annum vix illud tenuerit, ab regis & ac regni administrandis rebus, omnino distraxerit, qua profecto res, quieti & otio huic meo, mentique perfruenda causam tulit. Estque Deo optimo gratias ex hoc ut agam. Nam, quod si ipsi scitis, ter sub Ferdinando negotiis cedere cum tentassem, sed mihi ab illo nullo modo fuit concessum, hostilis vis, Divi quodam beneficio mihi otium peperit, publicisque a negotiis liberationem, in qua, ut dixi, fruor antea vita, nihilo tamen Administrationibus ex ipsis locupletior factus, mentem autem ipsam sic exercens & colens, ut ex procellis illis maxime turbidis, in otium quietissimum pariter ac securissimum sim delatus, quo in otio & calicibus ipsis mihi frui videor, & in ea tranquillitate vere, ut & nunc demum & mihi ipsi, non regibus videar omnivivere.

si plura de Pontano inquirere desiderat, adeat Toppi Bibliothecam Neapolitanam & imprimis *l'Addizione del Nicodemo*. Capacium in Elog. p. 374. quibus addi possunt Broukhufianæ citationes, quibus Magyri Eponymologicum hunc in modum auxit.

Jovianus Pontanus.

uctor gravis Cámerarius Cent. 1. Med. cap. 8. atque ita sæpe. v. Jac. Pontani Bellar. Attic. p. 158. Henry Etienne Eponymolog. pont. Herodote p. 82. 284. Sabellicus Lib. de L. Lat. Variatione. Vir Clarissimus Jovianus Pontanus, homo minime stultus, & quem fabulas pro historia, de re suo tempore maxime rebus conspicua, scribere pudisset, &c. J. Pier. Valerianus l. 1. Hierogl. c. 10. V. Politianus Lib. 2. Ep. 8. Herm. Bartolus ib. p. 452. Erasmus in Ciceroniano p. 271, 272. Mist. Voyage d'Italie T. 1. p. 276. Barthius ad Lib. X. Theophrast. v. 487. Luculentissimum ei elogium facit Buchnerus T. 2. p. 358. v. Ferrarius Prolus. 8. p. 70. Fracastorius II. Mythol. 38. seq. Riccius Lib. 1. de Imit. p. 28. L. 2. p. 45. Ferrarius p. 1. Poem. p. 4. 22. 33. della Valle T. 2. p. 280. Favina Opusc. p. 153. Georg. Anselmus VI. Epigr. 33. Marul-

594 PETRI VLAMINGII

lus 1. Epigr. 32. Jovius Elog. Doct. p. 60. seq. Volaterranus Paralip. p. 1462. *Vigneul Merville* T. 3. *des Melanys* p. 184. 338. sq. 386. 399. 431. 497. 602. 603. J. C. Scaliger L. 1. Poet. c. 5. Mabillon. Itiner. Ital. p. 112. Vossius de Histor. Latinis L. 3. c. 8. p. 549. Reinesii Epist. ad Rupertum.

Obiit anno ætatis 77. anno 1501. hujusmodi Epitaphium, quod sibi ipse posuit, præter alia memoriæ uxoris & filiorum inscripta, ad hunc usque diem extat in sacello quod Divo Jacobo sacrum voluit, & sibi suisque sepulcrum. vid. Monum. Illust. Virorum p. 81.

VIVUS DOMUM HANC MIHI
PARAVI, IN QUA QUIESCEREM
MORTUUS, NOLI OBSECO IN-
JURIAM MORTUO FACERE, VI-
VENS QUAM FECERIM NEMINI
SUM ETENIM JOANNES JOVI-
ANUS PONTANUS, QUEM AMA-
VERUNT BONÆ MUSÆ, SUS-
PEXERUNT VIRI PROBI, HO-
NESTAVERUNT REGES DNI
SCIS JAM QUIS SIM
AUT QUI POTIUS FUERIM
EGO VERO TE HOSPES NOS-
CERE IN TENEBRIS
NEQUEO SED TEIP-
SUM UT NOSCAS
ROGO, VALE.

Summontius promissit ejusdem annotationes in Catullum sed promissis non stetit.

P. 116. Ad. El. Lib. 1. El. XI.

Quum ex*editione Sannazariana, quæ Venet. ap. Bern. Stephonium anno 1531. in 24. prodiit & quæ casu mihi periit, Gabrielis Altilii epistolam nactus sim, quæ de hac ipsa Elegia ad Chariteum scripta fuit, pergratum fore lectori arbitror si integra hic legatur.

Gabriel

Gabriel Altilius, Episcopus Polycastrensis ac Ill. Principis Campani ab Epistolis Chariteo amico charissimo, S. D.

Legisti ut ego arbitror Βρομοσιωνων κακογογιον, en, dum lassere non desinunt, concitarunt lenitatem illam Synceri nostri, mansuetissimumque animum, scilicet male facta ut noscerent sua; & sane quis non Lampos istos Ismenios, ac novos Lucilios abominetur, oderit, stomachetur, qui, tanquam Appuli Aranei e cavis venenatos porrigunt aculeos, summissisque barbatus quibusdam, ipsi quidem latent atque dissimulant, & tamen ita dissimulant ut noscitari cupiant; laudemque ex tam petulanti & inepto maledicendi genere improbius aucupentur ac mendicent. Sed sic est, mi Charitee,

Naturam expellas furca tamen usque recurrit.

peffima ingenia sese undiquaque suo indicio, quasi mures (ut ille dixit) produnt, sed capient, quam possunt laudem, modo ne ullam capiant, ac potius ridiculi sint. atqui dixeris tantumne Academix nostræ vacat, ut de his sermo sit, &, ut olim Plato ad Dionysium, an non satis erat suo ipsos veneno confici, & alienis bonis invidentes intabescere Timones istos? Recte id quidem, sed nosti vulgi mores, sæpetaciturnitatem in conscientiam vertunt. nunc ad Actium redeo, mitto ad te cum tantopere efflagites, quæ ille in hos Cyclopas (sic enim illos appellat) videns nuper responderit, carmen me hercule exactum, simplex, candidum, quodque non minus priscam illam venustatem elegantiamque, quam optimos & integerrimos auctoris mores, nitidissimamque animi sinceritatem, præ se ferat. Dii boni quam recte Philosophorum facile princeps Aristoteles, qui sordidos Poetas ab ingenuis hoc differre putat, quod illi maledicant semper, hi vero & Deorum & Heroum laudes canant, atque, ut haud Actium nostrum inter posteriores ponas, vide obsecro dum contumelias retorquet, quam verecunde agit, jam erubescere ipsum carmen dixeris, & invito domino parere; at cum laudat, quam plenus, quam lætus, quam teres, atque, ut Horatii verbis utar, rotundus; nam, per Deos, quid similius quid accommodatius dici potuit, quam illud de Corvino nostro? dum novellæ arboris surgenti ramulo comparat, quid cum livore insultat? nonne & illum deprimit, & a sua

ipſe modestia non diſcedit? ſi quidem non hauſſe, ſed no-
viſſe tantum ſe Caſtalias undas affirmat. at vero quum perorare
vult, quam novæ, quam lenes, & jucundæ acclamationes,
quam etiam appoſitæ & opportunæ, modo Deos patrios ap-
pellando, modo Parthenopen ſuam contaminari querendo, quæ
ſi apte & ſuo tempore fiant, ſcis quantum lucis orationi, &
inprimis carmini afferre ſoleant, poſtremo cum ſe apud Mu-
ſas expurgat, veniamque ut dent ſi quid offenderit petit, quis
adverſariorum improbitatem, impudentiamque non explodat?
quis vero ingenuitatem verecundiamque non amet & ſummis
in cælum laudibus ferat? ſed quid ego hæc? tu melius iſta de-
prehendes, nihil non abſolutum, & quod non ex omnibus ſuis
partibus conſtet, invenies, niſi unum illud fortatte non pro-
babis, in quo illum facile & jure coargui patiar, tantum enim
Altilio tribuit, quantum ſibi ille nec agnoſcit, nec poſtulat. de
his hætenus; tu interim lyram intende, ut cum pluſculum o-
tii fuerit, te canente illa audiamus, nam ſi accentus tuus ac-
ceſſerit, ne Muſis quidem ipſis (pace quidem illarum dixerim)
invidemus. veniſſem, ad te, ſed ſcis in Apuliam cum Princi-
pe meo feſtinanti, mihi quam iſta, ut ita dicam, tumultua-
ria expeditio gravis ſit, Togato præfertim & prima Tirocinii
rudimenta capeſcenti. vale & me clariffimorum Collegarum
tuorum cætui commenda. vale iterum, ac tertio. Neapoli pri-
die idus Quintilis.

P. 121. CORVINUS] Maximus Corvinus, Neapolitanus vir
eruditiffimus, Epifcopus Iſerniæ anno 1510. & Nuncius Apo-
ſtolicus ad Remp. Venetam. v. 11. *Toppi Bib. Nap. p. 212.*

P. 121. ALBINUS.] De Albino nihil mihi compertum eſt,
niſi Magnum a Toppio vocari & Duci Campano a ſecretis fuiſ-
ſe. v. ejuſdem Bibl. Neap. ubi hæc leges. *Fabio Albino della Ca-
ſtelluccia [Nepote del grande Albino ſecretario del duca di Cala-
bria] huomo di molte Lettere & erudizione.*

P. 125. MAJUS] Liber Maji perperam in notis inſcribitur
de priſcorum verborum ſignificatione. titulus eſt *de proprietate*
verborum. De Majo v. *Toppi & Nicodemo nella Bib. Nap.*
& in primis Bælium in Dictionario, ubi de interpretatione ſom-
niorum, ut ſolet, erudite & argute diſputat.

P. 124 CHARITEUS] Scripſit Carmina Latina & Etruſca. E-
truſcorum editio prodiit ſub titulo *opere del Cariteo.* Latinorum
quod

quod equidem sciam, nihil ad nos pervenit, nisi ille ad Actium Syncerum Hendecasyllabus, quem scriptum ultimis in paginis Editionis Aldinæ Juvenalis & Persii primus edidit Crispus in vita Sannazariana:

Hos libros Juvenalis atque Persi, &c.

Qui extat hujus editionis. P. 275.

Verum nomen *Carideo*, levi mutatione transit in Chariteum, Barcinone fuit oriundus, Regi Ferdinando primo ab Actis. Rex etiam Ferdinandus secundus, quum Neapolim anno 1495. 2. Julii intraret, equitabat medius inter Pescariæ Marchionem & Chariteum. Libellum ejus Inscriptum *Endimione alla Luna* innuit J. J. Pontanus Bajar. L. 1.

Felix Endymion suo pte somno, &c.

v. *La Monnoye, Menag. T. 4. 303. Nicodemo. p. 58.* & quæ ipse notavi infra ad Epigr. XI. Lib. 1. *Camillo Tusini delli Seggà di Nap. p. 225.*

P. 124. & 125. ÆLIUS] Franciscus Ælius Marchesius ex antiquissima & Nobilissima Marchesiorum familia, linea Salernitana, Francischellum nomen a parentibus acceptum in Franciscum Ælium, more Academiæ Neapolitanæ, mutavit, multa scripsit, ex quibus nihil extat præter Librum de Neapolitanis familiis, quem Hier. Carboni inscripsit, doctum & elegantem. sed quibusdam visum nimis mordacem, editum a Carolo Borello Neap. 1653. hoc titulo.

Vindex Neapolitanæ Nobilitatis Caroli Borelli Cleric. Regul. Minor. Animadversio in Francisci Ælii Marchesii Librum de Neapolitanis familiis.

Uxorem habuit genere Malatestam, ex Ariminensibus Regulis, quo matrimonio aliquot filiis auctus fuit, sed patri multum dissimilibus, & filiabus duabus, quarum una nupta fuit cum Joanne della Pagliara, Nobile Salernitano, altera monacham se fecit.

V. Nicodemum Bibl. Neap. p. 137. & Campanilen *Inf. de Nobili. p. 292.*

SCALA] v. Bælium. Vitam Vitaliani Borromæi, quam scripsit Scala, edidit Christoph. Bartholinus.

P. 126. CARBO] viri præstantissimi, qui peste correptus diem obiit supremum, ejusmodi extat notitia in Nicodemi Paralipomenis ad Bibliothecam Toppi Neapolitanam.

Franciscus Ælius Marchesius, in Libro de familiis Neapolitanis, huic Carboni dedicato, scribit de Carbonum familia.

Carbones tui, post Visigethis, Gothorum Regis, Romanam cladem Surrentum Barbarorum sævitiam fugientes se recepere: ibique per ea sæcula, quibus Italia omnis Barbarorum insulibus patuit, incolatum fecere. Carolo vero I. Suevorum reliquias prosternente, & ecclesiam Romanam ad pristinam dignitatem restituente, pace per omnem Italiam parta, Carbones Surrentine Civitatis parvitatem ut viri generosi dedignant, Neapolim accessere; ubi a Carolo Rege satis benigne accepti, & belli & pacis muneribus clari evaserunt. Succedentibus deinde temporibus & Regibus, Atripaldam, Petram Pulcinam, & Montem Calvum possidere, brevi tamen tempore: nam Joanna I. Regina (nescio qua de causa) illos & his oppidis, & cæteris bonis spoliavit. Caroli III. deinde tempore Jacobus tuus Atavus Padulum, quod adhuc tenetis, obtinuit. Non parum etiam ornamento vestra familia fuit Cardinalis ille amplissimus, qui in gentilitio sacello in Neapolitana Cathedrali sepultus est. Audi etiam Borellum hæc eodem de Carbone differentem.

At quia pulchrior, & vere etiam comptior per doctrinam Nobilitas, quæ non modo ab illa colorem ducit, sed sanguinem ac robur. majori familia decori fuisse existimandus est Hieronymus: is, cui hoc opus Ælius nuncupavit; is, inquam, qui ob multiplicem eruditionem a sui avi scriptoribus nimio opere commendatur: qui Statio ac Sannazario in pangendis versibus comparatur, nec hylum quidem a Pontani fecunditate distare visus est, quem a Feudis Baronem, quem a nobilitate præclarissimum, a doctrina instructissimum, a Poesi peritissimum, jurisque consultissimum plerique deprecant, deliciarum osorem, consilio alacrem, manu strenuum, optimo cuique acceptissimum: sed quoniam unusquisque celebritatem nominis ab ingenii monumentis potius, quam ab alienis laudibus transmittere cupit ad posteros, non ab re visum fuerit, quam ille ad Augustinum Niphum scripsit adicere hic elegiam, ut liqueat omnibus, quantam literatorum virorum copiam, quantum Poetarum segetem Parthenope nostra complecteretur & aleres.

Niphe laborantes postquam decurrimus annos,
Proposita & celeri meta subacta rota:

Liber

Liber ago in terris vitam, sine turbine rerum,
 Sollicitant animum vota nec ulla meum.
 Res erat arcta domi, censu tamen auctus honesto,
 Despicio Attalicas imperiosus opes.
 Nam, licet & toto Mars sæviat impius orbe,
 Atque hominum multa cæde cruentet humum.
 Concurratque ferox Gallus, concurrat Hiberus,
 Et Latium forti pectore in arma ruat.
 Me tamen impavidum feriet fortuna, sit illa
 Sævior & nostris ingeniosa malis.
 Armorum auditus sonitus, clangorque tubarum
 Non mentem studiis eripuerunt suis.
 Nunc ego Musarum choreis sum proximus, & nunc
 Latius Aonio labra fluore natant.
 Namque videre juvat, duplici tua tempora fronde
 Et Phæbi & Martis Dux Aquavive premi.
 Tuque etiam Melphi Princeps, decus addite Musis,
 Accedis gemino cinctus honore caput.
 Atque una comes ipse sacras Gesualdus ad undas
 Concinit, & posita cuspide, plectra movet.
 Me rapis interdum recinens, Syncere, sub umbra,
 Mystica virginei sacra puerperii.
 Et pecus & sylvas, piscofi & numina ponti,
 Et quæ littoribus fert Sinuessæ suis.
 Sæpe animum flectit dulci Cabanilius ore,
 Dum canit & doctas evocat amne Deas.
 Ipse forum exornans & consultissimus æqui,
 Post tot sollicitis reddita jura reis,
 Capycius mea tecta subit, positoque rigore,
 Differit, & grato multa lepore refert.
 Quin etiam nostras visit pater Ælius ædes,
 Quem sequitur sacri candida turba chori.
 Et qui Sebethum patrio modo prætulit Arno
 Puccius, Etrusci fama decusque soli.
 Quem, culti eloqui tanta est facundia, credas
 Posse movere homines, posse movere Deos.
 Nec minus exhilarat nostros Gravina recessus,
 Eloquio & doctis, quos movet arte, jocos.
 Præcipue mihi dum Pallæni narrat alumni
 Fertile tam multis dotibus ingenium.
 Ovicula assidue mecum est, cui sacra Maronis
 Musa favens molli tempora fronde tegit.
 Vopiscus Graja insignis Latiaque Minerva,

Affidet & pleno pectore fundit opes.
 Quos inter nostras demulcet Anisius aures,
 Pindaricos varia dum canit arte modos.
 Invisit cultos Siripandus sedulus hortos,
 Ingenii repetens tot monumenta sui.
 Doctaque Parrhafii scripta, & memoranda per ævum,
 O fidum sanctæ pectus amicitiae!
 Quem non alterius Siripandi fulmina terrent,
 Cum tonat, & cæli numina læsa dolent.
 Ille tamen pietate gravis, vitaque verendus,
 Excolit hos sancta religione lares.
 Nobiscumque una fallit Summontius horas,
 Carmina dum tractat Grammaticosque sales,
 Atque etiam paribus studiis & pectore culto
 Dignatur nostras Pöus uterque domos.
 Nam quis Aprani, quis te placidissime Sangri,
 Ignorat curas demere sæpe meas.
 Quorum ego virtutis vel adhuc exosculor alta
 Semina, per numeros quanta futura suos.
 Nec te, Philocale, excipiam, cui munere sancto
 Aonium lepido profuit ore melos.
 Et sive Avalidas celebras, seu scribis amores,
 Nos facit attonitos illud & illud opus.
 Hæc bona sunt; verum sensus animumque fatigat,
 Quod non Fernandi principis ore fruor:
 Cui manibus nova ferta suis pia Musa paravit,
 Et Phœbus numeros, quos canat, ipse dedit:
 Hunc sacro Aonides enutrivere sub antro,
 Et puerum molli continuere sinu,
 Hunc Venus & Mavors concordi mente tuentur,
 Hic bello, pace hæc, hic pater, illa parens.
 Salve magnorum exemplum specimenque virorum,
 O decus & veræ nobilitatis amor.

Hanc, quam merito insignem elegiam vocat Broukhusius, certe debebat conferri cum Sannazariana.

P. 138. PUDERICÆ. Franciscus Pudericus Errici F. vixit tempore Sannazarii & Pontani, & ex eo liquet virum fuisse doctissimum quod Actius Syncerus opus suum de Partu Virginis ejus judicio subjecerit. Illum adeo delicatas aures habuisse testatur Crispus, in vita Sannazarii, ut sæpe post decem recitatos
versus

versus ejusdem sensus, vix unum Actii probaret, sanguine nobilis, ætate provectiori, casu cæcus, haud natura.

Pontanus librum quartum de rebus Cælestibus huic dedicavit. Lib. 1. Tumulorum eidem parentavit. Ut ingenium viri illustris propius noscamus non pigebit hic exscribere Petri Summontii epistolam, quæ extat ad calcem Pontani de Rebus Cælestibus

Petrus Summontius Francisco Puderico,
Viro Patricio Sal.

Habes Puderice tota, ut ille ait, quod mente petisti; nec est cur me ad edenda Pontanica hæc hortere amplius; quid hortere dixi? immo vero cogas, impellas, quodque pace tua dixerim, obtundas. Jam mihi adire te posthac liberius licebit, jucundissimaque consuetudine ista frui. Nec mihi metuenda est amplius severitas tua, nostrique, ut ita dixerim, Catonis increpatio, per quem mihi non licebat esse negligentem, quicquid me toties ignavum ac desidem vocabas, quasi per me stetisset, quo minus quam primum opera hæc omnia in lucem prodierint. Quam quidem ad rem nesciam, ut verum fatear, plusne mea in Pontanum pietas, an autoritas me impuleris tua: en ad optatam diu jam pervenimus frugem, tuæque tandem satisfactum est voluntati? Cæterum affirmare hoc ipse jure possum, egregiam te Joviano nostro hac in re operam navasse, dum non modo & me & alios ad hæc ipsa tam assidue excitas, verum etiam dum pecuniam, qua solvenda librariis erat, tam diligenter hinc atque illinc perquiris, ut si cui Pontanus post obitum debet, tibi omnino in primis debeat. Quoniam vero hoc onere levatus sum, assiduis etiam Actii Synceri me subtraham calcaribus, ut Pontani vitam, quam ille diu efflagitat, quam primum emittam. Habes igitur Joviani Pontani libros omnes, partim mea, partim aliorum opera, editos, &c.

Idem Petrus Summontius Francisco Puderico Actium Pontani dedicavit, ubi inter alia hæc legas

Persuasit mihi auctoritas tua, Francisce Puderice, ut Pontani Actium secunda hac excussione potissimum ederem &c. --- nam præterquam quod Actii Synceri loquens persona, a quo opus hoc denominatur, non parum te pro veteri amicitia delectabit, tua quoque hic tibi sunt partes, nec res ipsa tota, de qua agitur

non imprimis ad te pertinet: cum poetica concinnitatis, cuius maxime ferax est Pontana Academia, semper ipse & studiosus observator fueris, & censor acerrimus; vix que summis (ut ita dixerim) naribus, adeo omni de carmine exacte iudices, ut merito si omnes emuncta naris hominem, ut ait Horatius, appellent. Par in historiis censura est tua, quarum tenacissimam in te videmus memoriam, & gravitatem simul in te tantam, modo refellendis fabulosis, modo veris comprobandis comparandisque scriptoribus ipsi, nemo est nostrum qui non admiretur.

Il. Nicodemo Addiz. al Toppi.

P. 138. v. 31 JAMQUE PANHORMITÆ &c.] Si quis amplio-rem notitiam earum rerum, quæ ad Panhormitam pertinent, sibi comparare cupit, adeat Mongitoris Bibliothecam Siculam, quæ quia non omnium manibus teritur, integrum articulum hic legi volui.

ANTONIUS BONONIA, passim ANTONIUS PANORMITA dictus, ex nobilissima Beccadelli familia ortus, quam Panormi Bononiam dicimus, ex quo è Bononiensi urbe originem traxit: antonomastice Panormita vocatus à Patria Panormo, ubi natus: quod innumeri testantur auctores. Perperam Petrus Angelus Spera de nobil. Prof. Gramm. lib. 3. pag. 135. Pandulfus Collenutius in hist. Neapol. lib. 6. pag. 270. Morerius in dict. to. 1. pag. 281. & Coronelli in Biblioth. to. 3. n. 4674. Bononiæ exortum dixere: origine enim Bononiensem, ortu Panormitanum fatentur omnes: & profecto si ejusdem Panormitæ Epistolas percurrissent, in quibus Panormum Patriam suam pluries vocat, lapsum declinassent. Originis vero causa inter Bononienses non immerito recensetur à Joanne Antonio Bernaldo, seu verius, Ovidio Montalbano in Biblioth. Bonon. pag. 21. Fuit Antonius inter ævi sui literatos celeberrimus, immo facilè Princeps. Natus an. 1395. patre Henrico Bononio, qui pluries Panormum Prætoris munere rexit; ex Balthasare Bononia in descript. famil. Bonon. pag. 3. & Chronol. Prætorum Panorm. apud Vincentium Auriam in Chronol. Proreg. Siciliæ pag. 256. A teneris annis literis admotus Panormi Germanum quendam audivit, cujus meminuit Pontanus de fortuna lib. 1. cap. 26. pag. 832. Bononiam

niam exinde se contulit, ibique, ob præstantissimam ingenii indolem, doctrinæ celeriter instructissimus, Juris usque laurea insignitus est. At ingenii vastitatem uniuscuiusque limitibus continere haud passus, ad alias animum contulit: hinc multiplici doctrina excultus floruit; ac Theologus, Orator, Historicus, & Poeta effulsit clarissimus. In amœnioribus literis mirabiliter profecit, ac studiorum amore extimulatus præcipuas Italiæ Urbes excurrit, præsertim Papiam, Placentiam, Bononiam, Patavium, usque literis insignes lustravit, & literatorum benevolentiam sibi conciliavit, ut ex ejus oratione ad Alphonsum Regem in suarum epistolarum calce p. 123. patet. Celerissimo sibi nomine adepto, ob egregiam literarum præstantiam, ingeniique elegantiam, omnium calculo, literarum orbis ornamentum proclamatus est: Poeticum nactus ingenium, Musarum venustates, non modo suo tempore florescentes, verum etiam mortuas, iterum enatas ac politas, pristino splendore restituit: ad cujus styli æmulationem poemata sua exornarunt Pontanus, ac Sannarius: ideoque Pontanus de sermone lib. 6. pag. 247. *obliteratam ne dum languescentem in Italia Poeticam, vituit in antiquam penè formam.* & in lib. amorum pag. 78. ita Antonium alloquitur: *Antoni decus elegantiarum, que idem pater omnium leporum.* Gyraldus de Poetis istorum temporum dial. 1. p. 385. scribit: *Quidam excellentes viri elegantiam Parentem appellant: ita & Bartholomæus de reb. gestis Alphonsi lib. 3. pag. 102. qui de eo tradit: Hic præter eximiam doctrinam, excellenti ingenio præditus, & carmine, & in libro soluta oratione, quod Ferrarum, prope æque valuit, in suadendo, & dissuadendo persacundus habitus: iudicio prope acerrimus; atque primis facetus, jacentem tempestate nostra elegiam excitavit.* Philippus Maria Vicecomes, Mediolanensium Princeps, in epistola ad Antonium, *Poetam non minus admirandum, quam insignem vocat.* Æneas Sylvius Senensis Antistes, inde Pius II. Pontifex Summus, in proemio ad Panormitæ libros, *Oratorum, & Poetarum limatissimum* proclamat. A doctrinæ splendore veneratus singularem promeruit æstimationem apud Italiæ Magnates, ac doctos literis instructissimos; inter quos recensendus Sigismundus

mundus Imp. à quo, plaudentibus bonarum artium amatoribus, fuit poetica laurea redimitus prope annum 1433. non 1446. ut perperam Toppius in Bibliothec. Neapol. pag. 24. merito à Joanne Maria Amato in not. ad Orationem 1. pro Collegii Panor. studiis n. 137. pag. 124. rejectus. Philippus Mediolani Dux paternam sui benevolentiam Antonio promittens ad se attraxit, nec inanem ipsius spem dimisit, summum etenim amorem in Antonium fovit: in suum discipulum se ipsi tradidit: cum eo familiariter semper usus est. Annum octingentorum aureorum censum ipsi constituit, ut ea in urbe publice politoribus literis Mediolanenses adolescentes informaret; quod testantur Paulus Jovius in elogiis, Pontanus de liberalitate, Petrus Angelus Spera de nobilit. profess. Grammaticæ lib. 4. pag. 203. ipsemet Panormita in epist. l. 1. pag. 8. Idem, Viperam Mediolanensium Ducum insignis gentilitium, olim à Britannis Regibus Panormitæ majoribus concessum, ut gentilitiis Antonii tesseriis emineret. At Duci præclarissimo, ob bellorum ingruentium sævitiam, interrupto studiorum cursu, Antonius noster Alphonsò Siciliæ, Neapolisque Regi adhæsit, qui ad se evocaverat. Hic literatorum amantissimus, Panormitæ studiosus mirum in modum semper fuit: ne dum in suum præceptorem constituit, verum etiam, & à secretis, & consiliis suis delegit. In itineribus suis terra, marique emensis, perpetuum sui comitem voluit. In gravissimis rebus agendis ejus eximie prudentiæ, doctrinæque sententiam explorabat; immo ab eo quotidie sapientiæ documenta ediscere contendebat; absoluto etenim prandio, literariis Antonii colloquiis summopere animum demulcebat: teste Pontano de Convivio p. 143. Ipsum maximo amoris æstu complexus est; honoribus continuo affect, muneribus regia liberalitate honestavit; quod idem Panormita fatetur in epist. lib. 5. p. 99. 103. & alibi. Nec prætermittendum illud amoris, honorisque argumentum, quod cum Messanæ, eo præceptore, Virgilii explanationem audiret, mox, Regum Hispanorum more, potio afferretur, Rex ipse Antonio manu sua ministrare gauderet saccari condimenta, aliaque offerebat, inservientibus primoribus Regiæ Aulæ Equitibus: ex Petro Spera cit. lib.

3. pag. 135. Hos inter honores reponendum in pri-
 s munus Præsidis Regiæ Camera Summaræ, ad quod
 apoli Antonium evexit, idque perhonorifico patet di-
 omate, apud Nicolaum Toppium de orig. Tribunal.
 v. Neapolis par. 1. lib. 4. cap. 10. p. 180. quo etiam
 Neapolitanorum civium album Antonium cooptavit.
 eodem Alphonso pluries Orator missus est ad Vene-
 n Rempubicam, ex epistolis suis lib. 5. pag. 104. 115.
 120. ejusque oratio ad Venetos de Pace habetur apud
 rth. Fatium de reb. gestis ab Alphonso pag. 259. In ha-
 n legationum una à Senatu petiit, & obtinuit, ut è
 tavina urbe brachium sibi concederent celeberrimi Titi
 vii, ut ex inscriptione in Patavino Palatio Rationis col-
 itur, quam exhibent Angelus Portinarius in felicitate
 tavii lib. 3. cap. 6. pag. 68. Franciscus Scotus Itine-
 . Italiæ par. 1. pag. 41. & Joan. Bap. Pacichellus in
 ner. per Europam Christian. par. 4. to. 1. pag. 63. O-
 oris munere functus est etiam ad Rempubicam Ge-
 ensem, ut ex Oratione ad ipsam habitam patet in cal-
 epistolarum ipsius Antonii pag. 124. Missus etiam O-
 tor ad Florentinos, ex epist. cit. lib. 4. pag. 74. Ad Caëta
 s, ex Oratione, teste Facio cit. lib. 4. pag. 120. Ad Ca-
 iam obsessam ex eodem lib. 7. pag. 205. Ad Borsum A-
 linum Ferrariæ Marchionem; ac tandem ad Fridericum
 l. Imp. cum se Neapolim transtulit, ut ex lib. de dictis,
 factis Alphonso l. 4. p. 108. & epist. cit lib. 5. p. 115.
 anta igitur legationum frequentia ipsius eloquentiæ vim,
 gularem prudentiam, & supra communem omnium or-
 am merita testatur. Ideoque optimo jure à Rege dile-
 is, ac beneficiis sæpe ornatus; inter alia annuas centum
 cias auri (eo tunc tempore magni ponderis summa) ipsi
 navit, ex proventibus Regiis sibi Panormi solvendas,
 as voluit omnibus præferrent: facultatem etiam fecit,
 Regia insignia, tesseriis gentilitiis suis superimponeret:
 æ omnia diplomate regia manu exarato 5. Febr. 1450.
 ncessit; idemque leges apud Balth. de Bononia in de-
 ipt. suæ familiæ pag. 12. Vetustissimum palatium à Sa-
 zenis extructum juxta Panormum, cui nomen Zisa, ipsi
 gitus est, ut etiam viridaria, fluenta, & proventus co-
 m annexa, ex eodem Balth. cit. pag. 14. de quo etiam
habe-

habetur epistola ejusdem Panormitæ ad Alphonsum Regem lib. 5. pag. 108. Nec minori claruit æstimatione apud Ferdinandum, qui Alphonso successit: iisdem etenim dignitatibus, honoribusque cohonestatum apud se voluit. Nonnulla virtutum ornamenta Antonium veneratione dignum effecere. Pontanus de serm. lib. 6. p. 247. ipsius modestiæ meminit. Idem Pontanus in dialogo, cui titulus Antonius p. 68. Panormitæ hilaritatem, & imperturbabilem animi constantiam, cum adversis urgeri videbatur, mirabiliter detexit: æquo etenim animo tolerabat fortunæ injurias, & omnia ad Deum referebat. Idem de fortitudine lib. 2. cap. 8. pag. 240. generosum Antonii fortitudinem extollit; cum enim acerbissimis calculi doloribus cruciaretur, dissimulata morbi vi, nec angoris signum edebat: quod & affirmat Ravisius Text. in officina tit. Constantes. Neapoli Academiam excitavit, ex qua literis præstantissimi prodire: & ingravescente senectute hoc literatorum Lyceum variis propositis quæstionibus fovebat, ac doctissimis exhortationibus inflammabat, ut testatur Pontanus in dial. inscripto Antonius pag. 68. ubi etiam festivam animi indolem, & lepidissima ipsius eloquia commemorat, usque ad senilem ætatem servata: de quibus in lib. Amorum pag. 3278. & Barthol. Fatius cit. pag. 102. Panormitam etiam laudat Pontanus in dial. cui nomen, Actius, & de sermone lib. 6. pag. 193. & 241. & lib. de laudib. divinis. Antonio nuncupavit Pontanus Carmen de Mundi creatione p. 3431. & alibi sæpius varie extollit Panormitam: quod ut bene perpendit Leonardus Nicodemus in addit. ad Biblioth. Neapol. Nicolai Toppi pag. 22. tum Panormitæ merita, tum grati animi indoles hoc exigere videbatur; dum Pontanus Antonii nostri discipulus, doctrinæ præstantiam à Panormitæ præceptis derivatam agnoscit: id ipsum scribit Jo. Matthæus Toscanus in Pello Italiæ pag. 32. apud Nicodemum cit. pag. 131. & Henricus Wharton in append. ad hist. literariam Guilelmi Cave pag. 125. qui & addit quod Panormita Pontano honores procuravit; ipse enim ut apud Alphonsum Ferdinandi Regis Filium Magistrum, ac à Secretis esset, auctor fuit: & defuncto Rege in ejusdem Panormitæ locum successit, teste etiam Toppio in Bibl. Neapol. pag. 151. Panormitæ spectatissimam fidem, pruden-

rudentiam, æquitatem, commendarunt omnes, ex Bart. ratio cit. pag. 102. Inter alia Petrus Ranzanus lib. 41. To. 8. annal. MSS. prædicare non cessat ipsius pietatem, ac Christianæ religionis zelum. Uxorem duxit Neapoli Lauam Arceliam, quam ipse Panormita à nobilitate, pulchritudine, ac morum elegantia laudat in epist. lib. 1. pag. 1. & lib. 5. pag. 108. & 115. cujus etiam Pontanus in Tumulus p. 3417. exhibet epitaphium. Hinc Neapoli familiam copagavit, quæ adhuc inter nobiles Sedis Nidi adscripta foret, ex Mazzella in descript. Neap. p. 689. Octavio Beltramo in descript. ejusdem p. 26. & Blasio Altimaro de familia Caraffa l. 3 p. 404. Aliam etiam duxit uxorem nomine Philippam Ferrusinam, cujus etiam meminit in epist. l. 4. ep. 5. p. 74. Tandem meritis, honoribusque cultus, à Regibus, Proceribus, ac doctissimis viris æque veneratus, ætate, & urinæ morbo confectus, Neapoli maximo omnium dolore vivere desit 6. Januarii 1471. æt. 78. et marmoreo sepulchro ante majorem aram in Ecclesia S. Dominici, hoc additum fuit epitaphium, quod ipsemet in supremo morbo sibi scripserat.

Quærite Pierides alium, qui ploret amores,

Quærite qui Regum fortia facta canat.

Me Pater ille ingens hominum sator, atque Redemptor

Evocat, & sedes donat adire piæ.

anus Vitalis, celeberrimus Poeta, Panormitanus, aliud didit Epitaphium in Antonii laudem, quod habes in delitiis Poetar. Italar. a Ranutio Gherio collectis par. 2. pag. 437. aliud Elisius Calentius, & aliud Pontanus scripsit b. 1. Tumulorum pag. 3384. Egregiis laudibus Panormitam exornant Scriptores innumeri, ac præter autores supra citatos, non ultimi Bart. Fatius de dictis & factis legis Alphonfi lib. 4. pag. 120. lib. 7. pag. 205. & alibi, et lib. de humanæ vitæ felicitate. Leander Albertus de Siciliæ pag. 46. Fazellus de reb. Siculis dec. 1. lib. 1. cap. 1. f. 190. Sannazarius Arcad. prof. 11. Baroïus de Majest. Panor. lib. 3. cap. 3. pag. 106. & Siculæ nobil. amphit. p. 6. Honorius Dom. Caramella in Museo, & Michael Foscarenus in notis p. 20. Nicolaus

608 PETRI VLAMINGII

laus Antonius in Biblioth. Hispan. to. 2. p. 364. Nicolaus Toppius in Bibl. Neap. p. 24. Petrus Opmeerus in opere Chron. pag. 416. Maurolycus hist. Sicil. lib. 1. pag. 32. & lib. 5. pag. 179. Paulus Jovius in Elogiis pag. 10. Raphael Volaterranus Antrop. lib. 21. Albertus Miræus in Bibl. Eccl. cap. 499. pag. 275. Voffius de Hist. Latinis lib. 3. cap. 7. pag. 592. Jo. Mariana de reb. Hispaniæ lib. 22. cap. 18. P. Jo. Maria Amatus in not. ad orat. 1. n. 137. p. 122. & seq. & alii sexcenti, quos lubens prætermitto.

Panormitæ extant.

De dictis & factis Alphonfi Regis Aragonum libri quatuor. Commentarium in eisdem Æneæ Sylvii, quo capitatum cum Alphonfinis contendit. Adjecta sunt singulis libris Scholia per D. Jacobum Spiegelium. *Basilææ ex officina Hervagiana 1538. in 4.* Æneas Sylvius, exinde Pontifex Max. Pil II. nomine insignitus, prædictum edidit Commentarium cum Ecclesiæ Senensi præflet, & in epistola ad Panormitam, summis laudibus ipsum celebrat. Prodiit iterum opus Panormitæ cum eodem Commentario, & Scholiis *Vitembergæ 1585. in 4. Hannoviæ 1511. in 4. Rostochii typis Myliandrinis studio Chytræi 1590. in 4.* ex Biblioth. Pontificia Lud. Jacobi à S. Carolo, lib. 1. p. 188. Hispana etiam lingua donavit Joannes de Molina Hispanus, & edidit *Burgi apud Joannem Junctam 1530. in 4. & Casaraugustæ apud Augustinum Millan 1553. in 4.* Pro lucubratione hac Alphonfus mille aureis munerauit Antonium, ut ait Pontanus de liberalitate cap. 29. pag. 328.

Epistolarum libri V. Orationes duæ, (ad Ligures unam, ad Alphonsum alteram) Carmina præterea quedam, quæ ex multis ab eo scriptis adhuc colligi poterunt. *Venetis apud Bartholomæum Cesanum 1553. in 4.*

Ad Fredericum III. Imperatorem, Antonii Panormitæ sub Alphonso Aragonum Rege Legati, in coronatione illius Romæ habita Oratio extat inter Scriptores Germanicarum Rerum tom. 3. *Hannoniæ impensis claudii Martii*

Marnii & Heredum Jo. Andreae Marnii, & consort. 1611. fol.

Orationes duæ ad Caëtanos, & Venetos de Pace; ad Bartolomeum Fatium de rebus gestis Alphonfi. *Luguni apud Heredes Sebast. Gryphii 1560. in lib. 3. à pag. 23. & lib. 9. à pag. 259.*

Epistolæ; in libro inscripto: Regis Ferdinandi, & aliorum Epistolæ ac Orationes utriusque militiæ. *Viciaquensi ad Josephum Cocchium. 1586. in 8. hæc non extant in supra dicto epistolarum libro. Scripsit etiam*

Hermaphroditum; liber hic graviter olet, obscœnis enim arminibus fuit concinnatus: Cosmæ de Medicis Florentiæ Duci nuncupavit, qui ea excepit extimatione, ut nonnulla exarare exemplaria demandaverit, quorum aliqua n. ss. servantur Florentiæ in Bibliotheca S. Laurentii: stat & m. s. apud præclarissimum Antonium Magliabechium literati Orbis Ornamentum. * Ipsi meminit Panormita in epistolis lib. 2. pag. 39. lib. 3. pag. 48. & lib. 4. pag. 75. 76. & 79. Gyraldus & Fazellus cit. A nonnullis utpote lasciviori Carmine fœdatus execratur, ab aliis ob elegantiam commendatur: consule citatos auctores, & epistolas, aliosque apud Nicodemum addit. ad Biblioth. Neapol. pag. 20. Scripsit præterea Panormita

De Rebus Gestis Ferdinandi Regis. Ex Ranzano, & Mazello cit. Testatur Ab. Pirrus lib. 4. Sicil. Sacræ p. 30. Ambrosium Isfar & Coriglies nobilem Panormitanum Abbatem S. Martini, Neapoli decessisse, ac Panormitam, Alphonfi Regis nutu, cultissimam orationem de ipsius laudibus habuisse. Addit Pirrus: Inde Panormita nomen, & antiquam ejusdem Ambrosii progeniem versibus epistolitis conscripsit: ipsius præclara gesta illustravit. Orationis hoc in Cœnobio S. Martini de Scalis juxta Panormum asservari innuit. Scripsit & alia, quæ ad nostram aetatem non pervenere; nempe

Qq

Com-

* Etiam apud Amplissimum Virum Joannem de Witt Judicem Senatorem Reip. Amstelædamensis.

610 PETRI VLAMINGII

Commentaria ad Plautum. ex epist. Panormitæ lib. 1. pag. 19. 22. lib. 2. pag. 54. & lib. 5. pag. 99.

In Rhodum, Poema Carmine Elegiaco, ex epist. lib. 2. pag. 40. opus contra Antonium Raudensem scriptum, qui teste Ranzano, & Fazello, Panormitam maledictis provocaverat

Tragœdias ex epist. lib. 3. p. 55.

Memorat & lib. 8. pag. 53. opusculum quoddam jam inceptum, nondum vero absolutum: & lib. p. 62. ait, quod edere cogitabat lucubrationem de dolore. In epistolis citatis, epigrammata quædam exarasse ait, quæ perire, ut lib. 1. pag. 22. in laudem Ambrosiæ lib. 3. pag. 50. Epitaphium Leonardi. lib. 3. pag. 53. & 54. Epigramma ad Catellam Antonii Abbatis, & lib. 3. pag. 53. Epigramma ad sepulcrum genitoris Cambii Zambiccani. Cum Laurentio Valla similitates habuit graves, ex virulentissima ipsius Vallæ dicacitate, qua literatorum omnium odium sibi conciliavit, teste Paulo Jovio in elegiis: qui ait, aculeatis scriptiunculis sese mutuo confixisse: sed utriusque monumenta perire. Perperam Coronellus in Biblioth. tom. 3. 1318. Antonii amicum enunciavit Vallam: inimicum potius scribere oportebat: typographo forsitan error adscribendus; addit enim satyras ad invicem utrumque scripsisse injuriis refertissimas.

Hiscæ adde Bælium in Dictionario. Toppium & Nicodemum in Bibliotheca Neapolitana. ejus statua est in porticu Monasterii S. Proculi Benedictinorum Bononiæ. V. Montfalcon. Diar Ital. T. I. p. 398.

Ad p. 147. Ad lib. 2. El. 6. AD LUDOVICUM MONTALTUM.

Perperam in omnibus, præter Broukhufianam, editionibus Montalius nominatur qui vero nomine Montaltus, cujus hæc apud Mongitorem Bibl. Sic. p. 2. p. 22. notitia extat, qua commode Sannazarii Elegia explicatur.

Ludovicus Montaltus, Nobilis Syracusanus D. Antonii Prati

ati & Molaccæ Baronis filius: fuit & ipse Ludovicus
 pro etiam ut dicunt *delle Sciare & Collibassi*. Doctri-
 excultissimus & utriusque Juris Laurea insignitus, cau-
 tum patronum maxima cum laude egit: hinc ob egre-
 um doctrinam ad primarias jurisprudentiæ dignitates fuit
 merito euectus. In Sicilia fuit Magnæ Regiæ Curæ Fif-
 patronus, anno 1507. Regiusque Consiliarius. Ad
 Hispaniam accersitus in supremo Aragoniæ, & Siciliæ con-
 silio præfuit Règens. Neapoli Tribunalis Regiæ Vicariæ
 primus Regens & Decanus. Eo in munere sedens Re-
 rum Neapolitanum rexit, tum discedente Carolo de La-
 by Prorege, anno 1523. tum etiam eo decedente anno
 1527. Anno 1533. Neapoli obiisse puto, nam usque ad
 hunc annum Regentis muneri præfuit, ex Nicolao Top-
 o de origine Tribunalium urbis Neapolis part. 3. a p.
 135. ad 149. ubi de nostri Ludovici muneribus. sepultus
 est in Ecclesia S. Mariæ de Populo, ubi in facello ip-
 sus familiæ hoc legitur Epitaphium, quod in Neapoli
 Cæsar Eugenius exhibet pag. 189.

D. O. M.

Ludovicus Montaltus, genere Sículus
 Eques Neapolitanus,
 Ac Magni Fori Præfectus
 Et Vincentia Montalta Conjuges
 Hoc loci sepulturæ sibi,
 Familiæque suæ P.

Ejusdem meminit Antonius Galateus de situ Japygiæ his
 verbis

Ludovicus de Monte alto, Syracusanus, vir acutissi-
 mi ingenii non solum legum, sed multarum quoque re-
 rum peritissimus, narravit mihi rem prodigiosam, nec dan-
 dam oblivioni: Arethusam anno Christi MDV. sexto die
 Decembris, penitus defecisse, ita ut alveus exaruerit; inde
 XXV. Januarii emittere cœpisse turbidas & turbulentas
 quas, post aliquot dies claras, ut solebat & limpi-
 las.

P. 165. in notis Col. 6. Et tamen Calaber iste &c.

Hæc pertinent ad Nicolaum Andegavensem, Calabriæ Ducem cui Filia Lud. XI. natu major erat desponsata, quam spe nuptiarum cum Maria Burgunda a Carolo deceptus neglexit *v. la Cronique scandaleuse*. Sed & ipsum Federicum eadem spe a versipelli Principe laetatum fuisse præterquam quod satis ex hac pateat elegia, historia istius temporis abunde testatur. Campanile etiam disertis verbis *dell' Insegne de Nobili*. p. 27. *nell' anno 1374. Sperando il Ré Ferdinando ottenere per moglie di D. Federico suo secondo genito, la Figliuola di Carlo di Borgogna, deliberò di mandare il figliuolo in Borgogna, e per Aio e governatore gli diede Giulio Antonio Acquaviva.*

171. V. 51. ARSACIS ORA] Frustra fuit Broukhufius, qui aliud Synceri opus investigavit, continuatio est etenim argumenti librorum de Partu Virginis; iusus & cantus eorum sunt pastorum qui primi ad Christum adorandum venerunt: Arsacidis oræ Reges, Magi, vulgari ex fabula Reges crediti. *vid. supra in his Notis p. 587.*

P. 175. Ac primum triplici sese defendat ab hoste

Fernandus rapido jam metuendus equo.

Ad hujus distichi intellectum unice facit insignis locus J. J. Pontani lib. 1. de bello Neap.

At Marinus, * qui non juvenili levitate magis quam execrabili in Ferdinandum odio descivisset, hostemque ab Liguria accitum, classeeque profectum finibus, ac rectis accepisset suis, quo pacto regem e medio tolleret, animo æstuanter agitabat, hominum ac deorum immemor. Hoc dies noctesque versanti secum, tandem per speciem colloquii adoriri illum placuit. Quocirca Gregorium Correliam multos sibi ante annos cognitum, intimumque regis familiarem à se arcessitum mitti clam ab rege postulat, acturus cum illo de reconciliatione, rebusque communibus. Quem ad se profectum blande appellans,

* Marzanus Sueffæ dux, Regi cognatione junctus, cujus nempe sororem Eleonoram duxerat.

facti pœnitentiam simulans rogat, uti compositis operibus eius simultatibus, in Regis gratiam, pristinumque benevolentiae locum restituatur. Vetera in se Alphonfi beneficia commemorat, pueritiam cum Ferdinando actam, et liberos è sorore susceptos, jura divina & humana revertit, Gallorum insolentiam detestatur, Joannem incusat, ac se passurum affirmat liberos suos, duorum regum sanguinem, homini barbaro, Gallicamque insolentiam in huius etiam re præ se ferenti servituros. Cum his mandatis plenus spei, Gregorius ad Ferdinandum revertitur. Resenatu agitata, exquisitisque sententiis, cum Regis responso ad Marinum Gregorius redit. Quo sæpius ultro citroque misso, dies tandem colloquio dictus est, quo dimitti omnem posse controversiam, satis magna spes offerebatur. Abest Theano circiter mille, ac sexcentos passus, secundum viam militarem, vetus sacellum, à cujus monte, qua meridiem spectat, campus patet pene nudus soloribus. Hic ad colloquium delectus est locus. Ferdinandus explorato itinere, ac præfidiis dispositis, prior Turricellam (id loco nomen est) venit, ac partitus scopias, pediatuque viarum angustias, & loca superiora occupans, ne quid à tergo parum tutum relinqueret, equites in plano pluribus locis distribuit, ac præfidiis firmatis nec ad locum pedetentim progreditur, Gregorium ac Joannem Vigintimillium comites secum ducens, non tam consilio, quam necessitate adductus. Nam cum Gregorium Marinus dirimendæ controversiæ medium adesse vellet, Rex Joannem propter rerum gestarum famam, prudentiæque opinionem, alterum deligere coactus est, quando duobus cum non amplius comitibus in colloquium quinque veniendum convenerat. Et Joannes quidem propter ætatem pugnae parum idoneus, Gregorius vero libecillo corpore, ac dextro brachio pene inutilis erat: quod Marinus futurum prospexerat. Postquam igitur venimus ad locum est, Joannes ac Gregorius una cum Deiodoro Anguillaria, & Jacobutio Montagano delectis à Marino comitibus, quibus cum consilia communicasset, quique facinoris essent conscii, ad viam haud procul à bello remansere. Illi in campum uterque armatus, uterque equo insidens, circiter nonaginta passus ab via so-

li, communibus de rebus disceptaturi processerant. Rex aliquanto editiorem in campo locum cum cepisset, unde circum omnia lustrare oculis late poterat, à Marino est monitus humiliorem in locum equum ut demitteret, ut à Gallis, qui Theani arcem tenebant, despectari possent. Quod dictum regis animum vehementer pupugit, suspicatus insidias paratas, seque fraude peti. Quam suspicionem Marini oratio mirum in modum confirmabat, cum in esset exorsus, uti omnem semper in regem ab se culpam rejiceret, nullam vero ipse regis excusationem, aut causam acciperet. His altercantibus, cum aliquantum temporis extractum esset, Deiphobus (sic enim convenerat ad Joannem, Gregoriumque conversus, vultu quammaxime composito, quando, inquit, Marinus, quod felix ac faustum sit, res ex animi sententia cum rege sine composuit, an ipse quoque meas compositurus, regem supplex adire ultra morabor? adactoque statim equo, solus in regem ferebatur. Venientem conspicatus Rex animadvertit quo propior fiebat magisque magisque se versus dextera declinare, apparebatque hostili eum ingressu ferri. Et jam eo progressus erat, ut Rex quem strictum ille quoad poterat, pugionem occultabat, conspiceret: qui conspecto cum Deiphobus tantum non in regis equi habenas illatus esset, Ferdinandus confestim stricto ense atque animo quam confirmatissimo in illum primum mox in Marinum equum concitat, ac nunc hunc, nunc illum, nunc utrumque simul comminus petens, ambo in fugam vertit. Cum interim Jacobutius Joannem, Gregoriumque armatus ipse pugnae inutilis facile continet. Quod equites conspicati, qui in speculis dispositi erant, sublatis clamoribus praesto fuere. Illi ad suos quammaxime citatis equis delati, re infecta non tam tristes habent, quam Regis fortitudinem admirati suspiciunt. Ferdinandus incolumis à suis exceptus, ingentis animi plenus in castra revertitur. Illud deorum potius, quam hominum consilio factum videtur, ne rogantis Regis, cum primum in via obviam facti sunt, uti galeae fibulam Deiphobus ei substringeret, gladio jugulum aperuerit. Postero die Rex, aliquotque insequentibus diebus, producti copias, populabundus in agrum Sicidinum proficiscitur
coacta

oactaque e propinquis oppidis satis magna agrestium manu, quacunque it ferro cuncta vastat. Inde in Stellatem rogressus, ad balneas usque Sinuessanas, quæcunque in gris erant corrumpit: parcitur tamen ædificiis, ignique emperatum est: eripi enim hosti victum, non exuri ædificia, quæ longa paravisset pax, volebat. Forte accidit, ut cum prætervectus equo locum Rex esset, ubi cum Marino congressus fuerat, pugionem humi repertum eques ad eum ferret, qui Deiphobo inter congregiendum excilerat: erat autem veneno intinctus, tabidisque medicamentis delibutus: quo quamvis leviter ictus cum esset ætulus, statim veneno exedente concidit. Hæc res magnam in primis Marino invidiam conflagit. Videri enim supra hominum improbitatem facinus indignum & atrox, Regem, cujus nomen apud mortales sanctum esset, fraude ac veneno ab illo circumventum. Non fidem apud eum, non necessitudinem, non quod in regis nomen volens, libensque jurasset, non Deum metum locumbabuisse ullum, spretam, contemptam, pessum eodem facto datam famam, pietatem, gratitudinem, religionem, nihil illum in Deo, nihil in hominibus credere adversum scelera esse repositum. Hæc gravioraque adversus Marinum ab amicis, inimicisque æque jactabantur.

Hanc Historiam Fredericus Ferdinandi F. in Palatio Hortensi (Poggio Reale) pingi fecit, Italo Sannazarii carmine, Regis jussu, tabulam illustrante. *Il. Campanile. Inf. de' Nobili p. 266.* tutto questo fatto fu poscia dipinto nelle camere del Giardino, chiamato Poggio Reale, per ordine di Federigo d'Aragona, figliuolo del medesimo Ferdinando: essendo finalmente andato un giorno a diporto il Ré col Sannazzaro, fu richiesto il Poëta dal Ré, che dovesse honorare quella pittura con qualche sua compositione, & egli vi formò sonetto di tenore che siegue.

Vedi, invitto signor, come risplende
 In cor Real virtù con saper mista:
 Vedi colui, che sol si fiero in vista
 Da tre nemici armati hor si defende.
 Sotto brieve pittura qui s'intende,
 Com' offesa ragion più forza acquista;

*E come l'empia frode irata, e trista,
 Con vergogna se stessa al fin riprende.
 O quanta invidia, e meraviglia havranno
 Al secol nostro di si rara gloria
 Gli altri, che dopo noi qui nasceranno.
 E forse alcun sarà, che per memoria
 Di si bel fatto, e di si crudo inganno,
 Al mondo il farà noto in chiara Historia.*

P. 186. ad Epig. XI. DE PARTU NISÆ & CHARITEI CON-
 JUGIS.

Hæc Nisæa vero nomine fuit Petronylla, conjux Charitei, de quo elegantissimo viro supra quædam p. 597. Aeg. Menagii error, quo Principem hanc fecerat, jam ante me detexit eruditissimus B. de la Monnoye in Menagianis ab illo au&is. aud. ipsum Chariteum apud Pontanum in Aegidio. *an forsasse arbitraris Petronylla uxori inditum nomen a Petrone, ac veritate sectario? (sic enim quidam e priscis illis eum vocavere) quod videlicet gregem mihi filiarum uxor comparaverit, qua illam sequantur, & ad rem divinam, atque in templa, & ad inviscendas per urbem puorperas, ad celebrandas item nuptias, ac festos dies.*

Idem Pontanus florenti carmine virum & uxorem celebravit, Eridan. p. 119.

de Nisæa & Chariteo

*Ora Terentiolæ myrram flant, pectora Nardum
 Dulcidæ, stacten labra Licori tua.
 Colligit hæc Nisæa simul, conspergit & aura
 Ambrosiæ, quam flat crinibus ipsa suis.
 Pyxide mox parva viridi circumdata myrrho
 Dedicat, & ponit, Cypria diva, tibi;
 Optat & ut pariter cum coniuge transigat annos,
 Quod Nisæa cupit, quod Chariteus aver.*

P. 188. ad Epigr. XIV. De Alexandro & Cæsare Borgiis
 videndus omnino A. M. Gratianus de Casibus Illustrium Viro-
 rum,

am, ubi multa Sannazarium illustrantia occurrunt.

P. 195. PLATINA] Secundum quæ in Menagianis a B. de la Donnaye emendatis & auctis proferuntur, libri de Honestâ voluptate scripti fuerunt, antequam jussu Sixti Quarti Pontificum Historiam inchoaverat Platina. Baptistæ prænomen Platinæ fuisse, nomen *Saccho* vel de *Sacchis* gentilitium. Platinam ita dictum a Platina, vulgo *Piadena* vico agri Cremonensis, ubi natus est, certissimis argumentis evicit Petrus Lamecius in notis ad ejusdem Platinæ Historiam urbis Mantuæ *Thes. Ant. Ital. T. 8.* quem vide.

P. 207. In notis. talem fucum col. b.] neque mirum id ægre videri Jos. Scaligerum quum se videret a Mureto risui publico propositum. obsecro quid aliud voluere illa Mureti verba, quæ in editione Orationum Romana anni 1575. extant p. 56. post oëmata?

Cum veteris Comici Græci Philemonis nobilem sententiam a Plutarcho & a Stobæo acceptam animi causa eximere tentassem, & dicendi genere & numero veterum tragicorum simillimo; placuit etiam experiri numquid eadem comice explicare possem. visum est utrumque non infeliciter successisse. per jocum igitur prioribus verbis Actii, posterioribus Trabeæ nomen adscripsi, ut experiret aliorum judicia, & viderem numquid in eis inesset rustatis sapor. Nemo repertus est qui non ea pro verbis acceperit. Unus etiam & eruditione minime vulgaris, & judicio acerrimo præditus, repertus est, qui ea me accepta pro veteribus publicaret. Ne quis igitur amplius fallatur, & rem totam detegendam & carmina hæc hic subjicienda duxi.

Afficta Actio.

Nam si lamentis allevaretur dolor,
Longoque fletu minueretur miseria,
Tum turpe lacrymis indulgere non foret,
Fractaque voce Divum obtestari fidem,
Tabifica donec pectore excesset lues,
Nunc hæc neque hilum de dolore detrahunt,

Q 9 5

Potius.

618 PETRI VLAMINGII

Potiusque cumulum miseris adjiciunt mali,
Et indecoram mentis mollitiam arguunt.

Afficta Trabes.

Here, si querellis, ejulatu, fletibus,
Medicina fieret miseris mortalium,
Auro parandæ lacrumæ contra forent;
Nunc hæc ad minuenda mala non magis valent,
Quam nænia præficæ ad excitandos mortuos.
Res turbidæ consilium, non fletum, expetunt.
Ut imbre tellus, sic riganda mens mero:
Ut illa fruges, hæc bona consilia efferat.

Titulus Scaligeriani distichi ex editione Scriveriana p.
24.

In Rumetum qui suos versus pro antiquis supposuerat

In ipso disticho Rumetus alludit ad nomen Mureti
& grave illud delictum, propter quod Tolosæ in discrimen vitæ adductum fama ferebat v. *Menag. antibaillet*
& *Menagiana B. de la Monnoye T. 4. p. 60.*

208. HARMOSYNE.

Per Harmosynen potuit intellexisse Carmosinam Bonifaciam
a Sincero pene puero adamatam. Hermosynes puellæ Neapolitanæ
Epitaphium extat apud Pontanum lib. 2. Tumulorum.

210. De JUCUNDO ARCHITECTO] Veronensis hic fuit ordinis
Prædicatorum de quo videndus Onuf. Panvinius. Ant. Veron.
L. 6. p. 167. *omnium bonarum artium veterem novamque bibliothecam*
vocat Scaliger Exerc. 104. Lect. 3. — *Jucundus Architectus, vir religioni initiatus, omnis antiquitatis peritissimus.*
Budæus de Ass. L. 3. p. 401. *Jucundus Veronensis, professione Architectus, sed antiquariorum diligentissimus, nuper Catonem, in quo cum multa verba emendavit, sum &c.* Idem ibid. L. 5. p. 603. etiam in Vitruvio non inutiliter defudavit. v. *id. Tolomei L. 3. Lett. 28. p. 206. b. seq.* Collegit & inscriptionum veterum farraginem. v. Petrum Sabinum apud Sabellicum

licum Epist. I. hæc ex Magyro Broukhufiano descripsi. quibus adde quæ Vafarius parte tertia vitarum Pictorum, Sculptorum & Architectorum multa cum eruditione, ut solet omnia, de Jucundo Literis mandavit, neque credo cum B. de la Monnoye, qui Menagiana auxit, Jucundum unquam fuisse Franciscanum, sed & isti nequaquam possim adstipulari, qui summo opere Scaligeris injurius omnibus modis eorundem fidem sublestam facere gestit, & Jucundum nequaquam studiis J. C. Scaligeri præfuisse, argumentis nullius momenti contendit.

P. 227. DE ANDREA MATTHÆO AQUIVIVO. Magnus ille vir fuit Dux Adriæ, Princeps Terami & Marchio Bituntinus, uxorem duxit Sabellam Piccolomineam Arragoniam, filiam Ducis Amalphitani, Ferdinandi primi neptem. ex hac natos suscepit Joannem Franciscum Marchionem Bituntinum, Joannem Anthonium Comitem di Gioia: Joannem Vincentium Cardinalem Titulo Sancti Silvestri & Martini in montibus. Secundis nuptiis sibi junxit Catharinam della Ratta Comitem Casertæ & sanctæ Agathæ, Viduam Cæsaris Arragonii Ferdinandi I. filii. Magnus Senescalcus a Rege Ferdinando fuit creatus, & equitibus Sancti Michaelis a Lud. XII. adscriptus. V. *Campanile Inf. de Nobili.* p. 30. qui breviter ejus vitam enarrat. adde Toppi Bibl. Neap. & Nicodemi paralipomena.

P. 229. IN TUMULUM AMARANTHÆ. Carmosinæ Bonificiæ, quam sub Amaranthæ nomine in Arcadia celebrat.

P. 230. AD FERRANDUM REGEM] hujus Monumento sepulchrali hoc distichon inscriptum Neapoli legitur

Ferrandus senior, qui condidit aurea sæcla,
Mortuus Ausoniæ semper in ore manet.

v. *Les delices d'Italie* T. 2.

P. 230. DE SUMMONTII PIETATE.

Petrus Summontius, Neapolitanus, homo eruditissimus, Eloquentia, & ingenii amœnitate insignis, Virgilium & Cicero-nem publice interpretatus est: inter ejus auditores erat etiam Fredericus Rex. v. Bibl. Neap. Toppi & paralipomena Nicodemi.

P. 233.

Pontanus in Aegidio p. 156. Nec vero hilaritatem in Sene tam fortasse mirabimini (quamquam & senectus ipsa per se tristior est, & ego meopte ingenio minus sum jocis deditus ac festivitati) quam ut arbitror commendabitis, quod mortuo nuper Petro Compatre, qui cum annos circiter sexaginta amicissime vixi, conjunctissimis vitæ studiis ac laboribus, & læter illum humanis his miseriis potius, quam molestiis liberatum jam esse, & me, propediem iter idem ingressurum fruiturumque eadem libertate & otio cælesti illo quidem & sempiterno.

Neque hæc amicitia cum morte Compatris extincta est, Pontanus etenim hujus amicissimi viri æternam memoriam extare voluit, qui corpus defuncti in sacellum Neapoli sibi suisque sepulturæ gratia erectum inferri jussit, & hac inscriptione cohonestavit, quæ præsertim quod depravata a Broukhufio p. 119. adducitur, eodem quo hoc ipso die ibi legitur ordine hic exhibere haud pigebit,

QVID AGAM REQVIRIS? TABES-
CO. SCIRE QVIS SIM CVPIS? FVI.
VITÆ QUÆ FVERINT CONDIMEN-
TA ROGAS? LABOR. DOLOR. AE-
GRITVDO. LVCTVS. SERVIRE
SVPERBIS. DOMINIS. IVGVM FER-
RE SVPERSTITIONIS. QVOS CA-
ROS HABEAS SEPELIRE. PATRIÆ
VIDERE EXCIDIVM. NAM V-
XORIAS MOLESTIAS NVNQVAM
SENSI.

PETRO COMPATRI VIRO OF-
FICIOCISSIMO PONTANUS POSVIT
CONSTANTEM OB AMICITIAM.
ANN. LIII.

MCCCCCI. XV. KAL. DEC.

Hoꝝ monumentum & reliqua Sacelli Pontanorum videri pos-
sunt

sunt in Monumentis Illastrum Virorum non semel editis. Huc optime quadrant illa hujus Hendecasyllibi

Mox quamvis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas veneretur inter umbras, &c.

P. 237. IN RICCIUM] Broukhusianis adde alia Broukhuffiana ex ejus Magyro. Seb. Corradus Quæstura p. 448. de suo apparatu ipse loquitur L. 2. de Imit. p. 32. 6. de aliis scriptis L. 2. p. 47. sq. v. Flaminius L. V. Carm. 23. p. 312. Gravina Opusc. p. 140. 152.

P. 238. DE LUCIO GRAMMATISTA] Minime dubitabis hic agi de Lucio Joanne Scoppa Neapolitano, si modo contuleris Toppi Bibliothecam & Paralipomena Nicodemi, ubi literas invenies Actii Sinceri plenas indignationis in Scoppam.

P. 242. Ad Epigr. XXXVIII. Adde notis: Bituntinuserat Marchio Andreas Matthæus Aquivivus v. supra ad hujus libri epig. 2.

P. 246. Ad Epigr. XLIII. DIVO NAZARIO] dedicatio sacelli, quod Actius Syncerus D. Nazario prope Mergellinam erexit.

Ib. NERITINORUM DUCEM] de Duce Neritinarum Belisario Aquivivo hæc habe, quæ apud Campanilen Italice leguntur, post enumerata quæ militiæ fortiter gesserat

Neque minor fratre fuit in literarum studiis, scripsit enim de Principum liberis educandis, de Venatione, de aucupio, de re Militari, de singulari certamine, de præstantia Christianæ Religionis, in Psalmos, & alia opera. Leoni X. Adriano VI. & Clementi VII. Maximis Pontiff. Charissimus, ab omnibus viris literarum gloria inclytis, amatus & honoratus. Galateus in Argonauticis sub Jasonis persona Belisarium Aquivivam depingit, a Gravina his versibus laudatum

Qui populis dare jura suis non desistit unquam,
Qui patriæ toties præfuit ore potens.
Nec minus æratos ductando in prælia turmas,
Fortiter austerum Martis obivit opus.
Palladis amplexus numen veniente senecta,
Ipse docet quales convenit esse duces.

Neapolij

622 PETRI VLAMINGII

Neapoli ab obsidione Lutreci liberata, peste absumptus est, in Neritiorum oppidi templo, Sancto Antonio dedicato, cum hoc Epitaphio sepultus.

Bellifario Aquivivo, Neritiorum Duci, Domi forisque præstantissimo, & Suevæ Sanseverinæ conjugii perpetuum monumentum P.

J. M. Toscanus in Peplo Italiæ

ANDREAS MATTHÆUS & BELLISARIUS
AQUIVIVII FRATRES

Quam non Marte minus Musæ sint principe dignæ
Gentis Aquivivæ gloria binæ docet.
Frater uterque suis cumularunt sceptrâ tropæis,
Ornavit Libris frater uterque suis.
Nunc calamo est gravis, ense manus nunc, rite colore
Tingitur hic rubro, tingitur ille nigro.
Classica nunc animos stimulant, nunc barbita mulcent:
Quodque caput cassis, mox sua ferta tegunt.
Duplex ergo tuum gemini decus Adria fratres
Nobilitantque sago, nobilitantque toga.

Andreas Matthæus, Dux Adrianensium, & Bellifarius Neritiorum, ex nobilissima Aquiviviana familia orti, literis non minus, quam armis claruere. Primus de equestri opere librum composuit, alter de Venatione, de Aucupio per Accipitres: item de re militari & de singulari certamine, de principum educatione, & demum de gubernanda re familiari, luculentè scripsit: quæ omnia opera Neapoli typis publicata sunt.

Anthionius Galateus de situ Japygiæ

Has thermas [vici D. Mariæ ad Balneum] Bellifarius Aquævivus, vir magni animi instaurare cogitat. & alibi

Hic [Neriti] Aquævivus tuus imo & meus Bellifarius, magni Aquævivi frater, dominatur.

P. 247. IN TUMULUM COTTÆ] De Cotta, J. M. Toscanus in peplo Italiæ.

Cottam ad sidera dum meis vocare
Pararem numeris nec invenistis,

Quidam

Quidam de trivio scholæ magister,
 Consuetus miseras juuenculorum
 Nates scindere sibilante flagro,
 Me supercilio truci notavit.
 Ecquid Cotta tuus leporis (inquit)
 Quod non surpuerit prius Catullo
 Præfert? furta putas honore digna?
 Illi contra ego pauca: sic habeto,
 Hircosissime carnifex juventæ,
 Primum in non modica Catullianos
 Poni laude, dein suum Catullum
 Cottam sic imitariter, Catulli
 Proclive ut minus æmulum æmulari
 Sit ipsum quam imitariter Catullum.

Cotta ad Alieniacum pontem in agro Veronensi natus est. qui concivis sui Catuli stylum ita expressit amatoriis versiculis, ut, Scaligeri ac Flamini judicio, quem imitabatur superasse judicaretur: obiit plane juvenis. ejus poemata sæpius sunt typis excusa.

Nuper etiam Patavii 1718. in 8. cum Fracastorio, curante Jo. Ant. Vulpio. de Cotta videndus *Il Guazzo nelle Croniche.* & B. de la Monnoye dans ses Notes sur Baillet. T. 4. p. 22. Il étoit de Legnago sur l'Adige.

P. 248. Ad Epigr. XLVIII. de hoc Pontifice v. Bælius in lexico.

P. 252. IN LEONEM X. PONT. MAX.

Causa iræ, quam in Leonem X. concepit Syncerus, fuit solutio matrimonii quod Alphonsus Castriota cum Cassandra Marchesia contraxerat. Videantur Vulpus & Crispus in vita Sannazariana.

P. 268. — — hunc tamen alto
 Christe vides cælo (pro dolor) & pateris.

Confer acerbissimum in Adrianum Fr. Berniæ carmen titulum gerens

CAPITOLO CONTRA PAPA ADRIANO.

Ubi inter cætera amarissimi fellis plena, hæc leges, quibus
Sannazarium imitatus videtur

*O Christo, o Santi, si che voi vedete,
Dove si han messo quaranta poltroni;
E state in cielo e si ve ne ridete?*

*Nella edizione di 1545. p. 23. & nella edizione Fiorentina
del Lasca, parte prima p. 46.*

P. 270. v. 4. SCOTIUS] quis hic sit Scotius profecto igno-
ro. forte innuit Gasparem Scotium qui anno 1503. 23. Maii
Electus nomine populi una cum quinque Electis e nobilitate
jusjurandum fidelitatis præstitit Ferdinando Catholico v. Ca-
millo Tutini delli Seggi di Nap. p. 219. Acumini epigrammæ
illud Broukhufianum non absimile est, quod in Poematum Edi-
tione repetitur ad p. 334.

AD GULIELMUM III. MAGNÆ BRITANNIÆ REGEM.

Major Alexandro princeps, & Cæsare major,
Ara parum faustis unica temporibus;
Quum tua tot Clarii celebrent miracula Cygni;
Lasset & ingenuas Fama benigna manus;
Quid gemini faciunt ad Martia sacra latrones?
Quid pro te Cacus alter & alter agent?
Debueras certe, Rex invictissime, poni
Non nisi Lylippo, non nisi Praxiteli.
Debueras sacri clarescere voce Maronis:
Te sibi materiam vellet & ipse Maro.
Nunc tua deteritur operosis gloria nugis,
Et premit infelix nomina tanta labor.
Sordet in inscriptis majestas Regia tignis,
Insulsoque tumet barbara Musa sono.
Cur non, quum monstris constet tibi fama subactis,
Proscribis terris * hæc duo monstra tuis?

* Romanum de Hooge & Godefridum Bidloo, nebulones
notissimos.

P. 271. Ep. VII. AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABELLAM
OROREM.

Bernardinus, ex Illustri Branciorum gente, Miles strenuus, u-
orem duxit Eleonoram del Tufo, ex qua Porciam & Isabellam
lias suscepit, duobus nobilissimis viris, ex familia Brancaccia,
ostmodum nuptas: matris & natarum pulcritudinem hoc Epi-
rammate celebravit Sannazarius, teste Campanili p. 84.

P. 272. ad Ep. IX. AD PATRIAM, ANTEQVAM IRET IN
EXILIUM.

Hoc carmen, quod in quibusdam editionibus desideratur, e-
ritum fuit in Pontani Aegidio p. 165. ubi postquam de Syriceri vo-
untario exilio nec sine merita laude locutus est, Pontanus inquit:
*u quid ad hæc Petre Summoni? PE. Me vero sollicitat e-
us imbecillitas, cum sarpicule quidem laboret de stomacho;
eã ipsa forte peregrinatio, calique varietas ac terrarum
obur illi adjunget, quod fore nondum despero. Quod vero
d animum ejus, ac consilium spectare potest, vehementer
re hortantur versiculi ejus, quos discedens ipse in puppi
onstitutus, quasi Nereidibus audientibus, ac locorum Nym-
bis, decantavit: quorum ipsorum recitationem non temere
ecreamentum arbitror, quasi quoddam questionum baud
nulto ante explicatarum, nec parvum quoque momentum
llaturum absentia ejus desiderio moderando. sunt autem ver-
culi hujusmodi.*

Parthenope &c.

*Ios ille abiens; confirmato admodum animo, vultuque quam
maxime hilari pronuntiabat, quem nos ut amicum, ut Re-
em sequentem suum, & bonis prosequamur omnibus, &
deos illi propitiabiles bene precemur.*

289. adde Possevinum in bibl. selecta; Gaddium T. I. de
uctoribus non Ecclesiasticis & Bælium in dictionario; Top-
ium & Nicodemum in Bibl. Neapolitana.

Alex. ab Alexandro Dier. genial. cap. I. L. 5.

Ad Gabrielem Altilium, virum modestissimum, doctissimumque, cum quo mihi a prima adolescentia familiaritas fuit, quod istum ad Pontificatum evectus fuerat, nos & aliquot bonarum artium studiosi juvenes, summo loco nati, Neapoli congratulatum veneramus, ad quem ut venimus, excepti ab eo comiter & benigne fuimus. Cumque complexi hominem in primis ædibus, post mutuam salutationem, lætis precationibus ei gratularemur, eumque honorem sibi a Diis fortunari, & quod nobis diu in optatis fuerat, id nunc magnæ voluptati esse, ac bene locatum in homine morum honestate & omni doctrina conspicuo; sperareque illud sibi & urbi nostræ ornammento cessurum profiteremur, &c.

P. 290. De Hisce infortunatis nuptiis & morte J. Galeæ per patrum veneno properata. v. Gratianum de calibus illustrium Virorum.

P. 304. Testimoniis de Gabriele Altilio hæc adde.

Ex Basilii Zanchii Eleg. I. Lib. VI. Poem.

In Gabrielem Altilium.

Has inter junctis spatiantur passibus ambo;
 Calliope & magni nominis Altilius.
 Altilius, quo non Phœbo jucundior alter,
 Altilius sacro lotus in anne pater.
 Huic modo prima chori citharam suspendit eburnam
 Addit & Orphææ fila canora lyræ.
 Queis thalamos Isabella tuos, Aragonia Virgo,
 Pindarico resonet queis gravis ore Deos.
 Melpomene insignem victricis fronde coronam

Nut

Nunc parat, & vernâ lutea ferta rosâ.
 Nunc plectro insignit lætum, testudine & aurea,
 Ut resonat dulci dulcia furta sono. &c.
 Dum canit, Ausoniæ respondent carmina valles,
 Et nemora intonsis spissa cacuminibus.
 O nimium felix tanto scriptore puella,
 Felix quam longum charta loquetur anus. &c.

Latomus.

Audiit Altilius desertis transfuga Musis,
 In quarum tabulis nobile nomen erat.
 Sed quid peccavit, si demereatur, ut olim
 Carminibus Phœbum, nunc pietate Deum?

P. 323. Testimonia de fratribus Amaltheis hisce augeri possunt.

Ex Magyro Broukhufiano

Hieronymus Amaltheus.

Pituitæ morbo robustiores etiam laborarunt, alii sine periculo, alii ut decefferint, in quibus fuit is, cujus obitum dolendum est maxime, Poëtica laude insignis Amaltheus 13. Kal. Martii. P. Manutius L. 12. Ep. 4. Eundem a reete scribendi laude eximiè commendaverat idem Manutius L. I. Epist. 10. V. J. Nicius Erythræus P. I. Epist. ad diversos p. 162. Veteribus poëtis parem vocat Delrius. comm. in Sen. Med. p. 55. in Hippol. p. 177.

Cornelius Amaltheus.

Hic, adjuvantibus Paulo Manutio, Julioque Poggiano, latine vertit Catechismum Concilii Tridentini. *Vigneul Merville. T. 2. des Melanges.*

Franciscus Amaltheus.

V. Rorarius de rat. brut. p. 65.

Jo. Math. Toscanus in peplo Italiae.

Hieronymus Amaltheus.

Ut mentes hominum solaris dulcibus ægras
 Verbis, sic herbis languida membra juvas,
 Una manus cytharæ nervos, nervosque virorum
 Sedula concordi temperat harmonia.
 Quattuor ut chordæ sunt, ut discrimina vocum
 Quattuor, in quibus ars Musica tota viget,
 Bisque duo hæc, nervi, numeri, candorque, leposque
 Vivere plus unâ carmina luce jubent:
 Corpora sic totidem ex humoribus atque elementis
 Constant, Pæoniæ est in quibus artis opus.
 Quæ cum felici tractes Hieronyme cura,
 E gemina geminus vi tibi surgit honos,
 Sed dispar: peritura etenim qui corpora servas,
 Carmina perpetuo non peritura facis.

AMALTHEUS, Utinensis medicus non vulgaris, a M. Antonio Mureto hætenus laudatur, ut eum omnium, quos ipse quidem noverit, Itatorum præstantissimum affirmet esse Poëtam. Quod iudicium ea carmina comprobant, quæ a nobis nunc primum luce donata sunt in primo Itatorum Poëtarum Volumine. Eum adhuc sepe perstitum esse arbitror: qui utinam quæ plurima lecta dignissima domi comprimit Poëmata, tandem aliquando edat.

Jo. Baptista Amaltheus.

Duplici Amalthei profluxit copia cornu,
 Ipse pari geminam dum movet arte chelyn:

Cura

Cura ut in ambiguum Venerem deduceret anceps,
 Capta foret Thufcis plus Latifve modis.
 Quin apud Elyfios certat Petrarca Tibullo,
 Quifque fui hunc partem dum cupit eſſe chori.

Jo. Bapt. Amaltheus Foroliviensis tantam Latinis E-
 ruſciſque ſuis Poëmatiis adhibuit ſuavitatem, ut nulli æ-
 tis noſtræ Poëtarum ſit ſecundus. Latina ejus carmi-
 a, quotquot hinc inde in unum colligere potuimus, ipſi
 ter carmina Italorum Poëtarum publicavimus: Etruſca
 dhuc paſſim diſperſa leguntur.

Lodovico Dolce.

*T. Gio. Bat. Amaltheo giovane dottissimo non meno nella
 gnizion delle tre Lingue più nobili che in quella delle di-
 pline migliori.*

P. 494. Die SANCTI NAZARII] a quo Martyre generis ipſe
 ſiginem ſeſe traxiſſe non obſcure innuit SANNAZARIUS,
 tando hæc canit in ode de fonte Mergillines, quæ extat Lib.
 pig. 2, p. 244.

Namque ab extremo properans Eoo,
 Hac die primum mihi vagienti
 Phœbus illuxit; pariterque dias
 Haufimus auras.

Hac & inſigni peragenda ritu
 Sacra ſoleſnes veniunt ad aras

NAZARI, UNDE OMNES TITULI, MEÆQUE
 NOMINA GENTIS,

Nazari, vaſtas cohibentis undas
 Æquoris, lavosque domantis æſtus,
 Quicquid & vani truculenta juſſit

Ira Neronis.

O decus cœli simul & tuorum,
 Rite quem parva veneramur æde,
 Cui frequentandas populis futuris
 Ponimus aras:

SI MIHI PRIMOS GENERIS PARENTES,
 Si mihi lucem pariter dedisti,
 Huc age, & fontem tibi dedicatum
 Sæpe revise.

& iterum. Eodem Epigr. lib. in Hymno ad D. Nazarium.
 p. 254.

O mihi semper geniale cœli
 Sydus, o famæ decus omne nostræ,
 AUCTOR O IDEM MIHI GENTIS, & sp
 rabilis auræ,

SE TIBI DEBET PROAVORUM ORIGO ET
 Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
 Debet & præfens genus, & futurum,
 Debet & hæc lux

Sacra, quæ magnam mihi prima solem
 Obtulit nascenti &c.

P. 497. Novum sibi nomen imponeret] præter Paulum Pont.
 Max. (de cujus ignorantia & sævitie in eruditos & præsertim
 in Platinam videndus Petrus Lambecius in notis ad Platinae
 historiam urbis Mantuæ) etiam Ludovicum Ariostum hic mot
 nominis mutandi adversarium habuit in sexta Satyrarum ad
 Petrum Bembum.

*Il nome che d'Apóstolo ti denno,
 O d'alcun minor Santo i padri, quando
 Christiano d'acqua & non d'altra ti fennò,
 In Còsmico, in Pompònio vai murando:
 Altri Pietro in Pierio, altri Giovanni*

*In Jano, e in Jovian van raccorciando:
 Quasi ch' il nome il buon giudicio inganni;
 E che quel meglio t'abbia à far Poeta
 Che non farà lo studio di molt' anni.*

P. 503. GLIOMERUM.] Latine glomerum, hunc libellum exstare manuscriptum Neapoli vir Illustrissimus & Reverendissimus Justus Fontanus literis suis amicissimis mihi significavit.

P. 511. Aldi quoque Manutii] operæ pretium mihi visum fuit hic subjungere ipsam epistolam Aldi Manutii editioni Arcadiæ Sannazarianæ anni 1514. præfixam.

ALDUS PIUS MANUTIUS ACCIO SYNCERO SANNAZARIO,
 S. P. D.

Vide, mi Acci, quantum in hac mea laboriosa provincia mihi assumam. cum quis mittit aliquid muneri ei, cujus est munus, videtur temeritatis, atque arrogantie accusandus. nostra nam non aliena debemus dono mittere: præsertim ipsorum dominis. ipse autem id faciens, videor mihi meo jure quodammodo vindicare. nam licet tu olim Arcadiam & prosa & Thuscis numeris docte & eleganter composueris, & sit illa, ut est, tua, tamen nescio quomodo, sic edita, facta est etiam mea: quod igitur in hoc libro meum est, tibi dono & dedico. atque utinam hoc idem in Urania Pontani nostri licuisset, quam ille bis ad me misit, ut imprimendam enchiridii forma curarem; sed paucis ante diebus, quam curâ nostrâ ederetur, excessit e vita, qui, puto, si doctissimum Poëma illud suum volare per ora hominum feliciter, & gratum omnibus vidisset, ut nunc volat, visus sibi fuisset superare omnium fortunas. Sed redeo ad Arcadiam tuam. cum dubitarem illam unâ cum Petrarchæ Poëmatiis injussu tuo edere, ne te, cui gratum facere semper velim, offenderem, Hieronymus Borgius homo tui amantissimus, & fide plenus, est nempe (ut nosti) & literis & moribus ornatissimus, dixit mihi, super ea re dedisse ad te li-
 Rr 4 teras,

632 P E T R I V L A M I N G I I

teras, & respondisse te, id maxime cupere, quia si nequeas tuis alis, at alienis voles. quod responsum modestiæ plenum est & verecundiæ, mi Syncere, ut tua sunt omnia. nam Petrarcham ipsum Tuscis numeris jam adæquasti, Latinis autem tantum superas, ut si quis illud dixerit, vere dixerit

Lenta Salix quantum pallenti cedit Olivæ,
Puniceis humilis quantum Saliunca Rosetis,
Tantum ille Heroo cedit tibi carmine vates.

Sed de his plura, ut spero, coram vel brevi; nunc Acadiam tuam agnosce, & me, ut soles, ama. Vale.

INDEX

I N D E X

Auctorum, qui in Not. ad

SANNAZARIUM,

Citantur, explicantur, laudantur, notantur vel
corriguntur.

A.

Accursius [Mariangelus] 112, a.
Acro [Helenius] 132, b.
Aegidius, *Cardin.* 567.
Aegidius, *Monachus August. & Car-*
din. 110, a, b.
Aelianus. 91, b.
Aelius [Franciscus] 113, a. 124, b.
Agathias. 155, a.
Albertus, *sive* Alberti [Fr. Leander]
63, a, 78, b. 87, b. 96, a. 130,
b. 244, a. 588. 607. *laudatus.*
131, a.
Albinus [Fabius] 596.
Albinus [Matthaeus] 120, b.
Alexandro [Alexander ab] 117, a.
150, a, b. 535. 626.
Atilius [Gabriel] 87, a. 118, a, b.
235, b. 594. 595. 626. *laudatus.*
117, a, b.
Atrimarus [Blasius] 607.
Athaltheus [Cornelius] 627.
Athaltheus [Franciscus] 628.
Athaltheus [Hieronymus] 627. 628.
Athaltheus [Jo. Baptista] 628. 629.
Athaltheus [Romulus] 547.
Athaltheus [Joannes Maria] 604. 608.
Athaltheus [Benedictus] *vero nomine Ja-*
cobus Perizonius. 139, b.
Athaltheus [Scipio] 553.
Athaltheus [Hieronymus] 247, b.
Athaltheus [Georgius] 144, b. 593.
Athaltheus Cruquii Interpres. 95, b.
96, a.
Athaltheus [Silvius] 237, b.
Athaltheus [Nicolaus] 589. 608.
Athaltheus Alexandrinus. 151, b.

Apianus [Petrus] 119, b.
Apollodorus. 69, 6. 84. a, b.
Apulejus. 207, a.
Aquivivus [Andreas Matthaeus] 120,
a, b. 122. b. 227, a. 622.
Aquivivus [Belisarius] 120. a. 621.
622.
Aquivivus [Julius] 120, a.
Archestratus. 195, a.
Ariostus [Ludovicus] 190, b. 252.
b. 253, a. 544. 630.
Arnobius. 164, a.
Asconius Pedianus. 207, b.
Athenæus. 110, a. 195, b.
Auctor Brunelli. 212, b.
Auria [Vincentius] 602.
Aufonius. 110, a. 113, b.

B.

BAelius [Petrus] *Bayle.* 118, b. 120,
a, b. 123, a. 596. 610. 623. 625.
notatus. 116, a. 121, a. 123, b.
Bajuletus [Adrianus] *notatus.* 63, a.
Barbarus [Hermolaus] 66, a. 156. b.
187, b. 218, b. 593.
Baronius [Franciscus] 607.
Barthius [Caspar] 54, b. 63. b. 69,
a. 84, b. 94, a. 139, b. 164, a.
212, b. 218, a. 219, b. 593.
Bellaqueus [Remigius] *Poeta Gallus*
[Belleau] 73, b.
Bellarminus [Robertus] *Cardin.* 555.
Beltramus [Octavius] 607.
Bembus [Petrus] *Cardin.* 109, b. 190,
b. 237, b. 531.
Bencius [Franciscus] 110, a.
Bentivolius [Guido] *Cardin.* 201, b.
R 1 5
Ber-

I N D E X.

- Berlicomius** [Adrianus] 310, a.
Bernia [Franciscus] 623, 624.
Beroaldus [Philippus] 84, a.
Beza [Theodorus] 110, a. 139, b.
Blarrosivo [Petrus de] 166, a.
Boccalinus [Trajanus] 182, a. 195, b.
Bodinus [Joannes] 220, a.
Boissardus [Janus Jacobus] 556.
Bonifacius [Balthassar] 91, a.
Bononia *sem de Bononia* [Balthassar] 602, 605.
Borellus [Carolus] 597, 598.
Borrichius [Olaus] 517.
Borromæus [Vitalianus] 598.
Braconius [Alexander] 84, b.
Bronkufius [Janus] 590, 593. *leviter notatus, 612. reprehensus, 620. laudatus, 624.*
Bruni [Leonardus] *Aretinus, 194, a.*
Buchananus [Georgius] 110, a. 201, a.
Buchnerus [Augustus] 106, b. 593
Bucholcerus [Abraham] 123, b.
Budæus [Guil.] 618,]
Bumaldus [Jo. Antonius] *sed vero nomine Ovidius Montalbanus, 602.*
Burchardus [Joannes] 190, a. 238, a. 212, b.
Burnetus [Ghilbertus] 163, a. 220, b.
- C.**
- Abanilius** [Trajanus] 78, a. 120, b.
Cælius Rhodiginus [Ludovicus] 91, a. 156, a, b.
Calcagninus [Cælius] 65, a. 140, a. 237, a.
Calderinus [Domitius] 57, b. 154, a. 155, b.
Calentius [Elysius] 119, b. 607.
Callimachus. 116, a.
Calvisius [Sethus] 123, b.
Cambdenus [Guilielmus] 63, a.
Camerærius [Ph. Joach.] 91, b. 120, a. 148, b. 593.
Campanilius (Philibertus) 588, 597, 612, 619, 621, 625.
Capaccius [Julius Cæsar] 582, 587, 588, 593.
Capelloni [Laurentius] 248, a, b. 268, b.
Caramella [Honorius Dominicus] 607, a.
- Carbo** [Hieronymus] 117, a. 597, 598. *laudatus, 126, a, b.*
Carojo [Ludovicus à Sancto] 604.
Carro [Ludovicus] 219, a.
Casaubonus [Isaacus] 92, b.
Castalio [Josephus] 219, a.
Cave [Guilielmus] 606.
Cerda [Ludovicus de la] 57, b. 65, a. 66, b. 74, b. 113, b. 154, a. 193, a. 556.
Ceretus [Daniel] 307. *laudatus, 78, b.*
Chzrilus. 64, b.
Chalcondylas [Demetrius] 220, a.
Charitzus. 124, a. 595, 596, 597.
Chevreus [Urbanus] 182, b. 209, a.
Chronique Scandaleuse de Louis II. 165, b. 166, a, b. 235, b. 612.
Cicero. 70, a, b. 87, b. 96, b. 111, b. 161, 173, a. 235, b. 237, b. 268, b.
Ciofanus [Hercules] 66, a.
Clandianus. 164, a, b.
Clearchus. 64, b.
Clemens Papa VII. 564.
Cleomedes, 64, a.
Cluverius [Philippus] 54, b. 161, b.
Collenutius [Pandelphus] 602.
Colotius [Angelus] 119, b.
Columna [Victoria] *Patria Italia, 263, b.*
Comes [Natalis] 91, a.
Cominæus [Philippus] *Amicus Gallicus, de Comines, 102, b. 165, a, b. 166, a, b.*
Compater [Petrus] 119, a. 232, a. 620. *laudatus, 119, b.*
Constantinus Porphyrogeneta 144, b.
Cordoya [Ferdinandus de] 212, b.
Corius [Bernardinus] 134, a. 182, a. 235, b.
Coronelli (Vincentius Maria) 602. *notatus, 610.*
Corradus [Sebastianus] 621.
Corvinus [Maximus] 120, b. 596.
Cotta [Joannes] 247, a, b. 221, 623.
Crassus [Lucius] 87, a.
Crescimbeni [Jo. Marius de] 559.
Crinitus [Petrus] 122, a. 137, a. 140, a. 235, b.
Crispus [Jo. Baptista] 589, 597, 600, 623.

I N D E X.

Conradus [Caspar] 110, a.
Curtius [Benedictus] 129, b.

D.

DAUSQUIUS [Claudius] 131, a.
Delices d'Italie. 619.
Del Rius [Martinus] 59, b. 64, a.
65, a. 91, b. 131, a. 150, a, b.
627.
Dialogus inter Julium II. Pont. &
S. Petrum, apud Wolfium. 248, b.
Diodorus Siculus. 147, b.
Dioscorides. 156, b.
Douza F. [Janus] 120, a. 190, b.
195, a. 201, a. 217, a, b. 264, b.
Dracontius. 187, b.
Dulcis [Ludovicus] 629.

E.

ELMENHORSTIUS [Geverardus] 212, b.
ERASMUS [Desiderius] 106, b.
112, a. 123, b. 124, b. 194, a, b.
239, b. 248, b. 542. 593.
Erythraeus [Jo. Nicus] 57, b. 59, b.
66, a. 627.
Etienne [Henri] 212, b. 593.
Eugenius [Cæsar] 611.
Eugenius II. Pont. 187, b.
Eusebius. 264, b.
Eutropius. 151, b. 264, b.
Eutyches Grammaticus. 239, b.

F.

FABER [Jo. Albertus] 220, b.
FABRICIUS [Georgius] 110, a. 194, o.
FATIUS, seu FACIUS [Bartholomæus]
603. 605. 606. 607. 609.
FAZZELLUS [Thomas] 607. 609. 610.
FERRARIUS [Octavius] 195, b. 201, b.
593.
FESTUS. 124, b. 162, a.
FIRENZUOLA [Angelus] 123, a.
FLACCUS [Valerius] 64, a. 94, b.
FLAMINIUS [M. Antonius] 57, b. 144,
b. 201, a. 548. 621. 623.
FLORUS [Lucius] 64, a. 151, a. 185, b.
FONTANINUS [Justus] 631.
FORTUNATUS [Venantius] 168, b.
FOSCARINUS [Michael] 607.
FRACASTORIUS [Hieronymus] 107, b.

593. 623.

FRANCIUS [Petrus] 124, b.
FREINSHEMIUS [Joannes] 64, a. 155, b.
FULGOSUS [Baptista] 235, b.
FULCUS [Thomas] 140, a, b.

G.

GADDIUS [Jacobus] 625.
GALATZUS [Antonius] 611. 621,
622.
GAMBARA [Laurentius] 256, b.
GARLONIUS, ALIFARUM DOMINUS [An-
tonius] 95, a. 96, a.
GELASII DECRETUM DE POETIS. 270, a.
GELLIUS [Aulus] 263, a, b. 264, a.
GESNERUS [Conradus] 65, a. 138, a.
237, a.
GHERIUS [Ranutius] 607.
GLAREANUS [Henrius Loritus] 165, a.
GOLDASTUS [Melchior] 187, b.
GRAPALDUS [Franc. Maria] 219, a.
GRATIANUS [Ant. Maria] 616. 626.
GRATIUS. 113, a.
GRAVINA [Petrus] 571. 593. 621.
GRAVINA [Vincentius] 621. *laudatus.*
73, a. 116, b.
GRONOVIVS [Jacobus] 124, b. 139, b.
GROTIUS [Hugo] 60, b. 168, a.
GRUDIUS [Nicolaus] 110, a.
GRUTERUS [Janus] 108, a. 269, b.
GUAZZO [Marcus] 623.
GUNTHERUS [Cyriacus] 239, b.
GYRALDUS [Lilius Gregorius] 106, a.
111, b. 116, b. 117, a, b. 123, b.
124, a. 126, a. 137, a. 138, b.
189, b. 543. 603. 609.

H.

HANKIUS [Martinus] 194, a.
HEINSIUS [Daniel] 239, b.
HEINSIUS [Nicolaus] 59, b. 69, b. 91,
a. 131, a. 144, b. *laudatus.* 70, b.
HENDREICH [Petrus] 168, b.
HERODOTUS. 164, a.
HESSLUS [Eobanus] 110, a.
HOMERUS. 129, b. 161, b. 192, b.
HORATIUS. 87, b. 95, b. 130, a. 131,
a. 132, b. 145, a, b. 161, b. 162, b.
HUTTENUS [Ulricus] 248, a.
HYGINUS. 166, a.

I.

I N D E X.

I.

- J**acobus [Oligerus] 124, b.
Jacobus à Sancto Carolo [Ludovicus] 608.
 Inscriptiones. 108, a. 119, b. 594. 620. 621.
 Interpres Verus Statii. 84, a.
Jovius [Paulus] 57, b. 104, b. 105, a, b. 110, b. 111, a, b. 116, b. 117, a. 120, a, b. 123, b. 125, b. 137, a. 138, a, b. 190, b. 194, b. 208, a. 219, b. 220, a. 227, a, b. 235, b. 253, a, b. 263, a. 269, b. 270, a, b. 544. 594. 604. 608. 610. *notatus.* 104, a.
Jucundus [Joannes] *Veronensis Architectus* 210, a, b. 618.
Julius Cæsar Imperator. 165, a.
Junius [Hadrianus] 195, b. 248, b.
Justinianus Imperator. 212, b.
Justinus. 155, b.
Juvenalis. 64, a. 219, a.

L.

- L**actantius Firmianus. 166, a.
Larus [Pomponius] 148, b.
Lambecius [Petrus] 617. 630.
Lambinus [Diouyfius] 65, a. 91, b. *notatus.* 268, a.
Lamponianus [Jo. Andreas] 235, a.
Lancillotus [Jo. Paulus] 123, a, b. 201, a.
Larroquanus, *unus ex collectoribus Actorum Lipsiensium.* 220, b.
Latomus. 627.
Leidekkerus [Melchior] 139, b.
Leo Papa X. 561.
Lernutius [Janus] *notatus.* 119, a.
Lettres Italiennes. *Lettere Italiane di tredici Autori illustri.* 116, a.
Liber de dictis ac factis Alphonſi Regis Neapol. 605.
Lipſius [Justus] 64, a. 244, a.
Livius [Titus] 136, b. 151, b. 154, a. 162, b. 164, a. 211, b.
Loccenius [Joannes] 187, b.
Lodenſis [Jacobus Nicolaus] 96, b.
Longolius [Christophorus] 253, b. 266, b.
Lotichius [Petrus] 168, a.

- L**ucanus. 155, b. 168, a, b.
Lucianus. 198.

M.

- M**abillonius [Joannes] 63, a. 141, b. 154, a. 155, a, b. 182, a, b. 594.
Macedo [Franciscus] 201, b.
Macrinus [Salmonius] 110, a.
Macrobius. 193, b.
Maffejus (Jo. Ferrus) 201, b.
Magyus Broukufianus. 593. 619. 621. 627.
Magliabechius [Antonius] 124, b. 609.
Majus [Junius Junianus] 124, a. 110, a, b. 196.
Malatesta [Robertus] 134, a.
Manutius [Aldus] 235, b. 237, b. 631.
Manutius [Palus] 96, b. 136, b. 571. 627.
Marcellus. 124, b.
Marche [Olivier de la] 166, a, b.
Marchesius [Franciscus Ælius] 521. 588. 597. 598.
Mariana [Joannes] 608.
Marianus, *Monachus Augustinianus, Pontani Præceptor.* 111, b.
Martialis. 113, b. 185, b. 215, b. 219, a, b.
Marullus Tarchaniota [Michael] 87, a. 103, a, b. 104, a. 116, a. 120, a. 121, a, b. 122, a, b. 123, a, b. 125, b. 134, b. 137, a, b. 144, a. 166, b. 182, b. 198, b. 200, b. 202, b. 205, a. 218, a. 221, b. 224, a. 229, a. 230, a. 235, b. 241, a. 593. *notatus.* 110, a. 137, b.
Maurolycus [Franciscus] 608.
Mazzella [Scipio] 607.
Medicis [Laurentius de] 122, b.
Mela [Pomponius] 91, a. 129, b. 131, a. 147, b. 169, a.
Meliffus [Paulus] 119, a.
Menagiana. 597. 616. 618.
Menagius [Ægydius] 60, b. 168, b. 179, b. 194, b. 201, a. 218, a. 256, a. 618. *notatus.* 616.
Merville [Vignolius] 594. 627.
Merula [Georgius] 220, a.

I N D E X.

Miniatus [Laurentius] 108, a.
 Minurnus [Antonius] 587.
 Miræus [Aubertus] 608.
 Mission [Maximilianus] 63, a. 155;
 a. 163, a. b. 166, a. 235, a. 593.
 Molina [Joannes de] *Auctor Hispanus*. 608.
 Molossus [Tranquillus] 269, b.
 Monera [à] *De la monoye auctor Gallicus in lib. cui titulus Menagiana*. 597. 618. 619. 623. *laudatus*. 616.
 Monfauconius [Bernardus] 63, a. 610.
 Mongitor [Antoninus] 602. 610.
 le Montagne [le Sieur Michel] 182, b.
 Montrabanus [Ovidius] *sed fido nomine Jo. Ant. Bumaldus*. 602.
 Montaltus [Ludovicus] 610, 611.
 Morerius [Ludovicus] *Morery, auctor Gallicus*. 602.
 Moschus. 256, a, b.
 Munsterus [Sebastianus] 164, b.
 Murerus [M. Antonius] 84, b. 110, a. 133, b. 144, a. 187, b. 207, b. 219, a. 617. 628.
 Mutius [J. Aurelius] 109, b.

N.

Nannius [Petrus] 66, b.
 Naudæus Gabriel] 67, a.
 Naudæus Andreas] 141, a. 237, b.
 Neapolis [Carolus] 158, a.
 Nemasianus [Aurelius] 113, a, b.
 Nicander. 65, a.
 Nicodemus [Leonardus] 593. 596. 597. 598. 602. 606. 609. 610. 619. 621. 625.
 Niphus [Augustinus] 126, b.
 Nonnius. 124, a.
 Nonnus. 144, b.
 Numatianus [Rutilius] 113, b.

O.

Odoricus [Valentinus] 174, b.
 Olgivatus [Hieronymus] 235, a. 251, a, b.
 Opmeerus [Petrus] 608.
 Orsivus [Paulus] 151, b.

Ortelius [Abraham] 131, a.
 Ovidius. 63, a. 65, b. 91, a, b. 113, a. 114, b. 116, a. 131, b. 143, a. 144, a. 157, a, b. 161, a. 193, b. 198, a.

P.

Pacichellus [Jo. Baptista] 605.
 Palearius [Aonius] 237, a.
 Panormitanus, *sive Panormita* [Antonius, *aliàs* Antonius Bononia; *sed verius* Antonius Beccadellus] 67, b. 105, a. 138, a, b. 139, a, b. 602. 608. *notatus*. 138, b. 139, a.
 Panvinius [Onuphrius] 202, a. 209, b. 215, b. 248, b. 618.
 Pardus [Joannes] 87, a. 90, a.
 Parrhasius [Janus] 59, b. 66, a.
 Parthenius [Bernardinus] 549. 550.
 Parthenius Giannetalius [Nicolaus] 589.
 Paschasius [Stephanus] 122, a.
 Passeratius [Joannes] 75, b. 84, b. 113, b. 224, b.
 Paterculius *Vide Vellèjus Paterc.*
 Pausanias. 92, a.
 Petrarcha [Franciscus] 137, a. 148, a.
 Petronius. 67, a.
 Philargyrius [Junius] 94, b. 193, b. 164, a.
 Philelphus [Franciscus] 123, b. 138, a. 164, a. 194, b. *reprehensus*. 164, b.
 Philostratus. 155, b.
 Piccartus [Michael] 187, a.
 Piccolominax [Æneas Sylvius] *Pius II. Pontifex* 138, a.
 Picus [Joannes Franciscus] *Mirandula Princeps*. 109, b. 121, a.
 Pirrus [Rocchus] 609.
 Pitifchus [Samuel] 199.
 Platina [Baptista] *at vero nomine Baptista Sacchius*. 617.
 Plempius [Cornelius] 269, b.
 Plinius. 57, a. 63, b. 65, b. 67, a. 69, a. 71, a. 72, a. 91, a. 129, a; b. 130, b. 136, b. 136, b. 164, a. 169, b. 187, b. 243, a.
 Plutarchus. 151, b. 617.
 Poggianus [Julius] 627.
 Polizianus [Angelus] 84, a. 111, b.

I N D E X.

- 123, b. 125, a. 211, b. 218, b.
227, b. 237, a. 246, a, b. 256, b.
593. *laudatus*. 111, a.
- Pontanus [Jacobus] 593.
- Pontanus [Jo. Jovianus] 65, a. 66, b.
71, a, b. 72, a. 74, b. 83, a, b.
87, a. 90, a, b. 105, a. 106, a.
108, b. 109, a. 110, a, b. 111, a,
b. 112, a, b. 113, a, b. 114, a,
b. 117, a, b. 120, a, b. 124, a, b.
125, b. 126, a. 128, a. 132,
a. 134, b. 138, a, b. 154, a.
165, a. 166, b. 182, a. 185, b.
187, a. 211, a. 215, b. 223, b.
230, a, b. 235, b. 264, a. 269, b.
302. 596. 597. 601. 602. 603. 604.
606. 607. 608. 612. 616. 618. 620.
625.
- Porcacchius [Thomas] 63, a.
- Porphyrio. 87, b.
- Portinarius [Angelus] 605.
- Possevinus [Antonius] 554. 625.
- Probus [Valerius] 193, a.
- Propertius. 67, a, b. 69, b. 70, a.
91, b. 115, b. 119, a. 132, a.
140, a. 144, a. 149, b. 167, b.
- Prolomæus. 164, b.
- Pudericus [Errius] 138, a.
- Pudericus [Franciscus] *Errii Filius*
138, a. 600. 601.
- Purschius [Helias] 239, b.
- Q.
- Quintilianus [M. Fabius] 60, a.
- R.
- Raderus [Mathæus] 75, b.
Ramusius [Paulus] 134, a.
- Ranzanus [Petrus] 607. 609. 610.
- Rapicius [Jovita] 547.
- Rapinus [Renatus] 60, b. 139, b.
158, b.
- Raudensis [Antonius] 610.
- Realinus [Bernardus] 219, a.
- Reineccius [Reinerus] 594.
- Rhellicanus [Joannes] 165, a.
- Rhenanus [Beatus] 123, b.
- Riccus [Bartholomæus] 237, a. 593.
621.
- Riccus [Bernardus] 237, a. 621.
- Riccus [Petrus Franciscus] 237, b.
- Rittershusius [Conradus] 168, a.
- Roi [Albertus le] 559.
- Rorarius. 628.
- Rupertus [Christ. Adamus] 155, b.
- S.
- Sabellicus [M. Antonius Coccinus]
71, b. 104, b. 134, a. 139, b.
182, b. 189, a. 194, a. 195, a.
207, b. 215, b. 219, b. 235, b.
593. 618. 619.
- Sabinus [Franciscus Floridus] 121,
b. 219, a.
- Sabinus [Georgius] 197, a. 220, a.
- Sabinus [Petrus] 618.
- Santo Carolo [Ludovicus] 64.
- Sangrius [Joannes] 114, a.
- Sanfovinus [Franciscus] 270, a.
- Sarbievius [Jacobus] 216, a, b.
- Sardus [Alexander] 67, b.
- Scævola [Quintus] 211, b.
- Scala [Alexandra] *Alexandri Filia,
Michaelis Marulli uxor, Erudita
mulier*. 123, a.
- Scala [Bartholomæus] 123, b. 124,
b. 125, a, b. 598. *notatus*. 125, a.
- Scaliger [Josephus] 110, a. 122, b.
125, a. 137, b. 187, b. 207, b.
219, a.
- Scaliger [Julius Cæsar] 58, a. 106, b.
109, b. 110, a. 116, a. 121, b. 146,
a. 210, a, b. 247, b. 248, b. 255,
551. 594. 617. 618. 623.
- Schottus [Andreas] 187, a.
- Schottus [Franciscus] 555. 605.
- Scioppius [Caspar] 139, b. 239, a.
- Scoppa [Jo. Lucius] *alio nomine Jo.
Lucius Grammatista*. 238, a. 621.
- Scotius [Caspar] 624.
- Secundus [Joannes] 110, a. 122, b.
- Seneca. 63, b. 137, a.
- Seneca Tragicus. 144, b.
- Septimius Florens, *Christianus* 91, a.
161, b.
- Seripandus, *Cardinalis*. 553.
- Servius. 57, b. 65, a. 69, b. 73, b.
74, b. 84, a, b. 91, a. 94, a. 131, a.
b. 148, b. 149, b. 151, a. 154, a, b.
155, b. 157, b. 162, a, b. 174, b.
193, a. 239, b. 252, a. 264, b.

I N D E X.

lius Italicus. 149, a. 151, b.
 mlerus [Jofias] 120, a.
 xtus Senenfis. 554.
 linus. 113, b. 147, a, b.
 pera [Petrus Angelus] *notatus*, 602.
 604.
 harulus [Franciscus] 189, b.
 iegelius [Jacobus] 608.
 onius [Jacobus] 207, b.
 atius [Achilles] 187, b.
 atius [Papinius] 53, b. 54, a. 57, a.
 63, b. 72, a. 94, a. 98, a. 192, a.
 196, a, b.
 arit vetus Interpres. 147, a. 158, a.
 ephanus [Henricus] 212, b. 593.
 obaeus. 617.
 rabo. 63, b. 65, a. 67, a. 68, b.
 69, a, b. 70, a, b. 71, a. 95, b.
 129, b. 130, b. 131, a. 136, b. 141,
 a. 164, b. 168, a.
 rozza [Hercules] 110, a. 189, a, b.
 etronius. 69, a. 230, a. 248, b.
 264, b.
 immontius [Petrus] 110, b. 113, a.
 126, b. 230, a. 590. 594. 601. 619.
laudatus. 109, a.
 vertius [Franciscus] 83, b. 119, b.
 120, b. 123, a. 137, a. 182, b.
 194, b. 269, b.
 lvius [Aeneas] *postea Pius II. Pon-*
tifex appellatus. 603. 608. a
 mmachus. 194, a, b.

T.

Acitus [Cornelius] 64, a. 69, a.
 149, a.
 affo [Bernardus] 57, b. 108, a.
 163, b.
 entzelius [Wilh. Ernestus] 201, b.
 extor [Ravifius] 606.
 heocritus. 60, a.
 homæus [Nicolaus Leonicus] 91, a.
 156, b.
 homafius [Jacobus] 133, b.
 olomei [Claudius] 201, b. 618.
 ollius [Jacobus] 64, a.
 omacellus [Marinus] 110, b.
 omasi [Thomas] 59, a. 102, b.
 104, a, b. 172, a. b. 173, b. 182,
 a, b. 188, a, b. 189, a. 190, a, b.
 208, a. 209, a, b. 212, b. 213, b.

214, a. 215, b. 240, a. 248, b.
 Toppius [Nicolaus] 593. 596. 605.
 606. 608. 610. 619. 621. 625. *no-*
tatus. 604.
 Torrentius [Lævinus] 75, a, b.
 Tolcanus [Joh Mattheus] 122, a.
 289. 303. 606. 622.
 Tulpus [Nicolaus] 91, b.
 Turnebus [Adrianus] 95, b.
 Turfellinus [Horatius] 215, a.
 Tutinus [Camillus] 597. 624.
 Typhernates [Gregorius] 220, a.

V.

VAdianus [Joachimus] 129, b.
 Valerianus [Jo. Pierius] 106, b.
 120, a, b. 123, a. 126, a. 140, a,
 b. 220, a. 248, a. 268, b. 269, a,
 b. 533. 593.
 Valerius [Maximus] 136, b. 151, b.
 Valefius [Hadrianus] 201, a.
 Valla [Laurentius] 138, b. 619.
 Valle [Petrus della] *Italus*. 54, b.
 57, b. 59, b. 64, a. 65, a. 70, b.
 141, a. 198, b. 593.
 Valturius [Robertus] 134, b.
 Vafarius [Georgius] 619.
 Variffafius [Antonius] *Varillas, au-*
tor Gallicus. 133, b. *notatus*. 247,
 a, b. *acriter reprehensus, sed me-*
rito. 220, b.
 Vaterius 207, a.
 Vavaffor [Franciscus] 201, a.
 Vellejus Paterculus. 155, a.
 Ughelius [Ferdinandus] 288.
 Vice-Comes *Mediolani Dux* [Phi-
 lippus Maria] 603.
 Vi&torius [Petrus] 122, a.
 Vida [M. Hieronymus] 109, b.
 263, b.
 Virgilius. 74, a, b. 113, b. 115, a, b.
 131, a, b. 147, b. 154, a, b. 162,
 a. 192, b. 193, a. 239, a. 264, a.
 Vitalis [Janus] 607.
 Viterbientis [Jo. Annus] 207, a.
 Vitruvius. 84, b. 618.
 Ulpianus. 111, a.
 Volaterranus [Raphael] 123, a, b.
 134, b. 164, b. 202, b. 209, b.
 235, b. 594. 608.
 Voffius [Ger. Joannes] 112, a. 124,
 a, b.

I N D E X.

- a, b. 154, a. 162, a. 164, b. 165,
a. 194, a, b. 195, a, b. 219, b.
264, b. 558. 594. 608.
Vossius [Isaacus] 219, a.
Urfæus [Honoratus] *author Astrea
Gallica.* 168, b.
Uritanus [Q. Marius Corradus]
551.
Urfinus [Fulvius] 589.
Vulpus [Jo. Antonius] 491. 587.
588. 623.
- W.
Weitzius [Joh.] 185, b.
Wharton [Henricus] 606.
Wolfius [Jo. Christ.] 119, b.
Z.
Zanchius [Basilus] 106, b. 117, a.
303. 626.
Zeno [Rutilius] 125, b.

INDEX.

INDEX II.

Rerum & Verborum quae hoc Volumine Continentur.

A.

- A**bstemius. 361.
Acon 373. 482. — Napen-
 lugens. 365. — & Leo-
 nilla. 370. — ecloga Jo. Bapt.
 Amalthei. 380.
Aconis donum Turtur. 446. Ana-
 thema. 446.
Actaeon Marmoreus. 222.
Adonidis fabula. 388. 389.
Adornae puellae profopoea.
 340.
Adrianus VI. Pont. Max. 268. 269.
 623. 624.
Aristoteles. 349.
Aegedius Viterbiensis, postea Cardi-
 nalis titulo S. Mathaei. III. — ejus-
 dem epistola ad Sannazarium.
 567. de eodem. 514.
Aegle. 218. 231.
Aenaria. 59. 83.
Aenias & Dido. 211.
Albinus, magnus a Toppio vocatus.
 596.
Albertus, Philosophus, interfectus.
 487.
Alcippi Tumulus, Horologium pul-
 vereum. 366.
Alexandri, Hieronymi, dedicatio
 carminum fratrum Amaltheorum.
 319.
Alexander ab Alexandro de Actio
 Syncero, locum Propertii commode
 emendante. 531.
Alexander VI. V. Borgia.
Alonsi I. Aragonci, Regis Nea-
 politani res gestae. 129. 130.
Alonsus II. Aragoncus, Ferdinandi
 filius; Dux Calabriae, Laudatus.
 128. 129. 201. 206. Rex Neapo-
 litanus Turcas Hydruntina Re-
 gione expulit. 175. 185. 589. ejus
 gesta. 130. 131. 132. 133.
Alonsus, Aragoncus, vulneribus con-
 fectus & in gremio Lucretiae
 Borgiae uxoris laqueo suffocatus.
 213.
Allifae urbs, ubinam olim sita. 95.
Altamuranus Dux, Pyrrhus. 502.
Altilius, Gabriel; Episcopus Poly-
 castrensis. 118. 137. de eodem
 Testimonia 273. 627. 628. ejus-
 dem nobile Epithalamium. 296.
 carmina. 117. epistolae. 279. 595.
Alumni pieras in nutricem defun-
 ctam. 445.
Amalphis urbs cur Magnetis a
 Pontano dicta. 67.
Amalthei, Hieronymi, carmina.
 325. Testimonia. 323. 627. 628.
 — Jo. Baptistae, carmina. 377.
 Testimonia. 323. 628. 629.
 — Cornelii, carmina. 457.
 Testimonia. 323. 627.
 — Annibal. 364. 365.
Amaranthae Tumulus. 229. 619.
Amasaeus, Romulus, de Sannaza-
 rio. 547.
Amor fugitivus. 250.
Amyntas uxori & filio defunctis.
 445.
Angelus affatur Mariam Virgi-
 nem. 5.
Angelorum exercitus descriptio.
 36.
Animi defectus Uxoris Hieronymi
 Amalthei. 364.
Anio, fluvius Sabinorum. 132.
Anisius, Janus. 600.
Annae pictura. 249.
Annae obitus. 483.
Annibalus Tumulus. 198.
Antiphatis Regio, Formiae. 161.
Apes. 443.
Apollo religiosissime Cumis cultus.
 154.
Apostolorum electio. 43.

I N D E X I I.

Apranius. 600.
 Aproini, Francisci, Medici, gene-
 thliacon. 349.
 Aquivivus, Andreas Matthaëus, dux
 Hadriae. 120. 139. 158. 227. 242.
 619. 621. 622.
 Aquivivus, Belifarius, Neritino-
 rum Dux. 246. 621. 622.
 Aquivivus, Julius, Andreae Mat-
 thaei & Belifarii pater, Vir for-
 tissimus. 166.
 Aquivivus, Julius, Cardinalis. 407.
 Aranea. 453.
 Arcadia Sannazarii. 170.
 Ariostus, Ludovicus, de Sannazario.
 544.
 Asinus Pontani. 111.
 Assanius Tyrannicida. 251.
 Astraea ad Petrum de Roccaforti.
 102.
 Atramentum scriptorium. 199.
 Aufidius. 205.
 Aufidii Tumulus. 366.
 Augustus Caesar universum orbem
 censerii jubet. 19.
 Aulerci, Galliae Celticae pop. 254.
 Aviculae Tumulus. 422.
 Aurantius, Philibertus. 524.
 Aurora & Cephalus. 404.
 Austris, Joannes; 454. 460.

B.

ad **B** Achum Elegia. 144.
 Bajae. 70.
 de Baltio, Isabella, Federici Arago-
 nei uxor. 503.
 Baptismus Christi. 40.
 Barbadius, Augustinus. 344.
 Basium ad Ninam. 183.
 — ad Amicam. 216.
 Bassus. 217.
 Bauli. 148.
 Beccadellus, Anth. Bononia. 138.
 602. &c.
 Benacus. 307.
 Beutlemiticus specus describitur. 24.
 Beilovaci. 64.
 Bembi, Petri, Cardinalis, Epita-
 phium Aetii sinceri. 277.
 — ejusdem Epistola ad Sanna-
 zarium. 531.

Bibonis Tumulus. 448.
 Boccalinus, Trajanus. 525.
 Boissardus de Sannazario. 556.
 Bolognetus, Albertus, Cardinalis.
 485.
 Bonifacius, Robertus. 506.
 Bonifacia, Carmosina, a Sannaza-
 rio amata. 499.
 Borgia, Rodericus, Alexander VI.
 Pont. Max. 195. 208. 210. 215.
 216. 238. 239. 240. 264. 265.
 Borgia, Caesar, Dux Valentinenfis.
 188. 189. 190. 200. 213. 214. 215.
 513.
 Borgia, Lucretia. 191. 210. 218.
 Borrichius, Ulr. de Sannazario.
 557.
 Borromaeus, Carolus, Cardinalis.
 357. fratrem Lugens. 401.
 Bos & Afellus adorant Christum. 27.
 Braccettus, Michaël. 361.
 Brancatii, Sarri, funus. 98.
 Branciae, Porcia & Isabella, sorores.
 625.
 Broukhufii, Jani, praefatio San-
 nazariana. 577.
 Bubo. 227.
 Bubulcus, Alex. VI. 191.
 Burgenfis, Jani, obitus. 473.
 Brutrotos, oppidum Epiri. 132.

C.

C Abanilius Trajanus. 599.
 Caecilianus. 211.
 Caeculus, magna acerbitas in hac
 voce. 250.
 Caesar N. 481.
 Caesar Borgia, V. Borgia.
 Cajetae, Aeneae Nutricis profopo-
 poiea, & de Federico Rege var-
 cinium. 160.
 Calais Venans. 445.
 Calendae Januariac. 140. 199.
 — Maji. 181.
 Camilla Scalampa, Mediolanensis.
 256.
 Canticum D. Mariae Virginis. 17.
 — Simconis. 9.
 Cantio, *Canzone*, carmen Italum.
 500.
 Capella puerum Julium Laetantem.
 444.

I N D E X I I.

- Capacii, J. Caefaris, elogium Sannazarii.** 582.
 ——— **elogium Caſſandrae Marchefiac.** 588.
Capreae. 69.
Capycius, Scipio. 599.
Caracciolus, Galeacius. 243.
 ——— **Marinus.** 212.
Carbo, Hieronymus, vir praefantiffimus, ad Actium. 280.
ejuſdem Vita & Elegia ad Auguſtinum Niphum. 598.
Cardinalis Bellarminus de Sannazario. 555.
 ——— **Commendonus.** 331.
 ——— **Montaltus.** 480.
 ——— **Mendorius.** 362. 363.
 ——— **S. Petri ad Vincula.** 248.
 ——— **Scripandus, de Sannazario.** 553.
 ——— **Turnonus.** 337.
Carolus, Galliae Rex. 504.
Caroli Audacis, Ducis Burgundiae, ingenium, artes, & mors. 165. 166. 612.
Carolus V. in Germania pugnans. 438.
Carthaginis Ruinae. 22.
Cafa. 431.
Caftrae obitus. 485.
Caftriora, Alfonſus. 509. 588.
Caftrus, Julius, Caefaris Legatus. 397.
Caronis Tumulus. 242. 250.
Carullus a Pontano emendatus. 187.
Carulli paſſer. 218.
Caudoſae Tumulus. 252.
Caulon urbs. 131.
C. Celfus, comes D. Nazarii. 261.
Cenntenſis Collis. 474.
Cerberus. 8. 15.
Cereti, Danielis, Salix. 307.
Cerretia Rupes. 169.
Cervinus. 385.
Charitei Hendecasyllabus ad Sannazarium. 275.
 = **Chariteo.** 596. 597. 616.
Chlamydis deſcriptio qua Deum patrem indutum ſingit Poeta. 30.
Chlamydis Angeli, Joannis Evangelifta, typi, deſcriptio. 14.
Chloridis Anathema. 449.
Cimmerii. 70.
Circeum promontorium. 67.
Clemens. VII. Pont. Max. I. 587.
ejuſdem Bulla ad Sannazarium. 564.
Colloreti, Martii & Frederici Savorniani ſingulare certamen. 364.
Columna, Victoria, mulier excelfi animi, Ferdinandi Haveli conjux, Poetria inſignis. 263.
Columnae. 404.
Compatris, Petri, mors deſicta. 232.
de Compatre. 620. 621.
Comparatio Virginis Inſularis cum Maria Virgine. 5.
 ——— **Partus Virginis cum rore & radiorum luce per vitrum tranſeunte.** 27.
 ——— **Phoenicis cum Maria Virgine.** 28.
Conceptio Verbi Divini in utero B. Virginis. 7.
Concio Dei Patris ad ſuperos. 31.
Coridon, Ecloga, J. B. Amalthei. 383.
Cordubeniſis, Conſalvus. 519.
Cornelii, Aloyſius, & Marcus Epifcopi Patavini. 481.
Corradus, Q. Marius, de Amaltheo. 318.
 ——— **de Sannazario.** 550.
Cotta, Joannis, Poetae tumulus. 247.
Crallius, Lucius, Sannazarii praceptor. 87.
Credulitas, pro fide. 17.
Crefcimbeni, Jo. Marius de, de Sannazario. 559.
Crathis, fluvius Calabriae ſuperioris, cujus aqua dicebatur capillos flavos reddere, etiam alius ejufdem nominis in Peloponneſo. 131.
Creuſae Tumulus. 440. 441.
Criſpus, Joannes Baptiſta, auctor Vitae Sannazarianae. 521.
Cumarum ruinae. 154.
Cupido, Ecloga, Corn. Amalthei. 463.
ad Cupidinem. 483.
Cygnus cum Angelo Comparatus. 6.
Cymba

I N D E X I I.

Cymba Naufraga. 449.
eadem Nautae rogus. 449.
Cynthia. 486.
Cyparissus puer. 208.

D.

DAphnis, ecloga Jo. Bapt. Amalthei. 330.
—— Jambus ejusdem. 436.
Danae & Jupiter. 238.
Daunia. 133.
Davidis Regis apud Inferos vaticinium de Christo. 9.
Deambulatio Matutina & Vespertina. 196.
Degenerans. 236.
Delphinus, Jacobus. 485.
Descriptio populi Betlehem confluentis. 24.
—— Tauri, Leonis, Aquilae, Hominis quibus scriptores gestorum Christi significantur. 14.
—— Virginis insularis navis adventum formidantis. 5.
Detractores Maledici. 116. 594.
Dicarchis, Puteoli. 67.
Dies Genialis. 217.
Dioscorides. 349.
Diserti, Romani, Academici pia querela. 411.
Domus Sannazarii. 174.
Doris, ecloga Jo. Bapt. Amalthei. 393.
Druidae. 262.
Dulcius, Ludovicus. 417.
Dux, Carolus Audax. 165.

E.

Echo, 223.
Elisabetha Mariam alloquitur. 17.
Emblema Sannazarii. 523.
Endymion & Luna. 193.
Eoi Reges, Magi, qui ad Christum venerunt. 2. ex horum uno Baldassare gens Bauciorum (del Balzo) suam fertur traxisse originem. 587.
Epitaphium Aetii Synceri. 115.
—— Jo. Jov. Pontani, ab ipsomet factum. 594.

—— Petri Comparis. 627.
Equus Regis Gallorum. 358.
Equus ob senium male habitus. 455.
Erasmus, Desiderius, de Sannazario. 542.
Erilla. 437.
Ericus N. 343. 359.
Erythraeus, Jan. Nicius, de Amaltheis. 320.
Eryx, mons Siciliae, Veneri sacra. 147.
Erfensis, Alexander. 480.
Eucharistia. 329. 330.
Eunus. 271.
Euploea, insula Campanica. 59. 71. 83.

F.

Fabianus. 198.
Fabricii, Georgii, versus de Sannazario. 281.
Falsa dies. 94.
Fanetus, Fabritius. 488.
Farfarus. 133.
Farnesius. 484.
Farnesii, Horatii, Parmae Ducis, obitus. 429.
Fatum, vis praepotens ab influxu astrorum. 121.
Faunus, pinea corona insignis. 141.
Federicus, Aragoncus, Ferdinandi filius, Siciliae & Neapolis Rex, Sannazarii Patronus. Elegia ad eum. 159. Epigrammata ad eundem. 179. 183. 185. 187. 199. 270. Ejus gesta ac Laudes. 159. 180. 226. fuga in Galliam. 61. Mors. 72. liberalitas. 179. edictum. 187.
Fenaroli obitus. 484.
Ferdinandus, Hispaniae Rex. 507.
Ferdinandus, Aragoncus, Alphonſi M. filius, Rex Neapolitanus. 175. ejus gesta. 130.
Ferdinandus Junior, Aragoncus, Alphonſi II. filius Rex Neapolitanus, laudatus. 284. ejus venatio. 194. 195.
Ferdinandus, Aragoncus, Federici filius, Dux Calabriae, in Hispania exul. 68.

Fer

I N D E X I I.

- Ferdinandus** Havalus, Pescariae Princeps, vir fortissimus. 263. 600.
Ferraria Laudata. 163. 481.
Ferrariensis, Dux Hercules. 504.
Filii Unici Tumulus. 249.
Fidutius. 361.
Flaccus. 232.
Flamma, Gabriel, Episcopus Clodienfis. 358. 475.
Flaminii, Marc. Antonii, Epigramma ad Actium. 277. Idem de Sannazario. 549.
Fons. 443.
Fracastorii, Hieronymi obitus. 433.
Franconi obitus. 484.
Franciscus, Galliae Rex. 524.
Fur Libelli Lampridii. 361.
- G.**
- Galeata**, ecloga. 48.
Galearius Sfortia in templo Divi Stephani interfectus. 235.
Galenus. 349.
Galesus, fluvius M. Graeciae. 162.
Galla. 203. 371. 372.
Galliae extremae, contra Britanniam sitae, descriptio. 63.
Gandiae Dux (Joannes Borgia) trucidatus & in Tyberim projectus. 209.
Garlonius, Antonius, Alifarum Dominus. 95.
G. Gaudiosi Laudes. 258. 259.
Gazellus, Franciscus Maria, capite truncatus. 212. 213.
Gellia. 231. 368.
Gemma Sannazarii. 192.
Gemelli, frater & soror, Lusci. 368.
Gemes, Bajazeris frater, ab Alexandro VI. Veneno necatus. 104.
Gesta Christi & Cruciatu. 9.
Gesualdus, Comes. 599.
Gigantomachia. 69. 227.
Gigantomachia Haeretica. 327.
Gilianus, Vincentius. 482.
Giraldus, Lil. Gregorius, de Gabriele Altilio. 288. de Sannazario. 543.
- Glaucus** in Deum Marinum. 55. 61.
Glaucus amat Salicem. 307.
Glomus, *Glomero*, Sannazarii fabula. 503.
Gradenici, Aloyfii, obitus. 487.
Graevii, Jo. Georgii, Praefatio in Carmina fratrum Amaltheorum. 413.
Gravina, Petrus. 599.
Gravinae, Petri, Epigramma de Sannazario. 278. de Partu Virginis. 571.
Grison, Anthonius. 506.
Gualandus, Reinerius. 525.
Gubertus Noricus. 354.
- H.**
- Harmosyne** Sannazario dilecta. 208. 618.
Havalus, Ferdinandus. 510.
Havala, Constantia, mulier erudita. 503.
Heinsii, Nic. Pausilypus. Elegia. 282.
Hercules & Ganymedes. 236.
Hercules & Jupiter. 241.
Herpylis ecloga Pharmaceutria. 73.
Hippocrates. 350.
Hippolytus Veronensis. 478.
Homeri patria. 229.
Homerus in Latinum versus. 250.
Horae Caeli Janitricis. 33.
Hyale, foras Joana Arragonia, nupta Ferdinando II. Alphonfi fratris filio. 59.
Hyale. 390.
Hyblae Tumulus. 205.
Hydruntinam Regionem Turcae occupant. 141.
Hyella. 370. 380. 441. 443.
Hyellae aries. 444.
Hylas a Nymphis raptus. 420.
Hymnus Angelorum in Deum. 38.
- I.**
- D. Jacobi Piceni** Laudes. 99. 589.
Ignes nocturni Romae. 234.
Inarime. 62.
Incendium Navalis Veneti. 360.

I N D E X I I.

- Infantum Caedes ab Herode per-**
perrata. 10.
Innocentius VIII. Pont. Max. 202.
Insulae quatuor, quatuor Diis gratae.
 68.
D. Joannes exultans in utero ma-
tris. 17.
Jölas, ecloga H. Amalthei. 334.
Jölas, Jämbus J. B. Amalthei.
 436.
Jölas & Galla. 371.
Jölae Tumulus. 367. 487.
Jordanis Oratio ad Deum. 40.
Jordanis Urnae descriptio. 39.
Josephus & Maria Virgo parent
Augusti iussis. 23.
 ——— adorat atque affatur puerum
Jesum. 29. Pastores alloquitur.
 35. ejus verba ad urbem Berle-
 hem.
Jovii Pauli Elogium Gab. Altilii.
 287.
 ——— Elogium Sannazarii. 544.
Isabellae Aragoniae & Jo. Galeatii
Sfortiae Epithalamium. 290.
Italiae Laudes & descriptio. 21.
Judicium extremum. 50.
Julius. 422.
Julius Senensis exul. 97.
Juno invocata in Amicae natali.
 152.
Juno & Ganymedes. 250.
Jupiter ridet mortalium preces. 121.
Jupiter & Cupido. 236. 252.
Justina, Hiero-Tragoedia Jo. Bapt.
Liveriae. 488.
Juvenca. 367.
Juvenca, Lucretia Borgia. 191.
- L.
- L**Abulla, per ejus arcuatos forni-
 ces Neapolis capta. 71.
Lacrymae Hieron. Amalthei. 369.
Ladislai Regis Neapolitani Tumulus.
 182.
 ——— mors in Venere. ibid.
Laelii obitus. 484.
Laetitiae Caelestis descriptio. 33.
 Laetitia pastores alloquitur. ib.
Lambinus. 338.
Lamentatio de morte Christi. 47.
- Lamponianus Jo. Andreas Tyraa-**
nica. 235.
Lampridii Laus. 353.
Lanuvium. 133.
Latomi, versus de Sannazario. 289.
 281.
Laurae puellae tumulus. 186.
Laurus. 246.
Laurus, Medicus. 337.
Leo. Pont. Max. 252. 271.
Leonis Pont. Max. Bulla ad San-
nazarium. 561.
Leonilla & Lydia. 369.
Leonora Princeps Ferrariensis. 167.
Levis Casia, pro odorata. 94.
Liber malus. 223.
Ligeris. 64. 168.
Linternum, urbs Campaniae. 116.
Liquentia, fl. 331. 343.
Liris, fl. 87.
Locri urbs. 130.
Lotophagites, parva Africae Insula.
 129.
Lucifer. 452.
Lucina invocata in partu Corneliae
Piccolominae. 95.
Lucinae Virgunculae obitus. 365.
Lucius Grammatista. 338. 621.
Lucii Lucinii obitus. 487.
Lueretia, Uxor Sarri Brancatii. 58.
Lucretia Borgia, v. Borgia.
Lucretii imitator Marullus. 138.
Lucrini Lacus mutatio. 63.
Ludovicus, Rex Galliae. 507.
Luna & Pan. 229.
Lucinae, aviculae, obitus. 442.
Lucinia Delphino vecta. 452.
Lyce. 439.
Lyci, Anathema. 450.
Lycidas, Ecloga. J. B. Amalthei.
 377.
Lycinna. 439. 447.
Lycoris. 369.
Lyda. 206.
Lydia. 466.
Lygdamus. 265. 420.
Lyriope. 385. 386.
- M.
- M**Acra, Fluvius Italiae. 167.
Madrutius. 382.
- Mr

I N D E X. I I.

- Majus, Junianus, somniorum felicissimus interpret.** 150, 596.
Mala Punica Laudata. 156.
Malatesta, Robertus. 134.
Mallara, Joannes, Hispanus. 414.
Mancinus. 200.
Mane & Vesper. 196.
Mantua Laudata.
Manutii, Pauli, praefatio poematum Sannazarii. 572.
Manutius, Aldus Pius, dedicat Arcadiam Sannazarianam ipsi Actio. 631.
Marcellus. 438.
Marchesia, Cassandra mulier praestantissima. 73, 508, 587.
Maria Virgo Angelo responder. 6. Dei mandatis obtemperat per Angelum oblatis. 7. proficiscitur ad Visendam Elizabetham 16. in Patriam redit & generis humani Servatorem parit. 27.
Mariae, jam jam patiturae, ad Deum Oratio. 26.
Maria Garlonia Grappina, puella formosa. 266.
Martialis quid senserit de Catulli passere. 194.
Marullus uxorem duxit Alexandram Scalam. 123.
Massilia, urbs. 168.
Masella a sancto Magno Actii Syncri mater, virilis animi facinora. 495.
Matho. 228.
Mausoleum in Caria. 20.
Maximilianus, Boemiae Rex. 350.
Maximillae Tumulus. 200.
Mediolanum a pelle Lanigerae suis ira dictum. 164.
Medoacus. 341.
Medicaeus, Cosmus. 377.
Megeria. 57.
Melampus. 84.
Melchior, Franciscus. 363.
Meles fluvius. 164.
Meliboea urbs. 131.
Mercurius & amor. 197.
Merula apex. 169.
Mergilline Poetae Villa. 2. 46. 57. 58. 179. 225. 587.
Mergellines fons. 42.
Mesulus & Lipientia. Ecloga Corn. Amalthei. 467. Mesulus. 334.
Metempsychosis. 268.
Michelius, Joannes, Reip Venetae Legatus in Britannia. 399.
Michaelius, Marcus Antonius. 511.
Minervae promontorium. 69.
Miracula Christi. 41.
Misenum promontorium. 57.
Montaltus, Ludovicus, Syracusanus, Caroli Caesaris scrinii magister. 147. male in omnibus editionibus Montalius. 610.
Mons Jurassus. 164.
Mopius, Ecloga. 62.
Morbi Comitialis descriptio. 41.
Morbus Gallicus. 483.
Mori candidae fabula. 141.
Morini. 64.
Morinna, mulier formosa. 257.
Morinna Nympha. 142. in Morum. 143.
Morumilius, Camillus. 526.
Mureti, M. Ant. testimonium de Hieronymo Amaltheo. 218.
- N.
- Nais Amalthea.** 331.
Narcissus ad fontem florens. 448.
D. Nazarii, Martyris festus dies, Poetae Natalis. 135. 245. 246. ejusdem gesta ac Laudes. 225. 253. eidem sacellum a Poeta exstructum. 245. 246. ab eodem Poeta, sese genus duxisse testatur. 629.
Naupactae Victoria. 402.
Neacrae Tumulus. 204.
Nearchus puer. 486.
Nebrodes, mons Siciliae. 147.
Nefis insula. 53. a Pausylipo amara. 70.
Nisa. 383.
Nisaeae, Charitei conjugis partus. 186. 616.
Nobilitas, pro ipsis Nobilibus. 103.
Nola urbs, reprehensa quod hospitium Pontano negaverit. 263.
Nomentum, olim urbs nunc pagus. 133.
Nymphae, in Salicis. 81.

I N D E X. I I.

- Nympharum Jordanidum descriptio.** 39.
Nymphae ad fontem dormientis simulachrum marmoreum. 451
- O.**
- OEnomaus.** 165.
Olea. 369.
Oligiatus, Hieronymus, dirissimam mortem constanter perferens. 235.
Ollus. 206.
Orpheus. 352. 418. 419. 461. 475.
Orpheus Respiciens. 223.
Ovicula. 599.
- P.**
- Pallas & Apollo.** 367.
Pallavicinus, Sfortia, Copiarum Venetarum Imperator. 480.
Pan, Mercurii filius, Lunam concupivit. 193.
Panhormita, Anth. V. Beccadellus.
Pappacoda, Balthassar. 506.
Pardi, Joannis, epistola ad Actium Syncerum. 278. 589. de Joanne Pardo. 90.
Parthasius. 600.
Parthenius, Bernardinus, de Sannazario. 549.
Pastores proficiscuntur ad visendum puerum. 34. 35. Josepho respondent. 35. Jesum adorant & ad ejus cunas cantant. 36.
Patera. 407.
Pausilypus Nefidem amat. 70. **Vitifer.** 244.
Petrinum. 87.
Petrus de Roccaforti, maximus Regis Galliarum cancellarius. 102.
Pharmaceutria Elegia Hier. Amalthei. 346.
Phoenix descripta & cum B. Virgine comparata. 28.
Philippus II. Hispaniarum Rex. 393.
Phllocaus, Joannes. 600.
Phyllis, Ecloga. 53.
Phyllidis epitaphium. 57.
Piccolominea, Cornelia, conjux Antonii Garlonii, Allisarum domini, parturiens. 95.
Picens medicus. 247.
Picentes. 169.
Picentini montes. 169.
Picenus, N. 428.
Pindarici versus, sapphici. 110.
Piscatoris Anathema. 450.
Piscator cum navicula submersus, 450.
Pitheculae. 65.
Pitys in Pinum. 144.
Pius, IV. Pont. Max. 325. 356.
Pius V. Pont. Max. 329. 357. 476.
Platina, Barth. 195. **Baptista, secundum Lambecium.** 617.
Plazonus, Joannes. 362.
Podalyrius, allusio ad Clementis Pont. nomen. 587.
Poëtarum reprehensores Confutati. 116.
Politianus minime formosus, Babo, & Sannazario appellatus. 227. item **Pulex & Pulitianus.** 218. de Polittiano. 514.
Pontani, Joannis Joviani Hende syllabus de Altilio, & ejusdem Tumulus. 302.
— Vita ipsiusmet fere Verbis concinnata. 590.
— Laus. 105. 106. 193 **Cato sui faeculi.** 110. **primus usus elegiaci carmine in canendis Hymnis.** 109.
Pous uterque. 600.
Populorum Augusti Imperio subjectorum enumeratio. 19.
Porcia & Isabella Branciae, sorores formosae. 271. 625.
Possevinus, Authonius, de Sannazario.
Praetor Praefes deses.
Prochyta, insula maris Tyrtheni. 57.
Proteus ecloga Synceri. 68.
— Corn. Amalthei. 460.
Protei Vaticinium. 40.
Priapi imago. 145.
Puccius. 599.
Pudericus, Franciscus. 83. 600. 601.
Puella fluvio merfa. 447.
Puellae querela de Marito peregre proficiscente. 424.
Puer Regius formosissimus. 156.
Puer Nauta undis merfus. 450.

I N D E X. I I.

Q.

Quintius. 197.

R.

Reghinus, Franciscus, 360.
 Rhodanus. 62.
 Rhombus in Sacris Magicis. 75.
 Riccius. 237.
 Robertelius. 364.
 de Roccaforti (Petrus) Maximus
 Galliarum Regis Cancellarius.
 102.
 Rodulphius, Petrus, Episcopus Seno
 gallienfis, 472. auctor Historiae
 Seraphicae Religionis. 478.
 Roris matutini descriptio, ejusdem-
 que cum partu Virginis divino
 comparatio. 27.
 Rapicius, Jovita, de Sannazario. 547.
 ejusdem obitus. 488.
 Rufus. 207.

S.

Salentini. 163.
 Salices. 78.
 Salix Dan. Cereti, 307.
 Sangrius, Joannes. 114. 600.
 Sannazarius, Jacobus, Neapoli na-
 tus. 494. Nuceriae Paganorum e-
 ducatus. 169. 495. Neapolim &
 in benevolentiam Federici Arrago-
 nei venit. 502. Academiae Pon-
 tanae membrum nomen assumpsit
 Actii Sinceri. 497. militavit sub Du-
 ce Alphonso II. Aragoneo ib. spon-
 te in exilium abiit Federicum Re-
 gem secutus. 227. 507. 625. ejus-
 dem aerumnae. itinera, mores.
 172. Scripta 170. 171. Pietas in
 Pontani scripta. 117. hostis for-
 midabilis. 116. Litium insolens.
 270. Neapoli mortuus. 521. Vita,
 scriptoribus Jo. Ant. Vulpio &
 Francisco Aelio Marchesio. 494.
 528.
 Sannazarius, Aethyops, servus San-
 nazarii, scitus adolescens. 522.

Sanseverinus Comes. 521.
 Sarnus, Amnis, 71. 79.
 — ecloga Jo. Bapt. Amalthei.
 385.
 Sarrus Brancatius miles fortissimus
 in praelio exstinctus. 99.
 Satyri Aucupes. 91.
 Savorniani Frederici, & Marci Col-
 loreti singulare certamen. 364.
 Scala, homo mordacis & virulenti
 ingenii. 126.
 Scaliger Jul. Caesar de Gab. Altilio.
 289, de Sannazario. 551.
 Scaligerana, de Sannazario. 551.
 Schottus, Franciscus de, Sannazario.
 scotius, Gasparus. 624.
 Scoppa, Lucius Joannes, Ludima-
 gister. 519.
 Scuccha Latro. 116.
 Sebethus. 74. 108. 140.
 Sebethis in fluvium. 108.
 Sedes Neapolitanae, quid. 499.
 Selim. 346.
 Sfortiae, Jo. Galeacii & Isabellae
 Arragoniae Epithalamium. 290.
 Sibyllae in manibus Mariae Virgi-
 nis. 4.
 Silentii nocturni descriptio. 25.
 Silis fl. 350. ecloga, J. B. Amal-
 thei. 387.
 Silvius, Comes Purliliorum. 358.
 Simeonis Canticum. 9. Sinuessa. 67.
 87.
 Sirenes & earum nomina. 64. 65.
 harum fabulam ad historiae veri-
 tatem deducere conatus est Pon-
 tanus. 65.
 Somnus. 373.
 Stabiae. 72.
 Stampa, Hermes, 353. 439.
 Stella, mulier Ferrarientis, a Pon-
 tano amata. 109.
 Stridor occidentis in mari Solis. 63.
 Subuncula rivus. 170.
 Sudibus certare colornis, quid. 588.
 Summontius, Petrus. 600. 601. 619.
 621.
 Summontii pietas. 230.
 Superantius, N. Patavii Praetor. 341.
 349.
 Superchius. Valerius, Medicus. 359.
 Sybaris. 131.
 S s s

Sy-

I N D E X. I I.

Syrinx in Arundinem, 79.

T.

TAprobane. 399.
 Tarbelli pop. galliae. 64.
 Taurus, Caesar Borgia, allusione
 ad Insignia gentis Borgiae. 189.
 Tebenna. 169.
 Templum D. Mariae Virgini a Poëta
 dicatum. 2.
 Theatrum Campanum. 244.
 Thelesinae crines. 243.
 Thomitanus, Bernardinus. 486.
 ad Torquatum. 410.
 Toscanus, J. Mathaeus, de Sanna-
 zario. 281. de Altilio. 289. 303.
 Tryphonis Tumulus. 365.
 Turones. 168.
 Turpilius, Sextus, mortuus Sinues-
 fae. 67.
 Turrius, Michael, Episcopus Cen-
 trensis. 329. 334. 357. 474.
 Turrii, Aloysii, Tumulus. 365.
 Tybur. 133.

IV.

Valeriani, Jo. Pietii, Hendeca-
 syllabus ad Actium. 276. epistola
 ad eundem. 533.
 Varchius, Benedictus. 362.
 Varus, flumen. 168.
 Varicina Prophetarum de Christo ac
 Maria Virgine. 18.
 Vellus aureum, 325.
 Venatoris Tumulus. 447.
 Venerius, Dominicus. 345. 479.
 — Sebastianus. 402.
 Venetiae Laudatae. 163. 201. 457.

Venetorum signa. 242, 480.
 Venus & Mars. 192. & Priapus 231.
 & Sol. 242. & Juno. 198. & Diana.
 231.
 Vergilii natalis a Sannazario cultus,
 515.
 Versare oves, pro pascere. 91.
 Vesbia. 218.
 Vesuvius mons. 72.
 Vetusinus. 203.
 Ufens crapulator. 236.
 Vicecomes, Carolus, Tyrannicida
 235.
 Victoria Naupactaea. 402.
 Victurius, Philippus. 485.
 Violantis Grappina. 257.
 Vivula Aqua. 170.
 Vlamingii, Petri, notae, 587.
 Vopiscus. 599.
 Vossius, Gerardus Joannes, de San-
 nazario. 558.
 Urceus. 354.
 Urnae Jordanis descriptio. 39.
 Urfa puella. 368.
 Uvae Hibernae. 185. 199.
 Vulcanus & Venus. 24.
 Vulturnus fl. 196.

Z.

Zacharias, maritus Elizabethae.
 18.
 Zanchii, Basilii, versus ad Actium;
 276. 277. idem de Gab. Altilio.
 303. de Hieronimo, & J. B. A-
 maltheis. 322.
 Zisa, palatium, juxta Panormum,
 ab Alphonso Anth. Panhermitae,
 dono datum. 605.

ERRA-

ERRATA TYPOGRAPHICA.

- P. 21. V. 174. teneris. L. tenetis.
 176. adtullunt. L. adtollunt.
 36. 189. erat. L. errat.
 37. in Notis. Col. 1. Nitpho L. Nipho.
 88. V. 9. paganac. L. Paganac.
 102. in Notis. Col. 2. *Va eniina*. L. *Valentino*.
 108. in Notis Col. 2. divinus. L. divinis.
 112. in Notis Col. 2. deterreque avitiis: avitiis. L. deterrereque a Vitiis;
 114. in Notis Col. 2. que Sangrium. L. qua Sangrium.
 115. in Notis Col. 1. *restat amar*. L. *restat amor*.
 116. in Notis. Col. 2. Jovum Legitur. L. 4. Elp. L. Jovium legitur
 L. 4. Elog.
 119. in Notis Col. 1. *pulchcor*. L. *pulchrior*. Col. 2. Hadriano Juno. L.
 Junio.
 120. in Notis Col. 1. Douzam F. L. Douzam P. Col. 2. lin. 23.
 Elog. L. Eleg.
 125. in Notis Col. 1. *Politani*. L. Politiani.
 130. V. 48. Savaeque. L. Saevaeque.
 137. 23. Sfortiadem. L. Sfortiadum.
 140. in Notis Col. 1. Cymaelientis. L. Cymaeliensis.
 161. V. 62. nostra nostra. L. nostra.
 168. in Notis *Hesperiae*. L. *Hesperias*.
 188. quae notata sunt ad epigramma XV. revocanda sunt ad XIV.
 193. V. 1. hirsutus. L. hirtutas.
 216. V. 10. filla. L. fila.
 246. in Notis Col. 1. 128. L. 120.
 252. in Notis Col. 1. Me Medicem. L. Medicem.
 268. in Notis Col. 1. historium monumentis. L. historiarum monu-
 mentis.
 340. V. 61. secuti. L. securi.
 344. AUSTINUM. L. AUGUSTINUM.
 369. Lactymais. L. Lactymis.
 391. V. 34. progesta. L. progressa.
 399. V. 13. gentrix. L. genitrix.
 418. V. 51. Ducus. L. Durus.
 422. V. 66. abscentis. L. absentis.
 430. V. 25. puta. L. pura.
 439. Tunc igitur. L. Tunc igitur.
 446. Florum animae. L. Florem animae.
 449. V. ultimo. sequura. L. sequuta.
 462. V. 65. subimi. L. sublimi.
 464. 44. quod. L. quid.
 475. V. 20. Hymadryadum. L. Hamadryadum.
 507. Lin. 22. fe L. se.
 511. Lin. 9. Montalium, L. Montaltum.
 518. Lin. ult. temporss. L. temporis.
 548. Lin. 6. vessificatores L. Verificatores.
 549. Lin. 6. CABRIEL L. GABRIEL.
 Lin. penult. abjungere. L. adjungere.
 552. Lin. 24. Eeam. L. Eam.
 575. Lin. 7. profolvi, L. persolvi.

573. Geographium. L. Geographiam.
587. Lin. 26. videatur. L. videantur.
28. Capacium. L. Capacius.
591. Lin. 24. *Constinerant.* L. Constituerant.
595. Lin. ult. Livore. L. Livori.
599. V. 35. eloqui. L. eloqui.
612. Lin. 14. etenim. L. enim.
617. Lin. 2. post secundum, adde: ea.
620. Lin. 13 etenim. L. enim.
Lin. 16. quae. L. quam.
623. Lin. 16. Catuli, L. Catulli.
630. Lin. 22. Saevitic, Saevitia.

